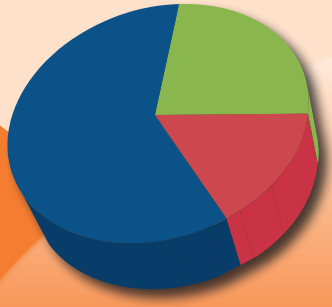
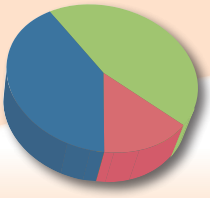
משרד ראש הממשלה
אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה

דוח מעקב אחר תיקון ליקויים וביצוע החלטות ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה

כרך א'

דוחות מבקר המדינה
60א' 60ב'
59א' 59ב' מעקב שני
58ב' מעקב שלישי

ירושלים • כסלו תשע"א • נובמבר 2010

משרד ראש הממשלה
אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה

דוח מעקב אחר תיקון ליקויים וביצוע החלטות ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה

כרך א'

דוחות מבקר המדינה
60א' 60ב'
59א' 59ב' מעקב שני
58ב' מעקב שלישי

ירושלים • כסלו תשע"א • נובמבר 2010

ירושלים
א' כסלו תשע"א
8 בנובמבר, 2010

דוח מעקב זה בא לסכם עבודת מעקב של אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה לשנת 2010 והתקדמות במצב תיקון הליקויים לדוחות השנתיים מס' **58ב', 59א', 59ב', 60א'** ו-**60ב'** בנושאים חשובים בעלי היבטים ביטחוניים, בטיחותיים ובריאותיים מדוחות קודמים של מבקר המדינה. כמו-כן דוח המעקב כולל פרק מיוחד של מצב ביצוע החלטות ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה לשנים 2006-2010.

דוח המעקב משקף את תוצאות עבודתו היסודית, המעמיקה והחדשנית של אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה, במשרד ראש הממשלה בתהליך עבודת המעקב. בשנת 2010 פעלנו להחדיר ולהעמיק את מחויבותם של הגופים המבוקרים לתקן את הליקויים ולהטמיע בקרב דרגי הניהול את חשיבות הביקורת ככלי ניהולי, על-מנת לייעל ולשפר את מערכות המינהל הציבורי במדינת ישראל. הנתונים המוצגים בגרפים ובהתפלגות אחוזי תיקון הליקויים, משקפים שיפור משמעותי ביותר בתיקון הליקויים. מהנתונים המובאים בדוח זה עולה כי במעקב השלישי לדוח מבקר המדינה **58ב', 55 אחוז** מהליקויים כבר תוקנו ורק תשעה אחוז מכלל הליקויים טרם תוקנו או לא הוחל בהם תהליך של תיקון, במעקב השני לדוח מבקר המדינה **59ב' - 51 אחוז** מהליקויים תוקנו, ורק עשרה אחוז מכלל הליקויים טרם תוקנו. כן עולה כי במעקב הראשון לדוח מבקר המדינה 60ב', 41 אחוז מהליקויים כבר תוקנו ורק שמונה אחוז מכלל הליקויים טרם תוקנו. כאן המקום לציין כי מרבית משרדי הממשלה עשו כברת דרך גדולה, תוך כדי עבודה מאומצת ובשיתוף פעולה פורה עם האגף, בעבודת המעקב לתיקון הליקויים. לראשונה, אחוז תיקון הליקויים במעקב השלישי לדוח **58ב'** חצה את רף 50 האחוז והגיע ל-**55 אחוז.**

ברצוני להודות מקרב לב למבקר המדינה, כב' השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס, ולעובדי משרדו, לחברי ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה, למנכ"לי הגופים המבוקרים ולכל אלה העושים מלאכתם נאמנה במטרה להביא לשינוי פני המינהל הציבורי בישראל.

תודה מיוחדת לעוסקים במלאכה היום-יומית, לעובדי אגף המפקח הכללי ולראש האגף, מר יעקב זלצר, שבזכות עבודתם המקצועית והמעמיקה עולה בידינו להגיע לאחוז כה גבוה של תיקון הליקויים וליישם את המלצות הביקורת כפי שהדברים באים לידי ביטוי בדוח מעקב זה.

בברכה

יעקב נאמן

תוכן העניינים

חלק ראשון

החלטות של ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה מדוחות 60א' ו-60ב'

שירות חיילי חובה מחוץ ליחידות צה"ל (בק/5) 23
היבטים בתכנון המתארי המקומי הכולל (בק/6) 24
מתן שירותי בריאות לתלמיד ועבודת המטה בדבר העברתם
לביצוע בידי גוף חיצוני (בק/10) 26
היערכות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים למתן שירותי תובלה
למשק האזרחי והיערכות צה"ל לגיוס כלי רכב בשעת חירום (בק/11) 27
רבני שכונות המועסקים במועצות הדתיות (בק/12) 29
חברת רכבת ישראל בע"מ – השירות לנוסע (בק/13) 31
טיפול בליקויים משמעותיים בתחזוקת הדיור הציבורי (בק/14) 33
הטיפול באלימות כלפי עובדי ציבור (בק/15) 35

מעקב אחר ביצוע החלטות ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה מדוחות 55ב' עד 59ב'

יישומים ביומטריים בשירות המדינה (בק/5, בק/12) 39
הטיפול בהסרת לוחות אסבסט בצה"ל, במשרד הביטחון ובמערכת החינוך
(בק/8, בק/27) 41
כוחות משמר הגבול תחת פיקוד צה"ל (בק/10) 43
שירות נשים בצה"ל (בק/18) 45
העברת שירותים חברתיים ממשלתיים מן הממשלה
לגופים חיצוניים (בק/22) 46
היערכות העורף לשעת חירום וחלוקת הסמכויות בשטח בין משטרת ישראל
וצה"ל בעת אירוע (בק/24) 47
יישום החלטת הממשלה מס' 1577 מיום 15.4.2007 בעניין הטלת האחראיות
הכוללת לטיפול בעורף במצבי חירום על שר הביטחון – דיון (בק/30) 48
הקמת ועדה לבחינת היערכות העורף לשעת חירום (בק/33) 48
אתרי אשפה בנחלות שביישובים חקלאיים במרכז הארץ (בק/34, בק/66) 51
גביית ארנונה ממשרדי הממשלה ומחברות ממשלתיות (בק/38) 53

הקצאת תקציבים לחיזוק הצפון (בק/39) 54
הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל (בק/41, בק/63) 55
השירות הפסיכולוגי חינוכי (בק/45) 58
תכנית ההתנתקות - דיווח בדבר הטיפול במתיישבי חבל עזה
וצפון השומרון (בק/50) 61
סוגיות בנושא השתתפות עצמית של מבוטחים בתשלומים עבור שרותי
בריאות (בק/53) 63
הקצאת מענקי איזון לרשויות המקומיות (בק/56) 65
הטיפול בפסולת בנייה (בק/59, בק/5) 66
הפיקוח האלחוטי על שידורי רדיו (בק/60) 68
הפיקוח על הטיפול בחסויים (בק/61) 70
פיקוח של שימוש בתכשירים וטריניריים (בק/67) 71

החלטות ממשלה שהתקבלו לאחרונה

תכנית לאומית להתמודדות עם מחסור בכוח אדם רפואי וסיעודי (בק/16) ... 73
חדרי מיון של בתי החולים הכלליים - היעדר תקינה סדורה (בק/17) 73

פיקוח, בקרה ואבטחת מידע

ועדות היגוי למחשוב (בק/9 מיום 20.03.1997) 74
אבטחת מידע במשרדי הממשלה 88

חלק שני

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוח 60ב' של מבקר המדינה

פרק ראשון - מטלות רוחב

ייזום ומימוש של תכניות פיתוח בתחום התשתית 205
הטיפול באלימות כלפי עובדי ציבור 208

פרק שני - משרדי ממשלה

משרד ראש הממשלה

שיקום בית העלמין היהודי בהר הזיתים, פיתוחו ואבטחתו 217

משרד האוצר

אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון

הפיקוח על נותני שירותי מטבע..... 225
הסדרת מנגנוני הגנה למחזיקי תעודות התחייבות..... 227
הסדרת שוק החיסכון הפנסיוני והפיקוח עליו..... 230
הסדרי תגמול בגופים המוסדיים 235

הרשות לזכויות ניצולי השואה ממצאי מעקב

הסיוע לניצולי השואה 241

רשות המסים בישראל

מיסוי הכנסות בלתי חוקיות..... 249
הפיקוח על החזר מס ערך מוסף לתיירים ועל אזור סחר חופשי אילת..... 257

המשרד לביטחון הפנים

משטרת ישראל

מינוי וקידום של קצינים בכירים במשטרה 263
טיפול המשטרה באיתור נעדרים ובזיהוי אלמונים 268

משרד הבינוי והשיכון

ליקויים משמעותיים בתחזוקת הדיור הציבורי 279

מינהל מקרקעי ישראל

קבורה אזרחית ביישובים חקלאיים..... 287
איוש נחלות פנויות..... 291
יישובים בתת-אכלוס..... 294

משרד הבריאות

ניהול הקניין הרוחני במערכת הבריאות הממשלתית..... 299
חדרי מיון (מלר״דים) של בתי החולים הכלליים - היעדר תקינה סדורה..... 302
הסדרים כלכליים בין קופות חולים לבתי חולים הכלליים והשפעתם על המבוטחים 314

סוגיות בתחום בריאות הנפש 321
פרויקט נמ״ר - הקמת מערכת ממוחשבת עבור בתי החולים 329

משרד ההסברה והתפוצות

לשכת הפרסום הממשלתית - היבטים בפעולתה..... 333

משרד החוץ

הקונסוליה ונציגות הקבע ליד האו״ם בניו יורק 341
התקשרות עם חברה לניהול ביטוח הבריאות של העובדים בנציגויות
בארצות הברית 345

משרד החינוך

פרס ישראל 355
ניצול שעות לימוד בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים 360
ניצול משאבי ההדרכה במערכת החינוך 371
הוראת השואה והנחלת לקחיה במערכת החינוך 382
מינהל תקשוב ומערכות מידע במשרד החינוך 390
התקשרות עם קבלן ובאמצעותו עם אחד עשר קבלני משנה 394

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

היבטים בתפקוד מועצת הזיתים 399

משרד המדע והטכנולוגיה

השירות הלאומי..... 409
יישום השירות האזרחי לפי חוק טל והבקרה עליו - היבטים אחדים..... 430

משרד המשפטים

הליכים ופעולות למחשוב בתי המשפט..... 437

משרד הפנים

ההיערכות לבחירות לכנסת השמונה עשרה וניהולן..... 443
היתרים להעסקת עובדים זרים בענפי החקלאות והבנייה..... 447

המשרד לשירותי דת

רבני שכונות המועסקים במועצות הדתיות 455

משרד התשתיות הלאומיות

שינוי מבני במשק החשמל 459

פרק שלישי - מוסדות המדינה ותאגידים

המוסד לביטוח לאומי

היבטים בעבודת הוועדות הרפואיות לקביעת זכויות נכים 467

רשות ההגבלים העסקיים

רשות ההגבלים העסקיים - פעילות וסדרי מינהל 481

חברת החשמל לישראל בע"מ

רכישת שירותי ייעוץ 489

חברת רכבת ישראל בע"מ

קו הרכבת המהיר לירושלים - הקמת קטע באזור הרי ירושלים 497

השירות לנוסע 498

מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

מכון וינגייט - היבטים בפעילותו 509

רשות שדות התעופה

סדרי פרישת עובדים ברשות שדות התעופה 515

חלק שלישי

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוח 60א של מבקר המדינה

מערכת הביטחון

היערכות משרד התחבורה למתן שירותי תובלה למשק האזרחי והיערכות צה"ל לגיוס כלי רכב בשעת חירום 525

משמר הגבול – ארגון ותקינה 531

מערך הכליאה בצה"ל 538

מערך משרתי הקבע במימון גופים אזרחיים (תקני קבע ייחודיים) 544

מתן פטור משירות חובה לפני תום השירות 548

שירות חיילי חובה מחוץ ליחידות צה"ל 551

התנהלות משרד הביטחון בתחום מסוים 555

פעילות הקרן למען ביטחון ישראל (לב"י) 556
ההסברה לקהלי היעד דוברי השפה הערבית ושידורי מדינת ישראל בערבית . 559
הקרן לקליטת חיילים משוחררים והיחידה להכוונת חיילים משוחררים..... 563
פעילות משרד הביטחון להצגה ולהנחלה של מורשת הקרב של צה"ל ושל
כוחות המגן שקדמו לו 566
מקרקעי תעש..... 570

משרד האוצר

מינויים וסדרי העסקה 577

משרד הבריאות

מתן שירותי בריאות לתלמיד ועבודת המטה בדבר העברתם לביצוע
בידי גוף חיצוני 585

השלטון המקומי

היבטים בתכנון המתארי המקומי הכולל 593

עיריית טבריה

הקמת אולם אירועים על קרקע שהוקצתה לתעשייה 597

חברות ממשלתיות

חברת נמל אשדוד בע"מ

סדרי קבלת עובדים בכירים 601

כרך שני

חלק רביעי

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוח 2ב59 של מבקר המדינה

מעקב שני

פרק ראשון – מטלות רוחב

המאבק בארגוני הפשיעה 623
ההתמודדות עם תאונות הדרכים – מעקב מורחב
הנפקת רשיונות נהיגה 629
הטיפול בעברייני תנועה מועדים 631

פרק שני – משרדי ממשלה

משרד ראש הממשלה

נציבות שירות המדינה

ניגוד עניינים בשל קרבת משפחה בין עובדים במשרדי ממשלה שונים 639

משרד האוצר

טיפול ועדת הפשרות בהסכמי פשרה והליכים משפטיים נגד משרד האוצר .. 643

אגף החשב הכללי

היבטים בניהול פרויקט "ממשל זמין" 647

רשות החברות הממשלתיות

ממצאי מעקב

בנק החקלאות לישראל בע"מ 655

רשות המסים בישראל

פעילות יחידת שירות עיבודים ממוכנים (שע"ם) 661
פעולות למניעת הברחות של טובין 663

משרד הבינוי והשיכון

הקצאת דיור ציבורי לזכאים 669
הטיפול בפינוי כפר שלם 675
ממצאי מעקב
האגודה לתרבות הדיור 678

מינהל מקרקעי ישראל

גביית כספים ממתיישבים ה"הרחבות" ביישובים חקלאיים 683
פיתוח היישוב כפר ורדים 685

משרד הבריאות

כוח אדם רפואי סיעודי – תמונת מצב 689
תאגידי בריאות ליד בתי החולים הכללים הממשלתיים 698
התקשרויות עם האגודה למען שירותי בריאות הציבור 706
עבודות מחוץ לתפקיד של מנהלי בתי חולים 709
הקצאת מכשירי שיקום וניידות לנכים 712

המשרד להגנת הסביבה

רישוי מתקנים היוצרים קרינה אלקטרומגנטית בתדרי רדיו והפיקוח
עליהם 719

משרד החוץ

מינויים וקידום עובדים 725

משרד החינוך

בינוי כיתות לימוד במזרח ירושלים 733
שירותי חינוך ורווחה. 743
ענייני מינהל ושכר ברשתות גני ילדים במגזר החרדי 752
טיולים במערכת החינוך 757
הפיקוח על הוראת תחומי דעת 763

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הפיקוח על מזון לבעלי חיים 769

המשרד לפיתוח הנגב והגליל

פעילות המשרד לפיתוח הנגב והגליל 777

משרד המדע, התרבות והספורט

ענייני מינהל ומתן תמיכות 781

משרד הפנים

הגנת הפרטיות - אבטחת מידע ואיכותו במאגרי מידע ממשלתיים 785

המשרד לקליטת העלייה

הדיור לעולים – מקבצי דיור ומרכזי קליטה 793

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

רשות חסות הנוער 797
מעונות לאנשים עם פיגור שכלי – הליכי הפרטה וסדרי בקרה 801

המשרד לשירותי דת

הפיקוח על כשרות המזון 807
שירותי קבורה ליהודים ומצוקת הקבורה בגוש דן 814
סוגיות הנוגעות לשנת השמיטה התשס״ח 821

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

השירות לנוסע באוטובוסים 825
הרפורמה בנמלי הים 831

משרד התיירות

ירידת מפלס ים המלח ותופעת הבולענים 839

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה

האגף לאיגוד שיתופי 853

משרד התשתיות הלאומיות

היערכות להתמודדות עם מחסור בחשמל 863
שימור אנרגיה וניצול אנרגיות מתחדשות במשק החשמל 872

צבא ההגנה לישראל

היבטים בניהול קופות מזומנים ביחידות צה״ל 881

פרק שלישי – מוסדות המדינה ותאגידים

החברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה בע"מ
היבטים בפעולות החברה 887

המוסד לביטוח לאומי
סדרי הטיפול בחשדות לעבירות מרמה כלפי המוסד לביטוח לאומי 895
הבקרה על תשלומים לזכאים שנעשים בסיוע מערכות ממוחשבות 900

חברת דואר ישראל בע"מ
התקשרויות של חברת דואר ישראל בע"מ 905
שירות העברה מאובטחת של דרכונים 906

חברת נתיבי איילון בע"מ
תקצוב פרויקטים וביצועם 909

הרשות הממשלתית למים ולביוב
השבת קולחים 913

רשות שדות התעופה
הכנסותיה של רשות שדות התעופה ממסחר 923

חלק חמישי

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוח 59א של מבקר המדינה

מעקב שני

מוכנות לזמן חירום
תהליך קבלת ההחלטות לפיתוח ולהצטיידות במערכות להגנה אקטיבית כנגד רקטות קרקע-קרקע 929
הטיפול במשק ערכות המגן כנגד חומרי לחימה כימיים 933
מוכנות כוחות היבשה ללחימה בעת תקיפה בחומרי לחימה כימיים 940

פעילות שוטפת

המכשול והמעברים ב"עוטף ירושלים" 942
היבטים בהעסקת קצינים פורשי צה"ל בתעשיות הביטחוניות ובמשרד הביטחון 947

פרויקטים של פיתוח

מערכות להתרעה על התנגשות במסוקים 950

ממצאי ביקורות מעקב

הספקת שירותי רפואה לחיילים על ידי צה"ל ומשרד הביטחון 953
התחייבויות משרד הביטחון בנושאים הקשורים לשיקום נכים ולמשפחות שכולות 958
היבטים בפעולות היחידה להתיישבות ותשתית לאומית שבמשרד הביטחון 968
הכשרת הקצונה הבכירה בצה"ל 971

חלק שישי

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוח 58ב של מבקר המדינה

מעקב שלישי

פרק ראשון - מטלות רוחב

הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל 979

פרק שני - משרדי ממשלה

משרד ראש הממשלה

הקצאת תקציבים לחיזוק הצפון 983

משרד האוצר
רשות המסים בישראל
פיקוח רשות המסים על העמידה בתנאי החוק לעידוד השקעות הון 985

משרד הבריאות
סוגיות בנושא השתתפות עצמית של מבוטחים בתשלומים עבור שירותי בריאות..... 987
סוגיות בנושא אשפוז סיעודי 992
מכרז חלוץ ("פיילוט") לרכישת שירותי אשפוז סיעודי בנפת פתח תקווה 996
מניעת השמנה 999

משרד המשפטים
חופש המידע ברשויות ציבוריות 1011

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
הטיפול של שירות המבחן לנוער בקטינים העוברים על החוק..... 1015

משרד התשתיות הלאומיות
תחרות במשק הגפ"מ 1019
היערכות לשעת חירום בתחומי תשתיות האנרגיה והמים 1024

חלק שביעי

מעקב אחר תיקון ליקויים מדוחות קודמים של מבקר המדינה

פרק ראשון - מטלות רוחב

טיפול רשויות מקומיות בדרי רחוב שבתחומן 1031

פרק שני - משרדי ממשלה

צבא ההגנה לישראל

השירות בצה"ל של חיילים שהוכרו כמצטיינים בתחומי הספורט,
המוזיקה והמחול 1032
הטיפול בחיילים הזקוקים לסיוע כלכלי 1033
הטיפול של צה"ל בנפקדים ובעריקים 1034
הטיפול של צה"ל ושל משרד הביטחון בנושא השמירה על איכות הסביבה
בצה"ל 1035
היבטים בניהול משק "הרכב הלבן" בצה"ל 1037
הטיפול של צה"ל בהטרדות מיניות 1038
שילוב חיילי העתודה האקדמית בצה"ל 1039
תחנת גלי צה"ל 1040

המינהל האזרחי

הגנת ישובים באזורי יהודה ושומרון 1041

משרד הבריאות

שימוש בציוד רפואי חד-פעמי ממוחזר 1043

פרק שלישי - השלטון המקומי

הטיפול של עיריית אריאל והמשטרה בדיווח על קטינות הנתונות בסיכון

..... 1045

חלק שמיני

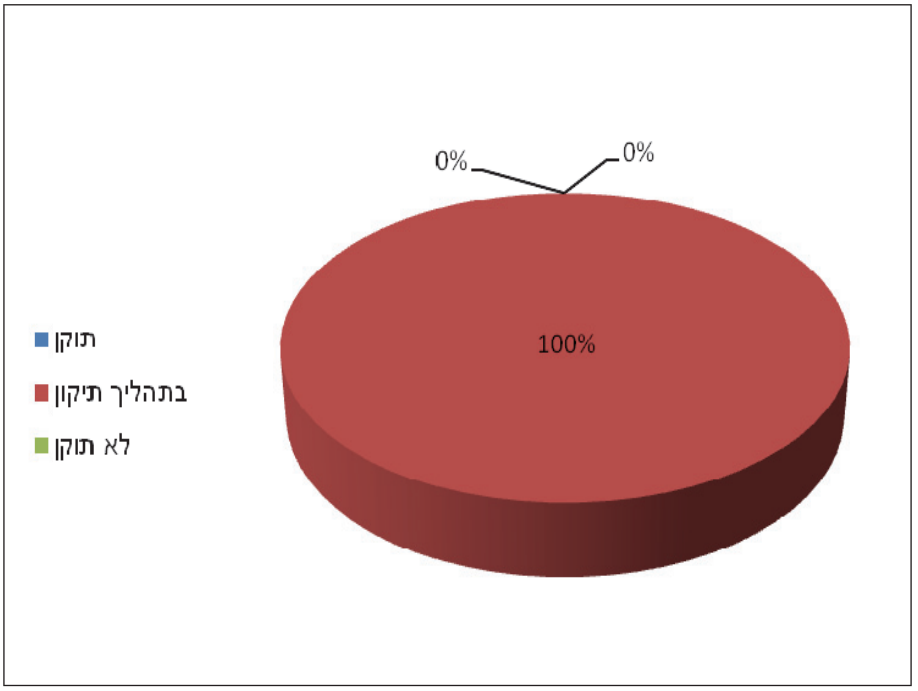
הוראות חוק והחלטות ממשלה

הוראות חוק והחלטות ממשלה 1049

חלק ראשון

מעקב אחר ביצוע החלטות ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה

ביצוע החלטות של ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה - דוחות 60ב' ו-60א'

סה"כ החלטות: 8, ב – בתהליך ביצוע – 8 (100%).

שירות חיילי חובה מחוץ ליחידות צה״ל
דוח 60א׳

החלטה מספר בק/5 מיום 11.1.2010

מחליטים:

1. הצוות הבין-משרדי לבחינת סוגיית השירות מחוץ לסדר הכוחות הרגיל בראשות המשנה ליועץ המשפטי של מערכת הביטחון יסיים בתוך 3 חודשים את עבודתו ויגיש את מסקנותיו והמלצותיו לממשלה.

2. הערות מבקר המדינה, כפי שעלו בדו״ח 60א יילקחו בחשבון במהלך בחינת הסוגיה על ידי הצוות הבין-משרדי. כמו כן, הצוות יתחשב בעבודתו ביכולתה של הממשלה ליישם בעתיד את יתר המלצות הוועדה לבחינת סוגיית קיצור שירות החובה בצה״ל (ועדת בן-בסט).

3. משרד הביטחון יבחן מחדש את אופן מעורבותו בהליך הקצאת חיילים ליחידות מחוץ לסדר הכוחות הרגיל של צה״ל, ויפעל לתיקון הוראות המשרד בהתאם.

4. דיווח על ביצוע ההחלטה יימסר לאגף הבכיר לביקורת המדינה במשרד ראש הממשלה בתוך 3 חודשים.

ביצוע ההחלטה

המשרד לביטחון פנים

הוראת השעה לגבי סוהרי חובה (סח״מ) תוארך עד ליום 31.12.2010 כפי שבוצעה לגבי שוטרי חובה במשטרה (שח״מ). בשלב זה, צה״ל ומשרד הביטחון מתנגדים לתיקון החקיקה שיאפשר הצבת חיילים בכל יחידות המשטרה. לפיכך עמדת המשרד לביטחון הפנים מצדדת בעמדת הביקורת לפיה יש לאפשר את הצבת החיילים בכל יחידות המשטרה, אולם הנושא טרם התקדם בשל המחלוקת בנושא זה עם משרד הביטחון.

היבטים בתכנון המתארי המקומי הכולל
דוח 60א

החלטה מספר בק/6 מיום 28.1.2010

מחליטים:

1. הוועדה רושמת לפניה כי הנושאים שעלו בהמלצות דו"ח מבקר המדינה 60א בנושא היבטים בתכנון המתארי המקומי הכולל, באים לידי ביטוי בהחלטת הממשלה מס' 708 מיום 23.8.2009 והחלטה מס' 777 (תבנ/3) מיום 2.10.2009, בדבר קידום רפורמה לייעול, זירוז ופישוט הליכי התכנון ורישוי הבניה.
2. להטיל על משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, לפעול ליישומן של החלטות הממשלה המצויינות בסעיף 1.
3. הערות מבקר המדינה בדוח 60א' יילקחו בחשבון בעת דיוני ועדת השרים.
4. דיווח על ביצוע ההחלטות יימסר לוועדת השרים בתוך 3 חודשים.

ביצוע ההחלטה:

משרד הפנים

בהמשך להחלטות הממשלה מס' 777 ו-708, גובשה רפורמה מקיפה בהליכי התכנון ורישוי הבניה, שעקרונותיה אושרו על ידי הממשלה בהחלטות מס' 963 (רישוי) ומס' 1295 (תכנון). בעקבות החלטות הממשלה הנ"ל נכתבה הצעת חוק התכנון והבניה, התש"ע-2010, שאושרה בקריאה ראשונה ונמצאת בדיונים בועדות הכנסת. במקביל, נחתם סיכום בדבר תגבור משאבי תקציב וכוח אדם בין שר הפנים לשר האוצר. סיכום זה עוגן בהחלטת הממשלה מס' 1295, אך טרם מומש בפועל. תכניות המתאר המקומיות הכוללניות הן נושא הליבה ברפורמה. בהחלטת הממשלה מס' 1295 נכתב בנושא כלהלן: "להטיל על משרד הפנים לפעול לקידום הכנת תכניות מתאר מקומיות כוללניות, לרבות באמצעות לשכות התכנון המחוזיות, במגמה לאשר תכניות מתאר כוללניות לכלל הישובים בישראל עד תום תקופת ההיערכות, בכדי לאפשר ביזור כל סמכויות התכנון המפורט לוועדות המקומיות. משרד הבינוי והשיכון יהא רשאי לקדם הכנת תכניות מתאר כוללניות". יצוין כי, הסיפא של פסקה זו מנוגדת להמלצת מבקר המדינה בדוח 60א' בדבר ריכוז סמכויות התכנון המתארי במשרד הפנים בלבד. בסיכום התקציבי הוקצו למשרד סך של 100 מיליון ש"ח לקידום תכניות מתאר מקומיות כוללניות (בפרישה ארבע שנתית) וכן תגבור של 6 תקני כוח אדם לאגף לתכנון מקומי ותוספת של 18 מיליון ש"ח

לצורך התקשרות עם 15 יועצים חיצוניים (במטה ובמחוזות). כאמור, הסיכום טרם מומש (אף כי כלל תקציבים גם לשנת 2010). לאחר עבודת מטה שבוצעה במשרד הפנים בחודשים האחרונים הוחלט להעביר את עיקר ייזום התכנון המתארי המקומי ממטה מינהל התכנון לאחריות לשכות התכנון המחוזיות (ראה המלצת דוח מבקר המדינה 56ב' משנת 2006). בהתאם לכך ובהתאם לרפורמה בכלל גיבש צוות פנים משרדי הצעה לשינוי מבני בלשכות התכנון המחוזיות ובמטה מינהל התכנון. ההצעה אושרה כבר על-ידי מנכ"ל המשרד והוצגה לנציבות שירות המדינה.

מתן שירותי בריאות לתלמיד ועבודת המטה בדבר העברתם לביצוע בידי גוף חיצוני

דוח 60א'

החלטה מספר בק/10 מיום 16.3.2010

מחליטים:

1. ועדת השרים רושמת לפניה את הודעת משרד הבריאות כי בהמשך לדוח מבקר המדינה, המשרד פרסם בחודש ספטמבר 2009 מכרז למתן שירותי בריאות לתלמיד בידי ספק שירותים. במכרז יושמו המלצות מבקר המדינה בדבר הצורך לעריכת מכרזים אזוריים. אספקת שירותי הבריאות לתלמיד באמצעות ספק השירותים שייבחר במכרז כאמור תחל בשנת הלימודים התשע"א (ספטמבר 2010) ותימשך 3 שנים עם אופציה להתקשרות לארבע שנים נוספות.

2. הוועדה רושמת לפניה את הודעת משרד הבריאות בדבר היערכותו הכוללת. המשרד יבדוק את עמידת הגוף הזוכה בתנאי המכרז ויבצע פיקוח ובקרה.

3. הוועדה רואה בהסדרת מתן שירותי הבריאות לתלמיד חשיבות עליונה להבטחת שלומו ובריאותו של התלמיד ובהבטחת סטנדרטים מקצועיים ואחידים למתן השירות בכיתות א'-ט', ותעדכן את משרד החינוך בהתאם.

4. משרדי הבריאות והאוצר ידווחו לאגף הבכיר לביקורת המדינה בתוך 3 חודשים בדבר תוצאות המכרז והגוף הזוכה בו ובדבר היערכות משרד הבריאות למתן השירות ובקרה עליו."

ביצוע ההחלטה

משרד הבריאות

משרד הבריאות חתם על הסכם עם חברת "נטלי" למתן השירות לבריאות התלמיד החל משנת הלימודים הנוכחית (תשע"א).

מתן השירות בבתי הספר כבר החל. העיכוב בחתימה על החוזה (שנבע מהעתירות המנהליות שהוגשו נגד המדינה ואשר נדחו) הביא לכך שבמקביל לתחילת מתן השירות נמשכים תהליכי ההתארגנות של חברת "נטלי" והחברה נמצאת כעת לקראת סיום. הדבר אינו מונע, את תחילת הפעילות בבתי הספר.

היערכות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים למתן שירותי תובלה למשק האזרחי והיערכות צה"ל לגיוס כלי רכב בשעת חירום

דוח 60א'

החלטה מספר בק/11 מיום 16.3.2010

מחליטים:

1. תוקם ועדה בראשות הרשות לחירום הלאומית (רח"ל) שבמשרד הביטחון בהשתתפות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה וצה"ל.
2. הוועדה תבחן את סדרי העבודה הקיימים ואת הצעדים הדרושים להביא למיצוי של פוטנציאל כלי הרכב במשק לצורך היערכותו ותפקודו המלא בשעת חירום, ואת התקנים למספר הנהגים הדרוש והכשרתם.
3. הערות מבקר המדינה בדוח מספר 60א' יילקחו בחשבון במהלך ביצוע ההחלטה.
4. הוועדה תגיש את מסקנותיה והמלצותיה לוועדת השרים בתוך 4 חודשים.

ביצוע ההחלטה

משרד התחבורה

ועדה בראשות רשות החירום הלאומית (רח"ל) שבמשרד הביטחון, בהשתתפות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, צה"ל ומשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, הוקמה והחלה בעבודתה.

הוועדה בוחנת את הצעדים הדרושים למיצוי פוטנציאל כלי הרכב במשק, במטרה לאזן בין צרכי המשק האזרחי וצרכי צה"ל, לצורך היערכותו ותפקודו המלא בשעת חירום.

רשות התובלה היבשתית נמצאת בעיצומה של עבודה לעדכון היערכותה לשעת חירום בעת מלחמה.

שלב הכנת תרחיש הייחוס הענפי המעודכן הסתיים בימים אלה. במקביל בוצעה הערכה ראשונית של מספר המשאיות לסוגיהן, הנדרש לרשות התובלה היבשתית בתרחיש המלחמה.

חברת הייעוץ העורכת את העבודה, אמורה להגיש את מסקנותיה והמלצותיה בסוף אוגוסט 2010. לאחריה ייכנס המשרד לעבודת מטה לבחינת ההמלצות וגיבוש תכנית עבודה למימושן.

רבני שכונות המועסקים במועצות דתיות
דוח 60ב'

החלטה מספר בק/12 מיום 18.4.2010

מחליטים:

1. המשרד לשירותי דת בשיתוף הרבנות הראשית לישראל, יבחן בתוך 6 חודשים את הצורך של תושבי השכונות להיזקק לרב שכונה ויגדיר את מהות התפקיד של רב השכונה, את דרישות היסוד המתחייבות מכך, סמכויותיו ותקן המשרה.

2. מועצת הרבנות הראשית לישראל תגיש את עמדתה לגבי הנוהל המוצע על ידי המשרד לשירותי דת בנושאים הללו בתוך חודשיים, מיום שנוהל זה יוצג בפניה על ידי המשרד.

3. במסגרת הבחינה המשרד ימפה את הצרכים של התושבים בשכונות, יבחן את האפשרות להרחיב את אזורי הפעילות של רבני השכונות ויקבע את התקן של מספר הרבנים שיכהנו בכל מועצה דתית, תוך התחשבות בשיקולי התקציב.

4. המשרד יתקין נהלי עבודה מתאימים לרבני השכונות, ויגבש נהלי דיווח ובקרה על נוכחות והיעדרות מהעבודה ויקבע כללים לעניין פדיון ימי מחלה ופרישה לגמלאות.

5. המועצות הדתיות יקפידו על יישום הנחיות המשרד לעניין עבודה נוספת שפורסמו בשלהי שנת 2009 כדי לוודא שאין בה כדי לגרום לניגוד עניינים ופגיעה בהיקף השירותים שהם מחויבים לתת לתושבי השכונה.

6. הערות מבקר המדינה מדו"ח 60ב' יילקחו בחשבון בעת ביצוע ההחלטה.

7. המשרד לשירותי דת ידווח לוועדת השרים בתוך 6 חודשים על ההתקדמות בביצוע ההחלטה.

ביצוע ההחלטה:

המשרד לענייני דתות

ב-30 במאי 2010, המשרד לענייני דתות הקים וועדה לבחינת הנושא על כל היבטיו. לוועדה מונו נציגי הרבנות הראשית, נציגת היועץ המשפטי של המשרד, מנהל תחום תקצוב ובקרה ומנהלת תחום תקינה. הועדה החלה

בעבודתה וכבר התקיימו מספר פגישות בנושא. מנכ"ל המשרד יזמן לדיוני הוועדה את נציגות צוהר, אשר יביעו את דעתם על הנוהל המתגבש. לאחר אישורו של הנוהל החדש על ידי הגורמים המוסמכים לכך במשרד, העתקו יועבר למשרד ראש הממשלה.

הרבנות הראשית לישראל

מועצת הרבנות הראשית תגיש את עמדתה בנושא עם קבלת הנוהל, שיוצג בפניה על-ידי המשרד לשירותי דת, זאת בהתאמה ללוח הזמנים שנקבע בנושא.

ראה ספר הערות רה"מ 60ב' עמ' 298-291.

חברת רכבת ישראל בע"מ – השירות לנוסע
דוח 60ב'

החלטה מספר בק/13 מיום 18.4.2010

מחליטים:

1. משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן - המשרד) יקדם תיקונים בחקיקה להסדרת תהליכי הרישוי והפיקוח על ענף התחבורה המסילתית ויעבירם למשרד המשפטים.

2. המשרד יגבש אמות מידה לרמת השירות, לטיב השירות ולזמינות השירות לנוסע ויגבש מנגנון להגדלה או הפחתה של הסובסידיה, בהתאם לביצועי הרכבת ועמידתה ברמת השרות המתחייבת מהסכם הסובסידיה השוטפת.

3. המשרד יפקח על תפעול הרכבת ועל רמת השירות בה ויבצע בקרה תפעולית על פעילות הרכבת, בהתאם לאמות המידה המתחייבות מהסכם הסובסידיה השוטפת.

4. המשרד יקים מרכז מידע ארצי ובו גם נתונים על קווי האוטובוסים של המפעילים השונים אל תחנות הרכבת ברחבי המדינה ומתחנות הרכבת לערים וליישובים הקרובים אליהן.

5. חברת רכבת ישראל תגבש נוהל טיפול בתלונות הציבור הקובע את סדרי הטיפול בכל תלונה, סמכויות המטפלים בתלונות, אופן הטיפול והדיווחים הנדרשים בנושא התלונות.

6. חברת רכבת ישראל תקפיד על עמידה בלוחות זמנים, בייחוד בשעות השיא בבוקר.

7. הערות מבקר המדינה מדו"ח 60ב' יילקחו בחשבון בעת ביצוע ההחלטה.

8. המשרד וחברת רכבת ישראל ידווחו בתוך 4 חודשים לוועדת השרים על ההתקדמות בביצוע ההחלטה.

ביצוע ההחלטה

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

1. נכתבה הצעה לתזכיר חוק המתואמת להנחיית השר ובכלל זה הסדרת תחומי הרגולציה.

2-3. החל משנת 2010 מופעל הסכם סובסידיה עם חברת רכבת ישראל. לפי שיטה זו שיפור ברמת השירות יזכה את חברת הרכבת בבונוס, וירידה ברמת השירות תחייב אותה בקנס. זאת על-פי אמות מידה שנקבעו עם חברת הרכבת. במסגרת זו משרד התחבורה בודק מדי חודש את רמת השרות ברכבת – דיוקים, איחורים חריגים, שינוי מסלול וביטולי נסיעות. כמו-כן נבדקת מידת שביעות הרצון אחת לחודשיים. חברת הרכבת החלה לבצע פיילוט של בדיקת לקוח סמוי לגיבוש הבקרה התפעולית שתיושם החל מינואר 2011.

4. משרד התחבורה הקים אתר אינטרנט ובו מידע על כל קווי התחבורה הציבורית כולל רכבת ישראל. המידע מכיל שילוב בין מפעילים (כולל הרכבת), מידע על מחיר הנסיעה, ומשך הנסיעה. עד דצמבר 2010 יינתן המידע גם באמצעות SMS. המענה הטלפוני מטופל על-ידי הגורמים המקצועיים, אך המשרד אינו יכול להתחייב על לוח זמנים לסיום הפרוייקט.

טיפול בליקויים משמעותיים בתחזוקת הדיור הציבורי

דוח 60ב'

החלטה מספר בק/14 מיום 18.4.2010

מחליטים:

1. משרד הבינוי והשיכון וחברות האכלוס (עמידר, חלמיש, פרזות, חברת שיכון ופיתוח, שקמונה, חלד ועמיגור) יעשו כל אחד בתחומו בכל הנוגע לשמירה על נכסי המדינה וכספי הציבור ולדאגה לרווחת הדיור של המשתכנים הנמנים על השכבות הפחות מבוססות בחברה.

א. משרד הבינוי והשיכון יקפיד על תקינות המבנים בדיור הציבורי, בהתאם ובכפוף לחוק זכויות הדייר בדיור הציבורי, ויפקח על תיקון הליקויים שהתגלו באופן שוטף.

ב. משרד הבינוי והשיכון יטפל בתקינות מבני הדיור הציבורי (בהם רוב שוכרים) בהתאם למצבם ולמגבלות התקציב.

ג. משרד הבינוי והשיכון יכין חוזה אחיד והוגן בין חברות האיכלוס לדיירים שישמש את כל חברות האכלוס, תוך שמירה על זכויות הדיירים ומניעת קיפוחם ע"י החברות ויקפיד על אכיפתם.

ד. משרד הבינוי והשיכון ינחה את חברות האכלוס לבצע בדיקה שנתית של תחזוקת הדירות ובהתאם לתוצאות יכין תכנית עבודה רב שנתית הכפופה למגבלות התקציב, המאפשרת תנאי מחיה הולמים לדיירי הדיור הציבורי ויעקוב אחר ביצוען.

ה. משרד הבינוי והשיכון וחברות האכלוס יטפלו בליקויים המתגלים, על פי חומרתם, תוך פרק זמן סביר, ויתעדו את העבודות שיבוצעו.

2. הערות מבקר המדינה בדו"ח 60ב יילקחו בחשבון בעת ביצוע ההחלטה.

3. משרד הבינוי והשיכון וחברות האכלוס ידווחו לועדת השרים בתוך 4 חודשים על ההתקדמות בביצוע ההחלטה.

ביצוע ההחלטה

חברת עמידר, החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ

ד. משרד הבינוי והשיכון העביר מכתב דרישה ב-10.5.10 לחברות המאכלסות לקבלת דיווח דו-חודשי ונתונים אודות ביקורי מעגל שבוצעו. חברת עמידר שוקדת על פיתוח דו"ח בנושא שיועבר למשרד הבינוי והשיכון.

ה. לחברת עמידר נהלים מסודרים לטיפול בליקויים על-פי חומרתם. החברה מבצעת פיילוט להפעלת מוקד להספקת שירותי אחזקה לדיירי עמידר. כל עבודה ופעולה מבוצעות ומתועדות במערכת המחשוב של החברה.

על-פי המשרד אין חובה חוקית לספק פריטים חריגים בהיעדר תקציב. חברת עמידר נושאת באחריות בנוגע לתחזוקה שוטפת של הדירות אך ורק על-פי חוזה הניהול שנחתם עם הממשלה, ולא לכלל נושאי הבטיחות הנוגעים לדיירים. בנוגע לחוזה הניהול העתידי בין חברת עמידר למשרד, מתנהלים דיונים אולם בשלב זה לא מסתמנת נכונות של המשרד להרחיב את תחומי הפעילות של חברת עמידר בנוגע לתחזוקת הדיור הציבורי.

הטיפול באלימות כלפי עובדי ציבור
דוח 60ב'

החלטה מספר בק/15 מיום 18.4.2010

מחליטים:

1. משרדי הבריאות והרווחה ושירותים החברתיים ינקטו בפעולות הבאות:
   א. הטמעת חשיבות הדיווח על אירועי אלימות בקרב עובדי הציבור.
   ב. יצירת בסיס נתונים מלא ואמין למידע על היקף האלימות ומאפייניה.
   ג. בקרת פעילותן של הוועדות המוסדיות והמחוזיות לטיפול באלימות.
   ד. הסדרת קיומן של השתלמויות שוטפות, למניעת אלימות המיועדים לצוותים המקצועיים הנותנים שירות לאוכלוסיה וחשופים לאלימות.
2. המשרד לביטחון הפנים, משרד הפנים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משטרת ישראל ומרכז השלטון המקומי יפעלו להכנסת הרשויות המקומיות לחוק הסדרת הביטחון. האחריות להסדרת אבטחתם של העובדים בלשכות לשירותים חברתיים בעיריות, תוטל על הרשויות המקומיות ועל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, כגוף רגולטרי.
3. התביעה המשטרתית והפרקליטות יחליטו בעניינם של תיקי חקירה בפרקי זמן סבירים.
4. הערות מבקר המדינה בדו"ח מספר 60ב יילקחו בחשבון בעת ביצוע ההחלטה.
5. משרדי הבריאות, ביטחון הפנים והרווחה והשירותים החברתים ומשטרת ישראל ידווחו בתוך 4 חודשים לוועדת השרים על ההתקדמות בביצוע ההחלטה."

ביצוע ההחלטה

משרד הפנים

ביום 24.2.10 התקיים דיון בלשכת השר ובו סוכם כי אחת לחודש יתקיים דיון מקצועי בין משרדי שמטרתו להגיש הצעת חוק בנושא אבטחת ראשי רשויות ויו"ר וועדות קרואות.

ביום 18.3.10 התקיים דיון בנושא זה בראשות סגן רה"מ ושר הפנים, מר אלי ישי ובנוכחות השר לביטחון פנים , מר יצחק אהרונוביץ, מנכ"ל משרד הפנים, פרקליט המדינה ועובדי משרדים הקשורים בנושא. בדיון זה סוכם שלאור חומרת האיומים על נבחרי ציבור והצורך במיגור התופעה, הטיפול חייב להיות כוללני כאשר המשטרה והפרקליטות צריכים לעשות יותר באיתור הראיות ואכיפה אפקטיבית בבתי המשפט. כמו כן הוחלט כי היועצים המשפטיים של שלושת המשרדים : פנים, ביטחון פנים ומשפטים יכינו הצעת מחליטים בנושא באופן מיידי כולל מקורות תקציביים.

ביום 14.6.10 התקיים דיון בנושא אבטחת ראשי רשויות במשרד ראש הממשלה בהשתתפות מנכ"ל משרד רה"מ, מנכ"ל המשרד לביטחון פנים, מנכ"ל משרד הפנים, נציגים ממשטרת ישראל וממשרד האוצר, ובו סוכם שמשרדי הפנים וביטחון הפנים יקדמו הליכי חקיקה להכנסת הנושא לחוק הסדרת הביטחון.

עוד נקבע, כי עד סוף יוני 2010 יגישו משרדי הביטחון פנים, הפנים ומשטרת ישראל אומדן תקציבי לעלויות אבטחה המתייחסות לשתי חלופות (לראשי רשויות כולל יו"ר וועדות ממונות וחלופה נוספת לראשי רשויות וליו"ר וועדות ממונות וכן לגזבר, לחשב ולמנכ"ל העירייה).

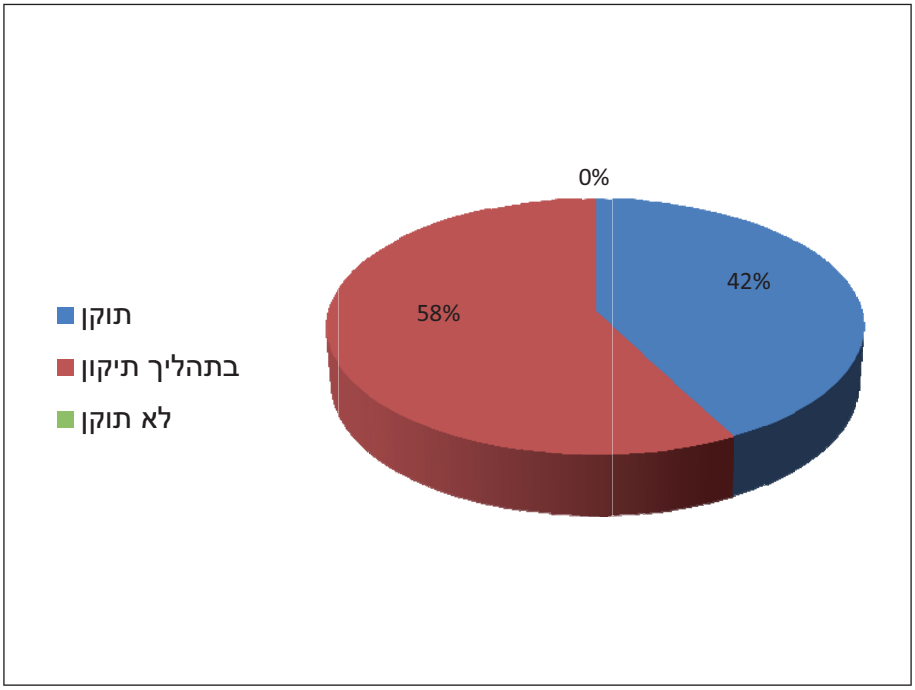
כמו כן ביום 7.7.10 התקיים דיון בנושא בכנסת בנוכחות שר המשפטים השר לביטחון פנים, שר הפנים ומפכ"ל המשטרה ובו סוכם להביא לממשלה הצעת מחליטים מתוקנת.

המשרד לביטחון פנים

בדיון שהתקיים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה במהלך חודש יוני 2010 סוכם כי נדרש לקדם מענה לאבטחת ראשי רשויות. נציגי משרד הפנים והאוצר התבקשו למצוא מענה תקציבי לסוגיה. כמו-כן, סוכם כי יש לקדם חקיקה בעניין. המשרד לביטחון פנים דרש את הכללת הרשויות בחוק הסדרת הביטחון בגופים ציבוריים. משרד הפנים ממאן לתמוך במהלך.

בדיון שנערך בוועדת הפנים של הכנסת בנושא החלת דין הרציפות על הצעת חוק פרטית בנושא, נעדר נציג משרד האוצר. נציג משרד הפנים מסר כי לא ידוע על מענה תקציבי. לפיכך, ביצוע ההחלטה תלוי כעת בשיתוף הפעולה של משרד הפנים ומשרד האוצר.

ביצוע החלטות של ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה - דוחות 55ב' עד 59 ב'

יישומים ביומטריים בשירות המדינה

החלטה מספר בק/5 מיום 4.10.2006

יו"ר ועדת השרים מסכם:

יש לראות בנושא הפעלת היישומים הביומטרים בשירות המדינה כפרוייקט לאומי. מדגיש את החשיבות של שילוב הביומטריה: טביעות האצבע והפנים בדרכון ובתעודת הזהות החכמה.

מודיע כי ועדת השרים תתכנס לדיון נוסף בנושא באמצע נובמבר 2006. לקראת הדיון יעביר הצוות הבינמשרדי לנושא הביומטרי והמשרדים הנוגעים בדבר, דיווח לגבי מצב הטיפול והצעות לטיפול משולב בנושא, לשם הכללת הרכיב הביומטרי במכרזים להוצאת דרכון ותעודת זהות חכמה, לרבות לוח זמנים לקידום הטיפול, ופירוט דרכי הפעולה הנדרשות (חקיקה, התקנים הביומטריים שיופעלו, המכרזים, תורת ההפעלה, והמשמעויות השונות של דרך הטיפול המועדפת).

החלטה מספר בק/12 מיום כ"ט בחשון התשס"ז - 20.11.2006

יו"ר ועדת השרים:

א. נושא הזיהוי הביומטרי הוא בעל חשיבות לאומית עליונה. השימוש בטכנולוגיות מתקדמות בתעודות זהות ובדרכונים הוא חשוב והכרחי, ויש להתקדם בעניין זה בהתאם להתפתחויות ולקצב הנהגת השימוש בזיהוי ביומטרי בעולם הרחב.

ב. הנושא נוגע למשרדי הממשלה וגורמים אחרים בשירות הציבורי, וכולל היבטים ומרכיבים שונים, לרבות הגדרת צרכי המשתמשים, שינויי חקיקה, הקצאת המשאבים הנדרשים (הנפקת התעודה שתיקבע ומאפיניה, ופריסת ציוד הקצה לקריאתה), שיפור השירות לאזרח ומניעת זיוף והתחזות לשם ביצוע פעולות פליליות, מירמה ופגיעה בביטחון המדינה.

ג. מודיע כי יזמן ללשכתו את אנשי המקצוע העוסקים בנושא בגופים הממשלתיים השונים, לשם גיבוש מסמך מסכם, שיכלול את עיקרי המדיניות לשילוב מרכיבים ביומטריים בתעודות זהות ובדרכונים, ההקצאה התקציבית הנדרשת ודרך מימונה, תיקוני החקיקה הנדרשים, דרכי הפעולה, סדרי העדיפויות ולוח זמנים לביצוע.

ביצוע ההחלטות

משרד ראש הממשלה

בחודש דצמבר 2009 אישרה הכנסת את "חוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגרי מידע, התש"ע-2009" מטרות החוק כמפורט בסעיף 1 לחוק.

א. קביעת הסדרים אשר יאפשרו זיהוי ואימות זהות של תושבי ישראל באמצעות הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים בתעודת זהות ובמסמך נסיעה, באופן שימנע זיוף ושימוש בזהות אחרת, וכן קביעת השימושים המותרים באמצעים ובנתונים כאמור.

ב. הקמת מאגר מידע ביומטרי שיכלול אמצעי זוהי ביומטריים שניטלו לצורך שילובם במסמכי זיהוי כאמור בפסקה (1), וכן נתוני זיהוי ביומטריים שהופקו מהם, וקביעת השימושים המותרים במאגר כאמור לרבות בידי משטרת ישראל ורשויות הביטחון.

ג. קביעת הסדרים הנדרשים לשם הגנת הפרטיות של תושבים שניטלו מהם אמצעי זיהוי ביומטריים לפי חוק זה, ובכלל זה לעניין דרכי הגישה למאגר הביומטרי ואבטחת המידע בו.

משרד הפנים

בחוק שהתקבל בתאריך 15.2.2009 נקבע לעניין המאגר הביומטרי כי ייערך פיילוט וולונטרי על מנת לבחון את אופן החלתו של החוק הביומטרי. בהתאם לכך, נקבע כי ייערך במשך שנתיים פיילוט עם אפשרות להארכתו למשך שנתיים נוספות, ובמהלכו יונפקו מסמכים ביומטריים רק למי שנתן הסכמתו לכך. לאחר מועד זה, תתקבל החלטה בנוגע להמשך ואופן החלתו של החוק.

ראה דוח מעקב 59ב' עמ' 461.

הטיפול בהסרת לוחות אסבסט בצה"ל, במשרד הביטחון ובמערכת החינוך

החלטות מספר בק/27 ו-בק/8 מיום 17.12.2007

מחליטים:

1. הוועדה רושמת לפניה את הודעת צה"ל, כי עד 21.12.2007 יושלם הליך הפירוק של כל מבני האסבסט מסוג פיקל, הידועים למערכת במועד קבלת החלטת הממשלה מס. 788 (בק/8) מיום 30.11.2006 (למעט שני חריגים), וכי בכל אתר שיתגלה בו אסבסט מסוג פיקל, יפורק על ידי צה"ל.

2. צה"ל ישלים עד 31.05.08 מיפוי ואומדן עלות פינוי אסבסט המהווה סיכון לפי הנחיות המשרד להגנת הסביבה. המיפוי יערך במחנות צה"ל נטושים ומתקנים לא מאוישים.

3. דיווח ביניים על ההתקדמות יימסר לאגף לביקורת המדינה במשרד ראש הממשלה מדי שלושה חודשים.

4. משרד החינוך יכין, סקר מפורט של מבני אסבסט במערכת החינוך. על סמך סקר זה, יקבע משרד החינוך, יחד עם הבעלים של מבנה החינוך, תכנית להסרת המבנים ולוח זמנים לביצועה. התוכנית והסקר יוגשו לאגף עד 31.8.08. דווח ביניים יוגש לאגף לביקורת המדינה במשרד ראש הממשלה מידי 3 חודשים.

5. הערות מבקר המדינה בדו"ח 58א', יילקחו בחשבון בעת עריכת התוכניות הנ"ל.

ביצוע ההחלטה

המשרד להגנת הסביבה

1. הסרת לוחות פיקל – צה"ל דיווח במהלך הישיבות כי צפוי לסיים את פרויקט הסרת לוחות הפיקל מבסיסיו עד סוף שנת 2007. למעשה גם כיום מבוצעות עבודות להסרת פיקל. החל מינואר 2008 ועד יולי 2010 בוצעו למעלה מ – 100 עבודות להסרת לוחות פיקל בצה"ל בהיקף של מאות מ"ר.

2. הסרת מפגעי אסבסט – הסקר שביצע צה"ל למיפוי מפגעי אסבסט בבסיסים מאוישים ושאינם מאוישים נמסר למשרד להגנת הסביבה באוקטובר 2009 וזאת לאחר פגישה שנערכה בין השר להגנת הסביבה ובין הרמטכ"ל. המשרד העביר למנהל להגנת הסביבה בצה"ל דרישה בעניין

קבלת תוכנית עבודה מסודרת הכוללת תקציב ולוח זמנים לביצוע עבודות להסרת מפגעי האסבסט המפורטים בסקר דצמבר 2009. למשרד להגנת הסביבה נמסר בעל-פה על-ידי מנהל הגנת הסביבה בצה"ל, כי תוכנית העבודה כוללת הסרת כל המפגעים המסומנים בקטגוריה א+ב (החמורים ביותר) עד סוף שנת 2010, אך טרם התקבלה התייחסות רשמית בנושא. המשרד חוזר ומבקש קבלת תוכנית עבודה להסרת מפגעי האסבסט מצה"ל על-מנת שיוכל לפקח אחר ביצועה.

משרד החינוך

4. משרד החינוך הינו הגורם המתקצב את ביצוע פרויקט הסרת לוחות האסבסט. ביצוע הסרת לוחות האסבסט במוסדות החינוך הינו באחריות הרשויות המקומיות. הפרויקט מתבצע בחודשים יולי-אוגוסט 2010 בזמן חופשת הקיץ. הרשויות המקומיות יגישו למינהל הפיתוח במשרד חשבונות על ביצוע העבודות שייעשו בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2010. בתום קבלת החשבונות ידווח המשרד על ביצוע הפרויקט.

משרד הביטחון

במשרד אין מבנים בהם יש לוחות פיקל. קיימת תוכנית עבודה רב-שנתית להחלפת רכיבי אסבסט בכל המבנים במשרד, בעלות כוללת של 6 מש"ח. התוכנית מבוקרת ומטופלת באופן שוטף מול המשרד לאיכות הסביבה. הנושא מבוקר במלואו על-ידי ביקורת המדינה (דוח מעקב) שיפורסם בדוח 61א'.

כוחות משמר הגבול תחת פיקוד צה"ל
דוח 57א'

החלטה מספר בק/10 מיום 14.11.2006

מחליטים:

א. תשתית חוקית

משרד הביטחון, המשרד לביטחון הפנים, משרד המשפטים, צה"ל ומשטרת ישראל יכינו בתוך חמישה חודשים תשתית משפטית להסדרת ההפעלה של כוחות מג"ב תחת פיקוד צה"ל.

ב. תנאים וכללים להפעלת מג"ב תחת פיקוד צה"ל

משרד הביטחון, המשרד לביטחון הפנים, צה"ל ומשטרת ישראל, יגבשו בתוך 5 חודשים את מסגרת התנאים והכללים להפעלת כוחות מג"ב תחת פיקוד צה"ל.

התנאים והכללים שיגובשו, יובאו לאישורם של שרי הביטחון וביטחון הפנים.

ג. נהלי הפעלה משותפים

צה"ל ומשטרת ישראל, יגבשו בתוך 5 חודשים, נהלי עבודה משותפים, בהם יסוכמו דרכי הבנייה וההפעלה של כוחות מג"ב תחת פיקוד צה"ל, לרבות: תורת הלחימה, כוח-אדם ומיצויו, הארגון, ההכשרה, האימונים, אמצעי הלחימה, הביקורות, התחקירים, הפיקוח והבקרה.

ד. תקצוב

משרד הביטחון והמשרד לביטחון הפנים, יסכמו בתוך 5 חודשים את ההיבטים התקציביים הנוגעים להפעלת כוחות מג"ב תחת פיקוד צה"ל, כולל קביעת מנגנונים לעדכון עתידי של העלויות.

ה. מנגנונים לישוב מחלוקות

מנגנונים לישוב מחלוקות יקבעו בין משרד הביטחון - צה"ל, המשרד לביטחון הפנים - משטרת ישראל.

דיווח יימסר לאגף לביקורת המדינה בתוך 5 חודשים.

הערות מבקר המדינה יילקחו בחשבון במהלך ביצוע ההחלטה.

ועדת השרים תקיים דיון נוסף בנושא בעוד כ-5 חודשים.

ביצוע ההחלטה

צבא הגנה לישראל

א. ב. בשלהי 2009 ובתחילת 2010 ביצעה זרוע היבשה עבודת מטה משותפת ביחד עם מג״ב והפיקודים, לבחינת מיצוי סד״כ מג״ב ת״פ צה״ל. במסגרת עבודת המטה נקבעו ייעוד ותפקידים לכלל יחידות מג״ב ת״פ צה״ל וכן מספר דרכי פעולה אפשריות למבנה וארגון הסד״כ (טרם התקבלה החלטה סופית לגבי מבנה וארגון היחידות כנגזרת מהעמ״ט הנ״ל).

במקביל, ביצעה הזרוע תקינת אמצעים לכלל יחידות מג״ב בהתאם לאמנה ובתוספת אמצעים ייחודיים. כמו-כן, נקבעה תוכנית רב-שנתית להצטיידות כוחות מג״ב ת״פ צה״ל.

התשתית לכתיבת הפק״א הושלמה וממתינה להחלטת הוועדה הבין-משרדית לעניין שירות חיילים מחוץ לסד״כ צה״ל, באשר לעתידו של סד״כ מג״ב ת״פ צה״ל בכפוף לעמ״ט מיצוי הסד״כ. תוך חודשיים מקבלת ההחלטה - יופצו טיוטות פקודות ארגון לסבב אישורים כנדרש.

המשרד לביטחון הפנים

התשתית המשפטית להסדרת ההפעלה של כוחות מג״ב ת״פ צה״ל הוסדרה באמנה שנחתמה בין צה״ל ומשטרת צה״ל.

האמנה שנחתמה בסוף שנת 2007 בין משטרת ישראל וצה״ל מסדירה חלקים לא מעטים שהינם בתחומי האחריות של צה״ל והמשטרה על כוחות אלו, לרבות אופן ההפעלה, הקצאת ציוד, תחזוקה, תקשוב וכלי רכב. עם זאת עדיין קיימים פערים ביישום אמנה זו על-ידי צה״ל.

על אף הניסיונות להגיע להסכמות מול משרד הביטחון ולחתום עימם על נספח תקציבי שיסדיר את ההיבט התקציבי, לא צלח הנושא והניסיונות להגיע להסכמות תקציביים נמשכים. בנוסף, קיימים מנגנונים ליישוב מחלוקות ברמת העקרונות התפעוליות, אך טרם סוכמו מנגנונים לנושאי הנספח התקציבי.

שירות נשים בצה"ל
דוח 57א'

החלטה מספר בק/18 מיום 28.3.2007

יו"ר ועדת השרים:

צה"ל ידווח לוועדת השרים, בעוד כשלושה חודשים, על פעולותיה של הוועדה הציבורית בראשותו של אלוף (מיל.) יהודה שגב שמונתה לעצב את חזון שירות הנשים בצה"ל בעשור הבא ועל הפעולות שוועדה זו ממליצה לנקוט בנושא זה.

ביצוע ההחלטה

צבא ההגנה לישראל

סקר הטרדה מינית בימ"לים הסתיים. הסקר ממתין להצגה לראש אכ"א. לו"ז מתוכנן להפצה – במהלך רבעון ג' 2010.

העברת שירותים חברתיים ממשלתיים מן הממשלה לגופים חיצוניים

דוחות 55ב' ו-57ב'

החלטה בק/22 מיום 5.11.2007

מחליטים:

דו"ח מבקר המדינה מציין את רמת הניהול הנמוכה בתחום השירותים החברתיים, ומדגיש כי מושגי הפיקוח והבקרה אינם מוגדרים כנדרש.

יש צורך בהגדרות פשוטות ומובנות הנוגעות לתחום של איכות הטיפול, ובקביעת קריטריונים שיגדירו את איכות הטיפול בנושאים אלו.

תפקידם של המשרדים הוא לקבוע נהלים ברורים ולהסדיר בחקיקה את הנדרש, על מנת לאפשר פיקוח יעיל, ולהבטיח רמת שירותים נאותה לאוכלוסייה.

יושב-ראש ועדת השרים מנחה את משרד הרווחה והשירותים החברתיים, כי בסיום הרבעון הראשון של שנת 2008, יציג את תכניתו לגבי הפיקוח על השירותים החברתיים.

כמו כן מודיע יושב-ראש הוועדה, כי יוקדש דיון נפרד לנעשה במשרד הבריאות בנוגע לנושאים אלו.

ביצוע ההחלטה

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

הוועדה בראשות המשנה למנכ"ל משרד הרווחה סיימה את עבודתה והדו"ח נמצא בשלבי כתיבה. צפי להגשת הדו"ח – סוף שנת 2010.

היערכות העורף לשעת חירום וחלוקת הסמכויות בשטח בין משטרת ישראל וצה"ל בעת אירוע

דוח מבקר המדינה מיולי 2007, בנושא ההיערכות לטיפול המערכתי בעורף בעתות חירום וביצועו בעת מלחמה

החלטה מספר בק/24 מיום 5.11.2007

יושב-ראש ועדת השרים:

נושא היערכות העורף לשעת חירום וחלוקת הסמכויות בשטח בעת אירוע בין משטרת ישראל לבין צה"ל, שנוי במחלוקת. קיימים הבדלי תפיסה מהותיים בין מערכת הביטחון לבין משטרת ישראל, עובדה שתקשה על יכולתם של הכוחות לתפקד כיאות בשעת אירוע.

בהחלטת ממשלה מספר 1577 מיום 15.4.2007, הוטלה על משרד הביטחון האחריות הכוללת לטיפול בעורף במצבי חירום. החלטה זו אינה מתייחסת לשליטה בשטח בשעת אירוע.

מומלץ להבחין בין האחריות הכוללת אשר הוטלה על משרד הביטחון, לבין השליטה על האירוע בשטח.

יושב-ראש הוועדה קובע, כי יש לשמור על עקרונות בסיסיים הכוללים מדיניות אחודה, שרשרת פיקוד ושליטה מוגדרים, ומבנה ברור ופשוט של קבלת החלטות.

כמו כן יש ליצור מסגרת מוסכמת על שני הצדדים, על מנת למצוא פתרון לקונפליקט האמור, וראוי ליצור מצב בו אין שינוי חד, בין מצב של שגרה לבין מצב של חירום.

הוועדה רושמת לפניה את הערכת משרד הביטחון, כי הנושא יסוכם בין צה"ל ובין משטרת ישראל, תוך חודש ימים.

יושב-ראש ועדת השרים מודיע, כי הוועדה תעקוב אחר הסיכום בין הצדדים עד סוף שנת 2007, וכי ראש האגף לענייני ביקורת המדינה במשרד ראש הממשלה, יקבע מועד לדיון בהתאם.

יישום החלטת הממשלה מס׳ 1577 מיום 15.4.2007 בענין הטלת האחריות הכוללת לטיפול בעורף במצבי חירום על שר הביטחון - דיון

החלטה בק/30 מיום 24.12.2007

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון, פותח ומתייחס להיבטים התקציביים של החלטת הממשלה מס׳ 1577 מיום 15.04.2007, ולדילמה הקיימת בשאלה האם יש להפריד בין תקציב העורף במצבי חירום לבין תקציב הביטחון בתקנות נפרדות, או לחלופין, לאחדם במסגרת תקציבית אחת.

יושב ראש ועדת השרים מסכם ומנחה את נציגי משרד הביטחון לסיים ולבחון עד לסוף הרבעון הראשון של שנת 2008 את התקציב הנדרש לעורף האזרחי במסגרת הוצאות חירום אזרחיות - מרכיבי ביטחון (סעיף 16 בתקציב) לקראת הדיון על תקציב מערכת הביטחון לשנת 2009, ובהתייחס לדו״ח ״ועדת ברודטי״.

החלטה מס. בק/33 של ועדת שרים לענייני ביקורת המדינה מיום 7.1.2008

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון מסכם:

הוועדה תבחן את הסוגיה לעומקה, בשלב הראשון תיבחן הסוגיה העקרונית לרבות המתכונת הנכונה לשילוב כל הגורמים הנוגעים בדבר ויחסי הגומלין ביניהם. בשלב השני תעמיק הועדה בשאלות פיקוד ושליטה ובשאלות של תהליכים על ציר הזמן.

יושב-ראש הוועדה מבהיר כי הוא יבוא בדברים עם המשרדים הנוגעים בדבר במגמה ליצור הרכב ועדה מתאים.

יישמר האיזון בין עבודת משרד הביטחון להקמת מסגרת לטווח הקצר (חמש שנים) לבין עבודת הוועדה המכוונת ליצור מסגרת לטווח הבינוני והארוך (משנת 2012).

מינוי נציגי הציבור לוועדה יהיה בתאום עם משרד ראש הממשלה.

מחליטים:

להקים ועדה בראשות יו״ר ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה ובהשתתפות נציגי משרד ראש הממשלה, המועצה לביטחון לאומי, משרד הביטחון, המשרד לביטחון הפנים, משרד הפנים, המשרד להגנת הסביבה ונציג מרכז השלטון

המקומי (להלן-הוועדה). בוועדה ישתתפו נציגי ציבור בהתאם להחלטתו של יו"ר ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה.

ביצוע ההחלטות

משרד הביטחון

ממשלת ישראל קיבלה ארבע החלטות מרכזיות בנושא העורף:

א. החלטת ממשלה **1557** מ – 15 באפריל 2007.

ב. החלטת ממשלה מס' **2368** מיום 16.9.2007 – החלטה על ייסוד צוות הקמה לרשות חירום לאומית.

ג. החלטת הממשלה **ב/43** מ – 19 בדצמבר 2007 – הקמת רשות חירום לאומית – ייעודה, תפקידיה ודרכי פעולה.

ד. החלטת ממשלה מס' **706** מיום 23.8.2009 – איחוד מל"ח ברח"ל.

להלן התייחסות המשרד לביצוע החלטות הממשלה:

א. החלטת ממשלה **1557** קובעת שהאחריות העל לטיפול בעורף בכלל מצבי החירום תהיה בידי שר הביטחון.
ההחלטה קובעת ששר הביטחון תוך התייעצות עם משרדי הממשלה והגופים הנוגעים בדבר ינחה בדבר ביצוע עבודת מטה אשר תפרט את הפעולות הנדרשות לקבלת אחריות העל לטיפול בעורף במצבי חירום לרבות מתן הסמכויות והמשאבים הנדרשים לשר הביטחון, וזאת בנוסף לסמכויות המצויות בידיו על-פי החלטות הממשלה ועל-פי כל דין.

עבודת המטה תכלול על פי האמור בהחלטה בסעיפים 3 א',ב',ג',ד',ה',ו'.
האמור לעיל בהחלטה 1557 בוצע ככתבו וכלשונו למעט מתן סמכויות לשר הביטחון – מטופל כיום במסגרת חוק העורף והמשאבים הנדרשים – תקציב עורף לאומי שלא ממומש.

ב. החלטת ממשלה **2368** מ – 16.9.2007 קובעת שיש לייסד צוות הקמה לרשות חירום לאומית וכן להגיש תוך 90 יום הצעת החלטה בעניין רח"ל – ההחלטה בוצעה ככתבה וכלשונה.

ג. החלטת ממשלה **ב/43** מ – 19.12.2007 מקימה את הרשות החירום הלאומית אשר תפעל במבנה ארגוני ועל פי תפיסת הפעלה כמפורט בשקף "הרעיון המסדר בתפיסת ההפעלה" ו"מבנה רשות החירום הלאומית" שצורפו כנספח א' להחלטה – ההחלטה בוצעה ככתבה וכלשונה.
בפרק הקמת וכפיפות, סעיף 6, כתוב: "הקמת רשות החירום הלאומית מחייבת בחינה מחודשת של מטה מל"ח ארצי בהיבטי –

ייעוד, תפקידים, מבנה ארגוני ויחסי גומלין עם רח"ל", ואכן בסיום עבודת מטה בנושא במהלך שנת 2009 (לאחר מבצע "עופרת יצוקה") המליץ סגן שר הביטחון על איחוד מל"ח ברח"ל.

ד. החלטת ממשלה **706** מ – 23.8.2009 מקבלת את המלצת סגן שר הביטחון וקובעת שמל"ח יאוחד ברח"ל ויתקיים ארגון אחד – "רשות חירום לאומית" כשראש הרשות ישמש גם כמ"מ קבוע ליו"ר ועדת משק עליונה שהוא שר הביטחון.

בפועל כל החלטות הממשלה שעניינם באחריות על עורף המדינה, הקמת רח"ל ואיחוד מל"ח ברח"ל בוצעו ככתבן וכלשונן.

הסוגיות אשר לא סיימו טיפול ו/או אינן מטופלות על-פי החלטות הן:

1. <u>חוק העורף</u> – אשר יגדיר את סמכויות שר הביטחון באמצעות רשות החירום הלאומית למימוש אחריותו על העורף.
2. <u>תקציב עורף לאומי</u> – אינו ממומש.

אתרי אשפה בנחלות שבישובים חקלאיים במרכז הארץ

החלטה מספר בק/34 מיום 7.1.2008

מחליטים:

1. צוות בראשות מנהל מינהל מקרקעי ישראל או נציגו, יחד עם המנהלים הכללים או נציגיהם, של המשרד להגנת הסביבה, משרד הפנים, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, ראש הרשות למים ולביוב, נציג היועץ המשפטי לממשלה, נציג מרכז השלטון המקומי (לרבות ייצוג המגזר הלא יהודי), נציג מרכז המועצות האזוריות ונציג היחידה הכלכלית במשטרת ישראל, יגבשו בתוך שלושה חודשים תכנית אופרטיבית לטיפול באתרי אשפה לא מורשים חדשים. התכנית תכלול בין היתר, ביצוע צעדים בשטח, שיפור הליכי התביעה והאכיפה והקצאת אמצעים לביצוע התכנית שתגובש.

   צוות זה ידון גם בהסדרי שיתוף פעולה בין כל הגורמים דלעיל ובשיתוף רשויות המס לשם בחינת אפשרויות לנקיטת צעדים כלכליים כלפי מפעילי האתרים.

   הצוות יבחן גם את ההשפעה של אתרי האשפה על זיהום המים והאוויר.

2. הערות מבקר המדינה בדוח 58א' יילקחו בחשבון במהלך ביצוע ההחלטה.

3. דיווח על יישום החלטה זו יימסר לאגף הבכיר לביקורת המדינה, במשרד ראש הממשלה.

ביצוע ההחלטה

משרד הפנים

מר ירון ביבי הינו יו"ר הוועדה הבין-משרדית בנושא אתרי אשפה בנחלות חקלאיות, בוועדה חברים מנהל מינהל מקרקעי ישראל, ונציגי משרד הפנים, הגב' מיכל איתן מאגף תכנון נושאי ועמית גופר, מנהל תחום פיקוח על הבניה במחוז מרכז, אשר הצטרף לבקשת היו"ר.

מר עמית גופר, נציג משרד הפנים בוועדה זו, מסר כי מלבד סיור שטח שהתקיים בדצמבר 2008 לא קיבלו נציגי משרד הפנים כל זימון לדיון או פגישה ו/או נייר עמדה שעליהם להגיב ו/או הזמנה לעבודת צוות.

המשרד להגנת הסביבה

על פי החלטת הוועדה לענייני ביקורת המדינה, המשרד להגנת הסביבה חבר בצוות בינמשרדי בראשות מינהל מקרקעי ישראל – אגף הפיקוח, שמיועד לגבש תוכנית לטיפול באתרים ולדון בסדרי שיתוף הפעולה בין הגורמים השונים. עד כה התכנס הצוות שלוש פעמים כדי ללמוד את הנושא ולמפות את הצרכים, את האמצעים והסמכויות של החברים השונים בצוות – לרבות גורמי אכיפה כגון משטרת ישראל/יחידה כלכלית, משרד המשפטים/האגף לפיקוח מקרקעין וכו'. נציג המשרד בצוות הינו מר אורי טל, מרכז טיפול בפסולת בניין.

הצוות אינו מתכנס מזה למעלה משנה וחצי.

הרשות הממשלתית למים ולביוב

על פי החלטת הוועדה, רשות המים חברה בצוות בין משרדי ברשות מינהל מקרקעי ישראל, המיועד לגבש תוכנית אופרטיבית לטיפול באתרים ולדון בסדרי שיתוף הפעולה בין הגורמים השונים. עד כה הצוות ניפגש מספר פעמים כדי ללמוד את הנושא ולמפות את הצרכים, אמצעים והסמכויות של החברים השונים בצוות – לרבות רשות המים. נציג רשות המים בצוות הינו מר דני גרינוולד, מנהל תחום בקרת זיהום באגף איכות המים.

בשנה האחרונה הצוות לא התכנס.

גביית ארנונה ממשרדי הממשלה ומחברות ממשלתיות

החלטה מספר בק/38 מיום 11.2.2008

מחליטים:

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון מסכם:

המחלוקות הקיימות בנושא תשלום ארנונה בגין משרדי ממשלה וחברות ממשלתיות נובעות בראש ובראשונה מבלבול ומבוכה הנגרמת מאי קביעת הוראות וכללים מחייבים בנושא.

מבקש כי ועדת ברזילי, המגבשת המלצות לרפורמה מקיפה בתחום הארנונה תתייחס, בין השאר, לנושאים אותם ציין מבקר המדינה בכל הקשור לנושא הארנונה."

ביצוע ההחלטה

משרד הפנים

ביום 21.4.10 נפגש יו"ר ועדת ברזילי עם שר הפנים במטרה לשמוע את הערותיו לטיוטת דוח הוועדה. שר הפנים אלי ישי פירט באלו נושאים אין להתפשר בחיוב ארנונה ובאלו מקרים אפשר להתגמש במתן הנחות.

יו"ר ועדת ברזילי נפגש עם שר האוצר לקבלת משוב על מסקנות הוועדה. כמו כן, הוועדה נפגשה שוב עם נציגי השלטון המקומי במטרה להגיע להסכמות בנושא "קרן ארנונה ממשלתית".

לאחר ישיבות אלה הוועדה אמורה להתכנס עוד מספר פעמים כדי לגבש סופית את המלצותיה בהילקח בחשבון עמדת המתנגדים ומניעיהם.

הקצאת תקציבים לחיזוק הצפון
דוחות 55ב' ו-58א'

החלטה מספר בק/39 מיום 24.3.2008

יושב ראש ועדת השרים:

מדגיש כי מיגון פיזי לחדרי המיון בבתי חולים הוא חובה של המדינה אשר איננה יכולה להעבירה לידי תורמים. מבקש כי משרד ראש הממשלה, משרד הבריאות ומשרד האוצר יתנו דעתם על כך.

מבקש לבחון את מתכונת הבקרה התקציבית בפרויקטים דומים, ולקבוע נהלים לעתיד.

מבקש לקבוע נהלים לגיוס תרומות מקרב החברה האזרחית.

מנחה להכין הצעת החלטה בנושא.

ביצוע החלטה

משרד ראש הממשלה

מתוך 20 גופים שתוקצבו בהחלטת הממשלה המקורית, 15 ביצעו את מלוא התקציב התוספתי עליו הוחלט בממשלה בהיקף של כ-1,470.5 מלש"ח וכן בוצע תקציב משרד הביטחון בסך 34 מלש"ח.

בתקציבי 5 המשרדים האחרים נשארו נכון לסוף שנת 2009 - 71.3 מלש"ח שתוקצבו לביצוע בשנים 2010-2012 על-פי יכולת הביצוע של הפרויקטים. פריסה תקציבית זו סוכמה בין משרד ראש הממשלה לבין אגף התקציבים במשרד האוצר.

המשמעות היא שסך הכל בוצעו 1,504.5 מלש"ח מתוך 1,570 מלש"ח (95.8%) והסכום הנותר כבר תוקצב לביצוע. בכך, הגיעה לסיומה תוכנית זו.

ראה דוח מעקב 59ב' עמ' 53.

הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל

החלטה מספר בק/41 מיום 24.3.2008

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון מסכם ומדגיש, כי קיים הבדל משמעותי בין מבקש עבודה לבין מבקש מקלט מדיני. מדינת ישראל חייבת לקבוע מדיניות לטיפול בסוגיה תוך שמירה על תדתמיתה בעולם.

מבקש לקבל עדכון של החלטות ראש הממשלה בנושא, וכן עדכון ממשרד הפנים ומשרד החוץ. עדכונים אלה ישמשו לגיבוש הצעת החלטה בנושא.

החלטה מספר בק/63 מיום 22.09.2008

ראוי לגבש מדיניות ברורה וכוללת בעניין המסתננים. מבקש כי בעוד שישה חודשיים תינתן סקירה נוספת לוועדת השרים, עוד מציין כי נחה דעתו מהטיפול של גורמי הממשלה, הצבא והמשטרה בנושא רגיש ומורכב זה.

ביצוע ההחלטה

משרד החוץ

סוגיית התשאול וקביעת מעמד פליט:

א. הטיפול בסוגיית התשאול וקביעת מעמד פליט הועבר באופן מלא לידי המדינה, כמקובל במדינות המערב, עם תחילת פעילותה של יחידת ה-RSD (Refugee Status Determination), בתאריך 1.7.2009.

יחידת ה-RSD מטפלת בבקשות נתינים זרים למקלט מדיני בישראל ופועלת מכוח העקרונות הקבועים באמנת האו"ם לפליטים.

עובדי RSD עברו הכשרה בת 4 חודשים אינטנסיביים בנציבות האו"ם לפליטים ותחת פיקוחם של סוכני הגירה אמריקאים "ממשרד להגנת המולדת".

היחידה טיפלה עד היום בלמעלה מ-3000 בקשות למקלט מדיני. ב-2 מקרים הומלץ על ידם לאשר את בקשתם למקלט מדיני של המבקשים. בידי היחידה כלים המבטיחים מידע מהימן ועדכני המאפשר בחינה אמיתית ועניינית של כל בקשת מקלט בישראל.

כל מבקש מקלט עובר ראיון פרטני מקיף על מנת לבחון באם המקרה הנטען על ידו נופל תחת הגדרת אמנת הפליטים. חוות הדעת בעניינם של מבקשי המקלט מועבר לוועדה הבין-משרדית המייעצת לשר הפנים ולראש הרשות לאוכלוסין והגירה.

משימה נוספת אותה מבצעת יחידת RSD הינה זיהוי ואימות נתינות למסתננים אשר אין ברשותם מסמכי נסיעה וקיים קושי רב בזיהויים.

לפרטים נוספים ניתן לפנות ליחידת ה-RSD ברשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי גבול במשרד הפנים.

2. החזרת מבקשי מקלט למדינות עמן אין לישראל יחסים דיפלומטיים.

משרד החוץ פועל להחזרת מבקשי מקלט ממדינות עמן אין לישראל יחסים דיפלומטיים באמצעות מדינות שלישיות, סוכנויות או"ם, וארגונים לא ממשלתיים לזכויות אדם, כאשר כל מקרה נדון לגופו. בין השאר:

מסתננים בודדים לצ'אד - חזרו לארצם לאחר שאורגנו עבורם מסמכי נסיעה בסיוע ארגונים לא ממשלתיים בינ"ל יהודיים ונוצריים. מאמצים דומים נעשים מול מאלי.

3. פעילות מול מדינות מוצא נוספות.

משרד החוץ שותף באופן פעיל להחזרה השוטפת למדינות עמן לישראל יחסים דיפלומטיים, בעיקר לאתיופיה, ניגריה וגאנה.

4. החזרה מתואמת למצרים.

החזרה למצרים - בשנת 2007 סוכם בעל-פה על ידי רה"מ דאז אהוד אולמרט והנשיא המצרי חוסני מובארק על החזרה מתואמת של מסתננים שהגיעו לישראל דרך מצרים ובנובמבר 2009 הוגשה למצרים טיוטת נוהל להחזרה כנ"ל.

במאי 2010 – התקבלה תשובת משרד החוץ המצרי כי המכניזם המוצע עומד בניגוד לחוק המצרי וכי מצרים לא תשיב לתחומה מי שאינו מצרי ומי שאין בידו מסמכי נסיעה מורשים עימם עזב את מצרים.

5. יישובם מחדש של מסתננים במדינות שלישיות.

בשנת 2008 נעשתה פניה מקיפה ושיטתית בדרגים מדיניים בכירים לכל המדינות עמן יש למדינת ישראל יחסים דיפלומטיים, בבקשה לקליטת מסתננים שהגיעו ארצה – אולם התקבלה תשובה שלילית לפניה זו. בימים אלו מתוכננת בדיקה מחושבת וממוקדת מול מס' מדינות באפריקה לגבי החזרה מתואמת על נציגות האו"ם לפליטים.

6. פעילות מול נציגות האו"ם לפליטים (UNHCR).

משרד החוץ מצוי בקשר שוטף עם ה-UNHCR על מנת להתעדכן לגבי הנחיותיהם בנוגע להחזרת מסתננים שאינם ברי החזרה בשלב זה (אריתראה וסודן).

ראה דוח מעקב 59ב' עמ' 56.

משרד ראש הממשלה

במענה מיידי לטיפול בתופעת ההסתננות ובניסיון לעצור את זרם הכניסה לארץ קיבלה הממשלה את החלטה מס' **1506** מיום 14.3.10 בעניין "הקמת מכשול בגבול המערבי של ישראל". צוות בינמשרדי בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה שהוקם בהחלטת הממשלה עוקב אחר יישום ההחלטה.

במקביל, צוות מצומצם בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שהוקם על- פי החלטת הממשלה מס' **2104** מיום 19.7.10 בנושא "החלטות בתחום הכניסה וההגירה לישראל", בוחן הצעות שונות לטיפול בתופעה ובמניעתה.

השירות הפסיכולוגי-חינוכי
דוח 58ב'

החלטה מספר בק/45 מיום 21.4.2008

מחליטים:

1. להטיל על צוות בראשות נציג משרד החינוך בשיתוף נציג משרד האוצר ונציג המרכז

2. לשלטון המקומי (להלן: הצוות), לבחון את מצב תקני הפסיכולוגים במערכת החינוך לאור ריבוי המשימות המוטלות עליהם. בין היתר, תיבחן האפשרות להוספת תקנים של פסיכולוגים במוסדות המוכרים שאינם רשמיים, בעיקר במגזר החרדי. הצוות ינקוט בפעולות להבטחת קיומו של השירות במגזר הלא יהודי, ויבחן אפשרות להגברת גיוס פסיכולוגים באמצעות מתן תמריצים לסטודנטים במגזר זה, במגמה להגדיל את מספר המבקשים להתמחות בתחום הפסיכולוגיה החינוכית בלימודי התואר השני.

3. צוות בראשות משרד החינוך ובשיתוף נציבות שירות המדינה, יקבע את הגדרת תפקיד הפסיכולוגים המחוזיים, תנאי העסקתם והמשימות המוטלות עליהם. מימון האמור בסעיף זה יהיה מתוך מקורות משרד החינוך.

משרד החינוך, בשיתוף המרכז לשלטון המקומי, יגבשו כללים להפעלת השירותים הפסיכולוגים ברשויות המקומיות, במגמה למנוע "זליגת" שירותים מגופים ציבוריים לגופים פרטיים, ויפקח על יישום הכללים האמורים.

משרד החינוך יקצה תקני חירום לפסיכולוגים לישובים באזור שדרות ועוטף עזה, ויגייס פסיכולוגים באמצעות מתן תמריצים.

משרדי החינוך והבריאות יקבעו, בהסדר ארוך טווח, את תחומי האחריות לעריכת אבחונים פסיכולוגיים לגיל הרך, שימנעו כפילות במתן השירות או את היעדרו.

משרד החינוך יפעל לתקנון המבחנים הפסיכולוגים, לרבות "מבחני משכל", לכלל אוכלוסיית התלמידים, ובפרט למגזר הלא יהודי, ויפיק לקחים ממבחנים אלה.

4. דיווח יימסר לאגף הבכיר לביקורת המדינה בתוך ארבעה חודשים.

5. הערות מבקר המדינה בדו"ח 58ב' יילקחו בחשבון בעת ביצוע ההחלטה.

ביצוע ההחלטה

משרד החינוך

1. א. מצב תקני הפסיכולוגים

משרד החינוך החליט על הקצאת 100 תקני פסיכולוגים מידי שנה לסגירת פערי התקינה. הקצאה שנתית ראשונה עתידה להתבצע במהלך השבועות הקרובים.

ב. פעולות להבטחת שירות פסיכולוגי במגזר הלא יהודי

הקצאת התקנים לרשויות במגזר הערבי בשנה האחרונה הן במחוז צפון והן במחוז דרום עמדה על אחוז יחסי גבוה בהשוואה למגזר היהודי.

לאחרונה גובשה תוכנית במחוז דרום לתקצוב השלמת תואר ראשון בפסיכולוגיה ולימודי תואר שני בפסיכולוגיה חינוכית באוניברסיטת בן גוריון. התוכנית הוגשה לאישורו של מנכ"ל המשרד.

2. תנאי העסקת פסיכולוגים מחוזיים

א. המשרד הגיש הצעה לנציבות שירות המדינה באשר למתח הדרגות של פסיכולוגים במטה המשרד ובמחוזות. התקיימו פגישות בנציבות שירות המדינה, וכן פגישה עם סמנכ"לית בכירה למשאבי אנוש ויו"ר ההסתדרות האקדמאים במח"ר. בקשת המשרד להעלאת מתח הדרגות של פסיכולוגים מחוזיים העומד היום על 39-41 לרמה של 41-43 טרם אושרה. יחד עם זאת אושר על ידי הנציבות, באשר לפסיכולוג בכיר חדש אשר ייקלט במשרד ואשר דרגתו ערב הקליטה גבוהה מדרגה 42, תועבר בקשה מנומקת לנציבות שירות המדינה לבדיקת הענקת הדרגה שהייתה לעובד ערב תחילת עבודתו במשרד החינוך.

ב. המשרד פועל לפרסום מכרז לפסיכולוג מחוז ירושלים ומנח"י.

ג. משרות המסגרת של מנהלת אגף פסיכולוגיה וסגניתה, הומרו למשרות תקן.

ד. ההחלטה בדבר הקצאת כוננות לכל הפסיכולוגים הבכירים העובדים במשרות מלאות יושמה ביחס לפסיכולוגים במחוז הדרום. הנושא טרם הוסדר באשר למנהלת אגף הפסיכולוגיה.

3. מדיניות עבודת השירותים הפסיכולוגיים חינוכיים

מתווה שירות פסיכולוגי חינוכי פורסם כחוזר מנכ"ל משרד החינוך תש"ע /8א, ויכנס לתוקפו בתאריך: 1.9.2010. החוזר כולל הנחיות בכל הנוגע לשירות פסיכולוגי מורחב במימון ציבורי, ולשירות פסיכולוגי משלים במימון הורים.

4. שירותים פסיכולוגיים לשדרות ועוטף עזה

א. מוקצים לשירותים הפסיכולוגיים חינוכיים תקני חרום מתוך תקני גידול טבעי. ברשויות בהן אחוז הכיסוי נמוך מהממוצע הארצי, הומרו תקני החרום הזמניים בתקני קבע. המרה זו נתנה למעשה לרשויות אלה עדיפות להבטחת רציפות להעסקת פסיכולוגים בהן. הקצאת תקני חרום (שלא הומרו לתקני קבע) ממשיכה.

ב. עובדי השירותים הפסיכולוגיים חינוכיים בשדרות ובעוטף עזה מקבלים תמריצים החל מתאריך: 1.5.08. הקצאה זו עומדת לפוג ב-8.2010.

ג. מונתה מנהלת שירות פסיכולוגי חינוכי במכרז - לשדרות.

5. מדיניות מוסדרת בין משרד החינוך לבין משרד הבריאות לעריכת אבחונים פסיכולוגיים בגיל הרך

משרד החינוך הגדיל את התקציב המועבר למשרד הבריאות בגין אבחון ילדים בעלי צרכים מיוחדים בגיל הרך, עם זאת, למרות שגובש מסמך עמדה במשותף (ב-4.2010), לצורך הנחית השירותים הפסיכולוגיים, הפיקוח על החינוך המיוחד וקופות החולים, טרם התקבל אישור ממשרד הבריאות להפצה של מדיניות משותפת.

6. תקנון מבחנים פסיכולוגיים חדשים

משרד החינוך מקיים משא ומתן בנוגע למבחן אינטליגנציה חדש בשיתוף הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה) והייעוץ המשפטי של המשרד.

תכנית ההתנתקות - דיווח בדבר הטיפול במתיישבי חבל עזה וצפון השומרון

החלטה מספר בק/50 מיום 15.6.2008

יושב ראש ועדת השרים:

הדיון בנושא זה חשוב ביותר, מדובר על אירוע כואב, קשה ומיוחד. קשה להשוות את ההתנתקות לאירועים אחרים בהיסטריה הלאומית של עם ישראל. לכן, על הממשלה לפעול באופן שונה מהרגיל, תוך מציאת דרכים לקידום הסיוע למתיישבים במהירות וביעילות. במסגרת זו ראוי לקיים בקרה שוטפת על ביצוע הפרויקטים. מקבל את ההצעה למנות גורם שיתווך בין מנהלת סל״ע למתיישבים, כמו למשל מנכ״ל משרד ראש הממשלה.

מנחה על ביצוע מעקב ובקרה שוטפים, במטרה להציג את ההתקדמות בסוגיות שהועלו בדיון. בקרה זו תבוסס על טבלת התקדמות הפרויקטים אשר הוצגה במהלך הדיון על-ידי ראש מנהלת סל״ע.

נושא תעסוקת מתיישבי חבל עזה וצפון השומרון יידון באחת מישיבותיה הבאות של ועדת השרים לביקורת המדינה.

ביצוע החלטה

משרד ראש הממשלה

בתאריך 15 ביוני 2010 הגישו חברי ועדת החקירה הממלכתית לבחינת טיפולן של הרשויות המוסמכות במפוני גוש קטיף וצפון השומרון דין וחשבון סופי לראש הממשלה.

ממצאי ועדת החקירה גובשו לאחר למעלה משנה של בדיקה מעמיקה ואובייקטיבית.

ועדת השרים לעניין הסיוע למתיישבים והסדרת התיישבות חלופית בגין ביצוע תוכנית ההתנתקות דנה בדו״ח ובממצאיו וקיבלה את החלטה מס׳ נתק/9 מיום 29.06.2010 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 15.07.2010 ומספרה 1978 (נתק/9).

בהחלטה זו אימצה הממשלה את המלצות ועדת החקירה והטילה על מנכ״ל משרד ראש הממשלה ומנהל מינהלת תנופה לפעול ליישום מסקנות ועדת החקירה ובלוחות הזמנים שנקבעו.

להלן החלטת הממשלה:

1. ועדת השרים לעניין הסיוע למתיישבים והסדרת התיישבות חלופית בגין ביצוע תכנית ההתנתקות (להלן: "ועדת השרים") מודה לוועדת החקירה הממלכתית בנושא טיפולן של הרשויות המוסמכות במפוני גוש קטיף וצפון השומרון, על עבודתה בהכנת הדין וחשבון (להלן: "הוועדה" ו-"הדוח") ומביעה את צערה על הסבל הרב שנגרם למשפחות המפונים.

2. ועדת השרים מאמצת את המלצות הוועדה בנוגע לשיקומם של מפוני גוש קטיף וצפון השומרון (להלן: "ההמלצות") ורואה חשיבות רבה בהשלמת עבודת מטה מהירה לצורך גיבוש תכניות עבודה יישומיות.

3. ועדת השרים רואה בטיפול במפונים משימה לאומית דחופה ומנחה את המנהלים הכלליים של משרדי הממשלה, יחידות הסמך והתאגידים הסטטוטוריים העוסקים בטיפול במפונים להעמיד נושא זה בראש סדר העדיפויות, ולהקדים את הטיפול במשימות הנוגעות

לטיפול במפונים למשימות השוטפות של המשרד.

4. ועדת השרים רושמת לפניה כי תאריך היעד לסיום הטיפול בנושא ההעתקות הקהילתיות הינו 31 בדצמבר 2011.

5. ועדת השרים רושמת לפניה את ממצאי הדוח בקשר לצורך בשיתוף פעולה בין המדינה למפונים לשם הצלחת תהליך השיקום וקוראת למפונים לפעול במלוא שיתוף הפעולה הנדרש להשלמת המעבר ליישובי הקבע ויישום הדוח.

6. לשם יישום ההמלצות, ועדת השרים מנחה את מנכ"ל משרד ראש הממשלה ומנהל מינהלת תנופה לרכז את עבודת המטה הנדרשת לצורך גיבוש תכנית עבודה יישומית שתהיה מגובה בלוח זמנים להשלמת המשימות של הנוגעים בדבר. תכנית העבודה שתגובש, אשר תכלול גם התייחסות לתיקוני החקיקה הנדרשים, תוצג לממשלה בתוך 3 חודשים. ככל שהצוות שיעסוק ביישום ההמלצות יסבור כי קיים קושי ביישום המלצה מסוימת, ניתן יהיה לשוב לממשלה באותו עניין על מנת לבחון פתרונות חלופיים.

7. לשם יישום ההמלצות, ועדת השרים מנחה את הממונה על אגף התקציבים במשרד האוצר, להציג את המשמעות התקציבית הכרוכה ביישום הדוח, ולהמליץ על שינויים מתאימים בתוך תקציב המדינה.

8. ועדת השרים רואה ביישום ההמלצות את סופיות תהליך שיקומם של מפוני גוש קטיף, הן בהיבט הפיצוי האישי והעסקי והן בהיבט הקמת יישובי הקבע.

ראה דוח מעקב 59ב' עמ' 67.

סוגיות בנושא השתתפות עצמית של מבוטחים בתשלומים עבור שירותי בריאות

דוח 58ב'

החלטה מס' בק/53 מיום 28.7.2008

מחליטים:

1. להקים צוות בדיקה בינמשרדי בהשתתפות נציגים ממשרדי הבריאות והאוצר אשר יקיים עבודת מטה לבחינת היקפי ההשתתפות העצמית של מבוטחים בתשלומים עבור שירותי בריאות. הצוות יזמן נציגי ציבור ככל שיידרש.

2. שר הבריאות ושר האוצר, בשיתוף יו"ר ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה, יקבעו את הרכב חברי הצוות והעומד בראשו.

3. הצוות יתייחס להערות המופיעות בפרק הדן בנושא בדוח מבקר המדינה 58ב', הנוגעות לבחינת המודל הקיים והמודל הראוי לגבייה הן בנוגע לשירותי בריאות שונים והן בנוגע לרכישת תרופות, להפחתת שיעור ההשתתפויות העצמיות שגובות קופות החולים ולבחינת חלופות לאובדן מקורות כספיים של הקופות.

4. הועדה רושמת לפניה את הודעת משרד הבריאות לפיה, אושרו למשרד ששה תקנים חדשים שאיושם, אשר צפוי להסתיים בזמן הקרוב, אמור לפתור את העיכוב ברישום תרופות חדשות. דווח בנושא זה יימסר לוועדה בתוך שלושה חדשים.

5. הצוות יסיים עבודתו בתוך ששה חודשים ויגיע להסכמות טרם הצגת המסקנות לוועדת השרים לענייני ביקורת המדינה.

6. הצוות ימסור דיווח ביניים לאגף הבכיר לביקורת המדינה בתוך שלושה חודשים."

ביצוע ההחלטה

משרד הבריאות

הוועדה לבחינת היקפי ההשתתפות העצמית של המבוטחים התכנסה לדיון אצל מנכ"ל משרד הבריאות ב-8.12.2009 ולדיון נוסף אצל סגן שר הבריאות ב-17.1.2010.

על אף ניסיונות חוזרים ונשנים, לא ניתן היה להגיע לדוח מסכם עם נציגי משרד האוצר.

עיקרי המחלוקת הם סביב דרישת נציגי משרד האוצר, שהמלצות הוועדה יוכפפו לסיכום בין משרדי הבריאות והאוצר בעניין תקציב משרד הבריאות לשנת 2010 (תק-2009-1020 מיום 8.5.2009), דרישה אשר אינה עולה בקנה אחד עם כתב המינוי שבסימוכין.

נייר עמדה אשר נוסח על ידי ד"ר דרור גוברמן, יו"ר הוועדה עם ההמלצות בנושא המדיניות הרצויה בתום השתתפויות עצמאיות, הועבר לידי האגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה.

הקצאת מענקי איזון לרשויות המקומיות - מעקב אחר ביצוע החלטת הממשלה מס׳ 2899 מיום 6.1.2008

החלטה מספר בק/56 מיום 11.8.2008

מחליטים:

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון, מסכם:

ראוי כי הוועדה בראשות פרופ׳ שינין תבחן הבטחת אספקת סל שירותים מוניציפאליים ראוי לתושבים. מוסיף כי חש אי נוחות מסירוב משרד האוצר להשתתף בוועדה. מציין כי ראוי לקיים דיון בהמלצות הוועדה במליאת הממשלה עוד בשנה זו במגמה להטמיע חלק מהמלצותיה כבר בתקציב 2009. מנחה לקיים דיון בוועדת השרים לביקורת המדינה בהמלצות הוועדה או בדו״ח ביניים מטעמה, בסמוך להגשתם.״

ביצוע ההחלטה

משרד הפנים

מאחר שלא עלה בידי ועדת שיינין לגבש המלצות וסיכומים באשר לנוסחה חדשה להקצאת מענקי האיזון לרשויות, פנה יו״ר ועדת הכספים של הכנסת, ח״כ משה גפני אל מנכ״לי משרדי הפנים והאוצר ויו״ר מרכז השלטון המקומי והודיע להם על החלטת ועדת הכספים של הכנסת להקים צוות היגוי בנושא גובה מענקי האיזון ברשויות המקומיות. בצוות זה חברים שלושה נציגים מוועדת הכספים, שלושה ממשרד האוצר, שלושה נציגים מהמרכז לשלטון מקומי ושלושה נציגים ממשרד הפנים כולל מנכ״ל המשרד, גבריאל מימון, מנהל המינהל לשלטון מקומי, מר רני פינצי ומשנה למנכ״ל, ד״ר שוקי אמרני.

הטיפול בפסולת בנייה

דוח 58ב'

החלטה מספר בק/59 מיום 18.8.2008

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון, מסכם ומנחה לסיים הכנת הצעת החלטה בנדון בתוך שבועיים. כמו כן מבקש את המשרדים והגופים הנוגעים בדבר להעביר הערות בהקדם.

החלטה מספר בק/65 מיום 2.10.2008

מחליטים:

1. צוות בין-משרדי בראשות נציג משרד הפנים, ובהשתתפות נציגי משרד הבינוי והשיכון, מינהל מקרקעי ישראל והמשרד להגנת הסביבה, יבחן את הדרכים לשיווק אתרים לסילוק ולמיחזור של פסולת בניין ולקידום תוכניות מפורטות לאתרים לסילוק ולמיחזור פסולת בניין.

2. צוות בין-משרדי בראשות נציג משרד הפנים, בהשתתפות המשרד להגנת הסביבה, ובהתייעצות עם נציגי השלטון המקומי, יבחן את האפשרות וההשלכות של גביית אגרות לטיפול בהטמנה ומיחזור של פסולת בניין, במסגרת עבודות בנייה הדורשות היתר ובמסגרת עבודות בנייה ושיפוצים שאינן דורשות היתר, לרבות הצורך בהכנת חקיקה או חקיקת משנה, לעניין זה.

3. צוות בהשתתפות החשב הכללי במשרד האוצר או מי מטעמו, מנהל רשות החברות הממשלתיות או מי מטעמו ונציג המשרד להגנת הסביבה, יבחן את האפשרות לקבוע כללים למכרזים של משרדי ממשלה, חברות ממשלתיות ויחידות סמך ממשלתיות, לרבות כללים שייקבעו בחיקוק על פי הצורך, עבור פרויקטים שונים, בין היתר בתחומי הבינוי והתשתיות, בהם ייעשה שימוש בחומרים ממוחזרים מחומרי בנייה לשם צמצום השימוש בחומרי גלם ראשוניים ופגיעה מתמשכת במשאבי המדינה באמצעות השלכה בלתי חוקית של פסולת בניין.

   יו"ר הצוות לעניין כללים למכרזים של משרדי הממשלה ויחידות סמך ממשלתיות יהיה החשב הכללי או נציגו ויו"ר הצוות לעניין כללים למכרזים של חברות ממשלתיות יהיה מנהל רשות החברות הממשלתיות או נציגו.

   הצוות יגיש מסקנותיו לשר האוצר עד ליום 31.3.2009.

4. הוועדה רושמת לפניה את הודעת המשרד להגנת הסביבה ומכון התקנים,

לפיה מכון התקנים פועל לעדכון תקן 1886 בנושא מצע לכבישים, רחבות ושדות תעופה, בכל הנוגע לשימוש בפסולת בניין ממוחזרת.

5. הערות מבקר המדינה בדוח 58ב', יילקחו בחשבון בעת ביצוע החלטה זו.

6. דיווח על ביצוע ההחלטה יימסר לוועדת השרים בתוך שישה חודשים, ולעניין סעיף 3 - במועד הגשת מסקנות הצוות לשר האוצר.

7. דיווח ביניים יימסר לאגף הבכיר לביקורת המדינה, בתוך שלושה חודשים.

ביצוע ההחלטות:

המשרד להגנת הסביבה

הסיכום טרם הוטמע בנהלי השמאי הממשלתי וגם לא בנהלי האגף לשיווק במינהל מקרקעי ישראל. משרד הפנים אינו מקדם את סיכומי הצוות הבינמשרדי, ולכן השר להגנת הסביבה החליט על קידום מסקנות הצוות הבינמשרדי במסגרת החוק לשמירת הניקיון. במשרד הוכנה טיוטה לתזכיר חוק בעניין.

החשב הכללי הוציא כבר הוראת תכ"מ המחייבת את כלל משרדי הממשלה בשימוש בחומרים ממוחזרים מפסולת בנייה בהיקף של 20% לפחות.

מכיוון שהוראת התכ"מ אינה חלה על החברות הממשלתיות, בכוונת השר להגנת הסביבה להביא לאישור הממשלה החלטת ממשלה אשר תחייב את החברות הממשלתיות לשימוש בחומרים ממוחזרים על-פי המתכונת של הוראת התכ"מ.

ת.י 1886 קיבל תוקף בחודש יוני 2010.

ראה ביצוע החלטה בדוח מעקב 59ב' עמ' 91.

הפיקוח האלחוטי על שידורי רדיו
דוח 58ב' - ממצאי מעקב דוח סטאטוס

החלטה מספר בק/60 מיום 18.8.2008

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון, מסכם ומציין כי בתחום הפיקוח והאכיפה על שידורי הרדיו בוצע תהליך ראוי של שיתוף פעולה בין משרדי ממשלה, זאת לאחר הגדרת עוצמת הבעיה כ-"טרור אווירי". הגדרה אשר יצרה מודעות בדבר סדר העדיפויות והעוצמה הנדרשת לטיפול בסוגיה, ובנוסף הגדרת שר התחבורה והבטיחות בדרכים כגורם המיניסטריאלי עליו הוטלה האחריות לטיפול. המתכונת האמורה יצרה שיפור משמעותי של הפיקוח והאכיפה ומניעה כמעט מוחלטת של הפרעות לתעבורה האווירית בגין שידורי רדיו.

ביצוע ההחלטה

משרד התקשורת

א. **אי הפעלת ציוד ייעודי על ידי המשרד**

בעקבות חשיבה מחודשת לגבי אופן פעולת היחידה לפיקוח אלחוטי והתאמת הציוד לתפיסה שהתגבשה, הוכנה תוכנית הצטיידות אשר מתחשבת במבנה הגיאוגרפי של המדינה, לצרכים החדשים ולניסיון המצטבר; המשרד החל במימוש התוכנית וכבר משתמש ברכבים ובציוד הייעודי שנרכש, למשימות מקצועיות.

ב. **שיפור בטיפול בהפרעות לנתיבי טיסה**

במהלך שנת 2009 נגרמה הפרעה אחת בלבד מתחנת רדיו פיראטית באזור הדרום. כנגזר מאופן פעולת יחידת הפיקוח האלחוטי, מבוצעת סריקות יזומות בתדרי נתיבי הטיסה, ועל מנת לאתר ולטפל בגורמי ההפרעה בתחום זה לפני שיהוו הפרעה ממשית לבטיחות טיסה: כגון פעילות הכוונת מטוסים וכד'.

ג. **שינוי שיטת הטיפול והאכיפה**

יחידת הפיקוח האלחוטי מלווה את תיקי החקירה לאורך כל השלבים מול נציגי יחידות המשטרה הרלבנטיות, הן בסיוע בהקלטות ובהדרכות, והן בהכנת תיקי חוות דעת וייצוג בבתי משפט בעדות מומחה. התוצאות של פעילות זו מתבטאות בהצלחות להוכחת אשמה, ובהמשך בענישה של מפעילי רדיו פיראטי על ידי בתי הדין.

ד. **אכיפה בתחומי הרשות הפלסטינית**

הפרעות מעזה אינן מטופלות כלל, והפרעות מתחומי איו"ש מטופלות מול גורמי המינהל האזרחי, וכשנדרש, בתיאום עם יחידות צה"ל ופעילות משותפת עם יחידת הפיקוח האלחוטי. משך הטיפול בהפסקת ההפרעה מהווה נקודת חולשה, שהינה פוטנציאל לסיכון חיי אדם. המשרד יוזם את קידום הטיפול מול הגורמים המתאימים.

ה. **שיתוף פעולה בין משרדי הממשלה**

הפעילות לקידום שיתוף הפעולה הבין-משרדי ראויה להערכה ולשימור. שיתוף הפעולה המתמשך בין יחידות המשטרה והפרקליטות עם משרד התקשורת נעשה תוך רצון ונחישות לטפל בנושא באופן שורשי ומעמיק. המשרד מציין כי משרד האוצר אישר תוספת כוח אדם זמני עד אוגוסט 2010 ותקצוב ציוד חדיש, אשר מהווים נדבך חשוב בפעילות כנגד תופעת הרדיו הפיראטי.

רשות שדות התעופה

כיום אין תחנות פיראטיות ישראליות המפריעות לקשר האווירי. תחנות פיראטיות המוקמות נסגרות עוד בטרם שהן מהוות הפרעה לתעופה. ברוב המקרים בהם מקור ההפרעה הוא מתחנות רדיו, מדובר בתחנות רדיו פלסטיניות, חלק מההפרעות נגרמות ממשואות חרום וחלק מקורן בתקלות.

הפיקוח על הטיפול בחסויים

החלטה מספר בק/61 מיום 18.8.2008

מחליטים:

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון מציין כי דוח מבקר המדינה חמור בהיבטים חברתיים/מוסריים באשר קיימת חובה של הממשלה לפקח על הטיפול בחסויים כבני אדם. מבקש להסב תשומת לב שר המשפטים לעניין הקמת מאגר מיידע שיאפשר מעקב אחר צווי בתי המשפט, באשר מדובר על תאום בתוך משרד המשפטים. מנחה לקיים דיון סטאטוס בנושא הקמת מאגר המיידע עד לסוף שנה זו, ולקיים דיון מעקב אחר תוצאות הפיילוט עם סיומו (בקיץ 2009)."

ביצוע ההחלטה

משרד המשפטים

הפיקוח על הטיפול בחסוי בענייני גוף - משרד המשפטים פעל ופועל בעניין מול משרד האוצר ונציבות שירות המדינה ואולם, הקצאת התקנים טרם בוצעה בפועל . כעת ממתינים כי כוח האדם הנדרש יוקצה בהקדם, על מנת שהפיילוט ייצא לדרך.

במקביל לטיפול בהקצאת התקנים הדרושים מקדם האפוטרופוס הכללי, בעצם ימים אלה, גיבוש תכנית עבודה מפורטת מול מכון "ברוקדיילי".

הקמת מאגר מידע - הסיכום מיושם באופן חלקי, כך שהסיווג המתקבל מהנהלת בתי המשפט והמעודכן על ידי האפוטרופוס הכללי מתייחס רק לרמת הפילוח הראשונה והשניה. יחד עם זאת, נתוניו האישיים של החסוי מאפשרים פילוח הנתונים גם ברכיב זה.

פיקוח על שימוש בתכשירים וטרינריים

החלטה מספר בק/67 מיום 27.10.2008

מחליטים:

יושב ראש ועדת השרים, השר עמי אילון, מסכם:

מציין כי לתחושתו קיים טיפול בסוגיה אך בקצב איטי. מבקש כי מנכ"לית משרד החקלאות ופיתוח הכפר תעביר לידיעתו בתוך שבועיים לוח זמנים מתואם עם משרד הבריאות לסיום גיבוש נהלי עבודה מוסכמים בנושא כאמור בדו"ח מבקר המדינה.

מציין כי בשולי הדברים עלה נושא פעולת המבקרים הפנימיים במשרדי הממשלה. מנחה את האגף לביקורת המדינה במשרד ראש הממשלה להכין את הנושא לדיון בישיבת ועדת השרים הבאה."

ביצוע ההחלטה

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

נקבע נוהל עבודה פנימי של משרד החקלאות בין יחידת הפיצו"ח והפיקוח על התכשירים הווטרינריים בשירותים הווטרינריים.

משרדי הבריאות וחקלאות מקיימים דיונים משותפים, ועדות משותפות וביקורות משותפות בנושא התכשירים הווטרינריים.

משרד החקלאות פועל במקביל לקידום מספר יוזמות חקיקה בנושא התכשירים הווטרינריים.

משרד הבריאות

הרחבת סמכויות על פי פקודת הרוקחים: עובדי משרד החקלאות קיבלו הסמכה על פי סעיף 46 לפקודת הרוקחים. כאשר עובדי משרד החקלאות מבקשים להיכנס לביקורת בבית מרקחת, הביקורת תיעשה ביחד עם הרוקחים המחוזיים.

להגדרת תחומי הפיקוח והבקרה של התרופות: התקיימה ישיבה משותפת בהשתתפות נציגי השירותים הווטרינריים, נציג יחידת הפיצו"ח והרוקחים המחוזיים ביום 4.8.2009 בה הוגדרו תחומי הפיקוח. ההמלצה לרשות המקומית לרשיון עסק של מקומות ניפוק מורשים לתכשירים ווטרינריים, ניתנת על ידי הרוקחים המחוזיים. הפיקוח במקומות אלה נעשה בפועל על ידי רופא של השירותים הווטרינריים, משרד החקלאות ביחד עם הרוקח המחוזי.

יכול רופא השירותים הוטרינריים, כמו גם הרוקח המחוזי, לערוך בקרה במקומות אלה בעצמו.

התקדמות בנושא הוראות החוק המתאימות: חלוקת הסמכויות בין המשרדים השונים יבוא לידי ביטוי בהוראות החוק החדשות. ההצעה גובשה עם צוות משותף של משרדי החקלאות והבריאות והועברה לטיפול הלשכה המשפטית של משרד הבריאות. עו"ד המטפלת בנושא מטעם משרד החקלאות יצאה לחופשת לידה במהלך 2009-2010. הצעת החוק חייבת לעבור עיבוד סופי של הלשכה המשפטית.

החלטות ממשלה שהתקבלו לאחרונה

תכנית לאומית להתמודדות עם מחסור בכוח אדם רפואי וסיעודי
דוח 59ב

החלטה בק/16 מיום 02.8.2010

יו"ר הישיבה, השר דניאל הרשקוביץ, מסכם:

הוועדה תקיים דיון נוסף בנושא בחודש נובמבר שנה זו לאחר קבלת מסקנות הצוות שנקבע בהחלטת הממשלה מס' 2029 מיום 15.7.2010 (סעיף 3). לצוות האמור תצורף, כמשקיפה מטעם הוועדה, עו"ד טלי שטיין ממשרד המשפטים.

חדרי מיון של בתי החולים הכלליים – היעדר תקינה סדורה
דוח 60ב

החלטה בק/17 מיום 02.8.2010

מחליטים:

1. משרד הבריאות יגבש בתוך 4 חודשים, תוכניות להפחתת העומסים בחדרי המיון שבבתי החולים הכלליים, בשילוב עם פתרונות בקהילה.
2. בנוסף, יציג משרד הבריאות תכנית לשיפור והסדרת העבודה בחדרי המיון לרבות נהלי שמירת והעברת מידע רפואי והעמקת הבקרה.
3. משרד הבריאות ידווח בתוך 4 חודשים לוועדת השרים על ההתקדמות בביצוע ההחלטה.

פיקוח, בקרה ואבטחת מידע

ועדות היגוי למחשוב

החלטת ממשלה בק/9 - 20.3.1997

א. המנהל הכללי בכל משרד ממשלתי יקים ועדת היגוי לכל פעולות המחשוב, להלן "הוועדה". תפקידי הוועדה יהיו: הנחיית פעילות המחשוב והתקשורת, גיבוש סדרי תכנון, בקרה ופיקוח על פיתוח ורכש מערכות מידע במשרד, גיבוש לוחות זמנים, גיבוש תקציבים, תפישות מחשוביות לעבודת המשרד, סדרי קדימויות ואבטחת מידע.

ב. בראש "הוועדה" יעמוד המנהל הכללי של המשרד או הסמנכ"ל למינהל וחבריה יהיו: מנהל מערכות המידע במשרד, קצין הביטחון, היועץ המשפטי, חשב המשרד, המבקר הפנימי, קצין התקציבים, הממונה על אבטחת המידע במשרד ומנהל היחידה לאבטחת "מידע רגיש" במשרד ראש הממשלה.

הממונה על ה"רשומות" במשרד, ונציג החשב הכללי במשרד האוצר יוזמנו לישיבות "הוועדה" על-פי הצורך.

ג. יחידות המחשוב המשרדיות יפעלו בהתאם לחוקים, התקנות והנהלים החלים על תחום זה.

ד. "הוועדה" תשמש כוועדת היגוי לאבטחת "המידע-הרגיש", שאינו ביטחוני, במשרד.

ה. תכנית העבודה של "הוועדה" תכלול, בין היתר:
1) קביעת מדיניות אבטחת המידע
2) סיווג ומיפוי "המידע-הרגיש"
3) אישור תוכנית אבטחת המידע של המשרד ותיקצובה
4) מעקב אחר יישום תוכנית האבטחה.

ו. החשב הכללי במשרד האוצר יענן עקרונות החלטה זו בתכ"ם ובנוהל מפת"ח.

ז. האגף לביקורת המדינה יקיים מעקב ובקרה במשרדי הממשלה השונים בנושאים אלה.

ביצוע ההחלטה

משרד ראש הממשלה - אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה

בהתאם לסעיף ז' להחלטה לעיל, הכין אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה דיווח מקיף.

המשרדים שלא דיווחו: ביטחון הפנים, החקלאות ופיתוח הכפר, המדע והטכנולוגיה, החוץ, הנהלת בתי המשפט, התיירות, מינהל מקרקעי ישראל והתקשורת.

הרכב הוועדות והנושאים שנדונו

להלן פירוט הרכב הוועדות והנושאים שנדונו בהן:

משרד ראש הממשלה

יו"ר ועדת ההיגוי: משנה למנהל הכללי.

חברים: חשב, סגנית יועצת משפטית, מבקרת פנימית, מנהלת אגף א' תקציבים ופרויקטים, ראש אגף טכנולוגיות מידע, ראש מדור אבטחת מידע, ראש אגף ביטחון, ממונה על ניהול איכות, מנהלת תחום ביקורת ואבטחת מידע.

נושאים שנדונו: חיבור כל יחידות המשרד לאינטרנט ולפורטל הארגוני. ביצוע תוכנית עבודה לשנת 2008, הצגת תוכנית עבודה לשנת 2009 לצורך אישורה, דיווח על התקדמות הטיפול בנושאים שנדונו בישיבות קודמות, הצגת תוצאות סקר משתמשים ברשתות האינטרנט של המשרד, דיווח על התקדמות בהיערכות לקליטת מערכת מרכב"ה במשרד, הכנות לקראת יציאה למכרז בנושא Voice over IP, תוכנית התאוששות מאסון, רכישה והתאמה של מערכת חדשה לנוכחות ושכר.

משרד האוצר

יו"ר ועדת ההיגוי: משנה למנהל הכללי.

חברים: מנהל אגף בכיר לביטחון, סגן בכיר לחשב הכללי, מבקר המשרד וממונה על תפקידים מיוחדים, מנהל פרויקט מרכב"ה, מנהל פרויקט תהיל"ה, ממונה על אבטחת מידע. **משקיפים**: נציגי רא"ם, סגן מבקר הפנים, מנהל חטיבת טכנולוגיות, נציג אבטחת מידע מפרויקט מרכב"ה, יועץ אבטחת מידע.

נושאים שנדונו: הצגת מידע התקדמות אבטחת מידע בפרויקט, ובכלל זה: קבלת תקן תמר 3 (הסמכה של ראם), הארגון הראשון בארץ, עמידה ביעד שהוקצב בשנה שעברה, סקר אבטחת מידע שבוצע על-ידי רא"ם 2008-09 ויישום מסקנות הדוח עד 2008-12, תכנון פעילות עתידית לשנת 2009. הועלתה סוגיה של הרשאות רוחביות למידע בפרויקט והוחלט כי עד להוצאת נוהל תכ"ם יכתב נוהל על-ידי אגף הביטחון לפי הכללים: הרשאות רוחביות יינתנו רק באישור החשב הכללי וראש אגף הביטחון – לכל הנושאים פרט

לנש״ם. הרשאות רוחביות לנושא נש״ם יינתנו רק באישור נציב שרות המדינה וראש אגף הביטחון. הועלתה בקשה לבדוק בצורה פרטנית יותר את כל הגישות הנדרשות ל – HR ועל פי הבדיקה לאשר את ההרשאות. הוחלט כי לא תתאפשר עבודה מהבית בפרויקט. הנחיה ברוח זו אמורה לצאת לכל לקוחות הפרויקט.

משרד האוצר – פרויקט מרכב״ה

יו״ר ועדת ההיגוי: סגן בכיר לחשב הכללי.

חברים: מנהלת פרוייקטים מרכזיים, מנהלת מחלקת מידע ודיווח, מנהל תחום אבטחת מידע ממוחשב, מנהל טכנולוגיה, סגן מנהל ממשל זמין ותהילה, סגן מבקר פנים, מנהל חטיבת טכנולוגיות, אחראי אבטחת מידע, איש צוות Basis מרכבה, ראש ראם ועובדי ראם נוספים.

נושאים שנדונו: ירידה בציון הכולל לאבטחת מידע בשנת 2009. אבטחה פיזית של המתקן. סיווג ביטחוני של אנשי הבייסיס. היעדר מנגנון ליווי בהיבט פיתוח מאובטח. חיזוק מודעות ותודעת הנהלה בנושא אבטחת המידע. פער בין דרישות תמ״ר 4 ותמ״ר 5 : צורכי פיתוח פנימיים ופיתוח צד שלישי.בחינת היבטי אבטחת מידע בשילוב תתי מערכות בפרוייקט.

נושאים לטיפול במהלך שנת 2010: כללי - סגירת פערים ועמידה בדרישות תמ״ר 4 ותמ״ר 5. חיבור מערכות למערכת מרכזית SIEM. בדיקת כלים לבקרת הרשאות במערכות ה-SAP. חיזוק אבטחת מידע במערכות SAP באמצעות כלי SAP וכלים נלווים. ביצוע הדרכות באמצעות תוכנת אבטחת מידע לכלל העובדים. **תשתיות** – בחינת כלי להקשחת שרתים. בחינה מחודשת לטופולוגיות חוות השרתים וגישה מרחוק. ביצוע בדיקות חדירות לתשתיות השונות ולשרתים. **פורטלים** – הקשחת הגישה ואופן העבודה בפורטלים החיצוניים והפנימיים. התקנת מתקנים להשלמת הגנה על הפורטלים. הגבלת גישות כפולות בפורטלים ובנוסף בפורטל מנהלים. פרסום של כתובת IP אחרונה שהתחברה לפורטל. הצפנת cookies בתחנות העבודה המתחברות. יישום הנחיות בעקבות תרגיל תקיפה.

משרד הביטחון

יו״ר ועדת ההיגוי: מנכ״ל המשרד.

חברים: סמנכ״ל וראש אגף אב״מ, סמנכ״ל וראש מינהל הרכש, ראש אגף מל״ן, ראש מלמ״ב, חשב המשרד, ראש סיב״ט, ראש אגף בינוי, יועצת כלכלית למערכת הביטחון.

נושאים שנדונו: הצגת עיקרי תוכנית העבודה השנתית והתקציב לשנת 2010 בחלוקה לפעילויות שוטפות ופרויקטים. עיקרי הנושאים אשר נכללים בתוכנית העבודה לשנת 2010 : **פרויקט מודל – שיפורים והרחבות.** שיפורים והרחבות בנושאי רכש, מכירות, תקציב, כספים, נכסים, ארנונה, נסיעות לחו״ל, משאבי אנוש ורישיונות שיווק. הקמת מערך דיווח כולל שולחן העבודה של ראשי

האגפים. שילוב מערכת ניהול תיקים ממוחשב במודל – תיק ספק, עובד, רכש, נכס, רישיון שיווק ועוד. **פרויקט מודל – יישומים נוספים.** שלב ב׳ של משאבי אנוש – נוכחות, הדרכה, גיוס מועמדים ומיפוי תפקידים. בקרת פרויקטים – אגפי הרכש בדגש על בינוי. רישיונות ליצוא ביטחוני. יצוא ביטחוני – דיווח תעשיות. ניהול צי הרכב של המשרד. מערכת נסיעות חו״ל – יישום שלב ב׳ (בארץ ובמש״ן). **ניהול ידע ומשרד ממוחשב.** הטמעת ניהול הידע כתרבות ארגונית כחלק היות המשרד ארגון לומד, תוך העמקת השימוש במאגרי ידע בתהליכי העבודה. מעבר לניהול ידע משולב בתהליכים עסקיים, אשר ישמשו את מקבלי ההחלטות בתהליכים התפעוליים (בעיקר מתוך מערכת מודל). הטמעת השימוש ובניית כלים לעבודה משרדית ממוחשבת, כמו: דואר אלקטרוני, דואר נכנס כולל סריקה, ניהול מסמכים, מעקב החלטות. עובד הידע – שיפור תפוקת עובד הידע תוך השגת עצמאות בביצוע עבודתו השוטפת בכלים ממוחשבים. **ניהול תיקים ממוחשב.** מערכת חדשה לניהול מסמכים ותיקים, התומכת בכל תהליכי העבודה המשרדיים בשילוב מערכת חדשה למעקב החלטות ומשימות. הטמעת המערכות בקרב כלל העובדים במשרד. בניית מערך סריקה ארגוני של דואר נכנס. **סחר אלקטרוני.**במסגרת פעילות הוועדה לסחר אלקטרוני, התמקדות בנושאים הבאים: תעודות משלוח וחשבוניות – בניית תוכנית לדיגיטאציה מלאה. רכש – הרחבת התהליכים הקיימים ופרסום ההזמנות. הטמעה וליווי השימוש במערכת לניהול מכרזים דינאמיים. מש״ן – יישום בהתאם הנעשה בארץ. בינוי קבלנים. מכירות. יצוא ביטחוני. **יישומים נוספים.** ארכיון צה״ל ומערכת הביטחון. מחשוב מערך רח״ל. מערכת לניהול סיווגים ביטחוניים אישיים. שדרוג מערכת שכר בארץ. מחשוב תהליך הליסינג. מערכת שינוע חדשה. ניהול הצהרות ורישיונות לרכש וידע מפוקח. מערכת לניהול קשרי החוץ ויצוא ביטחוני. **אגף שיקום נכים.** ניהול מזכירות רפואיות – ייעוץ, חוות דעת וקביעת נכות. עדכון אוטומטי של נתוני הזכאים (מרשם האוכלוסין). שדרוג מערכת תמלוגי שיקום נכים. הרחבת מערך הדיווח. הרחבת השירותים הניתנים באמצעות אתר האינטרנט. קליטת טובין שיקום 2000 – הטמעה. ניהול מרכז פעילות (מעקב אחר גורמים חיצוניים המטפלים בתביעה). סל הוצאות לזכאי – אפיון. הרחבת השירותים הנתמכים במערכת הפניות. **אגף משפחות והנצחה.** ניהול פרטים אישיים – הטמעה. ניהול תביעות זכאים – הטמעה. הרחבת מערך הדיווח. שדרוג מערכת תגמולי משפחות. קליטת טובין שיקום 2000 – הטמעה. ניהול גורמי חישוב – אפיון. הרחבת השירותים הניתנים באמצעות האתר. הרחבת השימוש במודל סיוע כספי (הלוואות ומענקים). **שיפור שירותי אגף מל״ן.** שדרוג מתודולוגיית מל״ן להקמה ותחזוקת מערכות. הגדרת מתודולוגיה לניהול שירותי התמיכה כולל SLA. ניהול זהויות – הקמת מערכת לניהול מערך ההגדרות וההרשאות. הטמעת השימוש בנוהל הפקת לקחים. קביעת מדיניות לניהול מדפסות, הרשאות ומדפסת חלופית. **תשתיות תקשורת, רשתות ושרתים.** שדרוג מערך האחסון ושיפור מנגנוני הגיבוי. איחוד רשתות ארכיון צה״ל ומלמ״ב עם הרשת הסגולה. קישור הנספחויות לרשת הניהולית. שדרוג ארכיטקטורת רשת האינטרנט. שדרוג יכולת המיסור בין הרשת הניהולית ורשת האינטרנט. העלאת זמינות השירותים בין שני המתקנים.

המשך מעבר לשרתים וירטואליים. המשך ליווי הקמת מתקן במחשוב. ביצוע תרגילי דילוג בין מתקנים ותקשורת. **אבטחת מידע.** במסגרת תוכנית תלת שנתית שסוכמה עם קצין הביטחון, יבוצע: מנגנון אוטומטי להלבנה והשחרת קבצים. הגנת עמדות הקצה – שלב ב'. אפיון מערכת להתראה. מיגון ממשקי תקשורת לחוות השרתים.

משרד הבינוי והשיכון

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל המשרד.

חברים: מנהלת מינהל תכנון והנדסה, מנהל מחוז הגליל, מנהלת אגף בכיר מידע וניתוח כלכלי, סגנית מנהל אגף אכלוס, סגנית חשבת המשרד, סגנית בכירה ליועצת המשפטית, מנהלת אגף בכיר נכסים ודיור, סגן מנהלת אגף בכיר נכסים ודיור, מנהל ביקורת פנים, מנהלת אגף בכיר מערכות מידע, סגנית מנהלת אגף בכיר מערכות מידע. סגנית מנהלת אגף פרוגרמות. סמנכ"ל בכיר למנהל ואמרכלות.

נושאים שנדונו: חזון של מתן שירות לאזרח ואמצעי המחשוב הדרושים. סקירת **פעילות לשנת 2008**: מרכבה. תוכניות עבודה כלל משרדיות. נקבע פורמט אחיד להצגת תוכנית העבודה. במקום דוגמת האקסל מוצגים הנתונים בפורמט ה BO. שיקום שכונות – מנהלות שיקום שכונות. הוקמה מערכת לשימוש המנהלות. מקושרת ל GIS. מופו כל המבנים בשכונות שבריכוז מאמץ. אינטרנט – איפיון האתר והתחלת עריכת תוכן. גוייסו עורכי תוכן. נחתם הסכם עם ממשל זמין לשימוש בתשתיות החדשות שלהם. המשרד בשלב מתקדם של מיפוי האתר, הסבה ועריכה של התכנים מהאתר הקיים והוספת תכנים חדשים. המשרד נמצא בשלב מתקדם אך עדין יש עבודה רבה. כמות החומר ואיכותו תלויים באגפים המקצועיים. קמפיין – "בטוחים שהבית באמת שלכם". פיתוח מערכת טל"א החדשה לאינטראנט. המערכת הועברה מסביבת המחשב המרכזי לסביבה הפתוחה וכן קושרה ל GIS באותם אתרים בהם יש לנו מיפוי שלהם. המיפוי יורחב במשך הזמן. במסגרת תשתיות ומיקור חוץ. החלפת מדפסות. הרחבת רשתות מנהלות שיקום שכונות (מחשב לכל עובד). מימוש כרטיס חכם. החלפת תשתית החשמל בחדר המחשב. שדרוג מערכת סאפיינס.

תוכנית עבודה רב שנתית – דרישות ותכנון תקציבי. **תוכנית עבודה לשנת 2009**: החלפת מערכת ה- SharePoint במערכת מבוססת MOSS. בניית מערכת בסיסית. שידרוג מערכות ה- Office לגירסת 2007. הטמעת המערכות החדשות אצל המשתמשים (מחצית שניה של השנה). אינטגרציית מערכות. השלמת מערך תוכניות עבודה כלל משרדיות. התחלת מימוש שולחנות עבודה לדרגי ניהול שונים (היישום דורש הגדרת פרמטרים למעקב). בנית עולמות תוכן נוספים. אינטרנט. אתר חדש (תוכן לא מלא) – עליה לאוויר 7/2009. פיתוח מערכות קשורות לאתר. המשך עריכת התוכן ועדכון האתר (כולל איתור נושאים נוספים שלא טופלו). אינטראנט (פורטל פנימי). פיתוח פורטל פנימי (רווחה, משאבי אנוש, מאגרים משותפים, לוח מודעות, מכרזים, ספר

טלפונים, תוכניות עבודה, מצגות מקצועיות ועוד). הרחבת צוות התמיכה (תמיכה במערכות הייעודיות). נחתם הסכם בסוף 2008. נקלטו עובדים לתגבור צוות התמיכה הקיים (עוברים הכשרה בימים אלה). החל מהרבעון השני – ביקורים במחוזות ומינהלות ש"ש בתדירות גבוהה. חוק המכר. אפיון (חוזה נחתם בסוף 2008). יציאה למכרז ליישום (כולל בדיקת ישימות של מיקור חוץ תפעולי). רשם הקבלנים (הנושא תוקצב על-ידי משרד האוצר באופן ייעודי באגף מערכות מידע). ישום תפישות חדשות ושיטות עבודה חדשות במערכת הרשם. "דחיפת מידע". רישום ממוחשב. רשות הבדואים. אפיון (חוזה נחתם בסוף 2008). מכרז לביצוע המערכת (מותנה בתיקצוב). (המערכת אמורה לתמוך בתהליכי הטיפול של הרשות. הטיפול הוא ברמת הפרט. כולל מיפוי בשטח). **פיתוחים במערכות הקיימות**: פתוח מחדש של מערכות מלאי תכנון במסגרת מערכת התקשרויות מתכננים (כולל חיבור ל- GIS). המלאי יהיה חלק ממערכת תכנון כוללת. הצורך עלה בצורה בולטת בעת הטיפול בתוכנית העבודה המשרדית. המערכת תשולב כבר מהשלב הראשון ב :GIS

טיפול בהתייקרויות (חוזר חשכ"ל חדש, מדד פרויקטלי). מערכת מכרזים באינטרנט (במסגרת האתר החדש). ניהול ועדות ממוחשב (התקשרויות מתכננים). פיתוח מערכת תרש"צ מחדש (שינוי טכנולוגי). שיקום שכונות חברתי (מותנה בתוספת כ"א). מדדי הצלחה. אפיון פרופיל שכונה. מערכת טיפול במערך חירום (נאמנים שכונתיים). שיקום שכונות פיסי – השלמת המערכת המנהלית. מרכב"ה. המלצה על עצירת פרויקט ההתייקרויות במתכונתו הנוכחית. אפיון מחודש (BP). ממתין ללו"ז להתחלה מצד מרכב"ה. מימוש טיפול בתקנות סיבסוד (בהתאם לסיכום על לו"ז האפיון). התחלת פרויקט הסבת נתוני ההיסטוריה מהמערכת הכספית (הורדה מה-MF). מערכת נכסים. הגדרת הפערים להשלמת המודול הקיים. פיתוח מודול הטיפול בהוסטלים. הגדרת האינטגרציה עם המערכת הכספית. המשך הטיפול - ממתין להיערכות של צוות ה- RE במרכב"ה. **טיפול שוטף**: פירוט למתוכנן לביצוע במסגרת מיקור חוץ: שדרוג שרתים. שדרוג מערכות הפעלה ב- MF. תמיכה במעבר לבנין א'. שדרוג בסיס הנתונים ל- SQL 2008. מעבר ל- Office 2007. מערכת גיבויים אוטומאטית (רובוט קלטות). בדיקת ישימות Terminal Server (תחנות "רזות", נפחי תקשורת קטנים יותר). **הערות נוספות**: מערכת פינויים – ייתכן והמערכת שתפותח עבור הבדואים תוכל לשמש גם עבור נושא הפינויים, במקום הקיים. ניהול מסמכים – מובע הרצון שהמערכת תטפל בחתימה אלקטרונית. יש לטפל במסגרת ניהול המסמכים בנושא ניהול התיקים בלשכה המשפטית. קיים אפיון משנים קודמות.

משרד הבריאות

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש.

חברים: משנה למנכ"ל, נציגת המחלקה המשפטית, נציגת החשב, סגן מנהלת אגף לתקצוב ותמחור, מנהל אגף למידע ומחשוב, מנהל אגף ביטחון, מנהלת תחום פיתוח, מנהל תחום מידע, מנהל אבטחת מידע, מרכז בכיר לביקורת פנים, סגן חשב המשרד.

נושאים שנדונו: הצגת תוכנית פריסת מערכות המחשוב במשרד לשנת 2008. פיתוח מערכות: רשומה רפואית לאומית, רישום תרופות / אמ"ר / מזון. מאגר חיסונים לאומי. מערכת שיקום בקהילה וקישור המערכת למרכב"ה. ניפוק סמים. מערכת לידות ופטירות. מערכת חוק החולה הנוטה למות – זמינות באינטרנט והסבה לחתימה דיגיטאלית. רישום מוסדות. רישוי אמבולנסים. מאגרי מידע: אמבולטורי, אשפוזים ומיון. מערכת sharedocs – שדרוג המערכת ומעבר לגרסה החדשה. מערכת פניות הציבור. מודיעין פרמצבטי. הקצאת איברים השתלות. מערכת ה-GIS. בתי חולים גריאטריים פסיכיאטריים. תחזוקה, שינויים ושיפורים.

סקירת סטאטוס הפרויקטים הפעילים. הצגת דרישות המחשוב של יחידות המשרד להתייחסות ראשונית. מצגת על מוצר אבטחת מידע. המשרד עבר בהצלחה ביקורת חצי שנתית של מכון התקנים לבדיקת עמידתו בתקן בינלאומי של אבטחת מידע. בוצעו הדרכות אבטחת מידע לעובדים. בעיות אבטחת מידע שעלו בעקבות ההדרכות ופתרונן. הכשרת יחידות נוספות במשרד לעמידה בתקן. רכישה והטמעה של מערכת ניטור ואיתור אירועי אבטחת מידע חריגים מרכזית לרשת המשרד. הכשרה טכנולוגית לנאמני אבטחת מידע באמצעות קורס ייחודי למשרד הבריאות. בדיקת חוסן במערכות מידע שקיבלו דירוג חשיבות גבוהה בטבלת המערכות. הגדלת מספר כרטיסים החכמים ביחידות משרד ראשי. רכישה והטמעה של תוכנה להגנת בסיסי הנתונים של המשרד. ביצוע ביקורות מקיפות לספקים חיצוניים המתחברים לרשת משרד הבריאות. החלפת תוכנת אנטי וירוס בכל תחנות הקצה במשרד ובשרתים המרכזיים. פתרון תוכנה לשליחת הודעת SMS בזמן אמת לניידים של אנשי אבטחת מידע, תקשורת וסיסטם במשרד. כתיבת מסמכי הקשחה למערכות נוספות. הטמעת פתרון הכספות הווירטואליות ברשת הפנימית של המשרד. הוצגה תוכנית בנושא תשתיות מחשוב ותקשורת.

המשרד להגנת הסביבה

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"ל בכיר למידע וחינוך.

חברים: מנהל אגף מערכות מידע, נציגי הלשכה משפטית, חשב המשרד, קצין הביטחון, ביקורת פנים, נציגי אשכולות ומחוזות.

נושאים שנדונו: הצגת הסכם מיקור חוץ הכולל של המשרד והארכתו בשלוש שנים נוספות. דיווח על שדרוג תשתיות וציוד קצה. דיווח על סטאטוס הפרויקטים המבוצעים במשרד: הקמת אתר אינטרנט חדש, מערכת ניהול מסמכים, מערכת ליבה לתהליכים המקצועיים – מעוף, ועוד.

משרד החינוך

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"לית בכירה למינהל ומשאבי אנוש.

חברים: חשב בכיר; מנהלת המינהל לתקשוב ולמערכות מידע; מנהל אגף בכיר (ביטחון, בטיחות סביבתית ושעת חירום); מנהל אגף א' (ביקורת פנימית);

אחראי לענייני משמעת, נהלים ובקרה; ממונה על אבטחת מידע; נציג הלשכה המשפטית.

נושאים שנדונו: הצוות קיבל סקירה על מבנה הרשת של המשרד ופעילויות התקשוב שנעשו בשנים 2008-2009, האיומים הקיימים בגלישה ובדוא"ל ואיומים אחרים ופעילויות אבטחת מידע שנעשו כדי למנוע אותם. הוצג מסמך מדיניות אבטחת מידע שיפורסם במשרד. הוצע לצרף את המסמך למכרזים שהמשרד מפרסם. מנהל האגף הבכיר לביטחון ביקש להדגיש, כי אבטחת המידע אינה חלה על מחשבים בלבד, אלא גם על ההון האנושי ומידור פיזי. הוועדה ביקשה להציג בפגישה הבאה את התקציב המתוכנן מול הביצוע בפועל.

להלן סיכום הדיונים וההחלטות שהתקבלו בישיבה הנ"ל:

פעילויות שבוצעו בשנים 2008-2009: החל יישום מערך IDM לניהול משתמשים והרשאות באינטרנט. פורסם מכרז להקמת מערך ניטור ושליטה על חיבור לרשת המשרד ומניעת נזקי מחשב פנים ארגוניים – NAC (כולל הגנה מפני זליגת מידע בלתי רצויה על-ידי מדיה נתיקה). ב- 2009 נבחר זוכה. סגמנטציה – בוצע שלב א' של פרויקט מידור הרשתות הפנימיות במשרד לצורך העלאת רמת האבטחה סביב נכסי המשרד. במסגרת מכרז חשכ"ל הוחלף מערך האנטי וירוס בכל תחנות ושרתי המשרד (בחלקן הותקן רק חלקית בגלל מגבלות התחנה). ניתן מענה אבטחת מידע ליישום פרויקט מרכב"ה במשרד החינוך (כרטיס חכם וכספת). הוקם מערך "הזדהות חזקה" למערך המחשוב במשרד באמצעות "כרטיס חכם" כולל עמדות הנפקה לכרטיסים מול תהיל"ה.חולקו כרטיסים והוטמע השימוש למשתמשי מרכב"ה. הוקם מערך שינוע קלטות גיבוי לאתר מרוחק. נבנתה מדיניות אבטחת מידע כולל כתיבת נהלים, הגדרת תהליכים והנחיות. הוצג מסמך מדיניות. ניתנו שירותי הנחייה בנושאי אבטחת מידע וליווי לפרויקטים. בוצעו בדיקות פנימיות לחדירות לאתרי המשרד. הורחב השימוש במערך הגישה מרחוק כולל שימוש במסרוני SMS להזדהות חזקה. הוקם מערך נתונים מאובטח על גבי תשתית האינטרנט מול הממשלה וגורמים נוספים במערכת החינוך – במערך כספות של חברת CYBER-ARK. הוקמה תשתית לקווי תקשורת VPN מאובטחים מול ספקים (תים, מרמנט, אוטומציה ומשרדי ממשלה). שני קווי התקשורת לעולם הורחבו מ-20 מגה ל-40 מגה כולל מערכת לאיזון עומסים, וזאת על מנת לשפר את הזמינות והשירות. הוקמה תשתית אבטחת מידע בסביבת הפיתוח המספקת מודל אחיד, גמיש ובלתי תלוי בתשתיות. בוצעה הקשחת שירותים ושרתים ברשת המשרד.

פעילויות שלא בוצעו: הקמת מערכת (SOC) לניהול הסיכונים וניתוח האירועים- נכתב מכרז אך טרם פורסם מפאת חוסר תקציב. שיפוץ חדר מחשב והקמת מערכות אל-פסק. הטמעת מערכת NAC.

פעילויות מתוכננות לשנת 2010: השלמת יישום פרויקט IDM ברשת האינטרנט.

הקמת מערך בקרת גישה לרשת (NAC) ואבטחת תחנות קצה בכלל המשרד. סיום הקמת מערך אבטחת מידע למרב"ד הכולל סגמנטציה, מידור רשתות, סינון תוכן והעברת מסרים בצורה מאובטחת. המשך פרויקט סגמנטציה ביצוע שלב ב' - הכולל הפרדת שירותים ושלב ג' הכולל פריסת מערך חומות אש במחוזות (מותנה ברכש).

שדרוג מערך סינון תוכן לאתרי אינטרנט/ WAF–הגברת מערך אבטחת המידע ליישומים על-ידי יישום חומת אש אפליקטיבית רכישה והטמעת IPS ברשת הפנימית על מנת למנוע התקפות על שרתי המשרד הפנימיים. פרסום נהלי אבטחת מידע למשתמשים על מנת להגביר את המודעות. מיפוי מערכות, נכסים וסקרי סיכונים.

ביצוע בדיקות חדירות על-ידי גורם חיצוני - לאתרי המשרד לפי ההנחיות ומדיניות אבטחת המידע במשרד. הרחבת מערך ההזדהות החכמה לכלל משתמשים במשרד.

הטמעת RMS עבור ראמ"ה.

משטרת ישראל

בכל שנה מקיים מינהל הטכנולוגיות הערכת מצב טכנולוגית, המהווה חלק מהערכת המצב של משטרת ישראל. לאחר שנקבעים היעדים, מגדירים אנשי הטכנולוגיה את הכלים הטכנולוגיים התומכים ביעדי המשטרה. אישור להצגת כלים אלה נעשה על ידי סגן המפקח הכללי. לאחר מכן מקיים ראש אגף תכנון דיון, בו הוא בוחן את התוכניות הטכנולוגיות: בהקשר הכולל של התוכנית הרב שנתית של המשטרה, בהקשר של התוכנית הרב שנתית של המינהל הטכנולוגי, בתוכנית התקציבית לאותה שנה. לאחר גיבוש תוכנית העבודה, מובא הנושא להצגת התוכנית השנתית אצל המפכ"ל. המפכ"ל בודק מידי רבעון את ביצועי תוכנית העבודה.

משרד המשפטים

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל המשרד.

חברים: ראש הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע, סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש, רשם הירושות, מנהל מערכות מידע, יועצת המשפטית, חשב המשרד, מבקרת פנים, קצין הביטחון.

נושאים שנדונו: ניהול תוכן (ECM) במסמכים במשרד המשפטים. קידום חזון המשרד ללא נייר ופריסת מערכות Doc-center. בחינת פתרון לחדר דואר מרכזי. מתן עדיפות לפתרונות המשיגים שיפור בשירות לאזרח. רכישת מחשבים ניידים. פרויקט מודמים סלולאריים. קמפיין הפרסום של שירותי משרד המשפטים באינטרנט. מכרזים. ניהול עזיבת עובדים. מדיניות סיסמאות ברשת המשרדית. כרטיסים חכמים. יישום של חתימה אלקטרונית. אישור תוכנית עבודה שנתית. המשכיות עסקית והתאוששות מאסון.

משרד הפנים – ראשי

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש.

חברים: סגנית חשב המשרד, יועצת משפטית, יועצת למנכ"ל, מנהלת אגף ביקורת פנים, מנהל אגף ביטחון, מנהל תחום תכנון ותקצוב, מנהל אגף מערכות מידע.

נושאים שנדונו: המשכיות עסקית והתאוששות מאסון: התקנת מערכת אחסון לגיבוי בסיסי הנתונים, התקנת מתג שדרה מרכזי כפול, ביצוע פרויקט וירטואליזציה של שרתים, גיבוי לקווי תקשורת לאתרים מרוחקים. נהלים לאבטחת מידע. רישום מאגרי מידע. מינוי נאמן אבטחת מידע מקצועי. איסור הכנסת מדיה מגנטית על ידי מבקרים חיצוניים.

משרד הפנים – מערכת אביב

יו"ר ועדת ההיגוי: ראש רשות האוכלוסין וההגירה ומעברי הגבול.

חברים: חשב המשרד, סגנית חשב, יועצת משפטית, נציגי משרד האוצר, מנהל אגף מרשם ומעמד, מנהל אגף רישוי נשק, מנהל אגף מחשוב, מבקרת פנים, מנהל אגף פרויקטים, נציג אגף המחשוב, נציגי ספק מיקור חוץ.

נושאים שנדונו: מינוי נציג החשב הכללי לצוות מינהלה מימוש ועלות. מינוי חדש לראש צוות מינהלה ומימוש עלות. שילוב נושאי האכיפה וטיפול בזרים. ייעוץ משפטי להכנת המכרז. הכנת מסמך ביטחון, תיאום ציפיות וסיכומים מול חברת HP. העתקת חדר מחשב לאתר חדש. סיכום פעילויות לשנת 2008 ותכנון לשנת 2009. ביומטריה בתעודת זהות ודרכונים. הרחבת הדרכות לעובדים. אבטחת שרתי הליבה והצפנת קווי התקשורת.

המשרד לקליטת העלייה

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל המשרד.

חברים: סמנכ"לית בכירה למינהל ומשאבי אנוש, משנה למנכ"ל, מנהל אגף תקציבים, חשבת המשרד, קב"ט המשרד, סגנית יועצת משפטית, מנהלת אגף יישומים, מנהל מחוז דרום וירושלים, מנהל אגף בכיר למערכות מידע, יועץ בכיר למנכ"ל, מנהל תחום מערכות ייעודיות אגף מערכות מידע, מנהלת גף תפעול ותקשורת אגף מערכות מידע, יועצים חיצוניים לאגף מערכות מידע.

נושאים שנדונו: בהמשך לפגישה מחודש מאי 2009 ולקראת חודש יוני 2009 מועד סיום העסקתם של הספקים הקיימים .לאחר שכבר בחודש מאי אישר המנכ"ל את ההצעה שהונחה בפניו למתווה המכרז החדש. נערכה סקירה לגבי מבנה ואופן המכרז המוצע. בדיון הועלתה מצוקת התקציב של האגף למערכות מידע והשלכתו לגבי המשך עבודת האגף בעתיד ואופן תפעול המכרז.

החלטות שהתקבלו: המנכ"ל מאשר את המשך התהליך ליציאה למכרז כפי שהוצג. המכרז יפורסם ללא התחייבות תקציבית מפורשת של המשרד ועל

בסיס התקציב הקיים באגף._ההיקף התקציבי הקיים בבסיס התקציב של האגף עומד על 11 ל-12 מלש"ח. תקציב הבסיס נותן מענה לצרכי התחזוקה כמשתמע מהצרכים הבסיסים של המשרד. אין בו מענה לתקציבי הפיתוח. עקב חוסרי התקציב של האגף בכל הנוגע לתקציבי הפיתוח מוקמת ועדה לבחינת הדרכים והאפשרויות לבחינת תקציב האגף למערכות מידע והאפשרויות להגדלתו. נבחרו חברים בוועדה. תפקיד הוועדה יהיה לבחון אפשרויות להעמיד את תקציב האגף על פי הצרכים והדרישות הגדלות בעיקר לנושאי פיתוח עתידי. הוועדה תבחן גם את האפשרות להעמיס את עלויות הפיתוח על חשבון האגפים המקצועיים-מה שיתרום למחויבותם לייזום וקידום תהליכים מקצועיים שעליהם הם מופקדים. המלצות הוועדה יוגשו למנכ"ל עד תחילת חודש פברואר 2011. במידה והפתרון ו/או המענה שתציע הועדה לא יספק, יתכן והמשרד ייאלץ להפחית את היקף השירותים שירכשו ויתקבלו בפועל לאחר ההתקשרות החדשה עם הספקים במכרז העתידי.

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

יו"ר ועדת ההיגוי: המשנה למנהל הכללי.

חברים: סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש, חשב, מנהל אגף בכיר תקצוב וכלכלה, היועצת המשפטית, מנהלת אגף מערכות מידע וענ"א, מנהל אגף למחקר, תכנון והכשרה, מנהל אגף הביטחון, מנהל אגף ביקורת פנימית, מנהל תחום בכיר טכנולוגיה ופיתוח, ממונה על חופש המידע, דובר המשרד ומ"מ מנהל האגף להסדרים חברתיים.

נושאים שנדונו: גיבוש והגשת המלצות לתוכנית העבודה, קביעת קריטריונים וסדרי עדיפויות בנושאי ענ"א ואבטחת המידע במשרד. פרויקטים חדשים – סדרי עדיפויות ועקרונות לפיתוח. פרויקטים במסגרת תוכנית האצה – משמעויות. דרישות לציוד קצה לאגפים.

האגף לשירותי מידע זכה בהוקרה על פרויקט "שחר". תכנית העבודה שהגיש האגף כללה את "שחר" ו-"שיטת הרף", האגף קיבל תקציב לפיתוח הפרויקטים הנ"ל ולנושאים שוטפים. הסכום שאושר לשנת 2009 היה בסך 29 מיליון ש"ח ול-2010 אושרו 31 מיליון ש"ח. יש להיערך לתקצוב לשנת 2011 שיאפשר גם תחזוקה. חנן פריצקי מציע להגיש תכנית שתפרט מה תהיינה המשמעויות לשנת 2011 כדי להיערך מבעוד מועד. כמו כן האגף קיבל תוספת של 10 מיליון ש"ח בשנתיים האחרונות, ויתכן שאגף שירותי מידע יצטרך לשנות סדרי עדיפויות ולתגבר את נושא התחזוקה. תקציב האגף מובא לדיון בועדת ההיגוי מידי שנה וגם השנה יתקיים על כך דיון בועדת ההיגוי. רכישת מחשבים ופיתוח תוכנות יתבצע רק לפי המלצת ועדת ההיגוי, גם אם זה יהיה מתקציב האגפים. כל רכישה תיעשה בהמלצת ועדת ההיגוי ואישור המנכ"ל.

סיכום דרישות תקציב ותקציב לשנת 2009. הוועדה התכנסה 3 פעמים בשנה.

הוחלט: החלפת מחשב MF - הנושא יבחן בהיבט רחב יותר הכולל בדיקת מעבר למיקור חוץ של תחזוקת ה MF. מנהל האגף למערכות מידע יכין מסמך

משמעויות לדיון בפורום הבא. בחינת הצרכים של פרויקטי פיתוח: יבוצע על ידי מנהל האגף למחקר, תכנון והכשרה לאשרור ועדכון הצרכים של פרויקטים לפיתוח. בחינת עלויות תחזוקה ופיתוח ושיטת תפעול: יבחן על ידי המשנה למנכ"ל, חשבת המשרד, ומנהל אגף תקצוב האם וכיצד ייבדק הנושא על ידי חברה חיצונית.

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש.

חברים: סגנית היועצת המשפטית, סגן חשב המשרד, מנהלת אגף בכיר מערכות מידע, מנהלת השירות המטאורולוגי, מנהל אגף תקציבים, מנהל גף אבטחת המידע, אגף מערכות מידע, מרכז בכיר אבטחה, אגף ביטחון, מנהל תחום תשתית מסילתית, ממונה הנדסת ייצור ושכר עידוד, מנהלת תחום מידע ומחקר תחבורתי, אגף תכנון כלכלי.

נושאים שנדונו: תכנית תלת-שנתית למחשוב, הכוללת את כל צרכי יחידות המשרד. אישור תכנית עבודה – אגף אמ"מ לשנת 2009-2008. מיקור חוץ של Help Desk.

הכנסות אגף למערכות מידע. מערכת אבטחת מידע DRP. אפיון מערכת סובסידיות באגף אמ"מ. תכנת מרכב"ה – מודול פרוייקטים לאגף תשתית ופיתוח. מעקב ודיווח מערכת המרכבה. אתר האינטרנט המשרדי. רכישת מחשבי כף יד (חוזר חשכ"ל). פרויקט דיווח תוצאות מבחן מעשי באמצעות זיהוי נבחנים. רכישת ציוד.

החלטות שהתקבלו: הכנת תכנית מחשוב תלת שנתית בתיאום צרכי כלל היחידות במשרד. פיתוח מערכות ממוחשבות לנושאים השייכים למינהל התנועה (אגף הרכב ואגף הרישוי). אמ"מ ילוו את פיתוח מודול פרויקטים במרכבה.

פיתוח מערכת ממוחשבת שתטפל בכל ההיבטים במערכת הסובסידיות לתחבורה ציבורית ו"תמומשק" למרכבה. הועדה אישרה לאמ"מ להחזיק לשנה נוספת את תכנית איירולייט. בדיקת עלויות וחלופות ל-DRP קיים. הועדה החליטה לשדרג את המחשב המרכזי בשנת 2009. הועדה מקבלת דיווחים שוטפים ומעודכנים על התקדמות בשדרוג אתר האינטרנט של המשרד, ושותפה להחלטות עקרוניות בנושא. הועדה עוקבת אחר ביצוע פרויקט דיווח תוצאות מבחן מעשי.

הועדה החליטה על רכישת מכשירי כף יד לסמנכ"לים ומנהלי יחידות על-פי חוזר חשכ"ל. הוועדה מבקשת מאמ"מ לדאוג שעובדי המשרד יעברו להדפסה דו צדדית חסכונית.

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל המשרד.

חברים: פורום הנהלה בכירה של המשרד.

נושאים שנדונו: ישיבות הועדה התקיימו בתאריכים: 5.8.2009, 16.8.2009 ו-8.9.2009 ובנוסף התקיימו ישיבות של תת ועדת היגוי המורכבת ממספר מצומצם של חברים מועדת ההיגוי.

בכל אחת מהפגישות נמסר דיווח סטאטוס בנושא המכרזים השונים מתחום המחשוב, ומתקבל אישור ליציאה למכרזים חדשים בהתאם לביצוע תכנית העבודה השנתית. נמסר דיווח מעודכן של תכנון מול ביצוע לגבי כל הפעילויות של אגף מערכות מידע כפי שאושרו בתכנית העבודה השנתית של האגף למערכות מידע ברמה הרבעונית. אושר פרויקט הירידה מה-MF (מחשב מרכזי) והפרדות ממשרד הרווחה על פי החלטת הממשלה מ- 2003. לביצוע הפרויקט נבחרה חברת "סאפיינס" כספק יחיד לאחר קבלת כל האישורים הנדרשים. תחילת עבודה בסוף דצמבר 2009 למשך 12 חודשים. אושרה התנעת פרויקט ירידה מהווקס (אלפא). מחשב ישן עם תוכנה ללא תמיכה עליו מופעלות מערכות מנהל סחר פנים וחונכות. בנושא האגף להכשרה הוחלט על ביצוע ניתוח תהליכים מחדש (כולל מה"ט) לצורך אפיון מחדש של המערכת הממוחשבת של האגף להכשרה ולפיתוח כ"א. סוכם כי תת ועדת ההיגוי תבנה תהליך לתעדוף פרויקטים מחשוביים לפי חיוניות הפרויקט וקריטריונים שנקבעו ותדאג לדרגם בסדר עדיפויות שנקבעו. סוכם כי תת ועדת ההיגוי תבחן גם את המקורות התקציביים למחשוב הנוכחיים ביחידות השונות ותבחן מולן את הבקשות לפרויקטים מיחידות ללא תקציב מחשוב ייעודי.

משרד התרבות והספורט

יו"ר ועדת ההיגוי: סמנכ"ל בכיר למינהל ולמשאבי אנוש.

חברים: סגן היועצת המשפטית, חשבת המשרד, המבקר הפנימי, הממונה על תקציב, קצין ביטחון וממונה אבטחת מידע.

נושאים שנדונו: בחודש מארס 2010 יצא כתב מינוי לוועדה. מאז לא התקבל דיווח על פעילות הוועדה.

משרד התשתיות הלאומיות

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל המשרד.

חברים: סמנכ"לית בכירה למינהל, חשב, מבקרת פנים, מנהלת אגף בכירה תכנון וכלכלה, מנהל יחידת הביטחון, נציג הלשכה המשפטית, מרכזת תפעול ותקשורת ביחידת המחשוב.

נושאים שנדונו: תוכנית עבודה של המחשוב לשנת 2009, אישור רכישת ציוד, הפעלת פרויקט DRP – המשכיות עסקית והתאוששות מאסון, רכישות

בתחום מחשוב עבור מערך הפיקוח על המכרות במינהל רישוי אוצרות טבע. רכישת מחשבים ניידים לאגף פיקוח ואכיפה. רכישת מערכת דחיסה וארכוב דואר אלקטרוני. רכישת שרתים. ביצוע סקר סיכונים.

רשות השידור

יו"ר ועדת ההיגוי: מנכ"ל הרשות.

חברים: סמנכ"ל כספים וכלכלה, יועצת משפטית, מבקרת פנים, מנהל הטלוויזיה בפועל, מנהל הרדיו בפועל, מנהל הרדיו בערבית, מנהל מערכות מידע.

נושאים שנדונו: מעקב אחר אתר האינטרנט של רשות השידור (היבט הטכנולוגי בלבד), סקירה על מערכות המידע ברשות, הצגת טיוטת תוכנית העבודה וקביעת סדרי העדיפויות, הכנת רשימת נושאים לביצוע על ידי מיקור חוץ. משימות המוטלות על יחידת מערכות מידע לקראת הרפורמה: מערכת הפרישה, טיוב המידע המצוי בקובץ כוח אדם, מערכת שכר, מערכת שיבוץ סידורי עבודה ונוכחות. נושאי אבטחת מידע ורכישת מחשבים חדשים.

אבטחת מידע במשרדי הממשלה

מבוא (כללי)

מבקר המדינה בדוח 59ב', בפרק על הגנת הפרטיות – אבטחת מידע ואיכותו במאגרי מידע ממשלתיים מציין, כי "התפתחות עולם המחשבים מאפשרת לאחסן מידע רב במערכות מחשב. נדרש לאבטח את המידע הן מטעמי חוק הגנת הפרטיות, והן בשביל עבודתם התקינה של המשרדים. על פי חוק הגנת הפרטיות, אבטחת מידע היא הגנה על שלמות המידע, או הגנה על המידע מפני חשיפה, שימוש או העתקה, והכל ללא רשות כדין".

בישיבה של ועדת הכנסת לענייני ביקורת המדינה שנערכה ביום 28/07/2009, הוטל על האגף המפקח הכללי שבמשרד ראש הממשלה, בשיתוף עם הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע שבמשרד המשפטים, לערוך סקר עדכני על מצב אבטחת מידע במשרדי הממשלה והגופים הציבוריים.

בחודש דצמבר 2009, ערך האגף ביחד עם הרשות סקר מקיף במשרדי הממשלה והגופים הציבוריים, באמצעות שאלון מעודכן שהפיץ, ובו 28 שאלות הבוחנות היבטים שונים של מצב אבטחת המידע. 29 גופים נענו. הגוף היחיד שלא העביר מידע הינו: משרד התיירות.

ממצאים עיקריים

1. תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

ב-9 גופים (31%) אין תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות באסון. ב-4 גופים (14%) קיימת תוכנית חלקית בלבד.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

גוף אחד (3%) לא ענה, וב-2 גופים (7%) אין שום גורם אחראי. בשאר הגופים האחריות חלה על מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) / קצין הביטחון / ספק מיקור חוץ / ועדת היגוי / ההנהלה הבכירה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

גוף אחד (3%) לא ענה, וב-2 גופים (7%) אין תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

גוף אחד (3%) לא ענה, וב-11 גופים (38%) אין אתר חלופי. בגוף אחד (3%) קיים פתרון חלקי בלבד.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

ב-9 גופים (31%) אין מתבצע תרגול תקופתי כלל, בגוף אחד (3%) קיים תרגול חלקי בלבד, וגוף אחד (3%) לא ענה.

2. ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד?

בשלושה גופים (10%) לא מונה אחראי על אבטחת מידע. בגוף אחד (3%) היחידה לאבטחת מידע נמצאת בהקמה.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

בשלושה גופים (10%) אין כלל אחראי אבטחת מידע. באחד עשרה גופים נוספים (38%) – אחראי אבטחת מידע כפוף למנהל מערכות המידע (מנמ"ר), ואין הפרדת סמכויות. בגוף אחד (3%) היחידה לאבטחת מידע נמצאת בהקמה.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

בשלושה גופים (10%) אין כלל אחראי אבטחת מידע. גוף אחד (3%) לא ענה, ובגוף אחד (3%) האחראי לא קיבל הכשרה מתאימה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

בשלושה גופים (10%) אין כלל אחראי אבטחת מידע. באחד עשרה גופים נוספים (38%) – אחראי אבטחת מידע כפוף למנהל מערכות המידע (מנמ"ר), ואין הפרדת סמכויות. בגוף אחד (3%) היחידת לאבטחת מידע נמצאת בהקמה. בשאר הגופים אחראי אבטחת מידע כפוף למנכ"ל / סמנכ"ל / קצין הביטחון.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

2 גופים (7%) לא ענו על השאלה. ב-11 גופים (38%) אין תקציב לפעולות אבטחת מידע. ב-4 גופים (14%) ישנו תקציב חלקי / משולב עם תקציב כללי של אגף מערכות מידע.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ב-7 גופים (24%) ממונה אבטחת מידע אינו אחראי על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות. בשלושה גופים (10%) אין כלל אחראי אבטחת מידע. 2 גופים (7%) לא ענו.

3. נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

גוף אחד (3%) לא השיב על השאלה. 5 גופים (17%) עומדים בתקנים / דרישות של שב"כ ו/או הרשות הממלכתית לאבטחת מידע (רא"ם). רק 2 גופים (6%) קיבלו הסמכה מלאה לתקן אבטחת מידע הבינלאומי ISO 27001.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

בכל הגופים (100%) קיימים נהלים כתובים ומאושרים.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

ב-2 גופים (7%) לא קיימת בקרה על יישום הנהלים, וב-2 גופים (7%) קיימת בקרה חלקית בלבד.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

ב-7 גופים (24%) אינו קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע, וגוף אחד (3%) לא ענה.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

4 גופים (14%) לא ענו. ב-3 גופים (10%) אין מתקיימות הדרכות לעובדים בנושאי אבטחת מידע, וב-2 גופים (7%) מתקיימות הדרכות חלקיות בלבד.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

2 משרדים (7%) לא עברו סקרי סיכונים, ומשרד אחד (3%) לא דיווח.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

4 גופים (14%) לא עברו מבדקי חדירות.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

6 משרדים (21%) אינם נתמכים על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע.

4. שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

3 משרדים (10%) לא דיווחו, וב-14 משרדים (48%) לא מונה מנהל רשומות במשרד.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

"נהלי הצלה" הופצו למשרדים על ידי האגף בשנת 2004, ונכללו בחוברת "נהלי מסגרת" שפורסמה ב-2005. החוברת נשלחה בזמנו לכל המשרדים, והיא אף זמינה באתר האינטרנט של האגף. יחד עם זאת, ענו משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, משרד התשתיות הלאומיות, רשות שדות התעופה, ושירות התעסוקה (4 גופים – 14%) כי "נהלי הצלה" אינם מוכרים להם. הדבר נובע כנראה, מחילופי בעלי התפקידים. החומר הועבר למשרדים. חלק מהמשרדים סבורים כי "נהלי הצלה" מיושנים.

4 משרדים נוספים (14%) לא ענו. ב-12 גופים (41%) הנהלים אינם מיושמים כלל, וב-5 גופים (17%) קיים יישום חלקי בלבד.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

משרד אחד (3%) לא ענה. ב-13 משרדים (45%) לא קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות. במשרד אחד (3%) קיימים נהלים חלקיים בלבד.

5. מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

ב-4 משרדים (14%) הנושא אינו רלוונטי. במשרד אחד (3%) קיים רישום חלקי, וב-2 משרדים (7%) המאגרים אינם רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

ב-4 משרדים (14%) הנושא אינו רלוונטי. 2 משרדים (7%) לא דיווחו. ב-5 משרדים (17%) לא מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

ב-5 משרדים (17%) הנושא אינו רלוונטי. משרד אחד (3%) לא ענה. ב-5 משרדים (17%) אין מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע כנדרש בחוק.

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה טוען כי אינו מעביר דיווחים, כיוון ש"אין משוב מסודר מהרשם על הדיווחים, וכן לא קיימת אצל הרשם מערכת מידע עדכנית ומסורת לבדיקת רישום ועדכון המאגרים". ואילו שירות התעסוקה

עני כי "בשנים האחרונות לא התבקש להעביר דיווחים כלשהם לרשם מאגרי מידע".

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

ב-5 משרדים (17%) הנושא אינו רלוונטי. ב-6 גופים (21%) לא הוקמה ועדה כנדרש. 2 גופים (7%) לא ענו.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

ב-4 משרדים (14%) הנושא אינו רלוונטי. 3 גופים (10%) לא ענו. 3 משרדים (10%) אינם מעבירים מידע אישי לגופים ציבוריים, ו-19 גופים (66%) אכן מעבירים מידע אישי לגופים ציבוריים מתוקף תפקידם.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

ב-4 משרדים (14%) הנושא אינו רלוונטי. 3 גופים (10%) לא ענו. 12 גופים (41%) אינם מעבירים מידע אישי. 10 גופים (34%) אכן מעבירים מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים.

ריכוז ממצאים ב-29 גופים מבוקרים

הנושא	תקין מוחלטים %	לא תקין מוחלטים %	חלקי מוחלטים %	אין תשובה מוחלטים %	לא רלוונטי מוחלטים %
קיום תוכנית DRP וגיבוי מערכות	16 55%	9 31%	4 14%	--	--
קיום תכנית גיבוי מתאימה לצרכי המשרד	26 90%	2 7%	--	1 3%	--
קיום אתר חלופי	16 56%	11 38%	1 3%	1 3%	--
תרגול לגיבוי והתאוששות	18 63%	9 31%	1 3%	1 3%	--
מינוי אחראי על אבטחת מידע	25 87%	3 10%	1 3%	--	--
הכשרה מתאימה של האחראי	25 87%	4 10%	--	1 3%	--
הפרדת סמכויות בין האחראי למנמ"ר	14 48.5%	14 48.5%	1 3%	--	--
קיום תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות	12 41%	11 38%	4 14%	2 7%	--

הנושא	תקין מוחלטים %	לא תקין מוחלטים %	חלקי מוחלטים %	אין תשובה מוחלטים %	לא רלוונטי מוחלטים %
עמידה בתקן אבטחת מידע בינלאומי	7 24%	21 73%	--	1 3%	--
קיום נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים	29 100%	0 0%	--	--	--
קיום בקרה על יישום הנהלים	25 86%	2 7%	2 7%	--	--
קיום מסמך מדיניות של אבטחת מידע משרדית	21 73%	7 24%	--	1 3%	--
הדרכות אבטחת מידע לעובדים	20 69%	3 10%	2 7%	4 14%	--
סקר סיכונים	26 90%	2 7%	--	1 3%	--
מבדקי חדירות	25 86%	4 14%	--	--	--
מינוי מנהל רשומות אלקטרוניות	12 42%	14 48%	--	3 10%	--
יישום "נהלי הצלה"	4 14%	16 56%	5 17%	4 14%	--
קיום נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות	14 48%	13 45%	1 3%	1 3%	--

הנושא	תקין מוחלטים %	לא תקין מוחלטים %	חלקי מוחלטים %	אין תשובה מוחלטים %	לא רלוונטי מוחלטים %
רישום מאגרי מידע על פי חוק	22 76%	2 7%	1 3%	 --	4 14%
מינוי אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע	18 63%	5 17%	 --	2 7%	4 14%
העברת דיווחים לרשם המאגרים	18 63%	5 17%	 --	1 3%	5 17%
קיום ועדה להעברת מידע על פי פרק ד'	16 55%	6 21%	 --	2 7%	5 17%

<u>הערה:</u> שאלות "מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?", "למי כפוף ממונה אבטחת מידע?", "האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?", "האם משרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?", "האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?", "האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?" לא נכללו בטבלה, כיוון שאין עליהן תשובות "תקינות" או "לא תקינות". ראה סיכום התשובות לשאלות הנ"ל בפרק "ממצאים עיקריים", ופירוט התשובות בחלק "ממצאי מעקב".

השוואה עם תוצאות הדוח הקודם

להלן ריכוז ממצאים כפי שפורסם בסקר הקודם – הערות 56ב', מאי 2006, עמ' 344.

הנושא	תקין מוחלטים %	לא תקין מוחלטים %	חלקי מוחלטים %	לא רלוונטי מוחלטים %
קיום תכנית עבודה למצב חירום	14 67%	7 33%	--	--
קיום תכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד	19 90%	1 5%	1 5%	--
תרגול גיבוי והתאוששות	15 71%	6 29%	--	--
קיום אחראי על אבטחת מידע (״אחראי״)	20 95%	1 5%	--	--
הכשרה מתאימה של ה״אחראי״	18 86%	3 14%	--	--
הפרדת סמכויות בין ה״אחראי״ למנמ״ר	10 48%	11 52%	--	--
קיום תקציב לפעילות אבטחת מידע, לגיבוי ולהתאוששות	16 76%	5 24%	--	--
קיום נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים	20 95%	--	1 5%	--

הנושא	תקין מוחלטים %	לא תקין מוחלטים %	חלקי מוחלטים %	לא רלוונטי מוחלטים %
קיום בקרה על יישום הנהלים	16 76%	3 14%	2 10%	--
קיום מנהל רשומות אלקטרוניות	12 57%	8 38%	--	1 5%
יישום "נהלי הצלה" שהכינה המועצה לאבטחת מידע	3 14%	8 38%	9 43%	1 5%
קיום נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות	10 48%	11 52%	--	--
רישום מאגרי מידע על פי חוק	15 71%	1 5%	1 5%	4 19%
מינוי מנהל למאגרי המידע על פי חוק	15 71%	2 10%	--	4 19%

מן העיון בטבלה וההשוואה עם התוצאות של הסקר הקודם אנו למדים כי מצב אבטחת מידע במשרדי הממשלה ובגופים ציבוריים שנבדקו, טעון שיפור. להלן הפירוט:

- **קיום תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון, וגיבוי מערכות** – 55% תקינים בסקר הנוכחי לעומת 67% בסקר הקודם.
- **קיום תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשר** – 90% תקין, ללא שינוי.
- **קיום אתר חלופי** – רק 56% תקין, שאלה חדשה.
- **תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות** – 63% תקין לעומת 71% בסקר הקודם.
- **מינוי אחראי על אבטחת המידע במשרד** – 87% תקין לעומת 95% בסקר הקודם.
- **האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה** – 86% תקין, ללא שינוי.
- **הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד** – 48% תקין, ללא שינוי.
- **קיום תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות** – 38% לא תקין לעומת 24% לא תקין בסקר הקודם.
- **האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?** – שאלה חדשה. רק שני משרדים קיבלו הסמכה מלאה לתקן אבטחת מידע בינלאומי, ועוד חמישה משרדים עומדים בתקני / דרישות השב"כ.
- **קיום נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים** – 100% תקין לעומת 95% תקין בסקר הקודם.
- **בקרה על יישום הנהלים** – 86% תקין לעומת 76% בסקר הקודם.
- **קיום מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית** – שאלה חדשה, 73% תקין.
- **קיום הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד** – שאלה חדשה, 69% תקין.
- **מינוי מנהל רשומות במשרד** – 42% תקין לעומת 57% תקין בסקר הקודם.
- **יישום "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף**
- **האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?**
- **רישום מאגרי מידע כחוק** – 76% תקין לעומת 71% בסקר הקודם.
- **מינוי אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע** – שאלה חדשה, 63% תקין.

- **העברת דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות** – שאלה חדשה, 63% תקין.
- **הקמת ועדה להעברת מידע לרשם המאגרים על פי פרק ד׳ לחוק הגנת הפרטיות** – שאלה חדשה, 55% תקין.

המלצות עיקריות

1) תקציבים וכוח אדם – הנהלות הגופים מתבקשות לבחון בדחיפות את האמצעים המוקדשים לאבטחת מידע, כולל: היקף שעות העבודה המוקדשות לנושא, מצבת כוח אדם והכשרתו הראויה, העברת הדרכות לכלל העובדים והגברת המודעות לנושא אבטחת מידע, אמצעים הדרושים, תוך קביעה של שיעור מינימלי של 5% מסך תקציב המחשוב.

2) נושא ״שימור רשומות אלקטרוניות״ דורש טיפול מיוחד. מבקר המדינה כתב דוח ראשון בשנת 2004 (דו״ח 54ב׳), וממצאי מעקב בשנת 2007 (דו״ח 57ב׳). לטענתו, ״המעקב העלה שהייתה הזנחה מתמשכת בכל הנוגע לשימור רשומות אלקטרוניות. הליקויים המהותיים שהעלתה הביקורת הקודמת עומדים בעינם. התמודדות עם הבעיות שעלו תתאפשר ככל שתפותח התשתית הנדרשת לטיפול ברשומות אלקטרוניות ולשימורן. התמודדות זו מחייבת פעולה מערכתית ושיתוף פעולה בינמשרדי במסגרת תכנית מקיפה.״ (עמ׳ 47 בתקציר תדו״ח 57ב׳).

3) הגנה על הפרטיות – 66% מהגופים המבוקרים מעבירים מידע אישי לגופים ציבוריים, ו-34% מעבירים מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים. על הנהלות הגופים לפעול בזהירות מירבית ולנקוט כל האמצעים האפשריים, על מנת לשמור ולהגן על פרטיות הנתונים!

ממצאי מעקב:

להלן פירוט התשובות של משרדי הממשלה:

משרד ראש הממשלה

כללי

להלן מענה לשאלון מצב אבטחת המידע במשרד, אשר נכתב בשיתוף ראש אגף טכנולוגיות מידע, מנהלת מערכות המידע בגנזך המדינה ואחראית לניהול הרשומות במשרד.

תוכנית התאוששות מאסון

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

התכנסה ועדה בנושא התאוששות מאסון, אך טרם נכתבה תוכנית להמשכיות עסקית. על מנת ליישם תוכנית זו נדרש תקציב של כ- 4,000,000 ש״ח והנושא מטופל.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

גיבוש התוכנית באחריות ראש אגף טכנולוגיות מידע.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

לשכת ראש הממשלה בקריה מהווה אתר חלופי למשרד.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

אגף טכנולוגיה מבצע תרגול תקופתי.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

ממונה אבטחת המידע- יוגב שמני (שעזב, וכרגע ממלאת את התפקיד – גב׳ נתנאלה אוחנה).

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

כפוף לראש אגף ביטחון.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת המידע עבר הכשרה ברשות הממלכתית לאבטחת מידע.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ״ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות בין ממונה אבטחת המידע למנהל מערכות המידע במשרד.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב אבטחת מידע של כ- 700,000 ש״ח בשנה.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בחוק הגנת הפרטיות.

נוהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ״ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד כגוף מונחה עומד בנהלי אבטחת המידע של הרשות הממלכתית לאבטחת מידע, שהינו מחמיר יותר מתקן האבטחה הבינלאומי. יחד עם זאת, תבחן האפשרות לפעול לעמידה בתקן ISO 27001.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

אחת לשנה מתבצעת בקרה על יישום הנהלים.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע אשר יעודכן בתחילת שנת 2010. המסמך אושר על ידי ועדת ההיגוי המשרדית.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אחת לשנה מתקיימת הדרכת אבטחת מידע לעובדי המשרד.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן – מתי?

במשרד בוצע סקר סיכונים לפני כשנה ברשת המסווגת אך טרם בוצע ברשת הבלתי מסווגת.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

בוצעו מספר בדיקות חדירות ברשת המסווגת, ברשת הבלתי מסווגת יבוצע במהלך שנת 2010.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד מקבל ייעוץ אבטחת מידע מחברה חיצונית.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

מונתה אחראית על ניהול הרשומות והמידע (גב' דבי רביד).

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95 – 99 ב"נהלי מסגרת")

לא מיושמים "נהלי הצלה" כפי שנכתב בנוהל מסגרת, מכיוון שנהלים אלו מיושנים ואינם מהווים כלי עבודה. במהלך שנת 2010 תותקן מערכת לניהול מסמכים אשר תכלול שימור רשומות דואר אלקטרוני. כמו כן, המשרד ממתין להנחיית גנזך המדינה בנושא ניהול דואר אלקטרוני.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

גנזך המדינה החל בתחילת 2009 לפרסם נהלים בנוגע לשימור רשומות אלקטרוניות, אך נהלים אלו אינם מכסים את כל תחומי הרשומות האלקטרוניות.

ביוני 2010 יצא נוהל לביעור וגניזת תיקים במשרד ראש הממשלה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

לא כל מאגרי המידע רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

משיחה עם הלשכה המשפטית, טרם מונה אחראי להגנת הפרטיות.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

המשרד החל להעביר דיווחים לרשם מאגרי המידע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

קיימת ועדה להעברת מידע בין גופים ציבוריים.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא מועבר מידע אישי לגופים שאינם ציבוריים.

משרד האוצר

כללי

נושא אבטחת המידע במשרד האוצר נמצא, מזה 10 שנים, באחריותו של אגף חירום וביטחון, האגף מנחה ומבקר בתחומי אבטחת המידע הרגיש והמסווג את כל יחידות המשרד, למעט רשות המיסים.

האגף אחראי בין השאר על אבטחת המידע וההערכות לחירום במשרד האוצר גופא. כמו כן בתחום אחריותו בהיבטי הביטחון השונים פרויקטים רוחביים של המשרד, כגון קריות הממשלה, ובהיבטי אבטחת מידע פרויקט מרכב"ה, שנקבע כתשתית מידע קריטית על-ידי הרשות לאבטחת מידע (ראם). האגף הסמיך את ממשל זמין לתקן אבטחת מידע בהתאם לדרישות מכון התקנים הישראלי, ומשמש כגורם מנחה של הבורסה לניירות ערך בתחום אבטחת המידע וזאת בהתאם לתיקון לחוק הסדרת הביטחון. מנהל אגף חרום וביטחון במשרד כפוף ישירות למנכ"ל.

להלן התייחסות לשאלון אבטחת המידע במשרד האוצר:

תכנית התאוששות מאסון

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

בפרויקטים ממשל זמין ומרכב"ה קיימת תכנית DRP בתהליכים מתקדמים של מימוש. ברשת משרד האוצר נערך בשלב זה תהליך ראשוני של בחינת האפשרויות להפעלת מערך DRP במהלך שנת 2010.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

ההנחיה לביצוע תכניות DRP במשרד נתונה בידי אגף חרום וביטחון ואילו האחריות לביצוע הִינה בתחום האגף למערכות מידע.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיים אתר חלופי למערכות המידע של מרכב"ה וממשל זמין, כמו כן הוקם חדר מצב למקרה חירום בחברת ענבל במתחם איירפורט סיטי- המקושר ישירות לחדר המחשב במשרד האוצר.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

תרגול DRP – לא התבצע תרגול לגיבוי והתאוששות מאסון, ראש תחום אבטחת מידע מתכוון ליזום תרגיל במהלך שנת 2010.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

במשרד האוצר מכהן ראש תחום אבטחת מערכות מידע – אריה סיקסק.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

הוא כפוף ישירות למנהל אגף בכיר לחירום וביטחון.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ראש התחום הינו בוגר קורס אבטחת מידע בג'ון ברייס, קורס ממונה תשתיות מידע קריטיות של השב"כ וכן קורסים נוספים בתחום.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

כן. הוא מבצע במקביל ביקורות ביחידה למערכות מידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו?

תקציב – קיים תקציב נפרד לתחום ההנחיה, בקרה וביקורת בתחום אבטחת מידע המסתכם בכ- 500,000 ש"ח , בנוסף מועברים תקציבים מהפרויקטים השונים בפעילות אבטחת מידע שוטפת.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

חוק הגנת הפרטיות - באגף הביטחון, בכפיפות למנהל תחום אבטחת מידע, קיימת פונקציה נוספת שבאחריותה אבטחת מאגרים רגישים – בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

תקן אבטחת מידע – המשרד עומד בתקן ISO 27001 , אמנם עדיין לא הוסמך על-ידי מכון התקנים, אולם צורת העבודה מתאימה לתקן. ממשל זמין – הוסמך על-ידי אגף חירום וביטחון וקיבל את אישור מכון התקנים המבצע ביקורות תקופתיות. בכוונת ראש תחום אבטחת המידע להסמיך גם את רשת המשרד לתקן האמור – הנושא נמצא בתהליך גיבוש. יש לציין כי מרכב"ה מוסמכת לרמה 3 של תקן תמ"ר של הרשות לאבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

אין תשובה!!

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

בקרה על יישום נהלים – קיימת מערכת ממוחשבת לניהול כל אבטחת המידע, ובאמצעותה נערכת בקרה שוטפת על יישום הנהלים בנושא.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

מדיניות אבטחת מידע – קיים מסמך מדיניות המוצג גם באתר אגף הביטחון שבפורטל המשרד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע עלובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

הדרכות – נרכשה לומדה לאבטחת מידע המותקנת באתר המשרד, כל עובד חדש מבצע את הדרכתו באמצעותה. בכוונת האגף לבצע במהלך שנת 2010 הדרכה לכל עובדי המשרד, כמו כן התקיימו ויתקיימו ימי עיון והדרכה ליחידות המקצועיות השונות בהתאם לאפיונים שנקבעו לכל יחידה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

סקר סיכונים – אגף חרום וביטחון ביצע בשנת 2009 סקר סיכונים מקיף ברשת המשרד, תוצאות הסקר הוצגו לאנשי מערכות המידע וכיום נמצא בתהליך של תיקון הליקויים שנמצאו.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבדקי חדירות – כל אתר חיצוני של המשרד העולה לאוויר חייב לעבור בדיקת חדירות – דבר המיושם במלואו. כמו כן נערכות בדיקות כאלה במרכב"ה המוגדרות כרשת קריטית.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

ייעוץ חיצוני – ראש תחום אבטחת מידע נעזר ביועצים בתחום שנבחרו במסגרת מכרז.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

מנהל רשומות אלקטרוניות – קיים.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת)

אין תשובה!!

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

נהלים – קיימים נהלים משרדיים בהתאם לחוק הארכיונים.

מאגרי מידע והגנה על פרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

מאגרים רשומים – כל מאגרי המידע במשרד רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

אחראי להגנת הפרטיות – לכל מאגר קיים מונה מנהל שאחראי ליישום החוק, וזאת בהנחיה של מנהל אבטחת מאגרים רגישים.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

דיווחים – מידי שנה מועברים דיווחים לרשם המאגרים.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

ועדה להעברת מידע – כל סוג מידע שאמור להיות מועבר לגוף ציבורי או אחר דורש את אישור הוועדה המשרדית המתכנסת בהתאם לצורך.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

אין תשובה.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

אין תשובה.

רשות המסים בישראל, אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

אגף המכס והמע"מ – קיימות מספר מערכות מידע. לכל מערכת מידע קיימת תוכנית להמשכיות עסקית בהתאם לרמת רגישותה וחיוניותה להמשך הפעילות העסקית: רשת ומחשב מרכזי במל"מ / סחר חוץ – קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון.

רשת הנהלת המכס: קיימת תוכנית לגיבוי והתאוששות מאסון. בהתאם לרמת רגישות המידע הקיים במערכת.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף המכס והמע"מ - התוכנית להמשכיות העסקית גובשה על ידי יחידת המחשוב של אגף המכס והמע"מ, חברת מל"מ, בשיתוף עם מנהל תחום אבטחת מידע. מנהל אגף בכיר מערכות מידע באגף המכס והמע"מ אחראי על הפעלת התוכנית ומימושה.

רשת הנהלת המכס: מנהל אגף בכיר מערכות מידע באגף המכס והמע"מ אחראי על הפעלת התכנית ויישומה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

אגף המכס והמע"מ - התוכנית גובשה בהתאם לצורכי המשרד למתן מענה בעת אירועי חירום בתרחישים שונים.

רשת הנהלת המכס - מבוצע גיבוי בשיטת "גיבוי קר" ושמירת קלטות גיבוי באתר מרוחק ומאובטח.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או מערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

אגף המכס והמע"מ - קיים אתר חלופי.

רשת הנהלת המכס - לא קיים אתר חלופי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

אגף המכס והמע"מ - בשנים האחרונות בוצעו מספר תרגילים לבדיקת התוכנית ולצורך הפקת לקחים.

רשת הנהלת המכס – אין תשובה.

רשת ומחשב מרכזי בשע"מ: הנושא בתחום אחריות מנהל שע"מ.

באגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין – אין תוכנית. הנושא בתחום אחריות שע"מ.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיים ממונה על אבטחת המידע בשם ארז צ'רנוביץ, מנהל אגף א' ארגון משאבים וטכנולוגיה ומנהל מחלקת אבטחת מידע (בפועל). מר צ'רנוביץ מנהל את מחלקת אבטחת מידע המונה כיום 4 עובדים. בעתיד הקרוב המחלקה תתוגבר בעובד נוסף.

אגף המכס והמע"מ – מונה מנהל תחום לאבטחת מידע בשם עמיר קרון. כוח האדם בתחום אבטחת המידע ביחידת הביטחון מונה 2 עובדים.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - ממונה אבטחת מידע כפוף לסמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש, מר יוסי יהודה.

אגף המכס והמע"מ - תחום אבטחת המידע באגף המכס והמע"מ כפוף מינהלתית למנהל אגף א' ביטחון.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - הממונה על המחלקה ועובדיו עברו הכשרות כמפורט: השתלמות חוקרי משמעת והשתלמות באבטחת מידע - 90 שעות לימוד.

אגף המכס והמע"מ - מר עמיר קרון בעל תואר מוסמך בהתמחות ביקרות ציבורית ופנימית. בוגר קורס מנהלי אבטחת מידע מטעם המכללה למינהל בשיתוף עם חברת הייעוץ "אבנת". עבר הכשרות בתחום אבטחת המידע על ידי שירות ביטחון כללי, וקורסים מקצועיים נוספים.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע.

אגף המכס והמע"מ - האחראי לאבטחת מידע אינו כפוף למנהל אגף בכיר מערכות מידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיים תקציב לפעולות אבטחת מידע – 150,000 ש"ח לפעילות אבטחת מידע בלבד. שאר תקציב ההתאוששות הינו חלק מתקציב של מערכות מידע.

אגף המכס והמע"מ - התקציב לביצוע תוכנית התאוששות מאסון, גיבוי וביצוע דרישות אבטחת מידע נוספות מנוהלות על ידי יחידת המחשוב המובאות לאישור ועדת ענ"א. קיים סעיף תקציבי נפרד לצורך הפעלת חברת הייעוץ לאבטחת המידע, המנוהל על ידי מנהל תחום אבטחת המידע.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - ממונה אבטחת מידע אחראי גם על עמידת המשרד בחוק הגנת הפרטיות.

אגף המכס והמע"מ - מאחר שחוק הגנת הפרטיות חל על אבטחה והגנת מאגרי המידע הנמצאים במחשב המרכזי, מנהל תחום אבטחת מידע מטפל בקיום וביצוע נהלי אבטחת המידע בהתאם לחוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל (כגון 27001 ISP)?

אגף המכס והמע"מ – תקני אבטחת מידע בינלאומיים אינם מיושמים.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין תקני אבטחת מידע בינלאומיים אינם מיושמים.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

אגף המכס והמע"מ - קיימות הנחיות כתובות לאבטחת מידע. מועד עדכון אחרון – 14.07.2009. כחלק מתוכנית העבודה, הנחיות אבטחת מידע יכתבו בהתאם לפורמט כתיבת הנהלים ברשות המסים.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיימים נהלים כתובים ומאושרים. מתבצע עדכון שוטף וכתיבת נהלים חדשים.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

אגף המכס והמע"מ - קיימת בקרה על יישום הנהלים.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיימת בקרה על יישום הנהלים.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

אגף המכס והמע"מ - מסמך מדיניות נמצא בשלב גיבוש והכנה. עם סיום כתיבת המסמך, יועבר לוועדת ההיגוי העליונה לאבטחת מידע לצורך אישורו.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית נכתב לאחרונה, ונמצא בהליכי אישור.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אגף המכס והמע"מ - קיים מערך הדרכות בתחום אבטחת מידע בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית. מועברת הדרכה בכל יחידה אחת לשנה וחצי, ובנוסף בהשתלמויות וקורסים מקצועיים, משולבות הרצאות בתחום אבטחת המידע.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד בתדירות אחת לשנה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן – מתי?

אגף המכס והמע"מ - בהתאם לתוכנית העבודה השנתית של חברת הייעוץ, מבוצעות בדיקות למצב אבטחת המידע, בהתאם לניהול סיכונים וסדרי עדיפויות.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - המשרד לא עבר סקר סיכונים במהלך 5 שנים אחרונות.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

אגף המכס והמע"מ - בוצעו מבדקי חדירות, המדמים חדירה בתרחישים שונים. בשנת 2009 בוצעו 14 תרגילי אבטחת מידע.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - בוצעו מבדקי חדירות, האחרון ביוני 2009.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

אגף המכס והמע"מ - נתמך על ידי חברת ייעוץ לאבטחת מידע.

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - המשרד נתמך על ידי שתי חברות ייעוץ לאבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - לא מונה מנהל רשומות.

אגף המכס ומע"מ – מנהל רשומות במשרד – ארכיון המכס.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין - שימוש ב"נהלי הצלה" – דואר אלקטרוני – אחת לשנה. שאר הנהלים לא רלוונטיים.

אגף המכס והמע"מ - "נהלי הצלה" – יש להתאים את הנחיות אבטחת המידע הנוכחיות ל"נהלי הצלה" הקיימים בנהלי המסגרת.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

אגף מס הכנס ומיסוי מקרקעין - לא קיימים במשרד נהלים לשימור רשומות אלקטרוניות.

אגף המכס והמע"מ - בהתאם להחלטת ועדת ההיגוי, הוקם פורום מקצועי, המטפל בסוגיות אבטחת המידע המשולבות ברשות המסים. הפורום המקצועי מכין נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות תוך הכנת תוכנית מסודרת ליישום נהלים ברשות המסים.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים בחוק?

כן.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

מנהל מחלקת אבטחת מידע מונה לאחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

נושא העברת הדיווחים לרשם באחריות שע"מ.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

הוקמה ועדה להעברת מידע על-פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מידע אישי לגופים ציבוריים מועבר בצורה מצומצמת ומבוקרת על ידי הוועדה דלעיל.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

מידע אישי לגופים שאינם ציבוריים מועבר בצורה מצומצמת ומבוקרת על ידי הוועדה דלעיל.

רשות המסים – שירות עיבודים ממוחשבים (שע"מ)

מנה"ל שע"מ הנוכחי, עם כניסתו לארגון, פעל להגדרות חדשות לפעילות אגף אבטחת מידע. ההגדרות החדשות כללו הפרדה בין הגוף המגדיר את מדיניות אבטחת המידע לבין הגוף המיישם אותו, לבין הגוף המבקר את הפעילות. אגף אבטחת המידע ייפקח על תהליכים אלה.

אחת לחודש מתכנסת ועדה לאבטחת המידע בשע"מ, כאשר המנהל עומד בראשה. בשנת 2009 עסקה ועדה זו בבניית מכרז חדש לגוף חיצוני שייעץ בתכנון מדיניות אבטחת המידע, ושע"מ יישם מדיניות זו. בעתיד חברה חיצונית תבקר ותבדוק מדיניות זו, ומחלקת אבטחת המידע תפקח על כל הליך זה ותבדוק שהמדיניות שנקבעת אכן מיושמת.

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

לסביבת ה-mainframe יש תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון. לסביבה הפתוחה אין תוכנית שלימה.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מר קובי אדוריאן אחראי לתוכנית בתחום ה-mainframe. גב' יפה יעקב אחראית לתוכנית בסביבה הפתוחה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי המתאימה לצורכי המשרד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

לא קיים אתר חלופי לכלל המערכות. יש מערך דיסקים כפול, בו מתבצע שכפול נתונים, הנערך לצאת לבנין המסים בתל אביב. מתבצעת הוצאת קלטות גיבוי לכספות מחוץ לחדר מחשב: לבנין ביטוח לאומי בירושלים, לבנין המסים בבאר שבע. לכספת בנין שע"מ, יש קלטות גיבוי יומיות. לגבי המערכות המגובות, כפי שצוין לעיל, סביבת ה-mf מגובה באופן מלא, והסביבה הפתוחה נמצאת בהליך גיבוי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

כן.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

האחראי לאבטחת מידע בשעם הוא מר רפי מיקה.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת מידע כפוף למנהל שע"מ.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת מידע עבר קורס מנהלי אבטחת מידע של חברת "אבנת".

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

שעם היא יחידת המיכון של רשות המסים. קיימת הפרדת סמכויות.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

אין הגדרה ספציפית בתקציב לפעילות אבטחת מידע.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ממונה אבטחת מידע אחראי גם לנושאי הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

אין לשע"מ הסמכה בתקן אבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

ועדת היגוי לאבטחת מידע בשע"מ, קיבלה את "נהלי מסגרת לאבטחת מידע" כנהלי מסגרת בהתאמה לשע"מ בנוסף לנהלים המוטמעים בתהליכי הארגון.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

קיימות בקרות ממוכנות וידניות בארגון.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

מסמך מדיניות נמצא בהליך עדכון ותיקוף.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

הדרכות בנושאים מקצועיים בהתאם לצורך.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

בתחילת 2009 בוצע סקר של יועץ חיצוני לרשת הפנימית.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

במהלך 2009 בוצעו שלושה מבדקי חדירות.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

יש חברה מייעצת.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

אין תשובה.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

כן, בהתאמה לצורכי השע"מ.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

יש נהלי גיבוי המבוצעים בצורה שוטפת לבסיסי הנתונים בארגון. יש גם נהלי שחזור, עד רמת הרשומה הבודדת.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כן. רשות המסים אחראית לרישום.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

ממונה אבטחת מידע אחראי גם לנושאי הגנת הפרטיות.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן, באחריות הרשות.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

קיימת ועדה למסירת המידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

בהתאם להחלטות הועדה למסירת מידע של רשות המסים.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

בהתאם להחלטות הועדה למסירת מידע של רשות המסים.

משרד הביטחון

במשרד הביטחון פועל אגף מחשוב – מל"ן, הנותן שירותי תשתיות, תוכנה ותפעול לכלל אגפי המשרד. מתוקף תפקידו, אחראי מל"ן על זמינות הנתונים, שלמותם ואבטחתם. אבטחת הנתונים נעשית בהנחיית היחידה לאבטחת מידע של קציו הביטחון של המשרד, ובתיאום עימה.

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

קיימת תוכנית להמשכיות עסקית – בכל הנוגע לשרידות הנתונים ומערכות המחשב. לכל מערכות המחשב המרכזיות קיים מערך DRP מובנה. המשכיות

העבודה תלויה בעיקר בזמינות משאבי אנוש, ובהעמדת האמצעים הנדרשים להם למילוי משימתם (אתר חלופי, עמדות עבודה וכו'). נעשית עבודה מקיפה במשרד, בהובלתו של אגף אבטחת מידע למיסוד ההמשכיות העסקית.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף מל"ן אחראי על גיבוש ומימוש תכנית ההתאוששות – בכל הנוגע לשרידות הנתונים ומערכות המחשב. אגף אבטחת מידע אחראי על גיבוש התוכנית להמשכיות עסקית.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

נושא גיבוי המערכות והמידע מוטמע היטב במל"ן. גיבויים נלקחים בתדירויות שונות, ומאוחסנים באתרים שונים. מערך הגיבוי נבחן הן בצרכים שוטפים והן בתרגילים יזומים.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיים אתר חלופי מלא לכל מערכות המחשוב והתקשורת במשרד. אתר זה נמצא במתחם הקרייה. מלבדו מתבצעת שמירת מידע חיוני בשני אתרים מרוחקים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

כל שנה מתבצע תרגיל כזה הן על המערכות המנוהלות במחשבים המרכזיים, הן אלו המנוהלות במערכות הפתוחות, והן על מערך התקשורת.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

האחריות לאבטחת מידע בהקשר של החוק למאגרי מידע הינה על ראש אגף מל"ן. האחריות לאבטחת מידע מסווג הינה על קצין הביטחון של המשרד.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

קצין הביטחון של המשרד כפוף לראש מלמ"ב. ראש אגף מל"ן כפוף למנכ"ל המשרד.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה ביחידת הקב"ט עבר הכשרה פורמאלית ומעשית.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

האחראי על אבטחת המידע ביחידת הקב״ט אינו כפוף למנמ״ר המשרד. הוא כפוף לקב״ט המשרד, ומונחה על ידי מלמ״ב. האחראית על יישום אבטחת המידע במל״ן כפופה למנמ״ר.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

ליישום אבטחת המידע במשרד נדרשים תקציבים גבוהים. התקציב לנושא זה אינו קבוע ואינו נמדד ישירות. אך בסדר התיעדוף של התחזוקה והפיתוח הוא ראשון ברשימה. נושאים תשתיתיים (כגון הצורך בהקמת רשתות מסווגות) הינם צרכני משאבים גבוהים.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

לא. הממונה על הגנת הפרטיות הינו מנמ״ר המשרד, בעוד הממונה על אבטחת המידע הוא קב״ט המשרד.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ״ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

כגוף ביטחוני המשרד עומד בתקני אבטחת מידע הנקבעים על ידי מלמ״ב.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחה. הנהלים וניירות העמדה, וההנחיות מעודכנים בשוטף.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

הממונה על אבטחת המידע ביחידת הקב״ט מבצע בקרה שוטפת על יישום הנהלים וההנחיות.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים נוהל שאושר על ידי מלמ״ב.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

הדרכות אבטחת מידע במשרד ניתנות במספר מישורים: במסגרות קבוצתיות (כנסים אגפיים, פורומים עבודה). במסגרות אישיות (עם קליטת עובד ועם חידוש הרשאותיו). פרסומים שונים (מכתבים לכלל העובדים), ולומדות מרחוק שיש לעמוד בהן.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

סקרי סיכונים מבוצעים על מערכות המחשוב באופן שוטף.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבדקי חדירות מבוצעים על מערכות המחשוב (על ידי חברות חיצוניות שתחום התמחותן בכך) באופן שוטף.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד שוכר ייעוץ חיצוני לעיתים מזומנות – בהתאם לעניין.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

יחידת המגנזה באגף אמו"ן היא הממונה על שימור הרשומות במשרד. היא הקובעת את נהלי שימור המידע והנצלתו.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

במסגרת מערכות המחשוב קיימים נהלים ברורים לשימור מידע דיגיטאלי והנצלתו. נהלים אלה קובעים את משך זמן השמירה של סוגי המידע השונים, העברתם לארכיון וביעורם.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

שימור רשומות אלקטרוניות מגובה בנהלי המשרד, ובנהלי מל"ן וארכיון צה"ל.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

מאגרי המידע רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

הממונה על מאגרי המידע במשרד הינו ראש אגף מל"ן (מנמ"ר המשרד). הממונה על הגנת הפרטיות במאגרי המידע הינה גב' נירה גזית ממל"ן. באחריותה לוודא קבלת האישורים המתאימים בכל הנוגע להגנת הפרטיות.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

מועברים דיווחים באופן שוטף.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

הוקמה ועדה בראשותו של ראש אגף מל"ן, ובהשתתפות היועץ המשפטי\ אב"מ, מלמ"ב ועוד.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים (בכל הנוגע למערכת שכר, מערכת השיקום ועוד). זאת בהתאם לחוק הגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי לגופים שאינם ציבוריים. זאת בקיום אישורים כנדרש בחוק.

המשרד לביטחון הפנים

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

יחידת המחשוב תגבש במהלך המחצית השנייה של 2010 תוכנית בנושא. המשרד יצא למכרז על מנת ליישם את האמור במהלך שנת עבודה 2010 – 2011.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אין תשובה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

אין תשובה.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

אין תשובה.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

אין תשובה.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מר שלומי בילגי – מנהל הביטחון של המשרד, מונה כאחראי על אבטחת המידע.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

הוא כפוף לסמנכ"ל המשרד.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה הוכשר והוסמך על יד השב"כ.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע במשרד.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ממונה אבטחת מידע אינו אחראי על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד על יחידותיו עומד בדרישות השב"כ.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים בהתאם להנחיות השב"כ, והם מתעדכנים באופן שוטף.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

בקרת יישום הנהלים מתבצעת האמצעות תרגילים וביקורות.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדי, אשר אושר על ידי השב"כ.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אין תשובה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

במשרד לא נערך סקר סיכונים.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

לא בוצעו מבדקי חדירות.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

לא.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

מנהל רשומות במשרד הינו הדי וגשל – מנהל יחידת המידע.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

"נהלי הצלה" מיושמים באופן חלקי באמצעות מערכת ShareDocs.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

המאגרים הרשומים כחוק: מערכת ניהול מסמכים משרדית, מערכת קבילות, מערכת תלונות הציבור, מערכת כוח אדם משרדית.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

לא מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי מידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

המשרד לביטחון הפנים אינו משרד הנותן שירותים לציבור, ומשום כך אין למשרד מאגרי מידע המיועדים לפרסום.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

למשרד לביטחון הפנים לא היו פניות ובקשות מגופים ציבוריים ושאינם ציבוריים להעברת מידע. מאחר ולא היו פניות שכאלו, הדיווח לרשם מאגרי המידע כלל רק את ההצהרה שלא הועבר מידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

למשרד לביטחון הפנים לא היו פניות ובקשות מגופים ציבוריים ושאינם ציבוריים להעברת מידע. מאחר ולא היו פניות שכאלו, הדיווח לרשם מאגרי המידע כלל רק את ההצהרה שלא הועבר מידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

למשרד לביטחון הפנים לא היו פניות ובקשות מגופים ציבוריים ושאינם ציבוריים להעברת מידע. מאחר ולא היו פניות שכאלו, הדיווח לרשם מאגרי המידע כלל רק את ההצהרה שלא הועבר מידע.

משרד הבינוי והשיכון

התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

התכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, מבוססת על שירותי מיקור החוץ לתשתיות מחשוב, הניתנים למשרד על-ידי חב' "יבמ גלובל סרוויסס", זכיינית המכרז בתחום. בתוך המכרז הנ"ל הוטמע התכנון להתאוששות מתקלות ברמות שונות (למעט אסון כולל, כגון רעידת אדמה הרסנית וכיו"ב), וכן הוגדר ה-SLA להתאוששות מהן. תכנון זה משרת את כל המערכות, כאשר המערכות הקריטיות אמורות לחזור לפעולה תוך עד 24 שעות.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

גיבוש התוכנית הבסיסית הוכן כחלק ממכרז מיקור החוץ. הנהלים הפרטניים הוכנו על-ידי הספק והותאמו לדרישות המשרד ואושרו על-ידו.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

תכנית גיבוי מתאימה לצרכי המשרד קיימת ומיושמת, כחלק מסל השירותים לניהול תשתיות המחשוב, המסופק למשרד על-ידי חברת "יבמ גלובל סרוויסס", זכיינית מכרז בנדון מיקור החוץ. כחלק ממערך הגיבוי מאוכסנות חלק מהקלטות בכספת חסינת אש וחלקן מועברות לאתר אחר המרוחק מהמשרד ובהתאם לנהלי הגיבוי המופעלים בצורה תקינה במשרד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

אין למשרד בשלב זה אתר חלופי. מתוכננת יזמה כלל ממשלתית בתחום, לאחר סיום התכנון ובחינת משמעויותיו התקציביות, יבדוק המשרד כיצד יוכל להשתלב במערך זה עבור המערכות הקריטיות שלו.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

במסגרת מערך הגיבוי המיושם במשרד, נערכים גם תרגולים תקופתיים לגיבוי והתאוששות.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

אחראי אבטחת המידע במשרד הינו מר שמואל יעקב, מנהל אבטחת מידע במשרד.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת המידע כפוף למנהלת אגף מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה עבר הכשרה מתאימה של קורס מנהלי אבטחת מידע במכללה למינהל תל-אביב בשיתוף חברת אבנת.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר במשרד?

ממונה אבטחת מידע כפוף למנהלת אגף מערכות מידע, ואין הפרדת סמכויות בין הממונה למנמ"ר במשרד.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

תקציב גיבוי והתאוששות קיים כחלק משירותי מיקור החוץ של המשרד. אין אפשרות לגזור את התקצוב רק לנושא זה מתוך תקצוב הפרוייקט הכולל. המשרד מתקצב פעילויות שאינן כלולות בשירותי מיקור החוץ בנפרד כגון הרחבת שימוש החיבור ברחוק, כלי NAC וכו'.

מרבית נושאי אבטחת המידע במשרד מכוסים כחלק משירותי מיקור החוץ הניתנים למשרד על-ידי חברת "יבמ". האגף מגיש כחלק מתוכנית העבודה השנתית גם תקצוב לנושאי אבטחת מידע שאינם כלולים במסגרת המכרז ומבצע אותם בהתאם לתכנית המאושרת.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד

ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בחוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא נערך במשרד מבדק רשמי לעמידה בתקן בינ"ל. עם זאת, סט הנהלים לאבטחת מידע הכתובים והמאושרים, נערך בהתאמה לעמידה בתקן 7799 של מכון התקנים הישראלי, (אשר במהותו הוא דומה ל- ISO – 27001 שאוזכר בשאלון).

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

כן, ראה תשובה לעיל. מועד עדכון אחרון לנהלי האבטחה – 19.6.2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

הבקרה על יישום הנהלים מתבצעת על-ידי הממונה על אבטחת מידע, בסיוע אגף מערכות מידע ויועציו.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית, שהוכן על-ידי הממונה על אבטחת מידע. המסמך יובא לאישור ועדת ההיגוי לנושאי מחשוב בדיון הקרוב שלה.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

בשגרה התפעולית, כל משתמש חדש מקבל בצמוד לטופס הבקשה לקבלת קוד משתמש, גם דפדפת הנחיות בנושאי אבטחת מידע, ונדרש להצהיר ולהתחייב לקיים הנחיות אלה. מעבר לכך לא מתבצעת הדרכה ייעודית בנושא זה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

סקר סיכונים מקיף נערך על-ידי מומחי חברת "יבמ", כחלק מסל השרותים לניהול תשתיות במיקור חוץ שבו זכתה, כאמור לעיל, על-פי מכרז של המשרד הסקר הסתיים ביוני 2007, ורוענן באוקטובר 2009.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

לא בוצעו מבדקי חדירות. (רשת המשרד אינה פתוחה לגורמי חוץ, הקישור לאינטרנט ואבטחתו מבוצעים על-ידי "תהילה". בנסיבות אלה לא תועדף עד כה ביצוע מבחני חדירות.)

האם המשרד נתמך על ידי יעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כאמור לעיל, הייעוץ בנושאי אבטחת מידע נעשה על-ידי מומחי חברת "יבמ גלובל סרוויסס" – זכיינית מכרז מיקור החוץ לתשתיות מחשוב ותקשורת.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

מנהל הרשומות במשרד הוא מר טובי ידיד. עיקר עיסוקו הוא בשימור וארכוב מסמכי הנייר.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

"נהלי הצלה" שהועברו למשרד בשעתם, מיושמים ככל שהיו רלבנטיים לצרכי העבודה של המשרד. הערות בנושא זה הועברו לאגף המפקח הכללי בשעתן, על-ידי הגב' עדנה גביש, מנהלת האגף דאז. כבר אז העיר האגף כי מרבית הנהלים לא רלוונטים או לא ניתנים ליישום.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

בכוונת המשרד להכין ולאשר נהלי שימור רשומות וזאת בהתאמה לנהלים שיוכנו על-ידי הגנז הממשלתי.

מאגרי המידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

במשרד מספר מאגרי מידע הרשומים אצל רשם מאגרי המידע. בימים אלה מתבצעת בדיקה של כלל המאגרים הרשומים, רישומם ועדכונם.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

מר יעקב שמואל, ממונה אבטחת מידע משמש במסגרת תפקידו גם כאחראי על הגנת הפרטיות.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות.

במקרים של עידכון פרטי מאגר, מועבר דיווח לרשם מאגרי המידע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

ועדת ההיגוי לנושאי מחשוב במשרד אחראית גם על נושאי אבטחת המידע והגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

קיים מידע המועבר לגופים ציבוריים ושאינם ציבוריים על-פי חוק.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

ישנו מידע המועבר לגופים ציבוריים ושאינם ציבוריים על-פי חוק.

מינהל מקרקעי ישראל

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

מדובר בתוכנית הכוללת גופים קריטיים במשק הישראלי, כגון: תשתיות, שדות תעופה, בתי חולים וכו'. בתוכנית זו מדובר על גיבוי חם לתשתיות אלה במקרה חירום כדי שמערכות המחשוב לא יפלו. כיום נערכת בדיקה על ידי החשב הכללי במשרד האוצר לתוכנית רוחבית בנושא לכל משרדי הממשלה.

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

במינהל קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות לאחר אסון. ההנחה היא שמינהל אינו גוף קריטי. לכן הוגדרה חזרה לעבודה במחשב לאחר 72 שעות השבתה.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

התוכנית גובשה על ידי אגף מידע באישור ההנהלה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

המערכת במינהל היא מערכת מבוזרת – לכל מחוז מחשבים ובסיס נתונים משלו, המחוברים ברשת תקשורת ללשכה הראשית. כיום, מדיניות התאוששות האתר בשעת חירום מגדירה שני מרכזי גיבוי. האתר המרכזי בירושלים המהווה אתר גיבוי לשעת חירום של כל אחד ממחוזות המינהל, ואילו מחוז מרכז מהווה אתר גיבוי שעת חירום ללשכה הראשית. התכנית בעיקרה מתמקדת במערכות ה-VMS.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

המינהל נמצא כעת בתחילת תהליך של קונסולידציה. במהלך 2010 יוקם אתר DRP במחוז מרכז למערכות שעוברות קונסולידציה, ומרוכזות בלשכה הראשית כגון: ההדמיה Exchange, בסיסי נתונים וקבצי נתונים אחרים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

במסגרת התכנית קיימים נהלים לביצוע גיבויים, נהלים לשמירת הגיבויים באתר נפרד או בכספת חסינת אש, ונהלים לביצוע שחזור נתונים באתרים המגבים. המפעילים מבצעים גיבויים לפי הנוהל. שחזורים של בסיסי הנתונים מתבצעים לעיתים די קרובות עבור צורכי המינהל. בעבר בוצעו מידי פעם תרגילים להתאוששות. בשנים אחרונות – לא.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

כיום אין תקן של ממונה אחראי על אבטחת המידע במשרד. העוסק בנושא היום הינו עובד אגף מערכות מידע, מר ששי חזן, אשר קיבל כתב מינוי על אבטחת מידע מגב' ניבה צוק, מנהלת אגף מערכות מידע. מר חזן עבר קורס Chief Information Security Officer – CISO במכללת Ness IT Business College.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

למנהלת אגף מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

כן.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

לא קיימת.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא קיים תקציב מיוחד לפעילויות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות. המינהל מבצע את כל הנדרש מתקציב המחשוב.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד אינו עומד בתקן אבטחה בינלאומי.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. תאריך עדכון אחרון 20.02.2008.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

הנהלים מבוקרים על ידי אגף מערכות מידע.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

למשרד מדיניות מגובשת לאבטחת מידע בנושאים כמו סיסמאות, הרשאות גישה, אנטי – וירוסים, גיבויים וכו'. בנוסף קיימים רישומים של כלל הפעילויות המתבצעות במערכות\ ורישומים של פעילויות שהוגדרו כחריגות. לא קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

לא קיימות הדרכות.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד עבר סקר סיכונים לאבטחת מידע על ידי חברה פרטית בסוף שנת 2000.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבדקי חדירות בוצעו לפני למעלה מ-5 שנים.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד לא נתמך כיום על ידי יועץ חיצוני לאבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל מאגרים רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

בהתאם לתקנות חוק הגנת הפרטיות, מונתה ביום 07.04.2002 גב' ניבה צוק – מנהלת אגף מערכות מידע, כ"מנהל המאגר" לפי התקנות, בכל הכרוך בהפעלת שירותי מאגר המידע שבידי המינהל, ובמיוחד לעניין סדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

מועברים דיווחים לרשם מאגרי המידע כנדרש בחוק הגנת הפרטיות.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד׳ לחוק הגנת הפרטיות?

הוקמה ועדה להעברת מידע בין גופים ציבוריים על-פי חוק הגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא מועבר מידע אישי לגופים שאינם ציבוריים.

משרד הבריאות

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עיסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

קיימת תוכנית להתאוששות מאסון (DRP) במשרד הבריאות, התוכנית חלה לגבי מערכות קריטיות הקשורות לבתי החולים הכלליים. קיים מסמך למדיניות המשכיות עסקית המקיף את כלל הפעילויות הנדרשות להקמת תוכנית BCP.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

האחראי לגיבוש התוכנית להתאוששות מאסון ומימושה הינו האגף לשרותי מידע ומחשוב.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי המתאימה לצורכי המשרד, במהלך שנת 2010 המשרד ישפר אותה.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

לא קיים כיום אתר חלופי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות. לפחות אחת לשנה.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מונה אחראי אבטחת מידע למשרד, שם: ליאור אילן. קיימים נאמני אבטחת מידע בכל בתי החולים הממשלתיים.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

מנהל אבטחת מידע כפוף למנמ"ר.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

מנהל אבטחת מידע עבר הכשרה כנדרש.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

לא קיימת הפרדת סמכויות בין מנהל אבטחת המידע למנמ"ר.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, כחלק מתקציב האגף לשרותי מידע ומחשוב.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

מנהל אבטחת מידע אחראי לקיום חלק מהוראות חוק הגנת הפרטיות, הנוגעות למידע ממוחשב, וכן אחראים לכך מנהלי מאגרי המידע ביחידות השונות. על היבטים אחרים של הגנת הפרטיות אחראים גורמים אחרים במשרד.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

משרד הבריאות: המשרד הראשי ובריאות הציבור עומדים בתקן אבטחת מידע ISO 27001 כבר שנתיים.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים כמתחייב בתקן. מועד עדכון אחרון ספטמבר 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

קיימת בקרה על יישום הנהלים בעזרת סקרי אבטחת מידע תקופתיים ביחידות.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית מאושר על-ידי סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

קיימות תוכנית להדרכות אבטחת מידע, ובנוסף בכל רבעון לעובדים חדשים. בוצע לפני שנתיים סבב הדרכות לכלל עובדי המשרד הראשי ועובדי שירותי בריאות הציבור.

האם המשרד עבר סקר סיכונים. אם כן – מתי?

המשרד ביצע סקר סיכונים כולל מבדקי חדירות בחודש נובמבר 2009.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

המשרד ביצע סקר סיכונים כולל מבדקי חדירות בחודש נובמבר 2009.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד נעזר ביועצים חיצוניים לאבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא מונה מנהל רשומות במשרד.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

מיושמים "נהלי ההצלה" כפי שמופיעים בנהלי המסגרת.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

קיימים גם נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

מאגרי המידע של משרד הבריאות רשומים כחוק. המשרד נמצא במהלכים מול הרשות למשפט טכנולוגיה ומידע כדי לארגן מחדש את רישום מאגרי המידע בבתי החולים ובמשרד הבריאות.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

מנהל אבטחת המידע במשרד ונאמני אבטחת המידע ביחידות הסמן אחראים להגנת הפרטיות במאגרי המידע של המשרד.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, ומעודכן כל שינוי במאגר מידע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

לא הוקמה ועדה להעברת מידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים לפי סמכויות דרישת ומסירת מידע מכוח חוקים שונים.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא מועבר מידע מזוהה לגופים שאינם גופים ציבוריים.

המשרד להגנת הסביבה

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

אין למשרד תוכנית. המשרד רכש בסוף שנת 2009 ציוד שיאפשר ביצוע תכנית. הנושא יקודם לאחר סיום הקמת הפרויקט.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף מערכות מידע – על פי הנחיות הנהלת המשרד.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן, קיימת תכנית כחלק משירותי מיקור חוץ, אותם רוכש המשרד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

כיום אין אתר חלופי. בתום הפרויקט של תכנית התאוששות מאסון, המידע במשרד משוכפל לאתרים בתל אביב ורמלה.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

כן, על פי נהלי ספק מיקור חוץ.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

טרם מונה אחראי. בכוונת המשרד למנות לתפקיד את סמנכ"ל בכיר למידע חינוך וארגונים, אשר יממש אחריותו בעזרת יועץ חיצוני.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

לכשימונה, יהיה כפוף למנכ"ל.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

טרם מונה הממונה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

הממונה המיועד אחראי על אגף מערכות מידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא קיים תקציב.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

לא קיים.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד אינו עומד בתקן אבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחה כתובים, הם נמצאים בתהליך אישור.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

כן, בהתאם לחוזה מיקור חוץ.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לא קיים.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

כן, בהתאם לסיווג של כל עובד והחלטת קצין הביטחון.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

כן, בנובמבר 2009.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

חברה מסחרית מפעילה קבלן משנה לצורכי אבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא מונה.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כן.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

קיימת ועדה על-פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא.

משרד החוץ

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

קיימת תכנית להתאוששות מאסון (תמומש בשנת העבודה 2010). התוכנית חלה על יישומים שוועדת היגוי למחשוב של המשרד אישרה.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף התקשוב בשילוב ועדת היגוי למחשוב.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימים נהלים לגיבוי, הכוללים העברה לכספות במשרד, וכן לגנזך המדינה.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

אגף תקשוב במשרד החוץ עומד לסיים את יישום תוכנית ה-DRP בשנת העבודה 2010.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

לאחר הקמת האתר, יגובשו נהלים ויבוצע תרגול תקופתי.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

קצין הביטחון של משרד החוץ, מר יעקב רחמים, הינו הממונה על אבטחת מידע. במטה המשרד, וראש ענף תקשוב, מר ארז מרגליות ווקבמן, אחראי על אבטחת מידע בחו"ל.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

שב"כ / רשות לאבטחת מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

קיימת הכשרה מתאימה על-פי נהלי הרשות הממלכתית לאבטחת מידע.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת רשויות.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב כחלק מתקציב הקב"ט ותקציב אגף התקשוב.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

הנושא הועבר להתייחסות המחלקה המשפטית.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

משרד החוץ אינו כפוף לתקנים בינלאומיים, אלא להנחיות הרשות לאבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים, המופצים על ידי הרשות לאבטחת מידע. הנהלים מעודכנים מעת לעת. העדכון האחרון בוצע באוקטובר 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

קיימת ביקורת של הרשות לאבטחת מידע אחת לשנה, במסגרת הפעילות השנתית של משרד קציו הביטחון.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

בהתאם להנחיות הרשות לאבטחת מידע.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

קיימות הדרכות לאבטחת מידע בהתאם להנחיות הרשות לאבטחת מידע.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

עריכת סקר הסיכונים כלולה בתוכנית העבודה של אגף התקשוב לשנת 2010.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבדקי חדירות לאתרי אינטרנט חיצוניים מבוצעים על ידי עובדי פרויקט "תהילה" של משרד האוצר.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

באגף התקשוב מועסק צוות בתחום אבטחת מידע בהיבט הטכנולוגי. בשנת העבודה 2010 ייקלט במשרד הקב"ט יועץ במשרה חלקית לאבטחת מידע, ובנוסף קיימת התייעצות תקופתית עם חברה מסחרית,המתמחה באבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

כן.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

מיושם באופן חלקי.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

הרשומות האלקטרוניות נשמרות במערכת הארכיון האלקטרוני, בהתאם לתקופות הביעור של גנזך המדינה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

במשרד אין מאגרים.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

לא, כי אין צורך.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

אין צורך.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא.

משרד החינוך

תוכנית התאוששות מאסון והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

המשרד מממש תוכנית חלקית בלבד המבוססת על גיבויים תקופתיים (יומי, שבועי, חודשי ושנתי). קלטות הגיבוי משוכפלות ומועברות אל מחוץ למבנה המשרד שבו שוכן חדר מחשב. תוכנית גיבוי/שחזור זו חלה על כלל מערכות המידע של המשרד. תוכנית זו כוללת גם ביצוע שחזור מדגמי לצורכי בדיקה אחת לחודש.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

האחראי לקיום נוהל הגיבויים הנוכחי הינו האחראי לתפעול תשתיות.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

ראה התשובה דלעיל.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות מגובות.

לא קיים אתר חלופי לתשתיות המידע של המשרד. משרד האוצר אחראי לבחירת היועץ שיסייע לממשלה במיפוי וגיבוש אסטרטגיה להמשכיות עסקית בממשלה.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

מתבצע תרגול תקופתי לשחזור מגיבוי אחת לחודש.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי אבטחת מידע במשרד? נא ציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אבטחת מידע אחד, ציינו את שמם ותחומי האחראיות שלהם

אחראית אבטחת מידע במשרד הינה גב' דבורה עבודי.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה על אבטחת מידע כפופה למנהלת מינהל תקשוב ומערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על-ידי האגף והנציבות)?

כן. הממונה השתתפה בקורס מקיף של המכון לפריון העבודה והייצור.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) המשרד?

אין הפרדת סמכויות

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו?

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע. תקציב זה מכסה את הפעילות הנוכחית לגיבוי והתאוששות וחלק מהפעילויות האחרות של אבטחת מידע אך אינו מכסה את כל הצרכים,

האם ממונה אבטחת מידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

לא. האחראית על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות היא מנהלת מינהל תקשוב ומערכות מידע, הגב' סופיה מינץ.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד או יחידות במשרד עומדים בתקן אבטחה בינלאומי כלשהו? כגון ISO 27001.

לא, אך הנהלים של המשרד נכתבים בהתאם לתקן.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים? מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. נהלים אלו עוברים עדכון בתהליך קבוע על פי הצורך. לאחרונה עדכנו חלק מהנהלים.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

המשרד נמצא בתהליך הכנסת בקרה לכלל הנהלים. כרגע יש נהלים כמו אישור גישה לרשת, חיבור גופים חיצוניים, מדיניות סיסמאות וכד' שיש על יישומם בקרה מלאה ויש נהלים אחרים כמו סיווג מידע וכד' שעליהם אין בקרה.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן, על-ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות שאושר על-ידי מנהלת מינהל תקשוב ומערכות מידע.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן, באיזו תדירות?

לא. בכוונת המשרד להכין תוכנית הדרכה בנושא זה בשנת 2010.

האם המשרד עבר סקר סיכונים? אם כן, מתי?

המשרד עבר סקר סיכונים בשנת 2005 וסקר חלקי בשנת 2007.

האם בוצעו מבדקי חדירות? אם כן, מתי?

מבדקי חדירה מבוצעים אחת לשנה. האחרון התבצע בחודש האחרון.

האם המשרד נתמך על-ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן. המשרד מעסיק יועצי אבטחת מידע.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא מונה מנהל רשומות אלקטרוניות במשרד.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף?

לא. נהלים אלו אינם מיושמים.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

הנהלים נמצאים בהכנה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל המאגרים החייבים ברישום על פי החוק רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנה על הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

כן. האחראי להגנה על הפרטיות במאגרי המידע היא מנהלת מינהל תקשוב ומערכות מידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי המידע כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן, לאחר אישור הועדה וחתימה על טופס א' כנדרש.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

החשב הכללי במשרד האוצר החל בתהליכי הוצאת מכרז ליישום DRP למשרדי הממשלה. במסגרת זו נבחר יועץ מטעם חברה מסחרית. נקבעה פגישה עם היועץ ואנשי החשב הכללי להגדרת הצרכים וגיבוש הפתרון.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

ראה תשובה לעיל.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

מבוצעת גיבוי לשרתים חשובים על ידי תוכנה, המאפשרת התאוששות מהירה. חלק מהשרתים הועברו לסביבה וירטואלית – דבר המאפשר גיבוי מלא של השרת והתאוששות מהירה אל שרת אחר. כל המידע אשר על השרתים מגובה באמצעות תוכנת גיבוי, ונשמרים העתקים בשני אתרים מרוחקים.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

לא קיים אתר חלופי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

יחד עם השחזורים המתבצעים בצורה שוטפת, מתבצע אחת לשלושה חודשים שחזור בהתאם לתוכנית הגיבוי.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

ממונה אבטחת מידע היה מר יורם ענתבי, שפרש בסוף שנת 2009. טרם מונה לו מחליף.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

טרם מונה ממונה.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת מידע שפרש קיבל הכשרה מתאימה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

היתה הפרדת סמכויות בין ממונה אבטחת המידע לבין המנמ"ר.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא קיים תקציב מוגדר, והוא נגזר מתקציב הכולל של השירות למערכות מידע.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

טרם מונה ממונה.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד אינו עומד בתקן אבטחת מידע בינלאומי.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע. המשרד בסיוע יועץ חיצוני נמצא בתהליך גיבוש נהלים חדשים, בעקבות טכנולוגיות חדשות שהוכנסו לאחרונה במשרד.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

מפעם לפעם נעשות בקרות של הנהלים.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לא קיים מסמך. המשרד החל בבדיקת הנושא.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

לא קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד נמצא בתחילת תהליך של סקר סיכונים. הסקר האחרון בוצע בשנת 2006.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

בסקר האחרון בוצעו מבדקי חדירות. בעקבות הסקר הקרוב יבוצעו מבדקי חדירות.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד נתמך על ידי יועץ של חברה מסחרית.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא קיים שימור רשומות אלקטרוניות מסודר.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

ככלל מאגרי המידע מועברים לרישום על פי החוק. המשרד מבצע סקר לגבי מאגרים שטרם נרשמו ונמצאים בהליך מול הלשכה המשפטית להשלמת הרישום.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

אין תשובה.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

אין תשובה.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

אין תשובה.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

אין תשובה.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

אין תשובה.

משרד המדע והטכנולוגיה

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

במשרד קיימים נהלי גיבוי מסודרים, אולם לא קיימת תוכנית להמשכיות עסקית.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מימוש תהליך הרפליקציה של מכונות האחסון אופיין ובוצע על-ידי חברת "בינת", חברה המתמחה בתאום על בסיס ציוד יעודי לחברת EMC.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

תכנית הגיבוי הנוכחית מגבה ברמה יומית (גיבוי שינויים) ושבועית (גיבוי מלא) את שרתי הקבצים, שרתי הדואר , ארכיון הדואר, המסמכים השמורים במערכת לניהול מסמכים ופניות מבוססת moss וכן את הנתונים המאוחסנים בoracle db ומתאימה לצרכי המשרד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

למשרד קיים אתר חלופי בסניף תל אביב, והקבצים המאוחסנים במערך האחסון משוכפלים אליו. האתר החלופי מגבה את קבצי העבודה של המשתמשים ברשת (file server) ואת מסד הנתונים של פרויקט המוזיאונים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות מבוצע על קבצים, תיקיות ותיבות דואר זאת כדי להימנע עד כמה שניתן מהשבתת מערכות.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת מידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מנהל אגף הביטחון במשרד, מר אמיר ברק, הוא הממונה על אבטחת המידע במשרד, בדגש על המידע המסווג.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

הממונה כפוף לסמנכ"ל המשרד.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה קיבל הכשרתו משירות הבטחון הכללי.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות מלאה בין מנהל מערכות המידע לאחראי על אבטחת המידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב ייעודי לפעילות אבטחת מידע בדגש על תמיכה ויעוץ לפי שעות .

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

הממונה על אבטחת המידע אחראי בהתייעצות עם היועץ המשפטי על עמידת המשרד בהוראת חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

המשרד לא ביקש לעמוד בתקן בינלאומי כלשהו.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

מועד העדכון האחרון של נהלי אבטחת מידע – אוגוסט 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

השב"כ הוא הגוף המבצע בקרה על יישום הנהלים באבטחת מידע מסווג.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית הוא חלק מתכנית העבודה שהשב"כ ומנהל אגף הביטחון קבעו למשרד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

בכל חודש מקבל אגף אחר במשרד הדרכות בנושא אבטחת מידע. בהדרכה מוצגת מצגת המתארת תרחיש של חדירה לרשת ארגונית, עקב חוסר מודעות מצד העובדים, ומתנהל דיון עם העובדים לשם הפקת לקחים ויישומם.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד ערך סקר סיכונים וחדירות אחרון לפני כ-4 שנים.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

המשרד ערך סקר סיכונים וחדירות אחרון לפני כ-4 שנים.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד נתמך על-ידי ייעוץ חיצוני לנושאי אבטחת מידע במסגרת בנק שעות.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

למשרד מונה מנהל רשומות – עובדת המשרד הגב' קלייר לבטון.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

קיים נוהל שמירת חומר ארכיוני, בפיקוח ארכיון המדינה.

האם קיימים נהלים משרדיים ל שימור רשומות אלקטרוניות?

לא קיימים נהלים ספציפיים לרשומות אלקטרוניות. המשרד עדיין לא עבר לתוכנה סריקת חומר במטרה לבטל את הנייר ונמצא במגעים בנושא עם גנזך המדינה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

אין למשרד מאגרי מידע.

משרד המשפטים

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

במשרד קיימת תוכנית התאוששות עסקית והתאוששות מאסון, התוכנית חלה על רוב מערכות המשרד, כל מערכת וזמן האישוש שלה.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מנהל אגף מערכות מידע אחראי לגיבוש התוכנית, אגף מערכות מידע אחראי למימושה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

בשלב זה קיים אתר חלופי ארעי, המשרד נמצא בחיפוש ובאישור אחר אתר חלופי קבוע. האתר החלופי הקיים יכול לתת מענה למערכות המידע הקריטיות של המשרד, וכן לקבלת והוצאת דואר.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות לא בוצע לאחרונה, מאחר ומערך המחשוב עבר למתחם חדש. יחד עם זאת, נעשים שחזורים לקבצי מידע בתדירות גבוהה לבקשת משתמשים.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

במשרד מאויש תפקיד אחראי אבטחת מידע על ידי מר גיא זלקר.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת המידע כפוף למנהל אגף הביטחון.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת המידע נכנס לתפקידו בסוף שנת 2009. לממונה רקע במערכות מידע ומדעי המחשב, ובנוסף נעשתה לו תוכנית להכשרה, הכוללת הכשרה גם על ידי הרשות הממלכתית לאבטחת מידע (רא"מ).

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות . אחראי אבטחת מידע עובד בכפיפות למנהל אגף הביטחון.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות. תקציב זה נגזר מהתקציב הכללי של אגף מערכות מידע על-פי תוכנית העבודה שנקבעה לשנת 2010. תקציב זה כולל רכש והטמעה של מוצרי אבטחת מידע, פיקוח וחיווי. התקציב עומד על 3,409,000 ש"ח.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

ממונה אבטחת המידע אחראי על כל אבטחת המידע במשרד. המשרד הקים ועדה בנושא, ובין חבריה עו"ד יורם הכהן, ראש הרשות למשפט וטכנולוגיה. אחת ממטרות הוועדה הינה הגדרת מעטפת האבטחה הנדרשת במשרד לכל סוג מידע הקיים, ובכלל זה עמידה בהוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

אגף מערכות מידע במשרד מוכוון תקן ITIL, הגורס כי היעדים העסקיים של הארגון משולבים בשירותים הניתנים על ידי ה-IT. חמישה ספרים המגדירים את מחזור החיים של השירות. מחזור חיים זה נכון לכלל השירותים, ובפרט לאבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

במשרד קיימים נהלי אבטחת מידע למידע הביטחוני, הוראות שעה ונהלי תפעול למידע שאינו ביטחוני. רובם הגדול של נהלים אלה נכתבו בשנת 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

אגף הביטחון אמון על ההנחיה ועל בקרת אבטחת המידע במשרד. האגף עורך ביקורות אבטחת מידע בכלל היחידות בנושאי מידע רגיש וביטחוני.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

במשרד קיימת טיוטת מדיניות אבטחת מידע, אשר עוברת בדיקה מחודשת בטרם תאושר על ידי מנכ"ל המשרד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אגף הביטחון במשרד אמון על הדרכת העובדים בנושאי אבטחת מידע: כל עובד חדש עובר הדרכה עם תחילת עבודתו, ומקבל לידיו חוברת הנחיות. אחת לשנה עוברים העובדים הדרכה פרונטאלית לפי מחלקות.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

במשרד נערכים סקרים בנושא סיכונים למערכות גדולות בהתאם לצורך. בשנת 2009 ערך המשרד שני סקרים.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

אגף מערכות מידע עורך מבדקי חדירות לכל אתר ו/או שרות הנחשף לעולם האינטרנט וממשל זמין. בנוסף, עורך המשרד מבדקי חדירות מגישות חיצוניות לרשת המשרד. בשנת 2009 בוצעו ארבעה מבדקים.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המשרד נתמך על ידי חברת יעוץ חיצונית. השרות ניתן על ידי מנכ"ל החברה ועובדים נוספים על-פי הצורך.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

במשרד מכהן מנהל רשומות. כמו כן, קיים מנהל בסיס הנתונים, הממונה מטעם ספק תפעול של המשרד.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

"נהלי ההצלה" מיושמים במשרד בהתאם ל"נהלי מסגרת", ובהתאם לסביבה הטכנולוגית הקיימת. כמו כן, המשרד נמצא בתהליך הגדרה של נהלי הצלה מפורטים, אשר אינם כלולים במסגרת "נהלי מסגרת".

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות לכל מאגרי המידע במשרד.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

מאגרי משרד המשפטים רשומים כחוק. המשרד בודק את המאגרים השונים הנמצאים ברשותו, וירשום אותם במידת הצורך.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

המשרד מורכב מיחידות רבות. לכל מאגרי מידע מונה מנהל מאגר (מנהל היחידה ומי מטעמו), ובמסגרתו הוא אחראי על הגנת הפרטיות במאגר המידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

המשרד מעביר דיווחים לרשם מאגרי המידע בנוגע למאגרים הרשומים. בחוק הגנת הפרטיות לא נדרש להעביר באופן שוטף דיווח לרשם מאגרי המידע, אלא אם יש צורך בעדכון.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

במשרד הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות בדצמבר 2008.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כל בקשה להעברת מידע ממאגר מידע שבידי המשרד לגוף ציבורי נבחנת על ידי הוועדה להעברת מידע בין גופים ציבוריים, על פי תקנות הפרטיות (תנאי החזקת מידע, שמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), התשמ"ו – 1986.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

ישנם מאגרי מידע אשר גלויים לציבור על פי כל דין ולפי חתך מסוים (כגון מרשם המקרקעין לפי גוש/חלקה). מעבר לזה, העברת מידע לגופים שאינם ציבוריים מתבצעת בהתאם לחוק.

הנהלת בתי המשפט

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

הוכנה תוכנית בשנת 2008 להמשכיות עסקית לגבי מערכות המטה ובית המשפט העליון. במקביל, נעשתה פנייה לחברה מסחרית לתכנון תוכנית כזו לאתר המרכזי, אך התוכנית נעצרה בתחילת 2009 עקב אילוצי תקציב, ובשל אפשרות עתידית להיכלל במסגרת ממשלתית כוללת (של החשב הכללי).

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מנהל בתי המשפט הטיל על מנהל מערכות המידע הראשי דאז של המשרד לגבש את התוכנית.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

אין אתר לגיבוי נפרד. תוכנית הגיבוי לגבי האתר המרכזי היא על פי סטנדרטים עולמיים של חברת IBM. לגבי שאר האתרים, ישנם גיבויים מלאים וגיבוי חוץ אתרי המבוצע אחת לשבוע.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

לא קיים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

התרגול מתבצע באתר המרכזי לגבי המדיה המגנטית, ובאתר הקיים על פי הסטנדרטים לעיל. לגבי אתרי ההנהלה ובית המשפט העליון, מתבצע תרגול אחת לחודש לגיבוי והתאוששות.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

ישנו ממונה אבטחת מידע אחד במשרד: מר חיים פוקס. אהוד בן משה מחברת "אלעד" גם הוא עוסק בנושא אבטחת מידע, בעיקר בנושאים טכניים ונמצא בקשר עם המומחים מחברות מיקור החוץ.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

למנהל אגף בכיר מחשוב ומערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה עבר קורס להכשרת ממונים על אבטחת המידע בהיקף של 320 שעות, שנערך על ידי המכון לפריון העבודה והייצור.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

כרגע לא. הנושא בתהליכי חשיבה לאור גיבוש מסמך המדיניות וההקמה, המתחייבות מוועדת ההיגוי לאבטחת מידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, העומד בשנת 2009 על כ-400,000 ש"ח, וכולל ברובו שעות ייעוץ לביצוע בדיקות וביקורות, בדיקות חוסן והשוואה בין רכיבים שונים וכן לפעילות הדרכה בנושא אבטחת מידע. תקציב זה אינו כולל רכישת מוצרי אבטחת מידע, המבוצע מתקציב המחשוב השוטף.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן. אין מינוי מיוחד בנושא.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

ישנם נהלים שנכתבו בשנים קודמות. נהלים חדשים נכתבו בסוף שנת 2009. הם נמצאים בתהליכי עדכון ותיקוף. נהלים אחרים מתוכננים להיכתב בשנת העבודה 2010.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

כן. הבקרה על יישום הנהלים שנכתבו בעבר מבוצעת על ידי הממונה על אבטחת המידע.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

המשרד נמצא בתהליך גיבוש מסמך מדיניות. בהמשך, הטיוטא תובא לאישור מנהל בתי המשפט או לוועדת ההיגוי המשרדית שתוקם.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי בתי המשפט. במהלך השנים בוצעו שלושה מחזורי הדרכה בכל אחת מיחידות המערכת. ההדרכות מתבצעות אחת לשנתיים שלוש, וזה אינו מספיק.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד עבר סקר סיכונים מקיף לפני מספר שנים, ומאז מתבצעים סקרי סיכונים לחלקי מערכות המידע באופן שוטף מידי שנה, ועל פי תוכנית העבודה. מספר סקרי סיכונים בוצעו גם בשנת 2009, וימשיכו להתבצע בהתאם לתוכנית העבודה שגובשה לשנת 2010.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבדקי חדירות מבוצעים באופן שוטף למרכיבי מערכות המידע בכל שנה, וימשיכו להתבצע בעתיד על פי תוכנית העבודה.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן. עד תחילת שנת 2009 על ידי חברת "אבנת" במשך 12 שנה. מתחילת 2009 הייעוץ החיצוני ניתן על ידי שתי חברות חדשות.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

עדיין לא מונה רשמית אף גורם, הנושא בדיונים. אחראי רשומות נייר פועל מול יועצי המחשוב בכל הקשור בניהול רשומות אלקטרוניות בתוכנת "נט משפט" בהיבט גניזה, הפקדה וביעור.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא ידוע.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

ישנה ועדה העוסקת בנושא ביעור וגניזה של רשומות אלקטרוניות, בה מנסים להתאים את תקנות הארכיונים להליך האלקטרוני – נושא שיכלול קרוב לוודאי גם שינויים מתחייבים בתקנות אלו.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

ישנם מאגרים רשומים. לא ידוע אם כלל המאגרים רשומים. לאחרונה בוצע מיפוי של המאגרים והועבר לרשם מאגרי מידע. כל המאגרים הטעונים רישום, יירשמו על פי הנחיית משרד המשפטים.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

לא מונה.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

לא.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

חוק בתי המשפט ותקנות העיון והארכיונים, מסדיר את העיון בתיקי בתי המשפט לציבור ולצדדים. כל צד בתיק או בא כוח שיש בידו כרטיס חכם המאפשר הזדהות חד ערכית למערכת, יכול להיכנס לצפות בתיק.

הנהלת בתי המשפט מעבירה מידע על פסילות רישיונות נהיגה ותוצאות משפטי תעבורה למשטרה ולמשרד התחבורה והבטיחות בדרכים. תוצאות משפט בתחום הפלילי מועברות למשטרה ולשירות בתי הסוהר. הדבר מבוצע לאורך שנים רבות כנוהל שגרה בין המשרדים.

בנוסף, צווים שיפוטיים מועברים לגורמים רלוונטיים כגון: הרשות לביקורת גבולות ולמשטרה. כמו כן מועברים נתוני המחאות שהופקו בבנק הדואר.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

צווים שיפוטיים מועברים לידיעת גופים ציבוריים ופרטיים על פי ההחלטה השיפוטית.

משרד הפנים – רשות האוכלוסין

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

כן, מערכת אביב.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אחראי על גיבושה- נסים אליאסף. אחראי על מימושה – HP.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

כן, מערכת אביב.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

כן אחת לשנה לכל הפחות.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מונה אחראי אבטחת מידע – מר דוד פאר. יחידת אבטחת מידע בהקמה - יצא מכרז למנהל תחום אבטחת מידע.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

אין תשובה.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

אין תשובה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

אין תשובה.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

אין תשובה.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

אין תשובה.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

מערכת "אביב" מוגדרת כ"תשתית מחשוב קריטית" ומונחת על-ידי השב"כ, הרשות לאבטחת מידע (רא"מ), מחויבת בעמידה בדרישות תול תמר של רא"מ.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

כן, קיים עדכון שוטף, כולל השנה

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

כן

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

כן. באישור מנהל מערך המחשוב, יובא לאישור ראש השרות החדש.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

כן, בתאום מול רא"מ, שנתיות.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן, במהלך 2008, סיום ברבעון השלישי.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

כן, במהלך 2006.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן, חברת HP.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

אין תשובה.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

אין תשובה.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

אין תשובה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

המאגרים רשומים במשרד המשפטים, בימים אלו מתבצעת התאמה למבנה הרשות החדש

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

זמנית, במסגרת ממונה אבטחת מידע. עם סיום הקמת היחידה לאבטחת מידע, הנושא יהיה תחת אחריותה.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

כן, מתכנסת באופן שוטף בהתאם לצורך

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

נתונים לגופים ציבוריים מועברים על-פי חוק.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

נתונים לגופים שאינם ציבוריים מועברים על פי חוק.

משרד הפנים – ראשי

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

מנכ"ל משרד הפנים החליט בשנת 2009 להגביר את אמצעי אבטחת המידע במיוחד בתחום ההתאוששות מאסון. לצורך כך הסתייע בחברה מסחרית לביצוע תכנית ראשונית להתאוששות מאסון.

להלן עיקרי התכנית: התקנת מערכת אחסון לגיבוי בסיסי הנתונים הן ברמת מטה המשרד והן לאתר גיבוי מחוץ למטה המשרד. התקנת מתג שדרה מרכזי כפול אשר מהווה את הצומת העיקרית ומהווה נקודת כשל יחידה אשר משביתה את כלל פעילות המיחשוב של המשרד. ביצוע פרוייקט וירטואליזציה וקונסולידציה של שרתים לצורך התקנת שרתים מהירה במקרה של כשל בשרת כולל אפשרות התקנה מהירה של שרת באתר גיבוי.

התקנת גיבוי לקווי התקשורת לאתרים מרוחקים תוך ניתוב חלופי במקרה של כשל בתקשורת.

הגברת אמצעי האבטחה הפיסיים של חדרי השרתים.

בהתאם לתכנית זו החל המשרד בשנת 2009 לבצע את הפעולות הבאות:

הגברת אמצעי התקציב לאגף מערכות מידע לצורך ביצוע רכש. ביצוע מכרזים ובדיקות לקראת ביצוע הרכש. ביצוע הרכש ואישורו בועדות המכרזים.

להלן יפורטו האמצעים שנרכשו ואושרו בועדות המכרזים בשנת 2009:

רכישת מערכת אחסון אשר תותקן במטה המשרד ובאתר גיבוי. מערכת אחסון זו תעתיק את הנתונים במטה המשרד אל אתר הגיבוי באופן שוטף.

רכישת מתג שדרה מרכזי כפול. תקלה במתג שדרה אחד לא תמנע את המשך הפעילות השוטפת של המשרד ובכך תמנע נקודת כשל יחידה. רכישת שרתי להב אשר יאפשרו ביצוע פרוייקט של וירטואליזציה וקונסולידציה של שרתים. חתימה על הסכם Enterprise Agreement, אשר מאפשר התקנה של מערכות הפעלה עדכניות על גבי השרתים החדשים שנקנו. המשרד הקים חדר שרתים מרכזי חדש במטה המשרד בקומת המרתף, באופן שיתן הגנה פיסית מירבית. בנוסף להגנה הפיסית הותקנו ויותקנו בזמן הקרוב ביותר אמצעים נוספים לתגבור אבטחת המידע בנושאים הבאים: מערכת מיזוג אויר חדשה, מערכת חשמל חדשה, מערכת לכיבוי בגז למקרה של דליקה ומערכת ניטור למקרה של הצפה.

המשרד רכש כספת חסינת אש למדיה מגנטית לצורך אחסון קלטות גיבוי למערכות המידע.

התקנת כל האמצעים שפורטו לעיל תסתיים ברבעון שני של שנת 2010. פעולות אלו בוצעו על ידי האגף למערכות מידע.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף למערכות מידע.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן, ראה תשובה לעיל.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

כן, ראה תשובה לעיל.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

לאחר התקנת האמצעים הללו ייערך תרגיל לבדיקת תקינות אתר הגיבוי מבחינת השמירה על הנתונים.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

ממונה אבטחת המידע במשרד הינו הקב"ט מר יוסף שחף.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת מידע כפוף לסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

כן.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות המידע.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו?

אין תשובה.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

אין תשובה.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

אין תשובה.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד עדכון האחרון?

לאגף מערכות מידע ישנם נהלים והוראות עבודה בנושאים שונים. קיימים נהלים בנושאים הבאים: נוהל גיבוי / שחזור למערכת מאור 2000. נוהל גיבוי לבסיסי נתונים ORACLE.

נוהל גיבוי כללי. נוהל סיסמאות. נוהל התאוששות.

משרד הפנים פרסם בשנת 2009 מכרז למיקור חוץ של תשתיות המיחשוב. במכרז זה ניתן דגש רב לנושא אבטחת המידע. כל נהלי אבטחת מידע יבדקו מחדש ויועדכנו בהתאם לצרכי המשרד.

להלן רשימה חלקית של הנהלים החדשים/ מעודכנים: נוהל שינויים כללי בתשתית מידע. נוהל תוספות ושינויים בכלי אבטחת מידע: Firewall, אנטי וירוס ו-IAG. נוהל טיפול באירוע חריג. נוהל גיבוי ושיחזור. נוהל ניטור, חיווי ובקרה כולל לוגים של Anti Virus ,Firewall ו-IAG וכל אמצעי אבטחת מידע שבמשרד. נוהל מחשב נישא. נוהל תחזוקת ציוד. נוהל עדכון מערכות הפעלה בתיקונים הקשורים לאבטחת מידע ובכלל זה השרתים המוצבים בתהיל"ה ושרתי מבא"ת המוצבים במשרד ובתהיל"ה.

נוהל חיבור מרחוק לרשת המשרד. נוהל ניהול משתמשים וזהויות. נוהל סיסמאות. נוהל טפול בהרשאות מיוחדות כגון מתן גישה לעיון של עובד במסמכי עובד אחר במערכת מאור ובכוננים אישיים. נוהל טיפול במסמכי ההנהלה הבכירה של המשרד. נוהל קליטת ופרישת עובד. נהלי בקרה על אירועי אבטחת מידע. עדכון הנהלים יתבצע לקראת רבעון רביעי של שנת 2010.

מתודולוגיה

במכרז ניהול התשתיות המיחשוב קיימת דרישה לספק את שירותי התחזוקה והתפעול הנדרשים בהתבסס על מתודולוגיה ITIL גרסה 3, ובהתבסס על מפת"ח במהדורתו העדכנית בנושאי פיתוח וניהול פרויקטים.

תהליכי ITIL שימומשו הם:

SLM (Service Level Management)

Incident Management

Problem Management

Release and Deployment Management

Change Management

Impact Analysis

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

מידי יום מתבצעת בדיקה על ביצוע נוהל הגיבוי. ביצוע שחזור נתונים מתבצע תקופתית ומדגמית.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

כן, ראה תשובה לעיל.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אין תשובה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן – מתי?

אין תשובה.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

שרתי האינטרנט של המשרד נבדקים במבדקי חדירות באמצעות צוות מימשל זמין.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן, ראה תשובה לעיל.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

אין תשובה.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

אין תשובה.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

המשרד מפעיל את מערכת "מאור" אשר פותחה על-ידי משרד האוצר. למערכת זו ישנן יכולות של שימור מידע אלקטרוני על-ידי מתן הרשאות צפיה/ כתיבה ברמת כל מסמך. מערכת "מאור" מאפשרת ניהול מחזור חיים של מסמך ובתהליך זה להפוך אותו למצב של "חתימה" ללא יכולת שינוי גם על ידי הבעלים של המסמך. המשרד מפעיל את המודול ומאפשר ביצוע ארכיב דיגיטלי של מסמכים ישנים הנמצאים במצב של קריאה בלבד.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

המשרד אינו מנהל מאגרי מידע בעלי הדגשים אישיים. (יודגש כי מערכת ניהול אוכלוסין, מעברי הגבול מופעלת על-ידי רשות האוכלוסין, מעברי הגבול וההגירה). המאגרים המרכזיים עוסקים בנושא תקציבי הרשויות המקומיות ותכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות. המשרד יבחן מחדש את הצורך ברישום מאגרי מידע אלו.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

לא, ראה תשובה לעיל.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

לא, ראה תשובה לעיל.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

לא, ראה תשובה לעיל.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

לא, ראה תשובה לעיל.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא, ראה תשובה לעיל.

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

קיימת במידע חלקית. בוצעו מספר פעולות בהקשר לקיום תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון, כגון: סיווג מערכות מידע לפי רגישותן במשרד, נוהלי גיבוי ושחזור מידע, ועוד.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

האחריות על גיבוש התוכנית חלה על המשרד בראשות הסמנכ"ל ועל מנהל אגף הביטחון. האחריות על מימוש התוכנית חלה על מנהל אגף בכיר למערכות מידע וענ"א.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי, המכילה מירב מערכות המידע של המשרד, לרבות המערכות הקליטות.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיים אתר גיבוי לתשתית חלקית של המשרד עבור מערכות מסוימות. אתרי הגיבוי נמצאים בתל אביב ובירושלים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

מתבצע תרגול עבור חלק מהמערכות. במסגרת התרגיל האחרון שבוצע בראשות אגף הביטחון, נבדק גם תפעול מערך מערכות המידע במשרד.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

כן, מר מונס שמואל. הינו האחראי על כל נושא אבטחת מידע מיחשובי, ומתן ייעוץ והדרכה לנהלי עבודה ושמירה של מידע פיזי באתרי המשרד. כמו כן קיים סיוע של מומחה אבטחת מידע.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

למנהל אגף מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת מידע קיבל הכשרה בהתאם לנהלים והנחיות של הרשות הלאומית לאבטחת מידע. הוא ממשיך לקבל הדרכה וסיוע על ידי איש צוות שלו.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

לא קיימת הפרדה ברמה היררכית, אך למרות היותו של הממונה על אבטחת המידע תחת אחריות מנהל אגף מערכות מידע, גף אבטחת מידע פועל כישות עצמאית. הוא מבקר אחר תחומי המיחשוב ושאר תהליכי העבודה האגפיים במשרד, ועובד בשיתוף פעולה הדוק עם סמנכ"ל משאבי אנוש ואגף הביטחון במשרד, הקובע את מדיניות אבטחת המידע במשרד.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא קיים תקציב קבוע, אך מתקציב האגף למערכות מידע מאושרים תקציבים לפרויקטים המיועדים לקידום פעילויות אבטחת המידע המקצועיים והמינהליים, כשהמצב דורש פתרון אבטחת מידע. המשרד מנסה לקדם את האפשרות של שמירת תקציב קבוע לטובת אבטחת המידע.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

אגף מערכות מידע נערך כעת לעמידה בדרישות התקן ISO 27001. במהלך שנת 2010 האגף יוכשר לעמידה בתקן.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים משנת 1996, לקראת העמידה בדרישות התקן, הוכן אוגדן נהלים חדש, העונה לדרישות התקן. העדכון בוצע בנובמבר 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

מתבצעות ביקורות תקופתיות באתרי המשרד לצורך בקרה על יישום נהלים וסביבת עבודה, תוך מתן הדרכה והערות לעובדים ולמנהלי האתרים. המשרד משתדל במידת המגבלות התקציביות וכוח אדם לאכוף את העמידה בנהלים.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

המסמך אושר על ידי הגורמים המקצועיים במשרד, כגון: אגף מערכות מידע ואגף הביטחון. בקרוב תתכנס ועדת היגוי לנושא אבטחת מידע, בראשות הסמנכ"ל, ותדון ותאשר את מסמך מדיניות אבטחת המידע של המשרד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

כן, מתבצעות הדרכות באופן שוטף כגון ימי עיון, ימי הדרכה, פעילות להגברת המודעות שגף אבטחת מידע יוזם ביחידות רגישות במשרד, ימים מרוכזים של הדרכה לנאמני אבטחת מידע וכו. המשרד פועל להיכנס לפעילות הדרכתית של שירותים ואגפים המתקיימת במהלך השנה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן, בוצע סקר בנובמבר 2009.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

בוצעו מספר מבדקי חדירה עבור 4 מערכות קריטיות ורגישות במשרד. כמו כן, אגף הביטחון מבצע אחת לשנה מבדקים לגבי מידע מסווג במשרד. במסגרת תוכנית העבודה לשנת 2010 מתוכננת גם בדיקה כוללת על כלל רשת המשרד.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

כן, לפני שנים רבות לפי תקנות חוק הארכיונים והוראות התקשי"ר בנדון.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

כן, מיושמים חלקית. הנושא עלה במסגרת ישיבת ועדת היגוי פנימית, אשר דנה בתחום אבטחת המידע, ויטופל במלואו.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

כן.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כן.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

כן, מר מונס שמואל, הממונה על אבטחת המידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא.

המשרד לקליטת העלייה

תכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשקד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

האגף למערכות מידע הכין נוהל חירום ותכנית-עבודה של מתקני המחשוב למצב חירום. הנוהל מעודכן לחודש 08/2009; תכנית-העבודה - לחודש 07/2009.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

אגף מערכות מידע.

האם קיימת תכנית גיבוי מתאימה לצרכי המשרד?

האגף למערכות מידע הכין תכנית-גיבוי, המתאימה לצרכי המשרד. התכנית מפרטת את מערכות המחשוב למיניהן - המערכת המרכזית (Unix, Oracle), מערכת נתב"ג (Unix, Oracle) ומערכות ה-WinTel המגוונות. בנוסף, התכנית מתייחסת לישומים השונים של המשרד, ברמת פרוט של תת-מערכות לפי נושאים וגורמים. לתכנית הגיבוי נלווה נוהל גיבויים, המתיחס הן למשרד הראשי והן למחוזות. תכנית הגיבוי ונוהל-הגיבוי מעודכנים לחודש 08/2009 .

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

האגף למערכות מידע הקים אתר חלופי בנתב"ג לגיבוי הפלטפורמות המרכזיות התומכים בתהליכי העבודה של המשרד.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

האגף למערכות מידע ערך נסויים של גיבוי ושחזור ברמה של קבצים ותת-מערכות. האגף ביצע תרגיל כוללני לגיבוי והתאוששות, בחודש 7/2009.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמותם ותחומי האחריות שלהם.

הממונה על אבטחת המידע במשרד הוא מנהל אגף הביטחון, מר ערן זהבי.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

למנכ"ל המשרד.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה על אבטחת המידע קיבל הכשרה בתחום. המשרד יפנה במהלך שנת 2010 להעסקת יועץ מומחה לאבטחת מידע, אשר, בין שאר תפקידיו, יעמיק את ההכשרה של האחראי ויסייע בידו בכל הכרוך בטפול בנושא, בהתאם לתכנית, שאושרה על-ידי האגף לבקורת המדינה ועל-ידי הנציבות.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע?

המשרד מקיים הפרדה מוחלטת בתחום זה, כנדרש. עם-זאת מובן, כי הפעילויות בתחום אבטחת המידע מתבצעות תוך שיתוף-פעולה מלא והדוק בין כל הגורמים, הנוגעים בדבר.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות?

כל הפעילויות של אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות מתוקצבות בתכנית-העבודה של המשרד, מדי שנה.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

במסגרת תפקידו, ממונה אבטחת המידע במשרד, מבקר את יישום הוראות חוק הגנת הפרטיות וכל הפרעה לתפעול התקין של מערך המיחשוב או שיבוש של נתונים ומידע.

נוהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא.

האם קיימים נוהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים? מהו מועד העדכון האחרון?

המשרד מרענן את הנהלים בתחום אבטחת המידע, כדי להתאימם להתפתחויות הטכנולוגיות ולמצב הנוכחי של מערכות התקשוב והמערכות הישומיות של המשרד, על מנת למנוע תקלות ושיבושים מיותרים בעלי השלכות שליליות.

האם קיימת בקרה על ישום הנהלים?

הבקרה בתחום זה מתבצעת על-ידי מנהל אגף הביטחון של המשרד והגורמים המקצועיים באגף למערכות מידע, למשל: טפול בהרשאות גישה למערכות המידע, אישורים בטחוניים של עובדים ונותני-שרות קיימים וחדשים, אבטחה פיסית ומחשובית של מתקנים, אמצעים להשמדת תווך נושא מידע (כגון, מגרסות), שמירת מידע בכספות וכדומה

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

אין תשובה.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אין תשובה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים כבקרה לגישה למערכות המיחשוב?

המשרד עבר סקר סיכונים, כבקרה לגישה למערכות המיחשוב בשנת 2007.

האם בוצעו מבדקי החדירות?

מעת לעת, האגף למערכות מידע מסתייע בשירותים של (תהילה) רשת התקשורת הממשלתית בפעילויות בקרה ומעקב אחר כניסתם של גורמים עויינים למערכות המיחשוב.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת המידע?

המשרד יפנה במהלך שנת 2010 להעסקת יועץ מומחה לאבטחת מידע, אשר יסייע בכל הכרוך במדיניות אבטחת המידע בהיבט הלוגי והפיסי.

שימור של רשומות אלקטרוניות.

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

הנושא נמצא בתהליך מימוש.

האם מיושמים "נוהלי הצלה", שהועברו למשרד על-ידי האגף?

הנהלים, שהועברו למשרד על-ידי אגף המפקח הכללי לענייני ביקורת המדינה הכללי מיושמים.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

המדיניות הכללית של המשרד היא לאחסן את כל המידע התפעולי באופן מקוון ונגיש על דיסקים. המשרד מטפל ברענון נהלים לשימור רשומות אלקטרוניות, מעת לעת בפלטפורמה יישומית (SPS).

מאגרי-מידע במשרד

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל מאגרי-המידע של המשרד רשומים כחוק ורישומם מתעדכן, לפי הצורך.

האם מונה אחראי למאגרי-המידע ומיהו?

האחראית על מאגרי-המידע במשרד היא, מנהלת האגף הבכיר למערכות מידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי המידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

המשרד מעביר דיווח שנתי לרשם המאגרים, כנדרש על-פי החוק.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

אין תשובה.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

אין תשובה.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

אין תשובה.

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית.

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

אגף מערכות מידע במשרד הכין תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון. הנושא יועלה בעתיד הקרוב לדיון בראשות מנכ"ל המשרד, מר יעקב גנות. כמוכן, סגן החשב הכללי, מר טל הרמתי, מטפל בנושא רוחבית על מנת לתת פתרון לכלל משרדי הממשלה.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

התכנית הרוחבית, הכלל מערכתית - באחריות סגן החשב הכללי ובשיתוף הנהלת המשרד. התכנית המשרדית – באחריות אגף מערכות מידע ובאישור ועדת ההיגוי למיחשוב ומנכ"ל המשרד.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כן. תוכנית הגיבוי הנוכחית היא מינימליסטית ותאפשר למשרד לחזור לשגרה בטווח זמן של מספר חודשים.הדבר תלוי בחומרת הפגיעה בציוד.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות?, נא לפרט.

לא קיים אתר חלופי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

לא מתבצע תרגול תקופתי, עם זאת כיום מתבצע גיבוי פיזי על-גבי קלטות ואחסונן באתר אחר, עם רכישת מערכת הגיבוי הכוללת.

ממונה אבטחת מידע.

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

האחראי על אבטחת המידע במשרד הוא מר יוסי אגסי.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

הממונה לאבטחת מידע כפוף למנהלת אגף בכיר מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על-ידי האגף והנציבות)?

לא הובאה לידיעת המשרד תוכנית הכשרה שאושרה על-ידי הנציבות.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע, לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

האחראי על אבטחת המידע, כפוף למנמ"ר המשרד.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו?

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע. התקציב הוא חלק מתקציב אגף מערכות מידע. התקציב המיועד לפעילות אבטחת מידע מתבטא ברכישת מוצרים לאבטחת מידע וקבלת ייעוץ בנושא.

נושא המשכיות עסקית והתאוששות מאסון, טרם תוקצב.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון: ISO 27001)?

לא.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים כתובים,הנמצאים בשלב סופי של הכנה על-ידי אגף מערכות מידע. הנהלים טרם הוגשו לאישור הנהלת המשרד.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

הנהלים עדיין אינם מיושמים.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן - על-ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות ישן, מלפני כ-10 שנים, שאושר על-ידי המנכ"ל הקודם (מר סלמן בן ציון). כאמור, מסמך מדיניות חדש נמצא בהכנה, אך טרם אושר.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

קיימות הדרכות לעובדים חדשים בעת קליטתם לעבודה. אגף מערכות מידע נערך להכנת תכנית הדרכה תקופתית לעובדים.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד עבר סקר סיכונים לפני כ-10 שנים.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

בשנה האחרונה בוצעו מבדקי חדירות.

האם המשרד נתמך על-ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

במשרד יש עובדת המנהלת את הרשומות של המשרד.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 99 ב"נהלי מסגרת").

אין תשובה.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות. ועדת ההיגוי דנה בעבר בנושא זה בישיבתה ותדון בכך גם בישיבתה הבאה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כן.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

האחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע, הוא הממונה על אבטחת המידע, מר יוסי אגסי.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על-פי פרק ד׳ לחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן, בהתאם לחוק, ולאחר אישור הועדה למסירת מידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

כן, בהתאם לחוק, ולאחר אישור הועדה למסירת מידע וכן לפי התוספת החמישית לפקודת התעבורה.

הערות:

באגף מערכות מידע מנוהל מידע לא מסווג ביטחונית. אגף הביטחון ממונה על אבטחת מידע מסווג בהתאם להנחיית הרשות הלאומית לאבטחת מידע-שב״כ. לאגף הביטחון יש נהלי אבטחת מידע והוא עומד בביקורות תקופתיות המבוצעות על ידי הגוף המנחה וגופי מודיעין נוספים. הממונים על אבטחת המידע באגף הביטחון הם מר **פנחס אזולאי** ומר **משה זלמנסון** הכפופים למנהל אגף ביטחון.

המידע המפורט לעיל אינו בהכרח תואם את אבטחת המידע ביחידת הסמך, השירות המטאורולוגי. השירות המטאורולוגי בודק בימים אלו את נושאי אבטחת המידע בארגון במסגרת ניתוח מערכות כללי.

ועדת ההיגוי למיחשוב במשרד תעלה לדיון בישיבתה הבאה את נושא אבטחת המידע במשרד ; וכן הנושא יועלה בדיוני הנהלת המשרד.

בנושא **אבטחת המידע במשרד התחבורה** ערך בעבר מבקר המשרד דוחות ביקורת וביקורת מעקב (דוח מס׳ 33- **הרשאות גישה, מידורים וסיסמאות. ביטחון ואבטחת מידע במערכות ממוכנות** (דוח ביקורת וביקורת מעקב, הופץ בנובמבר 2007). דוח מס׳ 34- **מוכנות מערכות המידע של המשרד למקרה אסון** (דוח ביקורת מעקב, הופץ נובמבר 2007), אשר גם נדונו ביום 20/08/2008, במסגרת **צוות תיקון ליקויים** בראשות המנכ״ל. כמו כן בימים אלו עתיד להיות מופץ דוח מס׳ 45 של מבקר המשרד בנושא **גיבויים והשבתת שירותי מחשוב**.

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

אין תוכניות עבודה למצב חירום של המשרד. תוכנית כזו תוכן לאחר קביעת מדיניות משותפת עם הנהלת המשרד בנושא.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

עדיין לא נקבע.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימות תוכניות גיבוי בכל סביבות העבודה הקיימות במשרד. מתבצע גיבוי יומי, שבועי, חודשי באופן שוטף של מערכות השרתים ומחשב ה-MF.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיים אתר בתל אביב, ואתר בירושלים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

לא מתבצע. קיימת היערכות לגיבוי והתאוששות (בתחום ה-MF), אבל לא מתבצעים תרגולים באופן סדיר. בפועל מתבצעים גיבויים באופן שוטף, ובעת הצורך שיחזורים.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

כן, מר דוד רגב.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת מידע קיבל מינוי מטעם מנכ"ל המשרד. מנהלתית הוא כפוף למנהל אגף מערכות מידע במשרד.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

ממונה אבטחת מידע סיים בשנת 1997 קורס של המכון לפריון העבודה והייצור, בתוכנית שאושרה בזמנו על ידי אגף המפקח הכללי ונציבות שירות המדינה. בימים אלה חברה מסחרית מסייעת לממונה בתהליך הסמכת המשרד לתקן ISO 27001 בתחום אבטחת מידע.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

קיימת הפרדת סמכויות בצד המקצועי, אך לא בצד המינהלי.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב במסגרת סעיפי התקציב של האגף למערכות מידע. התקציב אינו עונה לדרישות אבטחת המידע. כמו כן, אין תקציב לנושא גיבוי והתאוששות מאסון (DRP).

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן, הממונה אחראי על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

כרגע לא. אך משרד נמצא בתהליך ההסמכה לתקן ISO 27001 בתחום אבטחת מידע.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים כתובים שאושרו בעבר, אך במסגרת ההכנה להסמכה לתקן ISO 27001, הנוהלים יעודכנו בהתאם להתפתחות הטכנולוגיה המחשובית, ולמדיניות אבטחת המידע שהמשרד יקבע.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

לא קיימת בקרה בשל היעדר כוח אדם.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לא קיים מסמך מדיניות. המסמך יוכן במסגרת תהליך הסמכת המשרד לתקן ISO 27001.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

לא באופן מסודר, אלא על פי דרישה של יחידות המשרד. בפורטל המשרד מפורסמות הנחיות בנושא.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד טרם עבר סקר סיכונים.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

לא בוצעו.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן, בהתאם לצורך. קיים מומחה מקצועי לאבטחת מידע, אשר נמנה עם צוות אנשי התשתיות באגף מערכות מידע של המשרד.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

כן, גב' יעל אזולאי מיחידת "הדרכה מערכות מינהל ורשומות" אחראית על הרשומות במשרד. לא ברור אם במסגרת תפקידה האחריות חלה גם על רשומות אלקטרוניות.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא. המשרד לא נדרש לפעילות זו עד היום.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא. המשרד לא נדרש לפעילות זו עד היום.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל המאגרים רשומים כחוק אצל רשם מאגרי מידע במשרד המשפטים. הרישום מנוהל על ידי ממונה אבטחת מידע.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

כל ראש אגף אחראי על מאגר המידע שבתחומו. יש לרענן את המינוי של כל ראש מאגר מידע, ואת נהלי העבודה בנושא מסירת פרטים ואיחסון מידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

לא, כי אין משוב מסודר מהרשם על הדיווחים, וכן לא קיים אצל הרשם מערכת מידע עדכנית ומסודרת לבדיקת רישום ועדכון המאגרים.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

כן, על ידי מנכ"ל הקודם, אך יש לחדש את מינוי חברי הוועדה.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

כן, בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא.

משרד התקשורת

במשרד התקשורת קיימות שתי מערכות מחשוב עיקריות: האחת, בפריסה רחבה המשרתת את כלל העובדים במשרד לצורכי עבודה פנימית שוטפת, ברשת המחוברת לאינטרנט באמצעות "תהילה". השנייה, רשת סגורה מסווגת ביטחונית בהם מנוהלים כלל התדרים במדינה. להלן פירוט המצב במשרד.

הרשת הבלמ"סית:

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

לא קיימת תוכנית. ישנה הצלבה של קלטות גיבוי בין אתר ירושלים לתל אביב.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מנמ"ר המשרד.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

לא.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיימת הצלבת קלטות בין האתרים.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

לא.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מר אסף גרונדמן – ממונה ביטחון ארצי.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

לסמנכ"לית בכירה למינהל ומשאבי אנוש.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

כן.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

כן.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

עדיין לא, בתהליך אישור. מתוכנן להיות כ-80,000 ש"ח .

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

לא.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

כן, משנת 2003.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

חלקית.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

כן, קיים מסמך מדיניות שאושר על ידי סמנכ"לית בכירה למינהל ומשאבי אנוש.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

כן, פעם בשנה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

לא.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

עדיין לא, בתהליך.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

חלק מהמאגרים רשומים.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

אין תשובה.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

כן.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מועבר מידע לפונים.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

מועבר מידע לפי דרישה.

הרשת המסווגת

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

לא קיימת תוכנית. ישנה הצלבה של קלטות גיבוי בין אתר ירושלים לתל אביב.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

ממונה הרשת.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

לא.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

כן, בירושלים קיימת מערכת גיבוי.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

כן.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

מר אסף גרונדמן – ממונה ביטחון ארצי.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

לסמנכ״לית הבכירה למינהל ומשאבי אנוש.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

כן, על ידי שב״כ.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ״ר) במשרד?

כן.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

עדיין לא, בהליך אישור.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

לא.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

כן, בתקן שב"כ.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

כן, על פי הנחיית שב"כ.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

כן.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

כן.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

כן, פעם בשנה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן, ב-12/2009.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

כן, ב-12/2009.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן, על ידי שב"כ.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

לא.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

לא.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות – **לא רלוונטי עבור המערכת המסווג.**

משרד התשתיות הלאומיות

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

קיימת תוכנית להתאוששות מאסון, בוצעה חלק מהרכישה. המשרד ממתין לתקציב נוסף להתקדמות ולהפעיל את המערכת באופן מלא במהלך 2010.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

האחראים על גיבוש התוכנית ומימושה הם יחידת המיחשוב, מנהל אגף ביטחון, ויועצי המיחשוב.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד.

קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

בשלב זה לא נבחר עדיין אתר חלופי עד לקבלת תקציב נוסף להשלמת פרויקט DRP, אשר יכלול את כל המערכות הקריטיות.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

מתבצע תרגול תקופתי לשחזור מגיבויים ברמת קבצים, שרת בודד ומערכת שרתים.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

אין מינוי רשמי לאחראי על אבטחת מידע.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

יש למנות גורם נוסף במערכות מידע ואבטחת מידע ולהכפיפו לסמנכ"ל למינהל. נדרש תקן להעסקת עובד נוסף או תקציב להעסקת יועץ.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

אין ממונה במשרד.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

כאשר יהיה תקן נוסף לממונה אבטחת מידע, העובד יוכפף לסמנכ"ל למינהל.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

אין תקציב מוגדר לנושאי אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות מאסון. מבוצע לפי תוכנית עבודה.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

אין ממונה במשרד.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא התבצעה הסמכה מלאה לתקן בינלאומי.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלים בסיסיים המגיעים מקצין הביטחון של המשרד, נהלים שוטפים.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

קיימת בקרה חלקית.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לא קיים.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אין תשובה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

המשרד עבר סקר סיכונים, ברמת אינטרנט חיצונית (בוצע בזמן הטמעת האתר).

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

בוצע בזמן הטמעת אתר האינטרנט.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

לא.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא מונה.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

המשרד טרם קיבל "נהלי מסגרת".

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

קיים נוהל בסיסי של שימור מידע לתקופה של 5 שנים (בגדר האפשרי).

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

הנושא נמצא בבדיקה מול הלשכה המשפטית.

המוסד לביטוח לאומי

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

המוסד לביטוח לאומי גיבש תפיסת גיבוי לשעת חירום למקרה של אסון במתקני המחשב המרכזי בירושלים.

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

בהתאם לתפיסה זו, המוסד ערוך לבצע תשלומים לאוכלוסיית המבוטחים באמצעות מרכז הסליקה הבנקאית (מס"ב), במידה והאסון יתרחש בסמוך למועד תשלומי הקצבאות. בנוסף, המוסד ערוך להעתקת הפעילות לאתר גיבוי שהוקם והותאם לצורך זה. המוסד יפעיל את מערכותיו מאתר הגיבוי בהתאם לסדרי עדיפויות שנקבעו מראש עד אשר תושג התאוששות מלאה מהאסון.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

מינהלת המוסד לביטוח לאומי אחראית לגיבוש התוכנית. מינהל התקשוב ומערכות המידע (תמ"מ) אחראים למימושה.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי המותאמת לצורכי המוסד במידה רבה.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיים אתר חלופי הכולל את כל התשתיות הנדרשות להפעלת כל המערכות במוסד. המידע בדיסקים באתר הראשי מגובה לאתר הגיבוי על ידי העתקה מיידית סינכרונית בתקשורת, ובנוסף מועברים קלטות לאתר הגיבוי בכל סוף שבוע.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

המוסד עורך תרגיל גיבוי תקופתי. שנה אחת תרגיל מלא כולל הפעלת הסניפים. שנה אחת תרגיל מצומצם לבדיקת תשתיות מחשוב.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

במוסד מונה אחראי על אבטחת מידע בשנת 1982. החל משנת 1992 מכהן בתפקיד מר בובי פנדריך.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

הממונה כפוף לסמנכ"ל מינהל התקשוב ומערכות המידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

אחראי קיבל הכשרה מתאימה, הרבה מעבר לנדרש בתוכנית הנציבות.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

לא קיימת הפרדת סמכויות. לדעת המוסד, רצוי שנושא אבטחת מידע יהיה בתחום האחריות של מינהל המחשוב.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע. התקציב שיועד לנושא בשנת 2009 היה כמיליון וחצי ש"ח.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן, ממונה אבטחת מידע אחראי על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

עדיין לא.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

קיימים נהלי אבטחת מידע. הנהלים נכתבו בשנים 1998-1999. כיום המוסד עמל על עדכון וכתיבה מחדש (בהתאם לנדרש) של קובץ נהלים זה.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

קיימת בקרה ממוחשבת, ביצוע ביקורות וביקורות פתע.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע שאושר על ידי מינהלת המוסד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

במוסד מתקיימות הדרכות אבטחת מידע בכל קורס מקצועי, המתקיים במוסד.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

סקר סיכונים האחרון בוצע לפני מספר שנים. על-פי תכנית העבודה, בשנת 2010 יתבצע סקר סיכונים כולל ומקיף.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

מבחני חדירות מתבצעים באופן קבוע. המבחן האחרון בוצע בחודש יוני 2009. במסגרת סקר הסיכונים יבוצעו מספר מבחני חדירה נוספים.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

המוסד אינו נתמך על ידי יועץ לאבטחת מידע באופן שוטף. בהתאם לצרכי העבודה נשכרים מומחים/יועצים לפתרון בעיות נקודתיות.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

אין במוסד מנהל רשומות.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

צורת העבודה במוסד מכילה את נהלי ההצלה.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

מטבע היערכות המוסד להתאוששות מאסון, קיימים ומתבצעים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל המאגרים רשומים כחוק.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

לא מונה אחראי להגנת הפרטיות. מנהל אבטחת המידע במוסד אחראי גם לנושא זה בתמיכת יועץ משפטי מהלשכה המשפטית של המוסד.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

מועברים דיווחים כנדרש. כמו כן, מתקיימות התייעצויות עם הרשות למשפט, טכנולוגיה ומדע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

במוסד קיימת ועדה למסירת מידע, הדנה בכל הבקשות למידע מהמוסד לביטוח לאומי. הוועדה הוקמה בשנת 1983.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים אך ורק לאחר אישור הוועדה למסירת מידע שבמוסד.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לא מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים.

רשות שדות התעופה

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

ברשות אכן קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון, ברם הרשות נמצאת בעיצומו של תכנון מחודש ואישור תוכניות משופרת

להמשכיות עסקית ו-DRP. להלן המצב הקיים לתחומי הפעילות של אגף מידע ומחשוב: ברשות קיימים 2 חדרי מחשב, אשר מגבים זה את זה באופן מקוון. שני החדרים ממוקמים במקומות שונים, רחוקים בכ-850 מטר אחד מהשני, ומספקים מענה ל-DRP והמשכיות עסקית לתרחישים ספציפיים על פי הגדרת הרשות.

ברשות קיים מערך תקשורת קמפוס נרחב, אשר פועל בתצורת גיבוי חם, הן בהיבט הכפלת ציודים, והן בהיבטים של קווי תקשורת מגובים (פנימיים וחיצוניים לאתרי קצה.) כחלק משיפור תוכנית התאוששות עסקית, מתקיימת בהנהלת הרשות בחינה לבינוי ולהרחקת חדרי המחשב זה מזה למרחק של כ-3.5 ק״מ, וכן מתן מענה משופר בתחום הטלפוניה ולמשתמשים מבצעיים.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

האחראי על גיבוש ומימוש תוכנית הגיבוי הינו אגף מידע ומחשוב.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

קיימת תוכנית גיבוי לכלל המערכות, אשר באחריות האגף. תוכנית זו כוללת מערכת גיבוי מרכזית, המגבה את כלל מערכות. כמו כן קיים מערך גיבוי למערכות AS/400, כאשר כל מידע מגובה על קלטות ועותק של המידע מופנה על בסיס יומי לחברת אחסון חיצונית. לנושאי התקשורת מבוצע גיבוי של הגדרות כלל הציודים למחשבי גורמי התקשורת, וכן לשרתי השירות ובקרה של התקשורת.

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

קיימים חדרי תקשוב חלופיים לנושאי התקשורת, מערכות מחשוב והטלפוניה.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

אגף מידע ומחשוב מקיים תרגול בנושא גיבויים ושחזורים של המידע המגובה.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

אחראי אבטחת המידע ברשות שדות התעופה הינו מר מיכאל גלסמן.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

ממונה אבטחת מידע ברשות הינו ראש אגף מידע ומחשוב, כפוף ישירות למנכ״ל הרשות.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

הממונה על אבטחת מידע עבר קורס ממונה אבטחה של מערכות קריטיות מטעם הרשות הממלכתית לאבטחת מידע (רא"מ). מעבר לכך, לא בוצעה הדרכה נוספת בנושא.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

האחראי על אבטחת המידע ברשות הינו גורם אשר עובד באגף מידע ומחשוב, ומתוקף היותו בעל סמכויות כפי שהוגדרו לתפקיד על ידי הממונה על אבטחת מידע (ראש אגף מידע ומחשוב), ומנכ"ל רשות שדות התעופה.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

קיימת תוכנית רב שנתית במסגרת תקציב הפיתוח, וכן תקציב אחזקה שוטפת לתחום אבטחת מידע. תוכנית זו עוברת בדיקה אחת, אשרור ותיקוף הן על ידי הנהלת האגף, והן על ידי הגורמים הרלוונטיים ברשות ובמשרד האוצר.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כל נושא העמידה בהוראות חוק הגנת הפרטיות נמצא תחת פיקוחו הישיר של היועץ המשפטי של הרשות, ולא של הממונה על אבטחת המידע ברשות.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

רשות שדות התעופה אינה מחויבת לעמידה בתקינות אבטחת מידע כלשהן, כפי שנדרש מגופים אחרים. הרשות עומדת בתקינות בינלאומיות בנושאי תעופה בלבד, אשר להן אין התייחסות לנושאי מחשוב.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

לרשות קיימים נהלים מאושרים בהיבטי שימוש בציוד מחשובי מסוגים שונים. מועד העדכון האחרון לנוהל זה היה בתחילת 2009.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

אחראי אבטחת המידע ברשות וגורמי הניהול של מערכות מחשוב השונות מבצעים בקרות שוטפות על יישום הכתוב בנהלים על ידי משתמשי הארגון.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לרשות מסמך מדיניות עוד משנת 2007, אשר אושר ותוקף שוב בוועדת ההיגוי העליונה למחשוב ואבטחת מידע, אשר התקיימה בתחילת שנת 2009. אגף

מידע ומחשוב פועל לתקף את הרישום במדיניות מעת לעת, ועל פי הצרכים והשינויים המתקיימים בגוף ובמערכות המחשוב.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

אגף מידע ומחשוב ואחראי אבטחת מידע מנהלים הדרכות תקופתיות לעובדי האגף ולגורמים רלוונטיים בארגון על פי צורך. בהיבטי מערכות קריטיות מבוצעת הדרכה פעמיים בשנה על פי הנחיית רא"ם. בהיבטי אבטחת מידע ארגוניים, מבוצעת הדרכה פעם בשנה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

הרשות לא עברה סקר סיכונים במהלך שלוש השנים האחרונות.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

אחראי אבטחת מידע יחד עם היועץ החיצוני מבצעים בדיקות תקיפה וחדירה לפחות פעם בשנה וחצי לכלל מערכי המחשוב בארגון (מחשבים, שרתים, ציודי תקשורת, ציוד הגנה). חצי שנה לאחר כל בדיקה מסוג זה מבוצעת בדיקה פנימית, על מנת לוודא עמידה בדרישות. כמו כן, מתוקף היות הרשות גוף מונחה על ידי רא"מ, מבוצעים ברשות מבדקי פריצה למערכות קריטיות על ידי רא"מ בהתאם לשיקוליה.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

לרשות קיים הסכם ייעוץ בנושאי אבטחת מידע עם חברה מסחרית.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

הרשות אינה מודעת לנושא שימור רשומות אלקטרוניות כפי שמוגדר בסעיף זה, וכן הרשות לא קיבלה את "נהלי ההצלה", או את "נהלי המסגרת".

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

כפי שצוין לעיל, הרשות אינה מודעת לנהלים אלה, ולכן אין בידיה נהלים מסוג זה.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

כפי שצוין לעיל, הרשות אינה מודעת לנהלים אלה, ולכן אין בידיה נהלים מסוג זה.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

הרשות פועלת על פי חוק לרישום מאגרי המידע הנמצאים באחריותה. כלל המאגרים הקיימים רשומים כחוק. מאגרים חדשים, במידה ויהיו כאלה, ייבדקו על פי הכתוב בחוק, ויירשמו במידת הצורך.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

האחראית להגנת הפרטיות ברשות הינה עו"ד תמר תורג'מן מהלשכה המשפטית.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

הרשות פועלת על פי חוק לרישום מאגרי מידע, ומתוקף כך מעבירה דיווחים שונים, הקשורים למאגרי המידע שבידיה, ואשר נרשמו אצל רשם המאגרים במידת הצורך.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

הרשות נמצאת בעיצומו של מהלך להגדרת נהלי עבודה ותקינה לנושא רישום מאגרי מידע, הגדרת תצורת עבודה מול גופים ציבוריים להעברת מידע בין הצדדים, וכן קביעת הסמכויות של כל גורם בהיררכיה, הנדרש לרישום המאגר (מנהלי מאגרים, אחראי להגנת הפרטיות, מנהל אבטחת המידע וכדומה). בסיום שלב הכתיבה והבדיקה, יועברו הנהלים לאישור ועדת ההיגוי למחשוב ואבטחת מידע, אשר תשמש גם כוועדה להעברת המידע.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

חלק קטן ממאגרי המידע ברשות מכילים מידע אישי, אשר מועבר לעיתים לגופים ציבוריים. כל מאגר כזה רשום בהתאמה אצל רשם המאגרים, כנדרש בחוק.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

הרשות אינה מעבירה בשלב זה מידע אישי לגופים שאינם ציבוריים. במידה ויהיה צורך בכך בעתיד - תפעל הרשות כמתחייב בחוק בנושא זה.

רשות השידור

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אלו מערכות היא חלה?

רוב המערכות באגף מערכות מידע מגובים בשרתים כפולים ובאתר מרוחק. המערכות שאין להן שרת גיבוי הן: כספים, מלאי ושרתי הדואר.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

נושא זה צריך להיות נדון על-ידי ועדת היגוי וזאת אינה פועלת מזה שנים.

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד.

יש תוכנית גיבוי לכל המערכות באגף מערות מידע.

האם קיים אתר חילופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט את המערכות המגובות.

ראה תשובה ראשונה, לא קיים אתר חלופי לתחנות עבודה.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

שחזורים נעשים אקראית באופן תקופתי. בשנת 2010 מתוכננת פעילות לשחזור מערכות באופן יזום/מבוקר.

ממונה אבטחת מידע

האם הממונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

פביו ליבסטר מנהל התקשורת,ובחלקיות משרה אחראי גם על אבטחת מידע.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

מנהל אגף מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על-ידי האגף והנציבות?)

לא, בעיקר כי אין ברשות אחראי במשרה מלאה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע מנמ"ר) במשרד.

קיימת הפרדת סמכויות בין צוותי התוכנה לבין תחום אחראי אבטחת מידע. שני הגורמים כפופים למנמ"ר.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו?

לא הוקצה תקציב מיוחד. התקציב של הפעולות הינו זעום עקב מצבה של הרשות.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראת חוק הגנת הפרטיות?

מנהלי המאגרים אמורים להתייחס לדרישות חוק הגנת הפרטיות. באגף הגבייה הוסמך לתפקיד זה מנהל הסיסטם.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

לא, הרשות פועלת בהתאם ליכולת ולאמצעים שיש ברשותה.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

כן, קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים. עדכון אחרון בשנת 2005.

האם קיימת בקרה על ישום הנהלים?

הבקרה נעשית באופן שוטף, אין תוכנית בקרה מסודרת.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

לא

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן - באיזה תדירות?

לא

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

כן, במהלך ספטמבר 2009. על ידי חברת KPMG.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

כן, ספטמבר 2005.

אם המשרד נתמך על-ידי יעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

היה בעבר, בשנתיים האחרונות אין עקב בעיות תקציב.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות אלקטרוניות במשרד?

לא.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

נהלי הצלה לרישום רשומות אלקטרוניות – מבוצע ביחידת המחשב – גיבויים. קביעת שם מסמך – לא מיושם. שימור דואר אלקטרוני – לא נשמר עקב חוסר תקציב לארכיון דוא"ל. שמירת סטטוס של פורטל האינטרנט – מגובה באגף מערכות מידע ואצל ספק האינטרנט. שימור סרטים מגנטיים – נשמר בכספות חסינות אש.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

במסגרת גיבוי בסיסי הנתונים.

מאגרי מידע במשרד והגנה על פרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

קיים מאגר מידע אחד שמספרו בפנקס מאגרי המידע הינו 3323. המאגר רשום כחוק והרישום תואם את המצב העובדתי לרבות השימושים במאגר ונושאי התפקידים.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

מנהל הסיסטם ביחידת המיחשוב של אגף הגבייה במסגרת תפקידו לאבטחת המידע, אחראי להגנת הפרטיות במאגר הנ"ל. כיום מכהן בתפקיד זה, מר שלמה ברלינגר.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי המידע,כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

לא מועברים דיווחים לרשם מאגרי המידע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות?

הוקמה בעבר ועדה להעברת מידע ברשות השידור על-פי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי (רשומות של אזרחים מקובץ המידע של אגף הגבייה) לגופים ציבוריים רק לצרכי עבודה, בעיקר בירור פרטים ו/או אימות נתונים קיימים, בהתאם לחוק. הנתונים מועברים בצורה מוגנת.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

מועבר מידע אישי כנ"ל לגופים שאינם גופים ציבוריים כגון בתי דפוס לצורך משלוח הודעות, וכן לגופים הפועלים מטעם רשות השידור, כגון עורכי דין בקשר לגביית האגרה. הנתונים מועברים בצורה מוגנת.

שירות התעסוקה הישראלי

תוכנית התאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית

האם קיימת תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון במשרד, ולגבי אילו מערכות היא חלה?

במסגרת פרויקט המחשוב הגדול ("בינה והשמה"), גובשה תוכנית להמשכיות עסקית ולהתאוששות מאסון, שתחול על כל מערך המחשוב, כולל מערכת השמה הארגונית.

מי אחראי על גיבוש התוכנית ומימושה?

גיבוש התכנית בוצע על ידי מנהל אגף מערכות מידע, בליווי חברה מייעצת, יחד עם חברת "מלם-תים", האחראית על מימוש התכנית במסגרת שירותי מיקור חוץ שהיא מעניקה לשירות התעסוקה (החל משנת 2010).

האם קיימת תוכנית גיבוי מתאימה לצורכי המשרד?

כל נתוני מערכת ההשמה, הנשמרים במאגר הנתונים המרכזי של השירות, מגובים על ידי נוהל מסודר. כיום מבוצע גיבוי זה על ידי חברת IBM, הנותנת לשירות התעסוקה שירותי מיקור חוץ החל משנת 1995. בנוסף, חומר משרדי (מסמכים ודואר אלקטרוני) של המשרד הראשי בירושלים ובתל אביב מגובה אף הוא, ברמה יומית, באחריות אגף מערכות מידע. החל משנת 2010, יבוצעו כל הגיבויים הנדרשים, הן של מערכת ההשמה, והן של חומר משרדי, על ידי חברת "מלם-תים".

האם קיים אתר חלופי לכל תשתיות המידע של המשרד, או למערכות מסוימות? נא לפרט מערכות המגובות.

במסגרת פרויקט המחשוב הגדול, יוקם בשנת 2010 אתר חלופי לכל תשתיות המידע של השירות. בעוד שמערכות הייצור ירוכזו באתר "מלם" בירושלים, האתר החלופי ימוקם בבית "מלם" בפתח תקווה, ויאפשר המשך עבודה בכל לשכות התעסוקה ברחבי הארץ.

האם מתבצע תרגול תקופתי לגיבוי והתאוששות?

תרגילים תקופתיים יבוצעו על ידי "מלם", לאחר ייצובה של המערכת החדשה.

ממונה אבטחת מידע

האם מונה אחראי על אבטחת המידע במשרד? נא לציין את שמו. אם קיים יותר מאחראי אחד, ציינו את שמם ותחומי האחריות שלהם.

בשירות התעסוקה לא מונה עד היום ממונה על אבטחת מידע בארגון. יחד עם זאת, מונתה לאחרונה ועדה לאבטחת מידע, אשר מתפקידה יהיה לבחור ממונה כזה. למרות האמור לעיל, לפני מספר שנים מונתה הגברת רחל אשכנזי כאחראית על אבטחת מידע, מטעם אגף מערכות מידע. תחומי אחריותה העיקריים הם: העברת ידע בתוך הארגון בנושאי אבטחת מידע, מתן הרשאות למשתמשי מערכת ההשמה, ביצוע מעקב אחר החלפות סיסמה תקופתיות של משתמשי המערכת, רענון נהלי אחסון ושמירת נתונים, בקרת סיכונים פיזיים – סביבתיים, והעברת נתונים לגופים חיצוניים. הגב' אשכנזי עובדת בתיאום עם חברת IBM, המספקת שירותי מיקור חוץ. היא אמורה למלא תפקיד זה גם לאחר המעבר למערכת של מלם-תים.

למי כפוף ממונה אבטחת מידע?

למנהל אגף מערכות מידע.

האם הממונה קיבל הכשרה מתאימה (על-פי התוכנית שאושרה על ידי האגף והנציבות)?

האחראית לא קיבלה הכשרה פורמאלית, אך היא מקבלת הדרכה ועיוץ ממומחי אבטחת מידע מטעם ספק מיקור חוץ. הסדר זה ישאר בתוקף גם עם החברה החדשה.

האם קיימת הפרדת סמכויות בין האחראי על אבטחת מידע לבין מנהל מערכות מידע (מנמ"ר) במשרד?

לא.

האם קיים תקציב לפעילות אבטחת מידע, גיבוי והתאוששות? אם כן, מהו.

לא. התקציב כלול בתקציב של הפעלת המתקן על ידי חברת מלם-תים.

האם ממונה אבטחת המידע אחראי גם על עמידת המשרד בהוראות חוק הגנת הפרטיות?

כן.

נהלי אבטחת מידע במשרד

האם המשרד, או יחידות במשרד, עומדים בתקן אבטחה בינ"ל כלשהו (כגון ISO 27001)?

מדיניות אבטחת המידע במערכת ארגונית של שירות התעסוקה מסוכמת במסמך GSD 331, המתקבל מחברת IBM מידי שנה. מידי תקופה, מבצעת החברה בדיקה בפועל של סטאטוס אבטחת המידע, בהתאם למסמך זה.

האם קיימים נהלי אבטחת מידע כתובים ומאושרים. מהו מועד העדכון האחרון?

ראה סעיף קודם.

האם קיימת בקרה על יישום הנהלים?

לאחר כל בדיקות סטאטוס, מעבירה חברת IBM בדיקה לאישור המנמ"ר.

האם קיים מסמך מדיניות אבטחת מידע משרדית? אם כן – על ידי מי אושר?

במסגרת פרויקט המחשוב הגדול, הוגדרה מדיניות אבטחת מידע, באמצעות מנהל הרשאות אפליקטיבי (AzMan), עבור היישומים הארגוניים הנכללים במסגרתו (Authorization Store). בצורה זו, אדמיניסטראטורים יכולים לנהל את מדיניות ההרשאות עבור מספר מערכות ארגוניות (או כלל מערכות

הארגון), לשתף מידע ביניהם (כגון עץ תפקידים ארגוני), לתפעל ולתחזק מדיניות זו בעזרת מנגנון גיבויים אחיד.

האם קיימות הדרכות אבטחת מידע לעובדי המשרד? אם כן – באיזו תדירות?

האחראית על אבטחת מידע מבצעת מידי תקופה הדרכות בנושא אבטחת מידע. בהדרכות אלו היא מעבירה ידע כללי בנושא אבטחת מידע, מנחה את עובדי המשרד בכל הקשור להרשאות שימוש במערכת, מרעננת שימוש בסיסמאות ומסבירה על נושאים שונים, כגון: שמירה על סודיות, אחסון ושמירה של פלטים ותדפיסים, ונהלי גריסה.

האם המשרד עבר סקר סיכונים, אם כן מתי?

עם הקמת אתר האינטרנט החדש של שירות התעסוקה, עבר המשרד בהצלחה סקר סיכונים. בנוסף, עם כניסתה של מערכת המידע החדשה, בשנת 2010 יעבור המשרד סקר סיכונים מקיף.

האם בוצעו מבדקי חדירות, אם כן מתי?

ראה תשובה לעיל.

האם המשרד נתמך על ידי ייעוץ חיצוני לאבטחת מידע?

כן. במסגרת הקמת המערכת החדשה, המשרד נתמך על ידי יועץ טכנולוגי של חברה פרטית, המתמחה בנושאי אבטחת מידע ותשתיות.

שימור רשומות אלקטרוניות

האם מונה מנהל רשומות במשרד?

לא.

האם מיושמים "נהלי הצלה" שהועברו למשרד על-ידי האגף? (ראה עמודים 95-99 ב"נהלי מסגרת")

נהלים אלה אינם מוכרים במשרד, ומכאן שאינם מיושמים.

האם קיימים נהלים משרדיים לשימור רשומות אלקטרוניות?

כל הרשומות האלקטרוניות הנוצרות והמעודכנות בבסיס הנתונים התפעולי של מערכת ההשמה, נשמרות ומגובות בבסיסי נתונים מתקדמים. רשומות אלקטרוניות של דואר אלקטרוני של עובדי המשרד הראשי בירושלים ובתל אביב נשמרות ומגובות על גבי שרתים ייחודיים. במסגרת פרויקט המחשוב החדש, יוקם גם פורטל ארגוני לניהול הידע הארגוני. גם הנתונים שבו יגובו ויישמרו על גבי שרתים ייחודיים.

מאגרי מידע במשרד והגנה על הפרטיות

האם כל המאגרים רשומים כחוק?

כל המאגרים רשומים כחוק. הרישום בוצע על ידי מנהל אגף מערכות מידע הקודם.

האם מונה אחראי להגנת הפרטיות במאגרי המידע ומיהו?

כאמור לעיל, הגב׳ רחל אשכנזי היא האחראית לנושא זה מטעם אגף מערכות מידע.

האם מועברים דיווחים לרשם מאגרי מידע, כנדרש בחוק הגנת הפרטיות?

בשנים האחרונות לא התבקש השירות להעביר דיווחים כלשהם לרשם מאגרי המידע.

האם הוקמה ועדה להעברת מידע על פי פרק ד׳ לחוק הגנת הפרטיות?

לא.

האם מועבר מידע אישי לגופים ציבוריים?

מידע מועבר באופן קבוע למוסד לביטוח לאומי, לצורך מימוש זכויותיהם הסוציאליות של דורשי עבודה לדמי אבטלה ולגמלת הבטחת הכנסה.

האם מועבר מידע אישי לגופים שאינם גופים ציבוריים?

לעתים מוגשות בקשות לקבלת מידע מגופים שאינם ציבוריים. נתונים מועברים אך ורק במקרה שבו האדם שהמידע נוגע אליו, נותן הרשאה מפורשת לכך.

חלק שני

מעקב אחר תיקון לקויים מדוח 60ב׳ של מבקר המדינה

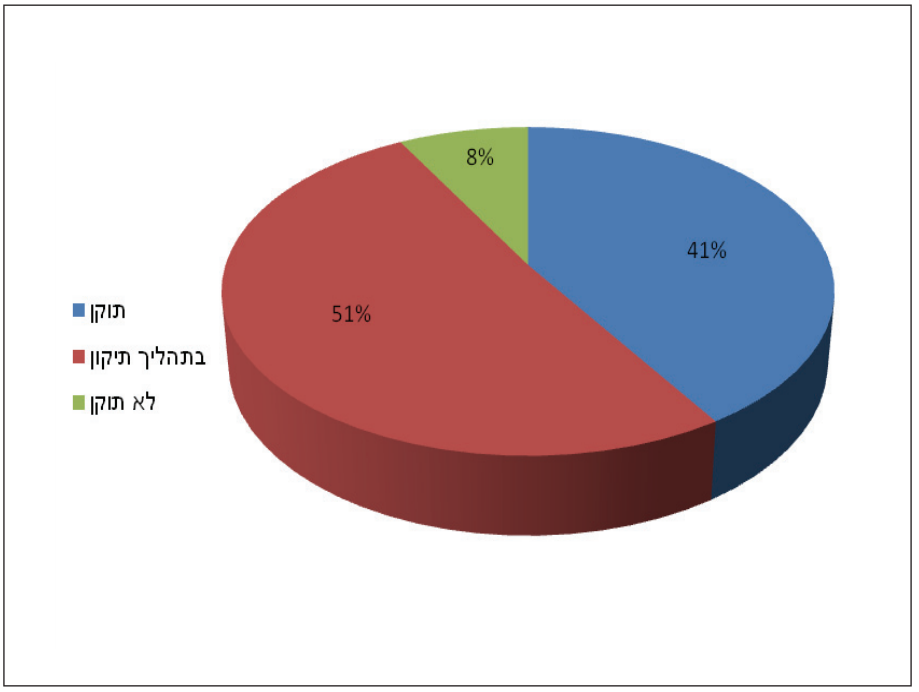
מעקב אחר תיקון הליקויים - דוח 60ב'

סיכום כלל משרדי

משרד	סה"כ ליקויים	א	ב	ג	א%	ב%	ג%
מטלות רוחב	25	10	7	8	40%	28%	32%
ראש הממשלה	6	1	5	0	17%	83%	0%
אוצר כללי	2	1	0	1	50%	0%	50%
אוצר - שוק ההון	15	4	6	5	27%	40%	33%
ניצולי השואה	6	2	4	0	33%	67%	0%
רשות המסים	18	4	12	2	22%	67%	11%
ביטחון פנים - משטרה	14	5	7	2	36%	50%	14%
בינוי והשיכון	10	4	6	0	40%	60%	0%
מ. מ. י	9	0	7	2	0%	78%	22%
בריאות	92	50	40	2	55%	43%	2%
הסברה והתפוצות	24	18	6	0	75%	25%	0%
חוץ	31	17	14	0	55%	45%	0%
חינוך	110	62	37	11	56%	34%	10%
חקלאות	24	0	24	0	0%	100%	0%
מדע והטכנולוגיה	51	15	36	0	29%	71%	0%
משפטים	11	2	8	1	18%	73%	9%
פנים	21	8	13	0	38%	62%	0%
דתות	12	1	10	1	8%	84%	8%
תשתיות	9	0	4	5	0%	44%	56%
חברת חשמל	8	6	2	0	75%	25%	0%
הגבלים עסקיים (תמ"ת)	14	5	9	0	36%	64%	0%
מכון וינגייט	6	2	4	0	33%	67%	0%
הרשות לפיתוח ירושלים	5	0	2	3	0%	40%	60%
רשות ניירות ערך	4	3	0	1	75%	0%	25%
רכבת ישראל	6	1	5	0	17%	83%	0%
תחבורה	9	3	5	1	33%	56%	11%
הנהלת בתי משפט	1	1	0	0	100%	0%	0%
שדות תעופה	4	1	2	1	25%	50%	25%
ביטוח לאומי	21	10	11	0	48%	52%	0%
נציבות שירות המדינה	2	0	2	0	0%	100%	0%
סיכום כללי 60ב'	570	236	288	46	41%	51%	8%

מעקב אחר תיקון הליקויים - דוח 360'

סיכום כלל משרדי

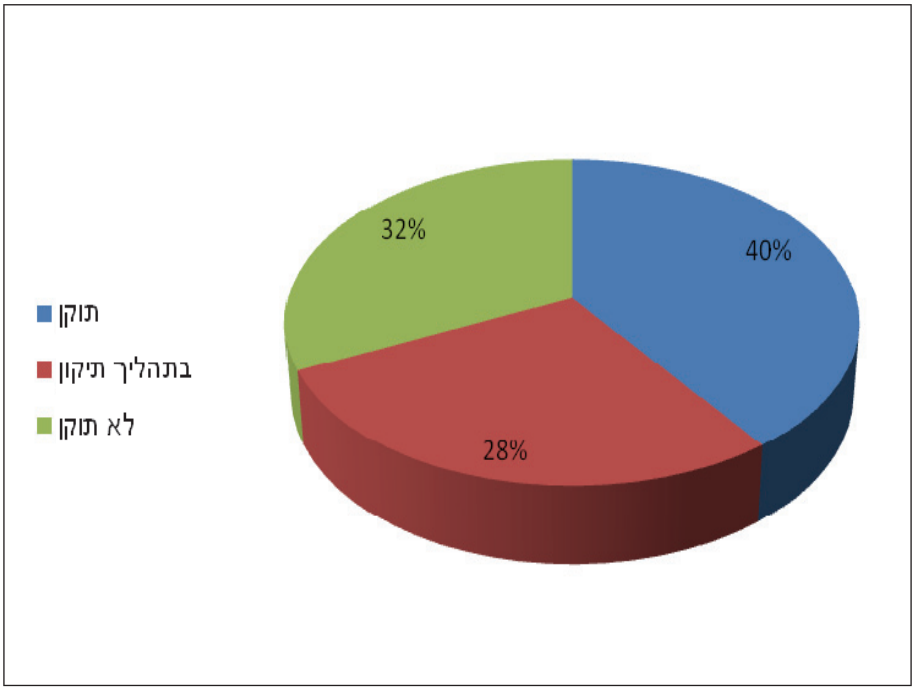
סיכום:

א – בוצע – 41%,

ב – בתהליך ביצוע – 51%,

ג – לא בוצע – 8%.

מטלות רוחב

ייזום ומימוש של תכניות פיתוח בתחום התשתית

הגופים המבוקרים: משרד האוצר; המשרד להגנת הסביבה; משרד הפנים; משרד ראש הממשלה; משרד התחבורה והבטיחות בדרכים; משרד התשתיות הלאומיות

ליקוי 7 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 18.

ליקוי

1. אי-יישומן של תכניות פיתוח של תשתיות חיוניות למשק, חריגה מלוחות הזמנים ומהתקציבים שיועדו להן והיעדר מידע מרוכז, מפורט ומעודכן שיאפשר השוואה בין העלויות ולוחות הזמנים המתוכננים ובין המצב בפועל - מלמדים על כשל ניהולי של משרדי הממשלה, רשויות המדינה האחרות ואלה שמבצעים את העבודות מטעמם ושל העומדים בראשם.

מעקב

1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 13.

ליקוי

2. הממשלה לא הסמיכה באופן רשמי גוף מטה שירכז את נתוני צורכי הפיתוח בכל תחומי התשתית השונים ויוכל להציג לה תמונה מקיפה ומפורטת של כלל צורכי התשתית בכל תחום, ותכניות מפורטות שיאפשרו לספק צרכים חיוניים בכלל וצרכים דחופים בפרט. כפועל יוצא מהיעדר גוף כזה, אגף התקציבים שאינו הגוף האחראי למתן פתרונות בתחומי התשתיות ולקביעת חיוניותם וסדר העדיפויות שלהם, מרכז את הנתונים על צורכי הפיתוח ומתעדף את תכניות הפיתוח. הדבר גורם חילוקי דעות בין המשרדים המקצועיים לבין גופי המטה השונים כדוגמת משרד האוצר, בעניין תוקפן של החלטות התעדוף השונות.

מעקב
משרד ראש הממשלה

2. המשרד בחן את האפשרות להקמת גוף מטה מרכזי. אולם במבנה המשטר הקיים במדינת ישראל וחלוקת הסמכות בין משרדי הממשלה, הגיע משרד ראש הממשלה למסקנה לפיה מתכונת ניהולית בה "דוחפים למעלה" את תהליכי קבלת ההחלטות, גורמת לעיקור המשרדים המקצועיים ואינה מתאימה לשיטות הניהול של ממשלה במשטר דמוקרטי/קואליציוני.

ליקוי

3. במקרים מסוימים מאשרים בממשלה או במשרדים פרויקטים הכלולים בתכניות הפיתוח, אף שלא נבחנו כנדרש החלופות השונות וכדאיותן הכלכלית והמקורות התקציביים למימושם. יתרה מזו - התמונה הכלכלית המוצגת בפני מקבלי ההחלטות לשם קידום הפרויקט ואישור המשאבים המוקצים לו, אינה שלמה, והיא מוטה בדרך כלל כלפי מטה. פער זה מביא לאי-הקצאת מקורות מתאימים, לבזבוז משאבים, לפיגורים בלוחות הזמנים המתוכננים ולכשלים מרובים.

מעקב

3. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 16.

ליקוי

4. הממשלה אינה עושה די להסדרת הסמכויות והאחריות בין הגופים המעורבים בקידום תכניות הפיתוח. מורכבות תכניות הפיתוח השונות בכל תחום מחייבת שלכל תכנית פיתוח ימונה מנהל תכנית, לריכוז הטיפול בכל המרכיבים הכלולים בה, משלב אישור התכנית ועד מימושה. נמצא כי לא נקבעו גופים מנהלים כאמור. כמו כן אין תהליך של תיאום מובנה ושיטתי בין הגוף היוזם את הפרויקטים התשתיתיים ובין משרדי הממשלה וגופים רלוונטיים אחרים הנוגעים בדבר.

מעקב

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

5. אגף התקציבים נוהג לתקצב פרויקטים הכלולים בתכניות פיתוח בדרך של הרשאה להתחייב הניתנת לכל פרויקט בנפרד. תקצוב פרויקט בודד מתוך תכנית פיתוח בהרשאה להתחייב אינו משקף את העובדה שהפרויקט הוא מרכיב אחד בלבד במכלול הפרויקטים הכלולים בתכנית, בוודאי כאשר ההרשאה חלקית בלבד. הדבר עלול לפגוע ביישומם של מרכיבים אחרים הכלולים בתכנית הפיתוח, מאחר שהם משלימים, המשכיים או תלויים זה בזה ולמנוע את השגת יעדי התכנית.

מעקב

5. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

6. התממשותם החוזרת ונשנית של סיכונים רבים שהטיפול בהם באחריות הממשלה כגון טיפול לקוי בהשגת אישורים סטטוטוריים, עיכובים בהפקעות קרקע, שינויים ועיכובים בביצוע קטעים של פרויקט שאמורים להיות מבוצעים באופן ישיר על ידי הממשלה מעלים חשש כי גורמי הממשל השונים לא טיפלו כנדרש במניעת הסיכונים שבאחריותם ובצמצום נזקיהם. לפיכך נאלצה לעיתים המדינה לשאת בנטל הכספי הכרוך בהם.

מעקב

6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 17.

הטיפול באלימות כלפי עובדי ציבור

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; משרד הרווחה והשירותים החברתיים; המשרד לביטחון הפנים - משטרת ישראל

ליקויים 10,13 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 25-19.

ליקוי

1. ב-2008 החלה המשטרה לעבוד על פי תכנית רב-שנתית לחמש שנים, שאחד מיעדיה היה שב-2008 יצטמצמו עברות האלימות ב-30% לעומת 2006. אולם המשטרה לא עמדה ביעד, ובפועל הצטמצמו עברות האלימות ב-12%, ועברות של אלימות כלפי עובדי ציבור לא פחתו כלל.

מעקב

1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

2. בכ-27% מהתיקים שנבדקו לא מוצתה החקירה - לא נגבתה עדות מכל המעורבים או העדים בלא הנמקה. זאת ועוד, לעתים נדרשה השלמת חקירה, אך היא לא בוצעה ותיק החקירה נסגר ללא נימוק: כ-48% מהתיקים שהחזירו יחידות התביעה ליחידות החקירה לשם השלמת חקירה נסגרו ביחידות החקירה בלא ההשלמות הנדרשות. חקירה לא ממצה אינה מתיישבת עם מדיניותה המחמירה של המשטרה בעניין עברות אלימות כלפי עובדי ציבור.

מעקב

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

3. מבדיקת תיקי המדגם עלה כי קציני המשטרה אינם ממצים את הסמכויות שניתנו להם בחוק לשחרור חשוד בערובה. החשודים בכ-10% מהתיקים שוחררו בלא שהוחתמו על כתב ערובה; החשודים בכ-28% מהתיקים שוחררו בערובה אך לא הוטלו עליהם מגבלות המיועדות לספק הגנה לנתקף; ועל החשודים בארבעה תיקים בלבד הוטל מעצר

בית. זאת ועוד, למרות ההנחיה לשקול את האפשרות להביא חשודים בעבירה זו לפני שופט לשם שחרור, משום שהוא מוסמך להטיל עליהם הגבלות חמורות מאלו שמוסמך להטיל קצין חקירות, רק 14 חשודים הובאו לפני שופט טרם שחרורם.

מעקב

3. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

4. על פי הוראות המשטרה, ככלל אין לסגור תיקים שעניינם תקיפת עובדי ציבור בעילה של חוסר עניין לציבור. למרות זאת, על פי נתוני המשטרה, תיקיהם של 563 מכלל 2,076 החשודים (27%) שהטיפול בתיקי החקירה שנפתחו נגדם בגין עברה זו בשנים 2006-2008 הסתיים נסגרו בעילה של חוסר עניין לציבור. אי-יישומה של ההנחיה עלול ליצור בקרב הציבור תחושה שהמשטרה נוטה לנהוג בסלחנות בחשודים בעברות אלימות כלפי עובדי ציבור.

מעקב

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

5. רק פרקליט מחוז או ראש לשכת תביעות במשטרה מוסמכים לסגור תיק חקירה שעניינו תקיפת עובד ציבור בעילה של חוסר עניין לציבור. בבדיקת תיקי המדגם נמצא כי כ-43% מהם (85 מ-197 תיקים) נסגרו בעילה של חוסר עניין לציבור, וכי 60% מהם נסגרו בידי גורם שלא הוסמך לכך על פי החוק: 38 תיקים נסגרו ביחידות החקירה אף שאינן מוסמכות לכך, ו-13 תיקים נסגרו ביחידות התביעה שלא בידי ראש לשכת תביעות.

ליקוי

6. על פי הנחיית מחלקת חקירות ותביעות, על סוגר התיק לציין את עילת הסגירה ולנמק את החלטתו. הדבר חשוב לשם ביסוס אמות מידה של שקיפות ואחידות וכן כדי לאפשר פיקוח יעיל על החלטות אלה, כמתחייב במינהל ציבורי תקין. בבדיקת תיקי המדגם נמצא כי ב-34

מ-72 התיקים שנסגרו ביחידות החקירה (כ-47%), ב-12 מ-85 התיקים שנסגרו ביחידות התביעה (כ-14%) וב-21 מ-40 התיקים שנסגרו בפרקליטות (כ-52%) לא פורטו הנימוקים לסגירה. עוד נמצא כי ב-18 מ-40 התיקים שנסגרו בפרקליטות לא צוין שמו של הפרקליט שהחליט לסגור את התיק ותפקידו.

מעקב

5-6. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 20.

ליקוי

7. מדיווחי המחלקות לשירותים חברתיים (להלן - המחלקות לש"ח) ברשויות המקומיות למשרד הרווחה עולה כי הן נתקלו בקשיים במגעיהן עם המשטרה, למשל: שוטרים איחרו להגיע לאירועי אלימות או שלא הגיעו כלל; שוטרים ניסו לשכנע עובד שלא להגיש תלונה כנגד תוקף; ושוטרים סירבו לקבל תלונה במקום העבודה של עובד שהותקף. אשר למשרד הבריאות - נמצא כי עובדי בתי החולים ממעטים להגיש תלונות למשטרה בגין אירועי אלימות שהתרחשו בבתי החולים, בין היתר משום שהם סבורים כי המשטרה אינה מטפלת בתלונות ביעילות.

ליקוי

8. קיומו של בסיס נתונים מהימן למידע על היקף האלימות ומאפייניה חשוב לפיתוח אמצעים להתמודדות עם התופעה ולבחינת יעילותם לצמצום היקפה. אולם נתוני משרד הרווחה ומשרד הבריאות על היקף התופעה הם נתוני חסר משום שהם מקבלים דיווחים חלקיים בעניין זה. אמנם המשרדים הפיצו הנחיה שלפיה חובה לדווח על אירועי אלימות המתרחשים במוסדותיהם, אולם הם לא הצליחו להטמיע את חשיבות הדיווח בקרב העובדים, וחשוב לא פחות - הם לא הצליחו להגביר את נכונות העובדים לדווח על אירועים מעין אלה.

מעקב
משרד הבריאות

8. המשרד עורך פעולות הסברה בנושא. הנושא הועלה בכנס ועדות אלימות שנערך ב-2.6.10. ובוועדות האלימות המוסדיות כגון: ב-31.5.10, בבי"ח אסף הרופא, זומן ראש משרד חקירות במשטרת רמלה והציג את חשיבות הדיווח והגשת תלונות.

ליקוי

9. בשנת 2008 החל משרד הבריאות להפעיל מערכת מידע ממוחשבת ייעודית לאירועי אלימות, המקשרת בין בתי החולים הממשלתיים ובין אגף הביטחון שבמשרד, אולם בביקורת נמצא כי המערכת טרם הוטמעה בבתי החולים, והוזנו לה נתונים חלקיים ולעתים אף שגויים.

מעקב

9. אגף הביטחון במשרד סיים תהליך הטמעת המערכת ב-31.12.2009 כיום מתבצעות ביקורות ותיקונים שוטפים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 22.

ליקוי

11. שתי ועדות שמינו שרי הבריאות בשנים האחרונות - ועדה בין-משרדית לבחינת "דרכי ההתמודדות מול מקרי האלימות במערכת הבריאות", שמונתה בשנת 1999, ו"ועדת היגוי לנושא מניעת אלימות כנגד עובדים במערכת הבריאות", שמונתה בשנת 2008 - היו אמורות לרכז ולנתח מידע על יישום דרכי הפעולה לצמצום האלימות במערכת הבריאות לשם קבלת החלטות על דרכי הפעולה העתידיות. אולם שתי הוועדות לא פעלו, ולמותר לציין שלא ריכזו את המידע האמור.

מעקב

11. הועדה הבין-משרדית תקיים שתי ישיבות במהלך שנת 2010: הראשונה התקיימה ביום 28.6.10 וישיבה נוספת אמורה להתקיים בסוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 22.

ליקוי

12. משרד הרווחה, מרכז השלטון המקומי והרשויות המקומיות לא הסדירו את נושא אבטחתם של עובדי המחלקות לשירותים חברתיים באמצעות מאבטח בעל סמכויות או שומר ואת מימון עלויותיו. בפועל בכניסה למרבית המחלקות לשירותים חברתיים לא הוצב מאבטח. נוסף על כך, חסרים במחלקות לשירותים חברתיים אמצעי בטיחות ומיגון. כך, למשל, בכניסה לכמחצית המחלקות לשירותים חברתיים לא היו

דלת ממוגנת ואינטרקום; בכמחצית המבנים ששוכנות בהם המחלקות לשירותים חברתיים לא היה פתח מילוט החוצה או פתחי מילוט בין החדרים כנדרש; וב-60% מהמבנים לא היו לחצני מצוקה.

מעקב
משרד הרווחה והשירותים החברתיים

12. משרד הרווחה הקציב 500,000 ש"ח לאמצעי הגנה במחלקות לשירותים חברתיים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 23.

ליקוי

14. מאחר שמרכזים רפואיים גדולים מאופיינים בשכיחות גבוהה של התפרצויות אלימות, נוכחות שוטר בהם נחוצה להרתעה ולדיכוי אלימות, ויש בה כדי לתרום לאווירת חוק וסדר ולרגיעה. כדי להגן על עובדי מערכת הבריאות החשופים לאירועי אלימות הנחה משרד הבריאות להעסיק שוטרים בתפקידים מיוחדים בכל בית חולים כללי. אף על פי כן ברוב בתי החולים לא מוצבים שוטרים, משום שעלות העסקתו של שוטר גבוהה פי שלושה בערך מעלות העסקתו של מאבטח.

מעקב

14. המשרד יבצע הערכה מחדש של אגף הביטחון עם משטרת ישראל (חטיבת אבטחה) לבחינת הצבת שוטרים או חלופת שוטרים בבתי חולים. הליך הערכה מחדש צפוי להסתיים בסוף שנת 2010.

ליקוי

15. משרד הרווחה עמד בשנים האחרונות על הצורך בהכשרת עובדי המחלקות לשירותים חברתיים להתמודדות עם אירועי אלימות, ובינואר 2008 קבע בתכנית התלת-שנתית כי יתקיימו השתלמויות, ימי עיון וסדנאות לעובדי המחלקות, אולם לא פירט את העלויות ואת דרכי הביצוע. בפועל בשנת 2009 התקיימו שתי סדנאות בלבד בנושא זה - לעובדי המחלקות לשירותים חברתיים בקריית ים ובערד.

מעקב

15. בספטמבר 2010 הסתיימה בניית תוכנית השתלמויות להכשרת

עובדי המחלקות לשירותים חברתיים להתמודדות עם אירועי אלימות. ההמלצות של ועדת ההדרכה יופצו לכלל מערכת הבריאות
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 24.

ליקוי

16. בחוזר מנכ"ל משרד הבריאות משנת 2000 נקבע כי העובדים במחלקות בתי החולים שיש בהן פוטנציאל לאלימות ישתתפו בהשתלמות בנושא התמודדות עם מצבי אלימות לפחות אחת לשנה. עלה כי משרד הבריאות לא הקצה תקציבים לחינוך ולהשתלמויות לצוותי בתי החולים, לא גיבש תכנית השתלמויות מובנית לנושא, והוא אינו עוקב אחר יישום הנחייתו בדבר קיום השתלמויות שנתיות.

מעקב
משרד הבריאות

16. יום עיון לוועדות מוסדיות למניעת אלימות התקיים ביום 2.6.10.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 24.

ליקוי

17. על משרד הבריאות ומשרד הרווחה לפעול להטמעת חשיבות הדיווח על אירועי אלימות בקרב העובדים; ליצור בסיס נתונים מלא ואמין למידע על היקף האלימות ומאפייניה, שיוכל לשמש בסיס לתכנית יעילה לצמצום התופעה; לבקר את פעילותן של הוועדות המוסדיות והמחוזיות לטיפול באלימות; להסדיר את אבטחתם של העובדים במוסדותיהם; וכן להסדיר את קיומן של השתלמויות שוטפות למניעת אלימות המיועדות לצוותים המקצועיים הנותנים שירות לאוכלוסייה וחשופים לאלימות.

מעקב

17. המשרד מקיים פעילות הסברה שוטפת באמצעות ועדות האלימות המוסדיות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 25.

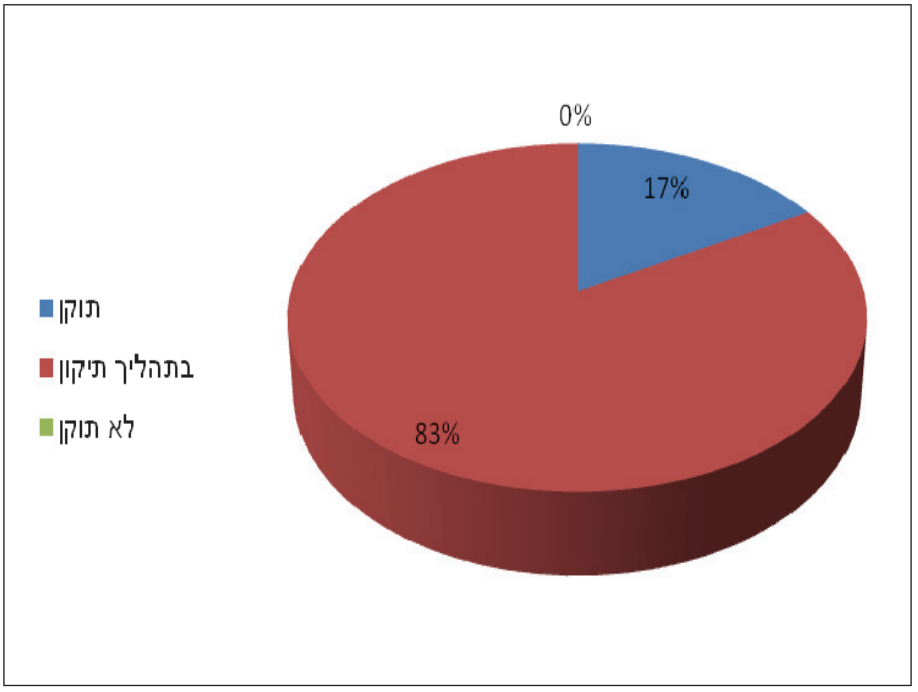
ליקוי

18. על המשטרה לוודא את יישומן של מדיניותה והוראותיה לגבי עברות של תקיפת עובד ציבור, ובכלל זה מתן עדיפות גבוהה לטיפול בתלונות על עברות אלו, מיצוי הליכי החקירה והבטחה שסגירת התיקים הללו בעילה של חוסר עניין לציבור תיעשה רק כשהדבר נחוץ ובידי הגורמים המוסמכים לכך. כמו כן עליה למצות את האפשרויות המוקנות לה לשחרר חשודים בתנאים שיגבירו את ביטחונם של עובדי הציבור. על התביעה המשטרתית והפרקליטות להחליט בעניינם של תיקי החקירה בפרק זמן סביר כדי למנוע את התמשכות ההליכים.

מעקב

18. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

משרד ראש הממשלה

משרד ראש הממשלה

שיקום בית העלמין היהודי בהר הזיתים, פיתוחו ואבטחתו

הגופים המבוקרים: משרד האוצר; משרד הבינוי והשיכון; משטרת ישראל; עיריית ירושלים; הרשות לפיתוח ירושלים; החברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ; מועצת בתי העלמין היהודיים בירושלים

ממצאי הביקורת

ליקוי

1. במועד סיום הביקורת עדיין לא הגדירה ועדת המנכ"לים יעדים מפורטים ולוחות זמנים לביצוען של תכניות השיקום והפיתוח בבית העלמין עד סוף שנת 2013. אף שבהסכם נקבע כי ועדת המנכ"לים תקיים דיונים אחת לארבעה חודשים לכל הפחות, מתחילת שנת 2006 עד ספטמבר 2009 קיימה ועדת המנכ"לים ארבעה דיונים בלבד.

מעקב
משרד ראש הממשלה

1. ועדת המנכ"לים – מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מנכ"ל משרד התיירות, מנכ"ל עיריית ירושלים, מנכ"ל הרשות לפיתוח ירושלים - התכנסה ביום 10.5.2010 וביום 18.10.2010 ואישרה את תקציב התוכנית לשנת 2011. ועדת המנכ"לים תקפיד להתכנס אחת לרבעון לפי החלטת ממשלה.

ליקוי

3. משרד מבקר המדינה העלה כי ועדת המנכ"לים לא הסדירה את פעילותה של ועדת המשנה: לא נקבע הרכבה ולא הוגדרו במפורט סמכויותיה מלבד ההחלטה להסמיכה לבצע הסטות פנימיות בתקציב המאושר; לא נקבעו נוהלי עבודתה, מספר חבריה המזערי הנדרש לקבלת החלטותיה והאופן שבו תמסור דיווחים לוועדת המנכ"לים.

מעקב

3. סמכויותיה של וועדת המשנה הוגדרו, נשלחו כתבי מינוי לארבעת חבריה טרם פרסום דוח המבקר. סמכויותיה של וועדת המשנה הן הסטות תקציביות בטווח התקציב השנתי הכולל

ולשם כך נדרשת הסכמה של כלל החברים. דיווחיה ניתנים יחד עם הדיווח התקציבי בכל וועדת היגוי.

ליקוי

4. במועד סיום הביקורת עדיין לא השלימו הרשות לפיתוח ירושלים, (להלן: הרל"י), ומועצת בתי העלמין את הכנתה של תכנית מפורטת לשיקום הקברים בכל בית עלמין ואת לוח הזמנים לכך. כמו כן לא נקבעו הגורמים האמורים לעשות את עבודות השיקום. עקב כך לא ניתן להעריך אם ניתן יהיה להשלים את השיקום עד המועד שקבעה הממשלה.

מעקב

4. משרד ראש הממשלה מדווח כי, הרשות לפיתוח ירושלים הציגה בוועדת ההיגוי תכנית מפורטת לשיקום הקברים, לפי חלקות, מספרי קברים ועלויות. התכנית אמורה להסתיים בשנת 2013, על-מנת לשקם את כל בית העלמין ידרשו 3 שנים נוספות לפחות מסיום התכנית. הגורמים המבצעים את עבודות השיקום הן חברות הקדישא, הנושאות ב-25% מהעלויות. בדרך-כלל, כל חברה משקמת את החלקות שלה.

ליקוי

5. באוקטובר 2006 אישרה ועדת המנכ"לים להקים מרכז מידע בבית העלמין. נמצא כי במועד סיום הביקורת טרם הכינה הרשות לפיתוח ירושלים תכנית עבודה רב-שנתית מפורטת עם לוחות זמנים ואבני דרך להקמתו, והיא טרם קיבלה את הסכמתן העקרונית של חברות קדישא לקבל מהן את המידע הנוגע לנפטרים הטמונים בבית העלמין.

מעקב

5. קיימת תכנית עבודה מפורטת הכוללת לוחות זמנים כמפורט במעקב מס' 4. קיימת הסכמה עקרונית של חברות הקדישא להעברת מידע על הנפטרים. הרשות לפיתוח ירושלים החלה לעבוד על הקמת מאגר מידע לטובת מבקרים במקום.

התקשרויות של הרשות לפיתוח ירושלים והחברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ

ליקוי

6. הליך ההתקשרות של הרשות לפיתוח ירושלים עם החברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ לא התיישב עם חוק חובת המכרזים ועם תקנותיו. גם הליכי התקשרות של פיתוח מזרח ירושלים עם היועץ לניהול ופיקוח ועם יועץ הביטחון בוצעו שלא לפי החוק והתקנות.

מעקב

6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 31.

ליקוי

7. ועדת המכרזים ברשות לפיתוח ירושלים אישרה מתן פטור ממכרז להזמנת עבודות תכנון וביצוע מהחברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ, בלי שציינה בפרוטוקולים כיצד ההתקשרויות עומדות בתנאי התקנות המסדירות את מתן הפטור. עוד התברר כי הרשות לפיתוח ירושלים לא חתמה עם החברה לפיתוח מזרח ירושלים על הסכם המחייב את הצדדים. בנסיבות אלה העבודות נמסרו לחברה לפיתוח מזרח ירושלים מבלי שהרשות לפיתוח ירושלים פירטה עניינים מהותיים כגון, עבודות התכנון הנדרשות ותנאי התשלום. נוסף על כך, הרשות לפיתוח ירושלים לא התנתה שהתקשרויותיה של החברה לפיתוח מזרח ירושלים עם צדדים אחרים לאספקת שירותים יתבצעו על פי תקנות חובת המכרזים.

ליקוי

8. ועדת המכרזים בחברה לפיתוח מזרח ירושלים לא תיעדה בפרוטוקולים את תהליך קבלת החלטות בנוגע להתקשרויות ללא מכרז עם היועץ לניהול ולפיקוח. החברה לפיתוח מזרח ירושלים קיבלה שירותים מיועץ הביטחון בלי שהדבר נדון ואושר בוועדת המכרזים שלה, ובלי שנחתם עמו הסכם המסדיר את תנאי ההתקשרות, ואת אופן מתן השירותים האמורים. רק באוקטובר 2008, כשלוש שנים לאחר שהחל היועץ בעבודתו, חתמה החברה לפיתוח מזרח ירושלים על הסכם עם היועץ.

ליקוי

9. החברה לפיתוח מזרח ירושלים שילמה ליועצים מקצועיים עבור שירותים שניתנו לה במסגרת התכניות לשיקום ולפיתוח של בית העלמין והר הזיתים באמצעות מימון ביניים שהתקבל מעמותה. לדעת משרד מבקר המדינה, סוגיית מעורבותה של העמותה במימון התכניות בהר הזיתים היא בגדר העניינים שמצריכים דיון ואישור על ידי ועדת המנכ"לים בהתאם לעקרונות פעולתה. לא נמצא כי הרשות לפיתוח ירושלים דיווחה לוועדת המנכ"לים על מעורבותה של העמותה.

מעקב

9. וועדת המנכ"לים התייחסה בישיבתה מיום 10.9.2009, לליקויים המצוינים בדוח. הרשות לפיתוח ירושלים נתבקשה לחדד את נהלי עבודתה בהתאם לחוק חובת המכרזים ובכפוף לכל דין. בנוסף, התבקשה הרל"י לערוך בדיקה הנוגעת לכלל היועצים וקבלני המשנה המועסקים באמצעותם בתכניות הממשלתיות בהובלת משרד רה"מ ולדווח למשרד. ראוי לציין כי נערך מעקב שוטף אחר פעילות הרל"י בתכניות הממשלתיות, במהלכו נבדקים החשבונות המוגשים באופן פרטני, ונבדקים מסמכים קשורים באופן מדגמי.

ביטחון בית העלמין

ליקוי

10. מהביקורת עולה כי משרד השיכון שעוסק בליווי משפחות ומבקרים בבית העלמין אמור גם לשמור על השטחים הציבוריים ועל חלקות הקבורה בבית העלמין, אולם הוא לא עשה זאת, שלא כמשרד הדתות שטיפל בנושא עד פירוקו בשנת 2004.

מעקב

10. התבצעה העברה תקציבית ממשרד ראש הממשלה למשרד הבינוי והשיכון עבור פעולות האבטחה. האבטחה במקום תוגברה.

מעקב
משרד הבינוי והשיכון

10. החלטת ממשלה מס' 1095 מיום 20.12.09 קובעת, בין היתר, כי האחריות על אבטחת בית העלמין היהודי בהר הזיתים מוטלת על משרד הבינוי והשיכון במסגרת פעילותו בתחום האבטחה

במזרח ירושלים, מתוך תקציב ייעודי שיוקצה למשרד בסכום של עד 3 מלש"ח ממשרד ראש הממשלה.
עם העברת התקציב למשרד הבינוי והשיכון בתאריך 27.6.2010 בסך 3 מלש"ח, החל המשרד בתגבור האבטחה בשטחים הציבוריים וחלקות הקבורה בבית העלמין. התגבור כלל הוספת רכב סיור הפועל 24 שעות ביממה במשך 7 ימים בשבוע ורכב נוסף המסייר 12 שעות ביממה במשך 7 ימים בשבוע, כאשר כל רכב מאויש בשני מאבטחים. זאת בהתאם להנחיות המשטרה.
הסכום הנותר יוקצה לצורך תחזוקת אמצעים אלקטרוניים ומוקד בקרה שיוקמו על-ידי הרשות לפיתוח ירושלים.

ליקוי

11. למרות הוונדליזם והפעילות הפלילית בבית העלמין לא התרכזה הרשות לפיתוח ירושלים לפני הכול בהסדרת השמירה השוטפת בבית העלמין, אלא פעלה לקידום התכנון והיישום של תכנית הביטחון הכוללת לאזור רכס הר הזיתים ובכלל זה לבית העלמין. עקב כך טרם הוסדרו במועד סיום הביקורת השמירה על בית העלמין ואבטחתו, ולפיכך יש חשש שהשקעה של מיליוני שקלים בפעולות שיקום ופיתוח תרד לטמיון. יצוין לטובה שבעקבות הביקורת קיים בדצמבר 2009 מנכ"ל משרד ראש הממשלה דיון עם הנוגעים בדבר, ולאחר מכן החליטה הממשלה להטיל על משרד השיכון את האחריות לאבטחת בית העלמין.

האחריות לניהול השוטף של בית העלמין

ליקוי

12. לפי תקנות מועצת בתי העלמין תפקיד המועצה הוא, בין היתר, ניהול, פיתוח ותחזוקה של בתי העלמין ופיקוח עליהם. לצורך כך נדרשת המועצה לתאם ולהסדיר את הפעילות של גופים רבים, ובהם חברות הקדישא, כוח האבטחה, חברת הניקיון וכן גורמים מוניציפאליים וממשלתיים, אולם לא הוגדרו בתקנות סמכויות המועצה לעניין התיאום בין הגופים בבית העלמין והנחייתם ולעניין סמכותה לאכוף את דרישותיה עליהם. עקב כך יש חשש שלא יטופלו הליקויים שהועלו בדוח זה ושתימשך הפגיעה בקברים.

מעקב
משרד ראש הממשלה

12. סמכויות מועצת בתי העלמין לא הוגדרו במיוחד לעניין בית העלמין בהר הזיתים. עלתה יוזמה להקים מועצה ייחודית לניהול בית העלמין היהודי בהר הזיתים ואף התקיימה ישיבת ועדת שרים לענייני קבורה ביום 2.8.2010 בנושא זה ובנושא אבטחת בית העלמין. בישיבה ניתן מענה על-ידי משרד ראש הממשלה ומשרד הבינוי והשיכון לגבי אבטחת המקום. כמו כן ניתנה סקירה על-ידי מנהל הפרויקט מטעם הרשות לפיתוח ירושלים על סטאטוס הביצוע. בכל הנוגע לרשות ייעודית לניהול בית העלמין, משרד ראש הממשלה יבחן את הנושא במקביל להתקדמות הפרויקט.

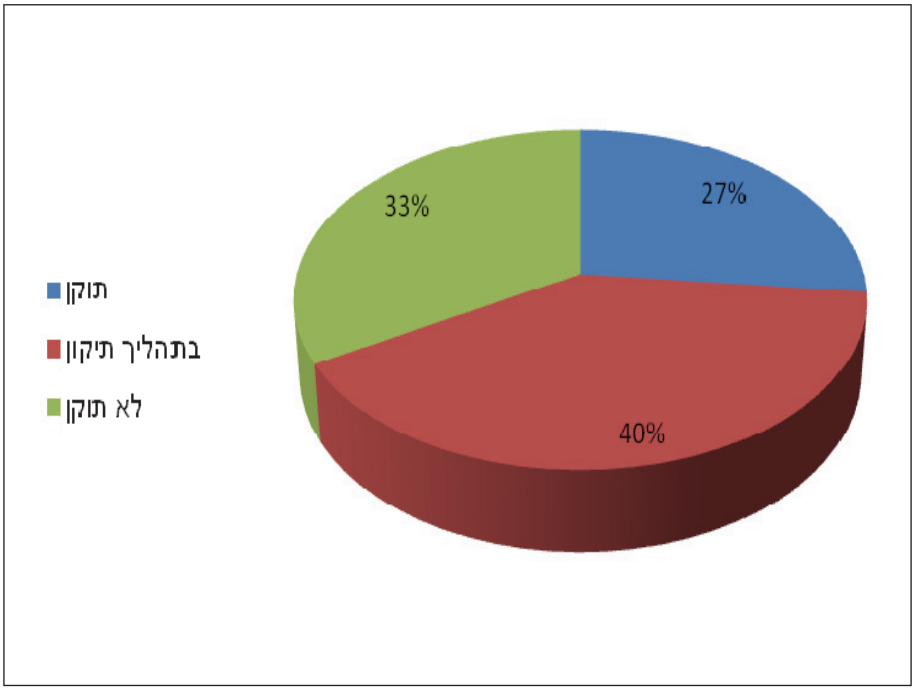
ליקוי

14. על ועדת המנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה לוודא שתוכן תכנית עבודה רב-שנתית לשיקום ולפיתוח של בית העלמין אשר תאפשר לנצל באופן המיטבי את התקציב שהוקצה לצורך כך. יש לקבוע גוף ציבורי שלו תהיה היכולת והסמכות לטפל בכל העניינים הנוגעים לבית העלמין גם לאחר שהמדינה תסיים לשקמו ולפתחו. כמו כן על הגופים שמינתה הממשלה להסדרת השמירה והאבטחה בבית העלמין בהחלטתה בעקבות הביקורת בדצמבר 2009 למלא כנדרש את התפקיד שהוטל עליהם.

מעקב

14. בוועדת ההיגוי שהתקיימה בתאריך 10.5.2010, הוכנה ואושרה תכנית רב שנתית הכוללת אמדן תקציבי לביצוע והערכת זמן להמשך שיקום בית העלמין. בעבר נערכו דיונים על הקמת גוף ייעודי לתכלול הטיפול בבית העלמין ואף הוגשה הצעת חוק בנושא. בדיון שנערך עם חבר הכנסת אריה אלדד, מגיש ההצעה, סוכם כי יש לבחון לעומק את נושא הקמת גוף ייעודי וכי נכון להיום, אין בו צורך. בשל כך הסיר ח"כ אלדד את הצעת החוק מסדר היום.

משרד האוצר - אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון

משרד האוצר

אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון

הפיקוח על נותני שירותי מטבע

הגופים המבוקרים: משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון; המשרד לביטחון הפנים - משטרת ישראל; משרד המשפטים - רשות לאיסור הלבנת הון; בנק ישראל; רשות ניירות ערך

ליקוי

1. יחידת שירותי מטבע אינה נוקטת כיום שום אמצעי לאיתור נותני שירותי מטבע לא רשומים ואף אין בידיה הערכות בדבר מספרם והיקף פעילותם. אף על פי שנתינת שירותי מטבע על ידי גורמים שאינם רשומים כחוק נחשבת עבירה פלילית המשטרה עושה מעט נגד נותני שירותי מטבע לא רשומים. היחידה אינה מוסמכת להטיל קנס מינהלי על היעדר רישום. מספר הביקורות שעושה היחידה בקרב נותני שירותי מטבע רשומים זניח לנוכח היקף פעילותם, ואילו על נותני שירותי מטבע לא רשומים כמעט לא נעשית בקרה כלל. כמעט שלא ננקטות פעולות ביקורת ואכיפה בקרב המגזר הערבי והמגזר החרדי למרות ההיקף הנרחב של פעילות שירותי המטבע הניתנים במגזרים אלו.

ליקוי

3. על פי החוק והתקנות שהותקנו מכוחו הרשות לאיסור הלבנת הון היא שמקבלת דיווחים מנותני שירותי מטבע, אך הגוף שבידיו האמצעים והסמכות לבצע בשטח פיקוח ובקרה על נותני השירותים הוא היחידה במשרד האוצר. כתוצאה מכך נוצר עיוות שבו היחידה אינה מקבלת את הדיווחים הדרושים לה לצורך ביצוע פיקוח ובקרה יעילים ומועילים על נותני שירותי המטבע.

ליקוי

4. חלק מבין נותני שירותי המטבע מעניקים גם הלוואות חוץ-בנקאיות. נוכח המגבלות שבהפעלת סנקציות פליליות על פי הדינים הקיימים לא היה פיקוח מתאים על תחום זה. עוד נמצא כי יש כיום בישראל כ-20 זירות מסחר שאינן מפוקחות המאפשרות למשקיעים לסחור מול מפעילי הזירה במוצרים פיננסים שונים ובהם מטבע חוץ. הפעולות שנעשות בזירות אלה יכולות להביא את בעלי הזירה להיכנס לגדר של נותן שירותי מטבע. חשיבות רבה ביוזמת רשות ניירות ערך להסדרת המסחר בזירות החלופיות במהירות.

ליקוי

5. ראוי שהרשם יפעל שנותני שירותי המטבע יכירו את דרישות החוק ויבחן להציב תנאי סף נוספים שעל נותני השירותים לעמוד בהם. יש לשקול לחייב אותם בפעולות הדרכה. כמו כן, יש לבחון להסמיך הרשם לשלול תעודת הרישום מנותני שירותי מטבע שאינם משלמים אגרה כדין.

ליקוי

6. הממצאים שמעלה דוח זה מלמדים כי תחום זה אינו מפוקח ומוסדר דיו, וכי אמצעי האכיפה הקיימים אינם אפקטיביים. על רשויות הפיקוח והאכיפה לתת לנושא זה את העדיפות הראויה ולשתף פעולה ביניהן כדי להבטיח פיקוח ואכיפה נאותים, בייחוד ביחידה לנותני שירותי מטבע במשרד האוצר וברשות לאיסור הלבנת הון. כמו כן יש לפעול להסדרת שווקים נוספים שבהם אין פיקוח כלל, כגון תחום ההלוואות החוץ-בנקאיות וזירות המסחר החלופיות, הפרוצים להלבנת הון ולפעילות גורמים עבריינים. יש חשיבות רבה לפיקוח על נותני שירותי מטבע הרשומים והלא רשומים. בין היתר, לנוכח החשש שהכספים הרבים המתגלגלים בתחום זה עלולים לשמש להלבנת הון או למימון טרור ולנוכח הקשרים שלעתים קיימים ביניהם לבין עולם הפשע.

מעקב

1-6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקויים.

הסדרת מנגנוני הגנה למחזיקי תעודות התחייבות

הגופים המבוקרים: משרד האוצר – אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון; משרד המשפטים; רשות ניירות ערך;

ליקוי 4 תוקן. ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 43.

ליקוי

1. המשבר בשוק ההון בכלל ובשוק האג״ח הקונצרניות בפרט המחישו ביתר שאת את חשיבות ההסדרה והחקיקה בנושא הנאמנים לתעודות התחייבות. העמימות המשפטית השוררת כיום בתחום הגדרת תפקידם, אחריותם וסמכויותיהם של הנאמנים תורמת להחלשת מוסד הנאמן, ופוגעת בהגנה הניתנת למחזיקי תעודות התחייבות. מן הראוי להגביר את התיאום ואת שיתוף הפעולה שבין הרשות לאגף שוק ההון ולגורמים אחרים לפי הצורך, כדי לזרז את פעולות ההסדרה בשוק האג״ח הקונצרניות. זאת במטרה לשפר את תפקודו של שוק ההון ואת סדרי הבקרה והפיקוח עליו. כבר בדוח 56ב שפורסם במאי 2006 העיר משרד מבקר המדינה כי יש להחיל עקרונות וכללים של ממשל תאגידי על חברות פרטיות המנפיקות אג״ח קונצרניות לציבור, אך עדיין לא הסתיים טיפולם של הרשות ומשרד המשפטים בעניין זה. אף שחלפו כארבע שנים מהתחלת הטיפול של הרשות בעדכון החקיקה הרלוונטית לנאמנים בדצמבר 2005, עדיין לא הוסדרה חקיקה זו עד מועד סיום הביקורת-ספטמבר 2009. על פי חוק ניירות ערך היה על שר האוצר להתקין תקנות שיסדירו את גובה ההון העצמי המינימאלי של נאמני תעודות ההתחייבות ואת דרכי השקעתו. אולם עד מועד סיום הביקורת תקנות אלו טרם הותקנו.

מעקב
משרד המשפטים

1. המשרד הכין תזכיר לתיקון חוק החברות המחיל הוראות ממשל תאגידי על חברות פרטיות שהציעו אגרות חוב לציבור. התזכיר אושר על ידי שר המשפטים והופץ בתאריך 26.1.2010. לבקשת לשכת עורכי הדין הוארך המועד לקבלת הערות הציבור ובתאריך 06.06.10 התקבלו הערותיהם. כמו כן המשרד נדרש להכריע בסוגיה הנוגעת לכללי חלוקה בעידן ה– IFRS. לאחר בחינת הערות הציבור ובחינת סוגיית החלוקה, המשרד מתכוון להביא את טיוטת הצעת החוק לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה. נושא תקנות המסדירות גובה ההון העצמי – באחריות שר האוצר ורשות ניירות ערך.

מעקב
רשות ניירות ערך

1. התזכיר לתיקון חוק החברות המטפל בכללי ממשל תאגידי לחברות אג"ח הופץ על ידי משרד המשפטים ביום 26.1.2010, והוא מטופל על ידו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 42.

ליקוי

2. עד מועד סיום הביקורת לא עשו מבקרים מקצועיים מטעם הרשות ביקורת במשרדי הנאמנים עצמם. זאת על אף הודעת יו"ר הרשות במליאת הרשות מפברואר 2006 בדבר כוונתו לבצע ביקורת כזו.

מעקב

2. הצעה להתקנת תקנות ניירות ערך, בין היתר, בנושא תנאי כשירות ורישוי נאמנים לתעודות התחייבות הובאה לאישור מליאת הרשות ביום 30.3.2009 ופורסמה להערות הציבור. במקשה אחת פורסמה להערות הציבור גם הצעת תיקון חוק ניירות ערך בנושא תעודות התחייבות, שבמסגרתה הוצע להחליף את הסעיף המעגן היום את סמכות שר האוצר לקבוע הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש מחברת נאמנות ודרכי השקעתו בסעיף חדש. הסעיף החדש הסמיך את שר האוצר לקבוע במקום הוראות לעניין ההון העצמי ודרכי השקעתו הוראות לעניין חובת הפקדת פיקדון לטובת ציבור המחזיקים, חובת עריכת ביטוח או הפקדת פיקדון או ערבות בנקאית חלף ביטוח. נוסח התקנות שהוצע כלל הוראות לגבי ביטוח ופיקדון, אך לא כלל הוראות לגבי הון עצמי ודרכי השקעתו, וזאת משום שהרשות סבורה כי דרישת הפקדת פיקדון אפקטיבית יותר מדרישת קיומו של הון עצמי מינימאלי. בעקבות הערות הציבור שהתקבלו עודכנה טיוטת הצעת תיקון החוק האמורה לקראת הבאתה לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה ולפרסומה כהצעת חוק ממשלתית ברשומות, במסגרת תזכיר החוק שפורסם אף הוא להערות הציבור שמרה לעצמה הרשות את הסמכות לקבוע בעתיד דרישות לעניין הון עצמי ודרכי השקעתו במידה שיתברר כי נושא הפקדת הפיקדון והביטוח אינו מספק. בימים אלה פועלים לגיבוש נוסח סופי של הצעת החוק לקראת ישיבת ועדת השרים לענייני חקיקה. תיקון התקנות יקודם במקביל לקצב הליך חקיקת החוק. נוסח התקנות לא צפוי להכיל הוראות לעניין הון עצמי ודרכי השקעתו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 43.

ליקוי

3. במאי 2009 מינה הממונה על אגף שוק ההון ועדה – "ועדת חודק" - שתקבע פרמטרים שייבחנו על ידי גופים מוסדיים המבקשים לרכוש איגרות חוב לא ממשלתיות. מתברר כי במהלך מינוי חברי הוועדה לא דאגו הממונה והייעוץ המשפטי של משרד האוצר לקבוע הסדרים למניעת ניגוד עניינים ברוח הנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

מעקב

3. הרשות פרסמה בעבר מספר הנחיות והחלטות בנוגע לתעודות התחייבות, ואולם בכל הנוגע להחלת עקרונות של ממשל תאגידי על חברות פרטיות, המנפיקות אג"ח קונצרניות לציבור, לא ניתנו על ידי הרשות הוראות כלליות. בסוגיות פרטניות ניתנו, במסגרת הפיקוח השוטף, הוראות גילוי ספציפיות לחברה מסוימת, אך אין זה ברמה רוחבית. יודגש כי בדרך- כלל הוראות בעניין שלטון תאגידי של חברות, מוסדר בדין הישראלי במסגרת חוק החברות. הרשות פעלה מול משרד המשפטים על ייזום תיקון חוק החברות. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 44.

הסדרת שוק החיסכון הפנסיוני והפיקוח עליו

הגופים המבוקרים: משרד האוצר – אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון; רשות ניירות ערך; בנק ישראל

ליקוי 1 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 45.

ליקוי

2. אגף שוק ההון לא טיפל במידה מספקת, עד לפרוץ המשבר בשוק ההון, בריכוזם הגבוה של כספי חיסכון במסלולים ה"כלליים", ובבעייתיות הקיימת בהגדרת מסלולי ההשקעה ומדיניות ההשקעה, וטיפולו היה רק בשלבים התחלתיים.

מעקב
משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

2. בהמשך להחלטת הממשלה שמספרה 4323 מיום 14 בדצמבר 2008, ולאחר עבודת מטה נרחבת באגף שוק ההון, פורסמו ב-8 ביולי 2009 טיוטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), הקמת מסלולי ברירת מחדל, התשס"ט-2009 וטיוטת חוזר "התאמת מסלול החיסכון למאפייני העמית". מטרת הטיוטות הינה לקבוע את אופן הצטרפות העמיתים למוצרי החיסכון הפנסיוני השונים בהתבסס על המאפיינים הייחודיים שלהם, ואת האופן בו הגופים המוסדיים צריכים לנהוג על מנת להתאים את החיסכון לצרכי העמיתים, לאורך כל תקופת החיסכון. מאז פרסום הטיוטות קיבל האגף את הערות הגופים המוסדיים וגורמים אחרים לטיוטות, וקיים סדרת פגישות והתייעצויות נרחבות עם הגורמים השונים. סבב טיוטות נוסף בנדון פורסם ביום 6 ביולי 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 45.

ליקוי

3. אגף שוק ההון בודק רק באופן חלקי את עמידת הגופים המוסדיים במגבלות ההשקעה הקבועות בחוקים ובתקנות, ואת עמידת קופות וקרנות שהגדירו מראש מסלולי השקעה במדיניות ההשקעה שעליה הצהירו. במצב הקיים, מתקבלים הנתונים המדווחים אחת לחודש או

לרבעון בלבד. למעשה, אין בקרה על המתרחש בתדירות העולה על אחת לחודש, דבר שנדרש על מנת לאתר ככל האפשר בזמן אמת סיכונים לחסכונות הציבור.

מעקב

3. שליטה בסיכונים להם חשופים חסכונות הציבור מובטחת על ידי ביסוס אחריותם של האורגנים השונים, בגופים לביצוע פיקוח על עמידתם בהוראות הדין ביסוס תשתית ארגונית לזיהוי וטיפול בסיכונים בגופים המוסדיים עצמם, קביעת תנאים לממשל תאגידי נאות, חיזוקם של מנגנוני הבקרה והפיקוח הפנימיים בגופים והבטחת מעורבותם בפיקוח על ניהול ההשקעות, כמו גם הבטחת מנגנוני הדיווח הפנימיים לגורמים אלה.
לעניין היכולת הטכנולוגית באגף לטיפול במידע המדווח - הוחלט על אימוץ מערכת התחקור של חברת "פרדיקטה" המספקת מידע באשר לנתוני האחזקות של כל גוף מוסדי ברמת הנכס הבודד, הנגזרים מהדיווח הרבעוני לציבור אודות נכסי תיקי המשתתף, הפנסיה והגמל, המפורסם על פי הוראות הממונה באתרי האינטרנט של הגופים המוסדיים. מערכת "פרדיקטה" מאפשרת לבצע תחקור של אחזקות הגופים המוסדיים לפי נייר ערך בודד, קבוצות שליטה, מנפיקים, מדדים, ענפים, וחשיפה לבנקים. בתקופה הקרובה תורחב יכולת התחקור באמצעות המערכת גם לפרמטרים נוספים כגון חשיפה למטבעות.
יחד עם הבקרה הרבעונית ברמת הנכס הבודד, הגופים המוסדיים מעבירים לאגף דיווחים חודשיים אודות השקעותיהם לפי קבוצות נכסים שונות, ועל דיווחים אלו מתבססות גם מערכות הגמל-נט, פנסיה-נט, וביטוח-נט. הדיווחים מאפשרים לאגף לבחון חלק ממגבלות ההשקעה ברמת הגבלת אפיק ההשקעה וכד'. כמו כן, במסגרת הדיווח הרבעוני בטופס דיווח של קופ"ג ח.ק. 15 – נדרשת הנהלת הגוף להצהיר כי לא היו לה חריגות מתקנות ההשקעה.
האגף סיים תהליך של איחוד מערכות הנתונים הנפרדות של הביטוח, הגמל והפנסיה, ויכולת תחקור הנתונים של האגף שודרגה כך שניתן לבצע תחקור רוחבי של נתוני הפנסיה, הגמל והביטוח, באמצעות אותה מערכת. האגף גם החל בבחינת שילוב יישומים מתקדמים כגון מנוע לבחינה אוטומטית של חריגה מתקנות ההשקעה (על בסיס הדיווח הרבעוני) ומערכת BI לתחקור הנתונים המתקבלים באגף. האגף בוחן את השקעות הגופים גם במסגרת ביקורות נקודתיות שונות המתרחשות הן

באתר המפוקח (on-site) והן באמצעות דרישת נתונים ספציפית מהחברות. הדבר מתבצע בשגרה במסגרת ביקורת, שבמסגרתה נבדקת חריגה מתקנות השקעה על ידי בדיקה מדגמית של תיק ההשקעות במועד חתך נתון, ונבדקת גם איכות מנגנוני הבקרה הקיימים בגוף, שאמורים להבטיח אי חריגה מתקנות ההשקעה הללו.

האגף מציין כי על-פי הוראות הדין, גופים מוסדיים מחויבים לדווח לממונה על חריגות ממגבלות ההשקעה וחל עליהם איסור לגבות דמי ניהול בגין הנכסים בהם חרגו במשך תקופת החריגה. במספר מקרים חויבו גופים מוסדיים להשיב לחוסכים דמי ניהול שנגבו מהם במקרים של חריגות, אולם אין ממצאים רבים המעידים על ניצול לרעה של העדר ניטור שוטף בנושא זה.

יודגש כי במסגרת שינוי ארגוני שבוצע במבנה האגף, מספר מחלקות הפיקוח על גופים מוסדיים וכוח האדם המשויך אליהן הוגדל, כאשר אחת מהמחלקות החדשות מיועדת לביצוע ביקורות ממוקדות בתחומי ההשקעות והאשראי תוך התמקצעות עובדיה בתחום, והסתייעות במומחים חיצוניים. במהלך שנת 2010 האגף מתכנן לבצע באמצעות המחלקה 56 ביקורות בתחום זה, המשקפות גידול של כ-50% בהיקף הביקורות.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 46.

ליקוי

4. הנחיות אגף שוק ההון בנושאי מתן אשראי, טיפול בחובות בעייתיים וגביית חובות על ידי גופים מוסדיים, לא היו מקיפות ומפורטות במידה מספקת. קיום רמות מינוף גבוהות עלול לחשוף את הגופים המוסדיים לסיכונים חריגים בהשקעה באג"ח קונצרני.

ליקוי

5. הביקורת העלתה, כי במהלך יישום הרפורמות בשוק ההון חסרו מנגנוני הסדרה ופיקוח שיאזנו בין שיקולים של פיתוח ולִיברליזציה של השווקים לבין סדרי פיקוח ושיקולים של הגנה על כספי החוסכים. רמת ההסדרה, הפיקוח והבקרה של אגף שוק ההון על פעילות הגופים המוסדיים הייתה חלקית בתחומים מסוימים, והמשבר בשוק ההון האיץ את תהליכי הרגולציה שמבצע האגף. אגף שוק ההון נדרש לפקח על ניהולן התקין של הקופות והקרנות ועל הבטחת יציבותן, ולוודא שהן פועלות לטובת העמיתים. על האגף להבטיח שכספי החוסכים ינוהלו בצורה אחראית, בהתאם לרמת הסיכון שמתאימה למאפייני העמית. עליו לקיים תהליך

מסודר ומבוסס של איסוף נתונים, פיקוח ובקרה על השימוש שעושים הגופים המוסדיים בכספי החוסכים ולעמוד על הסיכונים שהם לוקחים. תהליך כזה יכול לאפשר זיהוי הבעיות ושיפור ההסדרה בכל הנוגע להשקעות הגופים המוסדיים. על אגף שוק ההון לנקוט את כל הצעדים הנדרשים כדי לוודא שהגופים המוסדיים אינם נוקטים פעולות שאינן עולות בקנה אחד עם האינטרסים של ציבור החוסכים.

מעקב

4-5. בחוזר "העמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים - תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית", מיום 27 ביוני 2007 נקבע באופן מפורש כי על גופים מוסדיים לקבוע כלים מקצועיים לצורך הבטחת איכות הערכת האשראי הלא סחיר, ובכלל זה שימוש במודל דירוג פנימי, אשר יאפשר להעריך הסתברות לחדלות פירעון של לווים ולהעריך את ההפסדים הצפויים בהינתן חדלות פירעון.

בחוזר "ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות", מיום 27 באוגוסט 2007, נקבע כי על ועדת ההשקעות לקבוע מדיניות וכללים להערכה ואישור של קבלת בטוחות, בקרה שוטפת על איכות בטוחות שהועמדו, הערכה עדכנית של ערכן וכן שמירת מידע הנוגע לכל אלה.

בעקבות המשבר ולצורך טיפול מיידי בבעיה בשוק האג"ח הקונצרני פעל האגף במהירות לטיפול בחסרים במסגרת הרגולציה הקיימת ופרסם ב-6 לאפריל 2009 חוזר שעניינו "טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב". החוזר קובע הוראות מרחיבות ומפורטות לגבי התהליך הארגוני באשר לאופן איתור, זיהוי, סיווג, טיפול וניהול חובות בעייתיים. בעניין זה בוצע באגף מחקר רוחבי לזיהוי החובות הבעייתיים מהאשראים שניתנו, ולכימות היקף החובות הבעייתיים בשוק אגרות החוב הקונצרניות בכלל, ובתיק הנכסים של הגופים המוסדיים בפרט, זאת בהשוואה למדדים מקובלים במערכת הבנקאית. במסגרת המחקר נאמד היקף האשראי העומד, הטומן בחובו סיכון גבוה לחדלות פירעון, זאת ביחס לסך האשראי שניתן בשוק האג"ח הקונצרני, ונאמדו ההפסדים הגלומים במחירי השוק הנוכחיים, שנגרמו כתוצאה מהחזקת אגרות חוב שהוגדרו כבעייתיות בתיק הנכסים של שמונת הגופים המוסדיים הגדולים. בנוסף לאלה הושלמו ומבוצעים תהליכי הערכה יסודיים של מודלים לדירוג אשראי פנימי (בהתאם לחוזר מס' 2007-9-16) אצל מספר גופים. התהליך כולל בחינה מקיפה של מערכי האשראי בגופים המוסדיים מבחינת המבנה הארגוני שלהם, נהלי עבודה,

מתודולוגית העבודה, תיעוד ועמידה בהוראות הדין. בתהליך הערכת מודל הדירוג עצמו מסתייעים במומחים חיצוניים, ונבחנת לעומק מתודולוגית הדירוג, התאמת המודל לשוק הישראלי, בחינת תיקוף המודל ועוד, וככל שהדבר נדרש, תיקון המודל (לרבות מרכיבים שונים במבנה והתנהלות מערך האשראי). אושר מודל דירוג של שני גופים מוסדיים, ותהליך ההערכה מתבצע במספר גופים נוספים. במקביל, האגף מבצע ביקורות בכל הנושאים הקשורים להשקעות החל מבדיקה מדגמית של שיערוכים ועמידה בתקנות השקעה וכלה בבחינת התנהלות הגוף ברמת הממשל התאגידי, לרבות בחינת איכות מנגנוני קבלת החלטות ההשקעה, מנגנוני הבקרה והנהלים הקיימים בכל גוף מוסדי ואופן יישומם.

לעניין התאמת מסגרת הרגולציה להמלצות "ועדת חודק" - לאחר עבודת מטה נרחבת, פורסמה ביום 4 באפריל 2010 טיוטה שנייה לחוזר "הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באיגרות חוב לא ממשלתיות", המתבססת על המלצות דוח הוועדה. הטיוטה קובעת הוראות שיחולו על גופים מוסדיים בעת רכישת איגרות חוב, החל מקבלת מסמכי הנפקה בפרק זמן מספק לפני ההנפקה, דרך הכנת אנליזה, וכלה בקבלת הערות משקיעים אחרים למסמכי ההנפקה. בנוסף הטיוטה קובעת את סוג המידע שגוף מוסדי יקבל ממנפיק שהוא תאגיד שאינו מדווח, הן בעת ההנפקה והן לאורך כל חיי החוב, ומורה לגופים המוסדיים לקבוע מדיניות השקעות באיגרות חוב, המתייחסת למאפייניהן של איגרות חוב שונות. האגף קיבל את הערות הגופים המוסדיים וגורמים אחרים לטיוטות, וקיים סדרת פגישות והתייעצויות נרחבות עם הגורמים השונים, ובכללם שאר הרגולטורים הפיננסים בישראל. חוזר סופי בנדון יפורסם. מעבר לאמור לעיל, האגף נערך ליישום הדירקטיבה האירופאית Solvency II בישראל בסמוך ליישומה באירופה בראשית 2013. הדירקטיבה מתמקדת בסטנדרטים לניהול סיכונים להם חשופים מבטחים ובכלל זה סיכוני אשראי וביטויים בהון העצמי הנדרש מהחברות. לאחר ביצוע סקר פערים יותאמו הסטנדרטים בישראל ל-Best Practices על פי הדירקטיבה וככל שיידרש יוחלו גם לגבי גופים אחרים המנהלים חסכון פנסיוני, זולת חברות ביטוח – חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 48-47.

מעקב
רשות ניירות ערך

4-5. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

הסדרי תגמול בגופים המוסדיים

הגוף המבוקר: משרד האוצר – אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון

ליקוי

1. הצוות הבין-משרדי (ועדת בכר) המליץ כי בד בבד עם יישומם של השינויים המבניים שעליהם המליץ, יימשך התהליך של איתור בעיות נוספות בשוק ההון וחיפוש דרכים לפתרונן. ואולם אגף שוק ההון לא עשה כל פעולה לבחינת הקשר שבין הגברת התחרות בשוק ההון, בין מבנה הסדרי התגמול בגופים המוסדיים ובין מידת הסיכון שבהשקעותיהם.

מעקב
משרד האוצר – אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון

1. נקבע שרוב חברי ועדת השקעות יהיו דירקטורים חיצוניים ודירקטורים אלו אינם רשאים לקבל גמול משתנה, הנגזר מרמת ביצועיהם. לפיכך, למרבית חברי ועדת השקעות לא ניתן תמריץ כספי לנטילת סיכונים אגב פעילות ההשקעות.
יתרה מזאת, רמת הסיכון שעובדי מערך ההשקעות עשויים ליטול מוגדרת ומוגבלת על ידי ועדת השקעות. ועדת השקעות קובעת מדיניות לעניין שיעורי השקעה באפיקי השקעה שונים, בין היתר בהתאם לרמת הסיכון של אפיקים אלו, ואחראית לפיקוח סדיר על פעילותם של עובדי מערך ההשקעות. זאת ועוד, נקבע כי עובדי מערך ההשקעות לא יכהנו כחברי ועדת השקעות, ולכן מובטחת פעילותה העצמאית. הסדרות אלו, לצד יתר ההסדרות שפורטו, מגבילות את יכולת עובדי מערך ההשקעות ליטול סיכונים מוגברים בהשקעות כספי העמיתים, ובכך מעניקות פתרון מקיף לקשר בין התחרות בשוק ההון, הסדרי התגמול בגופי המוסדיים ונטילת סיכונים אגב ניהול ההשקעות. כצעד משלים לכך, אשר מהותו הפקת לקחים מן הכשלים במערכת הבנקאית העולמית במטרה למנוע היווצרות של כשל באפיק המוסדי בעתיד, הוסדר ביתר פירוט גם מבנה התגמול של נושאי משרה ועובדי מערך ההשקעות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 49.

ליקוי

2. אגף שוק ההון לא אסף באופן שיטתי מידע מבוסס על הסדרי התגמול הנהוגים בגופים המוסדיים בארץ, כדי לבדוק אם הם מעודדים נטילת סיכונים בניהול כספי החוסכים, אף שהוא מוסמך לדרוש מהגופים המוסדיים מידע בנושא. הסדרי תגמול מסוימים בגופים מוסדיים עלולים ליצור ניגוד אינטרסים בין עניינם האישי של מנהלי ההשקעות ונושאי משרה אחרים ובין טובתו של הציבור שהם מופקדים על ניהול חסכונותיו. חשש זה מצדיק בדיקה מעמיקה, ועל כן מן הראוי שאגף שוק ההון יעשה עבודת מטה מקיפה, יסודית ומתועדת יותר מזו שנעשתה, לפני שיקבע הנחיות לגופים המוסדיים. יש לדאוג לכך שהנחיות אלה יהיו ברורות, אפקטיביות וישימות, ולהבטיח שאגף שוק ההון יוכל לפקח על אופן מילוי ההנחיות. לדעת משרד מבקר המדינה, כל רשות מנהלית העוסקת ברגולציה, לוודא שביכולתה לפקח ביעילות על קיום ההנחיות.

מעקב

2. אגף שוק ההון ערך עבודת מטה מעמיקה בשלב שקדם לגיבוש הוראות חוזר תגמול נושאי משרה בגופים המוסדיים, שעיקרה בחינת הסדרי התגמול בקרב הגופים המוסדיים בישראל, והתאמת הניסיון העולמי והלקחים שהופקו לפרקטיקה הישראלית ולאפיק המוסדי. ההנחיות לגופים ניתנו במסגרת הוראות חוזר תגמול נושאי משרה בגופים המוסדיים, כפי שנעשה ביחס לכלל חוזרי אגף שוק ההון. הפיקוח על עמידה בהוראות החוזר יבוצע במסגרת ביקורות סדירות על הגופים. תוכנית העבודה של האגף כוללת ביקורת רוחב ייעודית לבחינת עמידת הגופים בחוזר זה. במסגרת זאת, נערכו הכנות ונבנתה תוכנית ביקורת מקיפה, שמטרתה לבחון את הסדרי התגמול בגופים, את גיבוש מדיניות התגמול על ידי הגופים, תוך עמידה בהוראות החוזר, ואת אופן יישומה בפועל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 51.

ליקוי

3. הממונה על שוק ההון פרסם ביוני 2009 טיוטת חוזר בעניין הסדרי התגמול בגופים מוסדיים, אך עבודת המטה שנעשתה לקראת הוצאתה לא תועדה כנדרש ולא נאסף די מידע לשם קבלת החלטה מושכלת בנושא. טיוטת החוזר פורסמה לפני שהתקיימה התייעצות של הממונה על שוק

ההון עם ה"ווועדה המייעצת" הנדרשת על פי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, ועל פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.

מעקב

3. עמידת הגופים המוסדיים בעקרונות החוזר תבוקר על ידי מחלקות הפיקוח של האגף, הן במסגרת עבודה שוטפת והן במסגרת ביקורות אורך ורוחב יזומות, אשר גם הן נערכות באופן שוטף. תוכנית ביקורת כאמור נבנתה, ומטרתה לבחון את עמידת הגופים בהוראות חוזר תגמול נושאי משרה בגופים המוסדיים, הן ההוראות המתייחסות להליך קביעת מדיניות התגמול והן ההוראות המתייחסות למרכיבי התגמול. הביקורת תבחן את הסדרי התגמול בגופים, את גיבוש מדיניות התגמול על ידי הגופים ואת אופן יישום המדיניות בפועל. הוראות החוזר כוללות שני נדבכים משלימים. נדבך ראשון הינו התוויית עקרונות ממשל תאגידי תקין בקרב הגופים, לעניין גיבוש מדיניות תגמול נושאי משרה. אין יסוד סביר להניח כי שיפור הממשל התאגידי בקרב הגופים המוסדיים יביא להגדלת התגמול הכולל. נדבך שני הינו התוויית עקרונות לעניין מבנה התגמול ושיטת חישוב התגמול המשתנה. על מנת לעמוד בהוראות החוזר, הגופים המוסדיים, לעניין תגמול עובדי מערך ההשקעות, יגדילו כנראה את שיעור התגמול הקבוע מתוך סך התגמול, ובהתאמה יקטינו את שיעור התגמול המשתנה מתוך סך התגמול. כמו כן הגופים ייחשבו את התגמול המשתנה לאורך תקופה של שלוש שנים. אין סיבה שסך התגמול אותו מקבל עובד מערך השקעות יגדל, אלא שהרכב התגמול (תגמול משתנה או תגמול קבוע) ישתנה. שינויים אלו יקטינו את התמריץ ליטול סיכונים מופרזים על מנת להגדיל את היקף הבונוס. חישוב התגמול על פני תקופה בת שלוש שנים יבטיח כי הפסדים שנרשמו בשנה אחת יקוזזו בתשואות גבוהות שנרשמו בשנה עוקבת, כך שגובה הבונוס ישקף ביצועים ארוכי טווח ויעודד שיקולי טווח ארוך בהחלטות ההשקעה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 53.

ליקוי

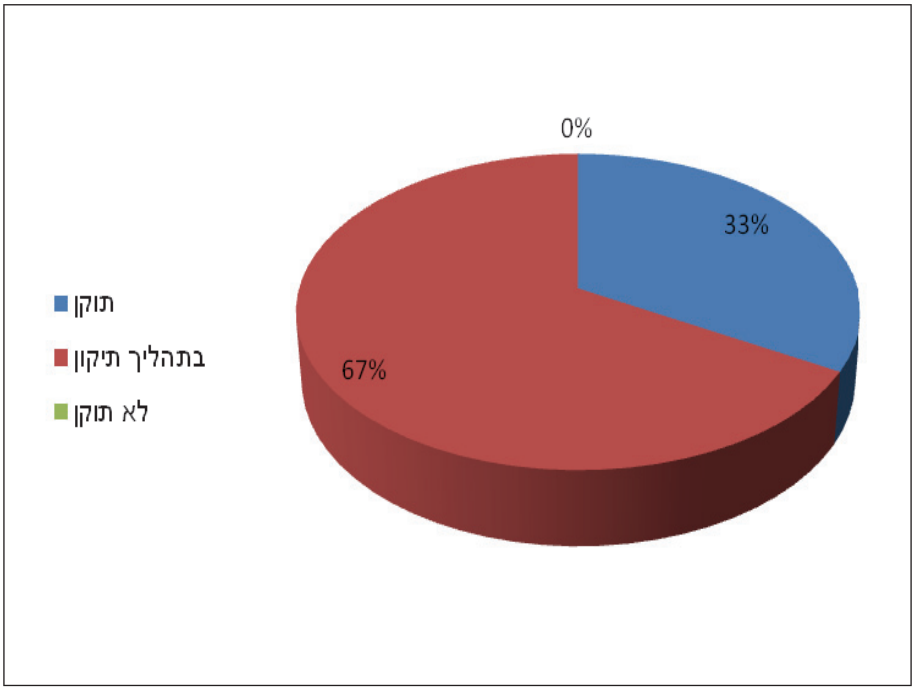
4. לא נבחנו ההשפעות של פרסום החוזר על פעולות הפיקוח של האגף; לא נמצא כי אגף שוק ההון נתן את דעתו לאפשרות שהוראות החוזר יובילו ליישור הקו של הסדרי התגמול כלפי מעלה, באופן שיביא, בסופו

של דבר, לידי הגדלת תשלומי הציבור בעבור דמי הניהול. איתור צרכי ההסדרה צריך להיעשות במהירות כדי למנוע פגיעה בכספי החיסכון של הציבור.

מעקב

4. לעניין הגדלת תשלומי הציבור בעבור דמי ניהול, יש לציין כי נתון דמי הניהול מתפרסם על ידי אגף שוק ההון ומהווה פקטור תחרותי הנתון למשא ומתן בין החוסך לבין החברה המנהלת. יחד עם זאת, אגף שוק ההון לומד ובוחן את נושא דמי הניהול לאור השינויים שחלו בשנים האחרונות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 54.

משרד האוצר - הרשות לזכויות ניצולי השואה

הסיוע לניצולי השואה
ממצאי מעקב

הגופים המבוקרים: משרד האוצר; משרד הבינוי והשיכון; משרד הבריאות; המשרד לענייני גמלאים; משרד המשפטים; משרד הרווחה והשירותים החברתיים; משרד ראש הממשלה

ליקוי

1. הממשלה החליטה לאמץ את המלצת ועדת דורנר להעמיד את סכום הגמלה הניתנת מכוח חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1975, על 75% מסכום הרנטה הגרמנית. עם זאת, עדכון סכומה של הגמלה מתבצע בכל שנה בתחילת מאי, בהתאם לצו נכי רדיפות הנאצים (תוספת לתגמול), התשס"ח-2008, ואינו מוחל רטרואקטיבית מחודש ינואר כפי שהמליצה ועדת דורנר.

מעקב

1. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 62-59.

ליקוי

2. בספטמבר 2009 טרם שינתה הרשות את תהליכי העבודה שלה וטרם הטמיעה את המערכת הממוחשבת החדשה במחלקת התביעות של הרשות אף כי בדוח הקודם, שפורסם כשנתיים לפני אותו מועד, הומלץ על ביצוע השינויים האמורים. כמו כן, בשנתיים שעברו מאז פורסם הדוח הקודם לא פעלה הרשות, בד בבד עם הטמעת המערכת החדשה, לשיפור הבקרה על הטיפול בפניות הממתינות למענה באמצעות המערכת הישנה. עקב כך לא התקדם הטיפול בתביעותיהם של 7,144 פונים שחלק נכבד מהם הגישו תביעה לגמלה שנים רבות לפני כן, וחלקם אף הלכו לעולמם לפני שהסתיים הטיפול בפנייתם.

מעקב

2. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 62-59.

ליקוי

3. ועדת דורנר המליצה כי קביעת הקשר הסיבתי בין מאורעות השואה למחלות שמהם סובלים הניצולים תהיה בסמכות הוועדות הרפואיות ולא בסמכותו הבלעדית של רופא הרשות. הרשות מינתה ועדה חיצונית לקביעת הקשר הסיבתי בין נרדפותם של הניצולים בתקופת השואה ובין שש מחלות עיקריות. נמצא כי רופא הרשות הוא שקובע לבדו, שלא לפי המלצות ועדת דורנר, את הקשר הסיבתי בנוגע למחלות אלה על בסיס מסקנות הוועדה החיצונית. בכל הנוגע ליתר המחלות ממשיך רופא הרשות להיות הגורם המכריע לעניין קביעת הקשר הסיבתי בין המחלות למאורעות השואה.

מעקב

3. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 59-62.

ליקוי

4. עם הפעלת מרכז המידע הארצי מנהלת הרשות לזכויות ניצולי השואה מרכז מידע לפניות הנוגעות לנושאים שבאחריותה, שיש בו כפילות מסוימת למרכז המידע הקיים ומכאן שאין בנמצא מרכז שירות אחד העומד לרשות הניצולים ומאפשר לניצולים לקבל במרוכז את המידע הדרוש להם. במועד סיום הביקורת נמצא כי בשבעת החודשים שעברו מאז הוקם מרכז המידע הארצי הסתיים הטיפול רק בפניותיהם של כ-6,000 מבין כ-35,000 הניצולים שנעזרו בשירותי מרכז המידע הארצי, ואילו יתר הפניות ממתינות להמשך טיפול על ידי הגוף הרלוונטי או להשלמת מסמכים נדרשים לביסוס התביעה על ידי הפונה למרכז המידע.

מעקב
המשרד לענייני גמלאים

4. לנושא קרן הרווחה – כ-40,500 פניות הועברו לקרן הרווחה. על-פי העדכונים שקיבל המשרד לרובם המכריע של הפונים ניתן מענה. מתוך סך הפניות לכ-29,000 פונים נשלחו טפסים, כאשר כ-5,500 איש הגישו בקשות, ומתוכם כ-3,000 פונים קיבלו מענק. מהנתונים עולה כי לרבים לא ניתן היה להשלים את הטיפול כיוון שלא העבירו את הטפסים כנדרש. המשרד פועל במסגרת

הסכם עם הסוכנות היהודית (פרויקט "לעד") בהפעלת מתנדבים ובאמצעות מרכז המידע לברר את היעדר שיתוף הפעולה מצד הפונים.
לנושא ועידת התביעות – כ-2,800 פניות הועברו לועידת התביעות. על-פי העדכונים שקיבל המשרד הועברו תשובות לכלל הפניות שהתקבלו.
לנושא פניות רנטת בריאות מגרמניה – כ-4,200 פניות הגיעו למרכז המידע בנושא רנטת בריאות ופנסיה סוציאלית עבור עבודה ללא כפייה בגטו. עד היום החל טיפול בכ-1,500 פניות במרכז המידע. נעשה ניסיון לשיתוף פעולה מול הלשכה וכן נערכו מספר פגישות עמם אך הניסיון למסד שיתוף פעולה לא צלח. יש לציין כי נושאים אלו מצריכים ידע בתחום ובשפה הגרמנית. מומחה מטעם מרכז המידע משיב טלפונית לפונים ומנחה אותם כיצד לפעול.
הרשות לזכויות ניצולי השואה – כ-16,500 פניות הועברו לרשות. הרשות מעבירה לידי מרכז המידע תשובות כלליות בלבד אשר אינן מאפשרות מתן מענה כולל לניצולים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 65.

ליקוי

5. בהתאם להחלטת הממשלה הוקם צוות בראשות מנכ"ל משרד הבריאות כדי להסדיר את נוהלי העבודה בין הממשלה לקופות החולים בנושא מנגנון השיפוי על תרופות שלהן זכאים הניצולים בתחום נכותם המוכרת על ידי הרשות. הצוות סיים את עבודתו רק זמן קצר לפני סיום הביקורת, כתשעה חודשים לאחר המועד שנקבע לכך בהחלטת הממשלה. ואולם באותו המועד עדיין לא חתמו הגורמים הנוגעים בדבר, ובראשם הרשות, על הסכם מחייב עם קופות החולים על פי המתווה שעליו המליץ הצוות.

מעקב

5. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 63.

ליקוי

6. בשנתיים שעברו ממועד פרסום דוח מבקר המדינה באוגוסט 2007 עד מועד סיום הביקורת חל שיפור בתקצוב מרכז הארגונים של ניצולי השואה בישראל. עם זאת, מאחר שכספי התמיכה לשנים 2007 ו-2009

הועברו למרכז הארגונים רק לקראת סוף אותן שנים, התקשה מאוד מרכז הארגונים להשתמש בהם למטרות שלשמן נועדו.

מעקב
משרד האוצר

1-6. לנושא מיפוי ופילוח תביעות פתוחות - הרשות לזכויות ניצולי השואה סיימה את המיפוי והפילוח של התביעות הפתוחות. המשרד ביקש לקבל מהיועץ הארגוני של הרשות דוח סופי בנושא. פיתוח נוסף במערכת המחשוב נמצא בתהליך.
לנושא בחירת חברה שתתן מתן ליווי צמוד לעובדים - נבחרה חברה שמתפקידה יהיה מתן ליווי צמוד לעובדי הרשות. תחילת העסקתה - חודש יולי 2010.
לנושא החזרי תשלומי כפל - שר האוצר אישר את בקשתה של מנהלת הרשות להחזיר את תשלומי הכפל. הכספים הללו הוחזרו לכל הניצולים.
לנושא מחלת ה"אוסטיאופורוזיס" - נשלחו לכ-1200 ניצולי שואה שהוכרו בעבר חלקית במחלת האוסטיאופורוזיס הכרה מלאה וכתוצאה מכך יוגדלו אוטומטית אחוזי הנכות ללא צורך בקיום ועדה רפואית.
לנושא תוכנית הדרכה - הוכנה תוכנית הדרכה שתכלול סיור ב"יד ושם", תינתנה הרצאות בנושאי חוקי הרשות על-ידי נציג ממשרד המשפטים, בד בבד פנה המשרד לפרופ' שני שירצה בפני הרופאים. כמו כן, תינתנה הרצאות בנושא: הצרכים של ציבור הקשישים. בימים אלה עומד להיחתם חוזה עם החברה הזוכה. בד בבד מתבצעת תוכנית הדרכה למוקדנים. המיני סייט עלה לאויר. להלן כתובתו www.shoharights.
לנושא חתימת ההסכמים עם קופות החולים - נחתמו הסכמים עם 4 קופות החולים לפיו כל ניצולי השואה יקבלו ללא תשלום את התרופות הקשורות למחלותיהם המוכרות וכן שירותים נוספים.

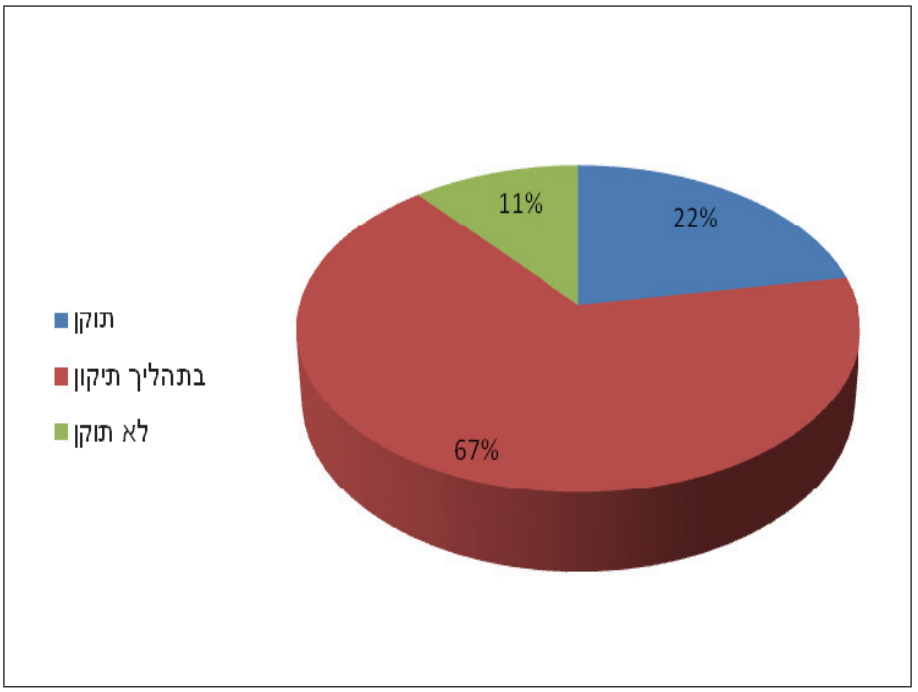
מעקב
משרד הבריאות

1-6 לנושא קבלת התרופות של ניצולי השואה ללא תשלום – הסתיים המשא ומתן עם הקופות ונחתמו הסכמים עם כל קופות החולים. בנושא מתן פטור מתשלום השתתפות עצמית עבור תרופות בגין המחלות המוכרות, ההנחה כבר ניתנה לכל קופות החולים.

מעקב
המשרד לענייני גמלאים

6. סטאטוס תקצוב מרכז הארגונים לשנת 2009 (נכון לאוגוסט 2010):
במסגרת הפעלת תמיכות במוסדות ציבור הפועלים להשגת פיצויים לנרדפי הנאצים ועוזריהם – ועדת התמיכות של המשרד אישרה למרכז הארגונים תמיכה לשנת 2009 בסך של 2,285,146 ש״ח. מתוך הסכום שאושר מרכז הארגונים ביצע פעילות בסך כולל של כ-2,285,000 ש״ח, ובהתאם לכך הועברה לו התמיכה.
בנוסף, במסגרת הפעלת מבחני תמיכה בהנצחת זיכרון השואה, ועדת התמיכות של המשרד אישרה למרכז הארגונים תמיכה בסך 719,842 ש״ח, מתוכה ניצל המרכז סך של 714,465 ש״ח.
לאחר העברת האחריות בנושא למשרד לענייני גמלאים החל משנת התמיכה 2008, למרכז הארגונים אושרה מידי שנה תמיכה בסך 3 מיליון שקלים. בפועל, מרכז הארגונים מימש בשנת 2008 סך של כ-2.1 מיליון שקלים, ובשנת 2009 מימש סך של כ-3 מיליון שקלים.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 67.

משרד האוצר - רשות המסים בישראל

רשות המסים בישראל

מיסוי הכנסות בלתי חוקיות

הגופים המבוקרים: משרד האוצר - רשות המסים בישראל; המשרד לביטחון הפנים - משטרת ישראל; משרד המשפטים - רשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור

ליקוי

1. על אף החלטות הממשלה בעניין המאבק בפשיעה החמורה, בשנים 2009-2007 לא כללה הרשות בתכניות העבודה שלה ביקורי שטח לשם איתור עסקים בלתי חוקיים, ולא אספה מידע לצורך הכללת בעליהם ברשת הנישומים. אם כבר בוצעו חקירות, הרי שברובן הייתה התייחסות רק לאחד מהיבטי המס (מס הכנסה או מע"מ). הרשות לא קבעה הנחיות בשאלה אילו הוצאות מותרות בניכוי בעת עריכת שומה לעסק בלתי חוקי. הרשות אינה משקיעה מאמצים משמעותיים לגביית מס שמקורו בפעילות בלתי חוקית. מן הראוי שרשות המסים תפעל להיערכות מקיפה, יעילה ואפקטיבית בתחומים האלה: תכניות העבודה; איסוף ועיבוד של מידע על הכנסותיהם של מורשעים בעברות פליליות; משלוח דרישות להגשת הצהרות הון ודוחות על ההכנסה מעבריינים; איתור פעילותם העסקית; טיפול בליקויים במבנה הפעילות ובכלי הפעולה; וטיפול במי שמוגדרים קבוצת סיכון בתחום הלבנת כספי העבריינים. ברוב המקרים נרשמה גבייה מועטה או שכלל לא נגבו מהם מסים.

מעקב
רשות המסים בישראל

1. מינהל המכס החל במגעים עם חברות התעופה על-מנת לקבל את פרטי הנוסעים. נבנה מערך מיחשוב תומך להעברת הקבצים, במקביל בוחנים אם יש צורך בתיקוני חקיקה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 69.

מעקב
משרד המשפטים

1. הסוגיה של העברת מידע נמצאת בבחינת רשות המיסים. אשר למערך העברת המידע לפקידי השומה לגבי חשד להכנסות לא חוקיות – אמור להיות בין המשטרה לרשות המיסים. בתיקים

המטופלים על-ידי המחלקה הכלכלית מושם דגש על שילוב כל רשויות האכיפה הרלוונטיות (לרבות רשות המסים) דברים אלה באו לידי ביטוי לאחרונה בליווי הפרקליטות את כוח המשימה המטפל בתופעת ההימורים באינטרנט. שם משולבת רשות המסים בצורה אינהרנטית בטיפול בפן הפלילי, האזרחי והתוצרים הכלכליים המופקים מהעשייה העבריינית.
עם זאת בתחום האכיפה הפלילית בקניין רוחני, הקושי הוא באותם מקרים בהם בעלי הזכויות אינם מפקידים את הערבויות שהם צריכים להפקיד על פי הנחיות המכס. באותם מקרים המכס פשוט משחרר את הסחורה המפירה. המשטרה טוענת שבעלי הזכויות במקרים אלו נותנים חוות דעת, אבל הערבויות מאד גבוהות וההתראה אינה מספיקה. המשטרה מעוניינת שהמכס יידע אותה במקביל וכך תוכל לאחסן על ידי בעלי הזכויות את הסחורה ולבחון הצורך בנקיטת הליך פלילי.

ליקוי

2. הביקורת מצאה שורה של ליקויים בסיסיים בפעילות הרשות ובטיפולה במיסוי ההכנסות הבלתי חוקיות: היעדר אחזור מידע מתקדם; מידע חסר במערכת המחשב; היעדר סיווג מודיעיני מתאים לעובדי החקירות; היעדר סיווג ענפי ממוחשב לפעילות הכלכלית הבלתי חוקית; היעדר גמישות בטיפול במידע המודיעיני; וחוסר תיאום בין אגפי המס בעת הוצאת שומות.

מעקב
רשות המסים בישראל

2. רשות המסים בונה מערך למיצוי מידע מול פרקליטות המדינה במגמה להעשיר את מערך המידע של הרשות. באגף המכס ומע"מ תושלם עד לסוף שנת 2010 פריסת המודיעין בתחנות האזרחיות באגף. בימים אלו שוקדים על בניית מערך מודיעין במשרדי פקידי השומה האזרחיים באגף מס הכנסה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 70.

ליקוי

3. מידע בעל ערך רב שנצבר ברשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור ובמשטרה אגב חקירות הלבנת הון לא מועבר לרשות המסים. בימים

אלה מופץ במשרד המשפטים תזכיר לתיקון החוק, אך אין בו פתרון למצב האמור.

מעקב

3. החוק אינו מאפשר העברת מידע ישירות מהרשות לאיסור הלבנת הון, אלא דרך משטרת ישראל. עמדת הרשות בדיונים השונים בועדות הכנסת הרלוונטיות הייתה שיש מקום להעברת המידע ישירות, דבר שימנע סרבול וייעל את תהליכי העבודה.
באשר לשיתוף הפעולה מול משטרת ישראל, רשות המסים מהווה נדבך חשוב מאוד במערך הלחימה בפשיעה, ולוקחת חלק מרכזי במבצעים משותפים וביצירת מערך שימסה הכנסות בלתי חוקיות. שיתוף הפעולה בין הרשויות התחזק בשנים האחרונות בתחומים שונים ובכללם מערך המודיעין המשותף. יחד עם זאת, בשל מגבלות משפטיות בנוגע להעברת מידע ממשטרת ישראל לרשות המסים (בכל הקשור למידע מהמרשם הפלילי לפי חתך של עבריינים המופללים בעבירות הנקשרות להכנסות בלתי חוקיות), מידע רב ערך בעל היבטים פיסקאליים אינו מועבר לרשות. במשרד המשפטים מתגבשת הצעה לתיקון החוק בנושא זה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 71.

מעקב
משרד המשפטים

3. הסוגיה של העברת מידע נמצאת בבחינת רשות המיסים. אשר למערך העברת המידע לפקידי השומה לגבי חשד להכנסות לא חוקיות –צריך להיות בין המשטרה לרשות. הרשות אינה רשאית כיום להעביר מידע ישירות לרשות המיסים. עם זאת במסגרת הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון 7), התשס"ז – 2007, הרשות תהיה רשאית להעביר מידע ישירות לפקיד מכס חוקר (כמשמעותו בסעיף 27 (ב) לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס – 2000), וכן לחוקר מע"מ (שהוסמך בהתאם לסעיף 109 (א) בחוק מס ערך מוסף, תשל"ו – 1975), וזאת לגבי עבירות מקור מסוימות שנקבעו בחוק. מתברר כי החל מ- 30.12.2009, מתקיימים דיונים בוועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת בהצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 7), התשס"ז – 2007.

ליקוי

4. הרשות לא נקטה הליכים לחייב במס אנשים שהורשעו בביצוע עבירה פלילית ואגב כך הפיקו הכנסה. עצם הזיקה העבריינית של עסקים אינה מהווה לכשלעצמה אמת מידה או סימן מחשיד על מנת להכלילם בתכנית העבודה, על אף שחלק מהמאבק נגד עבריינים אמור להתבצע נגד עסקים שבשליטתם ושבאמצעותם הם מלבינים ומסווים את כספי הפשע.

מעקב
רשות המסים בישראל

4. רשות המיסים במסגרת שיתוף פעולה עם משטרת ישראל ורשויות אכיפה אחרות, מבצעת חקירות ומקימה צוותי חקירה מיוחדים לטיפול בעבריינים שמקור הכנסתם הוא מביצוע עבירות פליליות. מטרת שיתוף הפעולה היא לחייב במס עבריינים שהיו להם הכנסות בלתי חוקיות שלא דווחו וזאת בנוסף להרשעה הפלילית.
הרשות יוזמת חקירות בתחום ההכנסות הבלתי חוקיות בכדי לגבות מס לצד ההליך הפלילי. הקושי של הרשות לגבות את החוב נובע על פי רוב מהעובדה שהעבריינים אשר מבצעים את עבירות המס כגון הפצה של חשבוניות פיקטיביות, הברחות וכו' הם 'אנשי קש' ותאגידים פיקטיביים, שאין להם למעשה רכוש רשום באופן פורמלי, אשר ניתן לממשו. לכן, למעט הרשעה פלילית, לא ניתן לגבות על פי רוב את החוב שנגרע במלואו או במקצתו.
בימים אלו נבנה מערך למיצוי מידע (מול הפרקליטות ומשטרת ישראל) מתיקים שבהם אלמנטים של הכנסות בלתי חוקיות, במגמה להגדיל את מערך המידע ולפעול לגביית מס באותם מקרים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 72.

מעקב
משרד המשפטים

4. במקרים בהם רשות המיסים היא החוקרת, כמו גם במקרים בהם יש צח"מ משותף בין המשטרה לבין רשות המיסים, דו"ח סיכום החקירה מועבר דרך קבע לפקיד השומה האזרחי, שמוציא שומות בהסתמך על הממצאים. במקרים בהם אין צח"מ משותף,

בד״כ לא ניתן כבר לחייב במס לאחר הרשעה בעבירה פלילית (אם אין המדובר בעבירות מס), מחמת התיישנות. כידוע, הטיפול השומתי על פי חוקי המס מוגבל בזמן, והרשעות פליליות מושגות, בדרך כלל, לאחר חלוף תקופות אלו. מסיבה זו יש צורך במערך העברת מידע בין המשטרה לרשות המיסים (להבדיל מהעברת מידע מהפרקליטות לרשות המיסים), וזאת על מנת שבמועד המידע עוד ניתן יהיה להוציא שומות.

ליקוי

5. הרשות לא עשתה שימוש בסעיף 223 בפקודה, בו נקבעת חזקת אשמה (כלומר, העברת נטל ההוכחה מהרשות לנישום) למי שרמת מחייתו עולה על רמת הכנסותיו המדווחת, ללא הסבר מניח את הדעת מצידו. משרד מבקר המדינה בדק פרטים של 82 אנשים שהמשטרה מנהלת חקירה פלילית נגדם. ככלל, לא נדרשה הגשת הצהרות הון עוקבות מהאנשים שנבדקו. בבדיקה נמצא שיעור גדול של תאגידים קשורים שלא היו רשומים במס הכנסה או במע״מ.

מעקב
רשות המסים בישראל

5. רשות המיסים יוזמת הפעלת מקורות חיים ודוממים, ומעודדת שיתוף פעולה עם גורמי אכיפה פנים וחוץ, על מנת להעשיר ככל שניתן את מערך המודיעין של הרשות בכל תחומי הפעילות עליהם היא מופקדת, ובכלל זה: הלבנת הון, עבירות מע״מ (לרבות חשבוניות פיקטיביות), מכס (לרבות עבירות סמים הברחות וגניבות מנמלים, קניין רוחני וכו׳), מס קניה, בלו על דלק, ועבירות לפי פקודת מס הכנסה. כמו כן, שוקדת הרשות זה מכבר על הרחבה של מערך המודיעין כך שבכל בית מכס ותחנת מע״מ ופקיד שומה יהיו רכזי מודיעין שיעסקו באיסוף המידע, הערכתו והפצתו לגורמים הרלבנטיים ברשות לטיפול במישור האזרחי והפלילי.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 72.

ליקוי

6. הרשות לא גיבשה נהלים לחילופי מידע ולתיאום ושיתוף פעולה בין הרשות לרשויות שלטוניות רלוונטיות כמו בנק ישראל, רשות ניירות

ערך, רשם נותני שירותי מטבע, רשם העמותות, הרשות להגבלים עסקיים ועוד. זאת בכפוף למגבלות המשפטיות הקיימות. בהקשר זה, בדוח 59ב׳ הועלו ליקויים הנוגעים לשיתוף הפעולה בין הרשות למשטרה. הועלה כי טרם תוקנו רוב הליקויים שהועלו בדוח.

מעקב

6. הנוהל לשיתוף פעולה בין רשות המסים למשטרת ישראל אושר סופית ב-1/2010 והופץ ליחידות הרלבנטיות ברשות המסים. קיימת טיוטה לשיתוף פעולה עם הרשות לניירות ערך שטרם אושר. לא קיימים נהלים לשיתוף פעולה עם רשם העמותות, הרשות להגבלים עסקיים ועם רשם נתוני שירותי מטבע. וזאת בשל מגבלות משפטיות המגבילות העברת מידע מרשות המסים לגופים חיצוניים, העברת מידע בין רשויות אלו, מתבצעת במסגרת היתר לגילוי ידיעות בלבד.
בנוגע ל״רשם שירותי המטבע״, רשות המסים מקבלת פרטים בקובץ ממוחשב אודות עוסקים אשר קיבלו היתר של הרשם. פרטים אלו נקלטים בשאילתת המודיעין במס הכנסה. בשל מגבלות משפטיות, רשם שירותי המטבע, מנוע מלהעביר נתונים אודות דוחות כספיים המוגשים על ידי עוסקים בענף שירותי המטבע, ועל כן לא ניתן לעשות כל השוואה בין הנתונים המדווחים לרשויות המס בענף זה לבין הנתונים המועברים על ידי העוסקים לרשם שירותי המטבע. כמו כן, אם מתקבל מידע מהרשות להלבנת הון אצל רשם שירותי המטבע, מידע זה כאמור אינו מתקבל ברשות המסים בשל מגבלות חוקיות.
בעקבות הגברת הפעילות של רשות המסים מול משטרת ישראל בכל הקשור למלחמה בפשיעה חמורה, טופלו מספר חלפנים ומנכי צ׳קים שלא היו רשומים כלל במערכי המס, או שלא דיווחו על מלוא הכנסותיהם.
הרשות תפעל עם רשם שירותי המטבע במשרד האוצר ומשרד המשפטים, על מנת שניתן יהיה לקבל באופן שוטף נתונים ודוחות אודות עוסקים הנמצאים בפיקוח של הרשם לשירותי מטבע. דוחות חריגים יועברו לטיפול הגורמים המתאימים במס הכנסה.
רשם העמותות- רשות המסים מקבלת נתונים שוטפים מרשם העמותות הנקלטים בשע״מ. במסגרת הערכות האגף לקליטת חשבוניות מס ממוחשבות, הוכנס תיקון לחוק שאף עמותות המעסיקות מעל מספר מסוים של עובדים תהיינה חייבות לדווח על החשבוניות שקיבלו. נתונים אלה יספקו בעתיד מידע רב אודות תשומות עסקיות של עמותות, ומידע על דיווח לרשויות

המס בנוגע לפעילות עוסקים מול עמותות. לאור האמור, אין צורך בהסדרת שיתוף הפעולה מול רשם העמותות במסגרת נוהל, וניתן להסתפק בהעברת מידע במסגרת ההליך של גילוי ידיעות.
הרשות להגבלים עסקיים – הרשות אינה סבורה כי יש להסדיר את שיתוף הפעולה עם הרשות להגבלים עסקיים במסגרת נוהל לשיתוף פעולה, מהטעם שכמות התיקים הנחקרים על ידי גוף זה הינו קטן במיוחד. במקרים בהם מעוניינת "הרשות להגבלים עסקיים" לקבל מידע מרשות המסים, מתקבלת בקשה במסגרת הנוהל לגילוי ידיעות שבמסגרתו מועבר המידע לרשות להגבלים עסקיים.
מידע שיתקבל ממשטרת ישראל, בדבר מחוללי פשיעה ובכלל זה חלפנים, המידע יטופל ובמידת הצורך יפתחו תיקים במס הכנסה. אם המידע שיתקבל ממשטרת ישראל מקורו ברשות להלבנת הון, ישנה מגבלה חוקית לעשות שימוש במידע זה בהליך האזרחי.

ליקוי

7. מתוך עשרות אנשים ותאגידים שנישומו בגין הכנסותיהם הבלתי חוקיות, הרשות גבתה רק שיעור מזערי מסכומי המס בשומות שהוצאו להם ושלגביהם נמצאו ממצאים פליליים.

מעקב

7. ראה מעקב לליקוי מספר 4.

ליקוי

8. הועלה כי יכולת הרשות לטפל בענף נותני שירותי המטבע, המוגדר על ידי הרשות כקבוצת סיכון בתחום הלבנת כספי פשיעה, לוקה בחסר. מבין 1,335 נותני שירותים אלה, ל-358 (כ-27%) אין תיק במס הכנסה. הפעילות נגד הפשיעה הכלכלית החמורה צריכה להיות רב-ממדית, ולכלול לא רק את מי שהורשעו בביצוע העברות הפליליות, אלא גם מעגלים שלמים של סייענים לדבר עברה. דוגמה לכך היא ענף נותני שירותי מטבע, העלול לשמש כאמצעי להלבנת כספים שמקורם בעברה, ולגביו נמצאו פרצות רבות בכל הקשור לפיקוח ולמעקב על פעילותו.

מעקב

8. ראה מעקב לליקוי מספר 6.

מעקב
משרד המשפטים

8. הוגשו מספר כתבי אישום כנגד נותני שירותי מטבע בגין ביצוען של עבירות מס, ואכן, כמקובל, הוצאו להם שומות.

ליקוי

9. עבודת המטה לצורך הערכות מקיפה מחייבת תכניות עבודה ושיתוף פעולה עם רשויות אכיפה אחרות; איסוף ועיבוד מידע על מורשעים בעברות פליליות; מיפוי העסקים הרלוונטיים; מיצוי הכלים המשפטיים העומדים לרשות הרשות; וקידום יוזמות חקיקה רלוונטיות בשיתוף עם המשטרה והרשות לאיסור הלבנת הון. על הרשות לתקן את הליקויים הניהוליים המקשים על פעילות יעילה ובזמן אמת נגד עבריינים. מן הראוי לשקול ליזום חקיקה לפיה יתווספו עברות המס החמורות לרשימת עבירות המקור.

מעקב

9. טרם התקבלה הכרעה בעניין הוספת סעיף 220 (5) כעבירת מקור. הנושא עדיין מלובן על ידי השר בשיתוף הגורמים המקצועיים. עוד יצויין, כי במסגרת הצעת חוק ממשלתית – הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 7), התשס"ז – 2007, הנדונה בימים אלו בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת – מוצע להוסיף לרשימת עבירות המקור עבירות נוספות על חוק מס ערך מוסף, שהעונש בצידן הוא חמש שנות מאסר. עבירה לפי סעיף 117 (ב) (3) לחוק מע"מ שנעברה בנסיבות מחמירות מוגדרת כעבירת מקור. לגבי ס' 220 לפקודת מס הכנסה, קיימת הצעת חוק להוסיפו כעבירת מקור, והיא מונחת על שולחנו של שר המשפטים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 73.

הפיקוח על החזר מס ערך מוסף לתיירים ועל אזור סחר חופשי אילת

הגופים המבוקרים: משרד האוצר - רשות המסים בישראל; משרד התיירות

ליקויים 9-7 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 77.

ליקוי

1. הרשות לא נתנה דעתה לניגוד העניינים המובנה שהזכיין הנבחר למתן שירותי החזר המע"מ לתיירים הועמד בו. מצד אחד, הוא המאשר את החזר המע"מ לתיירים ואת סכום ההחזר; ומצד שני, העמלה שהוא מקבל נגזרת מסכום ההחזר, לכן יש לו עניין שסכומי ההחזר יהיה גבוהים ככל האפשר. על הרשות לקבוע אמות מידה לטיפול ברכישות טובין בידי תיירים, וכן לשמור את נתוני התיירים לצורכי פיקוח ובקרה.

מעקב

1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 73.

ליקוי

2. הרשות לא עשתה די לתיקון הליקויים שנמצאו בביקורות שנערכו אצל הזכיין. כמו כן, היא לא הורתה לגובי המכס לבקר את פעילותו של הזכיין ולפקח עליו, אף על פי שכל פעילות בתחום שדות התעופה ובמעברי הגבול היא באחריותם.

מעקב

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

3. למשרד התיירות אין תכנית עבודה שנתית שעניינה פיקוח על בתי העסק שייכללו בהסדר החזר המע"מ לתיירים. נכון למאי 2008, כ-980 (18%) מ-5,479 בתי העסק שאישר משרד התיירות, לא היו צריכים להיכלל בהסדר. הרשות אינה מקפידה לעדכן את משרד התיירות לגבי עסקים

אלו, ובמיוחד לגבי עסקים שאינם רשאים להוציא חשבוניות מס. הרשות גם אינה מקפידה לבצע בדיקה שיטתית של העסקים המצטרפים להסדר ולתעדם.

מעקב
משרד התיירות

3. הוכנו תקנות שירותי תיירות להסדרה מחדש למתן אישור לעסקים הרשומים והכלולים בתוכנית להסדר ולהחזר מע"מ לתייר – הטיפול נמצא בלשכה המשפטית של המשרד מול משרד המשפטים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 75.

ליקוי

4. נמצא כי משנת 2005 עד אפריל 2009 היו יותר מ-15,000 חשבוניות בסכום עסקאות כולל של יותר מ-26 מיליון ש"ח שהמע"מ עבורן לא הוחזר לתיירים עקב אי-הקפדה של בתי העסק על קיום ההוראות שבהסדר, ומשרד התיירות לא בדק את הסיבות לכך. בבתי עסק אין טבלאות המפרטות את סכומי החזר המע"מ בניכוי העמלה, והתיירים אינם יודעים כמה עמלה תנוכה מההחזר. כמו כן, משרד התיירות לא פעל נגד בתי עסק הכלולים בהסדר החזר המע"מ לתיירים, שבעת מכירת טובין לתיירים, ממירים מטבע חוץ לשקלים ביחס המרה המרע עם התיירים.

מעקב
רשות המסים בישראל

3-4. מתקיימת עבודת מטה בהשתתפות ראש מינהל המכס, סמנכ"ל בכיר לגביה ואכיפה, מנהל אגף בכיר שומה ונציג הלשכה המשפטית, לצורך בחינת הנושא וגיבוש מסמכי מכרז חדשים להחזר מע"מ לתיירים ועדכון הוראות הנוהל להפעלת שירות החזר מע"מ לתיירים וזאת בהתייחס, בין היתר, לליקויים שעלו בדוח מבקר המדינה לנושא ניגוד העניינים בהקשר להחזר מע"מ לתיירים.

מעקב
משרד התיירות

4. ניכויי עמלות מתיירות הרוכשים סחורה בעסקים הרשומים במשרד והכלולים בהסדר להחזר מע"מ – בעת הכנת המכרז החדש להפעלת החזר המע"מ בשיתוף עם רשות המסים, יוכנס הסעיף המתייחס לעמלות הנגבות מהתייר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 75.

ליקוי

5. בחוק איזור סחר חופשי (אס"ח) אילת לא נקבעה סנקציה שתינקט כלפי עוסקים או מובילים שבמסוף הכניסה לאילת מבקשים לקבל חותמת אישור של פקיד המכס על חשבוניות המס בלי שהטובין ברשותם. בדרך זו ניתן לנצל לרעה את ההטבות שמקנה החוק, שכן עסקה כזו מדווחת כחייבת במע"מ בשיעור אפס. כלומר, העוסקים יכולים לדווח על הכנסת טובין החייבים במע"מ בשיעור אפס מבלי שאלה הוכנסו לאילת בפועל.

מעקב
רשות המסים בישראל

5. רשות המסים נמצאת בעיצומו של מהלך, אשר אמור לכלול את כל אוכלוסיית העוסקים עד שנת 2012. הדוח המפורט של חשבוניות העסקאות והתשומות יוחל על עוסקים באזור אילת, כך שפירוט תשומותיהם לשנת 2010 ידווח בחודש מרץ 2011. דיווחים אלו ימנעו או יצביעו על סחורות שהוכנסו לכאורה לאילת אך למעשה נמכרו מחוץ לאזור אילת ולפיכך לא שולם בגינם מע"מ כחוק (אלא דווח בשיעור אפס). רשות המסים ממשיכה לערוך ביקורות אצל עוסקים אשר דיווחו על עסקאות בשיעור אפס בגין מכירות לעוסקים באזור אילת ואין מוטבעת חותמת של איזור חופשי אילת על חשבוניות המס.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 76.

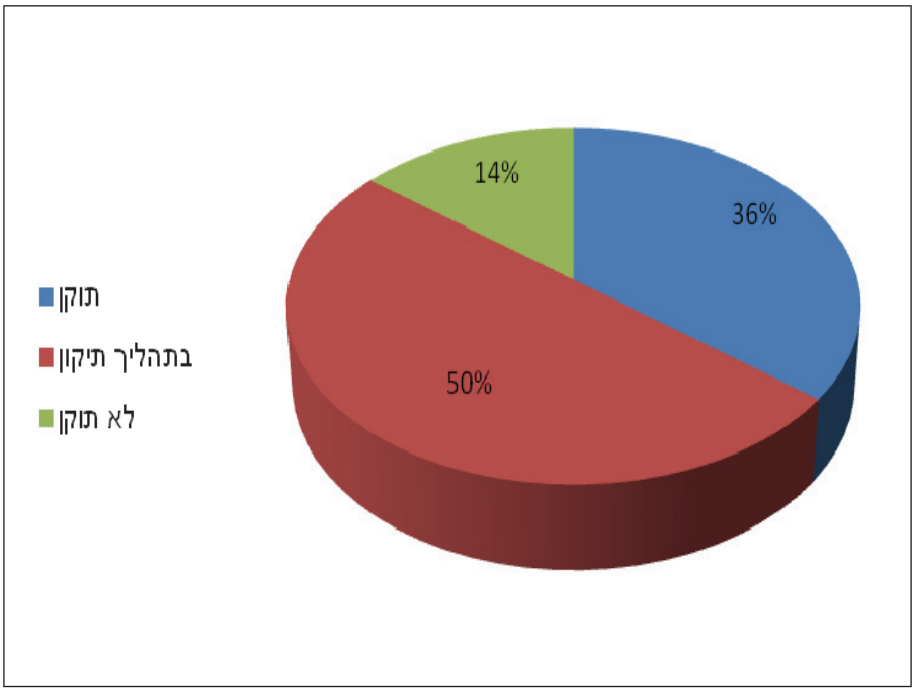
ליקוי

6. בניגוד להוראות לחוק איזור סחר חופשי אילת, מסוף היציאה מאילת אינו מאויש, ואין סימון שהוצאת טובין ממנו היא בגדר הברחה. הרשות לא יזמה הצעה לתיקון ההוראות לחוק איזור סחר חופשי אילת לגבי הוצאת טובין מאילת בשווי העולה על 30 ש"ח הנחשבת להברחה אם לא שולם המע"מ.

מעקב

6. תוקנו הוראות חוק אזור סחר חופשי לגבי הוצאת טובין בשווי העולה על 30 שקלים, כך שמי שמביא איתו טובין, למעט טובין בכמות מסחרית ולמעט סיגריות, המשמשים אותו לצורך עצמי, יהא פטור ממסים עקיפים וממס ערך מוסף על אותם טובין. מועד הזזת המחסום יקבע בתיאום עם משטרת ישראל ועיריית אילת.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 77.

המשרד לביטחון הפנים
משטרת ישראל

המשרד לביטחון הפנים

מינוי וקידום של קצינים בכירים במשטרה

הגופים המבוקרים: משרד לביטחון פנים; משטרת ישראל

ליקוי

1. המפכ"ל לא עמד בסיכום השר והיה מעורב בפועל בהליכי המינוי של אחיו: המפכ"ל סיכם בספטמבר 2008 כי תוגש המלצה שאחיו ימונה לתפקיד סגן מפקד מחוז מרכז, וזאת משום שלא היה אפשר להפריד את הדיון במינוי לתפקיד זה מהדיונים על המינויים לשאר התפקידים בדרגת תת-ניצב. כמו כן חתם המפכ"ל ביוני 2007 על טופס ההמלצה לקידום אחיו לדרגת תת-ניצב ולמינויו לתפקיד מפקד מרחב ירקון.

ליקוי

2. השר לביטחון הפנים, מר אבי דיכטר, אישר את מינויו של אחי המפכ"ל לשני תפקידים בדרגת תת-ניצב למרות מעורבות המפכ"ל בהם; הוא לא ייחד למינויים הליך מיוחד אלא אישר אותם עם שאר ההמלצות למינוי לתפקידי תת-ניצב ולא התייחס לאי-תקינות הדבר.

ליקוי

3. גיבוש מדיניות בעלת השלכות ארוכות טווח על הרכב גוף ציבורי ודרכי פעולתו צריך להיעשות במסגרת עבודת מטה שיטתית וממצה. את המדיניות יש לפרסם לפני שמתחילים ביישומה ולגבש מענה ל"דור מעבר". התברר שהמשטרה לא ביצעה עבודת מטה לגיבוש המדיניות להכשרת עתודה לספ"כ. היא לא דנה בין השאר בהתאמת המדיניות לפסיקת בג"ץ ולהסדר הפרישה שגובש בעקבותיה, המאפשר לשקול לדחות את מועד הפרישה אחרי גיל 57, לא ניתחה את השפעותיה על קידומם של כל הקצינים הבכירים, לא נסמכה על חוות דעת מקצועיות לרבות חוות דעת משפטיות, ולא אמדה את עלותה. היא גם לא פרסמה את המדיניות שגיבשה לפני שהחלה ביישומה ביולי 2008, ואף לא גיבשה מענה ל"דור מעבר" של הקצינים הבכירים, שהמדיניות משנה את מצבם. בדיקת הליכי הקידום והמינוי של קצינים בדרגת תת-ניצב, העלתה שהמדיניות שגובשה לא יושמה בעקביות ובשוויוניות ולא התחשבה בהסדר הפרישה החדש, המאפשר לדחות את מועד הפרישה.

ליקוי

4. ביוזמת השר לביטחון הפנים, מר אבי דיכטר, והמפכ"ל, רב-ניצב דודי כהן, שינתה המשטרה ביוני 2008 את מתכונת המינוי והקידום של הקצונה הבכירה, גיבשה הליך מתוכנן מראש הפתוח ליותר מועמדים, הוסיפה כמה כלי מיון אובייקטיביים ומקצועיים, והגבירה את שקיפות ההחלטות בשלבים השונים של הליכי המינוי והקידום. כל אלה נועדו לשפר את תוצריו ולהבטיח כי ייבחרו ויקודמו המועמדים המתאימים, וכן להגביר את אמון הציבור והקצינים בהליכים אלה.
המתכונת החדשה של מינוי וקידום קצינים הביאה לשיפור בהליכים אלה, בכל הנוגע לגיבוש כלי מיון אובייקטיביים, ולמתן הזדמנות לקצינים להתמודד על תפקידים. עם זאת, במועד סיום הביקורת, פברואר 2009, טרם הסתיים גיבושם של חלק מכלי המיון, ופעולתן על ועדות האיתור נמצאה לקויה בהיבטים שונים. הממצאים המתוארים לעיל מצביעים על כך שמינואר 2007 עד אפריל 2008, ובמידה פחותה מיולי 2008 עד פברואר 2009, חרגה המשטרה מהוראות הנוהל בנוגע לעמידה בתנאי הסף לקידום.

מעקב
המשרד לביטחון פנים – משטרת ישראל

1-4. כיום מקפידה משטרת ישראל על קיום הוראות הנוהל ומפיקה לקחים תוך כדי יישום התהליך. הנוהל נמצא בשלבי עדכון אחרונים, לאחר קבלת הערות נוספות מהגורמים המקצועיים. צפי הפצת הנוהל דצמבר 2010. מרבית הכלים כבר גובשו ופורסם ספר תפקידים נצ"מ (ניצבי משנה) וטיוטת ספר תפקידי סנ"צ (סגני ניצבים).

ליקוי

5. משרד מבקר המדינה בדק את פעילותן של חמש ועדות איתור ומצא בהן ליקויים שפגמו בתרומתן למיון המועמדים המתאימים: לוועדות איתור אחדות לא היה מידע שלם על התפקידים הנדונים, ולאחרות היו חסרים פרטים על חלק מהמועמדים. לא הייתה אחידות באופן הערכת המועמדים ובחישוב ציוניהם. קצינים שציוניהם היו נמוכים משל אחרים נכללו באשכול ללא שום נימוק. ליקויים אלה בפעילות הוועדות דומים במהותם לליקויים בהליכי הקידום לפי הנוהל שהיה בתוקף עד לסוף יוני 2008.

מעקב

5. בוצעו התיקונים הנדרשים. כיום ועדות האיתור מקבלות כבר מידע שלם על התפקיד ובמקרים של תפקידים מקצועיים ספציפיים- מופיע בפני הועדה הקצין הממונה המתאר את התפקיד ודרישותיו, הקצין אינו משתתף אלא רק מופיע בפני הועדה בתחילת דיוניה ואינו מתייחס למועמדים. כל פרטי המועמדים נמסרים לוועדה. מוסדו הליכי עבודה אחידים שיכללו גם בנוהל החדש. על כל מועמד ניתנת חוות דעת הן בציון והן במלל ובה הנימוקים להכללה/ אי הכללה באשכול.

ליקוי

6. בנוהל הקודם ובנוהל החדש נקבעו תנאי סף לקידום קצינים בכירים, המתייחסים בין השאר לפרק זמן מינימאלי לשהייה בדרגה או בתפקיד, למילוי תפקידים קודמים, להשכלה ולהכשרה ולהערכות מפקדים. הנוהל בשתי גרסותיו מקנה למפכ"ל סמכות להמליץ לשר על קידום מועמד שלא עומד בתנאי הסף אגב הנמקתה בכתב באופן שילמד על סבירותה.
המשטרה לא תמיד הקפידה שהקצינים יעמדו בתנאי הסף לקידומם, לעתים אף ביותר מתנאי סף אחד. המפכ"ל אישר לקדם קצינים שאינם עומדים בתנאי הסף מבלי לנמקה כך שיהיה ניתן ללמוד על השיקולים לכך ואם התקיימו לגביהם נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

ליקוי

7. הביקורת העלתה כי לא תמיד הקפידה המשטרה שהקידום או המינוי ייעשו על פי התנאים שנקבעו בנוהל לקיום הליך מיוחד המוגדר "סיכום דיון" שמאפשר לבחור מועמד לתפקיד פנוי כאשר הוא מוצג כמועמד יחיד ואינו מתמודד עם אחרים על התפקיד בדיון השיבוצים ובלבד שהוא עומד בתאי הסף המחייבים. בדיקת המינויים של מועמדים יחידים מינואר 2007 עד אפריל 2008, שבוצעו בהליך "סיכום דיון" העלתה כי 20 קצינים הועלו בדרגה בעקבות העלאת תקן תפקידיהם, חלקם בניגוד לנוהל.

מעקב

6-7. המשטרה מקפידה כבר על עמידה בתנאים ובמקרים חריגים ספורים ניתנים הנימוקים המפורטים, כמו כן ההליך הקרוי "סיכום דיון" מיועד למינוי רוחב ולא לקידום ומשטרת ישראל מקפידה כבר על קיומו על-פי התנאים בנוהל.

ליקוי

8. על המשטרה לסיים בהקדם את גיבוש כל כלי המיון הנחוצים לשימוש במתכונת המינוי והקידום החדשה, לרבות אלה הדרושים לשיפור המיון לתפקידים במגזר המנהלי. ואולם בראש ובראשונה להקפיד ביישום נהליה לקידום ולמינוי קצינים בכירים, בין שהם חדשים ובין שנקבעו זה מכבר והם עדיין בתוקף. הקפדה זאת יש בה כדי להבטיח את בחירת המועמדים המתאימים ביותר ולחזק את אמון הציבור והקצינים בארגון ובמפקדיו.

מעקב

8. גיבוש כלי המיון התקדם במידה רבה ביותר מאז ביצוע הביקורת. הכלי שנמצא כעת בשלבי סיום הוא ספר תפקידים לסנ״צ שיפורסם עד עונת הקידום והשיבוץ הבאה. גם הנוהל עתיד להתעדכן שוב לאור הפקת הלקחים שהתבקשה מהתהליך החדש והמורכב. קיימת הקפדה מדוקדקת אחר קיום הוראות הנהלים הרלוונטיים.

ליקוי

9. הנוהל אמנם מקנה למפכ״ל סמכות להמליץ לשר על קידום מועמד שלא עמד בתנאי הסף, אולם ראוי שהמפכ״ל ישתמש בסמכות זאת במשורה, וייחדה ככל האפשר לנסיבות חריגות ביותר, וכן יקפיד לנמק בכתב כל החלטה בעניין. שימת דגש על פיתוח והטמעה של תהליכים חדשים והקצאת משאבים לכך הן פעולות חשובות, אך אל להן להוות תחליף לקיום נהלים.

ליקוי

10. הואיל והשר אישר את כל המלצות המשטרה למינוי או לקידום בדרגה של קצינים בכירים גם במקרים שהגורמים המקצועיים באגף לתכנון, ארגון, תקציבים ובקרה שבמשרד הפנים הצביעו לפניו על עילה אפשרית למניעתם, והוא לא נימק את החלטותיו, הוא רוקן מתוכֶן את הפיקוח של המשרד על הליך המינוי והקידום של קציני המשטרה, שהוא מהות הסמכות שהעניק לו החוק. חובת השר לביטחון הפנים להקפיד שקציני המשטרה ימונו באופן תקין ועל פי הנהלים. כאשר המשטרה מקבלת החלטות החורגות מהנהלים, על השר לדרוש שתציג בפניו את הנימוקים להן או לחלופין לדרוש לשנותן.

מעקב

9-10. מאגף תכנון תקצוב ובקרה דווח כי מושם דגש על קבלת הנמקה ככל שעולות חריגות בגיבוש המלצות המפכ"ל.
החלטות השר באשר למינוי קצינים בכירים, בהתייחס להמלצות המפכ"ל למינויים שונים וכאשר קיימת חריגה מתנאי הסף שנקבעו, הן נדונות בכובד ראש, בדגש להנמקה המתאימה של משטרת ישראל. נושא זה קיבל משנה תוקף מאז פרסום דו"ח הביקורת והמשטרה מקפידה על מימושו.

טיפול המשטרה באיתור נעדרים ובזיהוי אלמונים

הגופים המבוקרים: משטרת ישראל; המשרד לביטחון פנים

ליקוי

1. על פי הנהלים, בתיקים שהחקירה מתמשכת יש לקיים הערכות מצב תכופות כדי להחליט אילו צעדים יש לנקוט ומה דחיפותם, ולכתוב סיכום ביניים כבר חודשיים לאחר פתיחת התיק. הערכות המצב משמשות כלי חשוב וחיוני בידי תחנות המשטרה לצורך בחינת פעולות החקירה שנעשו, הפקת לקחים וחיפוש מחודש של כיווני חקירה אפשריים אחרים. בדיקת משרד מבקר המדינה העלתה כי ברוב המכריע של התיקים שנבדקו, 30 מ-34 התיקים שנבדקו (88%), לא נעשו הערכות מצב בתכיפות הראויה, דהיינו המשטרה לא בדקה עד כמה מועילה החקירה שבוצעה ולא נבחנו כיווני חקירה אפשריים אחרים; במרביתם, 23 מ-30 (77%), לא נעשתה הערכת מצב במשך שנה או יותר כשבמחציתם, 12 מ-23, היא לא נעשתה במשך שנתיים עד ארבע שנים ויותר.

מעקב
משטרת ישראל

1. הערכת האיום מתבצעת על פי שיקול דעת המקצועי של הקצין הממונה לצורך פעילות לגבי נעדרים בסיכון ולטווח הזמנים הרלוונטי לפי העניין. בשגרה כאשר קיימת אינדיקציה לגבי הנעדר ניתנות הנחיות שגרתיות לניהול החקירה. כל החקירות המבוצעות באגף חקירות משטרה, (להלן: האח"מ) בתחנה נעשות בפיקוח ובבקרה של הקצין הממונה לרבות כיווני חקירה נוספים. האחריות לבקרה היא מרמת התחנה, דרך המרחב, המחוז והמטה, במגבלות המשאבים, היכולות ובהתאם לתעדוף המשימות הנוספות.

ליקוי

2. ברוב המכריע של התיקים שנבדקו (88%) היו השהיות משמעותיות בחקירה. במרביתם היו ההשהיות כבר בסמוך לפתיחת התיק, ובחלק מתיקי האלמונים נפסקו פעולות החקירה חודשים ספורים לאחר קבלת ההודעה על מציאת האלמוני, ובעצם, התיק נגנז.

מעקב

2. האחריות לניהול החקירות של נעדרים ואלמונים היא אחת מבין מגוון החקירות הנמצאות באחריות משרד האח"מ בתחנה וסדר העדיפות נקבע על-פי שיקולים עניינים. הנהלים צפויים להשתנות ולהיות מותאמים לתובנות מהפעילות הכוללת הנעשית ביוזמת המשטרה. הערכות איום מתבצעות כאשר יש לכך הצדקה עניינית. כל תיק המטופל ביחידה נעשות בו פעולות כפי שפיקוד היחידה רואה לנכון בהתאם לרמת הסיכון. מפקדי היחידות השונות מודעים לכלים ולאמצעים העומדים לרשותם ועושים בהם שימוש לצורך איתור נעדרים וזיהוי אלמונים בהתאם למכלול הנסיבות.

ליקוי

3. על-פי הפקודה והנהלים, כדי להביא לאיכונו של נעדר או לזיהויו של אלמוני על דרגי הפיקוד והחוקרים בתחנות המשטרה להשתמש באמצעים העומדים לרשותם על פי שיקול דעתו של הקצין הממונה על החקירה, לרבות בדיקת כל קצות החוט שהועלו בחקירה.
אולם הביקורת העלתה שבכל התיקים שנבדקו לא מיצו תחנות המשטרה את אמצעי החקירה העומדים לרשותם והועלו כשלים בשימוש באמצעים השונים: יש שלא נגבו עדויות אף שהממונים על החקירה הורו על כך; יש שלא נעשתה פנייה לגורמי מודיעין לחיפוש מידע כנדרש בנהלים; יש שלא נעשה שימוש באיכון טלפון סלולרי או בקבלת מידע על שיחות נכנסות ויוצאות מטלפון; ויש שלא טופלו, כנדרש בנהלים, חפצים שנמצאו עם האלמונים שעשויים היו לסייע בזיהוים.
המשטרה לא פעלה על פי נהליה שלה עצמה. לא זו בלבד שברוב התיקים נזנחו פעולות החקירה לאיתור נעדרים ולזיהוי אלמונים כבר בסמוך לתחילת החקירה, אלא שברוב המקרים גם לא נערכו הערכות מצב תכופות כנדרש, החקירה לא תמיד מוצתה עד תום ולא תמיד נעשה שימוש ראוי באמצעים העומדים לרשות החוקרים כדי לאתר נעדר או לזהות אלמוני או כדי לייצר "קצוות חוטים" לבדיקות ולהשלמות נוספות. מנגד עומדות משפחות חרדות ודואגות המצפות לטיפולה הראוי והבלתי פוסק של המשטרה בעניינן ומייחלות למענה מהיר ככל האפשר.

מעקב

3. חוליית נעדרים מוציאה הנחיות וענונים מטעמה לכלל מערך החקירות ואף מטמיעה את ההנחיות במהלך הרצאות המועברות בקורסי נעדרים ובקרב ראשי משרדי חקירות ומודיעין, וחוקרי מרכזי שירות לאזרח בתחנות. נושא הנעדרים והאלמונים הוא אחד הנושאים המרכזיים אשר יעסוק בו אימון תחנות המשטרה לשנת 2010. עיסוק זה יתרום ויסייע בצמצום תקלות ושיפור המענה המשטרתי בתחום.

ליקוי

4. חוליית נעדרים היא יחידת מטה האחראית למתן הנחיות מקצועיות בנושא איתור נעדרים וזיהוי אלמונים, לעדכונן של הוראות הפקודה והנהלים, לפיקוח על פעולות החקירה של תחנות המשטרה וכן ביצוע בקרה על התיקים המועברים מתחנות המשטרה לגניזה. כדי לעמוד במשימותיה החוליה מנהלת קובץ נתונים ממוחשב על נעדרים ואלמונים. שימוש יעיל במידע הנאגר בקובץ עשוי לסייע באיכון נעדרים או בזיהוי אלמונים במקרים שנמצאה התאמה בין פרטיהם של מי מהם.
המערכת הממוחשבת שבאמצעותה החוליה מצליבה את הנתונים אינה משוכללת דיה ואי אפשר לבצע חיפוש נתונים מתקדם, לפיכך החוליה נאלצת לבצע חיפוש פרטני באמצעות תפריט שאילתות הקיים במערכת. החוליה התקשתה לעמוד במשימותיה - לפקח באופן הדוק ומקצועי על התיקים הפעילים ולהנחות את החוקרים בנושאים שהחוליה אחראית להם. עוד עלה שהפקודה והנהלים שתחנות המשטרה פועלות לפיהם בכל הנוגע לאיתור נעדרים ולזיהוי אלמונים אינם מעודכנים.

מעקב

4. שדרוג מערכת המחשוב כרוכה בעלויות תקציביות גבוהות. בדיון מקצועי על כלל הפיתוחים הנדרשים באח"מ, פיתוח זה לא הוצב בסדר העדיפויות לשנת 2010. הפקודות והנהלים יעודכנו לאחר סיום המבצע "לכל אלמוני יש שם" וגיבוש כל הממצאים והתובנות. בשלב זה המבצע מתעכב בשל סוגיות משפטיות.

ליקוי

5. תיק של נעדר שלא אוכן או תיק של אלמוני שלא זוהה בתום חמש שנים מיום פתיחתו ייגנז בארכיון שבמטה הארצי של המשטרה לפי התנאים המפורטים בפקודה (תיק אלמוני שנושאו חי לא ייגנז עד שייוודע למשטרה דבר מותו של אותו אלמוני). בתום חמישים שנה מיום ההיעדרות או מיום מציאת האלמוני יובער התיק.
מבדיקת קובץ נעדרים ואלמונים שהחוליה מנהלת עלה כי למעלה מ-60% מהתיקים שנפתחו בשנים 1962-2003 ואמורים היו להיגנז טרם נגנזו, ועשרות תיקים שהגיע מועד גניזתם לא הועברו מתחנות המשטרה לחוליה אלא בוערו בתחנות עצמן, בניגוד להוראות הפקודה ולנהלים. בכל התיקים שאינם מועברים במועד לחוליה נערכת הבקרה באיחור רב, ובמקרים שנמצאים בהם כשלים בטיפולן של תחנות המשטרה בתיק, לעתים מאוחר מדי לבצע השלמות לחקירה.

מעקב

5. במהלך החודשים האחרונים, נערכה בחוליית נעדרים בדיקה של כלל תיקי נעדרים ואלמונים שתקופתם מעבר ל-5 שנים ובהתאם נשלחו ליחידות החקירה תזכורות בגינם. חלק מהתיקים הגיעו ונבדקו, חלקם ממשיכים להגיע מעת לעת ובחלקם עודנה מתנהלת חקירה. במידה ומועלים על-ידי המטה כשלים אשר ניתן לתקנם, מוחזרים התיקים ליחידות לשם ביצוע עבודות השלמה.

ליקוי

6. על פי מסמכי המוסד לביטוח לאומי קיימים מאות גופים העוסקים בקבורה, לדעת משרד מבקר המדינה, כשחשיבות המידע הנוגע למקום הקבורה ברורה עתה, מן הראוי שהמשטרה והמוסד לביטוח לאומי יגיעו לידי החלטה מי יהיה הגורם האחראי לנושא כדי להבטיח ריכוז סדיר של המידע ושמירתו.

מעקב

6. החולייה עוסקת בנושאים רבים למרות כוח אדם הדל העומד לרשותה. ראש החולייה נמצא בהתמחות וייעדר כשנה, קצין אחר ממלא את תפקידו נוסף על תפקידיו האחרים. לכן משימות

שאינן באחריות ישירה של המשטרה מתבצעות על-פי סדר עדיפות ענייני.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 84.

מעקב
המוסד לביטוח לאומי

6. החברה הקוברת מעבירה למוסד לביטוח לאומי מידע על מקום קבורת נפטר בבית העלמין ללא ציון מיקום הקבר. ניהול המידע למיקום הקבר הספיציפי ומיקום הקברים מצוי בידי חברות הקבורה.
המידע שמתקבל מחברות הקבורה מוצלב מול קובץ מירשם האוכלוסין לנפטרים מזוהים, ומול קובץ של המכון לרפואה משפטית לנפטרים אלמונים ובלתי מזוהים.
המוסד לביטוח לאומי מציע שחברות הקבורה אליהם מועברים נפטרים שאינם מזוהים מהמכון יחויבו להעביר מסמך חתום המציין את מיקום הקבר של הנפטר ומסמך זה יצורף לתיק האלמוני.
המוסד לביטוח לאומי שומר מידע על קבורת הנפטרים החל מיוני 1999 ומאפשר קבלת מידע על החברה שטיפלה בקבורת הנפטר ובית העלמין בו הנפטר הובא לקבורה.

ליקוי

7. על הגופים הנוגעים בדבר - המשטרה, המשרד לביטחון הפנים ומשרד הבריאות - להחליט בהקדם אם להקים את המאגר במכון או במשטרה ולקדם את הטיפול בכל הסוגיות המשפטיות והתקציביות שהן תנאי לבניית מאגר נתוני זיהוי לאומי.

מעקב
משטרת ישראל

7. קיימת תכנית מפורטת שהוצעה על-ידי המכון לרפואה משפטית להפקת פרופילי DNA משרידי גופות אלמונים וממשפחות הנעדרים והצלבת המידע בעלות של כ-4 מליון ש"ח. המשרד לביטחון פנים הנחה להקצות כמחצית מהסכום ובתנאי שאת המחצית השנייה יממנו גורמים מעורבים נוספים כגון: משרדי הבריאות, המשפטים והאוצר. עד כה לא נמצא המימון המשלים ולכן נושא זה טרם מומש.

מעקב
משרד הבריאות

7. א. הסיבה המונעת את ביצוע תהליך הצלבת הנתונים הגנטיים בפועל בין גופות אלמונים למשפחות הנעדרים, הינה תקציבית. טרם נמצא גורם רשמי אשר יאפשר את מימון פעילות "המרכז לזיהוי אלמונים באמצעות בדיקות "DNA, הן לשם בדיקת כל הדגימות אשר נדגמו במכון לרפואה משפטית בעבר (ולא נבדקו מעולם), והן לשם הסדרת הפעילות העתידית.
דרישת התקציב אשר נקבעה על כ-4 מיליון שקלים, מכסה את כמות הדגימות אשר התקבלה במכון עד יוני 2009. במהלך השנה האחרונה התקבלו עוד כ-48 דגימות אלמונים נוספות. פערים אלה ימשיכו להיווצר, לפיכך יש להסדיר את התקצוב השוטף של פעילות המרכז כך שתתאפשר סגירת הפערים מהעבר ולאפשר בדיקה גם של גופות האלמונים ומשפחות הנעדרים שיתקבלו בעתיד.
להערכה התקציבית נדרש כיום עדכון, הן בגין התווספות כ-48 דגימות אלמונים והן בגין קביעת מחירון חדש (ראה עדכון מחירון משרד הבריאות, יוני 2010) להפקת פרופיל גנטי מעצמות השונה מזה שתומחר במסגרת הפרוייקט.
ישנה חשיבות רבה להסדרת מעמדו הרשמי והתקציבי של המרכז לזיהוי אלמונים. זאת על מנת לוודא כי זיהוי גופות אלמונים אשר מתווספים כל שנה למניין האלמונים יתאפשר גם בעתיד, מעבר להשלמת הפערים מהעבר. מספר גופות האלמונים המתווסף כל שנה קלנדרית עומד בממוצע על כ-30 גופות, לפיכך, עלות תקציבו השנתי של המרכז לזיהוי אלמונים ניתנת להערכה נפרדת מהתקציב הנדרש להשלמת הבדיקות של הדגימות שהצטברו מהעבר.
המשרד לביטחון פנים הסכים להשתתף בכחצי מעלות התקציב, תשלום זה מותנה בהשלמת הסכום על ידי משרד הבריאות, או כל גורם מממן אחר. עד כה לא נמצא גורם ממשלתי אשר מוכן להשתתף בתשלום הסכום יחד עם המשרד לביטחון פנים. לדעת המשרד, ישנם מספר גופים רשמיים אשר הם בעלי עניין בזיהוי אלמונים, ביניהם משרד הבריאות כאחראי על המרכז הלאומי לרפואה משפטית, משרד הפנים (מרשם האוכלוסין), משרד המשפטים (האפוטרופוס הכללי), ביטוח לאומי, צה"ל וכד' ולפיכך, עשויים לתקצב את פעילות המרכז לזיהוי אלמונים.
מספר הדגימות הממתינות כיום (3 יוני 2010), לאפיון גנטי עומד על 550 דגימות רקמה ועצם של אלמונים. בשבועות הקרובים

משטרת ישראל אמורה להתחיל בתהליך דגימת בני משפחות הנעדרים בארץ.

זיהויים של מעל 35 אלמונים בוצע במהלך 18 החודשים האחרונים, מעבר לפעילות השוטפת של המעבדה, ובהיעדר תקציב ייעודי. מרבית הבקשות לזיהוי המופנות כיום למעבדה הביולוגית על ידי חוליית נעדרים נענות בשלילה בהיעדר תקציב לביצוע הבדיקות.

ב. המעבדה בדקה את התאמתה של תוכנה חדשה הנקראת GeneMarker HID אשר מיועדת להצליב את הפרופילים הגנטיים שייקבעו לאלמונים מחד, ולבני המשפחות מאידך, במהלך שנת 2009. תהליך הבדיקה כלל הן את הדרישות המקצועיות והן את ההיבטים הקשורים באבטחת מידע, זאת בשיתוף עם אחראי יחידת המחשוב במרכז רפואי אסף הרופא. רכישת התוכנה מתקציב המכון לרפואה משפטית, הושלמה. במהלך שנת 2010, הושלמה הקמת מערכת מחשוב לקליטת הדגימות המיועדות להתקבל מבני משפחות הנעדרים.

ג. התוצאה מהפעולות שננקטו לשם הקמת המרכז לזיהוי אלמונים תוך שיתוף פעולה מוצלח עם חוליית נעדרים במשטרת ישראל, הייתה זיהויים של יותר מ- 35 גופות אלמונים בין השנים 2008-2010. בחלק גדול מהמקרים הקישור בין גופת האלמוני למשפחת הנעדר בוצע על ידי ראש חוליית נעדרים בהתאם לנסיבות ההיעדרות ומציאת האלמוני, והבדיקה לקביעת הפרופילים הגנטיים והצלבתם בוצעה במעבדה הביולוגית במכון לרפואה משפטית. נתונים אלה מצביעים על ההיתכנות הצפויה של פרוייקט זה לאפשר זיהויים של חלק מהאלמונים אשר דגימותיהם מצויות במכון לרפואה משפטית. אחד התיקים בו התקבל זיהוי חיובי היה בתיק נעדר מראשון לציון אשר נחקר על ידי מבקר המדינה במסגרת המבדק בחוליית נעדרים במז"פ. תהליך הצלבת הנתונים בין נעדרים לגופות אלמונים מחייב שיתוף פעולה הדוק בין שני הגופים המעורבים: משטרת ישראל מחד, והמכון לרפואה משפטית מאידך.

על פי ההחלטה שהתקבלה, המרכז לזיהוי אלמונים יפעל במסגרת המעבדה הביולוגית של המרכז הלאומי לרפואה משפטית. עותק של הפרופילים גנטיים יועבר, על פי דרישת משטרת ישראל, לשמירה גם במעבדת המאגר במז"פ.

הסדרת הנושא המשפטי של פעילות המרכז, ובעיקר, תהליך נטילת הדגימות עדיין לא הסתיימה, היא נמצאת כיום בטיפול המחלקה המשפטית של אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל.

ליקוי

8. בכל אותם תיקים שלא הייתה בהם פעילות במשך תקופה ארוכה, ההשהיה כמוה כגניזת התיק בטרם עת ושלא על פי הפקודה. יתרה מזאת, השהיות בחקירה עלולות לפגוע ביכולת להשיג מידע חיוני ובכך לפגום בחקירה ולעתים אף למנוע את היכולת להביאה לידי מיצוי. לפיכך, על דרגי הפיקוד השונים במשטרה לעקוב ולהקפיד שהחקירה תנוהל ללא השהיות, ובמקרים שהחקירה מושהית מסיבה כזו או אחרת עליהם לפעול למציאת פתרונות ולקדם את החקירה ככל האפשר.

מעקב

8. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

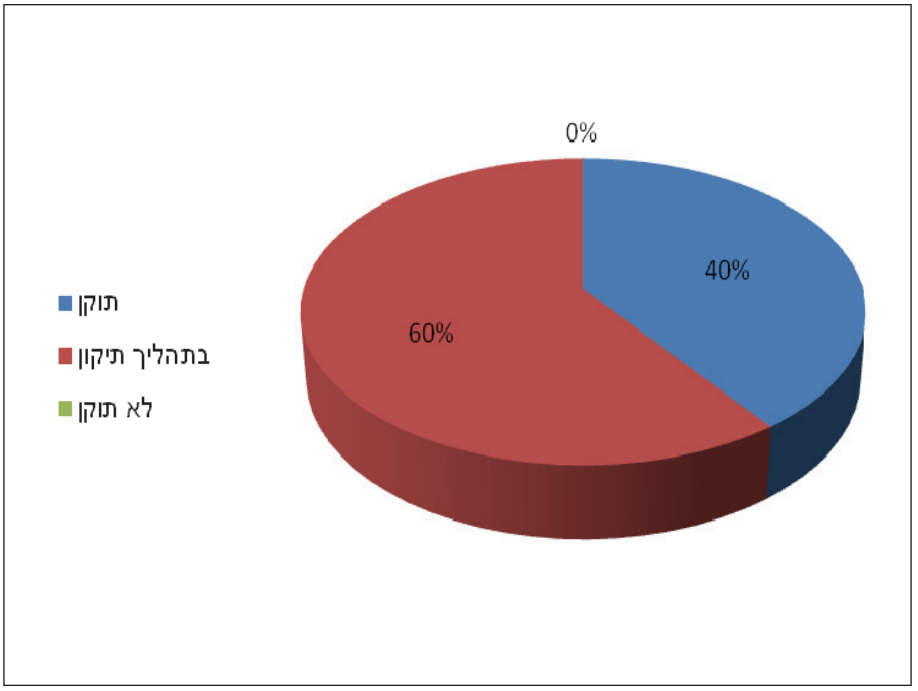
ליקוי

9. על דרגי הפיקוד והמטה במשטרה לעקוב אחר טיפולן של תחנות המשטרה באיתור נעדרים וזיהוי אלמונים ולוודא שהטיפול בנושא רגיש זה ייעשה באופן ראוי, בשקידה ובהקפדה. יש לוודא שפעולות החקירה הנדרשות יבוצעו ללא דיחוי וללא השהיות, ייעשו הערכות מצב תכופות וייעשו מרב המאמצים למצוא, בכל אירוע ואירוע, עוד דרכי פעולה שיסייעו ויועילו לחקירה.

מעקב
משטרת ישראל

9. דרגי המטה משתדלים לפעול בצורה מיטבית לפי מיטב שיקול הדעות בכפוף ובהתאם למשימות ולמשאבים.
הערכות האיום מתבצעות במקרים הרלוונטיים על-פי שיקולי הדעת המקצועיים וכל תכליתן לפעול בצורה המיטבית במקרים בהם יש סיכון מיוחד או פוטנציאל לגילוי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 86.

משרד הבינוי והשיכון

משרד הבינוי והשיכון

ליקויים משמעותיים בתחזוקת הדיור הציבורי

הגופים המבוקרים: משרד הבינוי והשיכון; עיריית בית שמש; חברת עמידר - החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ; חלמיש חברה ממשלתית עירונית לדיור לשיקום ולהתחדשות שכונות בתל אביב יפו בע"מ; פרזות חברה ממשלתית עירונית לשיכון ירושלים בע"מ; שקמונה חברה ממשלתית-עירונית לשיקום הדיור בחיפה בע"מ; חלד חברה ממשלתית עירונית לשיקום דיור ופיתוח בע"מ פתח תקווה; עמיגור ניהול נכסים בע"מ

ליקויים 6,8 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 92-88.

ליקוי

1. חברות האכלוס מבצעות פעולות תחזוקה בדירות. על מנת לעמוד על איכות התחזוקה בדק משרד מבקר המדינה, בסיועו של מהנדס בנייה, את המצב הפיזי של דירות ובניינים הנכללים במאגר הדיור הציבורי במרכז הארץ. ב-86% מהדירות שנבדקו נמצאו ליקויי תחזוקה ובנייה. ב-10 מהדירות שנבדקו נמצאו מפגעים העלולים לסכן חיי אדם - נזקי רטיבות קשים, מעקות ומדרגות לא בטיחותיים; ב-10 דירות נוספות נמצאו מפגעים חמורים, שאם לא יטופלו כראוי יוחרפו עד כדי סכנה לחיי אדם; ב-10 מ-30 הדירות האמורות נמצאו ליקויי תחזוקה אחרים המחייבים טיפול. בארבעה מבין תשעה בניינים שנבדקו נמצאו ליקויי בטיחות העלולים לסכן חיי אדם. בארבעה אחרים נמצאו ליקויים חמורים. מצבו של בניין אחד בלבד מכלל הבניינים שנבדקו היה סביר. משרד מבקר המדינה מעיר כי עמידר, בהיותה מופקדת על ניהול הדיור הציבורי, אחראית גם לבטיחות דייריהן ולשמירה על הרכוש ולא רק לתחזוקה שוטפת של הדירות. מצבם של ארבעת הבניינים כאמור (שלושה מהם בניהול חברת עמידר ואחד בניהול חלמיש) מחייב נקיטת צעדים דחופים ופעולה מתואמת מצד החברות והרשויות המקומיות, ומשרד הבינוי והשיכון לביצוע התיקונים הדרושים. ראוי שעמידר, שהיא החברה הגדולה ביותר מבין חברות האכלוס המנהלות והמתחזקות את הדיור הציבורי, המשמשת כזרוע הביצוע של משרד השיכון, לא תראה בקיום חוזה הניהול בינה לבין המשרד מיצוי כל חובותיה. משנוכחה עמידר שחוזה הניהול אינו כולל את הפעולות שיש לדעתה לבצע במסגרת תחזוקת הדירות והרכוש המשותף, ומביא להתדרדרות מצב הנכסים, היה עליה להביא זאת לידיעת המשרד, ולפעול לשינוי המצב.

נמצאו ליקויים בטיפול בבקשות הדיירים. הליקויים בטיפולה של ועדת החריגים בבקשות מלמד שתפקודה לא תקין.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 88.

מעקב
משרד הבינוי והשיכון

1. המשרד פועל למען שיפור אחזקת הדיור הציבורי במספר מישורים: על-ידי העלאת סל השבר (הקצאת סכום מסוים לחברה המאכלסת עבור תיקון ליקויים בדירות בדיור הציבורי) מ-400 ש"ח ל-500 ש"ח לחודש לכל הדירות המנוהלות על-ידי חברות עמידר ועמיגור, דבר המאפשר רמה גבוהה יותר של אחזקת הדירות וכן באמצעות מעקב מוגבר על החברות המאכלסות בנושאים שונים הקשורים לביקורי מעגל (ביקורים תקופתיים בדירות הדיור הציבורי לגילוי ליקויים ככל שישנם). עד סוף שנת 2010 ניתן יהיה לבחון את השיפור באחזקת הדיור הציבורי לאור השינויים שבוצעו בתהליכי העבודה ותקצובם.

מעקב
חברת עמידר, החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ

1. הוקם צוות בראשות המנכ"ל לטיפול בליקויים שהועלו בדוח הביקורת וביישום ההמלצות. הוכנו טפסי ביקור מעגל חדשים הכוללים פרטים נוספים על מצב תחזוקת הדירות. בקרות ברכוש המשותף יתבצעו על-פי טופס מובנה על-ידי מפקחי עבודה. קיום בקרות חודשיות של מנהלים. ביצוע פיילוט ל"שיטת הספקת שירותי אחזקה" לדיירי עמידר. מוקמת קרן משותפת של משרד הבינוי והשיכון ועמידר למתן פתרונות יזומים של אחזקה בתוך הדירה ("פרוגרמת דירות"). מתקיימת עבודת מטה עם משרד הבינוי והשיכון להגדלת סל השבר – הגדלת התקציב ב – 100 ש"ח עבור כל דירה. לגבי ביצוע עבודות מקיפות ברכוש בבית שמש: מעטפת חיצונית – מבוצעת על-ידי קבלן חיצוני, בתקציב של כ-3.4 מיליון ש"ח. פנים הדירות – מבוצע על-ידי חברת עמידר בתקציב של 1 מיליון ש"ח.

פנייה לאגף נכסים ודיור במשרד הבינוי והשיכון לקבלת תקציב שיפוצים בסך 310,000 ש"ח לגבי שלושה בניינים בחולון המוזכרים בדוח המבקר:
לגבי רח' ריינס 21, חולון – אומדן עלות שיפוצים 163,500 ש"ח + מע"מ (8 יח"ד מתוכם 4 בשכירות). ותשובת משרד הבינוי

והשיכון שביצוע בדיקת היסודות ותופעות השקיעה והחטיבות יובא לדיון בוועדה למבנים פגומים במשרד.

לגבי רח' מוהליבר 39, חולון – אומדן עלות שיפוצים 143,000 ש"ח + מע"מ (8 יח"ד מתוכם 5 בשכירות). התקבל ממשרד הבינוי והשיכון תקציב של 143,000 ש"ח, בוצע תכנון לביצוע עבודות בבניין, הוכן מפרט טכני ובימים אלה ייצא מכרז לקבלת הצעות לביצוע השיפוץ.

לגבי רח' הנביאים 13, חולון – אומדן מעקה לחדר מדרגות 2,600 ש"ח + מע"מ (4 יח"ד מתוכם 1 בשכירות). משרד הבינוי והשיכון בודק את הבקשה אם המבנה הוא אכן ברוב רוכשים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 88.

ליקוי

2. משרד הבינוי והשיכון, כגוף האחראי לרכוש הציבורי, אמור להנחות את החברות כיצד לטפל בממצאי ביקורי הבית ולפקח על ביצועם. אולם למעט פיקוח שהתמקד בבדיקת זהות הדיירים, לא נמצא כי הוא עשה פיקוח כמתבקש על האופן שבו קיימו החברות ביקורי בית, בנושא מצבן הפיזי של הדירות, וכן הלקחים שהפיקו החברות מהביקורים. רוב הדוחות מביקורי הבית שקיימו החברות אינם משקפים את מצב הדירות ולפיכך מתעורר חשש לגבי אמינותם. למשרד הבינוי והשיכון נודעת חשיבות לתיעוד הכולל פרטים מהותיים לגבי פניות הדיירים מאחר שפרטי הפניות דרושות לצורך בקרה. על המשרד להנחות בנושא זה את כל החברות ולפקח על תפקודן.

מעקב
משרד הבינוי והשיכון

2. שיפור פיקוח המשרד הבינוי על תפקוד החברות המאכלסות מתבטא, בין היתר, במעקב מוגבר הכולל הגדרת נהלים חדשים המחייבים את החברה המאכלסת למילוי טופס מובנה במהלך כל ביקור ובו מפורטים נושאים החשובים לבדיקת החברה. הדרישות בטופס הינן אחידות לכלל החברות ועל סמך הנתונים הנרשמים בטופס, המשרד יוכל לבצע ביקורת טובה יותר על אופן הטיפול של החברה בדירות. בנוסף לכך, החברות מעבירות למשרד דיווח סטטיסטי דו-חודשי על מצב התחזוקה בכלל הדירות. הדיווח יאפשר למשרד לעקוב אחר תדירות הביקורים ולקבל תמונת מצב עדכנית על מצב הדירות. החברות נערכו

בהפעלת הנהלים החדשים, הדיווחים יתקבלו עם התקדמות התהליך. הכנת נוהל מקיף בנושא תחזוקת דירות ומבנים נמצא בשלבי הכנה סופיים לאחר שהחברות מסרו את הערותיהם לטיוטא שהועברה אליהן. הנוהל כולל, התייחסות לאופן הטיפול בדירות ובדיירים, אופן העברת בקשות לוועדות חריגים וכללים לביצוע העבודה לאחר פניית הדייר. עד סוף שנת 2010 יושלם הנוהל ויועבר לחברות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 89.

ליקוי

3. בהתאם לחוק קבע שר הבינוי והשיכון בתקנות מפרט לתחזוקה שוטפת של דירות ציבוריות לפי תקנות אלה היעדר פרט מפרטיו של אותו מפרט או פגם בדירה שמקורו בבלאי ייחשב לליקוי, ועל חברת האכלוס להתחיל בביצוע התיקון בדחיפות המתחייבת, ולא יאוחר מ-60 יום מיום שנודע לה על דבר הליקוי ולהשלימו בתוך פרק זמן סביר. הבדיקה העלתה כי אין אחידות בין החוזים שחתמו החברות השונות עם דייריהן - חלקן אינן מזכירות בחוזים את הוראות החוק ואת התקנות שהותקנו על פיו ואחרות מזכירות אותו באופן חלקי בלבד, משרד הבינוי והשיכון לא ביצע מעקב בנושא ולא היה ער למצב האמור. על המשרד להכין לאלתר חוזה אחיד שישמש את כל החברות, תוך שימת דגש על הגינות החוזה, על זכויות הדיירים ועל מניעת קיפוחם על ידי החברות.

מעקב

3. המשרד בשיתוף משרד המשפטים סיים את הכנת החוזה האחיד בין החברה והשוכר. החוזה הופץ לחברות במהלך חודש יוני 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 90.

ליקוי

4. המפרט מצומצם ביותר וחסרים בו פריטים מהותיים כגון: תריסים, דלתות בין החדרים, אביזרים סניטריים, ברזים, ארונות מטבח, שיש וכיור מטבח, שבלעדיהם לא יכולים הדיירים לקיים רמת חיים סבירה. מן הראוי שמנכ"ל משרד הבינוי והשיכון יפנה לשר על מנת שישקול לכלול במפרט שבתקנות פריטים חיוניים המאפשרים תנאי מחיה הולמים.

מעקב

4. המשרד פנה לחברות המאכלסות בהצעה לאיגום תקציבים

באופן בו כל צד יתרום ממקורותיו 50% מתקציב שיוקצה להרחבת סל הפריטים הקבועים בתקנות והגמשת הקריטריונים עבור האוכלוסייה שתהא זכאית לו. עד כה קיבל המשרד את הסכמת חברת עמידר להקצות סכום של 4 מליון ש״ח והסכמת חברת פרזות להקצות סכום של מיליון ש״ח. בנוסף, הקצתה חברת ״עמיגור״ ממקורותיה מיליון ש״ח להתקנת ממסרי פחת בכל הדירות שבניהולה ואף החלה בביצוע.
המשרד נערך להקצאת 7.5 מליון ש״ח להחלפת גגות אסבסט לגגות תקניים בכל המבנים בהם יש רוב שוכרים ואשר קיימת בהם דחיפות בהחלפת הגגות.

מעקב
חברת עמידר, החברה הלאומית לשיכון בישראל בע״מ

4. חברת עמידר ומשרד הבינוי והשיכון סיכמו על הקמת קרן משותפת לשיפוץ פנים דירתי של דירות עמידר בסך שמונה מיליון ש״ח לטיפול בדירות המצויות במצב תחזוקתי לא ראוי, בהתאם לקריטריונים שנקבעו.

ליקוי

5. תנאי הדיור של הדיירים בדיור הציבורי הם חמורים וגורמים לפגיעה בכבוד האדם, נוסף על הנזק שנגרם לרכוש ועל החשש שתיגרם בגינם פגיעה גופנית עד כדי סיכון חיי אדם. משרד הבינוי והשיכון וחברות אכלוס לא עשו את המוטל עליהם, כל אחד בתחומו בכל הנוגע לשמירת נכסי המדינה ולא השכילו לדאוג לרווחתם של הדיירים הנמנים עם השכבות הפחות מבוססות בחברה. ההוצאות הנמוכות על תחזוקת הדירות במשך שנים רבות גרמו להידרדרות מצבן הפיזי. על המשרד לפעול בדחיפות כדי לעמוד על מצב התחזוקה של הדירות שבניהול החברות, לרבות על ידי ביצוע סקר, ועל פי תוצאותיו להכין תכנית עבודה ולהקצות משאבים שיבטיחו קורת גג סבירה לדיירי הדיור הציבורי. משרד הבינוי והשיכון לא מילא כראוי את חובותיו השלטוניות לנהל בנאמנות ובאופן יעיל את הרכוש שבידיו, תוך שמירה על הנכס ועל כספי ציבור שמושקעים בו תוך הימנעות מפגיעה בנזקקים.

מעקב
משרד הבינוי והשיכון

5. המשרד יפעל לשיפור ביקורי המעגל והמעקב על החברות המאכלסות, וזאת על-ידי קבלת סיכום תוצאות הביקורים שנערכו בדירות. מהתוצאות שיתקבלו יהיה ניתן לקבל תמונת

מצב מלאה על כלל הדירות בשיכון הציבורי, ממנה יוסקו מסקנות אופרטיביות רוחביות ופרטניות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 91.

ליקוי

7. איחודי דירות שינויים ותוספות בנייה שביצעו דיירים בבית שמש ללא היתר, עלולים לפגוע ביציבות מבנים ולסכן חיי אדם. התובעים בעיריית בית שמש המופקדים על אכיפת חוק התכנון והבנייה בבית שמש לא פעלו באופן מלא לתיקון המעוות. פניות לעיריית בית שמש ממשרד הבינוי והשיכון לטפל בחריגות הבנייה לא נענו, ובמחלקת ההנדסה של עיריית בית שמש לא נמצא מידע על איחודי דירות ללא היתר.

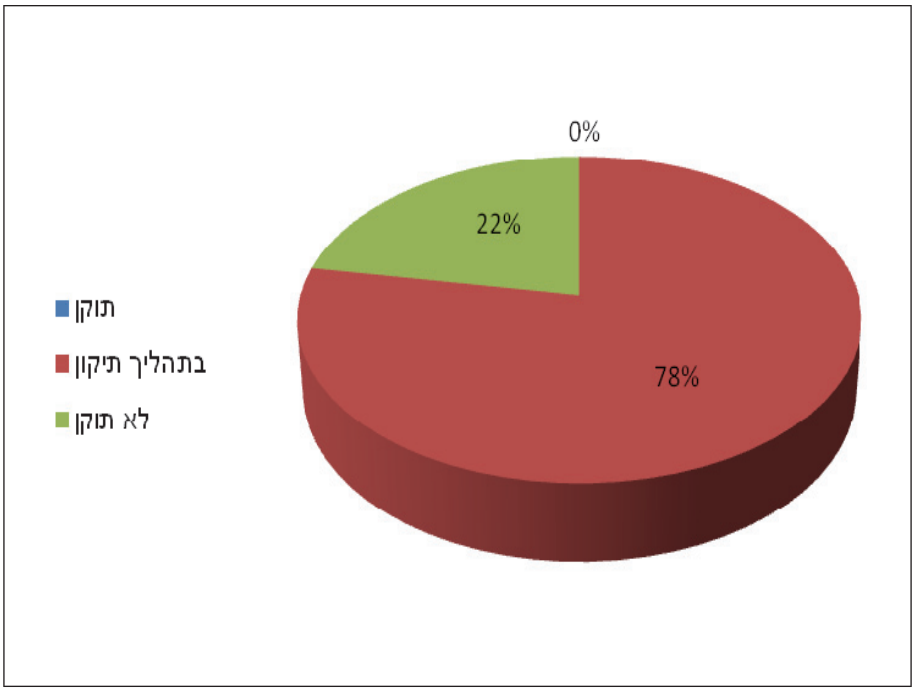
מעקב

7. המשרד פנה לעיריית בית-שמש בבקשה להוציא צווי הריסה לתוספות בנייה בלתי חוקיות שבוצעו בשטחה. העירייה אינה מפעילה את סמכותה בעניין זה ואינה משיבה לפניות המשרד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 92.

מעקב
עיריית בית שמש

7. עיריית בית שמש נקטה מספר פעולות: מחלקת הפיקוח שבאגף הנדסה שלחה זימונים לכל התושבים שעברו עבירות בנייה על-פי דוח משרד השיכון, נגד חמישה דיירים הוגשו כתבי אישום ולמספר דיירים ניתנה הארכה לטיפול בחריגות הבנייה כגון הריסה עצמית.

מינהל מקרקעי ישראל

מינהל מקרקעי ישראל

קבורה אזרחית ביישובים חקלאיים

הגופים המבוקרים: מינהל מקרקעי ישראל; ביטוח לאומי; המשרד לשירותי דת; משרד הפנים – מינהל התכנון

ליקוי

1. החלטת הממשלה והחלטת הנהלת מינהל מקרקעי ישראל מאוגוסט 2004 מטילות על מינהל מקרקעי ישראל את האחריות למנוע את המשך השימוש המסחרי שעושים כמה יישובים חקלאיים בבתי העלמין שבשטחיהם ולבצע עסקאות על פי החלטה ***949***. מתיקי מינהל מקרקעי ישראל עולה כי הוא לא פעל להסדרת השימוש שעשו בבתי העלמין חלק מיישובים חקלאיים אלה. במחדלו זה אפשר ליישובים החקלאיים לעבור על החוק ולקבוע עובדות בשטח.

לפי החוק, שירותי הקבורה בישראל, לרבות הקבורה בבתי עלמין אזרחיים חלופיים, הם באחריות המשרד. הקבורה ממומנת באמצעות הביטוח הלאומי במסגרת תקנות דמי קבורה וגם במסגרת תקנות הזכות לקבורה אזרחית וקשורה למינהל מקרקעי ישראל במסגרת חוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך-1960.

חוק הזכות לקבורה חלופית נחקק כבר בשנת 1996, ולמרות זאת עד מועד סיום הביקורת הוקמו רק שני בתי עלמין אזרחיים חלופיים: בשנת 1999 - בבאר שבע, ובמאי 2009 - בכפר סבא. בהעדר פתרונות ראויים לקבורה אזרחית בבתי עלמין ברחבי הארץ גדל הביקוש לקבורה אזרחית ביישובים חקלאיים; מממצאי הביקורת נראה שלשם כך השתמשו אחד עשר יישובים חקלאיים בקרקעות המדינה למטרות מסחריות וגבו בעד הקבורה תשלומים גדולים בהרבה מאלו המותרים בחוק.

היישובים החקלאיים הללו ממשיכים לעשות שימוש מסחרי בבתי העלמין אשר בשטחיהם בצורה בלתי-מוסדרת ושלא כדין תוך קבלת דמי קבורה מהביטוח הלאומי. משרד מבקר המדינה מצא כי מינהל מקרקעי ישראל לא פיקח כראוי על יישובים חקלאיים אלו, הביטוח הלאומי לא הפסיק גביית כספים בגין קבורה, והמשרד לא הנפיק רישיונות לחברות הקבורה שלהם ולא מנע גביית תשלומי יתר בגין רכישת קבר לאדם בעודו בחיים.

לדעת משרד מבקר המדינה, על הגופים שנזכרו לעיל לפעול בשיתוף פעולה לשיפור מערך הבקרה, הפיקוח והאכיפה בעניין הקבורה ביישובים החקלאיים האמורים. מחד גיסא, על המדינה לקדם את

הקבורה האזרחית החלופית, ומאידך גיסא, עליה לפעול כדי למנוע את הקבורה המסחרית הבלתי-חוקית בכמה יישובים חקלאיים ולהסדירה משום שאי-הסדרתה פוגעת בזכות תושבי ישראל החפצים בכך להיקבר על פי רוח חוק הקבורה האזרחית ומטרותיו.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

1. מחוזות המינהל ממשיכים בהכנת העסקות על פי החלטת מועצה מס. 949 המעודכנת. בנוסף הנחה, מנהל המינהל את האגף החקלאי לדווח על עסקאות שבוצעו לפי החלטת מועצה 949, וכן לדווח על מה שמצוי במחוזות בעניין הקמת בתי העלמין.

להלן דיווחים ממחוזות המרכז וחיפה לגבי הקבורה האזרחית בקיבוצים שהופיעו בדוח המבקר:

קיבוץ עינת - המינהל והקיבוץ הגיעו להסדר כולל בגין השימושים החורגים. בנושא בית העלמין הופסקה הקבורה בתשלום. הקיבוץ התחייב לשלם בגין הקבורה המסחרית שביצע בעבר. המועצה האזורית דרום השרון מטפלת בהכנת תכנית מפורטת להסדרת בית העלמין מעבר לשטח המיועד. עם אישור התוכנית, שטח בית העלמין ייגרע משטח המשבצת. הקיבוץ מכין מפת מדידה בה יסומנו כל שטחי הקבורה המסחרית שיחויבו בתשלום.

כפר ויתקין – בית הקברות אינו מסחרי.

משמרות – קיים בית קברות מאושר על פי משבצת חקלאית. בעבר בוצעה קבורה בתשלום, היום העניין הופסק.

נווה ים – קיים בית קברות מאושר על פי משבצת חקלאית בשטח בית עלמין "מנוחת עולם" בו מבוצעת קבורה לתושבי חוץ בתשלום. נמצא בטיפול משפטי בפרקליטות חיפה. התביעה במסגרת שימושים חורגים כללית מול הקיבוץ. קיימת החלטה לטיפול במסגרת מינהלית, על פי החלטת מנהל מינהל מקרקעי ישראל.

עין כרמל – קיים בית עלמין המאושר על פי משבצת חקלאית. בשטח מבוצעת קבורה לתושבי חוץ בתשלום. התיק הועבר לתביעה משפטית.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 94-93.

מעקב
המשרד לשירותי דת

1. מינהל מקרקעי ישראל דיווח לועדת שרים לענייני קבורה על התקדמות האכיפה בנושא ועל צעדים שנקט כנגד גופי הקבורה.

המשרד החל בביצוע בירורים ושימועים לגופי קבורה ביישובים חקלאיים, וזאת , בין היתר, על-פי מידע בעניין שהתקבל מאת המוסד לביטוח לאומי. בחלק מהמקרים הונחו גופי הקבורה ביישובים החקלאיים להשיב את הכספים לאזרחים. כמו כן, הקפיא המשרד למספר גופים את רישיונות הקבורה.

לצורך חידוש רישיונות הקבורה לגופי הקבורה ביישובים חקלאיים, ישנה דרישה חד משמעית לקבלת אישור ממינהל מקרקעי ישראל לתת לאותם גופים את האפשרות החוקית לקבור בקרקעות אלו.

המשרד פועל למתן מענה בגופי קבורה קיימים לאפשרות קבורה אזרחית חלופית. כמו כן, פרסם המשרד בשנת 2010 תמיכות לגופי קבורה אזרחיים.

בנוסף, נמצא המשרד בקשר עם נציגים מעמותת "מנוחה נכונה" בפתח-תקווה ובהוד-השרון על מנת לבחון אפשרויות לקידום הקבורה האזרחית החלופית.

"מנוחה נכונה" בתל רגב – בחודש יולי 2010 התקיימה ישיבה עם כל הגורמים הרלוונטיים במשרד, בה הוחלט כי תיבדק האפשרות ש"מנוחה נכונה" תתחיל לפתח בבית העלמין בתל רגב שטח מינימאלי לקבורה אזרחית, וזאת כצעד ראשון.

המשרד מבצע בימים אלה מיפוי של כל אפשרויות הקבורה האזרחית בארץ הקיימות כיום אל מול הצרכים לקבורה מסוג זה, ובוחן אל מול הגורמים הרלוונטיים אפשרות להכריז על מספר בתי עלמין כבתי עלמין אזוריים לקבורה אזרחית.

דיווח סטטוס בהקמת בתי עלמין:

פתח תקווה – אושר ייעוד קרקע וממתינים להקצאה ממינהל מקרקעי ישראל.

הוד השרון – ממתינים לפרסום התוכניות להקמת בית העלמין.

תל רגב – תיבדק האפשרות ש"מנוחה נכונה" תתחיל לפתח בבית העלמין בתל רגב שטח מינימאלי לקבורה אזרחית.

המשרד מנסה לקדם את נושא הקבורה האזרחית החלופית, וכל

אימת שמגיעות אליו פניות מעמותות העוסקות בקבורה אזרחית, המשרד מקיים פגישות ונוקט בפעולות נוספות לצורך קידום הנושא.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 95.

מעקב
המוסד לביטוח לאומי

1. החל מאפריל 2009 עורך המוסד בקרה באמצעות רואה חשבון, על חברות הקבורה בישובים חקלאיים, לגביהם התקבלו תלונות על גביית כספים שלא כדין, או שנמצאו חריגות בהיקפי הקבורה.

במסגרת הבקרה, נדרשות החברות להמציא למוסד דוחות כספיים וכרטסת הנהלת החשבונות של בית העלמין, לצורך בדיקה פרטנית. בנוסף, נדרשות החברות להמציא תצהיר חתום בפני עו"ד, בדבר אי דרישת תשלומים ממשפחות הנפטרים בגין הקבורה.

המסמכים מועברים לבדיקה מקיפה של רואה חשבון. ממצאיו, בצרוף הדוחות הכספיים והכרטסות, מועברים למשרד לשירותי דת. כאשר המוסד העלה בבדיקתו, כי נגבה תשלום שלא כדין ממשפחת הנפטר, נדרשת החברה להחזיר הכספים למשפחה בתוספת הפרשי הצמדה, תוך 14 יום. במקביל, מפסיק המוסד את תשלום דמי הקבורה לחברת הקבורה.

נושא ביטול ההסכם עם חברת הקבורה הינו עניין הנתון לשיקול דעתו של המוסד, בהתאם לנסיבות ולחומרת ההפרה של ההסכם. במסגרת שיקוליו, המוסד לוקח בחשבון כי לביטול הסכמים עם חברות בישובים חקלאיים, ללא חתימה על הסכמים חדשים עם גופים אחרים שיבצעו את הקבורה, עלולה להיות השלכה חמורה לגבי מתן שירותי קבורה באותם מקומות. לפיכך, במקרים של הפרת ההסכם, המוסד מעביר המידע לידיעתו של המשרד לשירותי דת ובסמכותו של זה להחליט בשאלת ביטול הרישיון וקביעת גופים חדשים שיטפלו בקבורה באותם ישובים בהם יבוטל הרישיון. זאת, על מנת למנוע מצב בו, חלילה, לא יינתנו שרותי קבורה באותם מקומות. המוסד אינו יכול למנוע קבורה של נפטרים שאינם תושבי המקום או בני משפחותיהם של תושבי המקום - המידע על מקום הקבורה מתקבל בדיעבד בעת הגשת התביעה לדמי הקבורה.

איוש נחלות פנויות

הגופים המבוקרים: מינהל מקרקעי ישראל; משרד החקלאות

ליקוי

1. בין מינהל מקרקעי ישראל ובין משרד החקלאות נתגלעו מאז 2003 חילוקי דעות קשים. משרד החקלאות מתנגד בכל תוקף לאימוץ שיטת המכרז בנוגע לנחלות. לשיטתו, באזור המרכז יש לבטל את הנחלות הפנויות ולאפשר את עיבוד שטח המשבצת החקלאית. בפריפריה יש לעודד את המשך פריסת ההתיישבות על ידי הארכת התקופה לאיושן לפי ההוראה שלפיה נהגו עד להחלטת ההקפאה ולעודד קליטת משפחות חדשות.

ליקוי

2. במועד סיום הביקורת, אוגוסט 2009, כעבור שש שנים מההקפאה, טרם גיבשו שתי הוועדות המלצות, וועדת המשנה אף לא שבה למועצה בנושא זה ולו רק כדי לדווח. בסופו של דבר, המועצה לא קבעה מדיניות חדשה, והקפאת איוש הנחלות הפנויות הייתה תקפה בעת הביקורת כבר יותר משש שנים, למעט באזור עדיפות לאומית א׳ וקו העימות - אם שווי הנחלה אינו גדול מ-100,000 דולר.

ליקוי

3. במינהל מקרקעי ישראל וברשות לתכנון, האחראית לתכנון ולפיתוח של החקלאות וההתיישבות הכפרית, אין מאגר מידע מעודכן על נחלות, שכן את סקר הנתונים האחרון בנושא עשתה הרשות לתכנון בשנת 2002. התוצאה היא שלמדינה אין מידע מעודכן על השימוש בנחלות הפנויות.

מעקב
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

3. התקיימה ישיבת עבודה אחת בנושא ביום 27.6.2010. התקבלה החלטה משותפת למינהל ולמשרד להתקשרות עם גורם שיקים את המאגר. בכוונת שני הגופים לצאת ב״קול- קורא״ לבניית בסיס המידע על הנחלות עד סוף שנת 2010.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 96.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

3. בדיון של צוות לתיקון ליקויים שנערך ביום 15.8.2010, הנחה מנהל המינהל את האגף החקלאי להכין תכנית עבודה לטיוב תיקי הנחלות ולהיערך לגיוס סטודנטים אשר יועסקו על ידי המינהל בעדכון מאגר המידע, או לחילופין באמצעות עובדי המינהל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 97.

ליקוי

4. על מינהל מקרקעי ישראל ועל משרד החקלאות להגיע בהקדם להחלטה מוסכמת בעניין איוש אלפי הנחלות הפנויות בישראל. המשך ההקפאה משנת 2003 ישקף כשל חמור בתפקודם של הגופים השלטוניים המופקדים על ניהול המדיניות הלאומית בתחום המקרקעין והחקלאות. אם שני הגופים לא יגיעו להחלטה מוסכמת בהקדם, יהיה על מועצת מקרקעי ישראל להתכנס לצורך הכרעה בדבר מדיניות האיוש של הנחלות הפנויות. ראוי כי שר הבינוי והשיכון ושר החקלאות יעקבו מקרוב בחודשים הקרובים אחר הפעולות הנעשות לשם כך.

מעקב

1-4. ביום 28.4.2010 נערך דיון כללי.
בדיונים שנערכו בימים 31.5.2010 ו-13.6.2010 נשמעו עמדות משרד החקלאות, מינהל מקרקעי ישראל ומשרד המשפטים כנציגי המדינה וכן גופי הקשת המזרחית, האגודה לצדק חלוקתי, עמותת אדמתי, האיחוד החקלאי ותנועת המושבים.
בדיון שנערך ב-4.8.2010 סוכם כי כל חבר ועדה, שירצה בכך, יגבש מתווה לפתרון בעיית איוש הנחלות הפנויות, זאת בהתחשב במגוון העמדות שהוצגו בפני הועדה על ידי הגופים השונים. חברי הועדה מונחים כי על ההצעות להשתלב במסגרת המשפטית שהותוותה בחוות הדעת המשפטית שנערכה על ידי היועץ המשפטי של המינהל. עם סיום הדיונים תגובש הצעה בנושא שתובא לדיון במועצת מקרקעי ישראל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 97.

מעקב
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

1,2,4. המשרד הופיע בפני ועדת המשנה של המינהל והציג את עמדתו והצעתו. ועדת המשנה הפועלת מכח החלטתה של מועצת המינהל בנושא, המשיכה בקיום שימוע של תנועות ההתיישבות, ובמקביל

הושלמה חוות דעת היועץ המשפטי של המינהל. הצעת המשרד הועברה למינהל. הנושא טרם הובא לדיון במועצת המינהל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 97.

יישובים בתת-אכלוס

הגופים המבוקרים: מינהל מקרקעי ישראל; משרד החקלאות ופיתוח הכפר

ליקוי

1. להחלטות העוסקות בעתידם של יישובים בתת-אכלוס השלכות מרחיקות לכת לגבי תושביהם ועל גורמים אחרים כגון נושים, התנועה המיישבת ועוד. יש מקום לבחון פתרונות בידי ועדה ציבורית או ממשלתית אשר תגיש את המלצותיה לצורך קבלת החלטה מחייבת. היעדר הסכמה מתמשך אינו תקין.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

1. הנושא יידון בהנהלת המינהל בחודש אוקטובר 2010. כולל הצגת נתונים ודיווח פרטני על כל ישוב וישוב שהינו בתת אכלוס, כולל דיווח פרטני לגבי היישובים שחדלו להיות בתת אכלוס.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 98.

מעקב
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

1. הנוהל יעודכן בתום הדיונים בין המשרד לבין רשם האגודות השיתופיות. טיוטה מעודכנת תובא לדיון בנובמבר 2010 והכוונה לאשרה עד סוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 98.

ליקוי

2. הניסיונות להגיע להסדר ביישובים נמשכים שנים ארוכות. בכל ארבעת היישובים לא נבחנו חלופות אפשריות ועלויותיהן לפני שהוחלט על פתרון מסוים.

ליקוי

3. במועד סיום הביקורת לא הייתה ברשות לתכנון ובמינהל מקרקעי ישראל רשימה מדויקת של כל היישובים המוגדרים כיישובים בתת-אכלוס, ואף לא היה להם מידע כולל על אמצעי הייצור שמחזיקים יישובים אלה (קרקעות, מכסות מים ועוד).

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

3. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

4. בטיפול ביישובים בתת-אכלוס מעורבים גורמים רבים. כדי לקבל את ההחלטות בעניינם יש לקיים עבודת מטה משותפת של כל הגופים הרלוונטיים. משרד החקלאות ומינהל מקרקעי ישראל צריכים להיות נחושים והחלטיים יותר בעניין יישום החלטותיהם, לתאם ביניהם את הפעילות ולשתף פעולה עם רשם האגודות השיתופיות.

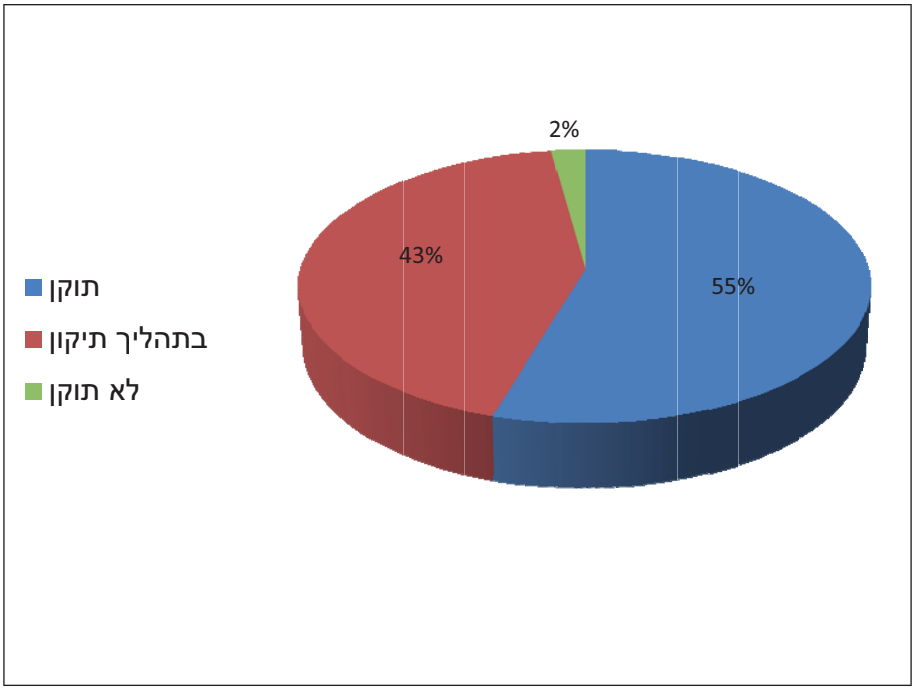
מעקב
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

4. מתקיימים דיונים לתיאום בין המשרד לבין רשם האגודות השיתופיות והמינהל. צפי לסיום סבב זה - נובמבר 2010. בכוונת המשרד להגיע עד לסוף שנה זו עם עמדה/המלצה לגבי הגוף המתאים לטיפול בנושא (ועדה בין-משרדית או אחר) בנוסף, מקודם טיפול בבסיס המידע החיוני לקבלת החלטות בנושא זה.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

משרד הבריאות

משרד הבריאות

ניהול הקניין הרוחני במערכת הבריאות הממשלתית

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; משרד האוצר; משרד החקלאות ופיתוח הכפר; משרד המשפטים; משרד ראש הממשלה; נציבות שירות המדינה

ליקוי

1. אף שנושא הקניין הרוחני מוסדר זה שנים בגופים ממשלתיים וציבוריים אחדים - מינהל המחקר החקלאי שבמשרד החקלאות ופיתוח הכפר (מכון וולקני), אוניברסיטאות ומכוני מחקר, כמו מכון ויצמן למדע - המדינה לא פעלה להגן על תוצרי הידע שמפיקה מערכת הבריאות הממשלתית ולא הביאה להסדרת הנושא.

ליקוי

2. בשנים 2004-2005 קיבלה הממשלה כמה החלטות להסדרת הקניין הרוחני, ובהן החלטה מאוגוסט 2005, אשר קבעה מדיניות בנושא הקניין הרוחני במערכת הבריאות והטילה על שר האוצר ושר הבריאות ליישם אותה ולקבוע תקנות והסדרים לשם כך. אולם חילוקי דעות בין משרדי האוצר והבריאות מנעו את הסדרת הנושא.

ליקוי

3. מזכירות הממשלה, המופקדת בין היתר על מעקב אחר ביצוע החלטות הממשלה, לא עקבה אחר ביצועה של החלטת הממשלה מאוגוסט 2005 - למעט פנייה חד-פעמית שנתיים לאחר קבלת ההחלטה, לשר הבריאות ולשר האוצר.

ליקוי

4. בשנים 1999-2005 פעלו גם כמה ועדות וצוותים שדנו בנושא והגישו המלצות לשר האוצר, למנכ"ל משרד הבריאות ולחשב הכללי במשרד האוצר , אולם גם ועדות וצוותים אלה לא הביאו להסדרת הקניין הרוחני במערכת הבריאות.

ליקוי

5. במרס 2004 הקים החשכ"ל ועדת היגוי בין-משרדית להסדרת נושא הקניין הרוחני במשרדי הממשלה. אף שחלק נכבד מהנושאים שהיה צורך בהסדרתם נגעו לקניין הרוחני במערכת הבריאות, נכלל נציג של מערכת הבריאות הממשלתית רק בוועדת משנה של ועדת ההיגוי, ולא בוועדת ההיגוי עצמה. בהיעדר נציג כאמור הוועדה לא נתנה ביטוי הולם לעמדתה של מערכת הבריאות הממשלתית ובכך נפגעה יכולתה להביא להסדרת הנושא.

ליקוי

6. ועדת ההיגוי הגישה לחשכ"ל בדצמבר 2005 המלצות להסדרת הנושא במערכת הבריאות הממשלתית. אולם מנכ"ל משרד הבריאות ומנהלי בתי החולים הממשלתיים, שלא שותפו בוועדה כאמור, התנגדו להמלצות האמורות וטענו כי מימושן יגרום נזק בלתי הפיך לפיתוח הקניין הרוחני במערכת הבריאות הממשלתית. גם ההסתדרות הרפואית בישראל הביעה התנגדותה להמלצות ועדת ההיגוי.

ליקוי

7. הגורם העיקרי לאי-הסדרת נושא הקניין הרוחני הוא מחלוקת בין משרד האוצר למשרד הבריאות שנמשכת כבר כעשור, בין היתר לגבי מודל חלוקת התמלוגים והליך המסחור. עקב זאת נגרמים למדינה נזקים כספיים ניכרים שקשה לאמוד אותם. היעדר הסדרה גם עלול לגרום ל"בריחת מוחות" ולזליגת ידע מהמערכת הממשלתית, שפירושן נזק מתמשך נוסף למדינה, שאינו בר תיקון, הן מהבחינה הכספית והן מבחינת ההון האנושי.

מעקב
משרד הבריאות

1-7. ועדה בראשותו של פרופ' גבי ברבש, ישבה מספר חודשים על המדוכה והגיעה לסיכום ולחתימה עם משרד האוצר על הוראת המינהל בנושא הקניין הרוחני במערכת הבריאות. החוזה הופץ באוקטובר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 103.

מעקב
משרד האוצר

7. נציגי החשב הכללי פעלו במטרה להביא לחתימה של הוראת המינהל בנושא הקניין הרוחני במערכת הבריאות. לצורך כך, נערכו מספר דיונים מול נציגי מערכת הבריאות וכן נערכו שינויים והתאמות נדרשות בהוראת המינהל באופן המאפשר הסכמות בין הגורמים הרלוונטיים השונים. החשב הכללי ימשיך להשקיע מאמצים על מנת שהנוהל ייחתם בקרוב.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 102.

חדרי מיון (מלר"דים)של בתי החולים הכלליים- היעדר תקינה סדורה

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; נציבות שירות המדינה; שירותי בריאות "כללית"; קופת חולים "לאומית"; קופת חולים "מאוחדת"; "מכבי" שירותי בריאות; מרכז רפואי "תל השומר"; מרכז רפואי "סורוקה"; מרכז רפואי העמק

ליקויים 2,12,17,19,25-26,28 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 104-124.

ליקוי

1. בחדרי המיון יש עומס רב. לעומס זה השלכות רבות, שהעיקריות בהן הן: משכי המתנה ארוכים של הפונים; עומס יתר על מחלקות האשפוז עקב הפניות מיותרות; חוסר שביעות רצון של הפונים; פגיעה ביעילות העבודה של הרופאים; אלימות נגד הצוות. המשרד לא עשה די במעקב אחר העומס בחדר מיון, בהנחיית בתי החולים לאסוף מידע עליו ובחקירת הגורמים לעומס, השפעתו והדרכים להקלתו.

מעקב
משרד הבריאות

1. העומס בחדרי המיון נובע בגידול באוכלוסייה, בהזדקנות האוכלוסייה ובמחסור במיטות אשפוז. המשרד פועל ללא לאות, מול משרד האוצר לקבלת תוספת מיטות שתאפשר מתן מענה לבעיה. כל עוד לא תבוצע תוספת זו, תמנע העברת חולים קשים מחדרי המיון הזקוקים לאשפוז.
ב-2.8.10 התכנסה ועדת השרים לביקורת המדינה ודנה בנושא המלר"דים. המשרד הגיש לוועדה הצעה לטיוטת החלטה שהתקבלה על-ידי המשתתפים. נציג האוצר שנכח בדיון הסתייג מהנוסח המוצע ודרש להוסיף להחלטה כי כל תהליך של שיפור בעבודת המלר"דים, יהיה במסגרת התקציב שאושר בסוף יולי 2010 בדיונים שהתקיימו בין משרדי הבריאות והאוצר. בסיכום הדיון הוחלט כי משרד הבריאות יציג תכניות להפחתת העומסים בחדרי המיון וכן תוכנית לשיפור העבודה ושמירת מידע רפואי וידווח לאוצר על ההתקדמות תוך ארבעה חודשים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 104.

ליקוי

3. מחקר שנעשה בישראל מצביע על כך שמספר מקרי האלימות בחדר מיון עומד ביחס ישר לעומס שבו. בעקבות המלצות ועדה לבחינת סוגיית האלימות במוסדות הבריאות ולמציאת דרכי התמודדות עם התופעה, פרסם המשרד, בשנים 2000 ו-2004, חוזרי מנכ"ל שהנחו את בתי החולים, בין היתר, להציב שוטרים לאבטחת חדר מיון, ליזום פעולות חינוך והשתלמויות של הצוות בנושא ולהפעיל מערך תיעוד על אלימות בבתי החולים. חלק מההנחיות האלה לא יושמו, ובכלל זה לא שולבו שוטרים באבטחת חדר מיון. המשרד גם לא פיקח על יישום הנוהל ולא יזם דיון עם המשרד לביטחון הפנים לצורך הענקת סמכויות אכיפה למאבטחים בחדר מיון והבהרת סמכויותיהם לטיפול במקרי האלימות.

מעקב

3. הפקחים החלו לקבל סמכויות בתוקף "חוק סמכויות שמירה על שלום הציבור ובטחונו" החל מאוגוסט 2009 באופן שוטף, הם עוברים הכשרה בת 4 ימים, המוכתבת על-ידי משטרת ישראל, חטיבת האבטחה. עם סיום ההשתלמות הם מקבלים תעודה המקנה להם סמכויות. עד היום הוכשרו כ-35 פקחים. הם נקראים בלשון החוק: "בודקים לא חמושים" או, אם הם נושאי נשק הם נקראים: "בודקים חמושים". נוכחותם הביאה לירידה במספר אירועי האלימות המדווחים (כ-8% בממוצע) , ביחידות בהם הם נמצאים ולהגברת תחושת בטחון לצוותים. אמצעים פיסיים: בשנים 2008-2009 הושקעו באמצעי אבטחה פיסיים, בשרותי בריאות כללית בסך שניים וחצי מיליון שקלים ובבתי חולים ממשלתיים כמיליון שקל. האמצעים כוללים: דלתות ביטחון, מנעולים חשמליים, קוראי תגים, מצלמות טלוויזיה מעגל סגור לתיעוד אירועים, לחצני מצוקה למוקדי האבטחה, שילוט מסביר וכדו', כל בית חולים בהתאם למדיניות ההנהלה. כמו כן הושקעו משאבים נוספים בהדרכות, ימי עיון, סדנאות בהשתתפות כ-2500 עובדי בתי חולים ממשלתיים.

ליקוי

4. כדי להתאים את חדר המיון למספר הפונים אליו, יש צורך לקבוע אמות מידה להיבטים פיזיים שלו, ובין היתר למספר עמדות הטיפול שיהיו בו, ויש לעדכן אמות מידה אלה מדי כמה שנים. המשרד הקים ועדות שע"

סקו בנושא זה ואף הביאו לפניו המלצות, אך הוא לא פעל לשינוי אמות המידה לפי המלצות הוועדות, והסטנדרדים שהוועדות המליצו עליהם לא פורסמו.

ליקוי

5. הרחבת חדר מיון מתבצעת לעתים על ידי ציפוף המיטות בלא הגדלת שטח חדר המיון. הדבר מביא להצבת עמדות במקומות שאינם ראויים לכך, ומתעורר חשש לפגיעה באיכות הטיפול הרפואי וברווחת הפונים. כך למשל נמצאה עמדת בחדר מיון לבדיקות בישיבה שחוסמת את אחד הפתחים לחדר ההלם, שצריך להיות פנוי למעבר מהיר, הן של מיטות חולים והן של אנשי צוות.

מעקב

4-5. הוכנו כבר הנחיות חדשות שהועברו לגופים הנוגעים בדבר. ההנחיות טרם פורסמו באופן פורמאלי. עם זאת בעלי נגיעה לתכנון מלר"ד חדש (צוותי בתי חולים ואדריכלים) נעזרים בחוברת ופועלים בהתאם להנחיות הכתובות ובתיאום עם המשרד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 107.

ליקוי

6. העומס במחלקות האשפוז, בעיקר הפנימיות, אינו מאפשר לעתים לאשפז במחלקה פונים שהוחלט על אשפוזם, ולכן הם נשארים בחדר מיון במעין "מחלקת השהיה" - לעתים למשך כמה יממות וכתחליף למחלקת אשפוז. המשרד לא קבע הנחיות בנושא המושהים בחדר מיון, בין היתר באשר לצוות הרפואי, לציוד והמכשור הנדרשים כדי לתת טיפול הולם לפונים אלה.

מעקב

6. לא דווח על ההתקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 108.

ליקוי

7. אחת הדרכים להקלת העומס בחדר מיון ולמניעת פניות לקבלת שירותי רפואה ראשונית בחדר מיון, היא באמצעות מוקדים לרפואה דחופה בקהילה. חלק מהמוקדים מוקמים על ידי קופות החולים בעצמן, ואחרים הם בבעלות חברות פרטיות. למרות היקף פעילותם הנרחב של המוקדים, הפוטנציאל הגלום בהם להקלת העומס בחדר מיון, והיותם ספקי שירות רפואי שבתחום האחריות של המשרד, לא קיים המשרד עבודת מטה לקביעת מדיניות לאומית בעניין המוקדים הרפואיים, בין היתר בתחום הכשרת הצוות הרפואי, התנאים הפיזיים, המכשור והנגישות. המשרד גם אינו מקיים בקרה במוקדים אלה. יתרה מכך, המשרד אפילו לא קבע שהמוקדים נדרשים לרישוי כלשהו מטעם המשרד, בדומה לרישוי אותו חייבים לעבור מרפאות כירורגיות פרטיות.

מעקב

7. הטיוטה נמצאת בשלבי אישור בהנהלת המשרד . כמו כן, המשרד ממתין לקבלת התייחסויות מגורמים חיצונים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 108.

ליקוי

8. חשב משרד הבריאות המליץ בעניין ההתקשרות בין הקופות לבתי החולים באוקטובר 2009, במסגרת הניתוח הפיננסי לשנת 2008, כי יש לבחון את מנגנון הקֶפִּינְג (שיטת ההתחשבנות בין קופות החולים למרכזים הרפואיים) וההסכמים הגלובליים בין המרכזים הרפואיים לקופות החולים וכי פעילות חדר מיון לא תיכלל במנגנון הקפינג. לדבריו בשיטה זו יימנע מקופות החולים לקבל שירותים במחירים נמוכים משמעותית ממחירי המחירון, בעקבות הצפת המרכזים הרפואיים בחולים הפונים לחדר מיון. לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי כי המשרד יקיים עבודת מטה שתבחן את השפעת ההסכמים הנהוגים כיום בין קופות החולים לבין בתי החולים על הקמה והתקשרות של קופות החולים עם מוקדים רפואיים ומתוך כך גם על העומס בחדר מיון.

מעקב

8. הצוות לקביעת הסדרי ההתחשבנות בין קופות החולים לבתי החולים מגבש את המלצותיו למודל התחשבנות לשנים הקרובות.

המודל שיקבע יכלל במסגרת חקיקת חוק ההסדרים לשנת 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 109.

ליקוי

9. כמות כוח האדם הרפואי המועסק בבתי החולים נקבעת על פי מפתחות תקינה שנקבעו בשנות השבעים של המאה העשרים, ועודכנו מדי פעם בפעם בשנים שלאחר מכן. מנגנון עדכון התקינה לא שונה, ואין הוא מביא בחשבון שינויים שחלו במשך השנים, כגון שינויים טכנולוגיים, גידול האוכלוסייה והזדקנותה, היקף הפעילות הרפואית והתפתחות של מקצועות בתחום הרפואה. המשרד לא יזם תקינת כוח אדם חדשה ונכונה לחדר מיון, והוא אינו מקיים בקרה אחר מילוי הנחיותיו.

מעקב

9. המשרד מינה צוות שיגיש את ההמלצות עד סוף 2010 וימליץ על מתכונת התקינה של הרופאים והמתמחים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 110.

ליקוי

10. נציבות שירות המדינה מקיימת, בשיתוף בתי החולים הממשלתיים, עבודת מטה לקביעת תקן הרופאים בהם, ובכלל זה בחדר מיון. ואולם לאחר עבודת המטה האמורה מחלק בית החולים את סך התקנים שקיבל באופן שונה מקביעת הנציבות שירות המדינה וללא התערבותו או בקרתו. בסופו של דבר אין כמעט קשר בין תקן הרופאים שקבע נציבות שירות המדינה למצבתם בפועל בבתי החולים הממשלתיים.

מעקב

10. קיים קשר ברור בין תקן הרופאים שקבעה נציבות שירות המדינה לפני 30 שנה. הפערים באים לידי ביטוי בשטח.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 111.

ליקוי

11. המשרד לא הכריע במחלוקת מקצועית עד כמה צריך להיות חדר מיון מאויש במומחים ברפואה דחופה, ולא קבע אילו תחומי מומחיות

רפואית יכלול חדר מיון ואילו הכשרות צריכים לעבור רופאים בחדר מיון שהתמחותם אינה בתחום הרפואה הדחופה.

מעקב

11. לדעת המשרד ברמה העקרונית, חייבים להימצא בחדרי המיון רופאים מומחים. רופאים שאינם בגדר מומחים, על פי חוות דעת של מנהל בית החולים, יכולים לקבל אישור פרטני מראש מינהל הרפואה במשרד כדי שיוכלו לשחרר חולים מחדרי המיון (בדרך כלל מדובר ברופאים הנמצאים בשלב מתקדם של ההתמחות ועם ניסיון רב בעבודה במיון). כל רופא עוסק בתחום מומחיותו לכן אין צורך בהכשרה מיוחדת נוספת לעבודה במיון, למעט הצורך לבצע החייאה. דבר זה מבוצע כבר שנים במס״ר (מכון לסימולציה רפואית) בו לומדים הרופאים טרם התחלת הסטאז׳. ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 111.

ליקוי

13. בישראל, בניגוד לקיים בארה״ב, לא נקבעו צורכי מערכת הבריאות במומחים בתחום הרפואה הדחופה, והיא הוגדרה כתחום של מומחיות-על - עובדה המשפיעה על היצע הרופאים בתחום. כמו כן לא קבע המשרד מהו מספר המומחים ברפואה דחופה שיש לשלב בכל משמרת. למשרד הבריאות גם אין מאגר נתונים עדכני ושלם על מומחים בתחום זה, ואין לו למשל נתונים כמה מהרופאים עזבו את ישראל או אינם עוסקים במקצועם.

מעקב

13. עבודה במשמרות: המשרד בשיתוף האיגוד לרפואה דחופה מבצע פיילוט בנושא. המשרד מציין כי במסגרת מדיניותו מעודד רופאים להתמחות ברפואה דחופה. לא נקבע מספר מומחים שחייבים להיות במשמרת.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 112.

ליקוי

14. בקרב העוסקים במקצועות חדר מיון יש תמימות דעים ששינויים שחלו במערכת הבריאות צריכים להביא לתוספת תקנים, ולכל הפחות מחייבים את משרד הבריאות לקיים עבודת מטה שתנתח את השינויים ותקבע תקן הולם ועדכני. דבר זה לא נעשה.

מעקב

14. ראה מעקב לליקוי מספר 9.

ליקוי

15. הכשרה לא מתאימה של כוח האדם הסיעודי בחדר מיון: מינהל הסיעוד שבמשרד הכיר בחשיבות של קיום הכשרה מתאימה של אחיות חדר מיון, ולכן בשנת 1999 הוא פרסם חוזר שקבע כי אחראי משמרת בחדר מיון יהיה בוגר קורס על-בסיסי ברפואה דחופה, אולם מינהל הסיעוד לא ביצע בקרות על קיום הנוהל, ומאז שנת 2004 לא אסף נתונים בתחום זה. התברר כי בבתי החולים שנבדקו אין הקפדה על כך שכל אחראי המשמרת יהיו בוגרים של הקורס העל-בסיסי ברפואה דחופה. בחלק מבתי החולים חדר מיון מפוצל לתת-מחלקות באולמות נפרדים, אך המשרד לא קבע אם בכל תת-מחלקה בחדר מיון צריך להיות אחראי משמרת בעל הכשרה על-בסיסית כאמור.

מעקב

15. הבקרה בנושא כוח אדם במלר"ד הסתיימה. בוצע שלב ניתוח הנתונים וניתן לראות כי קיים מספר מתאים של תקני כוח אדם סיעודי במלר"ד הכללי, בהתייחס למפתחות התקינה.
תקני אחיות בעלות הכשרה על בסיסית עומד על 50% מכלל האחיות במלר"ד (43% בעלות הכשרה ברפואה דחופה).
הפצת הנתונים תתבצע במהלך חודש יולי 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 113.

ליקוי

16. אחת הדרכים לייעל את עבודת חדר מיון היא מיון ראשוני של הפונים לחדר מיון באמצעות אחות ותיקה ומקצועית שמנתבת את הפונים וקובעת את סדר הטיפול בהם לפי מצבם הבריאותי. שיטת הטריאז' נבחנה במחקר בבתי חולים כלליים, ותוצאותיו הצביעו על הצלחתה, על עלייה בשביעות הרצון של המטופלים ועל ירידה בזמן השהייה של החולים. במחקר הומלץ לשקול הפעלה של הטריאז' בכל בתי החולים, ואולם המשרד לא דן בהמלצות המחקר ולא החליט אם יש להנחות את בתי החולים לפעול בשיטה זו. מינהל הסיעוד במשרד גם לא הנחה את בתי החולים שפועלים בשיטה זו, מהם ההכשרה והניסיון הנדרשים

מאחיות טריאז׳. בבית החולים העמק נמצא כי את הטריאז׳ מבצע בפועל צוות פקידים במשרד הקבלה, ללא הכשרה מספקת למטלה זו.

מעקב

16. נעשה איסוף נתונים בנושא כח אדם סיעודי במלר״ד. הממצאים מעידים על עמידה בתקינה. באשר לשיטת הטריאז׳ (מיון וקביעת קדימויות ראשוניים של הפונים לחדר המיון) זאת נתונה לבחירתו של מנהל בית החולים. מינהל הסיעוד בודק את עמדות האחיות בנושא.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 114.

ליקוי

18. מתפקידו של המשרד לקבוע נהלים בסיסיים לעבודת חדר מיון בתחומים שונים: רפואיים, מנהליים ומשקיים, ועליו לקיים פורום קבוע לעדכון הנהלים בהתאם להתפתחויות טכנולוגיות, רפואיות וכד׳. המשרד ניסה להסדיר נהלים אלה, אולם המלאכה לא הסתיימה. כתוצאה מהיעדר הסדרה כאמור, יש חוסר אחידות בדרך שבה פועלים בחדר מיון בתחומים רבים. היעדר סטנדרדים בתחומים אלה ואחרים מקשה על המשרד לקיים בקרה על תחום הרפואה הדחופה. אגפי המשרד הכינו במשך השנים נהלים הנוגעים לעבודת בתי החולים, והמשרד מפעיל אתר אינטרנט ובו מנוע חיפוש לנהלים אלה. לרבים מנהלים אלה יש נגיעה גם לעבודת חדר מיון, ואולם הם אינם ניתנים לאחזור מרוכז. מאגר הנהלים גם אינו מעודכן ומרוענן, ולעומת נהלים שחסרים בו, ניתן למצוא בו גם נהלים לא רלוונטיים או בלתי תקפים. המשרד ניסה בעבר להכין נהלים בנושאים שהוא ראה צורך בהסדרתם, אולם נהלים אלה לא פורסמו בסופו של דבר, והם תויקו כ״נהלים בהקפאה״, בלא שאותו נושא הוסדר בדרך אחרת. לדוגמה, נוהל בנושא ״חובת הוצאת סיכומי מחלה מודפסים״.

מעקב

18. בדיקת חדר המיון מבוצעת יחד עם בדיקת מחלקות רבות אחרות בבית החולים (חדרי ניתוח, פנימית וכו׳) ואין בכוונת המשרד לקבוע תקן לסיכום הביקור בחדר המיון.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 116.

ליקוי

20. המשרד לא מנהל רישום ותיעוד מרוכז וזמין על בקרות שנעשו לפני שנת 2008, ואין בידיו תכנית לבקרות עתידיות. מעיון בתכנית הבקרות לשנת 2010 נמצא שמבין 28 תכניות לבקרת רישוי שנכללו בה, 15 תוכננו למועד שאחרי תאריך תפוגת הרישיון. אשר להיקף ומחזור הבדיקה - מאחר שמדובר בבקרה המתקיימת אחת לשלוש שנים, המשמעות היא שבחדר מיון שלא נבדקו בו נושאי הבקרה הקשורים אליו, יופעל למעשה כשש שנים בלא בקרה של המשרד.

מעקב

20. המשרד עושה את מירב המאמצים לקביעת תאריכי הבקרות לקראת חידוש הרישוי, המשרד מציין כי המחסור בכוח אדם יחד עם ריבוי מטלות האגף מקשה על הנושא, כל מקרה בו יש צורך להאריך רישיון של מוסד לזמן קצוב, הנושא נבחן ויבחן לגופו של עניין.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 118.

ליקוי

21. בחלק מבתי החולים הכלליים בארץ ובעולם מקובל לעשות תהליך אקרדיטציה, שבין מטרותיו - לעקוב לדוגמה אחר החולה מרגע כניסתו לחדר מיון עד שחרורו, ולאתר את הליקויים בתהליך. בדרך זו כוללת הבקרה את כל פעילות חדר מיון וגם את הממשק של חדר מיון עם שאר מחלקות בית החולים. ואולם תהליך בקרת הרישוי שמבצע המשרד אינו כולל עקרונות בקרה חשובים שקיימים בתהליך האקרדיטציה.

מעקב

21. תהליך האקרדיטציה (תהליך בחינה חיצוני המעריך את איכות הטיפול) החל ובחודש 12/10 תהיה הכרה בתהליך ויכלול גם חמישה בתי חולים ממשלתיים נוספים על ידי ארגון JCI.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 118.

ליקוי

22. תהליכי הבטחת איכות הם תהליכים משלימים לתהליכי הפיקוח

והבקרה. ואולם, בין השנים 1993-2009 לא נערך אף תהליך כולל של הבטחת איכות בחדר מיון, למעט סקר מאפיינים שנשלח לבתי החולים בשנת 1996, ונושא איתור נשים נפגעות אלימות בחדר מיון בשנת 1999. זאת אף על פי שהמשרד עמד על הצורך בכך, ובשנת 1999 הוא אף תכנן לבצע תהליך בקרת איכות. ואולם התהליך נעצר עוד לפני שהחל, ומאז לא נעשתה כל פעילות בתחום זה.

מעקב

22. הוועדה בנושא אבטחת ובקרת איכות בחדר המיון נפגשת באופן קבוע אחת לשישה שבועות. סיום משוער של תהליך בניית השאלון- ינואר 2011. המבדק עצמו יתבצע בשליש האחרון של 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 119.

ליקוי

23. לצורך תפקוד שוטף ותקין של חדר מיון, על הנהלת בית החולים לקיים בקרה פנימית, ועל המשרד לוודא שהנהלת בית החולים אכן מקיימת בקרה. ואולם המשרד לא קבע אילו פעולות של פיקוח ובקרה פנימיים על בתי החולים לבצע בתחום איכות הטיפול בחדר מיון, וכיצד הן תתועדנה כדי שהוא יוכל לבדוק אותן. גם לא נמצא שהמשרד מפקח אם וכיצד בודק בית החולים את חדר מיון שלו. המשרד גם לא מפעיל באופן שוטף ומתוכנן בקרה על המשתנים הקובעים את איכות הטיפול הרפואי בחדר מיון.

מעקב

23. המשרד סיים כבר את הכנת רשימת התיוג המצויה כבר באתר המשרד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 120.

ליקוי

24. חשוב שהמשרד יקבע את מאפייני ההכשרה, הוותק והניסיון של בעל התפקיד שבסמכותו להחליט על שחרור. בשנת 1979 הנחה המשרד כי יוסמכו לכך רק רופא מומחה או מתמחה בשנתיים האחרונות להתמחותו. ואולם במשך השנים לאחר מכן הפיץ המשרד לחדר מיון

סדרה של הנחיות, ובהן הוריד את הדרישות המתנות הסמכה כזו. במועד סיום הביקורת, גם רופא שזה עתה סיים את לימודיו ואין לו כל ניסיון, יכול לשחרר פונים מחדר מיון במידה ויש לו אישורים כפי שנקבע. המבקר הפנימי במשרד הבריאות מצא שבשנים 2004-2006 שוחררו פונים רבים מחדר מיון על ידי רופאים שאינם עומדים אפילו בדרישות המקלות של המשרד עצמו.

מעקב

24. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

27. מכתב השחרור מחדר מיון מצריך התייחסות והמשך טיפול מטעם רופאים במחלקות, רופאים בקהילה ועוד. מכאן שחשוב לקיים רישום רפואי מפורט, מדויק וברור, ולשם כך עליו להיות מודפס ולא כתוב בכתב יד שלעתים אינו קריא. ב-2001 החל המשרד להסדיר תחום זה במסגרת נוהל שעסק ב"חובת הוצאת סיכומי מחלה מודפסים". בסופו של דבר הטיפול בנוהל הופסק בלא כל החלטה רשמית להקפיא את הנוהל ובלא שהנושא הוסדר. יצוין כי במועד סיום הביקורת, כל חדר מיון שנציגי משרד מבקר המדינה ביקרו בהם, הפיקו גיליונות רישום רפואי בכתב יד.

מעקב

27. לא דווח על ההתקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 122.

ליקוי

29. על מנת לשפר את הטיפול הרפואי והשירות הניתן בחדר מיון, ראוי היה שהמשרד כמיניסטריון יעסוק בניהול ידע בתחומים הנוגעים לעבודת בחדר מיון בארץ ובעולם, ובמסגרת זו ירכז ידע ממקורות שונים ובכלל זה מבתי החולים בארץ, מקבילות ותלונות שהוגשו לנציבויות השונות על ידי הציבור, מאירועים חריגים וכו', ינתח את המידע שרוכז על ידו, יחליט על הצעדים הנדרשים בעקבות ריכוז וניתוח הידע, ויטמיע אותו בכלל חדרי המיון בארץ.

מעקב

29. אין בכוונת המשרד לעסוק בניהול ידע בתחומים הנוגעים לעבודה בחדרי המיון. העבודה בחדרי המיון דומה במהותה לעבודה בכל תחום רפואי אחר, ואין זה מתפקיד המשרד לרכז ידע תחום קליני כלשהו.

הסדרים כלכליים בין קופות החולים לבתי החולים הכלליים והשפעתם על המבוטחים

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; משרד האוצר; שירותי בריאות "כללית"; קופת חולים "לאומית"; קופת חולים "מאוחדת"; "מכבי" שירותי בריאות

ליקויים 1-3,6,15-17 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 125-138.

ליקוי

4. מחלוקת כספית בין הקופה לנותן שירותים שלה גורמת לעתים לצמצום היצע נותני השירות למבוטחים, ויש בכך פגיעה בהם.

מעקב
משרד הבריאות

4. המשרד פועל במספר מישורים לוודא כי מחלוקות כספיות בין הקופה לנותני השירותים לא תביא לצמצום היצע נותני השירות למבוטחים ולא לפגיעה בהם. להלן הפעולות בהן נוקט המשרד: בוררות בין ספקי שירות לבין הקופות. הסדרה של תעריפים ואי בהירויות בהגדרות שירותים על-ידי עדכון הגדרת שירותים בתעריפון ומחירים (באישור ועדת מחירים). חיוב קופות החולים לספק שירותים בסל השירותים על פי פסיקות פרטניות של נציבת קבילות החולים לנושא חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ביצוע רפורמות מחירים כוללות, כגון: הפחתת תעריפים אמבולטורים והעלאת תעריפי אשפוז או הכנסת תעריפי טיפול בטראומה, לשיפור איכות המחירים במערכת הבריאות.

ליקוי

5. מאוחדת עדיין לא הביאה את הסדרי הבחירה שלה לידיעת שר הבריאות, גם לאחר שמשרד מבקר המדינה פנה אליה בעניין במהלך הביקורת. ואילו המשרד, שהוא הרגולטור, לא דרש משתי הקופות שלא פעלו כחוק עד 2009 להביא את ההסדרים לידיעת שר הבריאות. בכך לא קוים הליך חשוב שהמחוקק דרש אותו.

מעקב

5. המשרד נמצא בתחילת התהליך לבחינת הסדרי הבחירה של כלל הקופות. מכתב עקרונות בנושא הופץ לקופות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 127.

ליקוי

7. ניתוח שיטת ההתחשבנות בין הקופות לבתי החולים מעלה שהיא מורכבת מאוד ויש בה חסרונות מהותיים. כך לדעת המשרד, אחד החסרונות הוא הסכנה לשחיקה פיננסית בבתי החולים, שלא יתוגמלו על שירותים רבים שהם מספקים. הדבר גורם גם לבתי החולים לפעול לקיצור ימי האשפוז אל מתחת לנורמות המקובלות בעולם, ובכך לחסוך כסף, אולם התוצאה היא פגיעה באיכות הטיפול הרפואי שהם מעניקים למאושפזים. כל אלה מחייבים חשיבה חדשה ובחינת השיטה.

מעקב

7. הוועדה לקביעת הסדרי התחשבנות בין קופות החולים לבתי החולים סיימה את עבודתה. המודל נכלל בחוק ההסדרים ל-2011 ומצוי על שולחן הכנסת ביחד עם חוק התקציב.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 129.

ליקוי

8. כל הקופות שחתמו הסכמים עם בתי חולים שאינם ממשלתיים, כולל של הכללית, לא העבירו אותם למשרד. יוצא אפוא שהמשרד אינו מודע לקיומם של הסכמים שחתמו הקופות עם בתי חולים שאינם ממשלתיים. עובדה זו מקשה על המשרד לפקח על ההסכמים ולבדוק אם הם עולים בקנה אחד עם הוראות חוק ביטוח בריאות.

מעקב

8. קופות החולים סוברות כי תוכן הסכמים אלו הינו בגדר סוד מסחרי שחשיפתו תפגע בקופות וביכולתן להשיג הסכמים טובים. לפיכך, אין בכוונת הקופות למסור למשרד את תוכן הסכמים אלו. המשרד אינו סבור כי יהיה נכון לצאת נגד עמדת הקופות בעניין זה.

ליקוי

9. במסגרת המשא ומתן בין הקופות למרכזים הרפואיים ניכר בשנים האחרונות גידול ניכר בהיקפים ובשיעורים של ההנחות שנותנים המרכזים הרפואיים הממשלתיים, שמרביתם גירעוניים, לקופות החולים בגין שיטת ההתחשבנות; ההנחות הגיעו בשנת 2008 לכ-700 מיליון ש"ח. עקב הרעת מצבם הכספי של המרכזים הרפואיים, בין היתר בגין הסדרים אלה, גדל במקביל הסבסוד של המשרד לכיסוי גירעונותיהם, והגיע לכ-650 מיליון ש"ח. מצב זה משמר את תלות המרכזים הרפואיים במשרד ומקשה על עצמאותם הכלכלית ועל הפיכתם לתאגידים עצמאיים.

מעקב

9. הנחות בבתי חולים ממשלתיים - יחידת בתי חולים במשרד נערכת לקראת ההסכמים הקרובים עם קופות החולים, בהתאם להנחיית המנכ"ל וסמנכ"ל תכנון תקצוב ותמחור, שיעור ההנחות בהסכמים הקרובים יפחת לעומת ההסכמים הקודמים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 129.

ליקוי

10. בתי החולים הם מערכות רפואיות-כלכליות גדולות ונעשות בהם אלפי פעולות שונות, כגון ניתוחים, בדיקות (בדיקות רופא, בדיקות מעבדה), אשפוזים, צילומים והדמיות. אחד האמצעים הניהוליים במערכת כלכלית כזו הוא מערכת תמחיר ממוחשבת, אשר מאפשרת לדעת בבירור את סוגי עלויות המוצרים והשירותים הרפואיים, לקשור בין העלויות ובין ההכנסות שמקבלים בתי החולים מהקופות ולקבל תמונת מצב ניהולית רפואית חשובה. עוד בשנת 1996 החליט המשרד להקים מערכת תמחיר ממוחשבת, אך ההחלטה לא מומשה, ומשרד מבקר המדינה העיר על כך בשנים 2000 ו-2004. בשנת 2006 המליצה ועדה לתמחור שירותי בתי חולים להקים מערכת תמחיר על בסיס מערכות קיימות. אולם המשרד לא הקים מערכת תמחיר ממוחשבת, ועדיין נותרו על כנן הבעיות שהועלו בעבר - מחיר שירותי הבריאות לא שיקף את עלותם, ואין כלים ניהוליים-רפואיים-כלכליים ראויים.

מעקב

10. בימים אלה המשרד נמצא בשלבי הגדרת האפיון למערכת

המחשוב כאשר ההתלבטות העיקרית נוגעת למאפייני המידע הנדרשים, רמת החשיפה, אבטחת המידע ויכולת המערכת החדשה, ככל שתהיה, 'להתלבש' על מערכות התמחיר הקיימות. בנושא זה ניתן לעיין במסמך בנושא "מאפיינים לבחירת ספקית מערכת מידע תמחורית" .
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 131.

ליקוי

11. קביעת מחיר יום אשפוז, לרבות עדכון וקביעה של תעריפים חדשים, מבוססת על מחיר היסטורי, וכל זאת בלי שמשרדי הבריאות והאוצר בדקו מחדש את מרכיביו של יום האשפוז ואת השינויים שחלו במהלך השנים במוצר הנקרא "יום אשפוז". משרדי הבריאות והאוצר קבעו מחירי יום אשפוז מיוחדים לשתי מחלקות בלבד, אף על פי שעלות האשפוז במחלקות רבות נוספות שונה ממחיר יום האשפוז הרגיל. יודגש כי התגמול על ימי אשפוז מהווה בממוצע 43% מהכנסות בתי החולים.

מעקב

11. מתוך התפישה הגורסת כי יש לעבור ממערכת התחשבנות per-diem (לפי ימי אשפוז) למערכת התחשבנות דיפרנציאלית/DRG, מושם הדגש על בחינת העלויות הפרטניות פר פרוצדורה ולא פר יום אשפוז, ובכלל זה התקורה המועמסת לא רק על הוצאות השכר אלא על כלל עלויות השירותים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 131.

ליקוי

12. בית החולים מתוגמל במחיר קבוע תמורת פעולה רפואית שבוצעה. בפעולות הנבחרות ישנה בטיפול הרפואי ובעלותו שונות רבה בין אירוע לאירוע. השונות נובעת מגיל החולה, מחלות רקע ועוד. שונות זאת חייבה בנייה מורכבת יותר של תעריפים, אולם הביקורת העלתה כי המחיר לפעולה נבחרת מבוסס על עלות ממוצעת למקרה, ללא התחשבות במרכיבים האמורים המשפיעים על העלויות, וללא התחשבות באיכות ביצוע הפעולה. במצב זה יש לעתים תמריץ כלכלי לשחרר חולה מוקדם ככל האפשר, גם אם מצבו הרפואי יכול להשתפר בהמשך אשפוזו. הוספת מרכיבים אלה לאופן חישוב המחיר עשויה לשפר את מערך התמריצים הפועל על בתי החולים. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון את

תוספת המורכבות למערך המחירים, דבר שעלול להגדיל את עלויות הבקרה של הקופות על חשבונות בתי החולים.

מעקב

12. נכון ליולי 2010, בעיקר בהיעדר מידע מלא שיאפשר דיפרנציאציה בין תמהילים שונים של מאושפזים, העלות לפרוצדורה הינה ממוצעת. עם זאת, בימים אלה, לאחר התייעצות עם בתי החולים וקופות החולים, יחל פיילוט לבחינת 2 תחומים (כנראה עור ונוירולוגיה), תחומים מדיקליים שאינם כירורגיים במהותם, על מנת לבחון את אופן פיצול ההתחשבנות לפי חומרה. אשר לאיכות הפעולה, אין מדינות המשתמשות ב-P4P (P4P = pay for performance). זהו מנגנון לתגמול על פי איכות ביצועים. בהקשר רלוונטי מדובר (באופן תיאורטי), על כך שקופות החולים ישלמו לבתי החולים עבור פרוצדורות רפואיות שיבצעו בתי החולים, בהתאם לאיכות הטיפול שקיבלו החולים. איכות זו עשויה להימדד (בתיאוריה), על פי מספר מדדים שיוגדרו כגון: משך ימי אשפוז; תחלואה עתידית של המטופל; מספר הסיבוכים לאחר ניתוח; הצורך בניתוחים נוספים ועוד) במסגרת המחירים, ולמצער משתמשים בתשלום על-פי איכות במסגרות מימון חיצוניות, על מנת להימנע מתופעות של cream-skimming והימנעות מטיפול במקרים קשים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 133.

ליקוי

13. לשם השוואה, במדינות מפותחות ישנם מחירים דיפרנציאליים לאלפי פעולות. גם בארץ סבורים רבים במערכת הבריאות שהשיטה הראויה לתגמול בתי החולים היא לפי מחיר הפעולות (הדיפרנציאליות). אולם מבחינת מספר הפעולות עולה שבעת סיום הביקורת הקודמת, ספטמבר 2003, היה מספרן של הפעולות הנבחרות 46 בלבד, בינואר 2008 - 127 ובאוגוסט 2009 - 145. אף שחל גידול במספרן, בראייה כוללת היקפן עדיין זניח.

מעקב

13. המשרד טרם סיים את תהליך התמחור, אולם לאחר שנים בהם תומחרו שירותים פרטניים בלבד, עבר המשרד לתמחור מערכים

שלמים, שינוי שיקצר משמעותית את משך התמחור המלא. לדוגמא, בחצי השנה האחרונה תומחר מערך הטראומה ואשפוז היום האונקולוגי, וכאמור תחומי העור והנוירולוגיה הם הבאים בתור.
על אף האמור לעיל, מושם דגש לא על תהליך מהיר ומיידי של תמחור כל המערכת, אלא על מערכים שונים שלאחריהם תהיה הפקת לקחים על מנת להתקדם למערכים הבאים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 133.

ליקוי

14. המחירון של המשרד לשירותים אמבולטוריים כולל כ-1,400 שירותים, אלא שתעריפיהם נקבעו לפני שנים רבות, ומאז הם עודכנו בדרך כלל רק לפי השינויים במחיר יום אשפוז. עקב השמירה על מחירים היסטוריים נוצר פער ניכר של עשרות אחוזים בין מחיריהם של השירותים האמבולטוריים במחירון המשרד ובין עלויותיהם האמיתיות. התוצאה - הקופות הפנו את החולים במחלות קשות לבתי החולים, ובחולים שמחלותיהם קלות יותר הן טיפלו מחוץ לבתי החולים, במרכזים רפואיים שהן הקימו. מבחינת משק המדינה, יצר מצב זה כפל תשתיות ובזבוז משאבים לאומיים, שכן ריבוי מרכזים רפואיים עשוי לעודד שימוש יתר בשירותים רפואיים, עלול לגרום לניצול לא מלא של פוטנציאל התשתיות הקיימות וליצור עודף כושר ייצור.

מעקב

14. המשרד סיים כבר את פעילותו להפחתת מחירים של פעולות אמבולטוריות המתומחרות יותר מהמחיר המבטא את עלותן.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 134.

ליקוי

18. מחירי השירותים הרפואיים כיום אינם ריאליים ואינם משקפים את העלויות, והדבר פוגע בבריאות הציבור, גורם לכפל תשתיות ולבזבוז משאבים לאומיים. יש לבנות כלי תמחור ראויים למערכת הבריאות, ובאמצעותם לקבוע מחירים נכונים, הן לפעולות הדיפרנציאליות והן לפעולות האמבולטוריות. אחד הכלים הניהוליים במערכת כלכלית כה גדולה הוא מערכת תמחיר ממוחשבת שראוי להטמיעה.

מעקב

18. בימים אלה המשרד נמצא בשלבי הגדרת האפיון למערכת המחשוב כאשר ההתלבטות העיקרית נוגעת למאפייני המידע הנדרשים, רמת החשיפה ואבטחת המידע ויכולת המערכת החדשה, ככל שתהיה, 'להתלבש' על מערכות התמחיר הקיימות. בנושא זה ניתן לראות את המסמך בנושא "מאפיינים לבחירת ספקית מערכת מידע תמחורית".
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 137.

ליקוי

19. ראוי שהמשרד ומשרד האוצר יבחנו את כל מערכת היחסים בין קופות החולים כמבטחות ובין בתי החולים כנותני שירותים, כולל אמצעים שיבטיחו הגברת היעילות ומניעת מצבי ניגוד עניינים. יש לשקול עיצוב של כללי משחק חדשים. מתחייבת על כן עבודת מטה שתתחשב בהמלצות הוועדות שפעלו בעבר בנדון, ותבחן את החלופות, ולאחר מכן נדרשת פעולה נחרצת של המשרד ושל משרד האוצר ליישם את מסקנות עבודת המטה והמלצותיה.

מעקב

19. ראה מעקב לליקוי מספר 10. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 138.

ליקוי

20. במאוחדת ובלאומית אונקולוגיה כפופה להסדרי הבחירה שלהן, משמע אין חופש בחירה. יוצא שרק הכללית ומכבי מאפשרות חופש בחירה מלא בתחום האונקולוגיה.

מעקב

20. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 138.

סוגיות בתחום בריאות הנפש

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; משרד האוצר; משרד הרווחה והשירותים החברתיים; מרכז השלטון המקומי; מועצה ארצית לשיקום נכי נפש בקהילה; שירותי בריאות "כללית"; קופת חולים "לאומית"; קופת חולים "מאוחדת"; "מכבי שירותי בריאות;

ליקויים 3,5,8,11,13,21-22,24 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 139-153.

ליקוי

1. ההליכים לביצוע הרפורמה הביטוחית החלו כבר בשנת 1995 מיד לאחר מועד חקיקת החוק. אולם עד פברואר 2010 המשרד, שהוא הרגולטור האחראי למתן השירותים, משמש גם ספק השירותים. בשנת 2006 נחתם הסכם בין משרד הבריאות לבין משרד האוצר שלפיו תועבר מלוא האחריות הביטוחית של שירותי בריאות הנפש לקופות החולים מינואר 2007. הקופות הסתייגו מאוד מן ההסכם והן חולקות עליו. ביולי 2007 עברה בקריאה ראשונה הצעת חוק שנועדה להסדיר את העברת האחריות לקופות, אולם עד ינואר 2010 לא קודמה הצעת החוק. משרד מבקר המדינה כבר העיר בביקורת הקודמת על הפגיעה הקשה בשירות הרפואי שניתן לסובלים ממצוקה נפשית ופגועי הנפש. גם הבדיקה הנוכחית העלתה תמונה עגומה על השירות הרפואי הניתן לסובלים ממצוקה נפשית ולפגועי הנפש. יוצא שעדיין קיימות מחלוקות וההעברת האחריות לקופות לא בוצעה בניגוד להחלטות.

מעקב
משרד הבריאות

1. כל הנתונים מהקופות הועברו למטה אגף בריאות הנפש. תהליך המיפוי הסתיים. התכנון הוא שבתרחיש של היעדר רפורמה, המשרד ערוך ליישם תכנית קיימת של פריסת שירותים והרחבתם על בסיס קניית שירותים מספקים לרבות קופות החולים. בתרחיש רפורמה, האגף יבצע בקרה ותכנון של שירותים במימון הקופות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 139.

ליקוי

2. אף שזמן המתנה ארוך לטיפול עלול לגרום לנזקים ואף למנוע את הפנייה לקבלת טיפול, הועלה שיש מרפאות ממשלתיות שבהן זמן ההמתנה לטיפול הוא ממושך. היו מקרים של מבוגרים וקטינים שזמן ההמתנה נמשך עד שנה וחצי.

מעקב

2. המכרז באשדוד, מודיעין וקריית ספר הושלם. יוספו שירותים מרפאתיים בערים הבאות: באלעד ובקריית ספר; במודיעין (לקטינים); באשדוד (למבוגרים); באפרתה וגוש עציון ובאל-טירה (משולש דרומי).
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 140.

ליקוי

4. מן הנתונים החלקיים של המשרד בדבר הפעילות במרפאות הממשלתיות המדווחות למשרד על פעילותן עולה שחלה ירידה במספר הפניות החדשות ובמספר המטופלים לטיפול במרפאות הממשלתיות בשנים 2007-2008. משרד מבקר המדינה העיר למשרד כי עליו לבדוק האם מגמת הירידה במספר הפניות החדשות ובמספר המטופלים במרפאות האלה נובעת מפגיעה בשירות הניתן לפגועי הנפש.

מעקב

4. בדיקת נתוני הפעילות שהחלה ב-2005 העלתה כי חלה ירידה הדרגתית ומתונה בכל המחוזות ללא קשר לגיל. הירידה משנת 2005 לשנת 2006 מוסברת בעקבות המעבר למערכת מחשוב חדשה, טיוב הנתונים ושינוי בהגדרות. כמו כן 3 יחידות לא נכללו בדיווח החדש. סיבות הירידה טרם נמצאו. לאחרונה מגמת הירידה התהפכה למגמת עלייה ובשלב זה הבדיקה הופסקה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 141.

ליקוי

6. המשרד סיפק שירותי מרפאה במתקנים שלו וכן במבנים של רשויות מקומיות. במקרים רבים מצבם הפיזי של המבנים חמור אך למשרד אין

על כך מידע מלא. בחלק מן המרפאות אין נגישות למוגבלים אך גם על כך אין למשרד מידע נאות.

מעקב

6. נושא שיפור התשתיות במרפאות תוקצב ב-150 מש"ח.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 142.

ליקוי

7. אף שהמשרד נושא באחריות לספק שירותי בריאות לכלל האוכלוסייה, השירותים לסובלים ממצוקה נפשית ולפגועי נפש לא ניתנו בפריסה גיאוגרפית מספיקה והיו חוסרים הן בכוח אדם והן במבנים וציודם. כדי להשלים את הפערים הללו נרתמו חלק מהרשויות המקומיות וסיפקו למרפאות הפועלות בתחומן את החסר. יוצא אפוא ששירות ממלכתי שהיה אמור להינתן לכלל האוכלוסייה בצורה שוויונית לא ניתן בצורה זו ואיכות השירות וזמינותו היו תלויים בגורמים נוספים שאינם אחראים ואינם חייבים לתיתו.

מעקב

7. המשרד עסוק בקידום הרפורמה תוך מתן דגש לטיפול בפריפריה.

ליקוי

9. המשרד אינו עושה פעולות בקרה בקופות, ולו פעולות מדגמיות שמטרתו לוודא שטיב השירות שהן נותנות למבוטחיהן ניתן בהתאם לנוהלי המשרד.

מעקב

9. נכון ליולי 2010, הקופות אינן מחויבות לטיפול פסיכיאטרי. המשרד נערך לקיים בקרה מיד לאחר החלת הרפורמה על הקופות והחל באיוש משרות בקרה שניתנו לצורך כך על ידי משרד האוצר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 143.

ליקוי

10. המשרד טרם יישם את כל הדרישות שקבע חוק השיקום: (א) ועדות השיקום לא בחנו מדי שישה חודשים את תכניות השיקום שנקבעו לנכי הנפש כדי לבדוק את התאמתן לצרכיהם; (ב) מספר מתאמי הטיפול שהיו אחראים ליישום ותיאום מתן כל השירותים הניתנים לנכי נפש לא היה מספיק; (ג) למועצה לשיקום הוקצו מעט משאבים להערכת היעילות והמועילות של תכניות השיקום, כך שמעת החלת החוק נעשו רק מחקרים מועטים.

מעקב

10. תוכנית המשרד לאיסוף נתונים נמצאת בשלבי כתיבה סופיים. התכנית תופעל במהלך שנת 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 144.

ליקוי

12. לא נמצאו מסגרות מתאימות עבור מאות זכאים לשיקום. מדובר למשל בנכי נפש הסובלים מן הבעיות האלה: אלימות, נטיות אובדניות, הפרעות אכילה ובעיות קוגניטיביות. כתוצאה מכך, עשרות פגועי נפש נמצאו במסגרות שלא התאימו לצרכיהם.

מעקב

12. המשרד פועל להרחבת פעולות השיקום בהתאם לחוק. המשרד אינו רואה מקום לשינוי החוק.
התחומים שפועל המשרד להרחיבם: הוסטלים לנפגעי צריכת סמים והפרעות באכילה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 145.

ליקוי

14. לדברי מנהלי בתי החולים הפסיכיאטריים, בבתי החולים ניכר מחסור בכוח אדם מקצועי - רפואי ואחר. כך גם בבתי החולים הכלליים שבהם מחלקות פסיכיאטריות לילדים ולמתבגרים. הסיבות לכך הן למשל: אי-יכולת לגייס כוח אדם לתקנים קיימים בגלל היעדר רופאים ואי התאמת התקנים לצרכים. העומס על כוח האדם הקיים בבתי חולים

פסיכיאטריים גדל עקב סבב מיטות גבוה, עקב החולים הקשים והאלימים ועקב מטלות נוספות המוטלות עליהם כגון הצורך להשתתף בוועדות ולכתוב חוות דעת פסיכיאטריות בהתאם לצווי בית המשפט.

מעקב

14. עבודת המיפוי הסתיימה ותוצאותיה הוגשו למשרד האוצר עם דרישה להגדיל את מצבת כוח-אדם.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 147.

ליקוי

15. בעקבות הרפורמה המבנית בבתי החולים הפסיכיאטריים נותרו מבנים ריקים בבתי חולים ממשלתיים. כך למשל באברבנאל הצטמצם מספר המיטות בחצי, נותרו שטחים ומבנים יקרים שאינם מנוצלים כראוי. כמו כן מצבם הפיזי של חלק מבתי החולים ירוד. (למשל באברבנאל בבת ים, כפר שאול בירושלים ומזרע שבעכו).

מעקב

15. המשרד נערך לבדיקה מקיפה ומיפוי הצרכים לשיפור התשתיות בבתי החולים הפסיכיאטריים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 148.

ליקוי

16. ניכרת עלייה משמעותית במספר פגועי נפש שגם מכורים לסמים (תחלואה כפולה). לדעת מנהלי בתי החולים באר יעקב, שלוותה בהוד השרון ומזרע שבעכו המחלקות הספורות הקיימות אינן נותנות מענה מספק לבעיה. פגועי נפש מכורים לסמים מאושפזים יחד עם כאלה שאינם מכורים. כמו כן מידת ההשקעה בחולים אלה רבה, והעובדה שחולים מסוג זה מטופלים בבתי החולים גרמה להכנסת סמים לתוך כותלי בית החולים ועוררה אווירת אלימות. קשיים אלה משפיעים לשלילה על תפקוד המחלקות ועל סיכויי ההחלמה.

מעקב

16. הועדה המקצועית שהוקמה בעקבות החלטת ועדת הכנסת

למאבק בסמים לגיבוש סטנדרטים לטיפול בתחלואה כפולה סיימה את דיוניה והעבירה את מסקנותיה ליושב ראש ועדת הכנסת בתאריך 2 מאי 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 148.

ליקוי

17. מספר המיטות המיועדות לאוטיסטים בבתי החולים הפסיכיאטריים בארץ הוא 35 בלבד. לפיכך אוטיסטים המתינו לאשפוז בביתם, דבר שחייב השגחה של בני משפחה שנאלצו להיעדר מן העבודה. כמו כן לעתים אוטיסטים קטינים אושפזו באותה מחלקה עם אוטיסטים מבוגרים.

מעקב

17. נקבעה פגישה בנושא חלופות לאשפוז שיתנו מענה לאוכלוסיית האוטיסטים עם ראש האגף ובהשתתפות הגורמים הרלוונטיים על מנת לבדוק החלופות ולקבל החלטה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 150.

ליקוי

18. הסיכוי המרבי להצלחת הטיפול בפגועי נפש באמצעות אשפוז או שיקום טמון בין היתר בשהותו במסגרת המתאימה למצבו הגופני והרפואי. העיקרון שעמד בבסיס הרפורמה המבנית הוא שפגועי נפש לא ישהו במסגרת אשפוז אלא אם כן מחלתם פעילה. אולם בכל עת יש עשרות פגועי נפש - מבוגרים וקטינים - המאושפזים במסגרות שאינן מתאימות למצבם על פי מדדים מקצועיים מקובלים, וחלקם נאלצים להישאר במערכת האשפוז הפסיכיאטרית שלא לצורך, כגון: פגועי נפש שאינם מועברים למסגרות שבאחריות משרד הרווחה ומכורים לסמים שאין מסגרות עבורם. יצוין שאשפוז קטינים שלא לצורך מחמיר לעתים את מחלתם עד כדי גרימת נזק בלתי הפיך.

מעקב

18. ראה מעקב לליקוי מספר 20.

ליקוי

19. על המשרד לתת מענה לבעיית התורים הממושכים שעלולה לפגוע בבריאותם של הזקוקים לטיפול. על המשרד לבדוק את הסיבות לירידה במספר הפניות החדשות ובמספר המטופלים במרפאות הממשלתיות העשויה להצביע על פגיעה בשירות הניתן לפגועי הנפש. יש גם לשפר את המצב הפיזי של המבנים ולפתור את בעיות הנגישות למוגבלים.

מעקב

19. מצב פיזי של המבנים: המשרד הגדיר בתקציב 2011 את דרישותיו התקציביות לשיפוץ המרפאות. המשרד מציין כי במרפאות עכו ובנהריה שופרו כבר התשתיות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 150.

ליקוי

20. על המשרד לפעול למיגור או למצער לצמצם את תופעת החולים המאושפזים שלא לצורך או של כאלה השוהים במסגרות שאינן מתאימות למצבם. על משרד הרווחה לשתף פעולה עם משרד הבריאות בעניין פגועי הנפש אשר המענה לבעייתם נמצא במסגרות שבאחריותו כגון: בתי אבות או מסגרות לאוטיסטים באחריות משותפת עם משרד הבריאות.

מעקב

20. נערך מיפוי ארצי לכל אותם חולים. התקיימה פגישה בנושא עם משרד הרווחה. הנתונים הועברו על ידי האגף להנהלת המשרד לצורך דיון ומציאת מקורות להגדלת כמות המיטות לחלופות האשפוז הנדרשות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 151.

ליקוי

23. האחריות למתן השירותים לסובלים ממצוקה נפשית ולפגועי נפש עדיין מוטלת על המשרד שמתפקידו לדאוג לאוכלוסיות שונות ורגישות במיוחד. בשנים האחרונות חלה הרעה בטיב השירותים הניתנים לסובלים ממצוקה נפשית ולפגועי נפש בעיקר בשל הדשדוש שיש בקידום

הצעת החוק להעברת האחריות לקופות החולים. על משרד הבריאות ומשרד האוצר בשיתוף קופות החולים להגיע ללא דיחוי להסכמות שיאפשרו למנוע את הפגיעה בסובלים ממצוקה נפשית ובפגועי הנפש בתקופת הביניים, עד להשלמת ההעברה.

מעקב

23. הצעת החוק אושרה בוועדת שרים, ובועדת הבריאות והרווחה בכנסת ונמצאת בשלבי אישור סופיים (בקריאה שלישית). אישור ההצעה יקדם את הרפורמה ואת טיב השירותים הניתנים לסובלים ממצוקה נפשית.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 152.

ליקוי

25. על המשרד לבחון אם יש צורך להקצות תורן לכל חדרי המיון בבתי החולים הכלליים שיספק מענה פסיכיאטרי הולם.

מעקב

25. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 153.

פרויקט נמ״ר-הקמת מערכת ממוחשבת עבור בתי החולים

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות; משרד האוצר

ליקויים 2-8,10 תוקנו. ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 154-160.

ליקוי

1. הפרויקט החל בשנת 1998 והיה אמור להסתיים ולפעול כבר בתחילת שנת 2004. ביצועו ויישומו התמשכו מעבר ללוח הזמנים המתוכנן. עם זאת יש להביא בחשבון כי הפרויקט היה כרוך בהתמודדות עם שינויים טכנולוגיים ועם שינויים בדרישות הלקוח ובצורך להתגבר על חיכוכים עם ספקים.

מעקב
משרד הבריאות

1. התקנת מערכת ״SAP״ הסתיימה בכל המעבדות למעט בית חולים שיבא. בנק הדם בבית החולים רמב״ם יסיים את הליך ההתקנה בדצמבר 2010 ובבית חולים בני ציון בתחילת 2011.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 154.

ליקוי

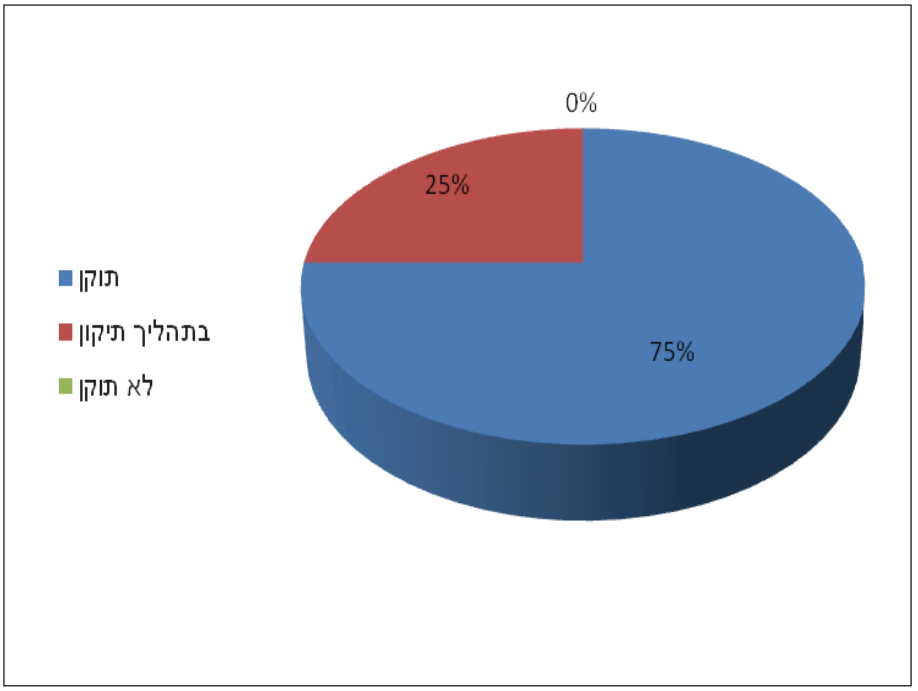
9. המשרד ובתי החולים לא נערכו לשלב התפעול השוטף לאחר השלמת הפיתוח של נמ״ר. הידע המקצועי על פרויקט נמ״ר ומערכותיו נצבר בידי גורמים חיצוניים ששירותיהם נרכשו לתקופה קצובה. לפיכך על הנהלת המשרד להיערך כראוי לתפעולה ולתחזוקתה של המערכת ולהחליט על כך לאחר עבודת מטה שתבחן חלופות לתפעול השוטף ואת אומדן עלויותיהן. בד בבד על המשרד לפעול לגיבוש צוות מקצועי של עובדי המשרד שירכז ידע על הפרויקט, ויסייע בהמשך תפעול המערכת ובקבלת החלטות בנושא.

מעקב

9. עבודת המטה בנושא תפעולה ותחזוקה של המערכת נמצאת בעיצומה וטרם הסתיימה. עד סוף 2010 אמורה להתגבש התוכנית.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 159.

משרד ההסברה והתפוצות -

לשכת הפרסום הממשלתית

משרד ההסברה והתפוצות

לשכת הפרסום הממשלתית

הגופים המבוקרים: לשכת הפרסום הממשלתית, נציבות שירות המדינה, משרד ראש הממשלה, משרד האוצר-אגף החשכ"ל

ליקויים 3,6-9,11-12,14,17-18,20 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 161 – 171.

ליקוי

1. אף שלשכת הפרסום הממשלתית (להלן - לפ"ם) היא מפעל עסקי וכל הוצאותיה אמורות להיות ממומנות מהכנסותיה ממכירת שירותיה, מהדוחות הכספיים של לשכת הפרסום הממשלתית לשנת 2008 עולה כי חלק מהוצאות השכר שלה ממומנות מתקציב משרד ראש הממשלה ולא מהכנסותיה ממתן שירותי פרסום.

מעקב
לשכת הפרסום הממשלתית

1. הוצאות השכר של לשכת הפרסום ממומנות כבר מהכנסותיה ממתן שירותי פרסום. החל משנת 2010 תקנות השכר מועברות למערכת כספית אחת – מערכת מרכב"ה.

ליקוי

2. מנתוני דוחות ביצוע התקציב של לפ"ם עולה כי בשנים 2006 ו-2007 סך ההוצאות היה שווה לסך ההכנסות, ובשנת 2008 סיימה לפ"ם את השנה עם עודף הכנסות על הוצאות בסך של כ-1.2 מיליון ש"ח. למעשה גם את שנת 2007 סיימה לפ"ם בעודף ובשנת 2008 היה עודף ההכנסות על ההוצאות גדול יותר מהמוצג בדוח לאותה שנה. זאת משום שחלק מעודף ההכנסות של לפ"ם בשנים אלו הועבר לקרן לפיתוח והוצג בדוחות הביצוע כהוצאה אף שהכספים לא הוצאו אלא יועדו עבור הוצאה עתידית לצורך שיפוצים במבנה, מעבר לדיור חדש, חידוש ציוד יקר וכיוצא באלה. לא נמצאו מסמכים המעידים על אופן החישוב של הסכומים שהועברו לקרן לפיתוח.

מעקב

2. התקיים דיון בנושא, פרסום הנחיות יפורסמו עד-ידי החשבונאי הראשי.

ליקוי

4. לפ״ם גובה בדרך כלל מלקוחותיה עמלה בשיעורים אחידים - 10% בעבור פרסום בארץ ו-6% בעבור פרסום בחו״ל. העמלה נגבית ללא קשר למורכבות העבודה ולהוצאות של לפ״ם עצמה בגין העבודה. משום כך אי-אפשר לדעת אם אין מקרים של ״סבסוד צולב״ בין הלקוחות השונים בגין עלות עבודתה של לפ״ם. משרד מבקר המדינה העיר על הפגם שבגביית עמלה בשיעור אחיד כבר בדוח הקודם, שפורסם כאמור לפני יותר מ-13 שנה. באותו דוח הוער שטרם הונהגה בלפ״ם מערכת תמחור שתאפשר לחשב את ההוצאות שניתן לייחס לכל פרויקט ולזקוף אותן לעלות העבודות השונות שלפ״ם מבצעת עבור לקוחותיה.

מעקב

4. לשכת הפרסום הממשלתית הקימה ועדה לבחינת שיעור התקורה. הועדה טרם הגישה המלצותיה.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 162.

ליקוי

5. אף כי לפ״ם הוגדרה כיחידה מינהלית, בפועל התנהלו לפ״ם והעומד בראשה, מר נתן מאיר, במהלך השנים במקרים רבים כאילו היא יחידת סמך על כל המשתמע מכך מבחינת סמכויותיה ודרכי פעולתה. גם הגופים האחראים ללפ״ם התייחסו אליה בפועל ככזו. נציבות שרות המדינה (להלן - נש״ם) ומשרד רה״ם לא נקטו את הצעדים הדרושים להבהרת מעמדה של לפ״ם כיחידה מינהלית בתוך משרד ממשלתי, דהיינו כל שירותי המינהל שלה כפופים מהבחינה המקצועית והמינהלית ליחידות המטה של המשרד הממשלתי שבו היא פועלת.

מעקב

5. היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה פועלת להגדרה בכתב של מערך היחסים, חלוקת הסמכויות והיקף האחריות עם

היועצת המשפטית של לשכת הפרסום הממשלתית.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 163.

מעקב
משרד ראש הממשלה

5. המשרד פועל להגדרה בכתב של מערך היחסים, חלוקת הסמכויות והיקף האחריות של כל היועצים המשפטיים הכפופים למשרד ראש הממשלה.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 163.

ליקוי

10. הביקורת העלתה כמה מקרים שבהם לא הקפידה לפ״ם למלא אחר הוראות אלה: לפ״ם לא הקפידה להעביר התקשרויות הפטורות ממכרז פומבי לוועדת המכרזים לצורך סיווגן וקביעת אופן ביצוען בין במכרז סגור בין במתן פטור; לפ״ם לא פרסמה באינטרנט רשימות של מציעים לפניות להשתתפות במכרזים סגורים לפי סוגי התקשרויות; לפ״ם עשתה אומדנים לא סבירים של שווי ההתקשרויות שהיו גבוהים באופן ניכר מההצעות שהוגשו; בניהול משא ומתן עם ספקים ונותני שירות, ניתן משקל רב ליכולת ההחלטה של בעלי תפקידים בודדים בלי שהחלטותיהם אושרו בכתב על ידי הממונים עליהם ובלי שוועדת המכרזים ביקרה החלטות אלה; לפ״ם לא נערכה מבעוד מועד לפרסם מכרז פומבי בעניין אירוע שהתקיים בשנים קודמות והצורך בארגונו ידוע מראש.

מעקב
לשכת הפרסום הממשלתית

10. ועדת המכרזים של לשכת הפרסום וועדת הפטור המשרדית במשרד ההסברה והתפוצות פועלות כבר ליישום השינויים שהוכנסו בתקנות חובת המכרזים, ועל פי הוראות החשב הכללי המתפרסמות מעת לעת.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 165.

ליקוי

13. על אף החלטת הממשלה מספטמבר 1999 המשיכה לפ״ם, גם בשנת 2003 ואחריה, לתת שירותי פרסום לתאגידים עסקיים. בשנת 2008

היא חייבה 17 תאגידים עסקיים בגין שירותיה בסכום כולל של כ-7.2 מיליון ש״ח לא כולל מע״מ, ובשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 היא חייבה 13 תאגידים עסקיים בגין שירותיה בסכום כולל של 2.3 מיליון ש״ח לא כולל מע״מ.

מעקב

13. לשכת הפרסום הממשלתית החליטה להגיש להחלטת ממשלה מתוקנת את נושא שירותי פרסום לתאגידים עסקיים.

ליקוי

15. בלפ״ם לא נמצאו מסמכים המעידים שלאחר החלטת הממשלה מספט' מבר 1999 קיימה הנהלת לפ״ם ישיבות לקביעת דרכי פעולתה לצמצום עבודות פרסום שהיא מבצעת בעצמה ולהתמקדות ברכישה של מדיה ושירותי פרסום מגורמים חיצוניים.

מעקב
משרד ההסברה והתפוצות

15. משרד ההסברה והתפוצות עומד להסדיר את הנושא בהחלטת ממשלה.

ליקוי

16. בלפ״ם לא נמצאו מסמכים המעידים שלאחר החלטת הממשלה מספטמבר 1999 קיימה הנהלת לפ״ם ישיבות לקביעת דרכי פעולתה לצמצום עבודות פרסום שהיא מבצעת בעצמה ולהתמקדות ברכישה של מדיה ושירותי פרסום מגורמים חיצוניים.

מעקב
לשכת הפרסום הממשלתית

16. לשכת הפרסום פועלת כבר בהתמדה למסירת עבודות הפקדת הפרסום בקבלנות משנה לקבלני חוץ.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 168.

ליקוי

19. תפקידה העיקרי של לשכת הפרסום הממשלתית הוא לספק שירותי פרסום למשרדי ממשלה, לתאגידים על פי חוק שאינם תאגידים עסקיים, ולחברות ממשלתיות שאינן עסקיות. ריכוז הפעולות והסמכויות בנושא זה בידי לשכת הפרסום הממשלתית נועד בעיקר לחסוך בהוצאות הפרסום של גופים אלה, ולמנוע פרסומים פוליטיים או מוטים מסיבות בלתי ענייניות, כאלה או אחרות.

מעקב

19. לשכת הפרסום תפיק את הלקחים מהערות הביקורת. פעולות רבות כבר נעשו בנושא.

ליקוי

22. הגופים האמורים לפקח על פעילות לפ״ם - משרד רה״ם, משרד האוצר ונש״ם (להלן - הגופים האחראים) - לא קיימו פיקוח ובקרה מספקים על פעולותיה. לא אחת נמצא כי אם חלק מגופים אלה היו ממלאים את תפקידם האמור כראוי, ניתן היה לאתר ליקויים בפעילותה של לפ״ם, ובמקרים מסוימים אף למנוע את התרחשותם מבעוד מועד.

מעקב

22. לשכת הפרסום הממשלתית הוכפפה למשרד ההסברה והתפוצות.

מעקב
נציבות שירות המדינה

22. נציבות שירות המדינה עוסקת בפיקוח ובקרה על נושא כח אדם וכללי מינהל תקין בכל הנוגע לתחום אחריותה.

ליקוי

23. על הגורמים האחראים ועל משרד ההסברה והתפוצות לבחון את המתחייב מהממצאים החמורים שהובאו בדוח זה, לרבות אחריותו של מנהל לפ״ם לממצאים אלה, ולהסיק את המסקנות הנדרשות בדבר

הצורך בקיום בקרה ופיקוח ראויים ומועילים יותר. כמו כן עליהם לבחון מהי המסגרת הארגונית המיטבית לפעילותה של לפ״ם. יישום המלצות אלה יתרום לקידום ולשיפור פעילותה של לפ״ם מבחינת טיב השירות ושיקולי חיסכון ויעילות ויביא לידי מניעת פרסומים לא ראויים.

מעקב
משרד ההסברה והתפוצות

23. לא דווח על התקדמות על תיקון הליקוי.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 170.

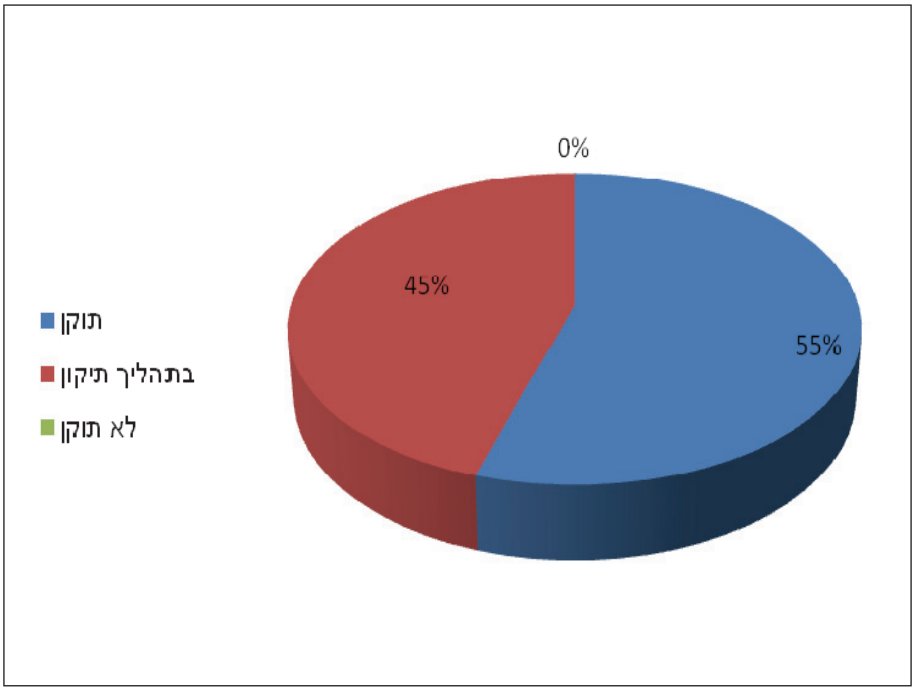
ליקוי

24. לנוכח הממצאים החמורים העולים מדו״ח זה, הנוגעים לפעילותה של לשכת הפרסום הממשלתית כיחידה מינהלית במשרד ראש הממשלה, על הגורמים האחראים לבחון את תפקודיהן של יחידות מינהליות אחרות במשרד ראש הממשלה ואת הנעשה בהן, ולגבש הסדרים יעילים לפיקוח ולבקרה עליהן, כדי לוודא שהן משיגות את המטרות שהוצבו להן על פי חוק בחיסכון, ביעילות ובאפקטיביות.

מעקב

24. המשרד מפקח כבר בצורה שוטפת ומנהל מעקב.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 170.

משרד החוץ

משרד החוץ

הקונסוליה ונציגות הקבע ליד האו״ם בניו יורק

ליקויים מס׳ 1,2,5,8,14,15,16 תוקנו. ראה הערות רה״מ 60 ב׳ עמ׳ 173-179.

הגוף המבוקר: משרד החוץ

ליקוי

3. מקצת השליחים לא עברו מסלול הכשרה והדרכה או שעברו מסלול הכשרה חלקי לפני שהחלו בתפקידם, ולכמה מהשליחים לא היה ניסיון קודם מתאים לתפקיד. המשרד לא הקפיד לדרוש מכל השליחים שסיימו את תפקידם בניו יורק להכין דוח סיום תפקיד, שהוא כלי חשוב לעובד המחליף ללימוד התפקיד החדש. מקצת השליחים נזקקו לחלק ניכר משבוע ההתארגנות המוקדמת לשם התארגנות אישית, ולא נותר להם די זמן לחפיפה המקצועית.

מעקב
משרד החוץ

3. משך החפיפה נקבע בתיאום עם גורמים חיצוניים ובראשם משרד האוצר שלנושא זה יש השלכות תקציביות.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 174.

ליקוי

4. על משרד החוץ להקפיד שכל עובד שמונה לתפקיד בחו״ל ישתתף בתכנית השתלמות מובנית ומותאמת לתפקיד ולמקום השירות שתקנה לו הבנה של התפקיד וכלים להתמודד עם סוגיות שעולות בעת השירות בחו״ל. כמו כן, מן הראוי שהמשרד יקבע פרק זמן שיאפשר חפיפה מספקת בעניינים המקצועיים במובחן מפרק הזמן הדרוש להתארגנות אישית מוקדמת.

מעקב

4. המשרד פועל להקדים מינויי עובדים, כדי להותיר זמן מספיק

להכשרות בתחומים עליהם הם מופקדים – קורסי הכנה לחו"ל; ימי העשרה; תקשורת; כלכלה ועוד. כמו כן נעשה מאמץ להציבם לעבודה באגף צפון אמריקה טרם השליחות.

ליקוי

6. משרד מבקר המדינה העיר כי עד להכנסת השיפורים במערכת המחשוב עליו לנקוט את כל האמצעים הדרושים כדי שיהיה בידיו מידע מעודכן על איוש משרות העמ"י על מנת שיוכל לפקח על איושן. עליו לקדם במהירות את שיפור מערכות המידע שבהן מנוהל מערך כוח האדם כך שהנתונים הנוגעים לעובדים בחו"ל יהיו אמינים, מלאים ותואמים.

מעקב

6. מערכת המחשוב בתחום העובדים המקומיים הישראליים (להלן: עמ"י) נמצאת בתהליך הקמה. בוצעו כבר מספר שלבים שכללו אפיונים והגדרות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 175.

ליקוי

7. המשרד אינו מחייב פרסום פומבי של משרות פנויות של עמ"י ועמ"ז המועסקים על פי חוזה מיוחד, ולכן אין ניתנת הזדמנות שווה לכל המעוניין להציע מועמדות למשרה. על המשרד להקפיד לכוון את הפרסום לישראלים שממילא עתידים להעתיק מושבם לחו"ל, למשל בשל לימודים או בשל שליחות של בני משפחתם מטעם המדינה. לשם כך עליו לפרסם את המשרות הפנויות באתר המשרד ובאתרי אינטרנט מתאימים אחרים.

מעקב

7. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 176.

ליקוי

9. שיעור קצובת הייצוג המשולמת לשליחים בכל חודש, נקבע על פי הדרג של העובדים בלי להתחשב בסוג התפקיד, בהיקף האירוח המתחייב

מהתפקיד ובמקום השירות. הדיווח של השליחים על הוצאות ייצוג אינו מפורט דיו, ולכן אי-אפשר לבדוק אם ההוצאות הוצאו במסגרת התפקיד ועל פי הוראות תקנון שירות החוץ של המשרד. על המשרד לבחון מחדש את אמות המידה שלפיהן נקבע שיעור קצובת הייצוג ולהביא לדיון בוועדה הבין-משרדית ולאישורה אמות מידה המותאמות לצורכי התפקידים ולמקום השירות.

מעקב

9. הדיונים בנושא דמי ייצוג למול הממונה על השכר במשרד האוצר טרם הסתיימו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 177.

ליקוי

10. משרד מבקר המדינה העמיד את משרד החוץ על החובה לאשר תשלומים רק על סמך קבלות ובהן מידע מלא ומפורט שיאפשר הבחנה בין אירוח שבוצע במסגרת התפקיד לאירוח פרטי. אישור תשלום על סמך קבלות לא מפורטות ודיווח חסר, עושה פלסתר את המטרה שבבסיס תשלום דמי הייצוג. אשר לתשלום דמי ייצוג בגין הוצאות אירוח בבית, על הוועדה הבין-משרדית לגבש הסדרים מידתיים להחזר הוצאות אלה הניתנים לפיקוח ולבקרה.

מעקב

10. על כל שליח להגיש קבלות על אירוח מחוץ לבית בפירוט שמות האורחים.
חוזר "קצובת ייצוג – עדכון והבהרה" הופץ לכל שליחי המשרד בחו"ל בתאריך 25.2.2010.
תקנון שירות החוץ מצוי בהליכי עדכון.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 177.

ליקוי

11. לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח ההוצאות הגבוהות על שכר לימוד בבתי הספר הפרטיים, ראוי שהמשרד יבחן את האפשרות לקבוע שכר לימוד מרבי על פי מקום השירות, וכן ראוי שיקבע אמות מידה ברורות וחד-משמעיות לחריגה מסכום המרבי שנקבע. שליח שיבחר לשלוח את

ילדיו לבית ספר ששכר הלימוד בו גבוה מסכום המרבי שייקבע, יידרש לשלם בעצמו את ההפרש.

מעקב

11. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 177.

ליקוי

12. המשרד שילם עבור דירת השרד של הקונכ"ל שכר דירה הגבוה פי שניים ויותר משכר הדירה עבור שתי דירות שרד אחרות של בעלי תפקידים בכירים באזור מנהטן.

מעקב

12. לא אותרה דירה מתאימה ויצוגית בעלות נמוכה יותר. שכר הדירה הנוכחי הופחת.

ליקוי

13. לקונסוליה ולנציגות באו"ם הוקצו בתקן שש משרות להעסקת עובדי משק בית בבתיהם של ראשי הנציגויות. נמצא שלסגן השגרירה לאו"ם הוקצו 1.75 משרות לעבודות ניקיון, יותר מפי שלושה מכפי שנקבע בתקנון.

מעקב

13. הקצאת המשרות נעשית בהתאם לתקנון ולדוח תקנים.

התקשרות עם חברה לניהול ביטוח הבריאות של העובדים בנציגויות בארצות הברית

הגוף המבוקר: משרד החוץ

ליקוי מס׳ 11 תוקן. ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 186.

ליקוי

1. חוק חובת המכרזים, התשנ״ב-1992, והתקנות על פיו מסדירים את ההליך שלפיו על משרדי ממשלה לרכוש שירותים מספקים. בתקנות חובת המכרזים, התשנ״ג-1993 (להלן-תקנות חובת המכרזים), נקבע שבנסיבות מסוימות אפשר להתקשר בחוזה לרכישת שירותי ביטוח בהליך של מכרז סגור, שבו על המזמין לפנות למספר ספקים ולקיים ביניהם תחרות לבחירת הספק המתאים. כמו כן נקבע שלקראת המכרז יש להכין, בין היתר, כתב דרישות או מפרט, אומדן של ההוצאה הצפויה וטיוטת חוזה ולקבוע את התנאים להשתתפות במכרז. המשרד ביקש הצעות משתי חברות אמריקניות ומהחברה הישראלית אולם לא הכין את שנדרש בתקנות חובת המכרזים.

מעקב

1. עבור שירותי בריאות לעובדים המקומיים הישראלים (להלן עמ״י) ולשליחים יצא המשרד למכרז פומבי אשר פורסם בעיתונות בתאריך 5.7.2010. במקביל פועל המשרד לאפשר לעובדים המקומיים הזרים (להלן עמ״ז) ביטוח רפואי נפרד בארה״ב. העמ״זים זכאים כבר היום לבחור חברת ביטוח עצמאית בהשתתפות המשרד בעלות הפרמיה.

ליקוי

2. בחוק נקבע כי הדרך הראויה והנכונה להתקשר עם ספק לקבלת שירותים היא באמצעות מכרז. דרך זו מטרתה להבטיח הזדמנות שווה לכל המעוניין להשתתף במכרז ולהבטיח שייבחר הספק המתאים ביותר, במחיר הראוי ביותר ותוך מקסימום התועלת הכלכלית. בחירת חברה לביטוח בריאות של עובדי המשרד בחו״ל יכולה להיעשות גם באמצעות מכרז סגור - פנייה למספר ספקים ותחרות ביניהם. התברר שהמשרד התקשר עם חברה ישראלית לניהול ביטוח הבריאות לשליחים

לפי תקנת פטור שאינה מתאימה, ואילו לגבי עמ"י ועמ"ז - שלא על פי דיני המכרזים.
על המשרד להקפיד שכל התקשרות עם גוף חיצוני תיעשה על פי כל דין. מהתנהלות המשרד עולה חשש להעדפה מגמתית של החברה הישראלית בניגוד לדינים.

מעקב

2. משרד החוץ פרסם כבר מכרז פתוח.

ליקוי

3. הוראות התקנון מתייחסות לחברת ביטוח ולתשלומי פרמיה ואינן מתייחסות לאפשרות של ביטוח השליחים באמצעות חברה לניהול שירותים רפואיים. על המשרד להתאים את התקנון להסדרי ביטוח הבריאות השונים.

מעקב

3. פורסם השנה מכרז לביטוח רפואי ולא לניהול ביטוח רפואי. לאור זאת אין צורך לשנות את התקנון.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 182.

ליקוי

4. לדעת משרד מבקר המדינה, נוסח תקנה 14 מלמד כי היא נועדה לשימוש עצמי בנציגות או בסניף ולהתקשרות בעלת אופי מקומי. לגבי החוזים לניהול הסדרי הביטוח - מהות העניין, מורכבותו, היקף ההתקשרות ותחולתו מבחינת מספר הנציגויות ומספר המבוטחים הופכים את השימוש בתקנה זו לבלתי סביר. מן הראוי שהשימוש בתקנה זו יוגבל רק למקרים שבהם אין הצדקה להליך תחרותי של ממש ואין בו תועלת.

מעקב

4. שליחים ועמ"י: המכרז החדש פורסם בתאריך 5.7.10. ביחס לעמ"זים: בחירת חברת ביטוח אמריקאית נתונה בידי העמ"זים. משרד החוץ פועל לקבלת הצעות מחיר מחברות אמריקאיות מקומיות.
ראה הערות רה"מ 60 ב' עמ' 182.

ליקוי

5. לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד החוץ היה לעגן בכתובים את ההליך שהתקיים בינו לבין שלוש החברות כדי להבטיח שקיפות והקפדה על סדרי מינהל תקין בהליך הגשת ההצעות. אם היה בכוונתו לבצע התמחרות, היה עליו להודיע על כך מראש לחברות.

מעקב

5. פורסם מכרז פומבי בישראל. בהתאם, יתקיים הליך שוויוני ושקוף בין כל משתתפי המכרז.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 182.

ליקוי

6. לדעת משרד מבקר המדינה, משרד החוץ לא היה צריך להסתמך בעניין קביעת החוקיות על עורך דין מטעם החברה הישראלית שהוא בעל עניין ויש לו מחויבות וחובת נאמנות לחברה הישראלית שהיא צד לחוזה והיא מועמדת לספק את שירותי הביטוח. היה על המשרד לבדוק סוגיה זו באמצעות היועצים המשפטיים שלו.

מעקב

6. בעקבות הביקורת, מחלקת משפט מלווה כבר את כל תהליך בחירת ספק ביטוח הבריאות.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 183.

ליקוי

7. המשרד החל בהליך של מכרז סגור, אולם ועדת המכרזים לא בדקה את הצעותיהן של החברות למתן השירותים הרפואיים לעמ״י ולעמ״ז ולא אישרה את בחירת החברה הישראלית, כפי שנעשה בהסכם השליחים וכמתבקש מחוק חובת המכרזים והתקנות על פיו. לדעת משרד מבקר המדינה, על המשרד להקפיד שכל התקשרות עם גוף חיצוני תידון בוועדת המכרזים, ובהתאם לנסיבות יינתן פטור ממכרז על פי כל דין. יתר על כן, התנהלות המשרד בהליכי ההתקשרות עם החברה הישראלית בחוזה השליחים ובחוזה עמ״י ועמ״ז מעלה חשש להעדפה מגמתית של החברה, בניגוד לדינים.

מעקב

7. המשרד מקפיד כבר על טיפול שוויוני על בסיס נתונים ברי השוואה, על מנת לאפשר לוועדה לבחון את ההצעות ללא ההעדפה למציע זה או אחר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 183.

ליקוי

8. המחלקה המשפטית, שהייתה אחראית לבחינת סעיפי חוזה עמ"י ועמ"ז ולאישורו, לא נתנה את הדעת לכך שחלק מהסעיפים בחוזה החלים על העמ"ז מחילים דינים ישראליים על אזרחים אמריקנים; סעיפים אלה אינם סבירים ואינם עולים בקנה אחד עם הוראות התקנון.
לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שהמחלקה המשפטית תבדוק היטב את החוזה שייחתם בעתיד בעניין ביטוח הבריאות של העמ"ז כדי לוודא שסעיפיו סבירים ומתיישבים עם הוראות התקנון ועם הדין המקומי.

מעקב

8. בחירת ספק שירותי ביטוח בריאות לעובדים ישראליים (שליחים ועמ"י) הינו נפרד כבר מההליך לבחירת ספק שירותי ביטוח בריאות לעמ"ז, בארה"ב. עבור עמ"זים נבחנות חברות אמריקאיות בלבד ולכן אין חשש שיוחל באופן זה או אחר הדין הישראלי עליהם.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 184.

ליקוי

9. בדצמבר 2008 התקיים דיון בוועדת המכרזים על התקשרות עם מועמד יחיד לייעוץ בביטוח. שכרו הוערך בפחות מ-43,000 ש"ח אולם לא הוצגו לוועדה שלושה ספקים לפחות או חוות דעת של גורם מוסמך שאין שלושה ספקים כאלה. הוועדה בחרה בו ונימקה זאת בהיותו בעל מומחיות וניסיון שצבר במשרד הביטחון ולכן סברה שהעסקתו תזרז את הכנת המכרז לביטוח בריאות של השליחים. בביקורת התברר כי לפני חתימת חוזה עמ"י ועמ"ז ב-2007 אותו יועץ המליץ בחוות דעת שנתן למשרד להתקשר עם החברה הישראלית, ולמרות זאת מפרוטוקול הישיבה עולה שהוועדה לא הביאה בשיקוליה עניין זה.

לדעת משרד מבקר המדינה, מאחר שהיועץ המליץ בעבר למשרד על הח־ברה הישראלית, וכיוון שהמשרד החליט לבחון מחדש את ההתקשרות עם החברה הישראלית היה על ועדת המכרזים לבחון קבלת חוות דעת מקצועית ממומחה נוסף. כמו כן, פעולת הוועדה בלא שבחנה אפשרות להעסקת יועצים נוספים, בניגוד להוראות תכ״ם, מנעה הליך תחרותי וגם אפשרות לבחור את היועץ המתאים ביותר.

מעקב

9. היועץ לביטוח רפואי, למד מקרוב את הצרכים ואת הנתונים של המשרד. החלפתו ביועץ אחר, תגרום לעיכוב ממשי בקידום ההליך המכרזי ולכן, בנסיבות אלה, יש להמשיך ולהעסיקו עד לגמר ההליך. בתום המכרז לבחירת חברת ביטוח, יהיה מקום לצאת למכרז מסודר לבחירת יועץ ביטוח רפואי.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 185.

ליקוי

10. לדעת משרד מבקר המדינה, כדי להימנע מהליקויים שעליהם הצביע, על משרד החוץ לבדוק היטב את חלופות הביטוח לקראת ההתקשרות לביטוח בריאות של כל העובדים בארה״ב ולהיערך לכך מבחינה כספית, ארגונית ומשפטית לפני קבלת החלטה על החלופה. על המשרד להנחות את עובדיו לקיים התייעצות עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים לפני ההתקשרות עם גוף חיצוני.

מעקב

10. המלצות הביקורת כבר אומצו.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 185.

ליקוי

12. הבדיקה העלתה שהקונסוליה ומטה המשרד לא בדקו ולא אימתו באופן שיטתי את המידע שבדוחות שהעבירה אליהם החברה הישראלית על דרישות השליחים, העמ״י והעמ״ז לקבל שירותים רפואיים ועל התש־לומים עבור שירותים אלה. המשרד גם לא בדק ברשומות החברה את העברת התשלומים לספקים.
לדעת משרד מבקר המדינה, היעדר בקרה ופיקוח על ההוצאות בגין

השירותים והתביעות הרפואיות שעליהם דיווחה החברה הפך שניים מהיתרונות העיקריים שלה - מתן שירותי ניהול בעברית והיכולת לקיים עליה בקרה ביתר קלות משום שהיא פועלת בארץ - לחסרי משמעות.

מעקב

12. המידע שמעבירה החברה הישראלית על דרישות השליחים עמ"י ועמ"ז לקבלת שירותים רפואיים ועל התשלומים עבור שירותים אלו נבדק ומתבצע על פי דוח המתקבל מחברת הניהול. בעקבות המכרז החדש לא תצטרך יותר הקונסוליה לבדוק את התשלומים שכן מדובר בחברת ביטוח ובתשלום פרמיה קבוע.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 186.

ליקוי

13. על המשרד לשלם את ההוצאות הרפואיות על פי תנאי החוזים עם החברה הישראלית ולוודא שהעובדים שדרישותיהם להחזר הוצאות על טיפולים רפואיים נדחו, שילמו את חובם לספקים.

מעקב

13. העובדים מקבלים את חשבוניות התשלום על השירותים הרפואיים ישירות מהספקים. אין בידי המשרד אמצעי אכיפה שכן הגבייה מתבצעת באמצעות הספק מול העובד. המשרד מקבל מידע על תביעות פתוחות באמצעות מערכת חדשה של חברת הניהול. לאחר פנייה של העובד למשרד בנושא, מנחה המשרד את העובדים להסדיר חובם לספק או לחילופין ובמקרים מיוחדים, פועל לקבלת אישורים חריגים לתשלום על-ידי קרן ריפוי. למשרד לא ידוע על תביעות פתוחות שלא ניתן להן מענה. עם הוצאתו לפועל של מכרז הביטוח יתייתר הנושא, שכן העובדים ישלמו ישירות לספק ויקבלו החזר מחברת הביטוח בהתאם לקריטריונים.

ליקוי

14. מבדיקת ריכוז הדוחות שהעבירה החברה הישראלית למטה המשרד ולקונסוליה בשנים 2007 ו-2008 עולה כי שיעור ההנחות הממוצע שעליו דיווחה היה גבוה מ-50%. כלומר על המשרד יהיה לשלם לה מענק הצטיינות בגין שנים אלה. עוד נמצא כי עד מועד סיום הביקורת שום גורם בקונסוליה או במשרד לא בדק ולא אימת את שיעור ההנחות שעליו דיווחה החברה כדי לקבוע אם יש לדרוש ממנה החזר מדמי הניהול או אם יהיה על המשרד לשלם לה מענק הצטיינות ולכן לתקצב אותו. לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד החוץ ליצור מנגנון פיקוח הולם על הדיווחים ולבדוק את נתוני ההנחה מדי שנה כדי לוודא אם שיעור ההנחה הממוצע הוא יותר או פחות מ-50%, ובהתאם לתוצאות הבדיקה עליו להיערך מבחינה תקציבית לתשלום מענק הצטיינות לחברה הישראלית או לדרוש החזר מדמי הניהול.

מעקב

14. הליך זה אינו קיים במכרז החדש.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 187.

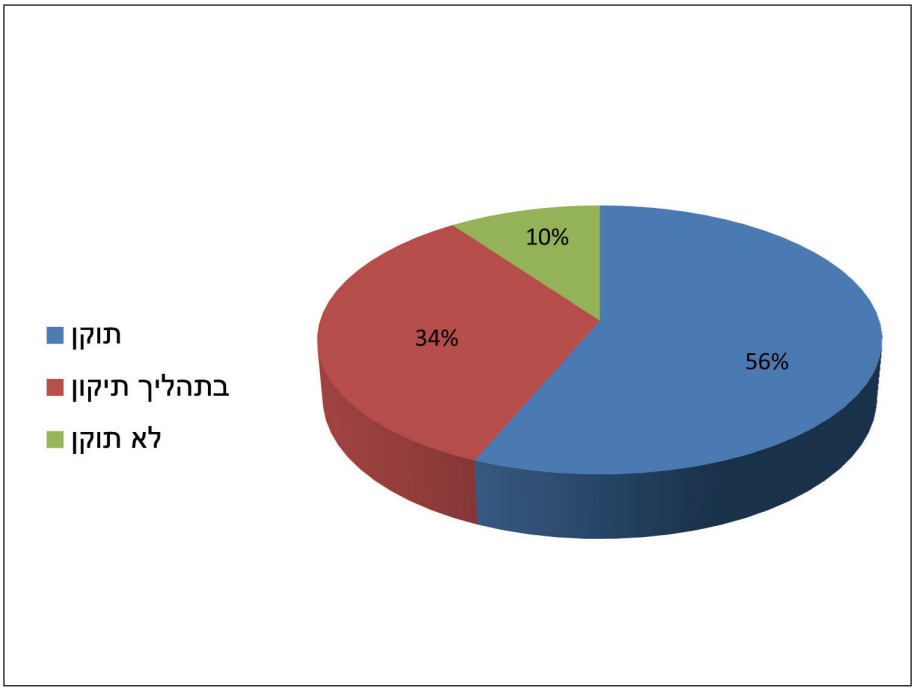
ליקוי

15. באוקטובר 2009, מועד סיום הביקורת, היה משרד החוץ בעיצומה של בדיקת ביטוח הבריאות לעובדים בארה"ב. עליו להביא בחשבון את הממצאים שעלו בדוח זה וליישם את ההמלצות בעניין זה בכל התקשרות עתידית. ראוי שמשרד החוץ יבחן את יתר חוזי ההתקשרות שלו לביטוח בריאות לעובדי שאר הנציגויות בחו"ל בהתאם לנאמר בדוח זה.

מעקב

15. כל הנציגויות, למעט בגרמניה ובצרפת, שם קיים ביטוח מקומי, מבוטחות בקרן הריפוי ולא באמצעות חוזי התקשרות חיצוניים. המלצות הביקורת כבר מיושמות וכן יישמו בעתיד בגרמניה וצרפת עם פקיעת תוקף החוזים הקיימים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 187.

משרד החינוך

משרד החינוך

פרס ישראל

הגופים המבוקרים: משרד החינוך; נציבות שירות המדינה

ליקויים 8,12,13 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 189.

ליקוי

1. תקנון לבחירת זוכים בפרס ישראל: הזוכים בפרס נבחרים על פי תקנון לפרסי ישראל המפרט את התחומים שבעבורם מוענקים הפרסים ומתווה את הליכי בחירתם. מאז השינוי האחרון של התקנון בשנת 2002 המשרד לא עדכן אותו למרות שינויים חברתיים, כלכליים, תרבותיים וטכנולוגיים שחלו במדינה.

מעקב
משרד החינוך

1. בחודש מאי 2010 מינה שר החינוך ועדה ציבורית בראשות פרופ' משה בר אשר, נשיא האקדמיה ללשון העברית, שתפקידה לבחון את תקנון פרס ישראל ולהמליץ על שינויים נדרשים במגוון נושאים הנוגעים למתן הפרס. הוועדה הגישה את מסקנותיה לשר החינוך בחודש אוקטובר 2010 והשר אימץ את מרביתן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 189.

ליקוי

2. החשב הכללי באוצר פרסם ב-1988 חוזר בנושא העסקת יועצים שאינם עובדי מדינה ובו צוין שיש לחתום על הסכם עם כל יועץ גם אם הוא יועץ ללא שכר. נציב שירות המדינה פרסם בשנים 1996 ו-1997 הודעות בדבר הימנעות מהעסקת יועצים בהתנדבות, מלבד במקרים חריגים שיאושרו על ידי הנציבות מראש. אף על פי כן העסיק משרד החינוך את פרופ' גולדברגר בין השנים 1990 ל-2004 בהתנדבות בלא שביקש את אישור הנציבות לכך ובלא שחתם עמו על חוזה העסקה, כנדרש לפי חוזר החשב הכללי.

מעקב

2. העסקתו של פרופ' גולדברג הופסקה והוא אינו מועסק יותר על-ידי המשרד.

ליקוי

3. מספטמבר 2002 עד יולי 2003 ומ-2005 עד 2008 העסיק משרד החינוך את פרופ' גולדברגר כיועץ בשכר בעניין הפרס. ועדת הרכישות במשרד החינוך אישרה את ההתקשרות עמו בשנת 2002 בלי שהמשרד פנה לקבלת הצעות מאחרים ובלי שנקבעו אמות המידה שלפיהן נבחר. בשנים 2005 ו-2006 פנה המשרד לפרופ' גולדברגר ולמועמדים נוספים בבקשה להגיש הצעה לייעוץ וועדת היועצים ששימשה כוועדת רכישות לעניין יועצים, שבה ובחרה בו. הוועדה נימקה את החלטתה בשקלול התוצאות על פי אמות המידה שהיו בפניה. בדיקת מסמכי הוועדה העלתה שלא צוינו המשקלות של אמות המידה שלפיהן נבחנו המועמדים.

מעקב

3. המשרד מינה יועץ מקרב עובדי המשרד שהינו עובד מדינה.

ליקוי

4. עד לבחירתו של עו"ד לנגנטל עסק פרופ' גולדברגר בין החודשים נובמבר 2008-ינואר 2009 בענייני הפרס, מבלי שהעסקתו אושרה והוסדרה בוועדת היועצים ובלא חוזה העסקה.

מעקב

4. העסקתו של פרופ' גולדברג הופסקה והוא אינו מועסק יותר על-ידי המשרד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 190.

ליקוי

5. העסקת עו"ד לנגנטל: מפברואר עד מאי 2009 הוא הועסק בלי שהמשרד חתם עמו הסכם הכולל התחייבות לשמירת סודיות - בניגוד לאמור בחוזר החשב הכללי, ובלי ששילם לו את שכר עבודתו.

מעקב

5. העסקתו של עו"ד נחום לנגטל הופסקה. המשרד לא שילם לו שכר עד לסיום הבירור בעניינו.

ליקוי

6. ועדות השופטים: קביעת החברים לוועדות השופטים נעשית בהליך חשאי נטול פרוטוקולים ובלתי-שקוף. על פי התקנון, האחריות לבחירת חברי ועדות השופטים היא בידי השר, אולם המשרד העסיק את פרופ' גולדברגר לשם כך במשך שנים רבות ואפשר לו שליטה כמעט בלעדית בבחירת חברי ועדות השופטים, בלי שהמשרד קבע אמות מידה כלשהן לבחירה.

מעקב

6. ראה מעקב לליקוי מספר 4.

ליקוי

7. התקנון אינו קובע אמות מידה לבחירת הזוכים. התקנון קובע כי: דיוני ועדות השופטים חשאיים; אין נרשמים פרוטוקולים בדיונים אלה; כל פרטי הדיונים ושמות המועמדים, למעט שמות הזוכים בפרס, נשארים כמוסים.

מעקב

7. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

9. בשנת 1988 פרסם החשב הכללי באוצר חוזר על העסקת יועצים שאינם עובדי מדינה. צוין בו שלעובד ציבור אסור להימצא במצב שיש בו אפשרות ממשית של ניגוד עניינים, וכלל זה חל גם על יועץ; לכן לפני ההתקשרות עמו יש לבדוק אם קיים חשש לניגוד עניינים. לפי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מ-2006, גיבשה נציבות שירות המדינה נוהל בעניין. בשלושה מקרים שנמצאו לא הקפיד משרד החינוך על שמירת הכללים למניעת ניגוד העניינים של העוסקים בפרס, בעניין פרופ'

גולדברגר שכיהן כמנכ"ל החברה למתנ"סים ועניין עו"ד לנגנטל על שנתן שירותי ייעוץ בשכר למכון הישראלי לדמוקרטיה.

מעקב

9. העסקת יועצים חיצוניים הופסקה. המשרד מינה עובד מקרב עובדי המשרד שהינו עובד מדינה.

ליקוי

10. יום לפני שהתכנסה ועדת השופטים להחלטה בדבר זוכי פרס ישראל על מפעל חיים לשנת 2009, פנה עו"ד לנגנטל ליועצת המשפטית של משרד החינוך באמצעות מנהל האגף האחראי על הפרס בבקשה לקבל הנחיה כיצד עליו לפעול, מאחר שלדבריו היו בין המועמדים לפרס גופים שהוא קשור עמם. עד מועד הישיבה לא קיבל עו"ד לנגנטל את תשובת היועצת המשפטית לבקשה ואף לא הנחייה כלשהי ממנהל האגף למרות שהובא לידיעתם כי קיים חשש למראית עין של ניגוד עניינים.

מעקב

10. ראה מעקב לליקוי מספר 5.

ליקוי

11. ראוי שהמשרד ימנה ועדה מקצועית אשר תהיה אחראית לקביעת התקנון ולשינויים בו וכן תבחן מעת לעת את התאמתו לשינויים המתחוללים בחברה הישראלית כך שירחיבו את מעגל מקבלי הפרס ויאפשרו את הענקתו גם לבאים מקבוצות אוכלוסייה נוספות מבלי לפגוע במצוינות הנדרשת לקבלתו.

מעקב

11. ראה מעקב לליקוי מספר 1. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 192.

ליקוי

14. יש מקום שהממשלה תבחן אפשרות להעברת האחריות להענקתו לגורם ממלכתי דוגמת נשיא המדינה שישמור על הצביון הממלכתי-יוקרתי

שלו ואף יעצימו. אנו כותבים זאת בשולי דוח זה ומשאירים את העניין, כאמור, ב"צריך עיון".

מעקב

14. המשרד סבור שפרס ישראל צריך להישאר באחריות השר הממונה על ההשכלה הגבוהה.

ניצול שעות לימוד בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים

הגוף המבוקר: משרד החינוך

ליקוי

1. בקרת התקן מתבססת על בדיקות בכמה מאות בתי ספר, אולם לעתים חסרות בה קבוצות גדולות של בתי ספר בעלי מאפיינים ייחודיים. למשל, בשנה מסוימת לא כללה הבקרה בתי ספר ביישובים קטנים ולעתים החליטו מנהלי מחוזות שלא לכלול בבקרה בשנה כלשהי בתי ספר מסוימים מסיבות שונות, ובמקומם נכללו אחרים. משנת הלימודים התשס״ח (2007-2008) החליט המשרד שלא לכלול בבקרה בתי ספר שמופעלת בהם רפורמת ״אופק חדש״ ובתי-ספר שמנהליהם בשנת הניהול הראשונה שלהם. בהשמטות אלה יש כדי לפגוע ביכולת של ממצאי הבקרה לשקף נכונה את מצב הניצול של שעות הלימוד בכלל המוסדות בחינוך הרשמי.

ליקוי

2. המשרד קבע שכל בית ספר יבוקר לפחות פעם בחמש שנים. מנגד, נמצא שקרוב ל-20% מבתי הספר שהבקרה הייתה אמורה לכלול אותם לא נבדקו; קיימת שונות רבה בין מחוזות המשרד - כ-30% מבתי הספר במחוז ירושלים ובמינהל לחינוך התיישבותי שהיו אמורים להיבדק לא בוקרו בחמש השנים האמורות, ואילו במחוז ת״א לא בוקרו רק כ-7%. שונות זו יש בה כדי לפגוע במדידה ובתוצאות. יוצא אפוא שלמשרד לא היה מידע על ניצול השעות בחלק ניכר מבתי הספר בשניים ממחוזותיו.

מעקב
משרד החינוך

1-2. מדגמי בתי הספר בהן תבוצע הבקרה החל משנת תשע״א יהיו בהתאם לקבוצות מדגמי בתי הספר שישתתפו בבחינות המ.י.צ.ב. לו״ז לביצוע – דצמבר 2010.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 194.

ליקוי

3. תכנית הליבה מגדירה, בין השאר, את תחומי הדעת שיש להורות וכן את מספר השעות המזערי בכל אחד מהם. המשרד לא קיים בחטיבות הביניים בקרה על ניצול השעות בכל אחד ממקצועות הליבה בהשוואה לתכנית הלימודים שקבע.

מעקב

3. החל משנת תשע"א תבוצע בקרה בכפוף לחוזר המנכ"ל תשס"ט/8(א)01 מאפריל 2009.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 195.

ליקוי

4. בקרת התקן היא "צילום מצב חד-פעמי" של בית הספר במועד הבקרה. אשר על כן יש חשיבות למועד שבו היא נעשית, כי בקרה במועד מוקדם בשנת הלימודים, לפני סיום עדכונה של מצבת התלמידים והקצאת שעות מסל מנהל מחוז, תציג נתונים לא מהימנים. תהליך בקרת התקן, אשר נעשה בשני שלבים בשל שיקולים הנוגעים לתקציב המשרד, מתקיים בשלב מוקדם, שבו עדיין עשויים לחול שינויים בתקני השעות של בתי הספר. מנגד, הליך הבקרה נמשך זמן רב מדי ותוצריו מתקבלים מאוחר מדי, ולעתים רק לאחר פתיחת שנת הלימודים העוקבת, ולכן התועלת שניתן להפיק מממצאי הבקרה קטֵנה באופן ניכר.

מעקב

4. המשרד יבצע את הבקרות לאחר התייצבות מערכות השעורים בבתי הספר אחרי איסוף מצבת התלמידים וקביעה סופית של תקן השעות לבית הספר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 195.

ליקוי

5. המשרד מקצה מיליארדי ש"ח בשנה לשעות לימוד במוסדות החינוך, אך הוא אינו מקצה דרך קבע את הסכום הנדרש לבקרת ניצולן. בשנים התשס"א-התשס"ט חלו תנודות חדות במספר בתי הספר שבוקרו, ובשנת הלימודים התשס"ה (2005-2004) לא קוימה בקרת תקן כלל.

בקרה יעילה עשויה לשמש בידי המשרד כלי להתייעלות ולחיסכון בשעות תקן, ואין לו כלי אחר לשם כך.

מעקב

5. המשרד יתקצב חלק מהסכום לבקרות בבתי הספר במהלך שנת תשע״א בבסיס תקציב המשרד ובהתאמה לקבוצות המדגמים הנדרשות מידי שנה.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 196.

ליקוי

6. אי-ניצול כל תקן השעות שהוקצה לבית הספר משקף גם הוא ניהול לקוי של התשומות של בית הספר ועלול לפגוע ביכולת להשיג ברמה המערכתית, יעדים של המשרד. ואולם הביקורת העלתה שבדוחות בקרת התקן לא הובאו נתונים מרוכזים על שעות הלימוד הבלתי מנוצלות. מנתונים שקיבל משרד מבקר המדינה מארבעת המחוזות שנבדקו עלה כי 40%-72% מבתי הספר שנבדקו לא ניצלו את כל השעות בשנת הלימודים התשס״ט; במנח״י ובמחוז ירושלים לא ניצלו כחמישית מבתי הספר היסודיים 5% או יותר מהשעות שהקצה להם המשרד. משמעות הדבר היא לעתים אבדן של עשרות שעות הוראה באותם בתי ספר שבהם הוחסרו השעות.

מעקב

6. נושא שעות הלימוד שאינן מנוצלות ושאינן נכללו בבקרה יתוקן ויבוצע במהלך שנת הלימודים תשע״א ואילך.

ליקוי

7. מעיבוד נתוני ארבעת המחוזות שנבדקו לשנת הלימודים התשס״ט עולה כי יש שונות רבה בין המחוזות: במחוז תל אביב הייתה חריגה גדולה מן השעות שאושרו למוסדות החינוך - 6,404 שעות ששוויין כ-30 מיליון ש״ח, שהן כ-3.5% מכלל השעות שהוקצו לו, ובשלושת המחוזות האחרים היה שיעור החריגה כ-0.4% עד 0.6% בלבד. 24% ממוסדות החינוך במחוז תל אביב חרגו מתקן השעות ב-5% או יותר; ובשלושת המחוזות האחרים - 1% עד 3%. מעיבוד הנתונים לְמֵדים על הפער הגדול שבין מחוז תל אביב לשאר המחוזות שנבדקו. ״בית ספר יסודי

חורג״ במחוז זה חורג ב-29 שעות שבועיות בממוצע, לעומת 12 שעות לכל היותר במחוזות האחרים. הנהלת המשרד הייתה ערה לחריגות של מחוז תל אביב, אולם הן חזרו ונשנו מדי שנה בשנה, ולא נמצא שהמשרד פעל בנחרצות להפסקתן. למעשה, נוצר מצב שבו חלוקתה של ״עוגת התקציב״ בפועל הייתה שונה מחלוקתה מראש בידי המשרד, בין היתר משום שהוא כשל בניסיונותיו להקטין את החריגה של מחוז תל אביב מתקני השעות שהוקצו למוסדותיו.

מעקב

7. מנהלת מחוז תל אביב במשרד פועלת לצמצום החריגות בהדרגה במסגרת תכנית תלת שנתית, ובכפוף למערכת התקציב האוטומטית. בשנת הלימודים תשע״א יבוצע צמצום ב-30% בהיקף החריגה.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 197.

ליקוי

8. המשרד הגדיר מהי כיתה תקנית לצורך תקצוב בתי הספר. כאשר נפתחת כיתה שאינה עומדת בהגדרה זו, ללא אישור של גורם מוסמך, היא נקראת כיתה לא תקנית. כאשר מנהל בית ספר פותח כיתה לא תקנית, והוא מעוניין שמספר שעות הלימוד לתלמיד לא יפחת, הוא זקוק לשעות נוספות, והוא עלול להקצות לה שעות הוראה על חשבון שעות שנועדו לצרכים אחרים. נמצא כי חסרה קביעה ברורה וחדה של המשרד באשר לתופעה הרווחת של פתיחת כיתות לא תקניות.

מעקב

8. ניתנה הוראה למנהלי המחוזות להקפיד בשנת תשע״א לא לשבץ שעות שאינן נתונות בתקן השעות. המפקחים שלא יקיימו הוראה זו של המשרד, הנהלת המשרד תראה בכך עבירת משמעת חמורה.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 197.

ליקוי

9. למחוזות שנבדקו לא היה מידע על מספר הכיתות שנפתחו בשנת הלימודים התשס״ט. על פי נתוני המינהל לתקשוב ולמערכות מידע

במשרד, באותה שנה היו בארבעת המחוזות שנבדקו כ-770 כיתות לא תקניות. יצוין כי על פי ממצאי בקרת התקן, פתיחת כיתות לא תקניות גוררת בעקבותיה חריגות נוספות, כגון צמצום שעות התגבור לתלמידים הנזקקים להן ומתן שעות הוראה לתלמידים שהן מעטות מהנדרש. חריגות אלה עלולות לפגוע ביכולת לנצל באופן המיטבי את משאבי מערכת החינוך בהתאם למדיניות המשרד ולתכנון.

מעקב

9. בחינוך הממלכתי הוראות השמירה על מסגרת השעות הן חד משמעיות. חל איסור מוחלט בפתיחת כיתות מעבר לכתות התקן המאושרות. בחינוך הממ"ד האפשרות לפתיחת כתות בנוסף לתקן תאושר על-ידי ראש מינהל החינוך הממלכתי דתי רק בכתות ה'-ו'.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 197.

ליקוי

10. טיפול דיפרנציאלי משמעו הקצאת זמן נוסף (לתלמיד או לקבוצה קטנה), תכנית מותאמת, חומרי למידה ודרכי הוראה מגוונים, הכול על פי צורכי הילד, במטרה להביאו להישגים טובים ולצמצם פערים בין קבוצות שונות באוכלוסייה. המשרד קבע שבתי ספר מחויבים להקצות שעות תגבור דיפרנציאלי, לתלמידים שזקוקים להן, אולם לא גיבה את קביעתו בהנחיות מפורטות על השימוש בהן.

ליקוי

11. בהיעדר הנחיות מפורטות בתי ספר, לעתים באישור המחוזות, ראו עצמם חופשיים להחליט על שימוש בשעות לתגבור דיפרנציאלי למטרות אחרות, ובין השאר השתמשו בשעות אלו לפתיחת כיתות לא תקניות והקצו שעות להוראת מקצועות שונים. כך על פי ממצאי בקרת התקן בחינוך היסודי לשנת הלימודים התשס"ח, כ-52% מבתי הספר לא הקצו שעות לתגבור כנדרש, ובממוצע - 32 שעות חסרות בכל אחד מהם. כלומר בתי הספר לא קיימו כללים הנוגעים לנדבך מרכזי במדיניות המשרד - צמצום פערים ותגבור תלמידים חלשים. לעתים ניתנו חלק מן השעות שהוקצו לתגבור לכל התלמידים ולאו דווקא לזקוקים לתגבור.

מעקב

10-11. מנהלי המחוזות ינחו את המפקחים הכוללים להקפיד כי שעות התגבור הדיפרנציאלי לשנת תשע״א ינוצלו אך ורק ליעדן כפי שנקבע בחוזר מנכ״ל.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 198.

ליקוי

12. המינהל הפדגוגי במשרד קבע קווים מנחים להפעלת סל טיפוח בחטיבות הביניים שנועד לפצות תלמידים עם חסך חינוכי גדול, לרבות הכנת תכנית טיפוח אשר תיבדק ותאושר בידי המפקח על בית הספר ובידי הממונה על שירותי חינוך ורווחה במחוז. מנגד, מממצאי בקרת התקן שעשה המשרד בשנת הלימודים התשס״ח עולה כי ב-36% מחטיבות הביניים שנבדקו לא הייתה תכנית טיפוח מאושרת, וזאת מכמה סיבות אפשריות, למשל שהתכנית שהייתה בהן לא אושרה בידי הגורמים המוסמכים לכך. מנהל בית הספר יכול אפוא להפעיל סל טיפוח לשם השגת יעדים שלא אושרו בידי המשרד, ובה בעת, התלמידים שזכאים ליהנות ממשאבי הסל לא יזכו לקבלם.

מעקב

12. לא תופעל תכנית טיפוח ללא אישור מפקחי אגף שח״ר. תוצא הוראה מינהלית שאין להפעיל תכניות, שאינן מאושרות ושאינן בדוקות מבחינה פדגוגיות. עם כניסתו של מנהל חדש לניהול אגף שח״ר יוגבר התיאום והשילוב עם כלל יחידות המשרד.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 198.

ליקוי

13. נמצא כי בין הסמנכ״לית, שהיא מנהלת המינהל הפדגוגי, ובין סגנה, מנהל האגף, שׂוררים חילוקי דעות בנוגע לשעות תפקיד שמנהל בית ספר רשאי להקצות משעות הניהול שלו לעובדי ההוראה. כתוצאה מכך קוימה הבקרה על פי כללים שונים מהוראות המינהל הפדגוגי.

מעקב

13. עם כניסת ״אופק חדש״ מוגדרים כבר בצורה ברורה בהסכם

תפקידים מותרים ומוכרים בבית הספר היסודי ובחטיבת הביניים. לא תתאפשר הפעלת תפקידים שאינם מותרים משעות התקן.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 199.

ליקוי

14. המשרד קבע כללים להקצאת שעות תפקיד בבתי הספר, אשר נועדו להפריד בין שעות ההוראה לתלמידים לבין השעות שבהם ממלאים מורים תפקידים אחרים בבתי הספר, אולם ממצאי הבקרה העידו במשך חמש שנים על חריגות רבות מהם. כשליש מבתי הספר היסודיים ויותר ממחצית חטיבות הביניים שנבדקו בשנת הלימודים התשס"ח חרגו מהכללים והמירו שעות הוראה בשעות תפקיד. על פי אומדן שעשה מנהל האגף, היקף החריגה של כל בתי הספר היסודיים הסתכם בכ-173 משרות הוראה מלאות. ממצאים אלה מעידים כי המשרד לא הצליח לאכוף את הכללים שקבע, ושעות הוראה שימשו גם שלא על פי ייעודן. המרת שעות הוראה בשעות תפקיד משמעה פחות שעות הוראה לתלמידים, דבר אשר עלול אף לפגוע בהישגים הלימודיים.

מעקב

14. למנהלים ב"אופק חדש" אין שעות תקן או שעות ניהול. על-פי "אופק חדש" ויישומו לגבי המנהלים חריגות אלה לא יתכנו במתכונת החדשה. המשרד מקפיד בנושא זה במיוחד, ולגבי שנת תשס"ט מנהלי מחוזות ביררו את הנושא באופן נקודתי ונזפו במנהלים אשר חרגו מהנחייה זו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 199.

ליקוי

15. הנתון "שעות אורך" מציין את משך הלימודים היומי המחייב בבתי הספר, דהיינו מספר השעות המזערי לתלמיד בכיתתו בכל דרגת כיתה ביום לימודים. על פי ממצאי הבקרה לשנת הלימודים התשס"ח, בכחמישית מבתי הספר היסודיים ובכמחצית מחטיבות הביניים שנבדקו היה מספר שעות האורך קטן מהנדרש; בבתי הספר היסודיים היה משך הלימודים הממוצע בכלל הכיתות קצר ב-30 שעות מהמתחייב, ובחטיבת ביניים ב-29 שעות; הממצאים היו חמורים במיוחד בכיתות ז' ובכיתות ח': ב-66% מכיתות ז' וב-59% מכיתות ח' בבתי הספר שנבדקו

היה מספר שעות האורך קטן מן המספר המחייב. יום לימודים קצר מכפי שקבע המשרד עלול גם הוא לפגוע בהישגי התלמידים.

מעקב

15. המשרד יקפיד מעתה על קיום שעות אורך כנדרש ועל קיום הוראות המשרד המפורטים בנושא זה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 200.

ליקוי

16. על אף הממצאים המשמעותיים שעלו בבקרה והצורך לדון בהם, נמצא שדוחות ממצאי בקרת התקן לשנים התשס"ז והתשס"ח לא הופצו במשרד. בכך נמנע ממנהלי יחידותיו להשתמש בממצאים כדי לתקן ליקויים. נוסף על כך, אף שממצאי הבקרה במחוז תל אביב היו חמורים במיוחד, הם לא הוצגו למפקחים ולמנהלי היחידות שבו.

מעקב

16. בשנת הלימודים תש"ע התקיימו ישיבות עבודה בנושאי בקרת התקן. הישיבות התקיימו עם מנהלי המחוזות וראשי המינהלים ועם בעלי התפקידים הרלבנטיים. כל הגורמים קיבלו את הדוח ואת הממצאים הכלולים בו ובהתאם קיבלו הנחיות לטיפול.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 201.

ליקוי

17. ממצאי הבקרה מחייבים את הנהלת המשרד להגביר את הפיקוח ואת האכיפה, בייחוד אם החריגות חוזרות ונשנות בכל שנה. על אף זאת הסתפקה לעתים הנהלת המשרד בביצוע הבקרה ובמימונה ולא השתמשה בחלק ניכר ממממצאיה: המנכ"ל לשעבר טיפל רק בחלק מהחריגות ולא קיבל החלטות בסוגיות שדרשו את התערבותו; המנכ"לית לשעבר לא השתמשה בממצאים; מנכ"ל המשרד קיים דיונים בנוגע לממצאי הבקרה, אך במועד סיום הביקורת טרם יושמו ההחלטות שהתקבלו, כמו איתור בתי ספר שחרגו ודרישת הסבריהם לכך. הסמנכ"לית לא קיבלה החלטות בעניינים שבתחום סמכותה, שעל פי ממצאי הבקרה דרשו טיפול. אף שנמצאו חריגות רבות, לא קיבלה הנהלת המשרד החלטות בחלק מהנושאים שהועלו בבקרה. בכך יש פגם מהותי בניהול

שעות הלימוד, שהן מהתשומות העיקריות של המשרד ומצויות בליבת העשייה שלו.

ליקוי

18. מנהל בית הספר אחראי שלא לחרוג מתקן השעות שאושר לבית הספר ושלא להעסיק מורים מעבר לתקן המאושר. אולם נמצא כי המשנה למנכ"ל, הממונה על מנח"י, לא בירר עם מנהלי בתי הספר שחרגו את הסיבות לחריגות; הנהלת מחוז תל אביב קיבלה הסברים לממצאי הבקרה לשנת הלימודים התשס"ז רק מחלק קטן ממנהלי בתי הספר.

ליקוי

19. כאשר מנהל בית ספר או מפקח משבצים עובד הוראה במוסד חינוכי אף שאין שעות פנויות לצורך זה, הם מעמידים את המשרד בפני עובדה מוגמרת ומחייבים אותו לשלם את שכר העובד אף שהמשרד לא אישר שעות להעסקתו. למרות ממצאי הבקרה על חריגות חוזרות ונשנות מהוראות המשרד, לא נקט המשרד פעולות כלפי מנהלים של בתי ספר שחרגו באופן כזה. הוא אף לא קבע כללים לטיפול בהם ולטיפול במפקחים שלא פעלו למניעת חריגות. אמנם מנכ"ל המשרד לשעבר הורה למנהל האגף להכין נוהל לביצוע פעולות אכיפה בתחום זה, ובינואר 2007 הציג מנהל האגף להנהלת המשרד את הצעתו לנוהל, אולם לא הוחלט אם לאמצו.

מעקב

17-19. כל מפקח שחרג הוזמן למתן הסברים, וכל מפקח שהסבריו לא סיפקו – הוכנסה הערה לתיקו האישי. ניתנה הוראה למנהלי המחוזות להקפיד שלא לשבץ שעות תקן שאינן בתקציב השעות המותר. מפקחים שיסטו מהוראה זו המשרד יראה בכך עבירת משמעת חמורה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 201.

ליקוי

20. לפי ממצאי בקרת התקן, בתי ספר בחינוך הממלכתי דתי השתמשו בתקן השעות כדי לפתוח כיתות לא תקניות בשיעורים גבוהים בהשוואה לבתי הספר בחינוך הרשמי, הקצו פחות שעות מתקן השעות לתגבור

תלמידים שנזקקו לכך והקצו פחות שעות מהנדרש להוראת מקצועות הליבה. המשרד היה ער לכך ומינה צוות לבדיקת החינוך הממלכתי דתי שנדרש להגיש המלצותיו למנכ"ל בתוך כחצי שנה, אולם נדרשה לו כשנה וחצי כדי להגיש את המלצותיו להנהלת המשרד.

מעקב

20. המשרד יבדוק בחינוך הממלכתי-דתי את האפשרויות התקציביות לפצל בכיתות ה'-ו' בנים ובנות ויבחן את המשמעויות שבכיתות א'-ד' לא יהיה פיצול. בדיון שיתקיים בין מנהל המינהל לחמ"ד, המשנה למנכ"ל והמנכ"ל, יקבעו עקרונות של בחינת תהליך השינוי והתיקון הנדרש. בשלב זה נקבעו תכניות היסוד לשנת הלימודים לתשע"א בחינוך היסודי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 202.

ליקוי

21. המשרד קבע בנובמבר 2005 את מספר השעות המזערי שחובה ללמד בבתי ספר יסודיים את כל אחד ממקצועות הלימוד בתכנית הליבה. אולם הוא לא הגדיר את המספר המזערי של השעות בכל אחד ממקצועות הליבה בחינוך הממלכתי דתי.

מעקב

21. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

22. בספטמבר 2008 הפיקה הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (להלן - ראמ"ה) דוח הערכה על יישום "אופק חדש", ובאוגוסט 2009 היא הציגה לחלק מחברי הנהלת המשרד ממצאים של מחקר הערכה נוסף. ממצאי הדוח והמחקר לא הובאו לידיעת מנהלי המחוזות, המופקדים על יישום הוראות המשרד.

ליקוי

23. מנכ"לית ראמ"ה מייחסת חשיבות רבה לאיסוף נתוני בקרה כוללת על ניצול שעות לימוד ב"אופק חדש" בכלל ועל ניצול השעות הפרטניות

בפרט. אולם המשרד לא ביקר את השימוש שעשו בתי הספר בשעות שהוקצו להם ולכן לא אסף את הנתונים האמורים.

ליקוי

24. ממצאים ראשוניים של ראמ"ה על יישום "אופק חדש" בבתי הספר מלמדים, בין היתר, שהשימוש בשעות הפרטניות אינו עולה תמיד בקנה אחד עם הנחיות המשרד. הואיל והמשרד התקשה לאכוף על בתי הספר את הנחיותיו לניצול שעות הלימוד בכלל, ומסתמן כי קושי זה עדיין קיים, גוברת החשיבות של בקרה שיטתית על ניצול השעות שהוקצו במסגרת "אופק חדש" ולנקיטת פעולות על פי ממצאיה.

מעקב

22-24. החל משנת תשע"א תערכנה בקרות של בקרת התקן בבתי הספר שהצטרפו ל"אופק חדש".
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 203.

ניצול משאבי ההדרכה במערכת החינוך

הגופים המבוקרים: משרד החינוך; נציבות שירות המדינה

ליקויים 5,22-25,30-31,34 תוקנו. ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 205-213.

ליקוי

1. המשרד נהג למנות מדריכים במהלך השנים ללא קיום הליך תחרותי המבטיח תנאי התמודדות שווים לכלל עובדי ההוראה.

מעקב
משרד החינוך

1. תוקם ועדה לגיבוש קריטריונים שוויוניים בבחירת מדריכים אשר תכלול נציגות של המינהל הפדגוגי, המזכירות הפדגוגית, המחוזות והייעוץ משפטי.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 204.

ליקוי

2. מבין 2,372 המדריכים שהמשרד העסיק בשנת הלימודים התשס״ט 2,039 (86%) היו עובדי מדינה קבועים ו-333 (14%) היו עובדי בעלויות. המשרד חתם על חוזים עם 333 עובדי בעלויות, ומכיוון שלא ראה בהם עובדים בלתי צמיתים, הוא לא העביר לנש״ם מידע על מדריכים אלה, וזו גם לא אישרה את העסקתם.

מעקב

2. מדובר בעובדי הוראה שאינם מטופלים על ידי נציבות שירות המדינה, ולכן נושא העסקתם אינו קשור לנציבות שירות המדינה.

ליקוי

3. שיא כוח האדם של המשרד לשנת 2009, על פי מסמכי התקציב לשנות הכספים 2010-2009, עמד על 1,961 עובדי משרד. נתונים אלה לא כללו את המדריכים למרות העובדה, שרוב המדריכים עבדו במטה המשרד או במחוזותיו בחלק מימי ההדרכה שלהם או בכולם, וחלקם אף שימשו

בתפקידים ארגוניים-מנהליים במטה. יוצא אפוא כי המידע במסמכי התקציב על מספר עובדי המשרד ועל תקציב השכר המיועד לכוח האדם המועסק בו היה חסר מכיוון שכלל לא הוצגו בו נתונים על מדריכים. מתכונת זו של הצגת נתוני כוח האדם של המשרד לא עלתה בקנה אחד עם תכליתו של חוק יסודות התקציב שלפיה אמור תקציב המשרד לשקף את כל כוח האדם המועסק בו.

מעקב

3. מדובר בעובדי כוח-אדם שאינם נכללים בשיא כוח האדם של המשרד. המשרד יקפיד שעובדי כוח-אדם אלה לא ישמשו במשרות מינהליות כתחליף לעובדים בשיא כוח-האדם.

ליקוי

4. באוקטובר 2003 פרסם המשרד חוזר מנכ"ל בנושא עובדי הוראה בתפקידי הדרכה ולפיו ההקצאה של ימי הדרכה תיעשה באמצעות סלים של ימי הדרכה, ובהם סל מטה המיועד ליחידות המטה של המשרד. משרד מבקר המדינה בדק את הרכב כוח האדם ב-31 מיחידות המטה שהוקצו להן ימי הדרכה מסל מטה בשנת הלימודים התשס"ט, והעלה שב-11 מהן (35%) מספר משרות ההדרכה היה גבוה ממספר המשרות המאושרות ליחידה בתקן.

מעקב

4. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 205.

ליקוי

6. כוח האדם שעומד לרשותו של המשרד מורכב משתי קבוצות עיקריות: עובדי הוראה בחינוך הרשמי ועובדי המשרד. הביקורת העלתה כי בידי נש"ם היו עדויות, לפחות מאז שנת 2007, שהמשרד מעסיק עובדי הוראה בימי הדרכה, והיא הייתה ערה לחשש שימי הדרכה יכולים לשמש "דלת מסתובבת" להגדלת כוח האדם של המשרד. נש"ם לא עמדה איתן מול המשרד כדי לקבל את כל הנתונים שיכולים היו לחשוף את היקף הבעיה, ובכך היא לא מילאה את תפקידה.

מעקב

6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

7. הדרכה במערכת החינוך היא משאב יקר שהמשרד מקנה לו חשיבות רבה ככלי לשיפור איכות ההוראה ולהתפתחותם המקצועית של עובדי ההוראה. המשנה למנכ"ל הקצה את ימי ההדרכה, המשאב העיקרי של המשרד להדרכה, בלי שיהיו בידיו נתונים מלאים על משאבים נוספים של המשרד למימון מדריכים, שהשימוש בחלק מהם הועלה בביקורת. מן הממצאים עולה כי אין לממונים על ההדרכה נתונים מקיפים ומלאים על המשאבים העומדים לרשות המשרד בנושא הדרכה.

מעקב

7. החל משנת תש"ע למשרד יש נתונים מלאים על משאבי ההדרכה במשרד.

ליקוי

8. ממטרות ההדרכה, כפי שנכתבו בחוזר המנכ"ל, עולה שההדרכה מכוונת בעיקרה למוסד החינוכי ולעובדי ההוראה שבו. בחוזר נקבע כי 60% מימי ההדרכה יהיו בסל המוסד החינוכי . נמצא כי המשרד הקצה רק 22% מימי ההדרכה (1,124) לסלים שמיועדים ישירות למוסד החינוכי - שיעור נמוך בהרבה מזה שנקבע בחוזר המנכ"ל - ואת רוב ימי ההדרכה הוא הקצה למטה שלו ולמחוזותיו. במשך כמה שנים, לפחות משנת 2005, הקצה המשרד ימי הדרכה כתחליף למשרות של עובדי משרד ולא למטרות שנקבעו להם בחוזר המנכ"ל.

מעקב

8. בשנת תש"ע השתנה היחס ל-50% בסל המוסדי, והמטרה היא להגיע בתשע"א ליעד של 70% בסל המוסדי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 206.

ליקוי

9. חוזר המנכ"ל קובע כללים להקצאת ימי הדרכה, כדי שזו תיעשה על

פי צורכי היחידות השונות. אולם נמצא כי הליך הקצאת ימי ההדרכה שעליו ממונה המשנה למנכ"ל אינו עומד בדרישות החוזר. נמצא שיחידות המטה לא נדרשו להגיש תכניות עבודה שנתיות בכתב והמשרד גם לא הקים ועדת היגוי כנדרש, וממילא לא נדונו בה תכניות עבודה. יוצא אפוא שהנהלת המשרד הקצתה ימי הדרכה בלי שהיו לפניה נתונים מפורטים בכתב על צורכיהן של יחידות המטה במשרד ובלי שאישרה את תכניות העבודה ליישום מדיניות ההדרכה.

ליקוי

10. מבדיקת התבחינים להקצאת ימי ההדרכה עולה שכמה מהם לא עומדים בדרישה שהציב חוזר המנכ"ל לקבוע מפתח הקצאה ולעדכנו מפעם לפעם. בחמישה סלים שכללו כרבע מימי ההדרכה בשנת הלימודים התשס"ט הוקצו ימי הדרכה למחוזות לפי גודלם, דהיינו לפי מספר בתי הספר בתחומם. לא נקבע אף לא תבחין אחד של ממש בנוגע ליחידות המטה. המחוזות או יחידות המטה במשרד לא יכולים היו לדעת, על פי התבחינים האלה, אם ההקצאה נעשתה באופן ראוי ואם כל אחד מהם אכן קיבל את ימי ההדרכה המגיעים לו.

מעקב

9-10. באפריל 2010 הוקמה ועדת היגוי לנושא הדרכה. יחידות המטה הגישו תכניות עבודה מפורטות לשנת הלימודים תשע"א. בחודשים פברואר-מאי 2010 התקיימו דיונים עם יחידות המטה והמחוזות. גובשה תכנית עבודה והוגדרו עקרונות הקצאה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 207.

ליקוי

11. המשרד מממן את ימי ההדרכה הן מתקציב המשרד שיועד מראש להדרכה (בסיס התקציב) הן מתקציבים של יחידות המטה שמהם הן רוכשות ימי הדרכה. מחוזר המנכ"ל עולה שהמשרד ביקש להגביל את מספר ימי ההדרכה שיחידות המטה רשאיות לרכוש מתקציבן באופן שלא יעלה על מחצית ימי ההדרכה שהוקצו מבסיס התקציב. אולם בשנת הלימודים התשס"ט הקצה המשרד 318 ימי הדרכה מבסיס התקציב ל-31 יחידות מטה ונוסף על כך הוא אישר להן לרכוש 1,685 ימי הדרכה, 90% מהם נרכשו בחריגה.

מעקב

11. ההנחיות תוקנו בהוראות חוזר מנכ"ל תש"ע/10 (מאי 2010).
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 207.

ליקוי

12. ממסמכי המשרד עולה כי לקראת שלוש שנות הלימודים התשס"ח, התשס"ט והתש"ע (ספטמבר 2009 - אוגוסט 2010) לא השלים המשרד את מינוי המדריכים במועד. הביקורת העלתה ש-48 מ-68 מדריכים שפרטיהם נבדקו (71%) מונו רק לאחר שכבר החלו את עבודתם כמדריכים בשנת הלימודים התשס"ט. כאשר המשרד ממנה מדריך באיחור והמדריך עובד גם קודם למינויו, הדבר פוגם ביכולתו וביכולת הממונים עליו לתכנן כראוי את עבודתו בחודשים הראשונים של שנת הלימודים. יתרה מזאת, המדריך נאלץ לעבוד בתנאים של אי-ודאות בנוגע להעסקתו כמדריך בכלל ולעבודתו בתחומים ספציפיים בפרט.

מעקב

12. ההיערכות להקצאת ימי ההדרכה הוקדמה מתוך מגמה לסיים את המינויים טרם תחילת שנת הלימודים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 208.

ליקוי

13. באוגוסט 2005 הגיש המשרד לאגף התקציבים שבמשרד האוצר בקשה להמיר ימי הדרכה, שהם שווי ערך ל-18 משרות, למשרות עבודה בלתי צמיתה כדי להסדיר את העסקתם של מדריכים בכמה יחידות במשרד המשמשים בתפקידים מנהליים. סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר סירב לבקשה וביקש מהמשרד לפעול לביטול העסקתם של עובדים אלה באמצעות ימי הדרכה בתוך פרק זמן סביר. נמצא כי הנהלת המשרד לא פעלה לביטול העסקתם של מדריכים אלה, כפי שהתבקש המשרד לעשות, ומשרד האוצר מצדו לא וידא שהמשרד ימלא אחר הנחייתו.

ליקוי

14. כבר בנובמבר 2005 החליטה הנהלת המשרד להפסיק, עד דצמבר 2005,

את העסקתם של עובדים בתפקידים מינהליים באמצעות ימי הדרכה, ובמקרים מסוימים - עד סוף שנת הלימודים התשס״ו (ספטמבר 2005 - אוגוסט 2006). אולם עד יוני 2009, סיומה של שנת הלימודים התשס״ט, טרם יושמה ההחלטה.

מעקב

13-14. המשרד מפעיל תכנית הבראה בנושא שמטרתה להפסיק בהדרגה העסקת מדריכים בתפקידים מינהליים. לשנת תשע״א נקבע יעד של צמצום מדריכים בתפקידים מינהלים בהיקף של 25%.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 208.

ליקוי

15. בשנת הלימודים התשס״ט מינה המשרד 789 מדריכים ארציים והקצה להם 1,646 ימי הדרכה בסל מטה, שלפי מספר שעות העבודה הם שווי ערך ל-270 משרות מלאות. ימי הדרכה במטה המשרד אינם מכוונים למטרות העיקריות של ההדרכה, והמשרד התיר להקצות עד 14% מימי ההדרכה שלו למטה. אולם בשנת הלימודים התשס״ט הקצה המשרד למטה ימי הדרכה בכמות כפולה ואף יותר - כשליש מהימים. יוצא אפוא שחלקם של ימי ההדרכה בכלל הימים, שאינם מיועדים למטרות ההדרכה ואינם ניתנים במוסדות החינוך ולעובדי ההוראה בשטח בתוך מוסדות החינוך, גדל באופן ניכר.

מעקב

15. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

16. בדיקת דוחות עבודה חודשיים שהגישו 84 מ-789 המדריכים הארציים בשנת הלימודים התשס״ט העלתה ש-69 (82%) הגישו דוחות. מרבית מגישי הדוחות דיווחו כי עיקר עבודתם נערכה מחוץ למוסדות החינוך ומחוץ למרכזים לפיתוח סגלי הוראה, דהיינו במשרד. המדריכים דיווחו שברוב ימי ההדרכה הם עסקו בעבודה שבמהותה נעשית במשרד.

מעקב

16. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

17. התברר שמדריך ארצי נמצא במעין מעמד ביניים בין עובד משרד ובין עובד הוראה במוסד חינוכי. רובם אינם עובדים ב"שטח" אלא עובדים גם, או בעיקר, במשרד או במחוזותיו. לשכת המשנה למנכ"ל העבירה למשרד מבקר המדינה רשימה של מדריכים ארציים במטה שעבודתם אינה בהדרכה והסבירה שרובם ממלאים תפקידים פדגוגיים ומקצתם ממלאים תפקידים מנהליים. אולם נמצא שהיו עוד מדריכים ארציים, אף באותה לשכה, שלא עסקו בהדרכה אלא במשימות ארגוניות-מינהליות. מכיוון שכך, לא ניתן לדעת על פי נתוני המשרד כמה מהמדריכים הארציים עובדים בפועל בתפקידים ארגוניים-מנהליים.

מעקב

17. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

18. המשרד היה מעוניין להקצות עובדים לאגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים שבמזכירות הפדגוגית, אבל במשך שנים הוא העדיף להקצות לו ימי הדרכה במקום לאשר עובדים במשרות תקן.

מעקב

18. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

19. הלשכה המשפטית של המשרד קבעה, כבר בדצמבר 2003, כי לא ניתן להעסיק מדריך בתפקיד של מפקח מקצועי, ובאפריל 2006 היא קבעה כי לא ניתן לעשות שימוש בימי הדרכה במקום משרות פיקוח. אולם נמצא כי במשך כמה שנים הקצה המשרד 7% עד 11% מכלל ימי ההדרכה לסל שמיועד לפיקוח, דהיינו 430 ימים בממוצע בשנה.

ליקוי

20. שיא כוח האדם של המשרד ל-2009 כלל 734 מפקחים. באוגוסט 2007 החליטה הממשלה לקצץ בהדרגה ב-30% את תקני הפיקוח במשרד, ובמהלך השנים האחרונות קוצצו בו עשרות תקני פיקוח. עם זאת נמצא ש-74 (כ-10%) מהמפקחים במשרד, שעבדו ב-41 משרות בסך הכול, שימשו גם מדריכים והיקף עבודתם בהדרכה היה שווה ערך ל-27 משרות נוספות. בהתנהלותו זו עקף המשרד את שיא כוח האדם ופטר את עצמו מהצורך לקבל את אישור נש"ם להעסקת מפקחים באותן המשרות שנוספו. עולה אפוא החשש כי המשרד נקט את שיטת "הדלת המסתובבת" - מצד אחד קוצצו תקני פיקוח, כפי שנקבע בהחלטת הממשלה, ומצד אחר נוספו ימי הדרכה כתחליף למשרות שקוצצו.

ליקוי

21. נמצא ש-74 המפקחים שמשרת הפיקוח שלהם הושלמה בימי הדרכה קיבלו גמול פיקוח עבור משרת הפיקוח וגמול הדרכה עבור ימי ההדרכה. ממסמכים שהציג המשרד עולה כי עוד בשנת 2008 הועלה החשש שמדריכים רבים שהועסקו בתפקידי פיקוח עלולים לדרוש מן המשרד להכיר בעבודתם, לרבות ימי הדרכה, כעבודה המזכה בגמול פיקוח ולא רק בגמול הדרכה.

מעקב

19-21. לקראת שנת הלימודים תשע"א מצמצם המשרד את ימי ההדרכה המיועדים לתגבור משימות פיקוח בהיקף של 30%. המשרד הגיע להסכם עם אגף התקציבים באוצר שתוך חמש שנות לימוד לא יועסקו מדריכים בתפקידי פיקוח או מינהל אלא במשרות תקניות בלבד.

ליקוי

26. בידיה של ועדת החריגים הארצית לא היו נתונים על הכשרתם של מדריכים מחוזיים ומוסדיים, וממילא היא לא הייתה יכולה לדעת אם הם עומדים בתנאי ההכשרה הנדרשים. אשר למדריכים הארציים - רק 103 מ-205 (כ-50%) עברו הכשרה בהיקף הנדרש. המשנה למנכ"ל העביר לאישורו של חשב המשרד את פרטיהם של מאות מדריכים, שעל פי נתוני המשרד לא הוכשרו כנדרש או שלא נמסרו בהקשרם נתונים בעניין זה

לוועדת החריגים, והחשב אישר את העסקתם. בכך לא מולאה דרישת המשרד להתנות את המינוי בהכשרה מתאימה כנדרש.

מעקב

26. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

27. חוזר המנכ"ל מציב תנאי סף למינוי עובד הוראה לתפקידי הדרכה. החוזר אינו כולל הוראות המאפשרות חריגה מתנאי הסף או הסמכה של גורם אחר לאשר חריגה. למרות זאת הועלה כי לשכת ההדרכה הארצית הפיצה למחוזות מערך כללים שבהם נקבע כי מועמדים שאינם עומדים בתנאי הסף "אינם מאושרים בעיקרון", אבל יובאו בכל זאת לדיון בפני ועדת החריגים הארצית. בשנת הלימודים התשס"ט אישרה הוועדה שבעה מדריכים ארציים שלא עמדו בתנאי הסף, חשב המשרד אישר להעסיקם והם עבדו כמדריכים בשנת הלימודים האמורה. בנסיבות אלה עלולים היו להפגע עובדי הוראה אחרים, גם הם אינם עומדים בתנאי הסף, וזאת משום שהם נמנעים מלהציע את עצמם לתפקיד מדריך לנוכח הוראות חוזר המנכ"ל.

מעקב

27. המשרד מבהיר כי מעתה לא תאושר יותר העסקת מדריכים שאינם עונים על כל הקריטריונים.

ליקוי

28. תכנית עבודה היא כלי לניהול משימות הארגון ולבקרה על ביצוען. היא מבטאת את יעדי ההדרכה, את הדרכים להשגתם ואת התפוקות המצופות. הביקורת העלתה כי המשרד לא הגדיר בתכנית עבודה יעדים אופרטיביים, כמותיים ומדידים לצורך השגת מטרות ההדרכה בתחומים השונים. באין הגדרת יעדים כאלה, חסר המשרד כלי ניהולי חיוני שיסייע בידו להחליט אם קיימת הצדקה להמשיך ולהשקיע בתשומות הכרוכות בתחום זה. עוד הועלה כי אין למשרד תכנית עבודה ארצית להדרכה המשקפת את מטרות ההדרכה ויעדיה.

מעקב

28. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

29. תכנית עבודה שנתית מטרתה תכנון העבודה במהלך שנת העבודה ויש להשלימה קודם לתחילת השנה. לשכת ההדרכה הארצית לא השלימה את הכנתן של תכניות עבודה לשנות הלימודים התשס״ט והתש״ע קודם לתחילתן. מבדיקת התכנית לשנת הלימודים התשס״ט עולה כי היא נגעה בעיקר לפעילותה של הלשכה ולבקרה על פעילות ההדרכה בשטח והיא לא כללה יעדים כמותיים. מכיוון שכך קשה לדעת אם הלשכה עמדה בכל היעדים שהציבה לעצמה.

מעקב

29. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

32. חוזר המנכ״ל קובע כי מדריך יגיש בכל חודש לממונה עליו דוח חודשי על עבודתו. הדוח נערך על גבי טופס שאינו מתאים להכיל מידע על מהות ההדרכה, על המודרכים ועל מקום ההדרכה. בדיקה מדגמית של הדוחות החודשיים במחוזות שנבדקו מעלה שבמקרים רבים לא ניתן ללמוד על מהות ההדרכה, על מקום הפעילות ועל הצוות המודרך. כמו כן לא ניתן לדעת אם מדובר בהדרכת עובדי הוראה במוסדות החינוך או בפעילות שאינה הדרכה. יתרה מזאת, בשל ההבדלים בין דיווחי המדריכים לא ניתן להסיק מסקנות על סמך ניתוח סטטיסטי.

מעקב

32. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

33. בדיקת דוחות עבודה חודשיים של המדריכים הארציים שנבדקו העלתה ש-17 מ-84 (20%) המדריכים הארציים שנבדקו דיווחו שעבדו גם ביום הבחירות לכנסת השמונה עשרה, שנקבע כיום שבתון, והממונים עליהם

אישרו את דיווחיהם. מממצאים אלה נראה שאותם ממונים חתמו על דוחות חודשיים של מדריכים בלי שביצעו בקרה נאותה. לשכת ההדרכה הארצית לא נתנה דעתה לדיווחים הלא-סבירים של המדריכים, לא התריעה עליהם וגם לא דחתה אותם.

מעקב

33. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

הוראת השואה והנחלת לקחיה במערכת החינוך

הגוף המבוקר: משרד החינוך

ליקויים 1 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 219-215.

ליקוי

2. את השואה אפשר להורות מכמה נקודות מבט: עיונית, רגשית, חברתית ועוד. השואה רלוונטית לתחומי דעת שונים כמו היסטוריה, ספרות, מחשבת ישראל ואמנות. חוץ מהוראת הנושא במסגרת לימודי ההיסטוריה בחטיבה העליונה, המשרד לא חייב את הוראתו בתחומי דעת נוספים.

מעקב
משרד החינוך

2. לנושא מקצוע הספרות – במגזר הממלכתי קיימות בתוכנית הלימודים "בעקבות השואה", יצירות ספרות רבות לבחירת המורים, הן בחטיבת הביניים והן בחטיבה העליונה. ואכן המורים בוחרים ללמדן במקצוע הספרות. במגזר הממלכתי-דתי קיימת מזה ארבע שנים בחטיבה העליונה חובת למידה של יצירה ספרותית בנושא השואה.
המפמ"רים לספרות במגזר הממלכתי והממלכתי דתי יכנסו את וועדות המקצוע לדון בסוגיית הוראת השואה כחלק מתכנית לימודים מחייבת בעל-יסודי ויגישו המלצותיהם ליו"ר המזכירות הפדגוגית בסתיו 2010- תשע"א.
לנושא האמנות - היחידה המתוקשבת בשם "חלונות לזיכרון" מיועדת לחטיבות הביניים.מפמ"ר אמנות המליצה בפני יו"ר המזכירות הפדגוגית לחייב לימוד היחידה-"חלונות לזיכרון" במסגרת לימודי האמנות בחטיבת הביניים ויו"ר המזכירות הפדגוגית אישר זאת. נפתח אתר "חלונות זיכרון" באתר המשרד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 215.

ליקוי

3. בשנת 1991 מינה שר החינוך דאז (זבולון המר ז"ל) ועדה לבדיקת מצב לימודי היהדות בחינוך הממלכתי - "ועדת שנהר". הוועדה המליצה, בין

היתר, לעסוק במקומה של האנטישמיות בעולם המודרני, במשמעותה ובלקחיה של השואה ולהבטיח שתקופת השואה תוסיף להיות נושא מרכזי "במערך ההוראה והחינוך בבית הספר ובקהילה". המלצות הדוח לא יושמו בבתי הספר היסודיים ובחטיבות העליונות; בחטיבות הביניים יושמו מקצתן לאחר כמה שנים.

מעקב

3. נושא השואה ימשיך להוות נושא מרכזי בהוראת ההיסטוריה. אחד מנושאי החובה שיחייבו את כלל התלמידים יהיה בתחומי הנאציזם, האנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה.
באחד משני מבחני החובה בהיסטוריה: חייבים התלמידים לענות על שתי שאלות בנושא השואה, מחצית המיקוד של הבחינה יהיה שאלון בנושא השואה. בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים, יורחבו השיעורים המוקדשים לפעילות חינוכית במסגרת תרבות הזיכרון וההנצחה לקראת ימי הזיכרון השונים בלוח השנה: י' בטבת, 27 בינואר יום השואה הבינלאומי, יום שחרור אושוויץ, יום הזיכרון לשואה ולגבורה: כ"ז בניסן, ו-9 במאי יום כניעתה של גרמניה הנאצית.

ליקוי

4. תכנית לימודים של המשרד בתחום דעת כלשהו מגדירה מתווה לימודי ברור, מלא ותקני לכל התלמידים במדינה. בדיקת תכניות לימודים העוסקות בהוראת השואה בכל המגזרים ובכל הגילים (הגיל הרך, בתי הספר היסודיים, חטיבות הביניים והחטיבה העליונה) העלתה שהמשרד לא הכין תכניות לימודים מחייבות להוראת השואה פרט לתכנית הלימודים בהיסטוריה בחטיבה העליונה, ובספרות - בממ"ד. המשרד לא הנחה את המורים שעסקו בהוראת השואה ולא סיפק להם אמצעים פדגוגיים כדי להתמודד עם השאלות המורכבות הכרוכות בהוראת נושא רגיש זה.

מעקב

4. הוועדה נמצאת בהקמה. במגזר הערבי קיימת תוכנית ישנה והמשרד פועל להתאימה לתקופתנו. בקיץ תש"ע תחל השתלמות למפקחים, מנהלים ומורים דרוזים ב"יד ושם". השתלמות דומה תתקיים בחינוך הערבי במהלך השנה.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 216.

ליקוי

5. הוראת השואה במגזר הערבי נתקלת בקשיים. המשרד לא גיבש תכנית מקיפה ללימוד הנושא במגזר הערבי. חלק רב מתכניות הלימודים הייחודיות למגזר הערבי ישנות מאוד.

ליקוי

6. המשרד לא שיתף נציגים מהמגזר הערבי בדיונים ובוועדות העוסקות בהוראת השואה. המשרד גם לא התאים את תכניות הלימוד למגזר הערבי לתפיסות עדכניות בנושא.

ליקוי

7. במגזר הערבי משקל נושא השואה בבחינת הבגרות בהיסטוריה נמוך מאוד, ובחלק מהשנים הוא אפילו לא נכלל בבחינות. הופעת תחום לימוד מסוים בבחינת הבגרות בשאלות חובה או רשות ומשקלן של השאלות בבחינה משפיעים על מידת ההשקעה באותו תחום לימוד מצד המורים והתלמידים כאחד.

מעקב

5-7. הוועדה ללימודי ההיסטוריה במגזר הערבי נמצאת בשלבי הקמה. קיימת תוכנית ישנה והמשרד עושה מאמץ מיוחד להתאימה למציאות בת זמננו. כבר בקיץ הקרוב תחל השתלמות למפקחים, מנהלים ומורים דרוזים ב"יד ושם". השתלמות דומה תתקיים בחינוך הערבי במהלך שנת תשע"א. בשנה זו המשרד יפעל שהתלמידים ייבחנו בנושא השואה בבחינת הבגרות בהיסטוריה. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 217.

ליקוי

8. במסעות לפולין שותפים בני נוער מהמגזר הממלכתי ומן המגזר הממ"ד ; מינהל חברה ונוער במשרד לא פעל בעניין במגזר העצמאי ובמגזר הערבי.

מעקב

8. התוכנית הינה תוכנית רשות ואין כל חובה על מוסד חינוכי להשתתף במסעות לפולין. במגזר הערבי התקבלו מספר מועט של פניות בעיקר מצד בתי ספר בהם לומדים יהודים וערבים.
במגזר העצמאי – משלחת אחת השתתפה. אין בכוונת המשרד לחייב תלמידים להשתתף במסעות לפולין.

ליקוי

9. המשרד מעודד את השתתפות בתי הספר בפעילויות של המכונים להנצחת זכר השואה וקרבנותיה, אך נמצא שהתלמידים המגיעים למכונים ממערכת החינוך משתייכים בעיקר למגזר הממלכתי ולמגזר הממ״ד, ואילו תלמידי המגזר הערבי כמעט אינם מגיעים אליהם.

מעקב

9. עד היום הפעולות היו בתחום הרשות והמשרד לא עודד כל פעילות בנושא. החל מספטמבר 2010 כל שכבה יא׳ או יב׳ תגיע לאחד ממכוני השואה והמשרד יסייע במימון ההסעות והפעילויות.

ליקוי

10. חוזרי המנכ״ל העוסקים בנושא השואה מפנים בין היתר לספרים, לסרטים, לתערוכות ולתכניות וידאו אך הם אינם מפרטים למי הם מיועדים, אינם ממיינים אותם לפי גיל או מגזרים ואינם מפרטים את הפעילות הנוספת הנדרשת בכיתות הלימוד לאחר היחשפות להם.

ליקוי

11. חוזרי המנכ״ל הפנו תלמידים לימי עיון בנושא השואה שמתקיימים בעיקר במכונים. המשרד לא בחן את מהות ימי העיון ולא בדק לאילו קבוצות גיל הם מתאימים.

ליקוי

12. בחוזרי מנכ״ל הפנה המשרד את בתי הספר לביקורים ב״יד ושם״ והדגיש את חשיבותם. אף שהמשרד ייחס להם חשיבות גדולה, הוא לא בדק אם הנחיותיו מיושמות.

מעקב

10-12. המשרד יפעל לכלול בחוזר מנכ"ל הכוונה לגבי המסגרת החינוכית והגיל אשר הפעילות מיועדת לה. כמו-כן המשרד יבדוק בשנת תשע"א את תוכניות הלימודים של המכונים השונים המתוקצבים על-ידי המשרד. הבדיקה תיעשה על-ידי נציגי מינהל חברה ונוער והמזכירות הפדגוגית.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 219.

ליקוי

13. בחוזר מנכ"ל מאוקטובר 1998 הודיע המשרד כי מונתה עובדת אחראית ללימודי השואה במזכירות הפדגוגית, לריכוז הנושא ולייעוץ למוסדות החינוך וליחידות המטה. נמצא, כי היא הועסקה בתפקיד רק כמה חודשים, ולאחר עזיבתה לא מונה עובד אחר תחתיה. יותר מעשר שנים אין במשרד אחראי לנושא.

מעקב

13. בעקבות הביקורת הוחלט לבחור עובד שירכז את נושא לימודי השואה במזכירות הפדגוגית.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 219.

ליקוי

14. בפברואר 2009 מינתה המנכ"לית דאז של המשרד ועדה במטרה לגבש עמדה להוראה מקיפה של השואה. לוועדה לא מונו נציגים מהמגזר הערבי, מהמגזר העצמאי ומהאגף להכשרת מורים. באוגוסט 2009 הגישה הוועדה את מסקנותיה והצביעה, בין היתר, על אי-פיתוח תכנית לימודים רב-תחומית מחייבת מגן הילדים עד כיתה י"ב ועל העדר יחידת מטה במשרד שלה האחריות להנחיה המקצועית להוראת השואה מהגיל הרך ועד כיתה י"ב.

מעקב

14. בעקבות הביקורת הוחלט לבחור עובד שירכז נושא זה במזכירות הפדגוגית.

ליקוי

15. הוועדה ציינה שאין חובה להכשיר מורים בנושא השואה במוסדות להכשרת מורים. יוצא אפוא שמורים חדשים מגיעים לבתי הספר מבלי שהייתה להם נגיעה לנושא השואה במהלך הכשרתם.

מעקב

15. נושא השואה משולב בהכשרת מורים במכללות במסגרת הדידקטיקה והפדגוגיה, ובהוראת מקצועות רבים כחלק מהוראת דיסציפלינות במדעי הרוח והחברה. כמו כן, הוראת השואה משולבת כחלק מההדרכה הפדגוגית של הלומדים במסלולים השונים בסיוע של "יד ושם" ומכוני שואה נוספים. הוראת זיכרון השואה מהווה חלק מלימודי מורשת ישראל ברוב המכללות הממלכתיות. בנוסף, המכללות מקיימות סיורים במכונים כמו "יד ושם", מארגנות משלחות לפולין, סמינריונים והרצאות הניתנים על-ידי מומחים, וכן פורומים לרכזי הנושא. במכללת "אחווה" קיים מוזיאון הפועל לאורך כל ימות השנה.

ליקוי

16. המשרד נוהג להפנות תלמידים ומורים לפעילויות חינוכיות במכונים להנצחת זכר השואה ללא תיאום והכוונה עמם וללא בקרה על הפעילויות שעליהן הוא ממליץ.

מעקב

16. החל מספטמבר 2010 כל שכבה יא' או יב' תגיע לאחד ממכוני השואה והמשרד יסייע במימון ההסעות. התכנים והתוכניות של ימי העיון במכונים נקבעו על פי מתכונת שקבע המשרד.המכונים העוסקים בנושא, הם מכונים מקצועיים האמונים על הנושא ועובדים בהם טובי אנשי המקצוע בארץ ובעולם. קיימת בקרה על תשעה מכונים העונים על צרכי התלמידים במערכת החינוך.

ליקוי

17. המשרד העביר למעשה חלק ניכר מהעיסוק בנושא מבתי הספר למכונים והפך אותם ל"סוכנויות משנה" שלו מבלי שבדק אם הם ראויים לכך.

מעקב

17. ראה מעקב לליקוי מספר 16.

ליקוי

18. המשרד תומך בחלק מהמכונים על ידי הקצאת שעות הוראה, ובשנת 2007 הקצה להם כ-1,000 שעות ששוויין נאמד בכ-3.8 מליון ש"ח. נוסף על "יד ושם" הקצה המשרד שעות הוראה רק לחמישה מכונים נוספים: "אות ועד", לוחמי הגטאות, יד מרדכי, "משואה" וניר גלים; אחרים כגון בית טרזין, גבעת חביבה, "אייבשיץ" ו"שם עולם", אינם נתמכים בידי המשרד. במשרד אין הסברים לבחירת המכונים שבהם הוא תומך.

מעקב

18. המכונים נבחרו לאורך שנים רבות. המשרד פועל לקביעת תבחינים למכונים אך טרם סיים את קביעת הקריטריונים. עם השלמתם תיעשה בדיקה שוטפת.

ליקוי

19. המשרד מחלק את שעות ההוראה בין המכונים מבלי שהכין תבחינים לקביעת אלה שלהם יוקצו השעות ומבלי שקבע את השיטה להקצאת השעות. המשרד לא הקפיד על שמירת איזון והתאמה בין מספר שעות ההוראה שהקצה למכונים השונים לבין מספר השעות שהם מקדישים לפעילות של תלמידים ועובדי הוראה. כך יצר המשרד עיוות בהקצאת השעות למכונים.

מעקב

19. ראה מעקב לליקוי מספר 18.

ליקוי

20. יותר מחמש שנים בוחן המשרד שיטות נוספות לתקצוב המכונים ולתמיכה בהם. אי-הסדרת הקשרים עם המכונים גורם להמשך אי-השוויון בין המכונים שהמשרד הכיר בהם ותומך בהם ובין שאר המכונים.

מעקב

20. ראה מעקב לליקוי מספר 18.

ליקוי

21. על המשרד לפעול להוראת נושא השואה באופן מובנה, ולדאוג שייכלל באופן קבוע בבחינות הבגרות, לרבות במגזר הערבי. מוטלת עליו החובה להכין תכניות לימודים להוראת השואה לכל המגזרים ולכל הגילים, להרחיב את לימודה גם לתחומי דעת נוספים על היסטוריה, להנחות את המורים ולספק להם אמצעים פדגוגיים כדי להתמודד עם השאלות המורכבות הכרוכות בהוראת נושא רגיש זה.

מעקב

21. במגזרים הממלכתי והממלכתי דתי ובחינוך המוכר שאינו רשמי,קיימת תכנית לימודים מחייבת לחטיבה העליונה בנושא השואה במסגרת לימודי היסטוריה בהיקף של 30 עד 50 שעורים. בבחינות הבגרות בהיסטוריה שההצלחה בה הוא תנאי לזכאות התלמיד בתעודת בגרות, יש פרק מחייב בנושא השואה. דרך לימוד נושא השואה במגזר הערבי והדרוזי תיבדק על-ידי ועדה שהוקמה על-ידי יו״ר המזכירות הפדגוגית, ויבוצע מעקב קבוע של המפמ״רים להיסטוריה בכל אחד מהמגזרים. במהלך שנת תשע״א תתחיל הוועדה בבדיקת הוראת השואה במגזר הערבי והדרוזי.

מינהל תקשוב ומערכות מידע במשרד החינוך

הגופים המבוקרים: משרד האוצר; משרד החינוך

ליקויים 3,5,6 תוקנו. ראה הערות רה״מ 60ב׳, עמ׳ 226-224.

ליקוי

1. הביקורת העלתה שהמשרד לא הכין את תכנית העבודה על פי נוהל מפת״ח (מתודולוגיה לפיתוח ותחזוקה של מערכות מידע), כנדרש. בין היתר, דרישות המשתמשים לא מוינו לפי סדרי עדיפויות, לא נבנתה מסגרת תקציבית מפורטת על פי אותן דרישות, המינהל לא דן עם הנהלת המשרד על חריגות בביצוע המשימות ועל מתווה התכנית. כמו כן אין בידי המינהל נתונים על העלות הכספית של כל פרויקט ומשימה. למרות זאת קיבלה התכנית את אישור ההנהלה, וכתוצאה מכך ההנהלה אינה מקבלת התרעות על חריגות בביצוע המשימות, ואין לה מידע מפורט על התמורה שהיא מקבלת עבור הכסף שבו היא מתקצבת את המינהל.

מעקב
משרד החינוך

1. בפרויקטים חדשים – המינהל יישם טבלת מיון, סדרי עדיפויות בנוהל מפת״ח, לרבות הכנת מסגרת תקציבית, ויישם את החלטת החשב הכללי בנושא כשתפורסם. במשימות קיימות – המינהל יישם את החלטת החשב הכללי הצפויה להתקבל בנוגע להחלת נוהל מפת״ח. דיונים על ביצוע תוכניות עבודה מתקיימים באחריות מינהל תכנון. מינהל תקשוב יפעל בהתאם להנחיות ההנהלה והוראות מינהל תכנון. המינהל יבצע הערכת עלות כספית של המשימות בהתאם לנתוני עלות בחודשי אדם הנשמרים במינהל החל מאחד בינואר 2011.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 222.

ליקוי

2. החלטת הממשלה משנת 1997 קובעת שמנכ״ל של כל משרד ממשלתי ימנה ועדת היגוי לענייני מחשוב, שתפקידיה בין היתר הם: הנחיית פעילות המחשוב והתקשורת; גיבוש סדרי תכנון, בקרה ופיקוח על פיתוח ורכש מערכות מידע במשרד; גיבוש תקציבים, תפיסות מחשוביות

לעבודת המשרד, סדרי קדימויות ואבטחת מידע. כיוון שהוועדה לא מילאה את התפקידים שנקבעו לה בהחלטת הממשלה, תחום המחשוב של המשרד ובו השקעותיו רחבות ההיקף לא התנהל תחת בקרה ומעקב סדורים.

מעקב

2. עקב פקיעת תוקפה של הוראת התכ"ם בנושא, יקיים המינהל במהלך חודשים אוגוסט-ספטמבר 2010 דיון עם יו"ר הוועדה לקביעת סדרי הדיון ליישום החלטת הממשלה. המינהל יפעל על-פי נוהל סדרי הדיון שייקבע, עד להוצאת הוראת תכ"ם חדשה בנושא.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 223.

ליקוי

4. העסקת עובדים חיצוניים, שמטבעה אמורה להיות זמנית, התארכה למשך שנים - כמחצית מהעובדים החיצוניים, בהם כאלה שעלות שכרם גבוהה מאוד, מועסקים במשרד מעל 5 שנים. כ-20% מהעובדים החיצוניים מועסקים מעל 10 שנים, מהם 5 עובדים מועסקים מעל 20 שנה. העסקת העובדים למשך זמן ארוך ובשכר גבוה אינה משקפת את תכלית מטרת העסקת העובדים החיצוניים.

מעקב

4. לאור סיום הליכי המכרז החדש של החשב הכללי לרכישת שירותי כח-אדם במקצועות המחשוב – יפעל המינהל בהתאם להוראות המכרז החדש של החשכ"ל והוראת התכ"ם שיפורסמו בעקבותיו. העסקת עובדים תבוצע על-פי הוראת התכ"ם החדשות העומדות להתפרסם בנושא זה (הוראת המעטפת).
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 224.

ליקוי

7. מנהלת מנב"ס וקישורים היא גוף הפועל במסגרת המינהל באמצעות ספק שזכה במכרז ; התשלום לספק היה אמור להיות על פי תפוקותיו. המנהלת מפקחת על יישום, הקמה, הפעלה, הטמעה ושירות לקוחות לתכנות המותקנות בבתי הספר על ידי המשרד. התברר כי למינהל

אין כלים שיאפשרו לו למדוד את תפוקות המנהלת לפי המדדים שנקבעו בחוזה, מכיוון שטרם הושלם פיתוח תכנה המודדת ומנתחת את התפוקות. היות שכך, זה שנתיים וחצי המשרד משלם לספק 90% מהתמורה המרבית לפי ההסכם, וזאת באישור מנהלת המינהל וחשבות המשרד. משרד מבקר המדינה רואה בחומרה מצב שהמינהל מתחייב בו בחוזה לשלם לספק לפי תפוקות, כשבידי המשרד אין אפשרות למדוד את התפוקות, ובפועל התשלום נעשה על פי הערכה.

מעקב

7. הושלם פיתוח והטמעת מערכת נתוני שימוש מיישומי המשרד (מערכת נשמ"ה). המערכת מיושמת בפועל והחשבונית הקרובה תחושב על-פי נתוני המערכת.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 227.

ליקוי

8. מערכת מנבסון היא כלי פדגוגי לשימוש המורה, האמור לעזור לו לנהל את תהליכי ההערכה של התלמיד. המערכת מותקנת בחדר מורים או במחשב האישי של המורה. המערכת משמשת ככלי עזר למורה רק בשליש מבתי הספר; יתר בתי הספר משתמשים בתכנות חלופיות. הביקורת העלתה שהמינהל לא בחן את הגורמים להיקף השימוש הנמוך במנבסון, וכי הוא לא ערך סקר שביעות רצון של המשתמשים במערכת.

מעקב

8. המינהל בוחן בימים אלה טכנולוגיות ליישום מערכת ניהול בית ספרית (מנב"ס) הדור הבא, במסגרתו יפותח מודול הזנת ציונים שיחליף את מודול המנבסון. לו"ז ליישום מודול הציונים ייקבע בהתאם לטכנולוגיה שתיבחר.
צפי משוער לסיום הליך בחינת הטכנולוגיה – ינואר 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 228.

ליקוי

9. המשרד פעל רק באופן חלקי ליישום מרכיבי תכנית חירום להמשך פעילות והתאוששות במקרה של אסון או שיבוש חמור של מערכות המידע, לא מיפה את האיומים ולא דרג את הפעילויות על פי רמת

החיוניות או הקריטיות שלהן. המשרד ביצע סקר סיכונים ומבחני חדירה חלקיים בלבד, ולא סיווג את מערכות המחשוב לפי רגישותן.

מעקב

9. באשר ליישום תוכנית חירום (DRP): המינהל ממתין עם שאר משרדי הממשלה לקביעת נהלים והוראות על-ידי החשב הכללי, שהחל בבחינת הנושא. באשר למיפוי מערכות: המינהל החל בביצוע המיפוי, והוא מצוי בעיצומו בימים אלה.
השלמת מיפוי משוערת – נובמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 228.

ליקוי

10. מערכות מחשוב מייצרות יומני פעילות (קובצי לוג) שנרשמים בהם בזמן אמת נתונים שונים על הפעילויות שנעשו במערכת. לדוגמה: נתונים על סוג הפעולה שנעשתה, זמני כניסה למערכת ופרטי המשתמשים. יומני פעילות הם כלי מהותי לביצוע מעקב ובקרה אחר פעולות חריגות הנעשות במערכת. הביקורת העלתה שיומני פעילות מופקים רק ממערכת הבגרויות, ואילו מכל יתר היישומים, לרבות מערכת מנב"ס, הם אינם מופקים. משמעות הדבר היא שהמינהל לא עוקב באופן שוטף אחר פעילויות חריגות ועל שימוש לרעה במערכת המחשוב.

מעקב

10. המינהל יפעיל רישום אוטומטי של גישה למערכות ולפעילויות בהן, וישמור את יומני הפעילות (לוגים). בנוסף- המינהל יבנה נוהל עבור מפתחי מערכות, בו ייקבעו אמות המידה לתיעוד לוגים אפליקטיביים בהתאם לרגישות המערכת.
קביעת הנוהל אמורה להסתיים בנובמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 229.

התקשרות עם קבלן ובאמצעותו עם אחד עשר קבלני משנה

הגוף המבוקר: משרד החינוך

ליקויים 7-5 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 231.

ליקוי

1. המשרד עשה שימוש במכרז וחתם על חוזה עם הקבלן לשם קבלת שירותים מ-11 קבלני משנה שלו שהמשרד בחר, שלא לפי הכללים לבחירת נותן שירותים שנקבעו בחוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992. המשרד קיבל שירותים מקבלני המשנה תמורת כשני מיליון ש"ח (כולל מע"ם), והקבלן היה הצינור להעברת התשלומים אליהם. המשרד בחר את קבלני המשנה וקבע את מספר שעות עבודתם ואת התעריף שלפיו ישלם להם הקבלן תמורת עבודתם, ובדרך זו לא מילא את חובתו לקיים הליך תחרותי לבחירת המומחים. כך נמנעה מן המשרד האפשרות לקבל את ההצעות המיטביות, ונפגעה זכותם של מציעים בכוח לקבל הזדמנות שווה להגיש את הצעותיהם למתן השירותים.

ליקוי

2. המשרד השתמש בקבלן כצינור להעברת כספי המשרד לקבלני המשנה ותמורת זאת שילם לו בכמה מקרים תשלומים גבוהים בעשרות אחוזים מהתשלומים שהיה על הקבלן להעביר לקבלני המשנה, על פי הוראות המשרד.

ליקוי

3. המשנה למנכ"ל חתם על דוחות הביצוע או על החשבוניות של 11 קבלני המשנה, וכך אישר שיש לשלם להם תמורת עבודתם. במרבית המקרים היו דוחות הביצוע של קבלני המשנה תמציתיים ביותר, ובמקרה אחד צורף לחשבוניות דוח ריק. בהסתמך על חתימת המשנה למנכ"ל על הדוחות שילם הקבלן לקבלני המשנה, ובהסתמך על חתימת המשנה למנכ"ל על החשבוניות של הקבלן, שילם המשרד לקבלן תמורת פעילות זו.

מעקב
משרד החינוך

1-3. המשרד ביטל את נושא ההליך התחרותי. אצל הקבלן הנוכחי לא מפעילים יותר קבלני משנה. המשרד אינו שוכר יותר מומחים דרך קבלני משנה. במידה ויוחלט אחרת, יפנה המשרד ישירות לוועדת הרכישות.

ליקוי

4. המשרד לא עמד על כך שהקבלן יקים אתר אינטרנט ובו מערכת דיווח, כנדרש במכרז. המשרד גם לא עמד על כך שהקבלן יגיש דוח ריכוז פעילות חודשי וכן יגיש דוחות מפורטים - כמותיים וכספיים - על גבי מדיה מגנטית, כפי שנקבע בחוזה. אישור החשבוניות בידי המשנה למנכ"ל ותשלום הכספים בלי שהמשרד קיבל את כל הדיווחים הנדרשים אינם עולים בקנה אחד עם הצורך לשמור על כספי ציבור.

מעקב

4. הדיווחים מוגשים כבר על גבי מדיה מגנטית. האתר פועל החל מחודש יוני 2010.

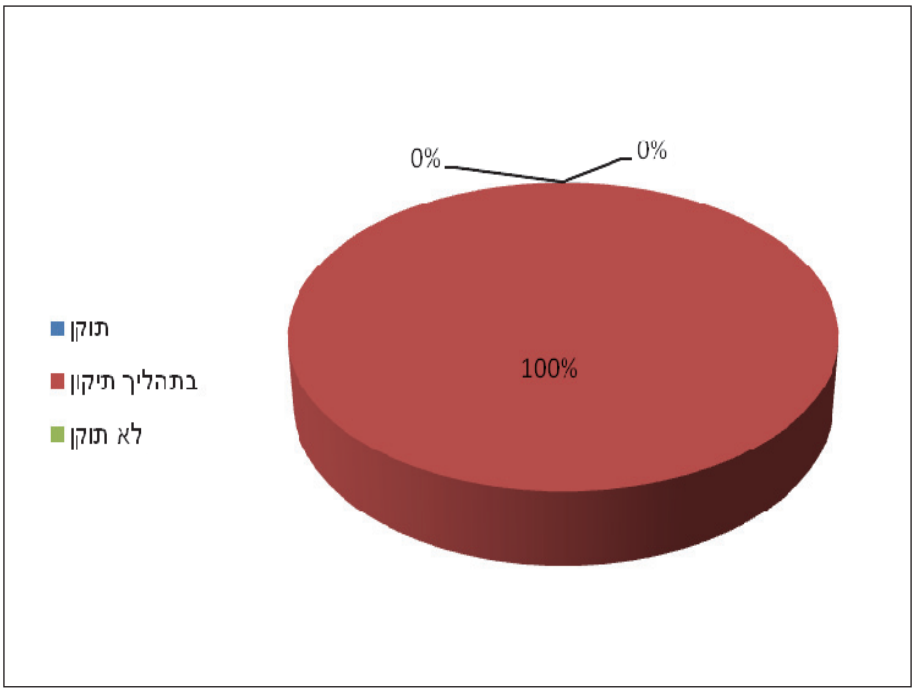
ליקוי

8. המשנה למנכ"ל המשרד אחראי להתקשרות של המשרד עם הקבלן, לבקרה על השירותים שהמשרד קיבל ממנו ולאישור הנדרש לשם תשלום לקבלן תמורת עבודתו. לשכת המשנה למנכ"ל קבעה גם את תנאי ההתקשרות של הקבלן עם קבלני המשנה.

מעקב

8. ראה מעקב לליקוי מספר 4.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 232.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

היבטים בתפקוד מועצת הזיתים

הגופים המבוקרים: משרד החקלאות ופיתוח הכפר; משרד הבריאות; מועצת הזיתים; משרד האוצר – אגף השכר; חברת קנט; פרקליטות מחוז הצפון; הרשות לפיתוח הגליל

ליקוי מספר 9 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 236.

ליקוי

1. מימון הביטוח ללא סיכון למבטח: עץ הזית נותן את פירותיו באופן "סירוגי", כלומר בשנה אחת הוא מצמיח כמות גדולה של זיתים ובשנה שאחריה כמות קטנה. קנט ביטחה את מגדלי הזיתים לשמן בביטוח כנגד אסון טבע, בין היתר מפני פחיתת יבול. מרבית השטח שבוטח הוא בתנאי "בעל" (ללא השקיה), שבו השקעת המגדלים נמוכה ביחס לשטחים מושקים. המדינה השתתפה בתשלום פרמיית הביטוח של המגדלים. נמצא כי כספי המדינה הפכו בעשור האחרון למעין הכנסה בטוחה עבור מגדלי הזיתים, בעיקר למגדלים בשיטת ה"בעל".

ליקוי

2. בשנים 2005-2006 ביטחה הנהלת מועצת הזיתים (המנכ"ל והסמנכ"ל) מטעי זיתים, רובם באזורי פארקים לאומיים, אך הביקורת העלתה כי הביטוח נעשה על שם ארבעה אזרחים שלא היו מגדלי זיתים, לא הייתה להם זיקה לשטח שבוטח, וככל הידוע הם אף לא ידעו על השימוש שעשתה המועצה בשמם (להלן - אנשי הקש). למרות זאת קיבלה קנט אישור בכתב מסמנכ"ל המועצה על זיקתם של אנשי הקש לשטחים המבוטחים וזכאותם לקבל פיצוי בגין פחיתת יבול והעבירה לזכותם, באמצעות המועצה, את סכום הפיצוי. הביקורת העלתה כי הפיצויים שנזקפו לזכות אנשים אלה - כ-350,000 ש"ח - לא הגיעו לידיהם. חלק מהכספים העביר מנהל החשבונות של המועצה לחשבונותיהם של הסמנכ"ל ואחראי האחזקה, והיתר הועברו בהמחאות לפקודת אנשי הקש, שאת חלקן פדה במזומן אחראי האחזקה.

ליקוי

3. בשנת 2008 המועצה ביטחה את המטעים האמורים על שמה בלי שהייתה לה זיקה כלשהי אליהם. בגין ביטוח שטחים אלה שילמה חברת

קנט למועצה פיצוי בסך כ-340,000 ש"ח, שמועצת הזיתים לא הייתה זכאית לקבלם. פעולות הסמנכ"ל ואחראי האחזקה מעלות לכאורה חשש לפגיעה בטוהר המידות; מהביקורת עולה כי הם הונו את קנט באופן שיטתי על מנת לקבל כספים שלא כדין. גם פעולותיו של מנהל החשבונות, שביצע העברות מחשבונותיהם של אנשי הקש לחשבונותיהם של הסמנכ"ל ואחראי האחזקה, מעלות חשש כי הוא נתן ידו לפעילות חריגה הגובלת בפגיעה בטוהר המידות. משרד מבקר המדינה מעיר כי על המועצה וחברת קנט לפעול ללא דיחוי להשבת הכספים שהועברו שלא כדין. משרד מבקר המדינה העביר את הליקויים בנדון גם ליועץ המשפטי לממשלה.

ליקוי

4. הרשות לפיתוח הגליל, שהיא רשות ממשלתית, הפיקה בשנת 2006 את "פסטיבל הזית". לצורך כך היא שכרה את שירותיה של חברת הפקות ושילמה לה בין היתר 150,000 ש"ח כנגד שתי חשבוניות. נמצא כי עובד במועצה, שינה כמה פרטים בשתי החשבוניות שיועדו לרשות לפיתוח הגליל, לדבריו בהוראת הסמנכ"ל, ורשם כי הן הוצאו עבור מועצת הזיתים. משרד החקלאות תקצב את המועצה מדי שנה בשנה, ולשם כך היא נדרשה להמציא למשרד חשבוניות על הוצאות שהיא נשאה בהן. במרס 2007 שלח הסמנכ"ל למשרד החקלאות העתק של שתי החשבוניות וכתב כי הן מוכיחות הוצאות של המועצה בשנת 2006 בסכום של 150,000 ש"ח. בעקבות זאת העביר משרד החקלאות למועצה את התקציב.

ליקוי

5. מדינת ישראל חברה בארגון הזית העולמי (I.O.O.C), המסייע למדינות החברות בו בפעילויות שיווק כגון פסטיבל הזית. נמצא כי במרס 2007 שלח סמנכ"ל המועצה גם לארגון הזית העולמי, באמצעות נציג מדינת ישראל בארגון, העתק של שתי החשבוניות האמורות לעיל על מנת לקבל ממנו סיוע כספי. בפועל לא הועבר הסיוע למועצה כיוון שהארגון דרש חשבוניות מקור עבור התמיכה שלו, אך החריגה החמורה בעינה עומדת.

ליקוי

6. בשנת 1997 החלה מועצת הזיתים להפיק תווית איכות במטרה להבדיל את שמן הזית הישראלי האיכותי מיתר שמני הזית. הסמנכ"ל עסק בנושא ובמסגרת תפקידו דגם את בקבוקי השמן עם תווית האיכות. בדיקת משרד מבקר המדינה העלתה כי במאי 2007 אישרה הנהלת המועצה לסמנכ"ל תוספת למשכורתו החודשית בסך 5,000 ש"ח עבור

פעילות זו, בשנים 2007-2008 קיבל הסמנכ"ל תשלומים בסך 75,000 ש"ח נוסף על שכרו. משיזמה המועצה הנפקת תווית איכות היא הפכה לחלק בלתי נפרד מפעילותה ומכאן שבתשלום מיוחד לסמנכ"ל עבור פעילות זו יש משום שימוש לא נאות בכספי ציבור. כבר במרס 2008 דרש משרד החקלאות מהמועצה לחייב את הסמנכ"ל להחזיר את הכספים ששולמו לו ביתר, אולם עד מועד סיום הביקורת הוא טרם עשה זאת.

ליקוי

7. המועצה לא הסדירה בנוהל כתוב את אופן הנסיעות לחו"ל. נמצא כי הסמנכ"ל אישר לעצמו נסיעות לחו"ל מדי פעם בפעם. המועצה מימנה נסיעות שלא אישרה שבהן השתתף הסמנכ"ל; לעתים מימנה המועצה הוצאות אש"ל עבור נלווים, שאינם עובדי מועצה ושנסעו ללא אישורה; נמצאו אי-סדרים ברישום החשבונאי ובכלל זה תשלומים שאינם תואמים את האסמכתאות וכן החזרי הוצאות לא ראויים שניתנו לסמנכ"ל עבור רכישת מוצרים אישיים. מהאמור לעיל עולה כי הסמנכ"ל עשה שימוש לא ראוי בכספי המועצה, גם עניין זה, מעלה חשש לפגיעה בטוהר המידות. הדבר התאפשר, בין היתר, בשל תפקודו הלקוי של מנהל החשבונות, ששילם כספים ללא בקרה, ונוכח חוסר פיקוח ובקרה ראויים של המועצה.

ליקוי

8. מיתוג שמן זית איכותי ואופן הפיקוח עליו: כאמור בשנת 1997 יזמה המועצה הנפקת תווית איכות לשמן זית איכותי הנושאת את שם המועצה. יצוין כי לתווית האיכות משמעות שיווקית כלכלית ניכרת עבור המגדלים והמשווקים המורשים (להלן - המשווקים), ששילמו למועצה עבור הרשות להשתמש בה, מאחר שבעיני הצרכנים המועצה מפקחת על שמן זית בעל תווית איכות. הנפקת תווית איכות חייבה הקמת מנגנון בקרה, אולם המועצה לא הקימה מנגנון מעין זה, ובפועל הסמנכ"ל הוא שביצע את הפיקוח והבקרה על משווקי שמן זית איכותי מטעם המועצה; הוא דגם בקבוקי שמן זית ושלח אותם לבדיקות מעבדה ללא תכנית סדורה ושיטתית וללא תיעוד לגבי השיקולים שהנחו אותו לדגום בקבוקים מסוימים. המועצה אף הוסיפה להקצות תווית איכות למשווקים שלא היו רשאים להשתמש בה, למשל משווקים ששיווקו שמן זית מזויף, דבר שיכול לגרום להטעיית הצרכנים.

ליקוי

10. הנפקת "חותמת איכות": כאמור, נוסף על שמן הזית האיכותי קיים בשוק גם "שמן זית" (שמן זית מזוכך שמעורבב עם שמן זית איכותי); שמן זה אמנם מוגדר "שמן זית" בתקן, אולם יתרונותיו הבריאותיים קטנים במידה מובהקת משמן זית איכותי. נמצא כי המנכ"ל והסמנכ"ל אפשרו לחברה מסוימת להשתמש בחותמת האיכות חודשים מספר לפני שהמועצה יידעה את שאר משווקי שמן הזית על האפשרות לקבלה. יצוין כי מליאת המועצה החליטה להפסיק את הפצת חותמת האיכות במאי 2006, ולמרות זאת המשיכה הנהלת המועצה להקצות חותמות איכות עד מועד סיום הביקורת.

ליקוי

11. חותמת האיכות דומה לתווית האיכות. המועצה לא פרסמה בקרב ציבור הצרכנים את העובדה כי היא הנפיקה חותמת איכות ל"שמן זית" ואת ההבדלים בין "שמן זית" לבין שמן זית איכותי. הנפקה מכוונת של חותמת הדומה לתווית האיכות יש בה משום הטעיה של ציבור הצרכנים.

ליקוי

12. משיכת כספים מקרן הטבק: המועצה לייצור ושיווק טבק גולמי בע"מ (להלן - מועצת הטבק) הקימה בשנת 1985 קרן כללית לטבק (להלן - קרן הטבק). מנכ"ל מועצת הטבק, מר עזאר ערטול (להלן - מנכ"ל מועצת הטבק), ששימש באותה עת גם מנכ"ל מועצת הזיתים עד שנת 1997, היה מורשה חתימה יחיד בכספי הקרן. במהלך השנים הצטבר בקרן סכום של כ-860,000 ש"ח, אולם לא ניתן היה למשוך כספים אלו ללא פירוק רשמי של מועצת הטבק.

באוגוסט 2007, בעקבות תביעת פיצויים שהתנהלה מ-1999, הגיעו ההנהלה המצומצמת של מועצת הזיתים ומנכ"ל מועצת הטבק להסכם פשרה ולפיו כספי הקרן יחולקו ביניהם. בכך התעלמה ההנהלה המצומצמת מחוות הדעת המשפטיות שניתנו לה, בלי שקיבלה אישור למהלך מהנהלת המועצה או המליאה ובלי שהביאה את ההסכם לאישורו של הממונה על השכר באוצר, כמתחייב.

פרקליטות מחוז הצפון עדכנה את הלשכה המשפטית במשרד החקלאות ואת הממונה על השכר במשרד האוצר בדבר הסכם הפשרה שנחתם ללא אישור משרד האוצר, אולם הם לא פעלו למניעת יישומו.

ליקוי

13. סדרי ניהול ישיבות המועצה וכתיבת פרוטוקולים: נמצא כי הפרוטוקולים שכתב הסמנכ"ל לישיבות המועצה לא אושרו על ידי היו"ר דאז ולא הובאו לאישור חברי המועצה כנדרש, ומשכך ניתן היה לערוך בהם שינויים לאחר כתיבתם ונמנעה האפשרות לפקח על ההחלטות שהתקבלו ולבקרן. ואכן ממצאי הביקורת מעלים חשש לשינוי פרוטוקולים והוספת החלטות מהותיות שלא נדונו בישיבות.

ליקוי

14. בקרה כספית של מנהל החשבונות: נמצאו חריגות רבות בתפקודו של מנהל החשבונות: הוא העביר כספים מחשבון לחשבון, שילם לסמנכ"ל כל סכום שדרש לנסיעותיו לחו"ל ללא כל בקרה. מנהל החשבונות טען אמנם כי כל פעולותיו נעשו על פי הוראה של המנכ"ל או הסמנכ"ל ולא על דעת עצמו, אולם הוא עשה את כל האמור לעיל ללא אסמכתאות, ללא אישור של מליאת המועצה או הנהלתה וללא פיקוח ובקרה כפי שראוי שיהיו בעניינים הנוגעים לכסף ציבורי.

ליקוי

15. ועדת ביקורת ומבקר פנימי: חוק מועצת הצמחים קובע כי באחריות המועצה למנות באישור שר החקלאות ועדת ביקורת לפיקוח על פעולות המועצה. חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, קובע כי בכל גוף ציבורי תקוים ביקורת פנימית על ידי מבקר פנימי. נמצא כי המועצה לא מינתה ועדת ביקורת משנת 2004 ועד 2009. נוסף על כך נמצא שמשנת 2006 ועד מאי 2009 לא היה למועצה מבקר פנימי. אף על פי שמשרד החקלאות ידע שכבר מאוגוסט 2004 אין ועדת ביקורת במועצה, הוא לא חייב את המועצה להקים ועדה כזאת. יוצא כי במשך תקופה ארוכה לא מילאו שרי החקלאות את אחריותם המיניסטריאלית בכך שלא פעלו להסדיר את פעילות המועצה כחוק ובכלל זה לחייב את המועצה למנות ועדת ביקורת ומבקר פנימי.

ליקוי

16. מדצמבר 2005 הגיעו אל שרי החקלאות תלונות על אי-סדרים במועצת הזיתים ובכלל זה חריגות בפעילותו של הסמנכ"ל. אולם משרד החקלאות ושרי החקלאות בתקופה האמורה לא פעלו כנדרש מהם; במשך תקופה ארוכה הם לא דאגו למנות את האורגנים החסרים במועצה - ועדת ביקורת ומבקר פנימי - ולא הורו לבדוק את התלונות על אי-סדרים בפעילותה.

ליקוי

17. ממצאי הדוח כפי שפורטו לעיל מעלים שורה של ממצאים חמורים, חלקם מעלים לכאורה חשש לפגיעה בטוהר המידות בקרב סמנכ"ל המועצה ואחראי האחזקה.

תפקוד הסמנכ"ל התאפשר בין היתר בשל כשל הבקרה שהתבטא בכך שמנהל החשבונות שילם כל סכום שדרש הסמנכ"ל, בלי שדרש אישור להוצאות אלו. לדעת משרד מבקר המדינה, על מועצת הזיתים לבחון את תפקודו של מנהל החשבונות ולבחון אם יש בפעולותיו כדי להשפיע על המשך העסקתו בתפקיד זה.

מנגנוני הבקרה הפנימיים והחיצוניים במועצת הזיתים כשלו בתפקידם. משנת 2006 לא היה למועצה מבקר פנימי ומשנת 2004 לא הייתה גם ועדת ביקורת ; שרי החקלאות לא חייבו את המועצה למנות מבקר פנימי וועדת ביקורת ולא פיקחו על המועצה כראוי גם כאשר הגיעו תלונות למשרדם.

תפקודו של הסמנכ"ל מעלה חשש לפגיעה בטוהר המידות, ולדעת משרד מבקר המדינה הוא נושא באחריות אישית למחדלים המפורטים בדוח. לכן ראוי שמועצת הזיתים וחברת קנט יבחנו את האפשרות לדרוש מהסמנכ"ל ומגורמים אחרים להשיב לקופותיהן את הכספים שקיבלו שלא כדין. כמו כן נוכח חומרת הממצאים יש לבחון את המשך כהונתו של הסמנכ"ל במועצת הזיתים בפרט ובתפקידיו הציבוריים הנוספים בכלל.

לדעת משרד מבקר המדינה, על שר החקלאות לממש את סמכותו ולבצע שידוד מערכות מקיף במועצת הזיתים. בין היתר עליו למצות את הדין עם נושאי התפקידים במועצה המצוינים לעיל ובראשם הסמנכ"ל, למסד את נוהלי עבודתה כמצופה מגוף ציבורי ולמנות מנגנוני בקרה פנימיים וחיצוניים.

מעקב
משרד החקלאות

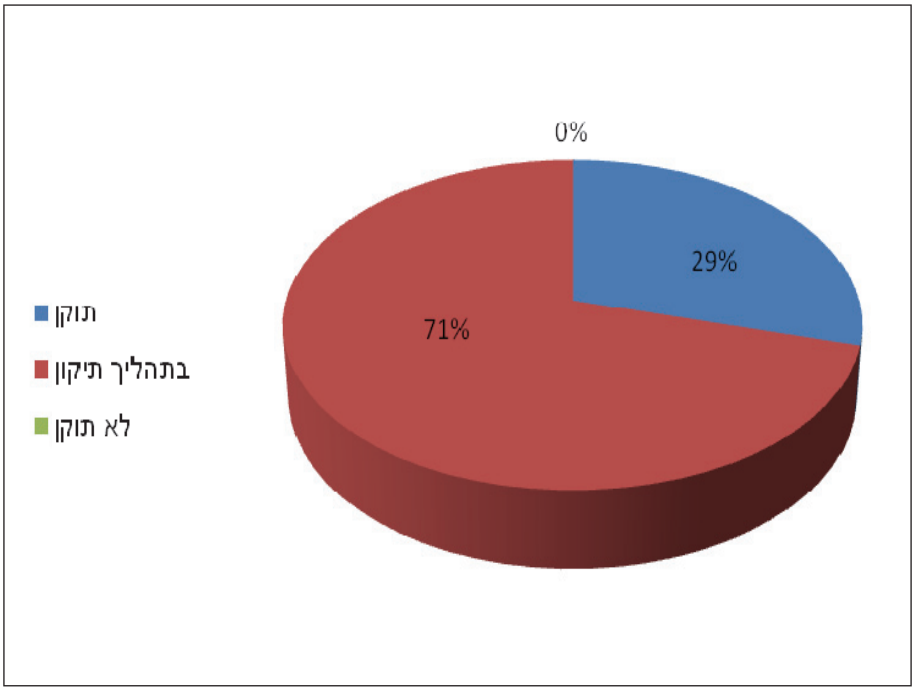
1-17. שלושת העובדים נמצאים בימים אלו בהליך של שימוע.

בעניין רענון הנהלים, הוועדה שהוקמה בראשות סמנכ"ל המשרד נמצאת בשלבי סיום ובשבועות הקרובים ייערך דיון אצל המנכ"ל לקבלת דוח סופי.

לעניין איוש תפקיד ראש תחום מועצות ייצור, המשרד פרסם מכרז פנימי אליו לא הגישו מועמדות. פורסם מכרז חיצוני ביום

2.7.2010. תאריך אחרון להגשה -15.7.2010. בדיקת המועמדים על ידי המשרד הסתיימה. החומר נשלח לנציבות שירות המדינה לזימון לבחינות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 239.

משרד המדע והטכנולוגיה

משרד המדע והטכנולוגיה

השירות הלאומי

הגופים המבוקרים: משרד מדע וטכנולוגיה; משרד החינוך; משרד הרווחה; משרד לענייני גמלאים; מוסד לביטוח לאומי; משטרת ישראל; שירות לאומי; שירות בתי הסוהר

ליקויים 8,9 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 8-247.
ליקוי מספר 21 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 254.

ליקוי

1. בפברואר ובאוגוסט 2007 החליטה ממשלת ישראל (החלטות ממשלה 1215 ו-2295) על הקמת מינהלה לשירות אזרחי-לאומי בישראל. תפקידיה העיקריים של מינהלת השירות הם התוויית מדיניות, ויסות המשאבים המוקצים לשירות הלאומי ותעדופם, ייזום ופיתוח תכניות לשירות לאומי וכן מעקב, פיקוח ובקרה על מסגרותיו. ההפעלה הישירה של המתנדבים צריכה להיעשות על ידי הגופים המוכרים. התברר שמינהלת השירות היא שותף מרכזי לקביעת המדיניות, היא מוציאה לפועל את המדיניות ומפקחת על פעילות הגופים המוכרים; נוסף על כך, היא מממנת ישירות מאות תקני מתנדבי שירות לאומי בפרויקטים שונים. במצב זה היא עלולה להיקלע לניגוד עניינים.

ליקוי

2. על פי החלטת הממשלה המשרות במינהלת השירות יאוישו תוך איגום כל המשאבים הממשלתיים "הנוכחיים" הכוללים תקנים ממשרד הרווחה, תקנים של צוות ההקמה ותקנים חדשים נוספים. צוות ההקמה של מינהלת השירות בשיתוף נציגי משרד ראש הממשלה, נציבות שירות המדינה ומשרד האוצר קבעו את המבנה הארגוני של מינהלת השירות שכלל 12 משרות מקצועיות. בנובמבר 2009 עדיין לא אוישו ארבע מהן; נוסף על כך, ראש מינהלת השירות סיים את תפקידו באוגוסט 2009, ועד סוף ינואר 2010 עדיין לא נבחר אחר במקומו. ללא מנהל למינהלת השירות ובהעדר איוש נאות של עובדים נפגעת יכולתה למלא כראוי את התפקידים שנקבעו לה בהחלטת הממשלה.

מעקב
משרד המדע והטכנולוגיה

1-2. לאחר שועדת איתור בחנה 50 מועמדים, נבחר ביום 6.6.2010 ראש מינהלת חדש. למרות שנשלחו מכתבים ופניות רבות למשרד הרווחה על-ידי ממלא מקום ראש המינהלת והן על-ידי מנכ"ל משרד ראש הממשלה, משרד הרווחה התמיד בסירובו לשחרר את התקן עליו סוכם שיועבר לטובת המינהלת ובשל כך משרד האוצר אינו מוכן להקצות שני תקנים נוספים, דבר המשליך על העבודה השוטפת של המינהלת. לאחרונה המשרד הגיע לסיכום עם מנכ"ל משרד הרווחה שעם אישור תקציב 2011 יועבר התקן למינהלת ובהתאם לכך האוצר יעביר את שני התקנים הנוספים. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 244-243.

ליקוי

3. לפי המצב החוקי הקיים, הגדרת מתנדב בשירות הלאומי מצויה בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ורוב הכללים המסדירים את מערך השירות הלאומי מצויים בתקנות הביטוח הלאומי (בנות בשירות לאומי בהתנדבות), התשס"ב-2002 (להלן - התקנות) שהותקנו מכוחו, למרות שהקשר העניני בין מערך השירות הלאומי לבין חוק הביטוח הלאומי משני, ולמרות שהאחריות על נושא השירות הלאומי אינה של המוסד לביטוח לאומי. במהלך חמש השנים האחרונות התעורר הצורך בייזום חקיקה ראשית שתסדיר באופן מקיף את כל העניינים הנוגעים לשירות הלאומי. למרות זאת רק בדצמבר 2008 הפיצה מינהלת השירות לגורמים הקשורים לשירות הלאומי (משרדי ממשלה וגופים מוכרים) תזכיר חוק השירות הלאומי, התשס"ט-2008. בעקבות העברת תחום השירות הלאומי לאחריות שר המדע, הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ, השהה השר את המשך העבודה על התזכיר האמור, כדי שיוכל ללמוד את הנושא ולגבש את עמדתו. בפברואר 2010 העבירה מינהלת השירות את נוסח החוק למשרד המשפטים לקראת הגשתו לוועדת השרים לענייני חקיקה.

מעקב

3. עם מינויו של מנכ"ל חדש למינהלת השירות האזרחי ביקש המנכ"ל לקדם את תהליך החקיקה ולצורך כך הנחה את היועץ המשפטי של המינהלת לטפל בעניין באופן מרוכז ודחוף, לשם כך דחה טיפול במשימות אחרות. בתאריך 31 לאוגוסט 2010 הופץ תזכיר חוק חדש להערות והתייחסויות הגורמים השונים.

המועד להעברת התייחסויות המשרדים והגופים השונים הסתיים. בימים אלה עובד היועץ המשפטי של המינהלת עם משרד המשפטים וצוות המינהלת כדי לסיים את התגובה לכל ההתייחסויות שהגיעו לתזכיר החוק. ביום 17 באוקטובר 2010 התכנסה המועצה הציבורית של המינהלת לדיון בהתייחסות המועצה לתזכיר החוק. המשרד מקווה לסיים את העבודה על ההתייחסויות בהקדם, לגבש טיוטת חוק סופית ולהביאה לועדת שרים לענייני חקיקה במהלך חודש אוקטובר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 245.

ליקוי

4. ועדת עברי המליצה, בין השאר, על הרחבת מסגרות השירות על מנת שיכללו גם צעירים מקבוצות אוכלוסיה כמו פטורי גיוס וצעירים מהמגזר הערבי שלא נקראים בדרך כלל לשירות חובה בצה"ל. בעקבות המלצות ועדת עברי החליטה הממשלה בספטמבר 2008 להקים צוות אשר ימליץ בתוך שלושה חודשים על המתכונת והקצב של הגידול במספר המתנדבים ועל מספר התקנים שיופעלו על ידי מינהלת השירות האזרחי-לאומי בשנים 2009-2011. עוד החליטה הממשלה להקים צוות בין-משרדי אשר ימליץ בתוך שלושה חודשים על הדרכים לשמירה על היקף השירות האזרחי-לאומי במשרדי הממשלה השונים. אף כי הצוותים החלו בעבודתם, מאז העברת האחריות על תחום השירות הלאומי למשרד המדע והטכנולוגיה הופסקה עבודתם.

מעקב

4. בחודשים האחרונים הוקם צוות על-ידי הממשלה שמטרתו, בן היתר, לקבוע יעדים להיקף המתנדבים במגזר החרדי ובמגזר הערבי. בראש הצוות יעמדו מנכ"ל המינהלת והממונה על אגף התקציבים באוצר, לאור פעילות הצוות הנ"ל ראש המינהלת יבחן את נחיצות הצוות שהוקם בעבר ויפעל בהתאם. הצוות הבין-משרדי יתכנס שוב בנובמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 245.

ליקוי

5. מתפקידה של מינהלת השירות לפקח על מסגרות השירות הלאומי ומשרתיו ולקיים עליהם בקרה נאותה. למרות זאת מאז הקמתה אין בה גורם העוקב אחר דיווחי הגופים המוכרים ביחס למתנדבים שהם משימים, אחר ההסכמים שבין הגופים המוכרים למתנדבים ואחר ההסכמים שבין הגופים המוכרים לגופים המפעילים ומוודא

שהוראותיהם תואמות את הוראות הנוהל והתקנות. לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח הסוגיות הרבות הדורשות הסדרה, על מינהלת השירות לפעול לעדכון הנוהל, להרחבתו ולהתאמתו לצרכים המשתנים בחלוף יותר משבע שנים מפרסומו.

מעקב

5. המינהלת תצא במהלך חודש אוקטובר 2010 למכרז בקרה ודיווח אשר יאפשר בדיקה של כלל הגופים המפעילים והמוכרים, תהליך זה ימשך עד מחצית שנת 2011. במכרז קיים הליך בקרה ודיווח על כלל הגופים. בנוסף, האוצר אישר מפקח נוסף על התחום החרדי. הפעילויות הנ"ל יאפשרו למינהלת לבצע בקרה ופיקוח ברמה סבירה. כמו כן, עם איושן של 4 משרות מפקחים עובדי מינהלת קבועים, יתאפשר פיקוח הדוק יותר על הגופים המוכרים וכן על ביצוע הנחיות המינהלת. המינהלת מנסחת הסכם אחיד בין הגוף המוכר לגוף המפעיל ולמתנדב, צפי לסיום דצמבר 2010. כיום במסגרת הפעילות של שני המפקחים העובדים במינהלת כולל הבקרה הציבורית הבאה לידי ביטוי בפניות הציבור, המשרד מוודא שאכן מתקיימות התקנות וההוראות של המינהלת. כאשר תאויישנה 4 משרות הפיקוח ותחילת פעילותו של הגוף שיזכה במכרז לבקרה ודיווח, תוכל להתבצע אכיפה מליאה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 246.

ליקוי

6. לפי ההגדרות שבחוק הביטוח הלאומי, מי שעבר את גיל 22 לא יוכר כמ־ תנדב בשירות לאומי ולא יזכה בהטבות לפי חוק הביטוח הלאומי ולפי חוק חיילים משוחררים. כתוצאה מכך מתנדב המתחיל את שירותו מעל גיל 21 אינו זכאי להטבות. הן משרד הרווחה (בתקופה שבה היה הנושא באחריותו) והן מינהלת השירות לא הצליחו לעגן בחקיקה את העלאת הגיל המזכה בהטבות ולאפשר לצעירים להתנדב לשירות לאומי לאחר שמלאו להם 21 מבלי לוותר על ההטבות.

מעקב

6. ראה מעקב לליקוי מספר 3.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 247.

ליקוי

7. משרדי הממשלה וגופים מפעילים אחרים משלמים לגופים המוכרים עבור השמת המתנדבים לפי תעריף למתנדב שנקבע על ידי ועדה בין-משרדית ומתעדכן אחת לשנה. תעריף זה אמור לכסות הן את דמי הכלכלה שמשולמים למתנדבים והן הוצאות אחרות הקשורות בהפעלת המתנדבים (כמו תשלום עבור דיורם, ביטוחם וליווי המתנדבים). משרד הרווחה קבע בשנת 2004 את מפרט השירותים שעל הגופים המוכרים לספק למתנדבי השירות הלאומי. התברר שהתעריף אינו משקף נכונה את ההוצאות הריאליות של הגופים המוכרים בגין המתנדבים. מקצת מרכיביו מתומחרים בחסר, ואחרים מתומחרים ביתר. בנובמבר 2008 החליטה מינהלת השירות להתחיל בבניית תעריף חדש, אך עד מועד סיום הביקורת, ספטמבר 2009, הוא טרם נקבע.

מעקב

7. המינהלת מינתה רואה חשבון לבדיקת התעריף, רואה החשבון נמצא בשלבי סיום של עבודתו ויגיש דוח ביניים בנובמבר 2010. המינהלת תדון בתעריף החדש ובהתאם תעדכן אותו ותפרסמו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 247.

ליקוי

9. לפי התקנות, התנאי להכרה בגוף מוכר הוא ש"הוא אינו פועל בעצמו גם כמפעיל", זאת - בשל החשש מניגוד עניינים בין הגוף המוכר שעיקר תפקידו הוא לדאוג למתנדבים לבין הגוף המפעיל שהאינטרס העיקרי שלו הוא ביצוע השירות. בניגוד לתקנות עיריית ירושלים היא גוף מוכר וגוף מפעיל כאחד.

מעקב

9. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 248.

ליקוי

10. במספר תחומים נמצאו הבדלים ברמת השירות שמעניקים גופים מוכרים למתנדבים כך שיש מתנדבים המקבלים שירות ברמה נמוכה יותר. כך למשל, יש הגובים דמי הרשמה - ואחרים לא, יש המפעילים מערך סיוע למתנדבים נזקקים - ואחרים לא, וגם רמת הרכזים בגופים המוכרים שונה מגוף לגוף. לדעת משרד מבקר המדינה, הואיל ומדובר בשירות לאומי, תנאיו צריכים להיות שווים ואחידים לכל המתנדבים. על מינהלת השירות לפעול להכנת נהלים אחידים שינחו את הגופים

המוכרים בתחומים שטרם הוסדרו עד כה ובהם גביית דמי ההרשמה, קביעת דרישות סף אחידות ממועמדים לשרת כרכזים, השוואת תנאי שירות.

מעקב

10. המינהלת תסיים את כתיבת הנהלים לאחר סיום חקיקת החוק והתקנות, במסגרת הנהלים תהיה התייחסות לכל הנקודות שלעיל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 249.

ליקוי

11. על מינהלת השירות לאסוף את הנתונים האמורים כדי שהחלטות מדיניות ביחס לתקנים הקנויים יתבססו על נתונים מלאים ומהימנים. לאחר שבידי מינהלת השירות יהיו נתונים מדויקים בעניין עלות קניית שירותי ההתנדבות עליה להביא אותם לידיעת הממשלה כדי שזו תוכל לבחון אותם מבחינה כלכלית ולהחליט אם ברצונה לחייב את הגופים המפעילים לשאת בהוצאות אלה או בחלקן - בהתאם ליכולותיהם הכלכליות - ולעדכן את התעריפים שמשלמים הגופים המפעילים עבור שירותי המתנדבים או שברצונה להמשיך ולשאת בנטל הכספי הנובע מהתקנים הקנויים.

מעקב

11. פותחה תוכנה חדשה והחל מיוני 2010 הוחל בהרצתה במקביל לתוכנה הישנה. הרצת התוכנה החדשה תתבצע עד נובמבר 2010, ולאחר מכן תיכנס לעבודה שוטפת.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 249.

ליקוי

12. לדעת משרד מבקר המדינה, בהיות מינהלת השירות הרגולטור של תחום השירות הלאומי, עליה להקפיד לוודא כי הגוף המפעיל, אופי התפקיד וסביבת העבודה שהוא מייעד למתנדבי השירות הלאומי מצדיקים את השמתם בו, לפני שתאשר התקשרויות עם גופים מפעילים בהתאם לסמכות שניתנה לה בתקנה 5 לתקנות. בתוקף סמכויותיה השלטוניות על מינהלת השירות לבצע מעקב אחר ההסכמים כדי לוודא שהם כוללים את כל ההוראות הנדרשות לשם שמירה על זכויות המתנדבים ולעמידה בדרישות התקנות.

מעקב

12. ניגוד העניינים - במסגרת תזכיר החוק הוכנס סעיף שעניינו ניגוד עניינים של המתנדבים בגופים מפעילים.
סוגיית ניגודי העניינים בגופים המוכרים תידון בהמשך ותתקבלנה החלטות. סיוע למעקב בנושא אישור הגופים המפעילים יינתן על-ידי התוכנה החדשה שתופעל בקרוב. כמו כן, הזוכה במכרז בקרה ודיווח, אשר תוצאותיו יתקבלו בקרוב, ייתן מענה לבקרה לכלל מערך ההסכמים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 249.

ליקוי

13. על משרד החינוך לפעול יחד עם משרד המשפטים כדי ליישם את ההסכמות שאליהן הגיע משרד החינוך בעקבות העתירה ולהתייחס למימון של מתנדבי השירות הלאומי במוסדות חוץ-ממשלתיים כאל הטבה שוות כסף. על מינהלת השירות ועל משרד המשפטים לפעול כדי להחיל הוראות דומות גם על יתר משרדי הממשלה המממנים מתנדבי שירות לאומי במוסדות חוץ-ממשלתיים.
אף שהעתירה עסקה בתקנים שמממן משרד החינוך לגופים חוץ-ממשלתיים הנתמכים על ידי המדינה, הרי שהיות שגם בתקנים הקנויים מגולמת הטבה למפעיל, יש לבחון החלת הוראות דומות גם על גופים מפעילים הרוכשים תקנים קנויים מתקציבם ואינם מקבלים אותם במימונם של משרדי ממשלה.

מעקב

13. נכתבה חוברת נהלים "גופים מפעילים". החוברת תאושר עד ספטמבר 2010. חוברת נהלים "שירות לאומי ואזרחי" נמצאת בהליך רענון/כתיבה. צפי לסיום דצמבר 2010. בשל מגבלות כח אדם טרם הוחל הטיפול בנושא.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 250.

מעקב
משרד המשפטים

13. כתיבת הנהלים אינה נוגעת ישירות למשרד, אולם במסגרת הכנת חקיקה בנושא השירות הלאומי, עליה שוקדים כעת, ניתנת הדעת גם לעניין זה. הופץ תזכיר, וכעת נערכת טיוטת החוק מחדש, ובמסגרתה, יקבעו הוראות בנושא. הוחלט ליישם את ההסכמות באופן הדרגתי, על מבחני תמיכה חדשים הרלוונטיים לעניין.

הוראות מתאימות שולבו במבחני תמיכה שהותקנו (התנדבות י״א-י״ב, העצמה רוחנית) וכן בטיוטות של מבחנים שבהכנה (מרכזי הדרכה). בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס׳ 1.2005 ניתנו הנחיות לשיקול דעת בעניין, והמשרד פועל לפיהן. כחלוף שנה וחצי ממועד העתירה, ובהתאם לאמור בסיכום, המשרד בוחן את הנושא.

ליקוי

14. לדעת משרד מבקר המדינה, גם במצב של קיטוב עמדות יש די מטרות ציבוריות שעליהן יש הסכמה לאומית רחבה. השירות הלאומי הוא חלופה לשירות צבאי, המתנדבים זוכים לזכויות כשל חיילים משוחררים, ועל כן על שר המדע, על מינהלת השירות ועל משרד המשפטים לפעול בהקדם להקמת מנגנון לאישור גופים מפעילים שיעבוד על פי קריטריונים ברורים, עניינים, סבירים ושוויוניים. מנגנון כזה יבטיח שעמותה המפעילה מתנדבי שירות לאומי, תהיה עמותה שפעילותה ומטרותיה הן במסגרת הקונצנזוס הלאומי.

מעקב
משרד המדע והטכנולוגיה

14. ההתקדמות נעשית במקביל להשלמת החקיקה והתקנות והשלמתה תוסדר בסיום הליכי החקיקה של החוק החדש. כמו כן בינואר 2010 הוקמה ועדה במינהלת המאשרת גופים מפעילים חדשים על-פי קריטריונים.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 250.

ליקוי

15. עמותות שעמדו בדרישות חוק העמותות, התש״מ-1980, מקבלות מרשם העמותות ״אישור ניהול תקין״. נמצא שמינהלת השירות אינה מקיימת בקרה ראויה ואינה מוודאת שהגופים המוכרים ישימו מתנדבים בגופים מפעילים שיש להם אישור ניהול תקין. בהצלבת נתונים אקראית של משרד מבקר המדינה לגבי 305 גופים מפעילים עם קובץ רשם העמותות נמצאו 53 גופים (17%) שלא היה להם אישור כזה.

מעקב

15. הוועדה לאישור גופים מפעילים בוחנת בין השאר קיומו של אישור תקין, ובהתאם לכך מאשרת גופים מפעילים חדשים.

לגבי הגופים הקיימים - ההנחיה בנושא זה תרוענן על-ידי מנכ"ל המינהלת, והגוף הזוכה במכרז בקרה ודיווח יונחה לבדוק זאת.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 251-250.

ליקוי

16. לפי תקנה 10 לתקנות "האחראי יפרסם אחת לשנה, לפחות, הודעה לציבור בדבר האפשרות של מפעיל להתקשר עם גוף מוכר בהתאם לתקנות אלה". לא נמצא שמאז הקמת מינהלת השירות בינואר 2008 ועד סיום הביקורת פורסמה הודעה כזאת.

מעקב

16. ב-29 לאוקטובר 2010 תפורסם הודעה בעיתונות הערבית והיהודית בדבר האפשרות של מפעיל להתקשר עם גוף מוכר לקראת שנת ההתנדבות הבאה. המינהלת הוציאה הנחיות לכלל הגופים המוכרים להעביר את רשימת הגופים המפעילים בהתאם להערות מבקר המדינה, איסוף הנתונים אמור להסתיים באוקטובר 2010 ופרסום ברשומות במהלך נובמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 251.

ליקוי

17. כשליש מתקני המתנדבים בשירות הלאומי הם תקנים פרטיים-קנויים. לדעת משרד מבקר המדינה, על שר המדע ועל מינהלת השירות להגביר את הפיקוח על השימוש בתקנים. נוסף על החובה לוודא מראש שמטרות הגוף המפעיל, אופיו ופעילותו אינם שנויים במחלוקת, והתפקיד המיועד למתנדב מתיישב עם הכללים ומקדם את האינטרס הציבורי, על מינהלת השירות לדאוג שיקוים פיקוח נאות על כל גוף המעסיק מתנדבים. מכל מקום על מינהלת השירות לרכז את מלוא המידע הנוגע לתקנים הקנויים ולהציגו בפני הממשלה כדי שזו תוכל לקבל החלטות מדיניות בנוגע להם על בסיס מידע מלא ומהימן.

מעקב

17. המינהלת הגבירה את הפיקוח על נושא התקנים ומונה ראש תחום הכשרות לביצוע הבקרה והדיווח על תקני המינהלת ועל כלל תקני השירות הלאומי. מכרז הבקרה והדיווח ייתן מענה סביר. בנושא החובה לוודא מראש שמטרות הגוף המפעיל, אופיו ופעילותו אינם שנויים במחלוקת, והתפקיד המיועד למתנדב מתיישב עם הכללים ומקדם את האינטרס הציבורי, נבדק במסגרת הוועדה לאישור גופים מפעילים. הנושא באם מינהלת

השירות מרכזת כבר את מלוא המידע בנוגע לתקנים קנויים ומציגה אותם בפני הממשלה, מטופל במסגרת עדכון הועדה הציבורית וגופים ממשלתיים. כל הגופים מפורסמים ברשומות כולל מספר מתנדבים בכל גוף, לגבי התקנים הקנויים, הנושא ייבחן עד דצמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 252.

ליקוי

18. כל משרד מפעיל מתנדבים לפי צרכיו ולפי המשאבים העומדים לרשותו. מינהלת השירות אינה קובעת סדר עדיפויות ממלכתי בהקצאת המתנדבים למשרדים השונים - בניגוד להחלטת הממשלה מאוגוסט 2007.

מעקב

18. המינהלת פועלת על-מנת להסדיר את ויסות התקנים באמצעות מכרז אחיד לכלל משרדי הממשלה, וכן באמצעות הסעיפים הרלוונטיים בחוק החדש. להערכת המשרד הנושא יסתיים בדצמבר 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 3-252.

ליקוי

19. באוגוסט 2005 החליטה הממשלה כי ועדת מכרזים בין-משרדית תפרסם מכרז אחיד לבחירת גופים מוכרים שיעסקו בטיפול במתנדבים לשירות לאומי ובהפנייתם לשירות. בניגוד להחלטת הממשלה, לא פורסם מכרז אחיד עד מועד סיום הביקורת, והמשרדים המשיכו ופרסמו מכרזים נפרדים לבחירת גופים מוכרים. בהעדר מכרז אחיד נמצא שבמכרזים שונים ישנן דרישות שונות לגבי אופן הפעלת המתנדבים - דרישות שרק חלקן מוצדקות ונובעות מהצרכים הייחודיים של כל משרד.

מעקב

19. המינהלת הקימה צוות בין משרדי מצומצם שטרם סיים את עבודתו בשל מגבלת כוח אדם וסדר עדיפויות של המינהלת. בסדר עדיפויות של המינהלת נמצאים: השלמת החקיקה, פרסום מכרז תקני המינהלת, השלמת העבודה על בחירת זוכה במכרז פיקוח ובקרה. הצוות הבין-משרדי ימשיך לבחון את נושא מכרז האחיד בשיתוף נציגי מינהל הרכש במשרד האוצר.

ליקוי

20. שנת ההתנדבות של מרבית המתנדבים מתחילה באחד בספטמבר, מועד פתיחת שנת הלימודים במוסדות החינוך. במכרזים שנבדקו ושפרסמו משרדי הרווחה, התעשייה, המסחר והתעסוקה, החינוך, ביטחון פנים והמשרד לענייני גמלאים נמצא כי הם התקיימו במועד מאוחר של השנה ותוצאותיהם ניתנו סמוך מאוד לאחד בספטמבר. כתוצאה מכך התקשו הגופים המוכרים והמתנדבים להתארגן כיאות להשמה תקינה ומיטבית של מתנדבים לקראת פתיחת השנה.

מעקב

20. מכרז המינהלת הוארך לשנת 2010 באישור החשב הכללי. מכרז המינהלת לשנת תשע"א יפורסם במועד מוקדם שיאפשר לגופים המוכרים להיערך. המינהלת תוציא הנחייה לכל משרדי הממשלה לקראת סוף דצמבר 2010 לפרסם את מכרזי השירות הלאומי בזמן סביר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 252.

מעקב
המשרד לענייני גמלאים

20. בספר הערות ראש הממשלה עמ' 253, צוין מכרז שערך המשרד טרם תחילת שנת השירות 2008-2009 לגיוס בני/בנות שירות לאומי לטובת הזקנים. מכרז זה פורסם ביום 15.7.08 והמועד האחרון להגשת הצעות נקבע ליום 5.8.08. מועד זה הוארך בעקבות בקשה שהוגשה לועדת המכרזים ונקבע ליום 11.8.08. חוזים נחתמו עם הגופים הזוכים ביום 1.9.08. בשנת השירות 2008-2007 הפרויקט הופעל לראשונה כפיילוט במטרה לסייע לניצולי שואה, במסגרתו פעלו 14 מתנדבים בשלוש רשויות בכ-80 בתי קשישים. בשנת השירות 2010-2009 פועלים כ- 210 מתנדבים בכ-40 רשויות בכ-1,000 בתי קשישים. בשנת השירות הקרובה 2011-2010 הגופים המגייסים התחייבו להעמיד כ- 240 מתנדבים לפעילות בכ-42 רשויות בכ- 1,200 בתי קשישים. יצוין, כי בשנה זו צפויות העמותות להעמיד את סך המתנדבים שהתחייבו להעמיד בחוזים עמן, וחלקן אף ביקשו להגדיל את מספר המתנדבים הקבוע בחוזה, הדברים נבדקים בהתאם למדיניות ותקציב המשרד. בנוסף, המשרד ומינהלת השירות האזרחי לאומי סיכמו על ביצוע פיילוט בקרב המגזר החרדי לגיוס של 40 מתנדבים והרחבת הפרויקט במגזר זה בהמשך, ל- 150. כמו כן, המשרד

פרסם לאחרונה מכרז לגיוס מתנדבים בקרב מגזרי מיעוטים, בשלב ראשון יערך פיילוט ויגויסו קרוב ל-50 מתנדבים ובשלב השני יורחב הפיילוט ל- 150 מתנדבים. לסיכום: בשנת השירות הקרובה צפויות העמותות המגייסות להעמיד את כלל המתנדבים הקבוע בחוזים עימן. נבחנת האפשרות להרחיב את החוזים עם חלק מהעמותות. הפרויקט יורחב בשנה הקרובה בהדרגה גם למגזר החרדי וגם בקרב מגזרי מיעוטים. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 3-252.

מעקב
משרד החינוך

20. העבודה על המכרז הבא תתחיל שנה טרם המועד הנדרש לפרסום (ינואר 2011).

ליקוי

22. משרד הרווחה מקצה ומממן לעמותות הפועלות בתחומי הרווחה כ-700 חצאי תקנים עבור מתנדבים. אף שלמשרד קריטריונים לחלוקה של התקנים, הוא אינו מקפיד לפעול על פיהם. המשרד גם אינו מפרסם בין הגופים הרלוונטיים את האפשרות לקבלת מתנדבים, אלא הוא מקצה אותם לפונים אליו לפי שיקול דעתו; עמותות ורשויות מקומיות השרויות בקשיים כספיים מתקשות לשלם עבור שירותי המתנדבים, ולעתים הדבר גורם להגדלת הפערים בין הגופים המבוססים לחלשים.

מעקב
משרד הרווחה והשירותים החברתיים

22. הנושא של מודלים דיפרנציאליים שאמורים לתת מענה לרשויות חלשות מצריך דיון עקרוני מהותי שאינו קשור רק לנושא ההתנדבות. הדיונים בנושא זה בתוך המשרד ובין המשרד למשרד האוצר טרם הוכרעו. היחידה להתנדבות הגדירה קריטריונים לחלוקת מכסות לגופים המפעילים. הנושא נמצא בדיון בלשכה המשפטית של המשרד וביחידות מקצועיות משיקות. חלוקת התקנים משנת 2011 תיעשה על פי קריטריונים מוסכמים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 254.

ליקוי

23. על משרד הרווחה לוודא שהשירות שנותנים הגופים המוכרים בתקנים שהוא מממן הוא בהתאם למטרות שלשמו נועד ושרמתו נאותה.

מעקב

23. המפקחות המחוזיות מתגברות את הסיורים במסגרת תפקידם גם לגופים המוכרים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 255.

מעקב
משרד המדע והטכנולוגיה

22-23. ראה מעקב לליקוי מספר 3.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 255.

ליקוי

24. המשרד לענייני גמלאים מפעיל את התכנית "והדרת פני זקן" שבמסגרתה מלווים מתנדבי השירות הלאומי קשישים בודדים ומפעילים אותם במרכזי יום ובבתי אבות. המשרד התקשר עם עמותה לצורך ליווי והכשרה של הרכזים והמתנדבים בניסוי ראשוני לתוכנית "והדרת" בלא שקוים הליך תחרותי בין נותני שירותים בכוח; המשרד לא הפעיל את התכנית במגזר הערבי ובמגזר החרדי; מתנדבי תכנית זו קיבלו הקלה בתנאי שירותם - ותכנית העבודה השבועית שלהם הייתה בת 32 שעות לעומת 40 שעות לכל מתנדבי השירות הלאומי האחרים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 256.

מעקב

24. המשרד לענייני גמלאים ביצע הליך של הצעות מחיר. לגבי המגזר הערבי פורסם מכרז המצוי בשלב של בחירת הזוכים. המגזר החרדי החל לעבוד בערים: בני ברק וירושלים. נושא מכסת השעות מטופל על-ידי המשרד לענייני גמלאים והמינהלת, והתקיימה פגישה עם החברה להגנת הטבע כדי לבחון השלמת שעות לפרויקט "והדרת".

ליקוי

25. המתנדבים בשירות הלאומי אמורים לסייע לעובדי הגוף המפעיל אך לא למלא את מקומם זולת במקרים חריגים שיאושרו במיוחד על ידי האחראי (עובד מנהלת השירות שהוסמך לתפקיד זה לפי התקנות). המטרה שבהנחיה זו היא להימנע מלפגוע בשוק העבודה, ולכן השתלבות המתנדבים במערכת צריכה להיעשות באופן שלא יגרום לדחיקת עובדים. במקרים מסוימים לא הייתה הקפדה על ההנחיה והעסקת מתנדבי השירות הלאומי באה בעקבות הקטנת מספר העובדים במשרדי

ממשלה שונים. יתר על כן, נמצא שלמרות שלפי התקנות אין להעסיק מתנדבים בעבודות שאופיין שירותי מזכירות, אלא במקרים מיוחדים בלבד שאותם אישר האחראי, כ-1,500 מתנדבים בכל שנה (כ-13% מכלל מתנדבי השירות הלאומי) עוסקים במשימות שעיקרן שירותי מזכירות מבלי שנתקבל אישור האחראי.

מעקב

25. נקלטה רק סטודנטית אחת ועם קליטת עובדים חדשים לנושאי פיקוח ובקרה תוגבר האכיפה. תפקידי מפקח על המגזר החרדי ומפקח בכיר לארגון ותקציבים נמצא בהליך מכרז על-ידי משאבי אנוש.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 257.

מעקב
המשרד לענייני גמלאים

25. הפעלת הפרויקט במגזר החרדי – ביום 30.12.09 הגיע המשרד לסיכום עם מינהלת השירות האזרחי לאומי להפעלת שירות אזרחי. תחילה יבוצע פיילוט של מספר חודשים במסגרתו יגויסו עד 40 מתנדבים ובהמשך יורחב הפרויקט ל- 150 מתנדבים. המשרד גייס באמצעות הגוף המלווה עימו התקשר (ליווי פסיכו סוציאלי למתנדבים ולזקנים) מדריכים לליווי מקצועי של המתנדבים. המינהלת פועלת בימים אלה לגיוס מתנדבים לשלב הפיילוט. כמו כן, מבוצע תיאום מול גופים רלוונטיים להפעלת האברכים שיגויסו. הפעלת הפרויקט במגזרי המיעוטים – ביום 1.6.2010 פרסם המשרד מכרז לגיוס והפניית מתנדבים בקרב מגזרי מיעוטים, כאשר בשלב ראשון יערך פיילוט ויגויסו עד 50 מתנדבים ובשלב השני יורחב הפיילוט ל- 150 מתנדבים, המועד האחרון להגשת הצעות נקבע ליום 28.6.2010. דיוני ועדת המכרזים נמצאים בעיצומם.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 257.

ליקוי

26. הסעיף האמור בתקנות אמור לפתור בעיות נקודתיות של מתנדבים בודדים ואינו מהווה תחליף להתאמת מסגרת תעסוקתית לשירות של שנה. על משרד החינוך, על מינהלת השירות ועל הגופים המוכרים למצוא פתרון הולם להתאמת מסגרת ההעסקה של כל המתנדבים במערכת החינוך לשנה מלאה - ולא לעשרה חודשים בלבד.

מעקב

26. המינהלת קיימה מספר דיונים עם משרד החינוך למציאת פתרון מתאים לתקופות החופשה הארוכות, הבעיה בחלקה הגדול נפתרה על ידי הפעלת המתנדבים בקייטנות. המינהלת ומשרד החינוך פועלים למציאת פתרונות יצירתיים נוספים על מנת שכל המתנדבים יעמדו בדרישת החוק.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 257.

ליקוי

27. נמצא כי למרות האמור בהוראות אלה מגבילים לעיתים הגופים המוכרים את החזר הוצאות הנסיעה של מתנדבים המשרתים במקומות מרוחקים ממקום מגוריהם. להלן דוגמאות:
התעריף הוא ממוצע של הוצאות המתנדבים בגין נסיעות. במקרה שהוצאות הנסיעה של המתנדבים גדולות מתעריף זה, על הגופים המוכרים לשלם למתנדבים את מלוא התמורה בעד הוצאותיהם, ועל מינהלת השירות לוודא כי הם עושים כך.

מעקב

27. נושא החזר הוצאות נסיעה יוסדר בחקיקה החדשה. כמו-כן בתעריף החדש יוגדרו התשלומים לנושא זה. המינהלת תהדק את הבדיקה והאכיפה באמצעות הגוף הזוכה במכרז הבקרה והדיווח. כמו-כן תרוענן ההנחיה בנושא זה לגופים המוכרים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 258.

ליקוי

28. לדעת משרד מבקר המדינה, על מינהלת השירות ליצור מנגנון שיחסום קבלת מענק על ידי מתנדבים הממשיכים לשנת שירות שנייה עד תום שירותם, בדומה לנהוג לגבי חיילי צה"ל, שאינם זכאים למענקים תוך כדי שירותם הצבאי, אלא רק בסיומו ובהתאם לקבוע בחוק.

מעקב

28. המינהלת צמצמה את התופעה על-ידי שינוי שיטת הדיווח. כמו כן, סוכם על הפעלת "כספת" אשר תאפשר למינהלת להעביר נתונים ישירות לקרן חיילים משוחררים. התוכנה החדשה שנבנתה נותנת מענה לנושא זה .
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 258.

ליקוי

29. אף שכבר בשנת 2006 התעורר הצורך בקביעת תעריף מיוחד לתשלום בגין העסקת מתנדבים בעלי מוגבלויות, הנושא לא הוסדר עד מועד סיום הביקורת.

מעקב

29. המינהלת קבעה תעריף זמני לבעלי מוגבלויות. התעריף הקבוע יסוכם במסגרת בניית התעריף החדש. סוגיה זו תעוגן גם בחוק החדש.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 259.

ליקוי

30. מתנדבי השירות הלאומי הם ברובם צעירים בוגרי תיכון, חסרי מיומנויות תעסוקתיות ולפיכך הדרכה והכשרה מקצועית חיוניות כדי שהתנדבותם תועיל במידה מרבית. למרות זאת אין נהלים המחייבים את הגופים המוכרים לקיים הכשרה רלוונטית לפני תחילת השירות של המתנדב. נמצא שמשרד החינוך לא עשה שימוש בסמכויותיו על פי דין ועל פי התנאים שנקבעו במכרז כדי לכפות על הגוף המוכר להכשיר את מתנדביו במועד. לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד החינוך לקבוע מנגנוני אכיפה שלא יאפשרו למתנדבים להתחיל את שנת ההתנדבות במערכת החינוך בלא הכשרה הולמת.
לדעת משרד מבקר המדינה, אין מקום לפערים בהכשרת מתנדבים אם הם משרתים באותו מוסד ובתפקידים דומים. על מינהלת השירות להורות למשרדים לתאם ביניהם את ההכשרה למתנדבים בלא קשר למשרד המממן את העסקתם.
למרות האמור לעיל אין בנמצא נהלים המחייבים את הגופים המוכרים לקיים הכשרה רלוונטית טרם השמת המתנדב, וכאמור, גם תעריף העסקת המתנדבים אינו נותן ביטוי להוצאות בגין הכשרתם לשירות.

מעקב

30. המינהלת קבעה קריטריונים וגיבשה תוכניות הכשרה כולל נושאי חובה שהגופים המוכרים מחויבים, וכן הגופים המפעילים. נושאי ההכשרה יתומחר במסגרת בניית התעריף החדש ויוסדר בחקיקה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 259.

מעקב
משרד החינוך

30. כל מתנדב מחויב בהכשרה הולמת, טרם תחילת שנת ההתנדבות. כאשר יש חילופים במהלך השנה, אין אפשרות לקיים סמינר הכשרה ולכן מתבצעת ההכשרה במקום השירות בעזרת הצוות המקומי.

ליקוי

31. לדעת משרד מבקר המדינה, אין זה ראוי ששנה אחר שנה לא יהיה ידוע אם יינתן למשרד החינוך התקציב הנחוץ להשמת המתנדבים במערכת החינוך. החלטה של המשרד על מספר מתנדבי השירות הלאומי הנחוץ למערכת החינוך ראוי שתתואם עם משרד האוצר ותגובה בתקציב מתאים. מספר תקני השירות הלאומי אינו מהנושאים שאמורים להיות נתונים למשא-ומתן קואליציוני: השירות הלאומי מיועד לכל האוכלוסייה הפטורה מגיוס או שאינה נקראת לגיוס, והוא משרת את כל החברה בישראל - בחינוך המיוחד, בפנימיות, במדרשות לידיעת הארץ וכדומה. משקבעה הממשלה בהחלטותיה שמפעל השירות הלאומי חשוב הוא, עליה לפעול כדי להקצות לנושא זה מבעוד מועד תקציב ההולם את הנחוץ להפעלת מתנדבי השירות הלאומי במערכת החינוך. הקצאת תקציבים בעקבות הסכמים קואליציוניים אינה יכולה להחליף מדיניות תקציבית רשמית.
נמצא כי עד מועד סיום הביקורת משרד החינוך ומשרד הרווחה לא הסדירו את סוגיית חלוקת הנטל התקציבי ביניהם. גם מינהלת השירות, במסגרת תפקידה בוויסות התקנים ובהקצאתם (ראו לעיל), צריכה להנחות את המשרדים בשאלה זו.

מעקב

31. המינהלת אינה יכולה בשלב זה להשפיע על נושא התקציב רק כאשר תמומש החלטת הממשלה בנושא ויסות תקנים וייצא מכרז אחיד תהיה לכך השפעה מסויימת. במידה והתקציב יועבר במלואו למינהלת, תהיה לכך השפעה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 260.

מעקב
משרד החינוך

31. המשרד פועל לעיגון מלוא התקציב השנתי בבסיס תקציב המדינה. שר החינוך פנה בנושא לראש הממשלה ולשר האוצר.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 260.

ליקוי

32. לדעת משרד מבקר המדינה, היות שמשקלם באוכלוסיה של המגזר הערבי ושל המגזר החרדי אינו מבוטל, על המשרד לענייני גמלאים לרכז מאמצים ללימוד מהיר של צורכיהם הייחודיים והתאמת התכנית גם אליהם כדי לאפשר גם לקשישים ממגזרים אלה ליהנות מיתרונותיה.

מעקב
המשרד לענייני גמלאים

32. ראה מעקבים לליקויים 20, 25.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 261.

ליקוי

34. השירות הלאומי אינו שירות חובה אלא הוא שירות התנדבותי, והוא במידה רבה שירות חליפי לשירות החובה בצה"ל (לגבי מי שפטור משירות צבאי או שאינו נקרא לשירות צבאי). בכל הקשור לזכויות הניתנות על ידי המוסד לביטוח לאומי הושווה מעמדם של המתנדבים למעמדם של חיילים בשירות סדיר, וזכויותיהם של מי שהתנדבו לשרת שירות לאומי מקבילות לזכויותיהם של חיילים משוחררים לפי חוק חיילים משוחררים. זאת למרות שמשך שירות החובה הצבאי הוא שנתיים לבנות ושלוש שנים לבנים ואילו משך ההתנדבות הנהוג קצר בהרבה: בדרך כלל ההתנדבות היא לשנה בלבד - אם כי מסתמנת גם מגמה של התנדבות לשירות לאומי של שנתיים. לדעת משרד מבקר המדינה, על שר המדע ועל הממשלה לתת את הדעת לעניין אי-השיוויון בין משך השירות הלאומי לבין משך השירות הצבאי ולעניין הבדלים נוספים בין מסגרת השירות הלאומי ובין תנאי השירות הצבאי.

מעקב
משרד ראש הממשלה

34. מדובר בסוגיה רחבה בעלת היבטים ערכיים, חברתיים ופוליטיים. אין זה ברור כי אי-השוויון במשך השירות הוא בהכרח לא נכון, בהתייחס לאוכלוסיות המדוברות, ולראיית השירות הלאומי-אזרחי כפתח משמעותי לשילובם בחברה (לא מעטים סוברים כי דווקא הרחבת השירות הלאומי-אזרחי ל- 3 שנים עלולה להפחית את אחוז ההשתלבות בקרב האוכלוסיות שקיימת מטרה לשלבן בחברה). על כל פנים, הממשלה מודעת לקושי האמור, ובסוגיות

מסוימות הדבר בא לידי ביטוי בתמריצים שונים ובהטבות, המבחינות בין השניים. למשל – בהחלטת ממשלה מס' 747 מיום 13.9.2009, בדבר הענקת מלגת שכר לימוד לשנת לימודים אקדמית לתלמידים שילמדו בפריפריה, נקבע כי מענק מלא ללימודים יינתן עבור משרתי שירות לאומי במשך שנתיים, ולא שנה. בידיעת קושי זה ומורכבותו, בוחנת הממשלה כל סוגיה לגופה עם כלל הגורמים המעורבים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 262.

ליקוי

36. משרדי הממשלה מפעילים בסך הכול כ-7,500 מתנדבי שירות לאומי בכל שנה באמצעות מכרזים להעסקת גופים מוכרים. על משרדי הממשלה המעסיקים מתנדבי שירות לאומי להיערך לפרסום המכרזים ולקביעת הזוכים בהם מבעוד מועד; עליהם להעניק הכשרה נאותה למתנדבים שהם מעסיקים, לחלק באופן מושכל את משאבי ההתנדבות בין הגופים השונים הזכאים לקבלם, לפקח על הפעלת המתנדבים שהם מממנים את העסקתם ולשלם לגופים המוכרים את המגיע להם במועד.
המלצת יחידת הביקורת הפנימית במוסד לביטוח לאומי וההחלטות שהתקבלו בעקבותיה לא יושמו אפוא, ואף שאי-יישומן גרר התרעה של אגף אבטחת המידע, המתנדבים לא הוכשרו כהלכה לתפקידם במוסד.

מעקב
המוסד לביטוח לאומי

36. המוסד יקיים הדרכה לבנות השירות הלאומי לאחר קליטתן של בנות השירות החדשות במוסד בספטמבר 2010, כפי שהתחייב.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 263.

ליקוי

38. בתקנות נקבע כי בת המשרתת שירות לאומי בהתנדבות היא מי שהתחייבה לשרת לפחות 12 חודשים שבמניינים יבואו "ימי חופשה כפי שנקבע בהסכם האמור בתקנה 5(ב), אך לא פחות מ-15 ימים בשנה ולא יותר מ-30 ימים בשנה" ו"היעדרות אחרת או נוספת לפי הוראות האחראי שניתנו בהתייעצות עם הוועדה המייעצת". בהוראות האגף לתפקידים מיוחדים במשרד הרווחה מהשנים 2006 ו-2007 נקבע כי מתנדבי השירות הלאומי (המועסקים חמישה ימים בשבוע) יהיו זכאים

ל-22 ימי חופשה, 12 מתוכם במועדים קבועים מראש, והיתר – 10 ימים, לפי בחירת המתנדב.
הסעיף שלעיל בתקנה, אמור לפתור בעיות נקודתיות של מתנדבים בודדים, ואינו מהווה תחליף להתאמת מסגרת תעסוקתית לשירות של שנה. על משרד החינוך, על מינהלת השירות ועל הגופים המוכרים, למצוא פתרון הולם להתאמת מסגרת ההעסקה של כל המתנדבים במערכת החינוך לשנה מלאה – ולא לעשרה חודשים בלבד.

מעקב

משרד החינוך

38. מתנדבי השירות הלאומי במערכת החינוך עובדים שישה ימים בשבוע וזכאים לפיכך ל-30 ימי חופשה. כמחצית מהימים מנוצלים במהלך השנה ויתרתם בסוף חודש אוגוסט. כמו כן עומדים לרשות המשרתים ימי חופשה בגין 9 ימי הכשרה המבוצעים טרם תחילת השירות. כשליש מהתקנים מופעלים במוסדות החינוך המיוחד הפועלים עד 15 באוגוסט. בחודש יולי משובצים מרבית המתנדבים בקייטנות ובפעילות במתנ"סים. המשרד ממשיך לפעול למציאת פעילות מתאימה, על אף הקושי לשבצם לתקופה קצרה בלבד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 264.

ליקוי

39. על רקע אי-הפעלת חוק השירות הלאומי, התשי"ג-1953, והחלטת הממשלה מ-1971, ונוכח העובדה שבעבר הוחלה החלת ביקורת המדינה על כל הגופים המוכרים דאז, והואיל והגופים המוכרים מספקים שירות ציבורי ומעניקים למתנדביהם מעמד והטבות מטעם המדינה, ראוי שהכרה בגוף מוכר תותנה בחתימה על הסכם שיחיל עליו את ביקורת המדינה. מעמד של גוף מבוקר יאפשר למשרד מבקר המדינה ובאמצעותו לציבור לוודא שמערך השירות הלאומי מתנהל באופן תקין ובהתאם לנורמות ציבוריות ראויות. לפיכך על מינהלת השירות להנחות את משרדי הממשלה לכלול במכרזים לרכישת שירותי השמת מתנדבים שהם מפרסמים, תנאי שיקבע כי הגוף המוכר שיספק להם שירותים יסכים להחלה של ביקורת המדינה עליו.

מעקב
משרד המדע והטכנולוגיה

39. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 265.

ליקוי

40. אף שהעתירה עסקה בתקנים שמממן משרד החינוך לגופים חוץ-ממשלתיים הנתמכים על ידי המדינה, הרי שהיות שגם בתקנים הקנויים מגולמת הטבה למפעיל, יש לבחון החלת הוראות דומות גם על גופים מפעילים הרוכשים תקנים קנויים מתקציבם ואינם מקבלים אותם במימונם של משרדי ממשלה.

מעקב

40. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 265.

ליקוי

41. לדעת משרד מבקר המדינה, על מינהלת השירות לפעול ליישום ההחלטה ולרכז באופן שוטף מידע באשר לגופים מפעילים שאינם ממלאים את חובותיהם כלפי הגופים המוכרים תוך הקפדה על בדיקת אמינות המידע ומתן זכות טיעון לגופים אלה. את המידע הבדוק יש להעמיד לרשות הגופים המוכרים.

מעקב

41. ראה מעקב לליקויים 10 ו- 13.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 6-265.

יישום השירות האזרחי לפי חוק טל והבקרה עליו היבטים אחדים

הגוף המבוקר: משרד המדע והטכנולוגיה

ליקויים 5,7 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 270-267.

ליקוי

1. אף כי חוק טל התקבל כבר ב-2002, רק בתחילת שנת 2008 עם הקמת מינהלת השירות החלה הפעלת השירות האזרחי. בראשית הפעילות היה צורך בפנייה אל הקהל שמקרבו יבואו משרתי השירות האזרחי (להלן - המשרתים) על מנת להביא לידיעתם את האפשרויות שבפניהם. מינהלת השירות אמנם הפיקה בחודש מרס 2009 חוברת מידע בדבר השירות האזרחי, אך היא אזלה, ורק בינואר 2010 היא הודפסה שוב. בתקופת הביניים יכלו רק משרתים שכבר הגיעו לגוף המתפעל לקבל צילום מהחוברת - אם ביקשו זאת. המידע הרשמי בדבר השירות האזרחי למשרת הפוטנציאלי שלא הגיע לגוף המתפעל היה אפוא דל ולא מעודכן. לדעת משרד מבקר המדינה, בשל הצפי לגידול במספר המשרתים והרצון להפוך מסלול שירות זה למסלול מקובל בחברה החרדית, על מינהלת השירות לדאוג להסברת חשיבותו ולמסור מידע רלוונטי עליו בערוצים המתאימים לכל המועמדים בכוח לשרת שירות אזרחי.

מעקב
משרד המדע והטכנולוגיה

1. המינהלת פירסמה בספטמבר 2009 חוברת בה עודכנו תשלומי הכלכלה וההטבות המגיעות למתנדבים. פורסמו כרזות מידע על השירות האזרחי בלשכות הגיוס. החל מינואר 2010 המינהלת פועלת להקמת אתר אינטרנט אשר ייתן מענה גם למגזר החרדי (שירות אזרחי) באופן שוטף.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 267.

ליקוי

2. כחלק מ"פעילות החוץ" של משרתים שעוסקים בחונכות וכדבר שבשגרה אירחו המשרתים בבתיהם בסופי שבוע חניכים ודיווחו על 24-36 שעות שירות רצופות. בחודשי הקיץ, כשהחניכים בחופשה, נערכו בכפר נוער פעילויות משותפות שכללו לינה. המשרתים דיווחו על ימים אלה כולל הלילות כרצף של שעות שירות. לכן הם השלימו את כל שעות השירות במהלך ימים ספורים או בסופי שבוע בלבד.

מעקב

2. כל המתנדבים בתחום החונכות, חונכים במוסדות מוכרים על-ידי גורם רווחה מקצועי. המינהלת סבורה כי נושא החונכות אינו מצוי בתחום החינוך אלא בתחום הרווחה, המינהלת קבעה כי כל מתנדב בתחום החונכות ייבצע שירות מפוצל במשך שנתיים (20 שעות שבועיות).
המינהלת הנחתה את הגופים המפעילים שאינה מכירה בשעות שינה כשעות שירות, וכן הוציאה הנחייה ברורה שאינה מכירה בשירות מהבית.

ליקוי

3. בדרך כלל התחילו המשרתים את שירותם מבלי שרכשו ידע ומבלי שקיבלו את ההכשרה הדרושה למילוי תפקידיהם. אף על פי כן מינהלת השירות או מישהו מטעמה לא קיימו בעבורם פעולות הכשרה מתאימות.

מעקב

3. נכתבה חוברת ובה נהלים וקריטריונים להפעלת גופים מפעילים הנמצאים בשלבי אישור סופיים. היעד לפרסום החוברת - דצמבר 2010. הגופים המפעילים מבצעים הכשרה ספציפית בתחום העיסוק בו נמצא המתנדב אך עניין זה טרם מוסד ונכון להיום בגופים חדשים כגון: המשרד לביטחון הפנים, משרד הגימלאים, מד"א, כיבוי והצלה, ישנה הכשרה מובנית בתוך הגופים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 268.

ליקוי

4. מינהלת השירות העבירה את סמכויות הפיקוח והבקרה שניתנו בידה לפי החלטת הממשלה לגוף המתפעל, אף שהוא גוף בעל אוריינטציה של השאת רווחים והכנסתו תלויה במספר המשרתים.
הגוף המתפעל התחייב במכרז לשירותי תפעול מתנדבים להפעיל רכזים ביחס של רכז אחד ל-45 משרתים. למרות זאת הוא אינו עומד בתנאים שהתחייב לקיימם, ושמונה רכזים (מתוך 20) ריכזו 55-77 משרתים. שמונה מהרכזים עוסקים גם בתפקידי מטה בגוף המתפעל.

מעקב

4. הגוף המתפעל הינו גוף שזכה במכרז להפעלת המתנדבים במגזר החרדי. מדובר במלכ"ר אשר אינו פועל למטרות רווח. כמו-כן

למינהלת אושר תקן מפקח למגזר החרדי שירכז את תחום הפיקוח על השירות האזרחי על-פי חוק טל. היקף הרכזים תואם כבר את היקף המתנדבים בהתאם לדרישת המכרז. (27 רכזים לכ- 1300 מתנדבים).
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 268.

ליקוי

6. כחלק מתהליך בקרה על שעות השירות (ארבעים בשבוע) המשרתים נדרשו למלא דוחות נוכחות שישקפו נכונה את עבודתם, ובכלל זה דיווח מהימן על שעות ההתחלה והסיום. ואולם על פי הדיווחים, המשרתים התחילו את יום העבודה וסיימו אותו רק בשעות עגולות, דהיינו ללא איחורים וללא היעדרויות; עובדה זו מלמדת שהדיווחים לא שיקפו את שעות הנוכחות המדויקות של המשרתים. על חלק מהדוחות המשרתים לא חתמו, ועל אחרים מנהל הגוף המפעיל והאחראי מטעמו לא חתומים.

מעקב

6. ב- 28.10.2009 הוציאה המינהלת הנחייה לגוף המתפעל להנחות את כל הרכזים להקפיד על שעות נוכחות המתנדבים, ולהקפיד שאין מבצעים עבודה מביתם. היום הרכזים של גוף המתפעל והגופים המפעילים עובדים בהתאם לנהלים. המינהלת מקפידה על-ידי הבקרה של הרכזים בגופים המפעילים וההנחיה של האברכים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 269.

ליקוי

8. חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002, מסדיר לבני הישיבות מסלול של שירות אזרחי של שנה לפחות כשירות חליפי לשירות חובה בצה"ל. השירות האזרחי הנדרש על פי החוק קצר אומנם משירות החובה בצה"ל, אך מי שמילא את חובתו בשירות האזרחי מקבל פטור מהשירות הצבאי וזוכה להטבות המקבילות להטבות שזכאים להן חיילים משוחררים. הפעלת מערך השירות האזרחי לפי חוק טל החלה בתחילת שנת 2008, כאשר המגמה הייתה שתוך תקופה קצרה ניתן יהיה לתת פתרון לצרכיהם של תלמידי ישיבה רבים. בסוף שנת 2009 מינהלת השירות עדיין לא קבעה תבחינים ברורים שיבחינו בין מטרות השירות המוגדרות בחוק, לא הקימה מערך הכשרה לקראת השירות, ומערך הבקרה והפיקוח עליו לוקה בחסר.

מעקב

8. המינהלת מכינה הצעת חוק ורשימת התחומים המצויים בו. נושא ההכשרה נמצא בתהליך בנייה והוא מחייב משאבים שאינם קיימים. הוגשה בקשה לתוספת תקציב לשנת 2011 לנושא הכשרות. אגף הבקרה והדיווח יחל בעבודתו עד שהנושא יוסדר. נכתבה חוברת נהלים וקריטריונים לגופים מפעילים בשירות האזרחי, החוברת תפורסם ב-4 לנובמבר במסגרת יום עיון לגופים מפעילים. הוקמה ועדה לאישור גופים מפעילים המאשרת רק גופים מפעילים חדשים העומדים בכל הקריטריונים.

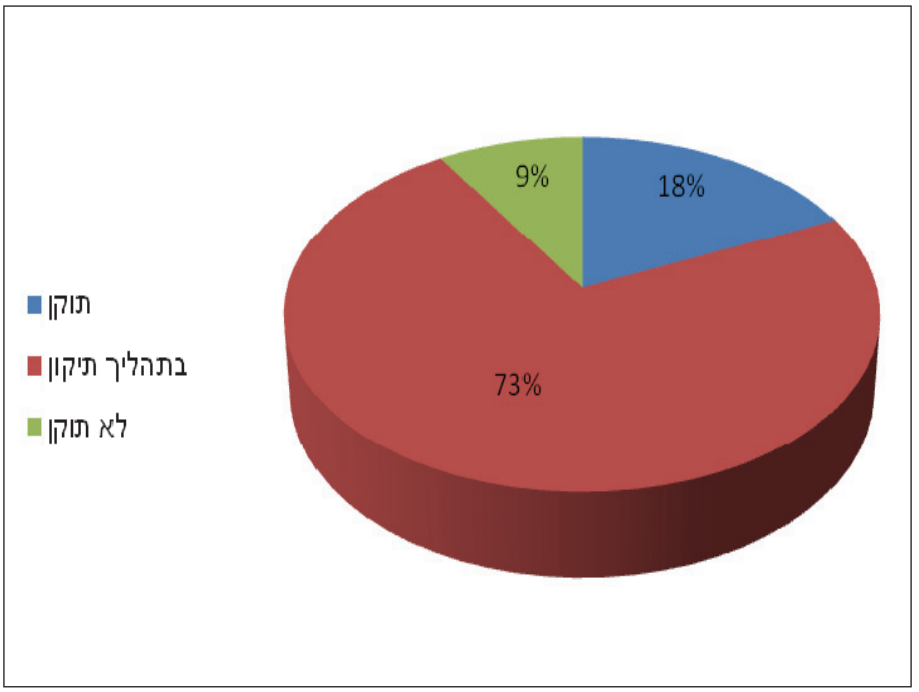
ליקוי

9. השירות האזרחי נועד, בין השאר, לחולל שינוי נורמטיבי חברתי-תרבותי-כלכלי בקרב המגזר החרדי, לחיזוק הקשר בין האזרח והמדינה, לצמצום הפערים בין המשרתים שירות צבאי ובין אלו שאינם משרתים כלל, לתרומה לתועלת הציבור ולקידום שילוב תלמידי ישיבות בשוק העבודה ובכל תחומי החיים במדינה. כדי להגשים מטרות אלו על מינהלת.

מעקב

9. המינהלת מייצרת ומסדירה את התכנית באיתור גופים מפעילים במגזר הציבורי כגון: רשויות מקומיות, גורמי הצלה, מד"א, כיבוי והצלה, בריאות, משטרה והמשרד לביטחון פנים - דבר שיביא לתועלת הציבור. קיים מערך בקרה של הרכזים ותהליך אישור גופים מפעילים במינהלת, לאחר שיבחר גוף חיצוני לנושא הבקרה, יאוייש תפקיד המפקח. הנושא יטופל בצורה יעילה ואפקטיבית. נכון להיום הנושאים מוסדרים, אך אין די פיקוח על הנושא.

משרד המשפטים

משרד המשפטים

הליכים ופעולות למחשוב בתי המשפט

הגופים המבוקרים: הנהלת בתי המשפט; משרד האוצר – אגף החשב הכללי

ליקוי

1. פגמים בהיערכות לפרויקט ובהתקשרות עם הספקים: הנהלת בתי המשפט לא פעלה בפיתוח המערכת לפי הנוהל המחייב לפיתוח מערכות מידע במשרדי ממשלה - נוהל מפת"ח; ההתקשרות לניהול הפרויקט נעשתה בפטור ממכרז, בנימוק שמדובר באיחוד מערכות קיימות, אולם בסופו של דבר התוצר היה פרויקט פיתוח חדש, ולכן כשהתברר שמדובר במערכת חדשה, מן הראוי היה לצאת במכרז פומבי לפיתוח המערכת, כמתחייב מחוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 ומתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993; ההסכם לפיתוח המערכת נחתם על ידי הנהלת בתי המשפט בדיעבד, מבלי שאופיינה המערכת, ולפיכך לא היה לספק וללקוח בסיס משותף לפיתוח, ולכן לא היה אפשר לעשות בקרה ראויה בהיעדר מדדים ותכולות עבודה. אין להנהלת בתי המשפט אומדן כספי מלא ומעודכן להשלמת הפרויקט, להטמעתו, לתפעולו ואחזקתו.

מעקב
הנהלת בתי המשפט

1. מתבצע תהליך באגף לעניין כתיבת תכנית אב למחשוב עבור הרשות השופטת. התהליך כולל ביצוע סדנאות, למידה על הנעשה בארגונים אחרים בארץ ובעולם הדומים לפעילות מחשוב בתי המשפט באלמנטים הרלוונטיים, למידת הטכנולוגית העתידיות וכיוצא בזה. טיוטה של תכנית האב נמצאת בשלבי השלמה ותוצג למנהל בתי המשפט להערות והכוונה/מדיניות עד לסוף 2010. כן נשקלת אפשרות ליציאה למכרז לסיוע חיצוני נוסף לשם השלמת כתיבת תכנית האב למחשוב.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 272-271.

ליקוי

2. היעדר תמריץ לספקים לעמוד בלוחות הזמנים של הפרויקט: על פי ההסכם, הפרויקט היה אמור להימשך 38 חודשים ולהסתיים בפברואר 2006, אך עד מועד סיום הביקורת, בספטמבר 2009, הוא טרם הסתיים

(איחור של יותר משלוש שנים וחצי). לספק שולמה מדי חודש בחודשו 90% מהתמורה שהיה אמור לקבל באותו חודש, בלא כל התניה לעמידה באבני דרך ; כך לא היה לו תמריץ לעמוד בהתחייבויותיו מבחינת לוחות זמנים ותכולות עבודה, ואכן הוא לא עמד בהן.

מעקב

2. פרישת המערכת הושלמה בכל בתי המשפט למעט בית המשפט העליון העושה שימוש במערכת ייעודית. בשלב זה בית המשפט העליון עושה שימוש במערך הכספי של מערכת נט המשפט (כתחליף למערך הישן שנסמך על המערך הכלל ארצי הוותיק שנסגר). במהלך 2011 תבחן אפשרות הפרישה של מערכת נט המשפט גם בבית המשפט העליון.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 272.

ליקוי

3. היעדר בחינות קבלה מצד הנהלת בתי המשפט: הנהלת בתי המשפט קיבלה את המערכת בניגוד לנוהל מפת"ח, מבלי שביצעה בחינות קבלה מטעמה, והסתפקה בבחינות המסירה שביצע הספק. כתוצאה מכך, נוצרה אפשרות שהמערכת שהותקנה תכלול בעיות שיגרמו לתקלות, כפי שאכן קרה. התקלות במערכת הן תקלות אפיון, תקלות מערכת, תקלות בביצוע ואטיות. ריבוי התקלות השפיעו על פעולת המערכת וגרמו לחוסר שביעות רצון המשתמשים. אף שהנהלת בתי המשפט ידעה מלכתחילה שהטמעת המערכת היא שלב מכריע בקליטתה, היא נטלה על עצמה את התפקיד להטמיעה, ובכך חלקה עם הספק את האחריות למידת ההצלחה של קליטת המערכת.

מעקב

3. ראש צוות – נמצא עתה בהליך גיוס לנושא בדיקות הקבלה. המכרז עתיד להיסגר במהלך אוקטובר 2010. תחילת עבודה משוערת של המועמד הנבחר תהיה עד סוף 2010.
מוצר תוכנה ייעודי לבדיקות קבלה – נמצא עתה בתהליך רכש.
חברה מתמחה לבדיקות קבלה – בכוונת מערכת בתי המשפט לצאת להליך מכרזי במקביל לגיוס ראש הצוות הייעודי לתחום זה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 273.

ליקוי

4. פגמים בניהול הפרויקט: את הפרויקט ניהל צוות יועצים של הנהלת בתי המשפט, בלי ליבה ניהולית של עובדי מדינה, המייצגים את האינטרס הציבורי. כמו כן, לא בוצעו המלצות של ועדות שמונו על ידי הנהלת בתי המשפט והחשכ"ל, לבחון את התקדמות הפרויקט. לדוגמה, על אף שאחת הוועדות המליצה לפרסם מכרז בנושא תפעול ותחזוקה של המערכת עוד ב-2006, עד ספטמבר 2009 לא פרסמה הנהלת בתי המשפט מכרז בנושא.

מעקב

4. PMO מנהל משרד לניהול פרויקטים – הנ"ל מצריך כח אדם מיומן ומקצועי בתחום זה. נמצא עתה בהליך מכרזי לגיוס ראש צוות. המכרז עתיד להסגר במהלך אוקטובר 2010. תחילת עבודה משוערת של המועמד הנבחר תהיה עד סוף 2010.
תפקידי ליבה – החשב הכללי בשיתוף נציבות שירות המדינה עומד לקבוע סטנדרטים למערך ליבה של יחידות המחשוב במשרדי הממשלה. מסקנות הוועדה עתידות להינתן עד סוף 2010. מערכת בתי המשפט משוועת לתקנים בכירים בתחום זה ותממש את ההמלצות באופן מיידי ככל הנדרש.
מכרז תפעול ותחזוקה – מערכת בתי המשפט יצאה בהליך מכרזי לבחירת חברה ייעוץ מלווה לכתיבת מכרז התפעול והתחזוקה. המכרז נפסל בשל קבלת הצעה אחת בלבד. מכרז שני פורסם באוגוסט 2010. צפי לקבלת הצעות – אוקטובר 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 274-273.

ליקוי

5. לתיקון המצב, על הנהלת בתי המשפט לנקוט בצעדים הבאים: לסיים את פיתוחה של המערכת; פרישת המערכת בכל בתי המשפט; לייצב אותה ולתקן את התקלות הפוגעות בתפקודה ובאמינותה; להוציא מכרז לתפעול ותחזוקת המערכת; להשקיע את המשאבים הנדרשים לסיום הטמעתה. על החשב הכללי ונציבות שירות המדינה לסיים את עבודת הצוות לבחינת תקנון תפקידי הליבה בתחום המחשוב בשירות המדינה, ולאייש תפקידים אלה ביחידות המחשב על ידי עובדי מדינה, שייצגו באופן מובהק את האינטרס הציבורי.

מעקב

5. פיתוח המערכת הושלם כולל פעילויות סגירת המערכות הוותיקות. בימים אלה נמצא בהשלמת הפיתוח של אמצעי ההנגשה הנדרשים למידע היסטורי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 275-274.

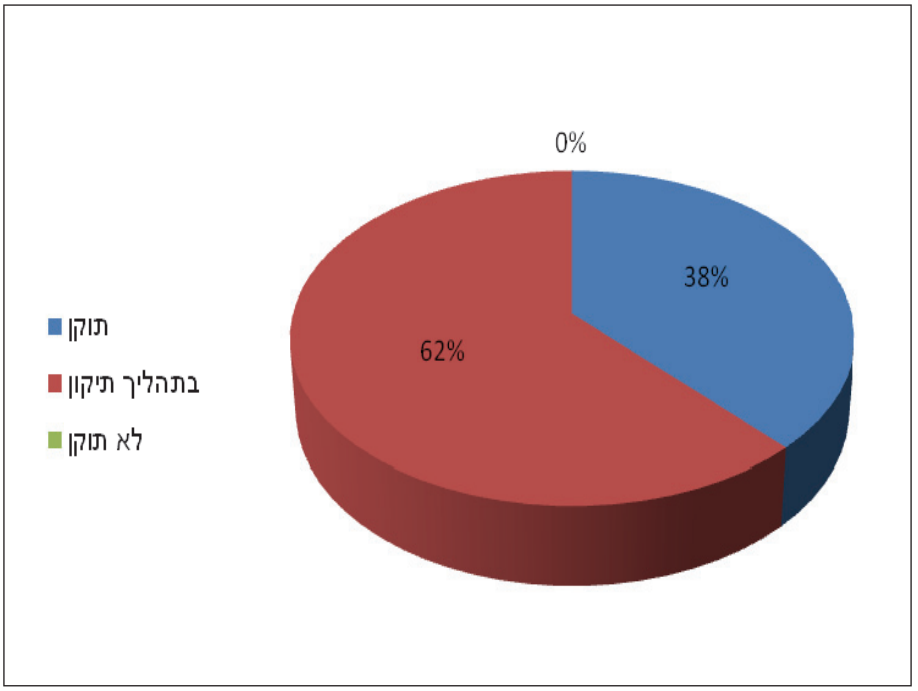
מעקב
משרד האוצר – החשב הכללי

5. עבודת הצוות הסתיימה. טיוטת דוח סופי הופצה ביוני 2010. הנציבות ואג"ת קבעו יעד למימוש – ספטמבר 2010.
בעניין איוש התפקידים ביחידות המחשב על ידי עובדי מדינה, צפי: ספטמבר 2010.

מעקב
נציבות שירות המדינה

5. בהמשך לעבודת הוועדה לבחינת תפקידי הליבה ביחידות המחשוב במשרדי הממשלה, גובשה המלצה משותפת לנציבות שירות המדינה, אגפי האוצר ונציגי משרדי ממשלה בתחום המחשוב. בימים אלה מגובש נוסח סופי של דוח הוועדה. הדוח הסופי יושלם עד לסוף חודש נובמבר 2010. עם פרסום הדוח, נציבות שירות המדינה, בשיתוף אג"ת, תפעל לתקנון המשרות שאושרו במשרדי הממשלה ויחידות הסמך.

משרד הפנים

משרד הפנים

ההיערכות לבחירות לכנסת השמונה עשרה וניהולן

הגופים המבוקרים: ועדת הבחירות המרכזית

ליקוי

1. בדוח הביקורת הקודם נמצא שלא הוכן תקן למשרות העובדים במטות המינהליים, והודגש הצורך בהכנתו. בעקבות זאת קבעה הוועדה המרכזית תקן לעובדים, אולם בצד רשימת המשרות לא נקבעו דרישות המשרה, לרבות השכלה וניסיון. לפיכך, אין לדעת כיצד נבדקה התאמת העובדים לתפקיד.
בתקן לא נקבע באילו משרות יועסקו עובדים בתקן, ובאילו משרות עובדים לפי שעות. בפועל, מילאו תפקידים דומים עובדים בתקן ועובדים לפי שעות. משמע בתפקידים דומים הועסקו עובדים בתנאי העסקה שונים. הדבר עלול לאפשר העסקת עובדים אגב העדפת עובד אחד על פני האחר, וכן להגדיל את ההוצאות על העסקת העובדים, מפני ששכרם של העובדים בתקן גבוה יותר.

ליקוי

2. העסקת עובדים לפי שעות: לקראת הבחירות לכנסת השמונה עשרה קבעה הוועדה המרכזית מפתח הקצאת שעות לכל קלפי, ולפיו היה עליה להקצות לכל ועדה אזורית שעות העסקה לעובדים לפי שעות. אולם, הביקורת העלתה כי הוועדה המרכזית אישרה ל-8 מ-18 הוועדות האזוריות מספר שעות החורג מן ההקצאה המרבית שלה היו זכאיות, בשיעורים של 38%–108%. כמו כן, ניצלו כמה ועדות אזוריות מספר שעות הגדול במידה ניכרת ממספר השעות שהוקצו להן.

ליקוי

3. גיוס עובדים למטות המינהליים: בדוח הביקורת הקודם העיר משרד מבקר המדינה שגיוס העובדים למטות המינהליים התבסס על היכרות אישית ולא על הליך שוויוני של פנייה לכלל עובדי שירות המדינה, כדי שיגישו את מועמדותם. בביקורת הנוכחית עלה, שבפועל לא שונו סדרי גיוס העובדים למטות המינהליים. בכך נפגעו עקרונות שוויון ההזדמנויות וההגינות, ולא התאפשרה בחירת העובד המתאים ביותר.

ליקוי

4. קרבת משפחה: בדוח הביקורת הקודם עלה כי לשיעור גבוה (כ-47%) מקרב העובדים במטות המינהליים היה קרוב משפחה אחד לפחות שהועסק באותה ועדה, מקרב כלל העובדים, ובכלל זה מקרב עובדי יום הבחירות. ואכן בעקבות דוח הביקורת הקודם, קבעה הוועדה המרכזית כללים חדשים להעסקת קרובי משפחה, האוסרים אמנם העסקת קרובי משפחה של עובדים במטות המינהליים גם בוועדה אזורית אחרת, אך טרם קבעה סייגים להעסקת קרובי משפחה של עובדי המטות המינהליים ביום הבחירות. העובדים במטות המינהליים הם המגייסים את עובדי יום הבחירות, ובכוחם לאפשר לקבוצה מועדפת ומצומצמת של אנשים לעבוד ולהשתכר בתקופת הבחירות. בביקורת הנוכחית עלה כי ל-301 (כ-36%) מ-839 העובדים במטות המינהליים, היה קרוב משפחה אחד לפחות שהועסק באותה ועדה בתור עובד ביום הבחירות. לאחדים מהם היו קרובי משפחה רבים שהועסקו ביום הבחירות באותה ועדה.

ליקוי

5. גיוס מזכירי ועדות קלפי: בדוח הביקורת הקודם צוין כי הוועדות האזוריות לא קיימו הליך שוויוני ופומבי של גיוס מזכירים, המבוסס על פרסום מודעות בעיתונים, שיאפשר את בחירת המועמד המתאים ביותר. בעניין זה חל שיפור ניכר, והביקורת הנוכחית העלתה כי יושמו שינויים בדרך הגיוס. עקב כך נבחרו 14,310 מזכירים לאחר פנייה לכלל הציבור, ולאחר ביצוע הליך מיון.

מעקב
ועדת הבחירות המרכזית

1-5. ביום 25.5.2010 מינתה יושבת-ראש הוועדה צוות היגוי לבחינת הליקויים.
ביום 13.6.2010, מינתה המנהלת הכללית של הוועדה, ועדת משנה לבחינת הליקויים בנושאי מינהל ומשאבי אנוש, וועדת משנה נוספת לבחינת אופן גיוס העובדים, מעמדם וההסדרים שיש להחיל עליהם.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 278.

ליקוי

6. הקצאת מקומות קלפי למוגבלים בניידות: הליך בחירות דמוקרטי מחייב יצירת תנאים נאותים שיאפשרו לכל שכבות האוכלוסייה, לרבות אנשים מוגבלים בניידותם, נגישות לקלפי. לפיכך קבע החוק כי בכל יישוב תהיה לכל הפחות קלפי נגישה אחת, שהגישה אליה וסידורי ההצבעה בה יותאמו למוגבלים בניידותם. עוד קבע החוק כי בכל מקום קלפי אמורים להיות שני מקומות חניה המיועדים למוגבלים בניידותם, ולידם תמרור המורה על כך. ביום הבחירות לכנסת השמונה עשרה הופעלו כאמור 1,319 קלפיות נגישות. אולם מן הבדיקה עולה כי בשבעה יישובים לא הייתה קלפי נגישה וכי ב-108 מ-274 מקומות הקלפי שנבדקו (כ-39%), לא הציבה הרשות המקומית תמרור כנדרש.

מעקב

6. ביום 17.6.2010 נשלח מכתב אל כל ראשי הרשויות המקומיות, בו הופנתה תשומת לבם לחובה המוטלת עליהם בהוראת סעיף 68א(ג1) לחוק הבחירות לכנסת. כן הופנתה תשומת לבם להערת מבקר המדינה בנושא.
הצעת החוק לתיקון סעיף 68א לחוק הבחירות לכנסת אושרה לקריאה ראשונה ביום 12.10.2009, ומאז לא חלה כל התקדמות בהליך החקיקה.
צוות האיתור של הוועדה פועל באופן שוטף לאיתור מקומות מתאימים נוספים לקלפיות נגישות. לאחרונה, לאחר שבוצעו התאמות נגישות על-ידי הרשויות המקומיות בישובים ג'ש ויבניאל, קבע צוות האיתור קלפיות נגישות גם בישובים אלה. כיום יש מקומות מתאימים לקלפיות נגישות בכל הישובים ברחבי הארץ.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 280.

ליקוי

7. הפעלת מערכת מחשוב חדשה: משרד מבקר המדינה מעיר לוועדה המרכזית כי תפקידיו של מתאם המיכון הוגדרו אמנם בחוזה עם הספק, אולם במשך השנים חלו שינויים בתפקידיו. לפיכך ראוי שהוועדה המרכזית והספק יגדירו מחדש את תפקידי המתאם, הן בעניין זה והן בכל העניינים האחרים שבהם הספק נותן שירותים לוועדה המרכזית ולוועדות האזוריות. כמו-כן, הבקרה על קבלת הציוד מהספק מוטלת

על עובדי הוועדות. למרות זאת, צוין במסמך הפקת הלקחים של המטה המינהלי, כי בוועדות אזוריות אחדות מי שקיבלו את הציוד היו מתאמי המיכון, שכאמור הם עובדי הספק ולא עובדים של הוועדות. משרד מבקר המדינה מעיר לוועדה המרכזית כי ראוי שהמקבלים את הציוד מטעמה בוועדות האזוריות, יהיו מיומנים דיים כך שיוכלו לבצע את הפעולות המתחייבות מתוקף תפקידם זה.

מעקב

7. בישיבתו מיום 7.6.2010, החליט צוות ההיגוי להטיל על ראש אגף מחשוב מבצעים ותפעול בוועדה לבחון את הערות מבקר המדינה בדבר הפעלת מערכת המחשוב החדשה ולהגיש המלצותיו לצוות ההיגוי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 280.

היתרים להעסקת עובדים זרים בענפי החקלאות והבנייה

הגופים המבוקרים: משרד הפנים - רשות ההגירה; משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה; משרד החקלאות ופיתוח הכפר; משרד האוצר; בנק ישראל; משרד ראש הממשלה – מזכירות הממשלה; משטרת ישראל

ליקויים 9,12,13,20 תוקנו. וקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 289-285.

ליקוי

1. אגף התקציבים שבמשרד האוצר לא ציין בהצעת ההחלטה שהגיש לממשלה בספטמבר 2006 ואושרה על ידיה, את חלופת שיטת התאגידים, ולא הציג בה הסברים והנמקות מטעמו לבחירה של שיטת הלשכות. לחובת ההנמקה היה משנה חשיבות, משום שהצעת ההחלטה הייתה מנוגדת להמלצות ועדת אנדורן, והיה חשש שההחלטה תושפע מקבוצות של בעלי אינטרס ומכוחות שוק מנוגדים. הממשלה, מצדה, לא דרשה שיוצגו לה חלופות, ולדעת משרד מבקר המדינה, החליטה ללא תשתית הולמת.

ליקוי

1. בפועל, עד מועד סיום הביקורת, אוגוסט 2009, שלוש שנים לאחר שהחליטה הממשלה לשנות את הסדרי ההעסקה של העובדים הזרים בענף החקלאות, לא יישמו משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ורשות ההגירה את שיטת הלשכות.

מעקב
משרד הפנים

1-2. הכנת הצעת הנוהל החדש ללשכות פרטיות בחקלאות הסתיימה והועברה להערות כל המשרדים והגורמים הרלוונטיים. בהמשך הועברה טיוטת הנוהל להתייחסות התאחדות חקלאי ישראל – הגורם המייצג את ציבור החקלאים בישראל. לאחר קבלת ההתייחסות יועבר נוהל סופי לאישורו של מנכ"ל הרשות. באשר לנוהל תאגידי הבניין – הוא מיושם הלכה למעשה מאז 2005 ואין כוונה לשנותו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 281.

ליקוי

1. מתעכבת ברשות ההגירה הקמת מאגר של שמות עובדים זרים בענף החקלאות שאינם מועסקים, הנשען על דיווחי הלשכות, אף שהוא חיוני לפיקוח בתחום זה ועשוי לצמצם את הצורך בהבאת עובדים זרים מחו״ל, ולאפשר לרשות ההגירה למצוא מעסיק חלופי לעובדים שעבודתם הופסקה.

מעקב

3. בתאריך 31.1.2010 פורסמו באתר האינטרנט של המשרד שתי רשימות עדכניות של מעסיקים בתחום החקלאות: בעלי עודף ובעלי חוסר בעובדים זרים ביחס להקצאות ההיתרים לשנת 2010. הרשימות נועדו לצורך השמה: ביצוע השלמות והעברות עובדים זרים בין המעסיקים בארץ. המעסיקים הופנו ללשכות רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול לצורך הסדרת מעמד העובדים הזרים, טרם תחילת עבודתם. העברות העובדים הזרים בין המעסיקים בוצעו על סמך הרשימה שהוזכרה לעיל.

ליקוי

2. עד מועד סיום הביקורת, ארבע שנים לאחר קבלתה של החלטת הממשלה מיולי 2005, וכשנתיים לאחר קבלתה של החלטת הממשלה מאוגוסט 2007, לא הסדירו משרדי התעשייה, המסחר והתעסוקה והפנים את הפיקוח על גיוס העובדים זרים וגביית העמלות; לא נחתמו הסכמים בילטרליים עם מדינות המוצא של העובדים זרים, ולא הוקמו מנגנוני פיקוח באמצעות IOM, או בהסדר אחר. בפועל, נמשכת גביית עמלות מופרזות מעובדים זרים המבקשים לעבוד בישראל, ונגרמת פגיעה קשה בזכויות אדם ובחופש הבחירה של העובד.

מעקב

4. משרדי הפנים, החוץ, החקלאות, האוצר, המשפטים ובנק ישראל פועלים לחתימת הסכמים בילטראליים עם מדינות המוצא של העובדים הזרים.
בנושא הפיקוח על גיוס עובדים זרים וגביית עמלות נערכת פעילות בעיקר על-ידי יחידת הפיקוח והאכיפה. בהקשר לכך

נערכות חקירות בעת נחיתת העובדים הזרים בנמל התעופה בן גוריון ומאוחר יותר בקרב המעסיקים, מתוך מגמה לחשוף את אותן לשכות פרטיות ו/או תאגידים המבצעים גביית יתר מהעובדים הזרים, בניגוד לחוק. בפועל, במהלך השנה האחרונה נפתחו ארבעה תיקי חקירה כנגד לשכות פרטיות בחקלאות בתאום עם גורמי חקירה נוספים. הנושא קיבל עדיפות עליונה במטרה לבער את גביית היתר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 283-282.

ליקוי

11. לפי הנוהל החל על התאגידים, עליהם לנהל מערכת הנהלת חשבונות ייחודית להעסקת עובדים זרים בענף הבנייה, שתהיה בעלת חיבור מקוון למדור התשלומים שביחידת הסמך (להלן - מת"ש) לצורכי פיקוח ובקרה. ועדת אנדורן ראתה בחיבור זה כלי יעיל לפיקוח ובקרה, שישמש לממשלה בסיס מידע להמשך גיבוש מדיניותה בנושא. הבדיקה העלתה כי יחידת הסמך לא יצרה חיבור מקוון בינה ובין תאגיד כלשהו, והפיקוח והבקרה על הנהלת החשבונות של התאגידים התמצו בבקרה שגרתית על הדוחות החודשיים שלהם. נוסף על כך, נמצא שהטיפול בנתונים לא תקינים רבים, שאותרו בלשכות מת"ש ומעידים לכאורה על פגיעה בתנאי השכר של העובדים זרים, לא הסתיים. על כן שומה על מת"ש להקפיד כי הטיפול בהם ייעשה ללא דיחוי.

מעקב

11. המערכת המקוונת לתאגידי הבניין טרם הוקמה מאחר ומתקיימת בחינה של היבט אבטחת המידע במערכת. במקביל, ועד להקמת מערכת מקוונת נערכות באופן שוטף בדיקות יזומות במשרדי התאגידים ובמערכות המחשוב שלהם, על ידי גורמי האכיפה.

ליקוי

14. נמצא כי בכל הנוגע לעובדים זרים בישראל, יש פערים גדולים בין נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לנתוני מערכת "אביב" של רשות ההגירה - מערכת מרשם האוכלוסין המרכזית בארץ. נוסף על כך, המערכת הממוחשבת למתן היתרים הנמצאת ביחידת הסמך אינה תואמת למערכת "אביב".

מעקב

14. בימים אלה חתם המשרד על הארכת החוזה עם החברה המפעילה את מערכת אביב. בהארכה ניתנה התייחסות לאיחוד כל ההיתרים לתוך מערכת אחת. הנושא נמצא היום בהליך תכנון מפורט וצפוי להיות מופעל עד אמצע שנת 2011.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 288.

ליקוי

15. עד ינואר 2009 הועברו מיחידת הסמך שבמשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות ההגירה כ-40 מפקחים, שהם כ-50% ממפקחי אגף האכיפה. בעת מעברם סברה רשות ההגירה שיש צורך בתיקון חקיקה, כדי שסמכויות הפיקוח והאכיפה הפלילית יוקנו גם לעובדי משרד הפנים ולא רק לעובדי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה. עד מועד סיום הביקורת לא הוקנו הסמכויות האמורות למפקחים שהועברו לרשות ההגירה. נמצא כי למרות הקמת רשות ההגירה, שנועדה לחזק את האכיפה הפלילית בגין העסקת עובדים זרים שלא כדין, בשנת 2009 הצטמצם כוח האכיפה הפלילית בתחום זה.

מעקב

15. החוק אושר בכנסת ביום 17.3.2010 .

ליקוי

17. חוזרת ונשנית התופעה של קבלת החלטות ממשלה, אי-ביצוען וקבלת החלטות מקלות תחתיהן, כל זאת ללא בדיקה וירידה לשורשם של הליכים או תקלות שמנעו את יישום ההחלטות. תופעה זו הביאה לידי סטייה ניכרת מהמדיניות האסטרטגית שהתוותה הממשלה - לצמצם את מספר העובדים זרים. ראוי שהממשלה תורה שגורם מטעמה ינתח את הכשלים ויפיק לקחים, כדי שמצב מעין זה לא יישנה.

מעקב

17. בימים אלה מבוצע ברשות שינוי המבנה הארגוני ובמסגרת זו הוסדר, בין היתר, הקמת מינהל האכיפה והזרים. מינהל זה יאגד בתוכו את כל הגורמים העוסקים באכיפה ובטיפול במבקשי המקלט והמסתננים, בצד מינהל נפרד לטיפול בהיתרים ובמעסיקי עובדים זרים. מבנה אירגוני זה יאפשר שילוב ותאום מיטבי בין כל הגורמים העוסקים בתחום, על מנת לממש את

המדיניות האסטרטגית המותוות על ידי הממשלה, וזאת לאחר שהגופים השונים שהועברו לרשות ממשרד התמ"ת ומשטרת ישראל יצרו בשלב ראשון אי בהירות בסדרי העבודה ובחלוקת הסמכויות בין בעלי התפקידים השונים.

ליקוי

18. על משרד הפנים להשלים את הקמתה של רשות ההגירה ולהקנות לה בדין את כל הסמכויות שיועדו לה. על רשות ההגירה, המרכזת את הטיפול בעובדים זרים, לפעול לתיאום מלא בין יחידותיה, וכן לתיאום בינן ובין יחידות משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה העוסקות בנושא, ולוודא שהן משתמשות בכל הכלים שהועמדו לרשותן, כדי להגביר את האכיפה ולעמוד ביעדים שנקבעו להן.

מעקב

18. לאחרונה, פעולות האכיפה נערכת במשולב על-ידי צוותים משותפים של שלוש היחידות העיקריות ברשות האוכלוסין ומעברי הגבול : אגף לעובדים זרים, יחידת עוז ויחידת הפיקוח והאכיפה של יחידת הסמך לשעבר. במסגרת הפעילות המשותפת נערכת אכיפה בעת ובעונה אחת כלפי העובדים הזרים השוהים בארץ שלא כדין וכנגד מעסיקים המאפשרים לעובדים זרים לעבוד עבורם שלא על-פי החוק. תוצאות הפעילות המשותפת יצרו הרתעה בקרב המעסיקים.

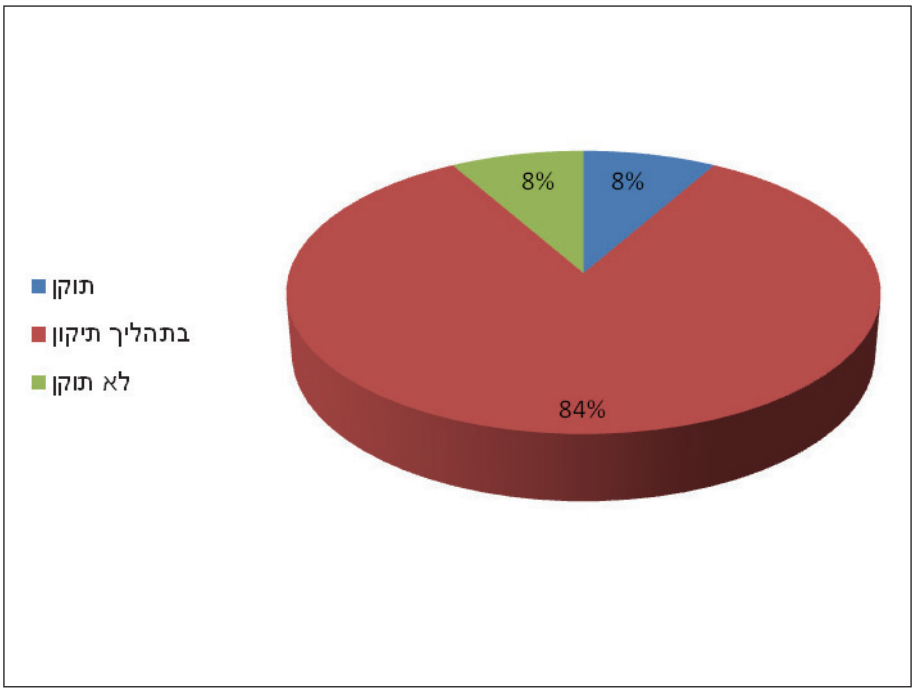
ליקוי

19. לדעת משרד מבקר המדינה ראוי ליישם את המלצת ועדת אקשטיין בדבר הקמת יחידה כלכלית ברשות ההגירה, שתבחן את מכלול השיקולים הכלכליים-חברתיים בעניין העסקת עובדים זרים, ובכלל זה שיקולים הנוגעים למגזרים ייחודיים בענף החקלאות כגון הספר המרוחק, ותגבש המלצות לגבי מספרם הרצוי של העובדים זרים ותנאי העסקתם.

מעקב

19. הרשות פועלת בתיאום מלא עם משרד האוצר בכל הנוגע להיבטים הכלכליים הנוגעים להעסקת עובדים זרים. ההמלצות לגבי מספרם הרצוי של העובדים הזרים מגובשות על ידי משרדי הממשלה הרלוונטיים : האוצר, הפנים, והחקלאות.

המשרד לשירותי דת

המשרד לשירותי דת

רבני שכונות המועסקים במועצות הדתיות

הגופים המבוקרים: המשרד לשירותי דת; מועצה דתית אשדוד; מועצה דתית ירושלים; מועצה דתית כפר סבא; מועצה דתית לוד; מועצה דתית ראשון לציון; מועצה דתית תל אביב-יפו

סיכום:
רבני השכונות הם נציגיה של המועצה הדתית בשכונות האחראים לספק לתושבים שירותי דת במגוון תחומים במעגלי החיים. משרד מבקר המדינה העלה ליקויים הן במישור המהותי, הנוגע לתפקיד רב שכונה והסמכויות המוקנות לו, והן במישור המינהלי, הנוגע לסדרי העבודה כמתחייב מכללי מינהל תקין.

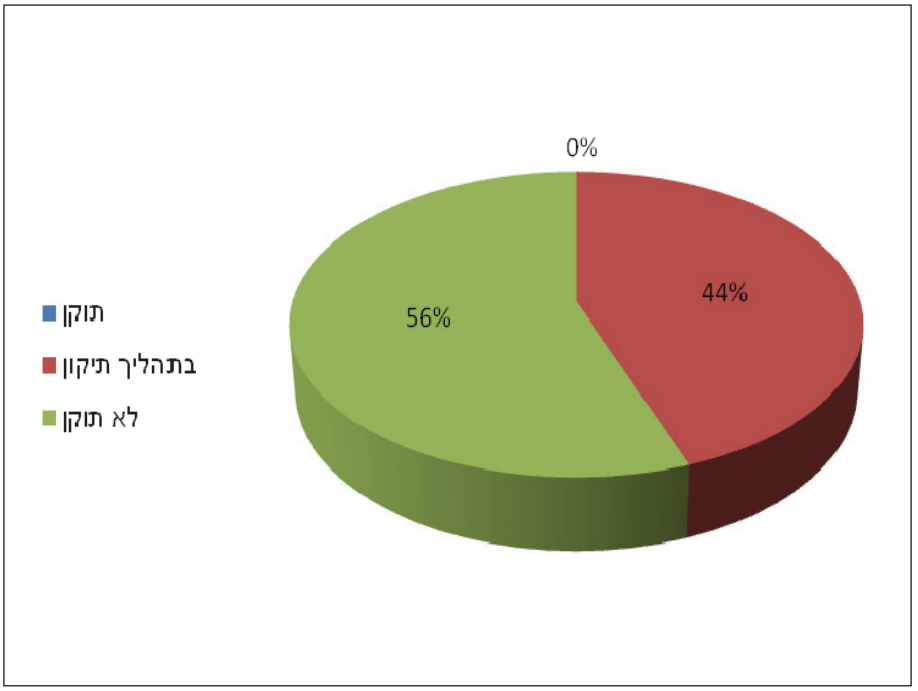
על המשרד לבחון ולמפות את הצרכים הדתיים של התושבים בשכונות, ולפיהם להגדיר את סמכויותיהם של רבני השכונות ואת תפקידם, ובכלל זה כמתווכים בין המועצה לתושבים ולרבני הקהילות הפועלים בחלק מהשכונות תוך שיתוף ותיאום אתם. לנוכח הצמצום במספר רבני השכונות והתרחבות השכונות מצד אחד והשיפורים הטכנולוגיים באמצעי התקשורת מצד אחר, על המשרד לבחון את האפשרות להרחיב את אזורי הפעילות של רבני השכונות. על המשרד לקבוע את התקן של מספר הרבנים שיכהנו בכל מועצה דתית ולהקפיד כי העסקתם תאושר רק בהתאם להחלטת ועדת תקינה ועל פי אמות מידה מפורטות שייקבעו בנוהל. כמו כן עליו לפעול לכך שמצבת כוח האדם במועצות הדתיות תהיה מעודכנת ואמינה.

על המשרד להתקין נוהלי עבודה מתאימים לרבני השכונות, לגבש נוהלי דיווח ובקרה על נוכחות והיעדרות מהעבודה ולקבוע כללים לעניין זכאותם לפדיון ימי חופשה ומחלה במועד הפרישה לגמלאות ולקיים בקרה ומעקב בעניין על מנת להבטיח שרבני השכונות ימלאו את תפקידם כראוי ויספקו תמורה הולמת בעד השכר המשולם להם.

על המועצות הדתיות להקפיד על יישום הנחיות המשרד לעניין עבודה נוספת שפורסמו בשלהי שנת 2009 כדי לוודא שאין בה כדי לגרום לניגוד עניינים או לפגיעה בזמינותם של הרבנים ובהיקף השירותים שהם מחויבים לתת לתושבי השכונה. נוכח תופעת עיסוקם הנוסף של רבני השכונות, על המשרד לבחון מחדש את מהות התפקיד ואת היקף המשרה של רב שכונה.

ראה החלטת ועדת השרים בנושא זה עמ' 30-29

המשרד התשתיות הלאומיות

משרד התשתיות הלאומיות

שינוי מבני במשק החשמל

הגופים המבוקרים: משרד התשתיות הלאומיות; משרד האוצר; רשות החברות הממשלתיות; הרשות לשירותים ציבוריים - חשמל; חברת החשמל לישראל

ליקוי

1. במועד סיום הביקורת, אוגוסט 2009, נמצא כי משרד התשתיות, משרד האוצר ורשות החברות הממשלתיות (להלן - הגורמים הממשלתיים) לא יישמו את רוב החלטות הממשלה בנוגע לשינוי המבני במשק החשמל, וחברת החשמל לישראל עדיין מבצעת את כל פעילויות משק החשמל.

מעקב
משרד התשתיות הלאומיות

1. הדיונים בדבר השינוי המבני במשק החשמל מתנהלים החל משנת 1996, מאז חקיקת חוק משק החשמל. המגעים עם הנהלת חברת החשמל, ועד העובדים וההסתדרות החלו לאחר תיקון החוק (בפברואר 2006), בעקבות החלטת הממשלה מספטמבר 2006 שהסמיכה את נציגיה (גורמי משרד האוצר ומשרד התשתיות) "להידבר" עם הנהלת חברת חשמל לישראל ועם ארגון העובדים. בשל מחלוקות שונות, בין היתר בנושא הפנסיה, המגעים הופסקו ללא כל התקדמות. לאחרונה מתנהל סבב דיונים נוסף, בהובלת רשות החברות הממשלתיות ואגף תקציבים במשרד האוצר – במטרה להגיע להסכמה בנוגע למתכונת השינוי המבני. מגעים אלה טרם נשאו פרי.
ראה הערות רה"מ 60ב עמ' 299.

מעקב
רשות החברות הממשלתיות

1. בחודשים מארס –מאי 2010 התנהלו הדיונים באופן אינטנסיבי וכעת ממשיכים בהרכבים שונים בניסיון לקדם את מטרות הרפורמה במשק החשמל.

ליקוי

2. במועד סיום הביקורת שתי חברות ממשלתיות שבבעלות המדינה - חברת ניהול המערכת בע"מ (להלן - חברת ניהול המערכת) וחברת תחנות ייצור חשמל חדשות בישראל בע"מ (להלן - חברת תחנות ייצור) - שהוקמו באוקטובר 2008 על פי החלטת ממשלה מיוני אותה שנה טרם החלו לפעול, ופעילות ניהול המערכת עדיין מבוצעת בידי חברת החשמל לישראל.

מעקב
משרד התשתיות הלאומיות

2. החברות שהוקמו באוקטובר 2008, בעקבות החלטת הממשלה, עדיין אינן פעילות. אופיין של חברות אלה יושפע מפרמטרים רבים, לרבות מתכונת השינוי המבני.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 300.

ליקוי

3. הגורמים הממשלתיים טרם מצאו דרך שתאפשר להעביר מחברת החשמל לישראל לחברת ניהול המערכת את הנכסים הנדרשים לשם ניהול מערכת החשמל או דרך שתאפשר להקימם מחדש.

מעקב

3. החברה לניהול המערכת טרם הופעלה. לכן אין אפשרות להעביר אליה את נכסי החברה. תפקודה התקין של חברת ניהול המערכת מחייב, בין היתר, קיום מקורות מימון מתאימים. כידוע סוגית המימון מונחת על פתחו של משרד האוצר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 300.

ליקוי

4. טרם נקבע הסדר לחלוקת נכסי חברת החשמל לישראל - ששוויים הכולל 74 מיליארד ש"ח - בין החברות שיוקמו, ולא נקבעו כללים לאופן חלוקת נכסים שישמשו יותר מחברה אחת.

מעקב

4. עדיין לא חלה כל התקדמות בביצוע הסדר לחלוקת נכסי חברת החשמל. הסדר זה אמור להתבצע בהובלת רשות החברות הממשלתיות, בסיוע מקצועי של משרד התשתיות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 300.

ליקוי

5. הגורמים הממשלתיים טרם קבעו הסדר לטיפול בהתחייבויות חברת החשמל לישראל, המסתכמות בכ-57.5 מיליארד ש"ח, לאחר ביצוע השינוי המבני.

מעקב

5. במהלך המשא ומתן עם הנהלת חברת החשמל הועלו מספר רעיונות לגבי שיוך ההתחייבויות, במסגרת השינוי המבני שיגובש. בעניין זה טרם נקבעה עמדה סופית. ראוי להדגיש כי רשות החברות הממשלתיות מובילה גם את מהלך הטיפול בהתחייבויות – בסיוע משרד התשתיות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 301.

ליקוי

6. הגורמים הממשלתיים לא הכינו אומדן של עלות ביצועו של השינוי המבני הכוללת, בין היתר, פיצויי פרישה והטבות בסכומים גדולים לעובדים (כגון מענקים ותוספות שכר). לא נקבעו המקורות הכספיים למימון השינוי המבני, חוץ מאשר בשני נושאים - נושא התשלומים לעובדים (הוחלט לממנם באמצעות תעריף החשמל) ונושא הקמת חברת ניהול המערכת וחברת תחנות הייצור (הוחלט לממן את הקמתן באמצעות תעריף החשמל ומקורות מימון אחרים אשר "ייקבעו, ככל הנדרש, על ידי גורמי המדינה הרלבנטיים").

מעקב

6. פיצויי פרישה והטבות לעובדים ייקבעו על-ידי משרד האוצר. גם מקורות כספיים למימון השינוי המבני ולמימון פעילות החברות (חברת ניהול המערכת וחברת תחנות הייצור ייקבעו על-ידי משרד האוצר.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 301.

ליקוי

7. לא הוקמה מינהלה שתפקידה לגבש הסכמים בנושא יישום השינוי המבני ולהכין מסמכים בנושא; זאת, בניגוד להמלצת הגורמים הממשלתיים מפברואר 2007.

מעקב

7. ההחלטה בדבר הקמת מינהלת ייעודית ליישום השינוי המבני תתקבל לאחר שהמשא ומתן עם חברת החשמל יעבור לשלב מתקדם. כאמור, הגוף המוביל את המשא ומתן הינו רשות החברות הממשלתיות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 302.

ליקוי

8. הגורמים הממשלתיים לא הכינו סקר מקיף שמטרתו לאתר סיכונים שעלולים להיווצר במהלך יישום השינוי המבני ולאמוד את חומרתם, ואף לא הכינו תכנית למזעור הנזקים הכלכליים והתפעוליים שעלולים להיגרם בגין אותם סיכונים.

מעקב

8. בהיעדר מידע על היקף השינוי המבני ומתכונתו אין טעם לבצע סקר סיכונים או להכין תוכנית למזעור נזקים. על כן, העניין טרם טופל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 302.

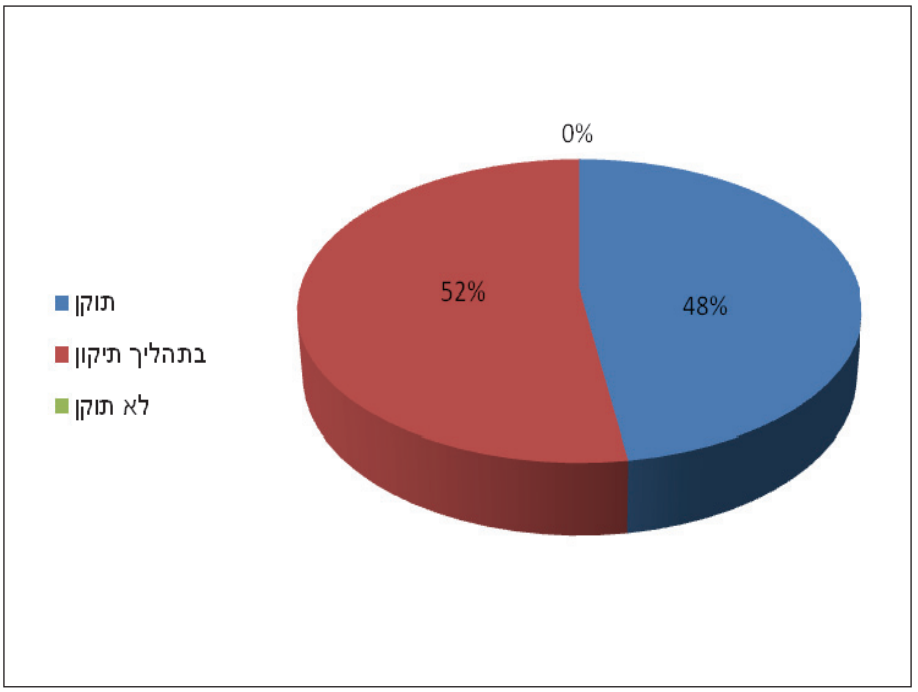
ליקוי

9. הוצאת השינוי המבני במשק החשמל מן הכוח אל הפועל חשובה למשק בישראל במטרה לפתח תחרות במשק החשמל ולייעל אותו, לשתף גורמים מהמגזר הפרטי שיגדילו את כושר הייצור במשק ויתרמו לגיוון מקורות האנרגיה וכדי שמשק החשמל לא יתבסס רק על חברת החשמל לישראל כיצרנית העיקרית במשק. מן הראוי שמשרד התשתיות הלאומיות, משרד האוצר, רשות החברות ורשות החשמל ינתחו את הסיבות לחוסר ההצלחה לבצע את השינוי המבני במשק החשמל, יפיקו לקחים ויגבשו תכנית שינוי מבני מתוקנת ולוח זמנים לביצועה, שתאפשר להוציא לפועל את הרפורמה.

מעקב

9. הממשלה טרם גיבשה תוכנית מתוקנת לשינוי מבני במשק החשמל.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 302.

המוסד לביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי

היבטים בעבודת הוועדות הרפואיות לקביעת זכויות נכים

הגופים המבוקרים: המוסד לביטוח לאומי; משרד האוצר; משרד הביטחון; משרד הבריאות; משרד הרווחה והשירותים החברתיים

ליקוי 9,19 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 311-317.

ליקוי

1. התמשכות הטיפול בתביעה: ביולי 2007 קבע המוסד תקן שירות לפיו משך הטיפול הכולל ב-80% מהתביעות בנכות כללית לא יעלה על 97 ימים (להלן - התקן המחייב). על פי נתוני המוסד, בשנת 2008 היה משך הטיפול הכולל ב-80% מתיקי התביעה 104 ימים; משך הטיפול הכולל הממוצע בכלל התביעות היה 72 ימים.

מעקב
המוסד לביטוח לאומי

1. גובשה כבר תוכנית עבודה עם הסניפים: נצרת, קריות, מזרח ירושלים. הסיכומים, וכן מידע ניהולי המצביע על מגמות שיפור הועברו לאגף המפקח הכללי לביקורת המדינה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 307.

ליקוי

2. מנתוני המדגם עולה כי בכ-11% מתיקי התביעה, תאריך הגשת התביעה המוטבע על גבי טופס התביעה מוקדם מהתאריך שהוזן למערכת המחשב של המוסד. מכאן הספק באשר למהימנות מדידת המוסד את עמידתו בתקן המחייב ובמדידתו את משך הטיפול הכולל בתביעות מתחום נכות כללית.

מעקב

2. קיימת כבר הלימה בין תאריך הגשת התביעה לבין התאריך המוזן למערכת המחשב של המוסד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 308.

ליקוי

3. מניתוח נתוני המדגם עלה כי משך הטיפול הכולל ב-80% מתיקי התביעה הוא 122 ימים, גבוה ב-25 ימים מהתקן המחייב; משך הטיפול הכולל הממוצע בתביעה הוא 90 ימים. נוסף על כך, נמצא כי למוסד נדרשו עוד 11 ימים בממוצע למשלוח הודעה על החלטתו לתובע. ניתוח שלבי הטיפול בתביעות במדגם מצביע על כך שהתמשכות הטיפול בהן - הן בשלב הכנת התביעה, הן בשלב האבחון הרפואי, והן בשלב קבלת ההחלטה - מקורה בחלק ניכר מהמקרים בסיבות שבאחריות המוסד, כדלקמן: בשלב הכנת התביעה על גורמי המוסד לוודא שבתיק התביעה מצויים המסמכים הנחוצים לטיפול בתיק, לקבוע מה הם המסמכים והבדיקות הרפואיות שיש להשלים, מהי מומחיות הרופאים הנדרשת לאבחון הרפואי, מי הם הרופאים שיבצעו את האבחון, ולזמן את התובע לאבחון רפואי. בשנת 2005 קבע המוסד כי משך הזמן ממועד הגשת התביעה עד מועד התכנסות הוועדה הרפואית (להלן - משך זמן הכנת התביעה) לא יעלה על 30 יום. בבדיקת תיקי המדגם נמצא כי משך זמן הכנת התביעה חרג מהיעד שנקבע ועמד בממוצע על 35 ימים; בתביעות שמשך שלב זה חרג מהיעד שקבע המוסד (כ-52% מתיקי התביעה), הוא נמשך בממוצע 51 ימים, חריגה של 21 ימים (כ-70%) מהיעד שנקבע.

מעקב

3. החלה העבודה על מערכת תבל. המוסד נמצא בשלבי אפיון-על. מצגת בנושא הועברה לאגף המפקח הכללי לביקורת המדינה. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 309.

ליקוי

4. במהלך שלב האבחון הרפואי יש שמתבטל דיון בוועדה הרפואית עקב היעדרותו של אחד מחברי הוועדה או התובע עצמו, ויש שנעצר דיון בלי שהוועדה הרפואית מקבלת החלטה בשל הצורך בהשלמת מסמכים או בדיקות רפואיות. ביטולים ועצירות של דיונים מאריכים את משך הטיפול בתביעה, ובדרך כלל מאלצים את התובע לשוב ולחזור לבדיקה. מניתוח נתוני המדגם עלה כי בכ-22% מתיקי התביעה בוטל לפחות דיון אחד: בכ-39% מהם בוטל הדיון מסיבות שבאחריות המוסד. עוד עלה כי בכ-29% מתיקי התביעה נעצר לפחות דיון אחד: בכ-74% מהם הדיון נעצר מסיבות שבאחריות המוסד.

מעקב

4. בבדיקה שערך אגף נכויות בחודשים 1/10 – 5/10 שיעור עצירות הדיון עמד על 8.5 % מהאבחונים (בממוצע). רופאי המוסד החלו בביצוע בקרה על עצירות הדיון כמטלה נוספת, בנוסף נערכה בקרה ספציפית על סניפים שהם "שיאניי" עצירות דיון והוגשו למנהלי הסניפים מסקנות (לדוגמא: סניף חדרה). מבוצע ניסוי בסניפים נצרת וחיפה בנכות כללית להעברת התוצאות לרופאי הוועדות – נבנה טופס בקרה על עצירות דיון בוועדות, הממולא על-ידי רופאי המוסד. במקרים של עצירות דיון לא מוצדקות מטפלים באחת משתי הדרכים – במקרה פרטני רופא המוסד מעיר לרופא על גבי טופס של המוסד (ב.ל 239). במקרים החוזרים על עצמם רופא המוסד נפגש עם רופאי הוועדות (דרג א' ודרג ב') מבקש הבהרות ומיידע את הרופא לגבי נהלים וכללים לעצירות דיון. עד סוף שנת 2010 יהיו לייעוץ הרפואי נתונים על כמות עצירות הדיון בעקבות השינויים והבקרה המבוצעים כיום.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 309.

ליקוי

6. במדגם נמצאו 31 תובעים בעלי נכות קשה כאמור. תובעים אלה לא טופלו כנדרש: לגבי 13 מהם - רופא המוסד כלל לא העריך מראש את שיעור נכותם הרפואית לצורך בחינת הפנייתם למסלול הירוק, וממילא הם לא זכו לטיפול בו. לגבי 18 התובעים הנותרים - הם אמנם הוכרו על ידי רופא המוסד כזכאים לטיפול במסלול הירוק והופנו אליו, אולם משך הטיפול בתביעותיהם היה בממוצע 59 ימים, חריגה ממוצעת של 38 ימים (כ-181%) ממשך זמן הטיפול שנקבע בנוהל.

מעקב

6. אגף נכויות הפיץ כבר חוזר רענון בנושא הקפדה על זמן הטיפול שנקבע בנוהל המוסד לתובעים בעלי נכות קשה (נמצא מקרה אחד במדגם של 5 חודשים).
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 310.

ליקוי

7. בתחום השירות לציבור מקובלת תפיסה שלפיה יש לספק שירות בנקודת

מפגש אחת ("ONE STOP SHOP"), אך תפיסה זו טרם יושמה בוועדות הרפואיות שבניהול המוסד. אמנם המוסד ער לצורך לרכז את האבחון הרפואי ביום אחד, ובאוגוסט 2008 אף הכין תכנית לשם כך, אך טרם החל בביצועה ובפועל עדיין נדרש תובע לבוא כמה פעמים לאבחון רפואי, במועדים שונים, לפי מספר הרופאים האמורים לבדוק אותו.

מעקב

7. אין אפשרות לעקוב במערכת אחר יישום ההנחיה. יחד עם זאת, המוסד הורה לבדוק פרמטר זה במסגרת בדיקת תיקים בבקרת איכות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 310.

ליקוי

8. אדם הנדרש לעבור ועדה רפואית בתחום נכות כללית או בתחום נכות מעבודה נדרש לעמוד בפני ועדה רפואית נוספת במשרד הבריאות - אם הוא תובע קצבת ניידות, או ועדה רפואית נוספת במוסד - אם הוא תובע קבלת פטור ממס הכנסה. כך, בשנת 2008 נאלצו 3,237 תובעים שהגישו תביעה לקצבת נכות כללית או תביעה לקצבת נכות מעבודה להיבדק גם בוועדה רפואית לניידות במשרד הבריאות. היערכות בין-משרדית מתאימה הייתה יכולה למנוע את הטרחתם של נכים אלה.

מעקב

8. המוסד יזם לאחרונה מהלך במסגרתו יתקבלו החלטות על זכאות לגמלת ילד נכה, בהתבסס על חומרים שהוגשו למשרד הרווחה ועל ההחלטה שלהם לילדי PDD כך שהילדים לא יצטרכו לעמוד בפני ועדה רפואית נוספת.

ליקוי

10. קיום הוראות הדין והנהלים בוועדות הרפואיות: על פי נוהלי המוסד, בפרוטוקול האבחון הרפואי יש לפרט את כל טענות התובע והמסמכים הרפואיים שהגיש, לסכם את ההתייחסות לכל טענותיו ולנמק את ההחלטה בתביעה. את הפרוטוקול יש לכתוב באופן ברור לכל. בבדיקה נמצא שבכ-34% מתיקי המדגם לא הייתה התייחסות בסיכום הפרוטוקול לכל הטענות שנרשמו מפי התובע. עוד נמצא שבכ-

70% מתיקי המדגם הרופא לא נימק את החלטתו באשר לקביעת אחוז הנכות הרפואית, ובכ-9% מהתיקים לא ניתן להבין מהפרוטוקול את נימוקי הרופא בשל שימוש בלשון הרפואה שאינה ברורה לכול.

מעקב

10. ב-9.2.2010 הופץ לרופאי הוועדות באמצעות מנהלי הסניפים, הקוד האתי וכללי ההתנהגות. ב-3/3/2010 הופץ חוזר לרופאי הוועדות בנושא שמירת זכויותיו של התובע בוועדות: התמקדות בחובת הנימוק, אחריות הרופא על הפרוטוקול, וחשיבות רישום "אנמנזה" תעסוקתית ורפואית. ב-6.4.2010 הופץ חוזר המבקש להימנע מלזמן מבוטח שהסכים שאחוז נכותו הרפואית ייקבע ללא בדיקתו כולל הנחיות ספציפיות מתי יש לזמן את המבוטח למרות הסכמתו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 312.

ליקוי

11. מקצועיות עבודתן של הוועדות הרפואיות: על החלטת הוועדה הרפואית ניתן לערור בפני ועדה רפואית לעררים. עלה כי בשיעור ניכר של עררים שנבדקו, כ-56%, שונו החלטות של הוועדות הרפואיות. ב-32% מהן היה שינוי משמעותי שהביא למעבר התובע ממצב של אי-קבלת קצבה למצב של קבלת קצבה.

מעקב

11. בנושא שיעור שינוי ההחלטות בבדיקה הוספו שאלות רלבנטיות לשאלוני הבקרה הקיימים. בימים אלה בודקים כ- 1000 תיקים בנפגעי עבודה ונכות כללית. מדובר בבקרה שמית עם נתוני טעויות לגבי כל רופא שנבדק במדגם. כפי שהמוסד התחייב, בדצמבר 2010 תהיינה תוצאות ראשוניות. בנוסף, המשרד מתכנן עבודת בקרה נוספת שתתמקד במדידת השונות ובסיבותיה, אותה יתחיל המוסד עם סיום ההטמעה של מערכת שי"ר.

ליקוי

12. ועדות לשיפור השירות במוסד: בשנים 2005 ו-2008 מינה המוסד שתי ועדות לשיפור השירות הניתן בוועדות הרפואיות. הליקויים שהעלו

היו: התמשכות הטיפול וסרבולו; מקצועיות בלתי מספקת של הוועדות הרפואיות ומזכירי הישיבה; תנאים פיזיים בלתי הולמים שפועלות בהם הוועדות הרפואיות. הוועדות לשיפור השירות אף הציבו יעדים לשיפור השירות והמליצו על שינוי דרכי עבודת הוועדות הרפואיות. בביקורת עלה שהיעדים שקבעה הוועדה לשיפור השירות משנת 2005 הושגו באופן חלקי בלבד, והמלצות הוועדה משנת 2008 לא יושמו.

מעקב

12. הוקמה כבר ועדה לטיפול בוועדות קוד אתי – הוועדה מורכבת מהמנהל הרפואי, נציג אגף הביקורת הפנימית והיועץ המשפטי. הוועדה התכנסה פעמיים ודנה ב-8 מקרים, רובם בתחום ניגוד העניינים. הרופאים קיבלו את החלטות הוועדה וניתנה להם אפשרות תגובה ואפשרות להופיע בפני הוועדה. העריכה הגראפית והלשונית בוצעה לגבי החוזר – קשה לבדוק את השפעתו הישירה של החוזר על השירות בוועדות. ככלל החוזר יצא והופץ לכל הרופאים וכלל הנחיות מפורטות לזיהוי מקרים יוצאי דופן בהם יש לזמן את המבוטח לוועדה למרות שהביע את הסכמתו לא להיבדק. הפעלת מערכת שי"ר – מסייעת לרופאים בהחלטה אלו מסמכים/בדיקות להזמין. על-פי בחירת האבחנה הרפואית המערכת מציעה לרופאים רשימה של מסמכים ובדיקות הקשורים לאבחנה. כעת מטפלים במנגנון המנהלי לביצוע ההזמנות של הרופאים במערכת. מערכת רפא"ל – שולבה במערכת האינטגרטיבית של המוסד, תוכנת תבל שמטרתה לשנות את כל המערכות המחשוביות של המוסד. מערכת רפאל הוגדרה בשלב א' של המערכת ועפ"י התוכנית של מינהל תמ"מ היא תצא לאור בתוך שלוש שנים. מערכת מידע ממוחשבת – בעיקרון כבר קולטים את התיקים הרפואיים מקופת חולים "מכבי" ונמצאים בשלבים מתקדמים עם שאר קופות החולים. עד 2011 יפותח מנגנון של ORS שיאפשר חיפוש לפי מילים במסמכים הסרוקים ויאפשר לרופאים גישה למידע הנחוץ בלי לעבור על עשרות ומאות העמודים של כרטיס רפואי אחד שנשלח מהקופות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 313.

ליקוי

13. הוועדות הרפואיות ממלאות תפקיד מעין-שיפוטי. על כן אי-תלותן חשובה להבטחת אמון הציבור בהן ובמוסד. הוועדות הרפואיות אינן כפופות למרותו של המוסד ואינן חבות לו חובת נאמנות - כפיפותן היא לחוק, וחובתן, על פי הדין, היא לפסוק בשאלות הרפואיות המובאות

לפניהן על פי אמות מידה מקצועיות ועניניות. עם זאת, המוסד הוא הגוף המשלם את הגמלאות הנובעות מהחלטות הוועדות הרפואיות, מעורב בשיבוץ הרופאים לוועדות ובתשלום שכרם, מתקני המוסד משמשים את הוועדות, ועובד המוסד נוכח כמזכיר ישיבה בדיוני הוועדה. מכאן החשש לפגיעה באי-תלותן. בג"ץ העלה, בהערת אגב, את הצורך בהסדר חקיקתי חדש ומתוקן, בין היתר כדי לתת מענה לסוגיית אי-תלותן של הוועדות הרפואיות. גם ועדות ציבוריות שונות שמונו על ידי הממשלה והכנסת המליצו, עוד מתחילת שנות האלפיים, לנקוט צעדים שונים להתמודדות עם החשש לפגיעה באי-תלותן של הוועדות הרפואיות שבמוסד. מרביתן של ההמלצות נדונו, חלקן אומצו אך טרם יושמו.

מעקב

13. נושא זה הינו באחריות הרשות המחוקקת וכל אשר יוחלט על ידה יכובד על ידי המוסד לביטוח לאומי.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 314.

ליקוי

14. הדרכה של הרופאים: הוועדות הרפואיות במוסד מורכבות מרופאים המתמנים בידי שר הרווחה והשירותים החברתיים או בידי המוסד. בשנת 2008 פעלו בוועדות הרפואיות 1,135 רופאים, מהם 575 רופאים מוסמכים שמונו על ידי המוסד ו-560 רופאים פוסקים שמונו על ידי שר הרווחה. תפקידו של הרופא בוועדה הוא לקבוע את אחוז נכותו הרפואית של הנבדק בהתאם ליכולתו לתפקד, ועל כן הוא נדרש למיומנות מקצועית-רפואית מתאימה ועדכנית, להכרת הצדדים המשפטיים והאתיים, ולידע בנושאים מנהליים המשתנים מעת לעת והנוגעים לעבודת הוועדות הרפואיות. למרות זאת, משרד הרווחה והמוסד אינם מקיימים הדרכה שוטפת באופן סדור לרופאים בוועדות.

מעקב

14. כל תיק שנבדק על-ידי צוות הבקרה חוזר לרופא המבקר בליווי משוב, חלק מהרופאים מחזירים את המשוב. תשובותיהם מקודדות לקובץ ובעתיד יוכל המוסד לבדוק מהן התגובות החוזרות ומהן הבעיות השכיחות. רופא עובר על תשובות של רופאים שלא הסכימו על הבקרה ומגיב לרופאים בשעת הצורך. תדריך נפגעי עבודה – פורסם. תדריך ילד נכה – יהיה מוכן עד סוף 2010. תדריך שירותים מיוחדים – יהיה מוכן עד סוף

2010. חוזר לרופאים המוסמכים יפורסם במהלך חודש יולי יחד עם תוכנית קורס הסמכה לרופאים חדשים. מפגש ראשון של הקורס מתוכנן לחודש נובמבר. המוסד יבדוק האפשרות לשלם לרופאים המוסמכים והפוסקים שכר עבור השתתפותם בימי העיון. במידה ותמצא הדרך לשלם עבור ימי העיון ויתר הפעילויות המקצועיות שהמוסד מארגן, יודיע להם המוסד כי המשך העסקתם מותנה בהשתתפותם בכנסים המקצועיים. במהלך חודש מאי נערך יום עיון לרופאי ועדות בילד נכה. בחודש יוני נערך מפגש לרופאי ועדות בנכות בנושא קביעת אי כושר. ב-12.7 נערך יום עיון לחברי ועדות ערר ילד נכה. מפגשי פוסקים נערכים בשגרה. בחודשים האחרונים נערך כנס פוסקים בנהריה, פתח תקווה, טבריה, ירושלים, כנס נוסף מתוכנן בכרמיאל. בימי העיון הללו נציג מהלשכה מציג בפני הרופאים כללי התנהגות בוועדה, חוזרים אחרונים שפורסמו ומדגיש את חובת הנימוק וחשיבותו. כמו כן, מאפשר לרופאים לעלות שאלות. הצעת החוק שיזם המוסד לביטוח לאומי עברה בכנסת. החקיקה שאושרה העבירה את תכנון הקורס וההכשרות החוזרות לפוסקים לידי המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית ומשרד הבריאות. נציג המוסד נמצא בישיבות אלו בתור משקיף. עם אישור תוכנית הקורס על-ידי משרד הבריאות והשר, ייכנס החוק לתוקפו ופוסקים חדשים וכאלה שבמערכת יצטרכו להשלימו.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 5-314.

מעקב
משרד הבריאות

13-14. טיוטה מתקדמת של התקנות נמצאת כעת במשרד המשפטים לבדיקה של פרשנות החוק ביחס לסמכותו של משרד הבריאות. אם משרד המשפטים יאשר את הצעת משרד הבריאות, אזי הנוסח יהיה בשל ושלם מבחינת המשרד ויועבר לאישורו.
הבעיה הפרשנית היא האם מותר למשרד הבריאות לקבוע שתי תוכניות הכשרה שונות: אחת לרופאים שכבר מכהנים בועדות כשנתיים ומעלה, ואחת לחדשים שימונו מעתה ואילך.
לדעת המשרד דבר זה אפשרי, וזו גם העדפתה של ההסתדרות הרפואית הישראלית ושל הרופאים; משרד המשפטים אמור להשיב בקרוב.

ליקוי

15. "ספר הליקויים" הוא רשימה של ליקויים, פגימות ומחלות מקצוע שבגינם ניתן להקנות לתובע קצבת נכות. ספר הליקויים עבר שינוי מקיף אחרון ב-1970, אך חסרים בו ליקויים שהתגלו או הוגדרו על ידי

מדע הרפואה מאז, ולעומת זאת כלולים בו ליקויים שכיום כבר ניתן לטפל בהם כך שפגיעתם חמורה פחות מהקבוע בספר הליקויים. עקב אי-עדכניותו של ספר הליקויים נדרשות הוועדות לעשות שימוש בסעיפי ליקוי המשקפים רק קרוב ככל האפשר את מצבם הרפואי של תובעים (סעיפי ליקוי מתואמים וחריגים). בבדיקת המדגם נמצא כי בכ-52% מהתביעות עשו הרופאים שימוש בסעיפי ליקוי מתואמים וחריגים. שימוש בסעיפים אלה מותיר מקום רחב לשיקול דעת הרופא בקביעת אחוז הנכות הרפואית, גורם לתובעים חוסר ודאות בנוגע לזכאותם, ועלול להגדיל את שיעור העררים ולפגוע באחידות ובשוויוניות של ההחלטות. זאת ועוד, אף ששרי הרווחה, שבסמכותם לעדכן את ספר הליקויים, והמוסד מודעים זמן רב לצורך לעדכן את ספר הליקויים, הם לא הביאו עד כה לעדכון מקיף ויסודי שלו.

מעקב
המוסד לביטוח לאומי

15. הועברה טבלה לאגף המפקח הכללי לביקורת המדינה בנושא התקדמות שינוי "ספר הליקויים", באופן כללי ההתקדמות טובה. המוסד קיבל הצעות סופיות משני איגודים. ארבעה איגודים בתהליכי סיום. ארבעה איגודים עדיין אינם משתפים פעולה בגלל הנחיות ההסתדרות הרפואית בישראל. לאור שאלות שעלו במפגשי הרפרנטים של המוסד ובוועדות השונות הוקמו צוותים חדשים באונקולוגיה בכירורגיה ובסקולרית. המוסד קיבל את ספר המבחנים שנעשה עבור משרד הביטחון, שלח לרפרנטים שלו את הפרקים הרלבנטיים לכל איגוד שיבדקו את ישימותו לגבי המוסד. במהלך חודש יולי תתכנס מועצת המוסד לדיון בסעיפי הפסיכיאטריים ובסעיפי עיניים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 316.

ליקוי

16. על פי נתוני מדגם א', ב-61 מתוך 98 תביעות (כ-62%) הסכים התובע שאחוז נכותו הרפואית ייקבע ללא בדיקתו, ולמרות זאת זומן לוועדה. ב-51 מ-61 התביעות האלה לא צוינה בתיק התביעה הסיבה לזימונו. לדעת משרד מבקר המדינה, משיקולי יעילות השירות הניתן לכלל התובעים, ועל מנת למנוע מהם טרחה מיותרת, על המוסד להקפיד שלא לזמן תובע שהסכים שאחוז נכותו הרפואית ייקבע ללא בדיקתו, ובמקרים שהוא מזומן בהם למרות הסכמתו זו, על המוסד לנמק זאת ולמסור את הנמקתו לתובע.

מעקב

16. חוזר בנושא הופץ באפריל 2010. בחוזר נדרשים הרופאים שלא לזמן את המבוטחים שהביעו את הסכמתם שהוועדה תחליט ללא בדיקתם, להוציא שני מקרים: הרופא סבור שלא ניתן לקבוע אחוזי נכות רפואיים מבלי לבדוק את המבוטח וכאשר בכוונת המוסד לדחות את תביעת המבוטח (הנחייה זו באה בעקבות פסיקות חוזרות של בית הדין שאינן מאפשרות לדחות את תביעתו של המבוטח ללא זימון). הרופאים נדרשו לנמק את החלטתם על סמך שתי סיבות אלו.

ליקוי

18. זימון התובע 14 יום לפני האבחון הרפואי: על פי תקנות ביטוח נכות כללית, על המוסד לשלוח הזמנה לתובע לשם קביעת אחוז נכותו הרפואית 14 ימים לפחות לפני המועד שנקבע לאבחון הרפואי, אלא אם כן הסכים התובע להתייצב לבדיקה ללא הזמנה כאמור או בתוך פרק זמן קצר מזה . נוהל המוסד קובע כי יש לתעד את הסכמת התובע בתיק התביעה. אי-עמידת המוסד בדרישות האמורות בעניין זה עלולה לגרום לביטולי דיונים, לפגיעה בזכותו של התובע להיערכות נאותה לקראת התייצבותו לאבחון הרפואי ולהארכת משך הטיפול בתביעה.

מעקב

18. יצאה הנחיה בחוזר נכות 1848 מיום 12.4.2010. הנושא נבדק גם בבקרת איכות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 317.

ליקוי

20. נמצא כי עד מועד סיום הביקורת, ספטמבר 2009, לא המליץ מנכ"ל המוסד לשר הרווחה על נהלים להפסקת עבודתם של רופאים פוסקים שהגיעו לגיל 80, ולא נערכה עבודת מטה לבדיקת תפקוד הרופאים שטרם הגיעו לגיל 80.

מעקב

20. הנוהל פורסם ב-14.3.2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 318.

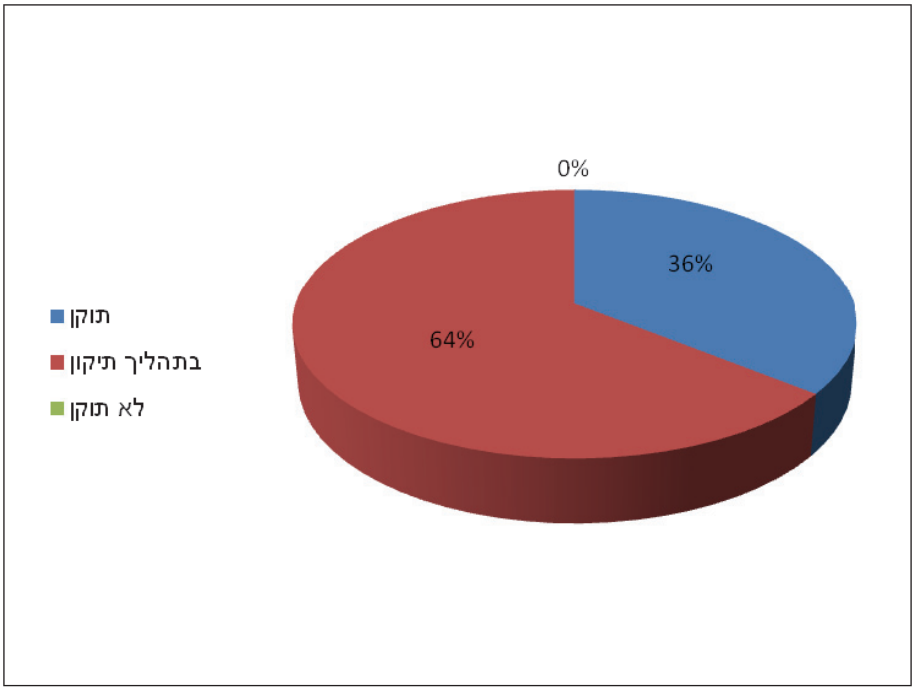
ליקוי

21. ניהול יעיל ואפקטיבי של תביעות מחייב הסתייעות במערכות מחשב, בין היתר לקביעת תורים לאבחון הרפואי, רישום ההחלטות של הרופאים בדיונים, פיקוח ובקרה אחר הטיפול בתביעות. מערכות המחשב במוסד מספקות רק סיוע מוגבל לניהול התביעות ולבקרה עליהן - הן בתחום עבודת הרופאים והן בתחום תפקודו של הצוות המנהלי - וזאת עקב מגבלות טכנולוגיות של המערכות. אף שכבר ב-2002 אישרה המנהלה של המוסד פרויקט למחשוב ניהול התביעות, וב-2005 התקשרה לשם כך עם חברה לביצועו, כעבור כשנה הופסק הפרויקט בשל התנגדות ועד העובדים של המוסד. המוסד שילם לחברה 2.7 מיליון ש״ח (ללא מע״מ).

מעקב

21. ראה מעקב לליקוי מספר 12.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 318.

רשות ההגבלים העסקיים

רשות ההגבלים העסקיים

פעילות וסדרי מינהל

הגופים המבוקרים: משרד התעשייה המסחר התעסוקה; נציבות שירות המדינה; משטרת ישראל; הרשות להגבלים עסקיים

ליקויים 6,9,13 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 324 – 328.

ליקוי

1. לרשות ההגבלים העסקיים (להלן הרשות) אין אמות מידה לקביעת הסכום שישולם לאוצר המדינה לפי צו מוסכם, כאשר הממונה מבקש להטיל על הצדדים המפרים את הוראות חוק ההגבלים העסקיים גם חיוב בתשלום. זאת ועוד, הסכום הממוצע שהוטל עד היום על חברה יחידה הוא כ-1.35 מיליון ש"ח בלבד, סכום שספק אם יש בו להרתיע את רוב החברות. היעדר אמות מידה ברורות בעניין זה עלול ליצור אי-שוויון בטיפולה של הרשות בחברות המפרות. בד בבד עם גיבוש אמות מידה על הרשות להמשיך ולקדם את יזמתה להקנות לה סמכות להטיל עיצום מינהלי, סמכות שאינה תלויה בהסכמת הצדדים המפרים או בבית המשפט.

מעקב
הרשות להגבלים עסקיים

1. נוסח תזכיר חוק בנושא עיצומים מנהליים הועבר על ידי הרשות למשרד המשפטים. במסגרת דיונים שהתקיימו בנושא, הגיעה הרשות להסכמות עקרוניות עם משרד המשפטים אולם בשלב זה טרם ניתן אישור משרד המשפטים לנוסח תזכיר חוק סופי. הואיל וקיימת זיקה ישירה בין אמות המידה בהקשר של עיצומים מנהליים לאמות המידה בהקשר של צווים מוסכמים, ההתקדמות בשני המישורים הללו כפופה לאישורו של משרד המשפטים.

ליקוי

2. לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי לפרסם בהקדם האפשרי את המסמך המנחה שבו מפורטות אמות המידה לאישור מיזוגים. המסמך

יסייע לקהילה העסקית להעריך ביתר קלות את מדיניות הממונה בנוגע לאישור בקשות מיזוג ודחייתן. לעניין ההסדרים הכובלים, לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שהרשות תפרסם שאלות ותשובות בנושא, באופן תמציתי, כדי להבהיר את המצב המשפטי ולסייע לקהילה העסקית.

מעקב

2. הערות הציבור מוטמעות בנוסח הסופי שצפוי להתפרסם עד סוף שנת 2010. בנושא הנחיות בנושא הסדרים כובלים, הרשות פועלת להגברת הוודאות והשקיפות של שיקולי הרשות ומדיניותה בנושאים אלו, באמצעות פרסומן של כל ההחלטות, על נימוקיהן, וגילויי הדעת באתר האינטרנט המתעדכן באופן שוטף ומשמש את הקהילייה העסקית והציבור הרחב.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 321.

ליקוי

3. על הרשות - במסגרת כוח המשימה או במסגרת אחרת - ליזום יותר שיתוף פעולה עם יתר הגופים הקשורים לנושא תיאום הצעות במכרזים ולבחון בהקדם את האפשרות להקים מסד נתונים משותף לגופים ציבוריים שבאמצעותו יוכלו לטפל בבעיית תיאום הצעות במכרזים.

מעקב

3. הרשות נקטה בשורה של צעדים לשיפור ההתמודדות עם תופעת תיאום המכרזים. בנוסף, לאחרונה הושלם פיתוח לומדה אינטרנטית ייעודית לצרכי הסברה והורחבה הפעילות במישור ההסברתי בשיתוף מרכז השלטון המקומי, ארגון מבקרי הפנים וגופים נוספים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 322.

ליקוי

4. חלק מנוהלי אגף החקירות והמודיעין במשטרה אינם מתאימים לעבודת הרשות, יש להתאים נהלים אלה לפעילותה, על ידי ביצוע השינויים המחויבים, או לגבש נוהלי חקירה מיוחדים לרשות. זאת כדי להקל ולייעל את עבודת החוקרים ברשות וכדי להסיר כל חשש לפגיעה אפשרית בזכויות יסוד של נחקרים.

מעקב

4 לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 323.

ליקוי

5. הטיפול בתיק הגבלים עסקיים - מפתיחת חקירה ועד אכיפה באמצעות סמכויות אזרחיות-מנהליות או פליליות - נמשך זמן רב. לדעת משרד מבקר המדינה, התמשכות ההליכים עלולה לפגוע ביכולת ההרתעה של הרשות, והדבר עלול לפגום ביעילות האכיפה ובתועלת לצרכנים. כדי להגביר את כושר ההרתעה ולייעל את האכיפה, על הרשות לבחון אפוא דרכים לקיצור ההליכים נוסף על הדרכים שהיא כבר נוקטת, ולהמשיך ולקדם את יזמתה ליצירת סמכות אכיפה מהירה ויעילה יותר: הסמכות להטיל עיצום מינהלי - קנס כספי - על מפר הוראות החוק, ללא צורך בפנייה לבית המשפט.

מעקב

5. הרשות בוחנת דרכים לקיצור משך ההליכים בכל תיק שנמצא בטיפולה. בכל תיק חקירה מתקיים דיון פרטני לגבי האפשרויות לקצר את משך ההליכים ולשפר את מנגנון ההעברה של תיקים בין מחלקת חקירות למחלקה המשפטית, כל זאת מבלי להתפשר על מקצועיות ויסודיות הטיפול בכל תיק לגופו. הרשות סבורה כי הקניית הסמכות להטיל עיצומים מנהליים תחזק את יכולת האכיפה וההרתעה ובד בבד תקצר את משך ההליכים. הנושא - כמפורט במעקב על ליקוי 1 בדוח מעקב זה - ממתין לאישור משרד המשפטים.

ליקוי

7. מספר הבקשות הקטן שהוגשו כדי להיכלל בתכנית החסינות מעיד על הצלחה מועטה של התכנית עד כה. הגורם החשוב ביותר להצלחת תכנית חסינות הוא אכיפה יעילה הכוללת חקירות, הגשת כתבי אישום והטלת סנקציות בפרק זמן קצר. מן הראוי אפוא כי הרשות והגורמים הנוגעים בדבר יידרשו לסוגיה זו ויבחנו כיצד ניתן לשפר את המצב ולעודד פונים פוטנציאליים לפנות לרשות ולמסור מידע על אודות קרטלים, בהתחשב בהיקפו הקטן של השוק בישראל ובריכוזיותו.

מעקב

7. הרשות השלימה קמפיין להגברת המודעות לתכנית החסינות בביצוע לשכת הפרסום הממשלתית. במסגרת הקמפיין פורסמו במהלך יוני 2010 מודעות בעיתונות ובאינטרנט והופק אתר מידע אינטרנטי ייעודי (hasinut.aa.gov.il). הקמפיין זכה לשיעורי חשיפה משמעותיים, עורר את המודעות לנושא, והוביל לפניות שונות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 324.

ליקוי

8. לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שהליך הבחירה של חברי הוועדה - אשר לה תפקיד ציבורי חשוב למשק - יתועד, ובדרך זו גם ניתן יהיה לבדוק את תקינותו.

מעקב

8. לאחרונה גייסה הרשות לשורותיה עו"ד בתפקיד רשם הגבלים עסקיים. הרשם נמצא כעת בתהליך הכשרה בתוך הרשות בהנחיית היועץ המשפטי והכלכלן הראשי. הטיפול בכל סדרי העבודה מול הוועדה לפטורים ומיזוגים ומשרד התמ"ת, ובכלל זה יישום המלצות המבקר לעניין נהלי העבודה, ירוכזו במסגרת תחומי האחריות של הרשם. עם תום הליך ההכשרה, יפעל הרשם בתיאום עם ממוניו ליישום ההמלצות.

ליקוי

10. לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי כי הרשות תבחן אפשרות להורות לכלל העובדים להצהיר על נושאים שיש בהם חשש לניגוד עניינים ולעדכן את ההצהרות מפעם לפעם. במידת הצורך יש לקבוע הסדר למניעת ניגוד העניינים. הטעם לכך הוא כי העובדים נחשפים בעבודתם למידע רב על חברות ועסקים, חלקו סודי ורגיש.

מעקב

10. בעקבות הביקורת החלה הרשות לבחון דרכים ליישם את ההמלצה ובכלל זה אפשרות להרחיב את הנוהל בעניין הצהרה על

ניגוד עניינים גם לעובדים זוטרים בהתאמות המתחייבות ותוך התייעצות עם נציבות שירות המדינה. לאור מורכבות הנושא, בחינתו טרם הסתיימה וההמלצה נמצאת בשלבי ישום.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 326.

ליקוי

11. על הרשות או נציבות שירות המדינה להוסיף ל"הצהרה על שמירת ידיעות" איסור על שימוש עצמי בידיעות, ולקבוע כללים לגבי השקעות בחברות או בעסקים שעובד מטפל בעניינם.

מעקב

11. בעקבות הביקורת החלה הרשות לבחון דרכים ליישם את ההמלצה ובכלל זה הרחבת הנוהל בנושא הצהרה על שמירת ידיעות והוספת איסור על שימוש עצמי בידיעות, וכן החלת כללים לגבי השקעות בחברות או בעסקים שעובד מטפל בעניינם. לאור מורכבות הנושא, בחינתו טרם הסתיימה וההמלצה נמצאת בשלבי ישום.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 327.

מעקב
נציבות שירות המדינה

11. נציבות שירות המדינה מדווחת כי רשות ההגבלים העסקיים בוחנת את הסוגיה בשיתוף עם הרשות לניירות ערך, ולכשתשלים עבודתה תפנה לנציבות שירות המדינה לעריכת עדכון בהתאם.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 327.

ליקוי

12. על הרשות להקפיד לפעול על פי כללי התקשי"ר. נוסף על כך מן הראוי שנש"ם והרשות יבחנו אם יש הצדקה להעסיק את כל העובדים המקצועיים לפי חוזים מיוחדים. כמו כן על נש"ם לפעול להעסקת העובדים המקצועיים על פי דירוגי השכר המתאימים להשכלתם, לניסיונם ולאופי עבודתם, באופן שיאפשר לרשות למלא את תפקידה.

מעקב
רשות להגבלים עסקיים

12. בחינת הנושא ברשות ומול נציבות שירות המדינה העלתה כי יש מקום להעסיק את כל העובדים המקצועיים בחוזה מיוחד וכי דירוגי השכר הנהוגים כיום תואמים את צרכי הרשות ומקובלים על נש״מ.

מעקב
נציבות שירות המדינה

12. העסקת עובדים בחוזים ברשות להגבלים עסקיים הינה כורח המציאות בשל מאפייני התפקידים, כישורי העובדים והיכולת לשמרם לאורך זמן במערכת המשפטית. כל סוגיית החוזים האישיים הינה סוגיה מורכבת שתבחן במסגרת מבנה ההעסקה, המשותפת לנציבות שירות המדינה, משרד האוצר וההסתדרות.

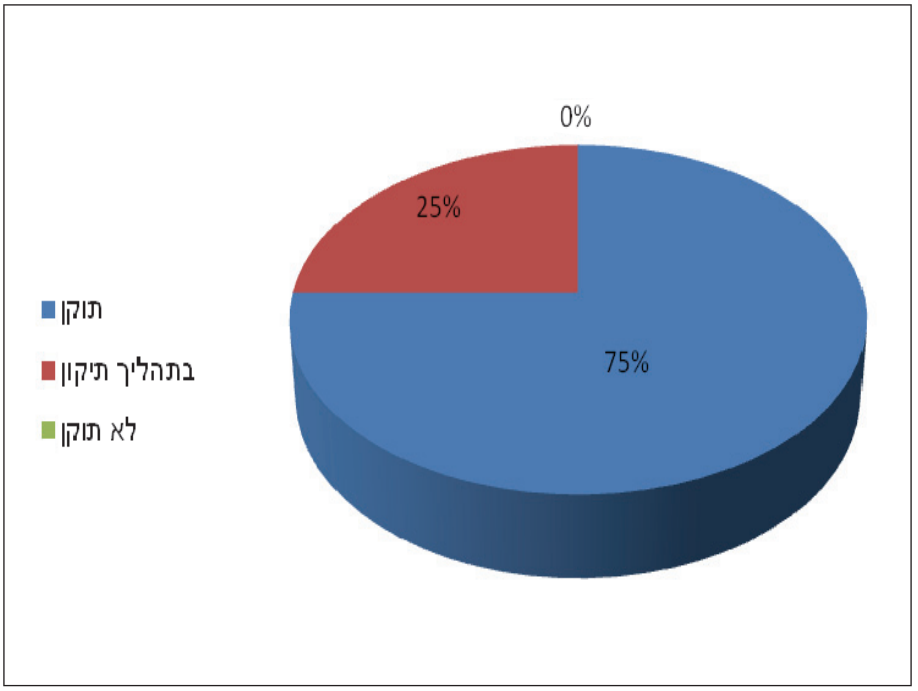
ליקוי

14. הרשות אחראית לשמירת התחרות העסקית במשק על פי סמכויותיה בחוק. מהדוח עולה כי יש צורך לשפר את יכולת האכיפה של הרשות ולהעצים את כוח ההרתעה שלה. לשם כך על הרשות לבחון דרכים נוספות לקצר את הליכי החקירה והאכיפה; להמשיך לפעול לקידום יזמתה להקנות לה סמכות אכיפה מהירה יותר - הטלת עיצום מינהלי; לגבש אמות מידה לקביעת סכום התשלום המוטל לפי צו מוסכם; להשלים את גיבושה של תכנית לאכיפת ביצוען של החלטות הממונה; להידרש לסוגיית החסינות ולבחון כיצד ניתן לעודד את הפנייה לרשות לצורך מסירת מידע על אודות קרטלים.

מעקב
הרשות להגבלים עסקיים

14. הממונה על הרשות להגבלים עיסקיים, הורתה על הקמת צוות מעקב פנימי לבחינת ממצאי הדו״ח ודרכים ליישום ההמלצות לפי הצורך. הצוות קיים שורה של דיונים לצורך לימוד הממצאים המופיעים בדוח הביקורת והצעת דרכים אופרטיביות ליישומן. הצוות מעדכן את הממונה וחברי ההנהלה בהתקדמות התהליך באופן שוטף. לאור מורכבות חלק מהנושאים, בשלב זה טרם הסתיימה מלאכת הצוות, ודיוניו נמשכים.

חברת החשמל לישראל

חברת החשמל לישראל בע"מ

רכישת שירותי ייעוץ

הגופים המבוקרים: חברת החשמל לישראל בע"מ; משרד האוצר- רשות החברות הממשלתיות

ליקוי

1. דיווחי ההנהלה לדירקטוריון לסוף שנת 2008 (במסגרת הדיווח החצי-שנתי) בנוגע להתקשרויות של יחידות המינהל הכללי עם יועצים לקו בחסר. סכום ההתקשרות המצטבר שצוין בדיווחי ההנהלה לסוף שנת 2008 היה קטן מזה שצוין בדיווחיה למחצית הראשונה של שנת 2008.

מעקב
חברת החשמל לישראל בע"מ

1. בעקבות דוח מבקר המדינה בנושא, הפיצה החברה ביום 11.4.2010, בקרב חברי ההנהלה, הוראת שעה בנושא התקשרויות עם יועצים, אשר כוללת תיקונים ושיפורים ביחס להוראות נוהלי החברה והסכמים קיימים עם יועצים ומטרתה, בין היתר, למנוע הישנות ליקויים אשר עלו במסגרת הדוח. הוראת השעה הינה מקיפה ומתייחסת, בין היתר, למכלול הנושאים אשר נדונו בדוח. הוראת השעה אושרה על-ידי דירקטוריון החברה. נושא דיווחי החברה לדירקטוריון לגבי התקשרויות עם יועצים הוסדר בהוראת השעה. בהתייחס לטעות אשר נפלה בסכום ההתקשרות המצטבר במסגרת דיווחי ההנהלה לסוף שנת 2008, היא תוקנה והועבר דיווח מתוקן לדירקטוריון. כמו כן, בוצעו פעולות לפתרון הבעיה במערכת הממוחשבת בכדי לנסות ולמנוע טעויות מעין אלה בעתיד.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

2. אין ביחידות המינהל הכללי בסיס נתונים שבו מרוכז מידע, בין היתר, על היקפן הכספי של ההתקשרויות בין החברה ליועציה השונים ועל תקופת ההסכמים עם היועצים, אף שכבר בשנת 2008 העיר מבקר המדינה על כך.

מעקב

2. החברה מבהירה כי קיים בה ובכלל זה, ביחידות המינהל הכללי בסיס נתונים בו מרוכז המידע על כלל ההתקשרויות בחברה, לרבות ההתקשרויות עם יועצים. במערכת ה- ERP, אשר נכנסה לאחרונה לפעולה בחברה, יש בסיס נתונים, בו מרוכזות ההתקשרויות של כל היחידות בחברה, כך שלחברה יש מאגר ידע מרכזי לכל התקשרויותיה ללא יוצא מן הכלל, לרבות התקשרויותיה עם יועצים, משלב הדרישה דרך הליך ההתקשרות ועד התשלום.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

3. מינואר 2007 התבצע תהליך ההתקשרות של החברה עם יועץ אסטרטגי שלא לפי נוהלי החברה. במשך כל תקופת ההתקשרות לא דרשה החברה בהסכמים עם היועץ תוצרי עבודה בכתב, ולכן לא ניתן לעמוד על היקפם ומהותם של השירותים שהוא סיפק. מתחילת ההתקשרות (ינואר 2007) עד סוף יוני 2009 שילמה לו חברת החשמל 900,000 ש"ח.

מעקב

3. נושא בדיקת תוצרי העבודה במסגרת התקשרויות עם יועצים הוסדר בהוראת השעה ויוסדר גם במסגרת הסכמים של החברה עם יועצים.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

4. ההתקשרות מאוגוסט 2008 עם יועץ לביצוע שינוי מבני וארגוני בחברה התבצעה ללא אישור ועדת מכרזים תקנית כפי שמחייב הנוהל. ההחלטות הנוגעות להתקשרות ולחתימת ההסכמים (ובכללן ההחלטות למימוש האופציה להארכת תקופת החוזה) התקבלו ואושרו בדיעבד. הסכום המצטבר ששילמה חברת החשמל ליועץ מתחילת ההתקשרות עמו ועד סוף דצמבר 2009 הוא כ-600,000 ש"ח.

מעקב

4. במסגרת הוראת השעה רוענה ההנחיה לפעול במסגרת התקשרויות עם יועצים בהתאם להוראות נוהלי החברה. בנוסף, במסגרת הוראת השעה הוסדר נושא אישור התקשרויות עם יועצים בדיעבד, כך שנקבע, בין היתר, כי אין לאשר בדיעבד ההתקשרויות ו/או הארכת התקשרויות עם יועצים. מעבר לכך, נקבע כי לשם הבקרה, מנהל מחלקת כספים של יחידת המינהל הכללי יוסמך לפקח על הסכמים של יחידות המינהל הכללי עם יועצים ולוודא הבאתם במועד לאישור הגורמים המוסמכים בחברה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

5. יועץ תקשורתי ופוליטי נתן לחברת החשמל שירותי ייעוץ במשך כ-14 שנה משנת 1995 ועד סוף שנת 2008 בסכום כולל של כ-1.4 מיליון דולר (כ-5.6 מיליון ש"ח). במשך תקופה זו סווגה ההתקשרות כפטורה ממכרז. לא נמסר לדירקטוריון מידע מלא על הפעילויות שביצע היועץ במסגרת ההתקשרויות ועל ההישגים שהשיג במסגרתן. החברה לא דרשה מהיועץ לספק לה תוצרים בכתב (דוחות, חוות דעת וכו') במסגרת ההסכמים שנחתמו עמו. ואף לא במהלך תקופת ביצוע ההסכמים.

מעקב

5. נושא דיווחי החברה לדירקטוריון לגבי התקשרויות עם יועצים וכן נושא בדיקת תוצרי העבודה במסגרתן הוסדר בהוראת השעה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

6. תהליך התקשרות החברה עם בודק חיצוני לבדיקת ההדלפות מדיוני הדירקטוריון על הדוחות הכספיים של החברה, מצביעה על התנהלות לא ראויה מבחינת סדרי מינהל תקין.

מעקב

6. במסגרת הוראת השעה רוענה ההנחיה לפעול במסגרת

התקשרויות עם יועצים בהתאם להוראות נוהלי החברה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

ליקוי

7. חברת החשמל העסיקה את המבקר הפנימי הקודם שלה כנותן שירותי ביקורת מיד לאחר שפרש מחברת החשמל מסוף שנת 2007 ועד ספטמבר 2008. הממונה על שכר וכוח אדם ברשות החברות הממשלתיות אישרה את הסכם העסקתו, אף כי הדבר לא התיישב עם הוראתה המפורשת של הרשות עצמה שלא להעסיק עובדים שפרשו פרישה מוקדמת, ועם הוראות פנימיות של אגף משאבי אנוש בחברה מינואר 2006.

מעקב

7. במסגרת הוראת השעה רוענה ההנחיה לפעול במסגרת התקשרויות עם יועצים בהתאם להוראות נוהלי החברה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

מעקב
רשות החברות הממשלתיות

7. דירקטוריון החברה קיים מספר דיונים בעניין הליקויים בהעסקת היועצים וגיבש נוהל העסקת יועצים חדש שיימנע הישנות הליקויים.

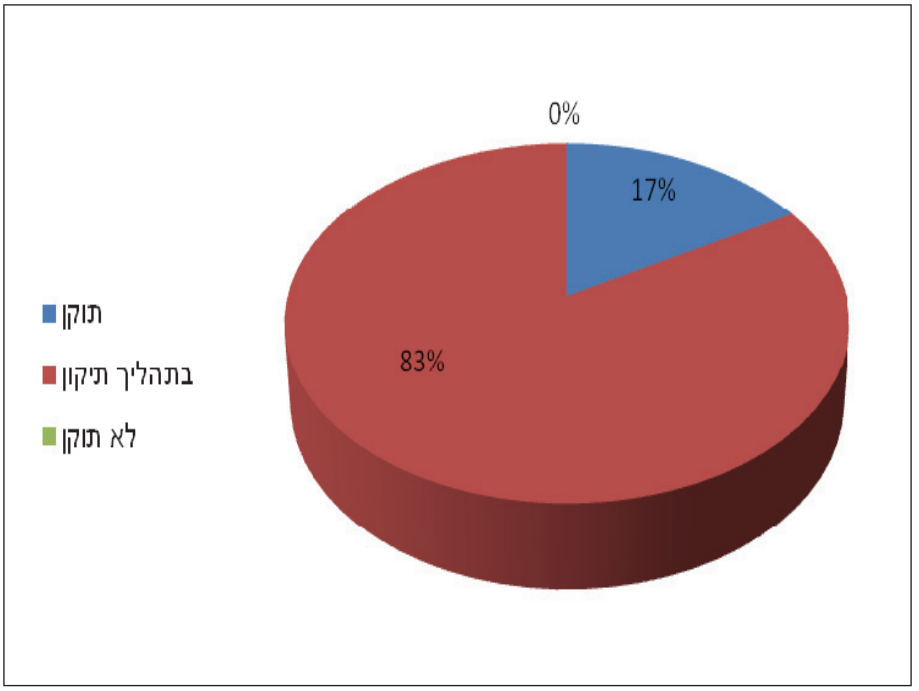
ליקוי

8. הביקורת העלתה ליקויים מהותיים רבים בהתקשרויותיה של חברת החשמל עם יועצים ליחידות המינהל הכללי. דפוס הפעולה החוזר של אישור התקשרויות בדיעבד, שמבקר המדינה העיר עליהן כבר בדוחות קודמים, מעיד שהחברה לא הפיקה לקחים מטעויותיה, לא תיקנה את הליקויים שהעלתה הביקורת ואף לא את החלטותיה היא. משרד מבקר המדינה רואה בחומרה את התופעה של התקשרות עם יועצים בלא לקבוע מראש את התוצרים הנדרשים מהם ואת אופן הגשת הדיווחים והוכחת התמורה שהם נותנים עבור התשלום שהם מקבלים.

מעקב
חברת החשמל לישראל בע"מ

8. ביום 11.4.2010, הפיצה החברה לחברי ההנהלה , הוראת השעה, לאחר שאושרה על ידי דירקטוריון החברה. הוראת השעה הינה מקיפה ומתייחסת, בין היתר, למכלול הנושאים אשר נדונו בדוח. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 330.

חברת רכבת ישראל בע״מ

חברת רכבת ישראל בע"מ

קו הרכבת המהיר לירושלים - הקמת קטע באזור הרי ירושלים

הגופים המבוקרים: חברת רכבת ישראל בע"מ; משרד האוצר; המשרד להגנת הסביבה; משרד הפנים; משרד התחבורה והבטיחות בדרכים; רשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

ליקויים 2,3 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 331.

ליקוי

1. הביקורת הנוכחית העלתה כי הרכבת לא עמדה בדרישות מינהל התכנון במועדים שהציב לה מינהל התכנון. נוסף על כך בחינת החלופות להקמת הקו נעשתה בצורה לקויה. כל אלה גרמו לדחיית השלמת הפרויקט בשמונה שנים - לשנת 2016. גם כיום טרם התקבלו כל האישורים הנדרשים להשלמת הפרויקט. דרך פעולה זו אינה תקינה. לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד התחבורה, משרד האוצר ורכבת ישראל להקפיד כי פרויקטים יאושרו רק לאחר שהושלמו הליכי התכנון, נבחנו ההשפעות על הסביבה והתקבל אומדן תקציבי מבוסס, על אחת כמה וכמה פרויקט בעל סדר גודל ומורכבות כזה.

מעקב
חברת רכבת ישראל בע"מ

1. משרדי התחבורה, האוצר ורכבת ישראל יקפידו כי פרויקטים יאושרו רק לאחר שהושלמו הליכי התכנון, נבחנו ההשפעות על הסביבה והתקבל אומדן תקציבי מבוסס. יוקפד קיומו של תקציב ריאלי בכל השלבים לפי התקדמות התכנון והביצוע. חברת הרכבת תקפיד על חתימת הסכם עם קבלנים רק לאחר קבלת כל האישורים הנדרשים בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה.

השירות לנוסע

הגופים המבוקרים: חברת רכבת ישראל בע"מ; משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

ליקוי

1. עד מועד סיום הביקורת טרם עשה משרד התחבורה את התיקון הדרוש בפקודת מסילות הברזל. משרד מבקר המדינה העיר בדוח הקודם כי משרד התחבורה לא קידם את התיקון בפקודת מסילות הברזל, שנועד להתאים לשינוי במעמדה של הרכבת כחברה ממשלתית, וכי רישוי הרכבת, רישוי עובדיה וקביעת כללי בטיחות בענף נעשו על ידי חברת רכבת ישראל.

מעקב
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

1. לעניין הפרדה בין חברת רכבות לבין חברת מסילות ברזל. מתבצעת עבודת התאמה להנחיית השר הנוכחי ובכלל זה כאמור הסדרת תחומי רגולציה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 333.

ליקוי

2. משרד התחבורה לא פיקח על תפעול הרכבת, על רמת השירות בה, זמינות השירות וטיבו, ולא ביצע בקרה תפעולית על פעילות הרכבת כפי שהוא עושה בנוגע לתחבורה הציבורית באוטובוסים. זאת כדי לשפר השירות ולקדם את מטרות הפעלת הרכבת, חסכון בשעות עבודה וקיצור פקקי תנועה, צמצום תאונות דרכים וצמצום הפגיעה באיכות הסביבה.

מעקב

2. משרד התחבורה מפקח על השירות לנוסע ברכבת ישראל באמצעות הסכם הסובסידיה ופרמטרים של שירות הקבועים בו. התעריפים הינם בתחום האישור של משרד התחבורה, לרבות החלת תעריפי שיא ושפל.

מעקב
חברת רכבת ישראל בע"מ

2. מבדיקה כלכלית מעודכנת של המהלך בקו ת"א - נתניה נמצא כי הפעלת מנגנון הוזלת התעריפים אינו מביא לשינוי משמעותי בהתנהגות הנוסעים ולפיכך אינו משיג את מטרתו. החברה מצויה בדיונים למול הממשלה וכן בבדיקת התכנות פנימית באשר להחלת תעריפים מוזלים בכיווני השפל (מת"א החוצה בשעות הבוקר ומחוץ לת"א אל ת"א בשעות אחה"צ והערב). ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 334.

ליקוי

3. משרד התחבורה לא גיבש אמות מידה לרמת השירות, לטיב השירות ולזמינות השירות לנוסע ולא קבע סנקציות בגין אי-עמידת הרכבת בכללים מזעריים של השירות לנוסע, כפי שמקובל ביחסים בין המשרד לחברות תחבורה ציבורית באוטובוסים. גם הרכבת לא קבעה כללים לרמת השירות בה.

ליקוי

4. בהסכם הסובסידיה שנחתם באוקטובר 2005 לא נקבע שיעור הגידול המתוכנן במספר הנוסעים בכל שנה, וקבלת מלוא הסובסידיה לא הותנתה בעמידת הרכבת בגידול החזוי במספר הנוסעים לשנים 2010-2004.

ליקוי

5. הרכבת לא עמדה בלוח הזמנים שלה, בייחוד בשעות השיא בבוקר. לדוגמה, בחודשים ינואר-מאי 2009 היה הדיוק הממוצע בשעות השיא בבוקר 62.7%, והנפגעים מכך הם, בין היתר, נוסעים הנמצאים בדרכם לעבודה .

מעקב
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

3-5. הסכם הסובסידיה החדש מופעל החל משנת 2010. במסגרת ההסכם, גובשו אמות מידה לבדיקת רמת השירות ברכבת,

לטיב השירות ולזמינות השירות לנוסע. במסגרת אמות המידה שנקבעו בשיתוף עם חברת רכבת ישראל נקבעה רמת השירות הבסיסית בנקודת המוצא ונקבעו טווחים כאשר שיפור ברמת השירות יזכה את חברת הרכבת בבונוס וירידה ברמת השירות תחייב את חברת הרכבת בתשלום קנס. במסגרת מדדי השירות נמדדת רמת הדיוק של הרכבות, הן בכלל נסיעות הרכבת והן במהלך שעות השיא, מספר איחורים חריגים, מספר ביטולי נסיעות רכבת, מספר שינויי מסלול נסיעת רכבת. בנוסף, נבחנת רמת שביעות רצון הנוסעים משירותי הרכבת על-פי סקר שביעות רצון המבוצע בקרב הציבור. גם במקרה זה נקבעה רמת שביעות הרצון הבסיסית כאשר עליה ברמת שביעות הרצון משירותי הרכבת תזכה את הרכבת בבונוס כספי וירידה ברמת שביעות הרצון תחייב את חברת הרכבת בהפחתת תשלומי הסובסידיה לחברה.במסגרת ההתחשבנות עם חברת הרכבת על פי הסכם הסובסידיה בודקים מידי חודש את רמת השירות ברכבת - מספר דיוקים בכלל ובשעות שיא, איחורים חריגים, שינויי מסלול וביטולי נסיעות כאשר ההתחשבנות בגין רמת השירות מבוצעת אחת לחצי שנה. מידת שביעות הרצון נבדקת אחת לחודשיים כאשר ההתחשבנות בגין רכיב זה מבוצעת אחת לחצי שנה. הבקרה התפעולית על פעילות הרכבת, מבחינת מספר הרכבות, עמידה בלוחות זמנים וכדומה מבוצעת במסגרת בדיקת העמידה ברמת השירות כמפורט לעיל. בקרה תפעולית בשטח עדיין לא מבוצעת ובמהלך החודשיים האחרונים החלה חברת הרכבת לבצע פיילוט של בדיקת לקוח סמוי. על פי ממצאי הפיילוט תגובש רמת התפעול הבסיסית, יעדי הבדיקה ואופן הביצוע. להערכת משרד התחבורה החל מינואר 2011 תיושם הבקרה התפעולית בשטח באופן מלא.

מעקב
חברת רכבת ישראל בע"מ

4-5. המנכ"ל הנחה על קביעת יעד שנתי לגידול בכמות הנוסעים על-פי פילוח לקווי נסיעה.

המנכ"ל הנחה כי חטיבת הנוסעים בשיתוף אגף כלכלה ואגף השיווק יבצעו ניתוח של קווי הנסיעה השונים והגדרת פוטנציאל גידול לכל קו. בהתאם לתוצאות מיפוי זה, יוגדרו הצעדים הנדרשים למימוש היעד. עמידה ביעד זה תיקבע כחלק מתוכנית העבודה של חטיבת הנוסעים ומעקב אחר זו האחרונה תעשה

במסגרת המעקב אחר יישום תוכנית העבודה השוטפת של חטיבת הנוסעים.

מידי שבוע מתכנס פורום דיוק בראשות המנכ"ל אשר מנתח את האירועים שגרמו לאיחור רכבות בשבוע שחלף לרבות אלו אשר נגרמו בשל תקלות בצי הנייד. כמו כן, מוסדה שגרת בדיקות וטיפולים לציוד הנייד על מנת לשמרו ברמת ביצועים גבוהה ומוסדו נהלי עבודה המחייבים המצאות מנהלים בעת שקורים אירועים חריגים על מנת לוודא כי האירועים הללו מטופלים בצורה המיטבית ומתוך פגיעה מזערית ככל שניתן בציבור הנוסעים.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 337-334.

ליקוי

6. הרכבת הציגה שיפור בנושא נגישות והתאמה לתקנות השוויון, אולם היא לא הגדירה בנוהל פנימי את נושא הנגישות לנכים אל תחנת הרכבת ובתוך התחנה.

מעקב
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

6. רכבת ישראל פעלה ופועלת במגוון תחומים לקידום הנושא, בין היתר ניתן למנות:
   - רכישת קרונות "סימנס" נגישים כנדרש בתקנות.
   - טיפול בפניות ציבור הנכים באמצעות מוקד טלפוני ומתן מענה מיידי של עובדים בשטח.
   - הקצאת מוקד טלפוני מיוחד להזמנת נסיעה, מקום וסדרן מראש לנסיעת אדם עם מוגבלות.
   - לפני כשנה בוצע ניוד והתאמה של מעלונים וגשרונים להעלאת נכים מהרציף לרכבת בכלל תחנות הרכבת, כך שיעמדו בהוראות התקנות לפי % שיפוע נדרש.
   - הרכבת פועלת בתאום מלא עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לשיפור נגישותן של תחנות הרכבת, תוך השקעת תקציבים ניכרים.
   - במשרד התחבורה הוקם גוף המטפל בתחום הנגשת התחבורה הציבורית לבעלי מוגבלויות. משרד התחבורה והנציבות הגישו לרכבת ישראל דוחות ובהם פירוט הליקויים שנמצאו בתחנות הרכבת. בפגישה שהתקיימה

בין רכבת ישראל הנציבות ומשרד התחבורה, הוחלט כי הליקויים יתוקנו עד סוף השנה הנוכחית. רכבת ישראל מצידה התחייבה לעניין, והנושא אושר מצד הנציבות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 336.

מעקב
חברת רכבת ישראל בע"מ

6. הרכבת פועלת בשיתוף פעולה מלא עם נציבות השוויון לבעלי מוגבלויות בנושא ופועלת להנגשת כלל תחנות הרכבת בהתאם לכללים ולתקנות שנקבעו על-ידי הנציבות. כמו כן, מונה רכז נגישות בחברה אשר אמון על הקשר בין החברה לבין נציבות השוויון לבעלי מוגבלויות.

ליקוי

7. נמצא כי צוותי עבודה משותפים לתיאום הגעת אוטובוסים במועדי הגעת הרכבות לתחנה ומהתחנה ליישובי הסביבה, לא פעלו ממועד ההחלטה על הקמתם בשנת 2006 ועד תחילת 2009, וכי נושא שילוב מועדי ההגעה של הרכבת והתחבורה הציבורית באוטובוסים לא קודם בתקופה זו. עד מועד סיום הביקורת לא הקים משרד התחבורה מרכז מידע ארצי ובו נתונים על קווי האוטובוסים של המפעילים השונים אל תחנות הרכבת ברחבי המדינה ומתחנות הרכבת לערים וליישובים הקרובים אליהן. בכל התחנות שנבדקו בסקר שנערך היה מחסור במקומות חניה מוסדרים. הביקורת העלתה כי בתחנות מודיעין, נתניה ולוד יש מחסור ניכר במקומות חניה מוסדרים.

מעקב
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

7. נושא שילובים:

א. לוחות זמנים של האוטובוסים מול רכבת-בוצעו תיאומים מול מפעילי התחבורה הציבורית (להלן תח"צ) ב-6 תחנות רכבת עד כה. קיימת תוכנית עבודה מסודרת לתיאומי לו"ז עד סוף שנת 2011. בתוכנית שותפים משרד התחבורה, רכבת ישראל, מנהלת תח"צ ומפעילי תח"צ.

ב. שילוט – תוכננו אבי טיפוס לשלטים. יבוצע פיילוט לשילוט בתחנות רכבת עבור תחנת אשדוד בארבעת החודשים הקרובים. לאחר סיום הפיילוט יתחילו בשילוט כלל תחנות

הרכבת.

ג. תשתיות – ברכבת ישראל מקדמים שיפור בתשתיות בתחנות רכבת בהתאם להמלצות צוות "שילובים". השיפור בתשתיות הינו בטווח הקרוב ובטווח הרחוק, ויתחילו בביצוע בחודשים הקרובים.

נושא מרכז המידע הארצי:

משרד התחבורה העלה לאוויר אתר אינטרנט ובו מידע על כל קווי התחבורה הציבורית כולל רכבת ישראל המידע מכיל:

א. שילוב בין מפעילים שונים להמלצה על מסלול נסיעה מתחנת מוצא לתחנת היעד כולל שילוב קווי האוטובוסים עם רכבת ישראל.

ב. הצגת כל האפשרויות למסלולים השונים בסדר העדיפות של נוחות לנוסע.

ג. מידע על מחיר הנסיעה מנקודת המוצא אל היעד.

ד. מידע על משך זמן הנסיעה מהמוצא אל היעד.

ה. אפשרות לקבלת המידע כתשובה לשאלה בהקלדת טקסט חופשי לדוגמא: מהקריה בתל אביב לאצטדיון טדי.

א. במהלך החודשיים הקרובים תינתן האינפורמציה גם כתשובה לשאלה בהקלדת טקסט באמצעות sms. לגבי הפעלת מרכז מידע טלפוני לא ניתן לוח זמנים.

מעקב
חברת רכבת ישראל בע"מ

7. בתחנת נתניה נפתח לאחרונה חניון חדש במימון הרכבת ובתיאום עם העירייה, בתחנת מודיעין מרכז מוקם חניון בימים אלו באותה שיטה (מימון הרכבת ובתיאום מול העירייה) ובתחנת לוד לא קיים שטח פנוי להרחבת החניה אולם נושא זה עתיד לבוא על פתרונו במסגרת תכנון בית הנהלת הרכבת בעיר לוד בסמיכות לתחנה ואשר במסגרת תכנונו יורחב השטח המיועד לחניית כלי רכב. בנוסף, הנחה המנכ"ל על בניית תוכנית מערכתית למתן מענה לצורך בחניונים בתחנות הרכבת השונות. מענה זה יש לגבש בד בבד עם פרויקט "שילובים". אופן ביצוע החניונים בתחנות הרכבת השונות צריך להיעשות באחת משתי דרכים: ביצוע על-ידי העירייה ומימון על-ידי הרכבת או באמצעות הקמת חניונים יזמיים אשר יגבו דמי כניסה. במסגרת בניית התוכנית להקמת החניונים כאמור לעיל, תבוצע בחינה ויוחלט באשר לסוג החניון אשר יוקם בכל תחנה בה נדרשת הקמתו. באחריות: סמנכ"ל

תשתיות, סמנכ"ל כספים, סמנכ"ל נוסעים עד 10 ספטמבר 2010.
הנושא יבוא על פתרונו במסגרת פרויקט PIS – פרויקט מידע לנוסעים אשר יכלול עדכון מידע בזמן אמת והעברתו לנוסעים באמצעים ויזואליים (שילוט) ואמצעי אודיו (כריזה) באופן שוטף. פיילוט לפרויקט זה מתוכנן לסוף שנת 2010. סוכם כי סמנכ"ל נוסעים ימשיך בקידום הנושא ויציג סטאטוס עיתי לעדכון המנכ"ל.
נוהל בנושא טיפול בתלונות הציבור מצוי בשלבי עבודה. הנוהל האמור מגדיר את נורמות המענה ללקוחות בהיבטי לוחות זמנים ותכולת המענה. צפי להשלמת הנוהל ופרסומו: ספטמבר 2010.
מערכת "כרטיס חכם" אשר עתידה להיכנס לשימוש שוטף בחברה במהלך שנת 2011 תיתן מענה לצורך זה, תסייע במיון נוסעי הרכבת על-פי קווי נסיעה וכן תמנע כפילויות בספירה שכן הספירה באמצעותה תתבצע על-פי כרטיסי הנסיעה ולא בצורה ידנית, כפי שנעשה עד כה. המנכ"ל הנחה על הגדרת רמת השירות לנוסעים בשעת שיא כפרמטר בתכנון רכש הצי הנייד העתידי.
כמו כן, הנחה המנכ"ל על עדכון נוהל 40-02-01 "תכנון לוחות זמנים תקופתי" כך שיכלול הגדרת פרק הזמן בו נדרשת החברה לבצע ספירות נוסעים וכן הגדרת אופן ביצוע ספירות אלה. בנוסף, יירכשו מערכות ספירת נוסעים אשר יוצבו בכניסה לתחנות.
פרויקט "שילובים" הותנע בסוף חודש ינואר 2009. במסגרת הפרויקט מבוצעים סקרי מצב קיים וסקרי נוסעים שעל פיהם מבוצעים שינויים בכל הקשור לשיפור השירות שניתן לנוסע בתח"צ האוטובוסים מ/אל תחנת הרכבת. בכלל זה מבוצעים שינויים בקווי ההזנה של האוטובוסים מ/אל תחנת הרכבת, תיאום התח"צ עם זמני הרכבת, שינויים בתשתיות שברחבי תחנת הרכבת כך שתאפשרנה הגעה טובה יותר של כלל אמצעי התחבורה וכן שילוט סטאטי ודינאמי למתן מידע לנוסע במעבר בין התח"צ לרכבת ולהיפך. כל זאת באמצעות צוות יועצים מומחים בכל אחד מן התחומים הנ"ל.
המנכ"ל קיבל עדכון זה והנחה על קידום הפרויקט והצגת סטאטוס עיתי לעדכונו.
בוצע ניסיון לשינוי שעות יציאת הרכבת לפי דרישת התושבים וראש העיר דימונה, ניסיון אשר לא צלח. כמו כן, במסגרת הניסיון, הופעל שאטל אוטובוסים לרשות הנוסעים חינם מהבתים לתחנת הרכבת וחזרה אשר אף הוא לא הביא לגידול בשימוש בקו זה.
המנכ"ל קיבל עדכון זה והנחה כי תבוצע בדיקה באשר לכדאיות הקו אשר יכלול אפיון הקו והמלצות לדרכי פעולה נדרשות להפיכתו לכדאי.

ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 337.

ליקוי

8. המידע על שינוי ברציף הגעתה של הרכבת או על איחורים הניתן באמצעות כריזה או לוח אלקטרוני לא היה מלא ומעודכן. הועלו מקרים שבהם מידע על רכבות העומדות להיכנס לתחנה לא עודכן או עודכן באיחור. ברציפי התחנות הרצלייה, בית יהושע, בנימינה, חדרה, חיפה מרכז השמונה, לוד ובית שמש לא היה לוח אלקטרוני, והמידע על הרכבות העומדות להגיע ניתן בקופת הכרטיסים או במערכת הכריזה בלבד.

מעקב
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

8. במסגרת פרויקט זה נבחר זכיין במכרז בינלאומי אשר החל עבודתו בשנה האחרונה.
השלמת הפרויקט מתוכננת לשנת 2012/3. כיום הפרויקט נמצא בתהליך, ופיילוט ראשון ייערך כבר בסוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 337.

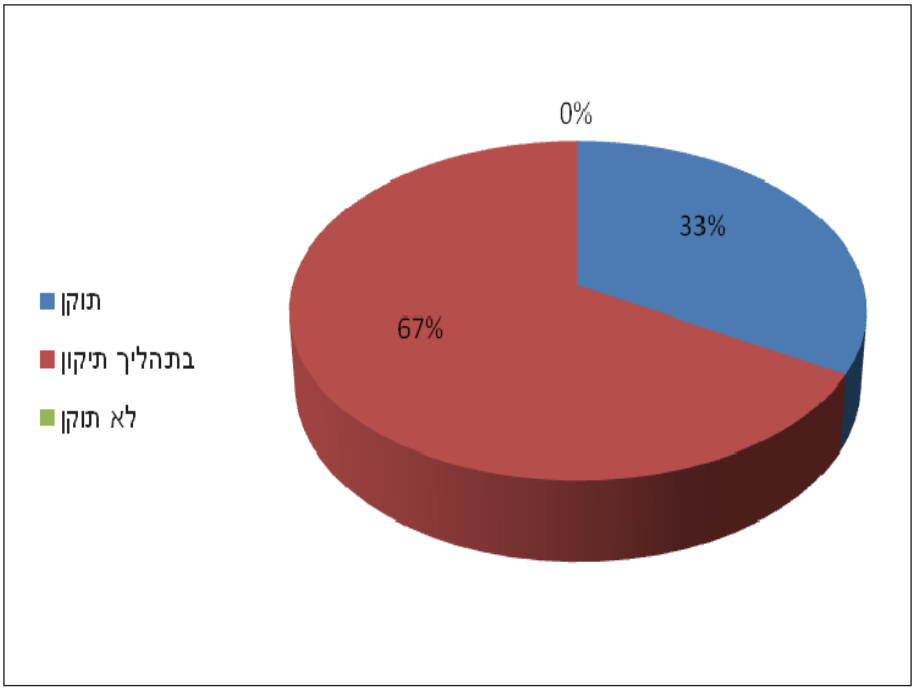
ליקוי

9. הרכבת לא הכינה נוהל טיפול בתלונות הציבור הקובע את סדרי הטיפול בכל תלונה, סמכויות המטפלים בתלונות, אופן הטיפול והדיווחים הנדרשים בנושא התלונות. נמצא כי התשובות למתלוננים לא הבהירו מה הן הפעולות שהרכבת נקטה על מנת לשפר את הטעון שיפור, ובתלונה אישית נגד עובד - אילו צעדים היא נקטה כדי למנוע מקרים דומים בעתיד.

מעקב

9. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 338.

מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

מכון וינגייט – היבטים בפעילותו

הגופים המבוקרים: מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט; משרד האוצר; משרד החינוך; משרד המשפטים; משרד התרבות והספורט; מינהל מקרקעי ישראל; רשות החברות הממשלתיות

ליקוי

1. הרכבו של חבר הנאמנים לא היה תקין - מספר החברים עלה על המספר המותר על פי התקנון התקף באותה עת, וחברים שתוקף מינוים פג השתתפו בישיבות ובהצבעות שקיים חבר הנאמנים, לרבות בעניין הגדלת מספר חבריו. קודם להצבעה בנושא הגדלת מספר החברים בחבר הנאמנים היה על חבר הנאמנים לוודא מיהם החברים שמינוים בתוקף והם רשאים להצביע. על חבר הנאמנים לבדוק את ההחלטה האמורה ולבחון גם את שאר ההחלטות שקיבל בעבר בהרכב בלתי תקין זה. על חבר הנאמנים לקבוע, לפני ביצוע שינוים בתקנון, מיהם החברים שמינוים בתוקף והם רשאים להצביע.

מעקב
מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

1. חוקיות אופן קבלת ההחלטה בדבר שינוי התקנון נבחנה ונמצא כי היה מניין חוקי לקבלת החלטה זו. ממצאי בחינה זו יוצגו בפני חבר הנאמנים בישיבתו הבאה. המכון ימשיך ויקפיד על תהליך תקין של קבלת החלטות.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 339.

ליקוי

2. בתקנון פברואר 2009, נוסף סעיף ובו צוין: "האסיפה מחליטה ...[כי] חבר שנכנס על בסיס אישי ולאחר מכן הפך כחבר [בתוקף תפקידו] ישמור על חברותו האישית כאשר יסיים את תפקידו. בתקופה בה הינו חבר [בחבר הנאמנים], יינתן בידו כח הצבעה בן קול אחד בלבד. [חבר הנאמנים ער] לכך שעם סיום התפקיד וקבלת חבר חדש תחתיו מתוקף התפקיד, מספר החברים יעלה על 55 חברים, וככל הנדרש יראו עניין זה כשינוי תקנון". כפועל יוצא מהוספת הסעיף, ארגון ספורט הממנה

חברים בתוקף תפקידם לחבר הנאמנים יוכל להגדיל את השפעתו. הדבר נעשה באמצעות מינוי נציגים חדשים שימונו תחילה על בסיס אישי ואחר כך ימונו בתוקף תפקידם ויישארו כחברים בו על בסיס אישי לאחר שיסיימו את תקופת מינוים בתוקף תפקידם. לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי שייקבע מספרם המרבי של חברי חבר הנאמנים, כדי למנוע ניסיונות של ארגונים שונים המיוצגים בו להגדיל בדרך זו את יכולת השפעתם על ההחלטות שמקבל חבר הנאמנים.

מעקב

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 340.

ליקוי

3. על המכון לברר את נסיבות היעדרותם של חברי חבר הנאמנים ולמצות את ההליך המתחייב מכך בהתאם לתקנון. כדי שישיבות חבר הנאמנים יתקיימו בנוכחות מספר ראוי של משתתפים, ראוי לשקול לכלול בתקנון הוראות לפיהן חברים במינוי אישי המתקשים להשתתף בישיבות חבר הנאמנים כנדרש יוכלו להיות מוחלפים באחרים; אשר לחברים בתוקף תפקידם המתקשים להשתתף בישיבות חבר הנאמנים כנדרש תיקבע אפשרות לשלוח נציג מטעמם.

מעקב

3. המכון מקפיד כבר כנדרש על נוכחות החברים באסיפות חבר הנאמנים ובהתאם להתייחסות החברים שנעדרו, נבחנת המשך חברותם בהתאם לתקנון המכון.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 340.

ליקוי

4. הטיפול בבחינת מעמדו המשפטי של המכון והדיונים בשאלה אם הוא עמותה ממשלתית מתמשכים זמן רב מדי. בקרב היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה לא שררה אחידות דעים בנושא, ולמרות זאת הם לא גילו די נחישות ולא הביאו לכלל סיום את טיפולם בעניין. כשנדרשו להכריע בין הדעות השונות בנושא, היה עליהם להביא את חילוקי הדעות ביניהם להכרעתו של היועץ המשפטי לממשלה ולהכרעתם, בהתאם

לדעת היועץ המשפטי לממשלה, של שר החינוך בשעתו ושל שר המת״ס. זאת, חרף קיומה של עתירה לבג״ץ שעסקה בין השאר בנושא זה וחרף הודעה לבג״ץ שנעשים מאמצים להסדרת העניין ודחיית העתירה בהנחה שהדבר ייעשה ״ללא דיחוי נוסף״. מן הראוי שהדבר ייעשה עתה בלא דיחוי ושהדברים יובהרו ויוכרעו כנדרש.

מעקב

4. מעמדו המשפטי של המכון מצוי בטיפולם של הגורמים הרלוונטיים.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 340.

מעקב
משרד התרבות והספורט

4. התקיימו דיונים לגבי הצעה להחלטה בעניין מכון וינגייט, המשרד מקיים דיונים נוספים עם גופי הספורט במטרה להגיע להסכמה רחבה ככל האפשר עימם טרם הפצת הטיוטה למשרדי הממשלה.
ראה הערות רה״מ 60 ב׳ עמ׳ 340.

ליקוי

5. לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד התרבות והספורט, משרד המשפטים והמכון לבחון ביסודיות ובדחיפות את סוגיית ניגוד העניינים האפשרי שאליו עלולים להיקלע חברי מוסדות המכון, נוכח תפקידיהם במשרדי הממשלה ובגופים אחרים, לקבוע כללים ברורים בעניין עצם חברותם ובדבר השתתפותם בדיונים שיש בהם חשש לניגוד עניינים ולנקוט בהקדם את הצעדים הדרושים ליישומם. על המכון לקבוע כללים להשתתפותם בדיונים של חברים בוועד המנהל שמייצגים גופים מתחרים למכון או גופים הקשורים לפעילות המכון בעת שנדונים נושאים הקשורים לגופים אלה.

מעקב
מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

5. גובשה טיוטת כללים שתובא לדיון בוועד המנהל.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 342.

מעקב
משרד התרבות והספורט

5. בכוונת המשרד לפנות למשרד המשפטים לשם בדיקת נושאים הנוגעים לניגוד עניינים של נציגים שאינם עובדי מדינה, לאחר גיבוש התשתית העובדתית הנדרשת.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 342.

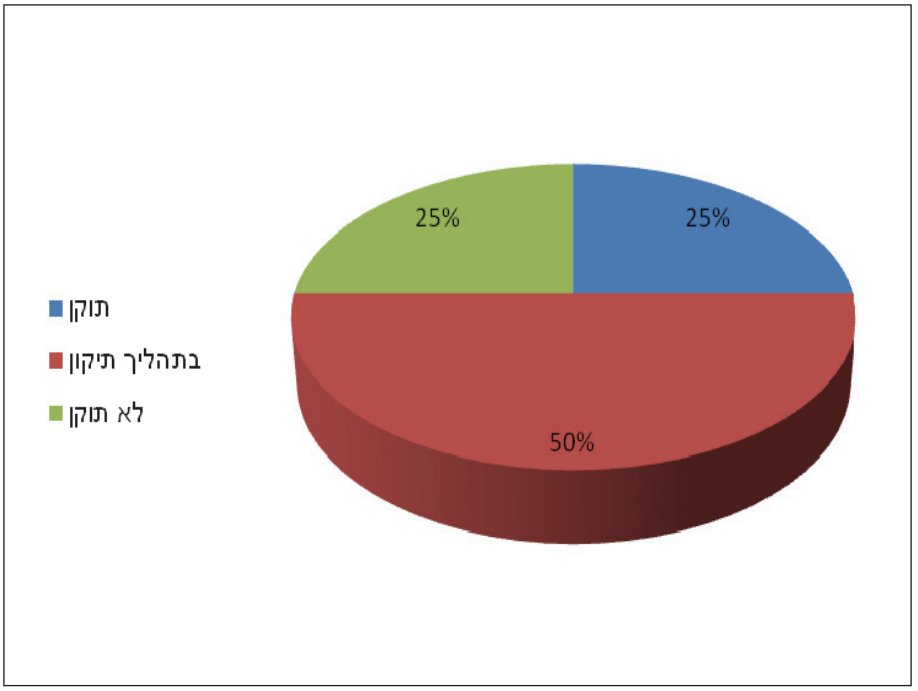
ליקוי

6. מינהל מקרקעי ישראל ציין בתשובתו למשרד מבקר המדינה מנובמבר 2009, בין היתר, כי "תנאי החכירה עם המכון נקבעו בהחלטת הנהלה, לפיהם, בגין עסקת העבר ישולמו [דמי חכירה שנתיים] מופחתים בשיעור 2% לשנה, לשבע השנים אחרונות, ובגין חידוש החכירה (לשנת 1999) ישולמו דמי היוון בשיעור 18.2% מערך הקרקע". כמו כן ציין מינהל מקרקעי ישראל כי במאי 2009 נקבע שעל המכון להמציא לו דוח הכנסות של חמש השנים האחרונות כדי "להזמין שומה לקביעת ערכי הקרקע"; באוגוסט 2009 הוא סיכם עם המכון כי לאחר שימציא את המסמכים והמידע שנתבקשו ממנו "יבחן הבינוי בפועל [במכון] ביחס לתכנית המפורטת החלה על השטח".

מעקב
מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

6. נערך סיור של מינהל מקרקעי ישראל בשטחי המכון ונמשכים המגעים בין המינהל למכון בעניין זה.
ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 343.

רשות שדות התעופה

רשות שדות התעופה

סדרי פרישת עובדים ברשות שדות התעופה

הגופים המבוקרים: משרד האוצר – הממונה על השכר; רשות שדות התעופה

ליקוי מספר 1 תוקן. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 345.

ליקוי

2. לפי התכנית שאישר הממונה על השכר, מתן דרגת פרישה הותנה בגובה שכר העובד יחסית לשכר הממוצע במשק ובאי-קבלת דרגה בשנת העבודה שקדמה למועד הפרישה. בדיקת 13 תיקי עובדים שפרשו במסגרת תכנית הפרישה העלתה שהרשות העניקה לשמונה מהם תוספת של דרגה אחת או שתיים אף שלא עמדו בתנאים לקבלתן. הרשות נתנה לכל הפורשים הטבות נוספות שלא נכללו בתנאי התכנית. הרשות שילמה סכומים גבוהים לרבים מעובדיה הבכירים שפרשו והעניקה להם הטבות חריגות. סדרי האישור של תנאי פרישת עובדים המועסקים לפי הסכמי עבודה אישיים, לרוב עובדים בכירים, מעידים על תפקוד ארגוני לא תקין של הרשות. הדבר התבטא בעיקר בהיעדר אמות מידה ונהלים לקביעת תנאי פרישה חריגים. על הנהלת הרשות לגבש מדיניות בעניין זה וכללים ברורים לכל שלב ושלב בהליך הפרישה של העובד. הממונה על השכר התנה את מתן ההטבות לעובדים שפרשו במסגרת תכנית הפרישה בביטול תקן העובד, ולחלופין, בביטול משרה אחרת. הביקורת העלתה שאין בידי הרשות נתונים בעניין התקנים שבוטלו בעקבות התכנית, ולכן אי-אפשר לדעת אם הושגו יעדי התכנית.

מעקב
רשות שדות התעופה

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60ב' עמ' 346.

ליקוי

3. בבדיקת הסדרי הפרישה של שבעה העובדים הבכירים שפרשו בשנים 2005-2008 הועלה שהרשות שילמה להם תשלומי פרישה (ובכלל זה סכומים שהפרישה עבורם לקופת גמל) בסך כ-84,000 ש"ח עד 1.44

מיליון ש״ח, שהם שווי ערך לתשלומי פרישה של 98% עד 267% משכר של חודש עבור כל אחת משנות עבודתו של העובד. לא נמצאו מסמכים המתעדים את נימוקי הנהלת הרשות להמלצתה להעניק לעובדים הפורשים תשלומים נוספים על אלו הקבועים בהסכמי העבודה האישיים. הביקורת העלתה שאין ברשות נהלים לגבי הטיפול בפרישה של עובד שהועסק לפי הסכם עבודה אישי. כמו כן, לא נקבעו אמות מידה אם העובדים הפורשים זכאים לקבל שכר בגין פרק הזמן בין המועד למתן הודעה מוקדמת לבין מועד הפסקת העבודה, בלא לעבוד בפועל.

מעקב

3. גיבוש מערכת הכללים, אמות המידה והעקרונות המנחים לגבי הטיפול בפרישת עובדים בחוזה אישי, מתוכנן להסתיים עד סוף שנת 2010.
ראה הערות רה״מ 60ב׳ עמ׳ 346.

ליקוי

4. ממסמכי הרשות עולה שמשרד האוצר התנה את המשך מתן הפטור ממס בצעדים ממשיים של הרשות להקמת קופת הגמל. עד מועד סיום הביקורת לא הוסדר נושא הפטור ממס. ממסמך של הרשות מתחילת שנת 2009 עולה שהמס על רווחי היעודה לשנים 2003-2007 הוא 237 מיליון ש״ח, והוא עדיין תלוי ועומד.

מעקב

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

חלק שלישי

מעקב אחר תיקון לקויים מדוח 60א'
של מבקר המדינה

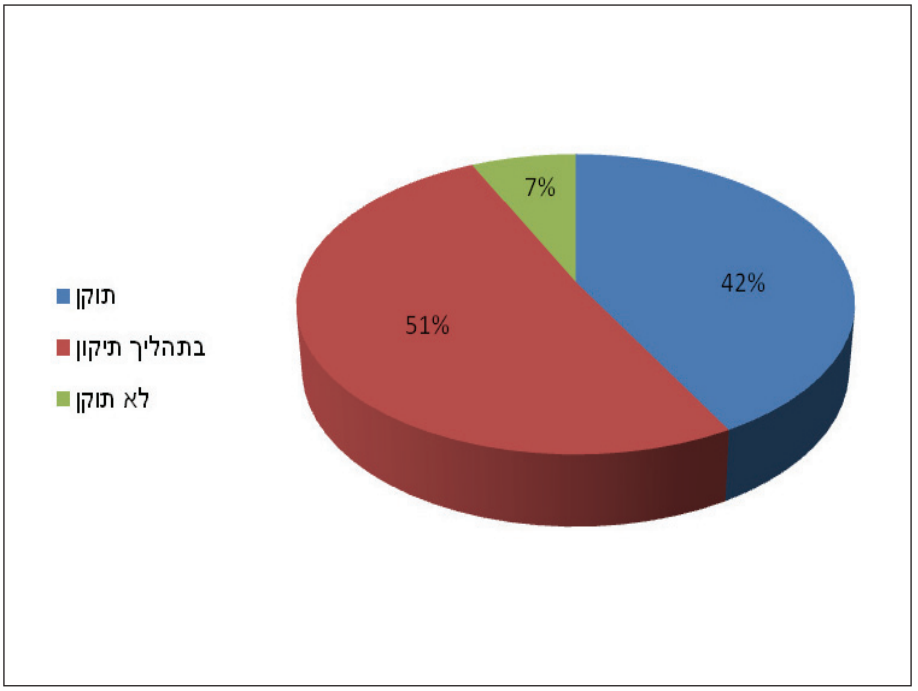
מעקב אחר תיקון הליקויים - דוח 60א'

סיכום כלל משרדי

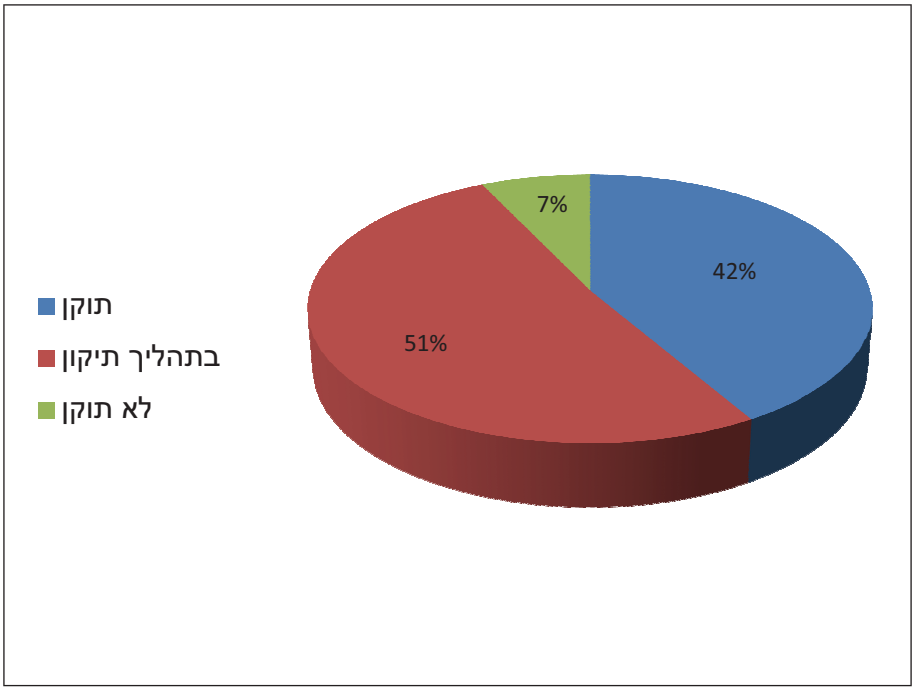
משרד	סה"כ ליקויים	א	ב	ג	א%	ב%	ג%
אוצר - החשב הכללי	12	9	1	2	75%	8%	17%
אוצר - רשות החברות	7	0	7	0	0%	100%	0%
ביטחון וצה"ל	117	49	60	8	42%	51%	7%
בריאות	12	12	0	0	100%	0%	0%
השלטון המקומי	17	0	17	0	0%	100%	0%
נמל אשדוד	7	0	7	0	0%	100%	0%
נציבות - משני	3	0	0	3	0%	0%	100%
תמ"ת	5	4	1	0	80%	20%	0%
אוצר - משני	2	2	0	0	100%	0%	0%
תיירות - משני	1	0	1	0	0%	100%	0%
סיכום כללי 60א'	183	76	94	13	42%	51%	7%

מעקב אחר תיקון הליקויים - דוח 60א'

סיכום כלל משרדי

מערכת הביטחון

מערכת הביטחון

היערכות משרד התחבורה למתן שירותי תובלה למשק האזרחי והיערכות צה"ל לגיוס כלי רכב בשעת חירום

הגופים המבוקרים: משרד התחבורה, משרד הביטחון, צבא ההגנה לישראל

ליקויים 15-12 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 16-15.

ליקוי

1. על פי החוק, לצה"ל קדימות בגיוס כלי רכב בשעת חירום. נמצא, כי הקצאת משאבי התובלה במשק בין צורכי צה"ל לבין צורכי המשק האזרחי נעשית בלי שקיים גורם-על שלו ראייה מתכללת, שתאפשר להביא בחשבון את כל השיקולים, ותאזן בין שתי מערכות אלו.

מעקב
משרד הביטחון

1. במחצית יוני 2010 הוקמה ועדה אותה מרכז ר' חטיבת תשתיות ברח"ל המורכבת מנציגי צה"ל/אט"ל, משרד התחבורה, מינהל הדלק ומרכז הדלק בצה"ל.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 7.

ליקוי

2. בשנת 2002 ערכה חברה אזרחית עבור מטה מל"ח (משק לשעת חירום) ארצי דוח שבחן, בין היתר, את כושר התובלה הקיים במשאיות ובתומכים לעומת הביקושים החוזיים לשירותי תובלה לספק את שירותי התובלה הדרושים בשעת חירום. הדוח כלל תכנית לשיפור ההיערכות של הרשות לתובלה. לא נמצאו סימוכין לכך שהדוח נדון במשרד התחבורה ובמטה מל"ח ארצי, ושהרשות לתובלה נערכה בהתאם להמלצותיו.

מעקב

2. במהלך חודש יוני 2010 הסתיים תהליך העדכון של תרחיש הייחוס ברשות התובלה היבשתית ורשות ההיסעים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 8.

ליקוי

3. הרשות לתובלה לא בחנה ולא עדכנה את הנתונים משנת 2002, המתייחסים לביקוש לשירותי תובלה, אף על פי שמאז חלו שינויים בגודל האוכלוסייה ובמבנה ענף התובלה במשק. כתוצאה מכך, אין לרשות לתובלה תמונת מצב עדכנית של נתוני הביקושים החוזיים בשעת חירום.

מעקב

3. הגוף אשר כותב את תרחישי הייחוס לרשות התובלה היבשתית ורשות ההיסעים הינו גוף המופעל בין השאר על-ידי רח"ל בהתקשרות חוזית ואשר כתב בעבר גם את תרחיש הייחוס למערך מל"ח.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 8.

ליקוי

4. למרות ההחרפה באיומים על העורף, שיש בהם אף כדי להעצים את הדרישות לשירותי תובלה למשק האשרחי, לא חלו שינויים מהותיים בסדרי חלוקת אמצעי התובלה בין צה"ל למשק האזרחי, ולא צומצמו החוסרים, שעליהם הצביע הדו"ח. מטה מל"ח ארצי והרשות לתובלה לא פעלו מול הדרגים הגבוהים בצה"ל ומול שר הביטחון, כדי להביא לשינוי יסודי במצב.

מעקב

4. הנושא הוצג בפני הוועדה בדיוניה בחודש יוני 2010 ויבחן במסגרת עבודת הוועדה שהוקמה לשם כך.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 9.

ליקוי

5. מטה מל"ח ארצי מעביר לסגן שר הביטחון דוח כוננות חודשי, הכולל בין היתר, נתונים המתייחסים למצאי המשאיות והתומכים הקיים בפועל, לעומת נתוני הביקושים החוזיים בשעת חירום, שכאמור לא נבחנו משנת 2002. במהלך הביקורת הסתבר שקיימים חילוקי דעות בין מטה מל"ח ארצי לבין הרשות לתובלה בנוגע לשאלה אם נתוני

המצאי שבדו"ח הכוננות מצביעים על קיומם של חוסרים במספר כלי הרכב העומדים לרשות המשק האזרחי או לאו.

מעקב

5. מתבצעות בדיקות באופן שוטף בעבודת המטה של רח"ל עם משרדי התחבורה והתמ"ת. צורת הצגת הנתונים שונתה, וכיום היא בהירה יותר.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 11.

ליקוי

6. בהתאם להבנות שהושגו בין מטה מל"ח ארצי והרשות לתובלה לבין צה"ל, 30% מהמשאיות שיעמדו לרשותם של משרדי ההובלה (המהווים מפעלים חיוניים של הרשות לתובלה) בשעת חירום יהיו משאיות אורגניות. בפועל רק כ-13% מכלי הרכב במשרדי ההובלה הם כלי רכב אורגניים.

מעקב

6. על-פי דיווחי משרד התחבורה הרשות לתובלה יבשתית לרח"ל, הדבר בוצע. החל מיוני 2010 שחרור כלי רכב למפעלים חיוניים נעשה על-פי קריטריונים שנקבעו כאשר לא בכל המקרים השחרור עומד על 100 אחוז. הקריטריונים מופיעים בחוברת שנכתבה לאחר עבודה משותפת בין מרכז לאו"מ (המרכז לגיוס אמצעים וריתוק משקי) לרח"ל ומשרדי הממשלה הנוגעים בדבר.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 11.

ליקוי

7. הרשות לתובלה לא קבעה למשרדי ההובלה את מספר כלי הרכב, ובהתאמה לכך את התקנים למספר הנהגים הדרוש, כדי שאלו יוכלו לתת מענה לביקושים החזויים לשירותי תובלה, שיופנו אליהם בשעת חירום. כמו כן, מספר הנהגים שהוקצו לרשות לתובלה, אינו עונה למצאי המשאיות הקיים בפועל.

מעקב

7. הנושא אמור להסתיים במהלך החודשים יולי-אוגוסט 2010, לאחר עדכון תרחיש הייחוס של רשות התובלה היבשתית.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 12.

ליקוי

8. מאז שנת 2006 לא נערכו השתלמויות לנהגים שאינם מקצועיים, האמורים להפעיל רכב כבד בשעת חירום. הדבר פוגע בכשירותם של נהגים קיימים ומונע את צירופם של נהגים נוספים.

מעקב

8. מתקיים תהליך עבודת מטה בין הרשות לכוח-אדם בשעת חירום לבין מועצת המובילים, ומתוכנן פיילוט של הכשרת הנהגים על-ידי חברות ההובלה, בסיוע כספי של משרד התמ"ת. צפי לסיום סוף 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 13.

ליקוי

9. עקב מצבה הרעוע של הצנרת להובלת דלק ובעיות שעלו בהפעלתה, הקים צה"ל לצורך גיבוי פלוגות נוספות להובלת דלק בשעת חירום, המבוססות על מכליות דלק של המשק האזרחי. הדבר הביא לצמצום משמעותי בכמות מכליות הדלק שנותרה לרשות לתובלה, וכתוצאה מכך, לצמצום חריף ביכולתה לספק דלק בשעת חירום למשק האזרחי.

מעקב

9. המשא ומתן להשמשת קו ההזרמה לדלק הסתיים במחצית 2010. נחתם חוזה בין המשרד לקצא"א, ובו סוכם כי הקו יושמש על-ידי קצא"א במימון המשרד. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי פתרון זה כרוך בהוצאות כספיות כבדות ומשך ביצועו עשוי לארוך מספר שנים עד להשמשת הקו. לאור האמור לעיל הפתרון יהיה רלבנטי רק בעוד מספר שנים, ועד אז יהיה צורך בהספקת דלק באמצעות מיכליות, ולא באמצעות הזרמה ישירה לבסיסים הרלבנטיים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 13.

ליקוי

10. היערכותה של הרשות לתובלה לשעת חירום מצטמצמת, בעיקר, להבטחת פעילותם של משרדי ההובלה, המהווים מפעלים חיוניים שלה, ללא ראייה מתכללת ושליטה ובקרה על משאבי התובלה במשק, במטרה להביא למיצוי יעיל יותר שלהם בשעת חירום. מכלול הממצאים מעמיד בספק את יכולתה של הרשות לתובלה לספק את שירותי התובלה הנדרשים למשק האזרחי בשעת חירום. הדבר מקבל משנה חשיבות נוכח התגברות האיומים על העורף האזרחי בשנים האחרונות

מעקב

10. ראש רח"ל נפגש בנושא עם מנכ"ל משרד התחבורה ואכן קיים שיפור בכל הקשור להיערכות המשרד למצבי חירום, כמו כן קיים תהליך בתוך המשרד לשיפור הערכת רשות התובלה היבשתית לחירום.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 14.

ליקוי

11. חלוקת משאבי התובלה לשעת חירום משליכה על היערכותם של המשק הצבאי ושל המשק האזרחי, דבר המחייב קביעת מדיניות עקרונית של אט"ל כדרג מטכ"לי. על אף זאת, מרכז לאו"ם קיבל החלטות בתחומים מרכזיים של מדיניות באופן עצמאי, ללא מעורבות אט"ל.

מעקב

11. הנושא ייבדק על-ידי הוועדה כמפורט בסעיף 1 לעיל ובסופו של התהליך יוצגו ההמלצות לאישור מטה אט"ל.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

11. לנושא קביעת מדיניות גיוס כלי רכב לצה"ל – על-פי הנחיית ראש חטיבת לוגיסטיקה באט"ל נושא הפעלת מרכז לאו"ם וסוגיות בתחום האופרטיבי יאושרו על-פי מדרג הסמכויות הקבוע באט"ל: ראש מחלקת לוגיסטיקה/ראש חטיבת לוגיסטיקה/ראש אט"ל . סוגיות ארגון ותקינה מאושרים דרך קבע על-ידי רמ"ח תכנון וארגון/רמ"ט אט"ל .
המרכז לגיוס אמצעים וריתוק משקי (לאו"ם) הציג את המלצותיו בתחום מדיניות/פעילות המרכז (גיוס/אי גיוס, מקדמי אבטחה,

שנתונים וכו') למטה אט"ל וקיבל את אישורו בדצמבר 2009.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 15.

ליקוי

16. מאחר שסוגיית כלי הרכב היא אחת מאבני היסוד בהיערכותו של המשק לשעת חירום ונוכח החרפת האיומים על העורף, משרד מבקר המדינה חוזר על המלצתו משנת 2000 על הצורך בדיון מחודש בנושא חלוקת המשאבים בין צה"ל לבין המשק האזרחי. מתוקף אחריותו הכוללת של שר הביטחון לטיפול בעורף במצבי חירום, ראוי שסוגיה זו תידון בר־שות החירום הלאומית, כדי שזו תבחן, בשיתוף עם ראש אט"ל, בהיותו הסמכות העליונה בצה"ל ליישום החוק, ועם הרשות לתובלה, את סדרי העבודה הקיימים ואת הצעדים הדרושים כדי להביא למיצוי מיטבי של פוטנציאל כלי הרכב במשק.

מעקב
משרד הביטחון

16. הוועדה, שהוקמה על בסיס החלטת ממשלה בק-11 מ-16 במרס 2010, קיימה ישיבה ראשונה בה גם מינתה וועדת משנה לבחינת מספר סוגיות. הוועדה התכנסה בשנית ביום 28.6.2010 ואמורה לסיים את עיבוד מסד הנתונים המשותף לצורכי צה"ל ומשרד התחבורה, למול הפוטנציאל של משק הרכב האזרחי, במהלך יולי 2010. על בסיסו של מסד זה תיעשה הערכת מצב ועבודת מטה כוללת לרבות הסדרת הכשרת והשלמת ההקצאות הנהגים ושאר העניינים הרלבנטיים המוצגים בדוח הביקורת. הוועדה תגיש את המלצותיה בחודש ספטמבר 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 17.

משמר הגבול - ארגון ותקינה

הגופים המבוקרים: המשרד לביטחון פנים, משטרת ישראל, משרד הביטחון, צבא ההגנה לישראל

ליקוי

1. פקודת הארגון אמורה להגדיר את הייעוד, את המשימות ואת אתרי הפריסה של תתי-הארגון במ״י, ואת התקן המפרט את המצבה הקבועה של כוח האדם והציוד של תתי-הארגון. במועד סיום הביקורת לא היו למ״י הוראות ונהלים בתחום הארגון והתקינה, המפרטים את המטרה, המשמעות של פק״א, מרכיביה ואופן גיבושה, דרכי אישורה, ובכלל זה הגורמים המאשרים את הפצתה, והאופן שבו יש לעדכנה.

ליקוי

2. אגף התכנון במ״י לא פרסם פקודת ארגון ל-26 יחידות מג״ב ת״פ מ״י, אף שבמועד סיום הביקורת שירתו בהן למעלה מ-1,000 שוטרים, המהווים כ-20% מכלל שוטרי מג״ב ת״פ מ״י. למרות הפערים הגדולים בין התקינה שנקבעה בפקודת ארגון ובין התקינה במועד סיום הביקורת של יחידות רבות במג״ב, ופערים בין התקן והמצבה ביחידות השונות, לא ערכו אג״ת ומג״ב בחינה של המשמעויות המבצעיות הנובעות מקיומם של פערים אלה והשפעתם על יכולתן של היחידות לקיים את הייעוד והתפקידים שנקבעו בפקודת ארגון ואת התפקידים בפועל שהוטלו עליהן, ולא פרסם להן פקודת ארגון מעודכנות. בנוסף לכך, אגף תכנון במשטרת ישראל לא בדק ולא עדכן את פקודות הארגון של יחידות מג״ב, למרות השינויים הרבים והמשמעותיים שעברו בשנים האחרונות, ובכלל זה שינוי בהיקף המשימות, בגזרות הפעולה ובתחומי האחריות.

מעקב
משטרת ישראל

1-2. קיימת טיוטת מכרז לשכירת שירותי חברה. הטיוטה נמצאת בסבב הערות אחרון לקראת פרסום המכרז.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 18.

ליקוי

3. משטרת ישראל לא הגישה טיוטות פק״א לאישור המשרד לבט״פ, ולא דיווחה למשרד על שינויים ארגוניים המהווים שינוי מהותי בפעילות היחידות, ועל מקרים שבהם הפער בין התקן לבין המצבה ביחידות מג״ב הגיע לכדי עשרות אחוזים, אף על פי שמשמעותם של פערים כאלה היא שינוי מהותי באופן ביצוע המשימות; זאת בניגוד להוראות המשרד לבט״פ. עקב כך לא היה ביכולתו של המשרד לבט״פ לוודא, כי ניתן לממש את הפקודות ואף לפעול להקצאת המשאבים הנדרשים לכך, ולא היה ביכולתו לבקר את השינויים הארגונים שעשו מ״י ומג״ב.

מעקב

3. משטרת ישראל הגישה טיוטה לפקודת הארגון (פק״א) לאישור המשרד לביטחון פנים וקיבלה את אישור המשרד ביום 27.6.10 לפרסום הפק״א. בתאריך 4.7.2010 פורסמה פק״א עדכנית בהתאם וכמתחייב.

ליקוי

4. בשנים 2006-2008 הקימה משטרת ישראל שבע פלוגות חדשות לשיפור הביטחון האישי בערים. הקמתן של יחידות אלו התבססה על ההנחה, כי מדובר ביחידות זמניות, ולפיכך היא לא לוותה בפרסום של פק״א. עד מועד סיום הביקורת לא פרסם אג״ת פק״אות לפלוגות האמורות אף שחלפו למעלה משנתיים ממועד ההקמה של הפלוגות הראשונות, ואף על פי שהמטה הארצי האריך את מועד הפעלתן עד יוני 2009. אג״ת גם לא פרסם תקינה לציוד הנדרש לפעולתן של פלוגות אלה. הפלוגות צוידו חלקית, וחלק מהציוד אף לא היה תקין, לרבות בעיות בטיחות.

מעקב

4. שבע הפלוגות החדשות הינן פלוגות זמניות שהוקמו ברובן על חשבון פלוגות קיימות אחרות (לרבות מקורות כח-אדם ואמצעים). עתיד הפלוגות יוכרע בזמן הקרוב. אם יסוכם על מיסודן ויוגדר המקור התקציבי למיסוד, יפורסמו פקודות ארגון בהתאם לרבות השינוי המתבקש בתקינת כח-אדם ואמצעים.

ליקוי

5. במאי 2007 קבע המפכ״ל, כי חמש הפלוגות שהוסטו מפעילות הביטחון השוטף לטובת הביטחון האישי בערים, תעבורנה הכשרה של 12 שבועות לקראת פעילותן המבצעית החדשה. עד מועד סיום הביקורת עברו הפלוגות האמורות הכשרה של שבועיים בלבד, דבר הפוגע בכשירות המבצעית הרצויה כפי שהגדיר המפכ״ל.

מעקב

5. שתי פלוגות מתוך החמש עברו הכשרת יסמ״ג (יחידת סיור מג״ב). במהלך שנת 2010 מתוכננת הכשרה לשאר הפלוגות.

ליקוי

6. על אף שהנתון הנוגע למספר התקנים המאושר לאיוש בשנת תקציב מסוימת על מרכיביו מופיע בהצעת התקציב של המשרד לבט״פ, המשרד אינו עורך עליו בקרה, והוא איננו משמש את מ״י או את מג״ב בניהול השוטף של מצבת כוח האדם. בסוף נובמבר 2008 הייתה מצבת שוטרי מג״ב בקבע גבוהה מהשיא המאושר ב-196 משרות. המשרד לבט״פ לא פנה למשרד האוצר, אשר ממילא לא פנה לוועדת הכספים של הכנסת בנוגע לחריגה זו כדי שהיא תאושר כמתחייב בחוק התקציב.

מעקב
המשרד לביטחון פנים

6. המשרד עורך בקרה שוטפת שהוגברה בחודשים האחרונים, בכל הנוגע לסוגיות התקינה במשטרת ישראל, ובכלל זאת: התקנים הוירטואליים, קיצוץ 13%, תופעת ה״פיקציות״, הרפ״ק הגמיש ועוד. כחלק ממדיניות בקרה זו נקבעו דיוני בקרה חד-רבעוניים לסריקת התוכניות לטיפול בתופעות השונות עליהן הצביע מבקר המדינה ולבקרה אחר עמידת משטרת ישראל בקצב מימושן. בנוסף, מתקיימת התדיינות שוטפת בין המשרד לביטחון הפנים ומשרד האוצר בכל הנוגע להיקף תקני כוח-האדם במשטרת ישראל, המשפיע באופן ישיר על החריגה בתקנים הקיימת במשטרת ישראל.

ליקוי

7. בשנים 2006 ו-2007 היה מספר התקנים שאישר אג"ת כמענה לצרכים המבצעיים של כל יחידות מ"י (ובכלל זה יחידות מג"ב) גבוה מהשיא שאושר בתקציב באותן השנים בכ-1,100 תקנים. תקנים עודפים אלה מכונים במ"י "תקנים וירטואליים". קיום "תקנים וירטואליים" פוגע בבקרה ובפיקוח של גורמי המטה במשרד לבט"פ ובמ"י על התאמת הצרכים לתקן. כפועל יוצא מכך, אין ודאות כי האיוש וחלוקת הציוד ליחידות מג"ב הוא מיטבי.

מעקב
משטרת ישראל

7. במסגרת הפק"א קיימת תכנית הצטיידות הכוללת תקנון וחלוקת ציוד ליחידות מג"ב בהתאם למפתחות מקובלים במשטרת ישראל. הוכנה תוכנית תלת-שנתית להקצאת הציוד באופן מיטבי, בהתאם לתכנון, בכל שנת תקציב החל בשנת 2011 אמורים להיות מוקצים 15 מליון ש"ח לנושא בסך כולל 45 מליון ש"ח.
לגבי תקנים וירטואליים – למשטרה תכנית תלת-שנתית לביטול 600 תקנים וירטואליים, התוכנית החלה להתבצע בשנת 2009 בה בוטלו 200 תקנים וירטואליים. בשנת 2010 בוטלו 50 תקנים ועד סוף השנה אמורים להתבטל 150 תקנים נוספים. במקביל מוסדו 250 תקנים כנגד מקורות משאבים שהופנו לנושא. בשנת 2011 מתוכנן ביטול של 200 תקנים נוספים, ומיסודם של 250 תקנים אחרים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 20.

ליקוי

8. ב-10 יחידות מג"ב הייתה מצבת שוטרי הקבע גדולה ב-10% ויותר מהתקן שנקבע. תופעה זו בלטה במיוחד במטות מג"ב. בשמונה יחידות המוגדרות כיחידות מטה שירתו 331 שוטרי קבע לעומת 235 שוטרים שנקבעו בתקינה (חריגה של כ-41%).
ריבוי סוגי היחידות במג"ב הנדרשות למשימות דומות ואי-אחידות בגודלן גורם לחוסר יעילות בהקצאת משאבים ליחידות השונות ולחוסר יעילות של מערך ההדרכה.

מעקב

8. הנושא מורכב. לשם כך הוקם צוות בראשות סגן מפקד מג"ב וחברים בו רמ"ח אגף משאבי אנוש במג"ב וקציני אגף משאבי אנוש במרחבי מג"ב להסדרת הנושא.

ליקוי

9. במג"ב ובמ"י קיימת תופעה, המכונה בארגון "פיקציות", של קצינים ושוטרים הרשומים ונושאים במינוי לתפקיד על פי התקן ביחידה אחת, אך מוצבים ומשרתים בפועל בתפקידים אחרים באותה יחידה או ביחידה אחרת. מ"י טרם סיימה את הטיפול בתופעת ה"פיקציות" אף שהתחייבה לעשות זאת עד סוף שנת 2006. לתופעה "הפיקציות" תרם אג"ת, שלא תקנן די כוח אדם מנהלתי. השימוש הרווח בביטוי "פיקציה" במ"י יוצר מראית עין, שאין פסול בשימוש ברישום מדומה שאינו עולה בקנה אחד עם מינהל תקין.

מעקב

9. המשטרה פועלת באופן רציף לחיסול תופעת "הפיקציות" וזאת בהמשך להנחיית המפכ"ל, חלק מהפיקציות צומצמו והתהליך לחיסול התופעה נמשך.

ליקוי

10. נמצא פער מהותי בין המוכנות וההתכוננות של מערך המילואים לבין הכשירות המבצעית הנדרשת; הקצאת ימי המילואים לאימון המערך לא התאימה לדרישות המבצעיות של מפקדת מג"ב, ועקב כך נפגעה הכשרתו וכשירותו המבצעית; מג"ב לא תרגל את מערך המילואים בתרגילי גיוס ובתרגילים לחלוקת הציוד של פלוגות המילואים; כלי רכב, מכשירי קשר וציוד לחימה שהיו מיועדים למערך המילואים חולקו ליחידות אחרות במ"י, מתוך כוונה לאוספם ולחלקם ליחידות המילואים בעת הצורך. מ"י לא תרגלה חלוקה זו, ואמצעים אלה לא סופקו בעת גיוס כוחות המילואים במבצע "כאור היום". נמצא גם, כי ציוד בסיסי רב היה חסר, וציוד אחר אוחסן במחסני מערך המילואים בצורה לקויה הפוגעת בכשירותו.

מעקב

10. בדצמבר 2008 בוצע בהצלחה תרגיל גיוס שלדי למפקדות במסגרת תרגיל ארצי. כמו-כן במסגרת מבצע "גלימה לבנה"

(ביקור האפיפיור בארץ במאי 2009) גויסו 6 פלוגות, כל הפלוגות שהופעלו במבצע זה עברו הכשרה חד-יומית והצטיידו בהתאם למשימות. ההתייצבות למילואים בכל אחת מהפלוגות הייתה גבוהה. ההיענות הגיע למעלה מ – 80 אחוז.

ליקוי

11. כוחות מג"ב במחוזות (ת"פ מ"י) כפופים מבצעית למפקדי המחוזות במ"י שבתחומם פועלת מפקדת המחוז, וזאת מתוקף האחריות הטריטוריאלית שיש למחוז. כחלק מתפקידיו קיבל מג"ב אחריות משימתית למניעת פשיעה חקלאית במגזר הכפרי. השר לבט"פ לשעבר, מר אבי דיכטר, אף הגדיר בשנת 2007 את המגזר הכפרי כ"מחוז שביעי", הגדרה שתרמה לפערי תפיסה בנוגע להפעלת כוחות מג"ב במגזר הכפרי בין מחוזות מ"י לבין מג"ב. פערים אלה גרמו לפגיעה משמעותית ביעילות, בתכנון ובארגון כוחות מג"ב.

מעקב

11. בתום עבודת מטה מקיפה שארכה כשנה וחצי סוכמה תפיסת הפעלה, מוסדו הייעוד והתפקידים של החייל, לרבות כפיפויות פיקודיות, מבצעיות ומקצועיות במגזר הכפרי. הנושא מוסד במסגרת הפק"א ונתון לביקורת אחת לחודש במסגרת דיוני סטאטוס (תמונת מצב) על פעילות היחידות המתקיימים בראשות המפכ"ל.

ליקוי

12. בחלק מהפלוגות לשיפור הביטחון האישי בערים מועסקים שוטרים במעמד של "שוטר מוסף זמני". משך העסקתם הוא שישה חודשים, והעסקתם ניתנת להארכה לתקופות נוספות של שישה חודשים לפי צורכי מ"י. לשוטרים אלה מעמד נחות ממעמדם של שוטרי מ"י המשרתים בשירות קבע, והם אינם זכאים להטבות כספיות ולהכשרה מקצועית בדומה למשרתי הקבע. מ"י ומג"ב חרגו ממגבלה שקבעה הלשכה המשפטית בחוות דעתה להעסקת השמ"זים והעסיקה שוטרים במעמד שמ"זים באותן פלוגות עם שוטרים במעמד קבע.

מעקב

12. נושא עתיד השמ״זים (שוטר מוסף זמני) עדיין נבחן בעבודת מטה. היקף השמ״זים פחת באופן משמעותי. בזמן כתיבת הדו״ח (2009) היו 185 שמ״זים, כיום מועסקים 69 שמ״זים בלבד.

מערך הכליאה בצה"ל

הגופים המבוקרים: צבא ההגנה לישראל

ליקוים 4,7,12 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 23-27.

כללי

מעקב
משרד הביטחון

בנושא זה התקיימו מאז עריכת הביקורת שני דיונים בועדות שונות של הכנסת בהשתתפות נציגי מערכת הביטחון:
בועדת העלייה והקליטה: הועדה התכנסה לאור הממצאים המדאיגים התוצאתיים של ריבוי מספרם של עולים מאתיופיה ומחבר העמים (כשליש) מקרב כלל הכלואים בבתי הכלא הצבאיים. הדיון התקיים בהשתתפות קצין חינוך ראשי וגורמי גחל"ת (גורמי חזרה לשירות תקין), של אכ"א לשיקום וחזרה למסלול של כלואים.

בוועדה לענייני ביקורת המדינה, שביקרה בכלא 394 ואף ערכה דיון וסקירה בנושא זה, במהלכה קיבלה סקירה מפורטת על אופן תיקון הליקויים ויישום המלצות ביקורת המדינה.
בשניהם עמדה הכנסת על הטיפול המסור של צה"ל , הן במישור המניעתי והן בתנאי המעצר ושיקום האסיר.

ליקוי

1. שני בסיסי הכליאה נמצאים במתקנים ישנים בעלי תשתית פיזית ישנה מאוד, שאינה נותנת מענה סביר לחיילים הכלואים, כגון תשתית ביוב מיושנת, הגורמת לסתימות ולהצפות, ומערכת חשמל שאינה עומדת בעומס וגורמת להפסקות חשמל רבות. משנת 2000 נדונה בצה"ל תכנית להקים קריה משפטית וכלא מרכזי חדשים, אולם עד מועד סיום הביקורת טרם התקבלה החלטה על בנייתם. במסמכי מפקדת קצין משטרה צבאית ראשית צוין בעניין זה, כי כיוון שהנושא עומד על הפרק שנים מספר, אין משקיעים בתשתיות בבסיסי הכליאה. משרד מבקר המדינה מעיר, כי במצב זה נגרמת פגיעה קשה ומצטברת בתנאי הכליאה בשני בסיסי הכליאה.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

1. תנאי הכליאה והמחיה של הכלואים - תשתית פיזית - במסגרת תוכנית העבודה לשנים 2009 – 2011 אושר תקציב בסך 6 מש״ח לשיפור תשתיות בתי הכלא. גובשה תוכנית והחל מימושה (סכום של 4 מש״ח הועמד לשנת 2010 ולשנת 2011 יועמד סכום נוסף בסך 2 מש״ח).
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 22.

ליקוי

2. פלוגה לכליאת נשים קיימת בכלא 4 בלבד, ובה 70 מקומות כליאה בסך הכול. קיבולת זו איננה עומדת בצרכים של צה״ל במקומות כליאה לחיילות, ורבות מהן ממתינות ביחידותיהן פרק זמן ממושך ממועד הפסק שבו קיבלו עונש מחבוש ועד להגעתן לכלא 4. כמו כן, היו מקרים שבהם מפקדים התקשרו לכלא 4 כדי לבדוק אם יש מקום בפלוגת הכליאה לנשים, לפני שהטילו עונש מחבוש על החיילות.

מעקב

2. בעיית המחסור במקומות הכליאה לחיילות- לא מתוכננת הרחבת מקומות כליאה במתקן הכליאה לחיילות . ישנה הקפדה על אי ביצוע חריגה מתקני הכליאה קיימים.

ליקוי

3. ההפרדה הנדרשת בין סוגי הכלואים (עצירים, חבושים ואסירים) איננה נשמרת בשני בסיסי הכליאה בכל הנוגע לעצירים לפני משפט. זאת, בשל המספר הגבוה של עצירים לפני משפט בכל זמן נתון ; בשל התמשכות ההליך המשפטי כשרק בסיומו, כאשר ניתן פסק דין, עובר הכלוא לסטטוס של אסיר ; ונוכח מצוקת מקומות הכליאה.

מעקב

3. ההפרדה בין סוגי הכלואים השונים בשני בסיסי הכליאה -
א) בבסיס הכליאה 396 ככלל מתקיימות ההפרדות. כל חריגה מבוצעת באישור מפקד הבסיס, בהתאם לנתוני הכלוא,

קריטריונים ושיקולים נוספים. (הכלואים עוברים ועדת מיון תוך 24 שעות לקליטתם בבסיס הכליאה).

ב) ביחס לבסיס כליאה 394 לאור מספר ומצבת העל"מים (עציר לפני משפט) הרבים כל כלוא ובדגש לאוכלוסיות העל"מים עובר תהליך של ועדת מיון שבסופו משובץ בפלוגות. בהקשר זה אין הפרדה בין סטאטוס משפטי של הכלואים לאור היקפי על"מים אך קיימת הפרדה בהתאם לסוג העבירה, לאופיו של הכלוא ושיקולים נוספים.

ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 23.

ליקוי

5. בכל אחד משני בסיסי הכליאה קיימת מרפאה, הנותנת טיפול רפואי לכלואים ולסגל, ובמסגרת כל מרפאה פועלת גם מרפאת שיניים. תשובות הכלואים לשאלונים בנוגע לטיפול הרפואי מצביעות על רמת שביעות רצון נמוכה מאוד שלהם מהטיפול הרפואי בשני בסיסי הכליאה.

מעקב

5. הטיפול הרפואי לכלואים –

רפואת השיניים - מקרפ"ר/מחלקת רפואת שיניים יזמה והובילה עבודת מטה לשיפור שירותי רפואת השיניים בבסיסי הכליאה 394 ו - 396 כדקלמן:

(1) במהלך חודש אפריל 2009 הוצבה רופאת שיניים בסדיר במרפאות בסיסי הכליאה 394 ו-396. עם הצבתה השתפר תפקוד המרפאות באופן ניכר, ובכלל זה בתחום איכות הטיפול.

(2) השיפור נבדק בביקורות חוזרות של מחלקת רפואת שיניים בשתי המרפאות, בדצמבר 2009. בביקורת אלו ניתן לראות שיפור משמעותי באיכות הטיפול ובהספקי העבודה.

(3) מעבר לביקורות העיתיות, מתבצעת בקרה שוטפת על-ידי רופאי השיניים הפיקודיים.

שיפור שביעות רצון הכלואים מהטיפול הרפואי - במסגרת הפעילות לשיפור שביעות רצון הכלואים מהטיפול הרפואי בוצעה עבודת מטה בראשות קצין רפואה ראשי. להלן מסקנות עבודת המטה:

קיימת מגמה של שיפור בשירות הרפואי בבסיסי כליאה ויש להמשיך במגמה זו.

מספר הרופאים מתאים לדרישות הרפואה בבסיסי כליאה. יש לשמר את תמהיל החלוקה בין סדיר ואזרחים עובדי צה"ל.
יש לתעדף את הכלא ברופאים איכותיים בעלי יכולת ניהולית טובה.
גורמי או"ש משר"פ (חקר בנושא ארגון ושיטות במרכז לשירותי רפואה של מקרפ"ר) יבחנו את ניצול זמן הרופא בבסיסי כליאה, מספר החובשים והצורך במשרת עוזר ניהולי.
המרכז לשירותי רפואה ביצע באפריל 2010 סדנאות שירות ייעודית לסגלי הרפואה בבסיסי כליאה, כולל מפגש במרפאת ההדרכה בבה"ד 10.
האפשרות להגעת רופא משפחה מומחה כיועץ בתחומי אורתופדיה ועור למספר שעות בשבוע נבחן על-ידי מרכז שירותי רפואה, והוחלט כי בשלב זה לא ניתן ליישם זאת עקב מחסור ברופאים מומחים בתחום זה. הנושא יבחן שנית לקראת סוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 24.

ליקוי

6. הנתונים שנאספו מהשאלונים שהופצו לכלואים מצביעים על שביעות רצון נמוכה של הכלואים מהקשר שלהם עם הסניגורים הצבאיים: כ-62% מבין 199 המשיבים בשני בסיסי הכליאה לא היו מרוצים כלל או שלא היו כל כך מרוצים מהקשר עם הסניגורים הצבאיים.

מעקב

6. הקשר בין הכלואים ובין הסנגורים הצבאיים שלהם- מאז תחילת שנת 2010 מקיימת הסנגוריה הצבאית באופן שוטף תורנות ביקורים בכלא 394. בפועל, מבקר סנגור צבאי סדיר בכלא זה בתדירות של פעם עד פעמיים בשבוע. על-פי סיכום עם מפקד הכלא, הסנגור נכנס למתחם הפלוגות באופן המאפשר לו לקבל פניות גם מכלואים שאינם נמנים על "לקוחותיו" הישירים. בנוסף, נדרש כל סנגור להעביר דוח בתום כל ביקור לסנגור הצבאי הראשי לצורך עדכון. בכלא 396 החלו סנגורים בביקורים, כאשר הכוונה היא לקיים ביקורים של סנגור סדיר בתדירות של אחת לשבועיים, במתכונת דומה לזו המופעלת בכלא 394.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 24.

ליקוי

8. הנתונים העולים בתשובות לשאלונים מצביעים על שביעות רצון נמוכה מאוד מהמזון שמקבלים הכלואים: כ-92% מבין 163 המשיבים בכלא 4 אינם שבעי רצון כלל או לא כל כך שבעי רצון; בכלא 6 הגיע שיעור הבלתי מרוצים לכ-80% מבין 108 המשיבים על שאלה זאת. נתוני השאלונים מלמדים גם על שביעות רצון נמוכה מאוד של הכלואים מתנאי התברואה בשני בסיסי הכליאה.

מעקב

8. המזון בבסיסי הכליאה – בתאריך 6 במאי 2010 התקיים דיון בנושא המזון בו הוצגו הפערים והבעיות במענה ההזנה בבתי הכליאה, נערך סיור במתקן הכליאה 396 לצורך התרשמות, לימוד הפערים וצורכי ההזנה במתקני הכליאה והוחלט על עריכת מספר שינויים בתחום המזון.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 25.

ליקוי

9. חלק מפעילות מערך גחל"ת האחראי לפעילות חינוך והעשרה של הכלואים מוקדש לטיפול בכלואים בני העדה האתיופית. אף על פי שבשנת 2008 הייתה ירידה בשיעורם לעומת שנת 2007, שיעור זה עדיין גבוה ביחס לשיעורם של חיילים בני העדה האתיופית בצה"ל, שעומד על 2.9%. כ-80% מהחיילים בני העדה האתיופית, שנכלאו במהלך שנת 2007, חזרו לכלא למעלה מפעם אחת. הסיבה העיקרית המובילה אותם לבסיסי הכליאה היא ההיעדרות מהשירות הצבאי בלי רשות כתוצאה מקשיים משפחתיים וכלכליים חמורים מאוד. בבסיסי הכליאה מתקיימת פעילות שמטרתה לקדם ולעודד את הכלואים מבני העדה האתיופית לחזור לשירות צבאי תקין.

ליקוי

10. במועד סיום הביקורת טרם נעשה דבר למימוש סיכום עקרוני שהתקבל באגף כוח אדם במטכ"ל בינואר 2008 בנושא מיסוד נוהלי מערך גחל"ת, ובמיוחד עיגון הסמכויות של מערך גחל"ת בהוראות הקבע של אגף כוח אדם.

ליקוי

11. על פי פקודות הקבע של מערך גחל״ת, כלוא שעובר אבחון יטופל על ידי המערך עד שחרורו מצה״ל. המעקב והבקרה של מערך גחל״ת אחר יישום הנחיותיו לגבי כלואים שהשתחררו משני בסיסי הכליאה וממשיכים לשרת ביחידות הם חלקיים, ואין מעקב אחר מהלך כל שירותו של החייל עד לשחרורו מצה״ל.

מעקב

9-11. לנושא בחינת מערך גחל״ת- בחודש אפריל 2010 הוצגה עבודת מטה בנושא מערך גחל״ת לראש אכ״א, אשר הביע את הערכתו לפעילות המערך, אך הדגיש כי יש צורך לבחון את יעילות פעילות המערך למול היעדים שהוצבו לו. ראש אכ״א הנחה את הגופים הרלוונטיים לבצע בחינות ומהלכים נוספים על-מנת למצות את בחינת התהליך. לו״ז להצגה – רבעון ג׳ 2010. פקודת ארגון בסיסי כליאה נכתבה וגובשה מחדש. לו״ז להפצה – במהלך החציון השני של 2010.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 26.

ליקוי

13. בכל אחד מבתי הדין הצבאיים בשלושת מחוזות השיפוט: צפון, מרכז, דרום וזרוע היבשה, קיים תא להחזקת כלואים בזמן המתנתם לדיון המשפטי בעניינם עד להחזרתם לחדרי המשמר הצבאיים או לבסיסי הכליאה. ב-10 ימים מבין 23 ימים שבהם התקיימו דיונים בבית הדין הצבאי של מחוז מרכז, בחודשים יולי ואוגוסט 2008, עלה מספר הכלואים על הקיבולת המרבית, שהיא 30 כלואים. בחמישה ימים הגיע מספר הכלואים ללמעלה מ-40 איש, וביום מסוים אף ל-54. מסיבה זאת הוחזקו כלואים ברכב הליווי עד להבאתם לדיונים המשפטיים או לפגישה עם הסניגור שלהם.

מעקב

13. ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 27.

מערך משרתי הקבע במימון גופים אזרחיים (תקני קבע ייחודיים)

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון, צבא ההגנה לישראל, משרד האוצר

ליקויים 5,7 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 32-31.

ליקוי

1. צה"ל לא קבע נהלים המפרטים את הכללים בנוגע לאישור הצורך בתק"י (תקני קבע ייחודיים). מצב זה מאפשר אישור תק"י שלא לצורך, תוך דלדול מאגר שיאי כוח אדם העומד לרשות צה"ל, או לחלופין, יש בו כדי להביא לדחייה לא מוצדקת של בקשות גופי צה"ל וגופים חיצוניים לאישור תק"י, תוך פגיעה בפעילותם ובבקרה של אג"ת על תהליך אישורם. חלק מהתק"י ממלאים תפקידים בעלי מאפיינים אזרחיים מובהקים, כגון תפקידים במערך הכספי, בתחום המינהלי ובתפקידי מטה. לא נמצא כי אג"ת בחן את החלופה של איוש תפקידים על ידי תק"י, אל מול החלופה לאיושם על ידי אזרחים.

ליקוי

2. צה"ל אינו מקבל שיאי כוח אדם תמורת אלה שהקצה כתק"י לגופים חיצוניים. זאת, גם כאשר מדובר בתק"י שמפעילים גופים חיצוניים המתוקצבים בתקציב המדינה, דוגמת משרדי ממשלה. משרד האוצר ונציבות שירות המדינה לא קבעו מדיניות ולא פרסמו כללים בנושא, ובכלל זה את האפשרויות: להקפיא שיאי כוח אדם בגופים המתוקצבים כנגד קבלת תק"י, כך שלא ניתן יהיה לעשות בהם שימוש; לאייש שיאים של גופים אלה בתק"י; להפעיל בהם תק"י מעבר לשיאים העומדים לרשותם; או להעביר מהגופים המתוקצבים לצה"ל את שיאי כוח האדם בגין התק"י שקיבלו. בהיעדר כללים בנושא, יש גופים חיצוניים שמקפיאים שיאים כנגד קבלת תק"י ויש כאלה שאינם עושים כך.

ליקוי

3. שיא כוח אדם קבע מובהק בצה"ל נקבע בהתאם לסיכום בין אגף התקציבים במשרד האוצר לבין את"ק מאוקטובר 2003, ומנוהל על ידי אג"ת. משך שנים מחלקות התכנון והארגון באג"ת, העוסקות בתכנון ובהקצאת כוח האדם בצה"ל, לרבות תק"י, לא היו מודעות למסגרות שיאי כוח אדם קבע מובהק שעמדו לרשות צה"ל על פי הסיכום האמור. בפועל, העמיד את"ק לאג"ת מסגרות שיאי כוח האדם קבע מובהק,

שהיו נמוכות מהמסגרות שבסיכום. מנתוני את"ק עולה, כי בשנים 2007 ו-2008 הוא הותיר בידיו עתודות של מאות שיאי קבע מובהק ללא ידיעת המחלקות האמורות באג"ת. קביעת מסגרת חלקית של שיאי כוח אדם, ללא ידיעת הגורמים הנוגעים באג"ת, העוסקים בתכנון ובהקצאת כוח אדם, יש בה כדי להשפיע על שיקוליהם בשגרה, בבואם להחליט על אישור או על דחייה של בקשות גופי צה"ל להקצאת תקנים, לרבות תק"י, וזאת נוכח יתרת כוח האדם המצומצמת שבידיהם.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

1-3. פקודת מטכ"ל 6.0112 העוסקת בתקנים ייחודיים נמצאת בתהליך עדכון. צפי לפרסום הפקודה – סוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 28-29.

ליקוי

4. על אף העיקרון העולה מהוראות משהב"ט, ולפיו גוף חיצוני ישלם לצה"ל את מלוא עלות התק"י, התעריף להתחשבנות עם גופים חיצוניים שקובע את"ק אינו מגלם את כלל העלויות שחלות על צה"ל. בעת חיוב גופים חיצוניים בגין תק"י השתתפות אגף תקציבים עושה שימוש בתעריפי התחשבנות לא אחידים, שלעתים כוללים מרכיב גמלה ולעתים לא. כמו כן, אין באת"ק נוהלי עבודה בדבר אופן קביעת התעריף להתחשבנות עם הגופים החיצוניים המתוקצבים בתקציב המדינה, המפעילים את התק"י.

מעקב

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 30.

ליקוי

6. חלק מהתק"י עוסקים בפרויקטים של שיתוף פעולה ביטחוני, המתבצעים בתעשיות הביטחוניות. במפא"ת, העוסק בייזום ובקידום של פרויקטים אלה, אין נהלים בנושא קביעת גובה תשלום התעשיות למשרד הביטחון בגין תק"י בהתחשב במכלול הנתונים הרלוונטיים, ובכלל זה העלות שמשלם מפא"ת לצה"ל בגינם והתועלת שיש לצה"ל מביצוע הפרויקט.

מעקב
משרד הביטחון

6. בהמשך לדוח הביקורת נכתבה במפא"ת במחצית 2010 הוראה פנימית מפורטת על מנת להסדיר את הפעילויות מול כלל הגורמים המעורבים בתהליך לקראת חתימה על חוזה. מפא"ת קובעת כי אין צורך בנוהל כתוב בנושא קביעת גובה תשלום התקורות הניהוליות וזאת משום שעלות השכר עבור כל דרגה לרבות תק"י (תקני קבע ייחודיים) וגמלאות נקבעת על-ידי אגף תקציבים ועל עלות זו מפא"ת מוסיפה תקורה ניהולית של 30% על בסיס ניסיון העבר.
סעיף 3.15.2.2 בהוראת השעה מפנה את המתאם למחלקת תוכ"ן (תכנון, כלכלה ונהלים) לשם תמחור התקורות שנקבעות כפי שהוצג בסעיף 2 שלעיל והכולל כדלהלן:
3.15.2.2 כיסוי / תמיכה בהוצאות נלוות:
א. תקורות ניהוליות – הסכום שייכלל בחוזה הינו הסכום בהתאם לתחשיב שיבוצע על-ידי תוכ"ן, אשר תנחה בנוסף גם על מועדי גבייתו ואופן הניסוח בחוזה (גביית התקורות תיעשה על-ידי קיזוז הסכום מתקבולי השותף בבסיס טרם העברת התקציב לתעשייה). לרבות התייחסות לתוספת תקורות במידה והפרויקט מתארך.
ב. תמיכה בניסויים, תשתית וידע מבצעי.
ג. תמלוגי משרד הביטחון.
ד. עמלת סיב"ט.
ה. תכולות / מערכות / פיתוחים של מערכות ויכולות נוספות (כולל של תעשיות אחרות) ההכרחיות לצורך קיום העסקה עליהם סוכם עם השותף.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 31.

ליקוי

8. על צה"ל לערוך בחינה מקיפה בנושא מערך תקני הקבע הייחודיים, יעדיו ומטרותיו, ובכלל זה: ניתוח הצרכים בתקנים אלה והתאמתם לאינטרס הצה"לי, בין היתר, בהשוואה לחלופות אחרות; בדיקת אופן קביעת העלויות והתועלות שיש לצה"ל מהצבת משרתי קבע לפעילות בגופים חיצוניים מסוגים שונים; וקביעת מדיניות וכללים להתחשבנות עם הגופים החיצוניים השונים. כמו כן, על משרד האוצר לבחון את המשמעויות המשקיות שיש להצבת תקני קבע ייחודיים בתפקידים שבהם ניתן להעסיק אזרחים, בעיקר בהתייחס להתחייבות המדינה לתשלום הגמלאות של משרתי הקבע בהשוואה

לעובדים אזרחיים.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

8. פקודת מטכ"ל 6.0112 העוסקת בתקנים ייחודיים נמצאת בהליך עדכון. צפי לפרסום הפקודה – סוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 32.

מתן פטור משירות חובה לפני תום השירות

הגופים המבוקרים: צבא ההגנה לישראל

ליקויים 4,9,10 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 37-34.

ליקוי

1. בספטמבר 2008 קבע סגן הרמטכ"ל, במסגרת עבודת המטה למיצוי כוח אדם ולצמצום הפטור לפני תום שירות חובה, בין השאר, שאכ"א יציג בינואר 2009 תחקיר למיצוי כוח אדם, שבו ייבדק לאן הופנו החיילים שנותרו בשירות ומהי האפקטיביות של העמקת הגיוס וצמצום הפטור האמור. במועד סיום הביקורת, אכ"א עדיין לא הציג תחקיר כזה, כיוון שלא היו עדיין בידיו תבחינים מוגדרים לבחינת יעילות השירות הצבאי של החיילים שנותרו בשירות.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

1. העבודה על תחקיר הנשר בשירות נמצאת לקראת סיום והצגה לסגן הרמטכ"ל. צפי לסיום- רבעון ג' שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 33.

ליקוי

2. חיילים שלא אושר להם פטור מסיבה רפואית-נפשית ומסיבה של אי-התאמה - לפי נתוני מחלקת בריאות הנפש בצה"ל, אלפים בודדים של חיילים (בעיקר גברים) קיבלו פטור מסיבה רפואית-נפשית בשנת 2008, ואלפים בודדים של חיילים נוספים (בעיקר גברים) פנו בבקשה לפטור מסיבה רפואית-נפשית ונענו בשלילה. מנתונים של אכ"א לגבי 163 חיילים, שנבחרו אקראית מבין החיילים שבקשתם נענתה בשלילה, עולה, כי 48 מהם (כ-30%) נעדרו מהשירות לאחר שנקבע שימשיכו לשרת, כתוצאה מנפקדות, מעריקות או מריצוי עונשי מאסר. 26 מהם נעדרו מהשירות 50 עד 379 ימים, והיתר - עד 50 ימים.

ליקוי

3. בדיקה דומה נעשתה לגבי המשך השירות הצבאי של חלק מבין מאות חיילים (בעיקר גברים) שמפקד יחידת מיטב (יחידה העוסקת במיון וגיוס חיילים) החליט בשנת 2007 ועד נובמבר 2008, שלא לפטור משירות צבאי. הבדיקה העלתה, כי לאחר שנקבע שימשיכו לשרת, כשליש מהם

נעדרו מהשירות עשרות ועד מאות ימים, כתוצאה מנפקדות, מעריקות או מריצוי עונשי מאסר.

מעקב

2-3. בקרה אחר חיילים שלא קיבלו פטור בוועדת התאמה לשירות לשנת 2009 - צה"ל מבצע בקרה שוטפת אחר שרידות החיילים שלא קיבלו פטור בועדת התאמה לשירות על-ידי מפקד מיטב (בסיס קליטה ומיון ומינהל גיוס).
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 34.

ליקוי

5. מעיון בכמאה תיקים של חיילים שעניינם נדון בוועדות התאמה בשנת 2008 והועבר להחלטה של מפקד יחידת מיטב, נמצאו 12 מקרים שבהם קבעו מפקדים הסדרי שירות שלפיהם חיילים שירתו מספר שעות ביום, תוך חריגה משמעותית משעות העבודה המקובלות לפי פקודת מטכ"ל העוסקת בנושא זה. ראוי שפקודות הצבא הן אלה שיאפשרו למפקדים את הגמישות ואת היכולת לקבל החלטות, כדי שיהיה בכך מענה מתאים הן לצורך לסייע לחיילים לסיים את שירותם הצבאי והן לצורך לשמר מסגרת שירות נאותה.

ליקוי

6. הפעילות בצה"ל בתחום מתן פטור תוך כדי שירות מסיבות אי-התאמה מתבססת על הוראת קבע של אכ"א משנת 1998. חל עיכוב ממושך בעדכון ההוראה והוא לא הסתיים עד מועד סיום הביקורת במאי 2009, כך שהפעילות למתן פטור לפני תום שירות חובה מסיבות אי-התאמה אינה נשענת על מסד נורמטיבי אחוד וברור.

ליקוי

7. סגן הרמטכ"ל קבע באפריל 2008, בין השאר, כי לא יהיה שחרור של חייל מיחידתו בלי שעמד בפני ועדה בראשות קצין בדרגת אל"ם לפחות, שהוא מפקדו של החייל, ואכ"א יפרסם נוהל בנושא עד תחילת מאי 2008. נמצא, כי הנחיה זאת, שקבעה למעשה עיקרון מנחה, ולפיו האחריות והסמכות בכל הנוגע להמלצה לשחרור חיילים מסיבת אי-התאמה תהיה של מפקדיהם, בדומה לתפיסת הפעלת ועדות ההתאמה בחיל האוויר, לא בוצעה: אכ"א לא פרסם נוהל בנושא, והפעילות בזרוע היבשה ובאט"ל המשיכה להתבצע בהתאם להוראת הקבע בנושא ועדות התאמה ולא לפי הנחיית סגן הרמטכ"ל.

ליקוי

8. אין אחידות בוועדות ההתאמה של שלוש הסמכויות שנבדקו (זרוע היבשה, חיל האוויר והחלל ואט"ל), באופן הטיפול במידע שעליו מבוססות הבקשות לפטור חיילים מהשירות. אין גם העברת מידע ביניהן על היבטים שונים בפעילותן.

מעקב

5-8. הוראת קבע אכ"א 30-01-07 ועדות התאמה לשירות – נמצאת בסבב הערות. צפי לפרסום ההוראה – חציון ב' שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 35-36.

שירות חיילי חובה מחוץ ליחידות צה"ל

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון, משרד לביטחון פנים, משרד החינוך, משרד רה"מ (נתיב), צבא ההגנה לישראל, משטרת ישראל

ליקויים 8-6 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 41-40.

ליקוי

2. בפברואר 2006 הטילה הממשלה על שר הביטחון לבחון, יחד עם משרדי הממשלה והגופים הנוגעים לעניין, את ההמלצה בדבר הפסקת שירות חיילי החובה מחוץ לסד"כ צה"ל, ולהציג לממשלה הצעות ליישומה. לאחר שצוות פנימי של מערכת הביטחון המליץ על צמצום משמעותי של השירות מחוץ ליחידות צה"ל, התכנס במאי 2008 צוות בין-משרדי לבדיקת הסוגיה. במועד סיום הביקורת, מעל לשלוש שנים מאז החלטת הממשלה, עבודת הצוות הבין-משרדי טרם הסתיימה.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

2. צה"ל סיים זה מכבר את חלקו בעבודת המטה הבין משרדית שהתקיימה בראשות היועץ המשפטי לשר הביטחון.הנושא הוצג לשר הביטחון אשר קיבל את המלצות הוועדה, והנחה את יו"ר הוועדה לקיים סבב התייעצות נוסף עם המשרד לביטחון פנים על מנת להגיע לסיכומים שיהיו מקובלים על שני המשרדים. עם קבלת החלטות בנושא על-ידי הדרג המדיני, צה"ל יפעל בהתאם לעדכון השיאים והתקנים בימ"לים.

ליקוי

3. הפעלת שוטרי החובה במשטרת ישראל (להלן - שח"ם) במתכונת הנוכחית אינה משיגה ככלל את ייעודה. הסיבות העיקריות לכך הן: גילם הצעיר של שוטרי השח"ם והיעדר ניסיונם, הפוגעים באופן קשה הן בתפקודם והן בתפקודם של שוטרי הקבע אליהם הם מתלווים; קיום קושי בהפעלתם מאחר שהרוב המכריע של שוטרי השח"ם הן נשים, דבר המקשה לדבריהם על יכולתה של משטרת ישראל לפעול. בשל תקופת השירות הקצרה יחסית של נשים בצה"ל בהשוואה לגברים, והצורך בהכשרה ובצבירת ניסיון כדי להתמודד עם המשימות המוטלות עליהן, פרק הזמן שנותר למיצוי יכולתן של שוטרות השח"ם הוא קצר ביותר - ומתמצה בעיקר בחודשים האחרונים לשירותן; משך

השירות הקצר של שוטרות השח״ם גורם גם לתחלופה גדולה של כוח אדם, על כל המשתמע מכך.

מעקב
משרד הביטחון

2-3. הוועדה הבין-משרדית, שבראשה עמד המשנה ליועץ המשפטי למערכת הביטחון, סיכמה את מסקנותיה והגישה המלצותיה לשר הביטחון עוד בחודש פברואר 2010. עבודת המטה הוצגה לשר הביטחון באפריל 2010 והשר קיבל ואישר עקרונית את המלצות הועדה. יחד עם זאת, הינחה השר לא להעלות בשלב זה את עבודת המטה להצגה ולהחלטת ממשלה, אלא לקיים עבודת מטה ומשא ומתן מקדים עם המשרד לביטחון פנים בעניין שוטרים, חיילים וחיילי מג״ב, וזאת בטרם תוצג לממשלה. לעניין זה, סגן היועץ המשפטי של המשרד קיים בחודש יוני 2010 מפגשים עם הנהלת המשרד לביטחון פנים להסדרת נושא הקיצוץ ההדרגתי בהקצאות חיילים למטרות אלו. זאת, כהכנה למפגש שר הביטחון עם השר לביטחון פנים. אולם במשא ומתן מקדים זה הוא נקלע לחילוקי דעות מהותיים עימם בעיקר סביב עניין התניית המשרד לביטחון פנים שהקיצוץ בחיילים יפוצה בתקינת שוטרים הולמת חלופית. הוועדה לביקורת המדינה בכנסת אף קיימה ישיבה בנושא זה ב – 2 באוגוסט 2010.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 39-38.

ליקוי

4. בינואר 2006 קבעה הממשלה, כי המשרד, המשרד לביטחון הפנים ומשרד המשפטים יפעלו לתיקון החוק, באופן שניתן יהיה לשבץ משרתי חובה בכלל יחידות המשטרה, לרבות אלו העוסקות במאבק בפשיעה ובאכיפת חוקי התנועה. במועד סיום הביקורת, כשלוש שנים לאחר החלטת הממשלה על הצורך בתיקון החוק, טרם הושגה הסכמה בין הגורמים בדבר התנאים להמשך שירותם של חיילים במ״י, וממילא טרם תוקן החוק. על כן, ממשיך להתקיים ההסדר הנוכחי, שבו מחד, אין מיצוי יעיל של פוטנציאל חיילי שח״ם, כשמאידך, צה״ל זקוק להם למשימותיו. יש בהמשך המצב עד כדי בזבוז של משאב לאומי זה.

מעקב

4. ראה מעקב לליקויים 2-3.

ליקוי

5. הצוות הפנימי המליץ על צמצום של 40% במספר החיילים המוקצה למשרד, המלצה שאישרו הרמטכ"ל ושר הביטחון. בפועל הקיצוץ מומש באופן חלקי בלבד.

מעקב

5. המלצת הוועדה הבין-משרדית בנושא היקף ההפחתה של שירות חיילות במשרד הביטחון הוצגה בפני שר הביטחון באפריל 2010. הצעת הקיצוץ המקורית לחיילות עמדה במקור על 40%. לבסוף הוצע לשר שהקיצוץ במשרד יעמוד בשיעור של 20% בלבד.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 40.

ליקוי

9. הוראת המשרד קובעת, כי האגף הביטחוני-חברתי הוא גורם המטה במשרד המרכז את הטיפול בנושא סיוע חיילים מחוץ לסד"כ לגופים שנקבעו בצו שירות ביטחון (קביעת שירות מוכר לפי סעיף 26א לחוק), התשנ"ו-1996. בביקורת עלה, כי האגף אינו מבצע כל פעילות הקשורה לשירות חיילים במסגרת שירות מוכר.

ליקוי

10. במצב שבו המשרד אינו ממלא את תפקידו כגורם מטה המרכז את הטיפול בהשמת חיילים בחובה בימ"לים בכלל ובתכנון כוח האדם השנתי המוקצה למשימות מחוץ לסד"כ והתקשרות מול הגופים השונים בפרט, צה"ל מקבל החלטות הנוגעות להקצאת כוח האדם למשימות מחוץ לסד"כ באופן עצמאי, מתוך ראייה חד-צדדית, ולא מתוך ראייה כללית הבוחנת את צורכי כלל הגופים המסתייעים.

מעקב

9-10. הוראת המשרד מס' 11.26 – האגף הביטחוני חברתי - ארגון, בסעיפים הדנים בהשמת חיילי ימ"לים שונתה בינואר 2010, ונגרעה ממנה אחריותו הלא רלבנטית של האגף מנושא האחריות לחיילים בימ"לים. במקביל עודכנה בפברואר 2010, הוראת המשרד מס' 59.12: "שירות חיילים סדירים בסיוע למשרדי ממשלה וגופים ממשלתיים - תקצוב וגביה", כבר בפברואר 2010, המסדירה את האחריות לגבייה ולהתקשרות בין מערכת הביטחון לבין אותם גופים מסתייעים, לרבות הבקרה על

תהליכים אלו, בדגש על אחריות: אגף התקציבים, אגף הכספים והיועץ הכלכלי למערכת הביטחון.
לנושא החתימה החוזית - עניין ההחתמה של גופים מסתייעים אלה, על חוזה העסקה סטנדרטי, מידי חידוש חוזה, נמצאת עדיין על שולחן היועץ המשפטי למערכת הביטחון. עם פרסומה לקראת סוף 2010 היא תהפוך למיתווה החוזי הקבוע עימם. יחד עם זאת, מנגנוני הבקרה לחיוב ולגבייה הכספית בגין השירות, מתקיימים כבר עתה, בבקרת ובאחריות הגופים התקציביים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 41.

ליקוי

11. אי-השלמת עבודת הצוות הבין-משרדי לבחינת השירות מחוץ לסד"כ היא למעשה הנצחת המצב הקיים על מגרעותיו, והתעלמות מהצורך בקביעת המלצות אופרטיביות למיצוי כוח אדם המועבר מצה"ל לימ"לים. ראוי שהצוות הבין-משרדי יסיים בהקדם את עבודתו ויגיש המלצותיו לממשלה, תוך תיקון הליקויים שעלו בדוח ביקורת זה. מעבר לכך, על המשרד למלא את תפקידו בכל הנוגע לריכוז הטיפול בהשמת חיילים בשירות חובה בימ"לים.

מעקב

11. ראה מעקב לליקויים 3-2.

התנהלות משרד הביטחון בתחום מסוים

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון

ליקוי

1. לדעת משרד מבקר המדינה, לא ראוי שההתנהלות כפי שעלתה בדו"ח זה תימשך בדרך זו. על משרד הביטחון להשתית תחום מסוים זה על אבנים ברורים של כללי מינהל תקין. לשם כך עליו לקבוע עקרונות ואמות מידה אשר יקחו בחשבון את הניסיון רב השנים שהצטבר ויבטיחו תהליכי החלטה שיטתיים מחד גיסא, ותוך מתן מרחב מוגדר של שיקול דעת למקבלי ההחלטות מאידך גיסא.

ליקוי

2. על משרד הביטחון לפעול לשינוי המצב שבו תחום מסוים זה מנוהל במשרד זה זמן רב שלא בשקיפות תקציבית וחשבונאית ותוך פגיעה משמעותית ביכולת מנגנוני הפיקוח והבקרה לפעול. יש לפעול לכך שהדו"חות הכספיים של המשרד ותקציב הביטחון יתנו ביטוי מלא לכלל הפעולות הנעשות בתחום זה, זאת כדי לבטיח פעולה נאותה בתחום התקציבי והחשבונאי.

ליקוי

3. הדרגים הניהולים הבכירים ביותר של המשרד נדרשים למנוע את המשך המצב העולה מהדו"ח ולפעול לתיקונו תוך קביעת כללים ברורים ומנגנוני פיקוח ובקרה הדוקים, כדי שהדרכים למימוש הכוונה הרצויה יעוגנו, יעמדו בכללי מינהל תקין ויתרמו באופן סדור ומוסדר לפעילות מערכת הביטחון.

מעקב
משרד הביטחון

1-3. במשרד נכתבה במאי 2010, הוראת שעה המרכזת את כל הטיפול בנושא, כולל תהליך האישורים לצורך קביעת אמות מידה ועקרונות כלליים, והעברת הנתונים הנדרשים לגורמי המשרד הרלבנטיים לצורך השקיפות החשבונאית והתקציבית. פרסום ההוראה והתחלת העבודה על פיה, עונים על הליקויים הנוגעים למשרד כפי שבאו לידי ביטוי בדו"ח הביקורת.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 43.

פעילות הקרן למען ביטחון ישראל (לב"י)

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון, צבא ההגנה לישראל, הקרן למען ביטחון לישראל

ליקויים 14-9 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 49-47.

ליקוי

1. במאי 2008 נכנסה לתוקף התפטרות יו"ר העמותה וחברי ועד העמותה מתפקידם ומחברותם בעמותה וזאת בעקבות חילוקי דעות עם משהב"ט. בתקנון עמותת לב"י נקבע, כי ראש הממשלה בהתייעצות עם שר הביטחון ממנה את יו"ר העמותה. נמצא, כי עד אוגוסט 2009 טרם מינה ראש הממשלה יו"ר קבוע לעמותה.

מעקב
משרד הביטחון

1. טרם מונה יו"ר לעמותה. יתירה מכך, גם ממלא-המקום התפטר מתפקידו במחצית הראשונה של שנת 2010. הנושא של מינוי יו"ר לעמותה נמצא עדיין בטיפול בין לשכת שר הביטחון לבין משרד ראש הממשלה.
   ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 44.

ליקוי

2. בפברואר 2008 סיים מפקד היחידה הצבאית את תפקידו. באותו מועד מינה צה"ל את אחד מקציני היחידה הצבאית כממלא מקום מפקד היחידה הצבאית וזאת בנוסף לתפקידו. נמצא, כי עד מועד סיום הביקורת, מאי 2009, טרם מינה צה"ל מפקד קבוע ליחידה הצבאית.

מעקב
משרד הביטחון וצבא הגנה לישראל

2. באפריל 2010 מונה מפקד צבאי קבוע לקרן לב"י.
   ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 44.

ליקוי

3. עמותת לב"י לא העסיקה מבקר פנימי, וזאת למרות האמור בחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992.

מעקב
משרד הביטחון

3. העמותה טרם מינתה מבקר פנימי לקרן.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 45.

ליקוי

4. פקודות צה"ל והוראות משרד הביטחון קובעות הוראות המתייחסות לפעילות עמותת לב"י. לעומת זאת, בתקנון של עמותת לב"י, שהוא הבסיס הנורמטיבי המסדיר את פעילותה, לא נקבע שהעמותה מחויבת לפעול בהתאם למה שנקבע בהמ"ב ובפקודות, למעט בנושא הוצאות פעילות העמותה. בביקורת נמצא, כי משהב"ט לא פנה לעמותת לב"י כדי שתשנה את התקנון באופן שיעלה בקנה אחד עם ההסדרים שנקבעו בהמ"ב ובפקודות צה"ל.

ליקוי

5. בפקודות צה"ל נקבע, כי ייעוד עמותת לב"י הוא לגייס תרומות לצה"ל, ואילו בתקנון עמותת לב"י ובהמ"ב נקבע, כי ייעוד העמותה הוא, בין היתר, לגייס תרומות עבור מערכת הביטחון. למונח "מערכת הביטחון" אין הגדרה רשמית ומחייבת הקובעת אילו גופים נכללים במסגרתו, ולפיכך לא ניתן לדעת עבור אילו גופים אמורה העמותה לגייס כספים על פי תקנון העמותה והמ"ב. בביקורת נמצא, כי בפועל הופנו עיקר התרומות שגייסה עמותת לב"י לצה"ל, ובמקרים בודדים הופנו לגופים אחרים דוגמת משטרת ישראל.

ליקוי

6. בפקודות צה"ל נכללת מטרת "מחקר ופיתוח אמל"ח [אמצעי לחימה]" ברשימת המטרות שעבורן מגייסת קרן לב"י תרומות, אף על פי שמטרה זו נמחקה מתקנון עמותת לב"י ומהמ"ב.

ליקוי

7. נוהל "תפקידי קצינים בקרן" מחייב את קציני היחידה הצבאית להיות מעורבים בפעילות התרמה, שעה שפקודת מטכ"ל ונוהל הפעילות של היחידה הצבאית אוסרים על כך. כמו כן, בביקורת עלה, כי קציני היחידה הצבאית היו מעורבים לעתים בתהליך גיוס תרומות, וזאת למרות האיסור על כך בפקודת המטכ"ל ובנוהל הפעילות.

מעקב

4-7. לעניין עדכון פקודת מטכ"ל העוסקת בקרן לב"י, ולעניין עדכון פקודת מטכ"ל בנושא תרומות לפיתוח אמל"ח, הנושא נמצא בעבודת מטה משותפת בין הנהלת הקרן ואגף כוח אדם במטכ"ל.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 45-46.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

4-7. פ"מ 6.0104 "קרן לב"י" – פ"מ 6.0140 העוסקת בקרן לב"י עתידה להתבטל. כלל הפקודות בנושא התרומות הועברו לאחריות אכ"א ואמורות להתבטל, תכני הפקודות יוטמעו בפקודת מטכ"ל חדשה 35.0830 "קבלת תרומות בצה"ל". הפקודה החדשה תעסוק בנוהל קבלת תרומות בהתאם למדיניות המתגבשת בצה"ל בנושא קבלת תרומות.

ליקוי

8. נוהל "תפקידי קצינים בקרן" מנחה גם את מפקד היחידה הצבאית, שבאוגוסט 2009 היה קצין בשירות קבע, לעסוק בפעילות התרמה. בעניין זה חמורה במיוחד העובדה, שלמרות פנייתו של ממלא מקום מפקד היחידה הצבאית למשרד הביטחון ולצה"ל, לא פתרו משהב"ט וצה"ל את הבעיה, והותירו את ממלא מקום מפקד היחידה הצבאית מוצא עצמו במצב בו עליו להחליט אם לפעול בניגוד לפקודת מטכ"ל וליצור קשר עם תורמים או שלא לעסוק בעניין זה, ובכך לא למלא את תפקידו כמפקד היחידה הצבאית.

מעקב
משרד הביטחון

8. ראה מעקב המשרד לליקוי מספר 2.

מעקב
צבא ההגנה לישראל

2,8. בתאריך 12.4.2010 מינה ראש אכ"א מפקד קבוע לקרן לב"י.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 47.

ההסברה לקהלי היעד דוברי השפה הערבית ושידורי מדינת ישראל בערבית

הגופים המבוקרים: משרד ראש הממשלה, משרד הביטחון, משרד החוץ, משטרת ישראל, רשות השידור, צבא ההגנה לישראל

ליקוי 3 תוקן. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 51.

מעקב משרד הביטחון

כללי

נושא ההסברה במישור הביטחוני מקבל היום בראיית פעילות מערכת הביטחון משנה תוקף חשיבות בעקבות השתלשלות אירועי המשט לעזה.
מערכת הביטחון ממתינה לריכוז עבודת מטה משותפת זו, וכן להבשלת "הצעת מחליטים" שהוכנה כבר בינואר 2010 במשרד רה"מ-אגף המפקח הכללי לביקורת המדינה, כדי להופכה להחלטת ממשלה. ההצעה שהוכנה הייתה בשיתוף נציגי הדוברות של צה"ל ומשרד הביטחון. הצעת מחליטים זו לא זכתה לאישור בועדת השרים לענייני ביקורת המדינה, מאחר וטרם נמצא משרד ממשלתי מתכלל שיוביל ויקח אחריות לנושא.
צה"ל ומשרד הביטחון בדגש על יחידות הדוברות שלהם, והאגף הביטחוני מדיני (אבט"ם) ימשיכו לשתף פעולה ולבצע עמ"ט לאומי בנדון.

ליקוי

1. מאז אפריל 2008, המועד שבו מונה ראש מטה ההסברה הלאומי, ועד מועד סיום הביקורת לא מומשו עיקרי החלטת הממשלה האמורה בנוגע להסברה לאוכלוסיות הערביות: טרם גובשה מדיניות כוללת להסברה לאוכלוסיות ערביות ולא התקיימו ישיבות קבועות המוקדשות להערכת מצב ולגיבוש תכניות הסברה לאוכלוסיות ערביות. עם זאת יצוין, כי במסגרת ההכנות שקדמו למבצע "עופרת יצוקה" נקבעה במטה ההסברה הלאומי רשימת דוברים מקצועיים ומסבירים חיצוניים לתדרוכים ולראיונות לתקשורת בשפה הערבית.

מעקב
משרד ראש הממשלה

1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

2. במועד סיום ביקורת המעקב, במאי 2009, טרם הסתיים תהליך איוש המשרה המקצועית לתפקיד "מנהל תחום הסברה ממשלתית לאוכלוסיות ערביות" במטה ההסברה הלאומי. משרד מבקר המדינה מעיר, כי מן הראוי שמשרד ראש הממשלה יחיש את הטיפול באיוש תפקיד זה, שנמשך כבר כשנתיים.

מעקב

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

4. משרד החוץ לא מימש את החלטת הממשלה מיולי 2007 על תגבור המחלקה לתקשורת ערבית. יתר על כן, אף חלה נסיגה משמעותית ביכולת המחלקה, כתוצאה מירידה באיוש התקנים הקיימים. משרד מבקר המדינה מעיר למשרד החוץ, כי נוכח החשיבות הרבה להפעלה אפקטיבית של המחלקה לתקשורת ערבית, מן הראוי לסכם ולהחיש בהקדם את הדרוש לשיקומה.

מעקב
משרד החוץ

4. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

5. בספטמבר 2007 קיבלה הממשלה החלטה בדבר שיקום השידורים בערבית ברשות השידור. החלטה זאת (מס' 2373) הייתה בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1936 מיולי 2007 בנושא מערך ההסברה הלאומי, שגם בה צוין הצורך בשיפור השידורים בערבית. עד מועד סיום ביקורת המעקב לא מומשה החלטת הממשלה מספטמבר 2007. בעניין זה סיכם מנכ"ל משרד ראש הממשלה דאז, מר רענן דינור, כי נושא השידור הממלכתי בשפה הערבית יטופל רק לאחר שהממשלה תאשר את הרפורמה הכוללת ברשות השידור. לשר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור דאז, מר יצחק הרצוג, הייתה עמדה זהה. משרד מבקר המדינה מעיר, כי עמדת שני האישים אינה עולה בקנה אחד עם

הדחיפות המובעת בנושא בהחלטות הממשלה מיולי 2007 ומספטמבר 2007, ועם הנזק המתמשך בשטח חיוני זה, בדגש על הדרוש בו ברמה הלאומית בעת חירום.

מעקב
רשות השידור

5. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 53.

ליקוי

6. לדעת משרד מבקר המדינה, לא ניתן להשלים עם המצב שנוצר כמתואר לעיל, שבו אין מענה להסברת תמונת המצב ועמדותיה של המדינה לקהלי היעד בשפה הערבית בחזית התקשורתית-הסברתית, זאת בשונה מהחלטות הממשלה. נוכח חיוניותם בעתות חירום של אמצעי השידור הממלכתיים בשפה זו, מן הראוי, ששר ההסברה והתפוצות, מר יולי יואל אדלשטיין, המשמש גם כשר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור, ומטה ההסברה הלאומי יבחנו שוב את הנושא ויציגו אותו לדיון חוזר בממשלה, לצורך מתן פתרון ישים לסוגיית השידורים בערבית בעת חירום.

מעקב
משרד ההסברה והתפוצות

6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

7. לצד רשימת מסבירים חיצוניים בשפה הערבית, אשר נקבעו להפעלה בעת חירום, פועלים דרך קבע בשירות המדינה דוברים מקצועיים מטעמה בשפה זו. משיחות עם בעלי תפקידים שונים הקשורים להסברה בשפה הערבית עולה, כי סוגיית המיעוט בדוברים ישראליים מקצועיים ה"עוברים מסד", שולטים בשפה הערבית הספרותית והמדוברת, בעלי השכלה רחבה והיכרות טובה את התרבות הערבית ומנהגיה המגוונים, היא פער מרכזי בתחום זה. התברר, כי מטה ההסברה הלאומי טרם ערך בחינה מקיפה של הצורך בהכשרה של דוברים בשפה הערבית בהתאם לנדרש ברמה הלאומית. בפועל, גורמי ההסברה הזקוקים, כל אחד לעצמו, למספר מצומצם של עובדים כאלה, מתקשים מאוד לתת מענה הכשרתי מקצועי לצורך קריטי זה.

מעקב
משרד ראש הממשלה

7. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

הקרן לקליטת חיילים משוחררים והיחידה להכוונת חיילים משוחררים

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון, הקרן לקליטת חיילים משוחררים והיחידה להכוונת חיילים משוחררים

ליקויים 4-2 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 57-56.

ליקוי

1. תקציבי הקרן לסיוע נוסף מומשו בשנים 2007-1996 חלקית בלבד, בשיעור ממוצע של כ-58%.

מעקב
משרד הביטחון

1. המשרד בחן במהלך המחצית הראשונה של 2010 והפעיל כבר את קיצוץ כל העודפים שהצטברו משנים קודמות בקרן לסיוע. בנוסף לכך, החל מהשנה מתווסף גם שיעבוד תקציבי קשיח, בהיקף של 12 מש"ח, לטובת מימון חוק הלימודים האקדמאיים החדש למימון לימודים בפריפריה לטובת הלוחמים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 56.

ליקוי

5. מערכת יחסים עכורה בין מנהל הקרן ומבקר הקרן שיתקה למעשה את עבודת הביקורת החל משנת 2006. כך למשל, בשנים 2006 ו-2007 כלל לא שוריין תקציב לביקורת באמצעות יועצים חיצוניים. כמו כן, היו מקרים בהם מבקר הקרן לא זומן לפגישות עבודה ולדיונים ונמנעה ממנו גישה למסמכים.

ליקוי

6. על אף טענות חוזרות ונשנות, מצד מנהל הקרן בדבר תפקודו של מבקר הקרן ומצד מבקר הקרן בדבר אי-סדרים בניהול הקרן, לאורך תקופה ממושכת - עד ספטמבר 2009 - המשרד לא מיצה את הטיפול בנושא ולא נקט פעולות ארגוניות או אחרות כדי להתמודד עם הבעיות שהועלו. בפועל, מבקר הקרן לא קיבל מענה לטענותיו, ואילו בנוגע לטענות מנהל

הקרן, הרי שפרט להתכתבות ענפה במשך כשנתיים, הסתפק המשרד בניסיונות לאתר למבקר תפקיד חלופי, דבר שלא צלח.

מעקב

5-6. מבקר הקרן היוצא פרש לגמלאות בחודש מאי 2010. במקומו פועל מטעם הקרן מבקר פנימי, רואה חשבון בהתמחותו, במיקור חוץ, כנדרש בחוק הביקורת הפנימית.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 58.

ליקוי

7. במסגרת ביקורת המעקב, ביקרו נציגי משרד מבקר המדינה בעשרה מרכזי ייעוץ והכוונה והעלו ליקויים בפעילותם: רק לחלק מהמרכזים היו תכניות עבודה שנתיות; קיימים מרכזים הממוקמים בחדרים שאינם מתאימים לייעודם, שגם הגישה אליהם אינה נוחה; והיחידה לא הכינה תכנית הכשרה סדורה, האמורה לשמש את כל עובדי המרכזים.

מעקב

7. תוכנית הכשרה לכלל מרכזי הייעוץ מופעלת. בשנת 2010 יושם דגש בעיקר ללמידת המערכות הממוכנות. בשלב ראשון יוכשרו כ"פיילוטי" 3 רכזים ועל בסיס הפקת הלקחים מ"פיילוטי" זה תוכנס הכשרת כלל הרכזים בשנת העבודה 2011.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 58.

ליקוי

8. סוגיית האיחוד בין היחידה לבין האגף הביטחוני-חברתי במשרד, שלגביה המשרד היה צריך להחליט עד סוף 2007, לא הוכרעה עד אמצע שנת 2009.

מעקב

8. המלצת הביקורת בסוגיית האיחוד בין היחידה לבין האגף ביטחוני חברתי במשרד נלקחה בחשבון לאור מהלכי ההתייעלות הננקטים במשרד בעקבות לקחי ועדת "מקנזי" אותה מינה המנכ"ל הקודם, אולם היא טרם הוכרעה.

בין היתר עוכבה ההחלטה לאור העובדה שמשרת ראש האגף ביטחוני-חברתי טרם אוישה מזה מספר שנים, מאז פרישתו של מר אביגדור קהלני ממשרה זו. ההמלצה תישקל בהמשך בשנית: לאור הליך מימוש המלצות ועדת "מקנזי", ולאור העובדה שבימים אלה מונה ר' אגף חדש,והעניין של האיחוד מחייב היוועצות עימו. ההחלטות בעניין זה תתקבלנה במהלך 2010 או בתחילת 2011. זאת לאחר שהמנכ"ל וראש האגף, ששניהם יחסית חדשים בתפקידם, ילמדו את הדברים.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 59.

פעילות משרד הביטחון להצגה ולהנחלה של מורשת הקרב של צה״ל ושל כוחות המגן שקדמו לו

הגופים המבוקרים: משרד הביטחון, צבא הגנה לישראל

ליקוי

1. לא חל שינוי עקרוני ומהותי בהתייחסות המשרד לנושא המוזיאוני מזו שנמצאה בביקורת: ההצגה המוזיאונית של היסטוריית כוחות המגן שפעלו ערב הקמת המדינה ושל צה״ל, והשקעת המשאבים בהפעלה ובשיפור של מערכת המוזיאונים, עדיין אינן מונחות על ידי תפיסה ומדיניות כוללות של הכיוונים, שאליהם שואפים המשרד והיחידה לפתח את מכלול המוזיאונים של המשרד.

ליקוי

2. בדצמבר 2006 מסר המשרד, כי עד סוף מרס 2007 הוא יגבש מסמך מדיניות בכל הקשור למוזיאונים שבאחריותו. במעקב נמצא, שהמשרד לא מילא את התחייבותו, ומסמך המדיניות האמור לא גובש.

מעקב
משרד הביטחון

1-2. מסמך המלצות למדיניות הפעלת יחידת המוזיאונים גובש על-ידי מנהל יחידת המוזיאונים, אישור המנכ״ל טרם התקבל עקב חילופי מנכ״לים במשרד. הנושא יוצג למנכ״ל החדש בקרוב. צפי לסיום - סוף שנת 2010.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 60.

ליקוי

3. המשרד לא מקבל במשך שנים את ההחלטות הדרושות בנוגע למיקומו, לאופיו, למראהו ולתפקודו העתידיים של מוזיאון ״בתי אוסף״. היעדר מקום לקליטת ציוד נוסף במתקני המוזיאון הקיימים גורם, בין השאר, גם לכך, שהיחידה אינה פונה לצה״ל ואינה מנחה אותו בכל הנוגע לאיסוף חומר מוזיאוני, כנדרש. כתוצאה ממצב דברים זה, נפגעת באופן מהותי יכולתו של צה״ל לשמר באמצעות המוזיאון את הממצאים

ההיסטוריים החיוניים להמחשה ולהנחלה לציבור של המורשת ושל שלבים שונים בהתפתחות צה"ל.

מעקב

3. טרם התקבלה החלטה סופית לגבי מיקום מוזיאון יחידת "בתי-האוסף". הנושא היה מותנה בחוות הדעת של ראש אמו"ן למנכ"ל, לבחינת התאמת "מרכז רבין" או אתר אחר לעניין זה. ממצאי בדיקתו פורסמו בחודש יולי 2010 ומהם עולה כי:
א. בבדיקת מרתף "מרכז רבין" לא נמצאו סימנים לגז ראדון.
ב. הבחינה העלתה כי אין אפשרות להעביר את מוזיאון "בתי-האוסף", על תכולתו לבית רבין. זאת, מאחר והמקום צר מלהכילו.
ג. אגף אמו"ן בשיתוף יחידת המוזיאונים עורכים בימים אלה בחינה באשר להקמת מוזיאון צה"ל/מערכות ישראל בבית רבין, ואפשר שבמסגרתו, במגבלות השטח הקיים, ישולבו חלק מהמוצגים הנמצאים היום ב"בתי-האוסף" בסמוך ליפו.
צפי לסיום עבודת המטה - עד סוף 2010.
לעניין עבודת המטה מול צה"ל בנושא שריון פריטי ציוד ואמל"ח לשימור ולתצוגה – במהלך המחצית הראשונה של 2010 התקיימה פגישת עבודה עם נציגי צה"ל לגבי סוגי הפריטים. עתה ממתינים לקביעת צה"ל לגבי מועד סיור בבסיסים על-מנת שניתן יהיה לסמן את הציוד הנדרש. בעיית האחסון תישאר בעינה עד לקבלת ההחלטות בדבר האתר האולטימטיבי של "בתי-האוסף".
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 61.

ליקוי

4. המשרד ממשיך בגביית דמי כניסה למוזיאונים שבאחריותו ללא הסדרת הבסיס המשפטי לגבייה זו ובלא שבחן את גובהם של דמי הכניסה, יש לראות בכך ליקוי חמור.

מעקב

4. נושא חוקיות דמי כניסה נבחן והוצג במהלך חודש יוני 2010 על-ידי לשכת היועץ המשפטי למערכת הביטחון. בסיום הבדיקה נבחנו שתי דרכי פעולה אפשריות: החלת חוק המוזיאונים או גבית דמי כניסה בהסדר/שיטת "החזר עלות".

שיטה א׳ נפסלה מאחר ונמצא כי מוזיאוני מערכת הביטחון אינם עומדים בקריטריוני הגביה למוזיאונים על פי החוק הנ״ל. פעילות לשינוי חקיקה עלולה לארוך זמן רב ואף אין בה כדי להבטיח הצלחה וישימות ברורים.
מאידך אוששה על-ידי היועץ המשפטי למערכת הביטחון ההיתכנות והסבירות המיידית למימוש לשיטה ב׳: גבית דמי כניסה בהסדר/שיטת ״החזר עלות״. עלות הקיום השוטפת של מוזיאונים אלו נבחנה, על כל מרכיביה השונים, לרבות הוצאות קבועות ומשתנות.
אגף משאבי אנוש ויחידת המוזיאונים, בשיתוף ובליווי נציג היועץ המשפטי למערכת הביטחון ונציג אגף אב״מ, יידרשו בעת הקרובה, ולא יאוחר מסוף שנת 2010 להביא לידי ביטוי את השיטה הנ״ל בהוראות ונהלי המשרד ולאחר שהשיטה ואופן יישומה יאושרו ויתוקפו על-ידי כלל הגופים הרלבנטיים לעבודת מטה זו, לרבות קיזוז חשבונאי של ההחזר עם עלות הקיום.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 62.

ליקוי

5. התפוגגותו של פרויקט לאומי - המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה בהר איתן וירידתם לטמיון של עשרות מיליוני ₪, שהושקעו בו מאז ההחלטה על הקמתו, התחוללו בלא שהגורמים הממלכתיים, שהיו מעורבים בו, הביאו את העניין להחלטה. משרד מבקר המדינה מעיר, כי לנוכח כך, שההחלטה על הקמתו של מרכז מוזיאוני והנצחתי לאומי התקבלה על ידי הממשלה, אזי על כל שינוי בהחלטה זו להתקבל אף הוא על ידי הממשלה בתהליך סדור. הסבר מקבל משנה תוקף לנוכח ההשלכות של ההחלטה על עתידו של המרכז בהר איתן על המדיניות הכוללת של מערכת הביטחון בנושא ההנחלה וההנצחה של מורשת צה״ל בכלל ועל עתידו של מוזיאון ״בתי האוסף״ (לתולדות צה״ל), בפרט.

מעקב

5. לנושא הקמת מוזיאון לאומי בהר איתן - נושא זה נמצא עדיין בטיפולה של לשכת שר הביטחון, מול משרד ראש הממשלה, על-מנת לבטל את החלטת הממשלה הקודמת שהפכה ללא רלבנטית לאור ביטול הפרויקט.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 63.

ליקוי

6. למרות התחייבותו של צה"ל מסוף שנת 2006, ולפיה "במהלך שנת העבודה 2007, יסדיר צה"ל את תקני כלל יחידות המוזיאון במערך ויתאימם לצרכים המשתנים", במועד סיום המעקב התהליך טרם הושלם.

מעקב
צבא הגנה לישראל

6. הוראת קבע אכ"א 03-02-38 "קשרי גומלין- צה"ל ועמותות אזרחיות הפועלות להנצחת חללי צה"ל, קשר עם משפחות שכולות ונכי צה"ל", תעודכן בהתאם לשינויים שחלו בצה"ל במערך התקינה. ההוראה הופצה לסבב הערות בחציון ב' שנת 2010. צפי לפרסום ההוראה המעודכנת – סוף שנת 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 64.

מקרקעי תעש

הגופים המבוקרים:משרד הביטחון, תעשייה צבאית (תע"ש), מינהל מקרקעי ישראל, המשרד להגנת הסביבה

ליקוי

1. גם בחלוף כארבע שנים ממועד הביקורת הקודמת לא נערכו סקרי הקרקע הדרושים במתחמי תעש ולא בוצע טיפול מקיף בזיהומים הקיימים בהם. משרד האוצר, המשרד להגנת הסביבה, הרשות הממשלתית למים ולביוב (רשות המים), המינהל ותעש כשלו בטיפול בזיהום הקרקע שבמתחמי תעש ובזיהום מי התהום. גם הטיפול בנזקי איכות הסביבה במקרקעי תעש, שנועד להתבצע במסגרת יישום החלטת הממשלה מאוגוסט 2005 להפריט את תעש, לא התבצע, נוכח העיכוב המתמשך בתהליך ההפרטה, שאין לדעת מתי ייצא אל הפועל.

מעקב
משרד הביטחון

1. נושא זיהומי הקרקע בקרקעות תע"ש – אינו מטופל על ידי המשרד -אגף אמו"ן, הנושא מצוי באחריות החברה (תעש). לגבי פינוי הנפלים העיליים מנה"ר מנהל את ההתקשרות עם התע"ש. באשר לפינוי הנפלים הקבורים בעומק השטח, ולרלבנטיות כריית החול באתר (בין היתר למימון הוצאות תפעוליות שוטפות, ככל והנושא יעלה), המצב התכנוני הנוכחי אינו מאפשר כרייה של חול ושיווקו על ידי מינהל מקרקעי ישראל. לפיכך, נדרש וטיפל מנכ"ל המשרד בהקצאת משאבים פנימיים לפינוי הנפלים העיליים אשר היוו את עיקר הבעיה הבטיחותית והביטחונית.
עבודת מטה בגין הליכי ההפרטה של תעש עליהם הוחלט, הביאו להקמת צוותי גיבוש בהם מעורבים כלל גורמי המטה במערכת הביטחון בדגש על היועץ הכלכלי למערכת הביטחון, לרבות ניתוח משמעויות והתחשבנות על כל מרכיב ומרכיב. עבודת מטה זו תוצג למנכ"ל המשרד במהלך חציון ב' 2010.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 66.

ליקוי

2. בביקורת הקודמת נמצא, כי תעש פינתה בשנות התשעים מתחמים בהרצליה, בתל-אביב ובירושלים, אך המינהל לא קיבל אותם ממנה. כך אין בפועל אחראי לקרקע, שומר עליה או מאתר מקרי פלישה והסגת גבול. בביקורת המעקב נמצא, כי ליקויים אלו לא תוקנו.

מעקב
תעשייה צבאית

2. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

3. הנהלת המינהל לא העלתה בפני מועצת מקרקעי ישראל את סוגיית השמירה, האחזקה והפיקוח על קרקעות שתעש פינתה. ממילא המועצה לא קיבלה החלטות בעניין זה או בעניין החזקת המינהל בקרקעות שפונו. זאת למרות הדיווח של המינהל לוועדה לענייני ביקורת המדינה בדצמבר 2004, שייעשה כן בעקבות ממצאי הביקורת הקודמת.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

3. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 67.

ליקוי

4. בעקבות הביקורת הקודמת החליטה הממשלה באוקטובר 2004, כי המינהל, משהב"ט, תעש והמשרד להגנת הסביבה יגבשו תכנית לניקוי מתחם מסוים מתחמושת, נפלים וכל פסולת אחרת. בביקורת המעקב נמצא, כי גורמים אלה לא הגיעו לכלל תכנית מוסכמת, לרבות המקורות הכספיים הדרושים להוצאה לפועל של תכנית כזו.

ליקוי

5. בדצמבר 2004 דיווח משהב"ט לוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, כי "אין גניבה בשטח [הנפלים]". בביקורת המעקב נמצא, כי אבטחת שטח הנפלים, שהחלה במהלך הביקורת הקודמת בנובמבר

2003, לא מנעה באופן מספק כניסה של בלתי מורשים לשטח, ועל פי מסמך של הממונה על הביטחון במערכת הביטחון (להלן - מלמ"ב) ממרס 2008, קרו מספר אירועים חריגים שבהם נגנבו חומרי נפץ מהמתחם. העובדות המתוארות מקבלות ממד חומרה נוסף על רקע סכנת העימות והטרור, שכן עדיין מתאפשר לגורמים עוינים ואחרים לגנוב אמצעי לחימה שעלולים לשמש למטרות טרור או למעשים פליליים.

ליקוי

6. בביקורת המעקב נמצא, כי הפתרון הזמני, כשלושה חודשים, של אבטחת המתחם במימון משהב"ט, שנכתב בהחלטת הממשלה מאוקטובר 2004, נמשך כבר מעל לארבע שנים. בפועל הסתכמו עלויות האבטחה של שטח הנפלים בכ-10.8 מיליון ש"ח בתקופה נובמבר 2003 - דצמבר 2008. עלות זו מהווה יותר ממחצית העלות לפינוי המערומים והנפלים העיליים שנאמדה במשהב"ט במרס 2008. אבטחת המתחם לאורך שנים ללא פינוי הנפלים מובילה לבזבוז מתמשך של כספי הציבור.

ליקוי

7. בהערות ראש הממשלה מאוקטובר 2004 לדוח שנתי 55א של מבקר המדינה נכתב, כי פרויקט פינוי התחמושת והנפלים אמור לצאת לדרך, וכי בפברואר 2004 סיכמו תעש, המינהל ומשהב"ט את דרך הטיפול במתחם. בביקורת המעקב נמצא, כי המשא ומתן בין תעש למינהל לפינוי המתחם לרבות שטח הנפלים נמשך כשנתיים נוספות עד יולי 2006, חלקו נערך בהשתתפות משהב"ט, אך הוא לא הבשיל לכדי הסכם בין הצדדים. גם משהב"ט ותעש לא הגיעו להסכמה עד מאי 2008 על פינוי מערומי התחמושת העיליים בלבד. עד למועד סיום ביקורת המעקב בדצמבר 2008 טרם עלה בידי משהב"ט והמינהל להסכים על תכנית אופרטיבית לפינוי מתחם יבנה מהתחמושת ומהנפלים שבו.

מעקב
משרד הביטחון

4-7. להלן פרוט סטאטוס התקדמות תהליך פינוי שטח הנפלים:
א. נובמבר 2009: נחתם חוזה בין תעש למשרד הביטחון / מינהל ההרכשה.
ב. ינואר-אפריל 2010:
1) השלמת גדר ושילוט בהיקף שטח הנפלים.

2) ביצוע ביקורות שוטפות למערך האבטחה על ידי ממונה הביטחון של הפרויקט והחטיבה לאבטחה פיזית במלמ"ב.
3) רכש ציוד מיגון אישי ומיגון כללי.
4) הקמת שטח תפעולי.
5) כתיבת נהלי עבודה וסקר סיכונים.
6) קליטת שני צוותי יחידת סילוק פצצות.
7) תיאומים עם גורמי סיוע חיצוניים (מגן דוד אדום, כבאות אש, משטרת ישראל, רשויות מקומיות, צה"ל) כולל כתיבת פקודות לשיתוף פעולה וסיוע הדדי באירוע.

ג. אפריל-מאי 2010:
1) פריצת דרכי גישה בתוך שטח הנפלים.
2) קליטת צוות יחס"פ (סילוק פצצות) נוסף.

ד. אפריל-יוני 2010:
1) ניקוי גושים בחלוקה 50x50 מטר, עד כה בוצע ניקוי לשטח בהיקף של 100 דונם המהווים כ-25% מכלל שטח הנפלים.
2) קליטת צוות סילוק פצצות נוסף.

להלן פירוט סטאטוס פינוי הנפלים העיליים - בסוף נובמבר 2009 נחתם חוזה בין משרד הביטחון לתעש לפינוי נפלים עיליים בשטח יבנה. הוקמה תשתית לפינוי לרבות ציוד וכן כוח אדם לפינוי. תעש פינה עד כה סדר גודל של כ- 100 דונם במטרה לסיים את העבודה עד דצמבר 2010. הפינוי בוצע עד כה תוך העברת נפלים מהשטח המנוקה לשטחים שטרם נוקו. החל מיוני 2010 יחל תעש לפנות נפלים מהשטח עצמו החוצה (בפינוי או פיצוץ). בדיון סטאטוס של מטה התוכנית שהוקם ייעודית לנושא זה סוכם כי כל מטען חריג או מצבור תחמושת יסומן בשטח וידווח למשרד הביטחון כולל מיקום על-גבי מפה. במידה ועל-פי שיקול דעתו של תעש קיים סיכון לעובדים במצבור התחמושת או במטען החריג, ידווח הנושא מיידית ובאופן פרטני למשרד לצורך קבלת החלטה מיידית. יש לציין כי לצורך העבודה תעש קיבלה רישוי עסק בטחוני ממשרד הפנים ועל-פי הודעת המפעל נערכה ביקורת שנמצאה תקינה. במסגרת ההסכם, התעשייה הצבאית תהיה אחראית גם לאבטחת המתחם עד להשלמת עבודת פינוי הנפלים שעמדו בבסיס הצורך באבטחה הפיזית. בנוסף מתקיים פיקוח עליון על העבודות, מטעם ספק שירותים אחר, למניעת ניגוד עניינים.

ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 68.

ליקוי

8. בביקורת המעקב נמצא, כי הדיווח שמסר ראש חטיבת נכסים במשהב"ט, מר אריה לב, לוועדה לענייני ביקורת המדינה בדצמבר 2004, כי להערכתו "תוך חודש או חודש וחצי תתחיל העבודה [לפינוי מערומי התחמושת העיליים] כבר בשטח", לא היה מבוסס, היות שלא הסתמך על תכנית אופרטיבית קונקרטית כלשהי לפינוי הנפלים. יוצא מכך, שהוועדה קיבלה דיווח מרגיע שלא התממש כשבפועל נמשכו הסחבת ואי-הטיפול. כל זאת, למרות הביקורת ולמרות המצב החמור בשטח.

ליקוי

9. בביקורת המעקב עלה, כי לא מומשו ההחלטות של המנכ"לים במשהב"ט, פינחס בוכריס - ממרס 2008, ואלוף (מיל') עמוס ירון - מספטמבר 2004, ושל המשנה למנכ"ל וראש מלמ"ב, יחיאל חורב - מנובמבר 2006, לפעול מיידית לפינוי מערומי התחמושת העיליים. משהב"ט לא תקצב את פינוי מערומי התחמושת העיליים; ובכך לא עמד בדיווחו לוועדה לענייני ביקורת המדינה בדצמבר 2004.

מעקב
משרד הביטחון

8-9. מר אריה לב יצא זה מכבר לגמלאות. המטלה נמצאת בתהליך מימוש מתקדם. ראה תגובה לליקויים 7-4.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 69.

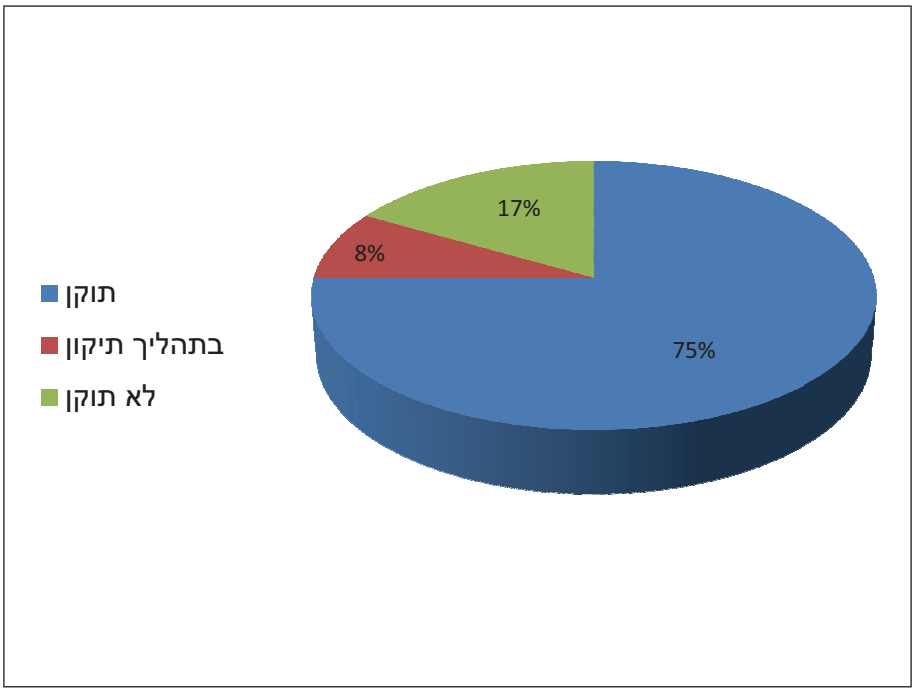
ליקוי

10. כל עוד המינהל אינו מקבל לידיו את המתחם (בגלל העיכוב המתמשך בפינוי שטח הנפלים), תעש ומשהב"ט עלולים לשאת בחיובי ארנונה בגין חלק משטח הנפלים, המסתכמים בכ-46 מיליון ש"ח לתקופה 1996-2005 ו-2008.

מעקב

10. העברת הקרקע למינהל מקרקעי ישראל תתאפשר, לאחר הסדרת האפשרות לכריית חול, אשר תאפשר לממן את המשך הפעילות באתר וכן את יתר ההסדרים לגביהם סיכם בעבר המשרד עם המינהל.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 70.

משרד האוצר

משרד האוצר

מינויים וסדרי העסקה

הגופים המבוקרים: משרד האוצר – אגף החשב הכללי, נציבות שירות המדינה

ליקויים 7,11-12 תוקנו. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 74.

<u>הערכה ומשוב של עובדים</u>
ליקוי

1. נמצאו ליקויים רבים במילוי טופסי ההערכה במשרד האוצר כגון: רישום לא מדויק של התקופה שבה עוסקת ההערכה, רישום ההערכה על-ידי העובד המוערך עצמו, אי-מתן ציון לעובד המוערך במקומות שבהם יש למלא הערכה, אי-רישום פרטי שיחת המשוב, שימוש בטפסים לא עדכניים. נציבות שירות המדינה אינה מפקחת בסדירות על הערכת העובדים במשרד האוצר.

מעקב
נציבות שירות המדינה

1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

מעקב
משרד האוצר

1. קיימת כבר הקפדה על רישום התקופות בגיליונות ההערכה. טופסי ההערכה נרשמים על-ידי הממונה שגם חותם עליהם. קיימת כבר הקפדה על שימוש בטפסים עדכניים של הערכה ומשוב. פרטי שיחת המשוב נרשמים בטופס ההערכה, אם יש לעובד מה לציין, הוא עושה זאת במקום המתאים לכך על גבי הטופס וכך עושים גם הממונים. מן הראוי לציין כי כל טופס המגיע לאגף משאבי אנוש, נבדק בקפידה ובמקרים מסוימים, בהם קיימים ליקויים/חוסרים – מוחזרים הטפסים ליחידה על מנת לתקן הליקויים.

ליקוי

2. משרד האוצר אינו מפיק דוחות ניהוליים מטופסי ההערכה, אינו מסיק מסקנות מתהליך ההערכה ואינו עושה בהם שימוש בניהול משאבי האנוש. חשוב במיוחד להקפיד על נוהלי הערכה והמשוב לעובדים במשרד האוצר שהתחלופה שלהם גדולה יחסית.

מעקב

2. אגף משאבי אנוש מנהל כבר דוח עובדים בו קיים רישום לגבי עובדים אשר נערך/לא נערך בעבורם טופס הערכה ומשוב. קיימת הקפדה על משלוח תזכורות שוטפות לכל היחידות למילוי הטפסים.

ליקוי

3. הליקויים בעניין הערכת העובדים במשרד האוצר מצביעים על כשל בהטמעת התהליך, וכתוצאה מכך מוחמצות מטרותיו. על המשרד לפעול להנחלת הערכת העובדים בתרבות הארגונית שלו. עליו לפעול להסקת מסקנות מהערכות העובדים ולבסס עליהן פעולות בתחום משאבי האנוש.

מעקב

3. אגף משאבי אנוש מטמיע כבר את הנושא בקרב עובדי המשרד.

<u>היתרים לעבודה פרטית</u>

ליקוי

4. בתקשי"ר נקבע כי יש להגיש בקשות להיתרים עד 30 יום לפני מועד תחילת העבודה הפרטית, אולם רוב הבקשות הוגשו לאחר מועד זה, ובחלק מהמקרים - אף לאחר שהעובד החל בעבודתו הפרטית. כמחצית מההיתרים ניתנו לאחר המועד המיועד להתחלת העבודה.

מעקב

4. לא מקבלים כבר בקשות, שלא במועד, כלומר פחות מ-30 יום.

ליקוי

5. נמצא שבקשות להארכת תוקף היתר קיים שחלו בהן שינויים בגובה השכר במקום העבודה או בהיקפה הועברו לאחראי במשרד בלי שהתקבלה המלצתו של היועץ המשפטי של המשרד. כתוצאה מכך לא נבדקה התאמתן לתנאי התקשי"ר. כמו-כן ניתנו היתרים בלא שהיה לגורמים המקצועיים כל החומר הנוגע להם.

מעקב

5. כל בקשה מועברת כבר לחוות דעת יועץ משפטי גם אם זו בקשת הארכה.

ליקוי

6. משרד האוצר נוהג לאשר היתרים למשך שנה אחת בלבד ולדרוש מהעובדים לחדשם מדי שנה. בשל כך העובדים (למעט עובדים בכירים) אינם נדרשים להציג אישור של המעסיק על תנאי העבודה, לא מראש ואף לא בדיעבד. עובדים המועסקים בחוזי בכירים נדרשים לצרף אישורים של המעסיק הפרטי בדבר תנאי העבודה, אך רק לחלק מהבקשות צורפו אישורים כאלה. בחלק מהאישורים נכללו פרטים חלקיים בלבד. בבדיקת משרד מבקר המדינה נמצאו 4 היתרים לעבודה פרטית שהעובדים מקבלי ההיתר לא דיווחו על מקבלי השירות, כנדרש בתקשי"ר, והסמנכלית הבכירה למינהל במשרד האוצר לא דרשה לקבל דיווחים כאלה, לכן לא נבדקה האפשרות של ניגוד עניינים או של סתירה אחרת להוראות התקשי"ר.

מעקב

6. לכל בקשה גם אם זו בקשת הארכה, מבקשים כבר אישור של המעסיק על תנאי העבודה והשכר.

<u>נסיעות לחו"ל על חשבון חתמים במסגרת הנפקות</u>

ליקוי

9. מממצאי הביקורת בעניין היתרים לעבודה פרטית מלמדים שמשרד האוצר ונש"ם אינם עומדים על קיום מלא של הוראות התקשי"ר ונוהלי נש"ם ובכך מסכלים את תכלית ההסדרים בדבר היתרים

לעבודה פרטית. ניתן היה לצפות ממשרד האוצר ומנש״ם שיקפידו הקפדה יתרה על בחינת בקשות לעבודה פרטית של עובדים בכירים, האמורים לשמש דוגמה אישית כמי שמאשרים בעצמם בקשות של עובדים הכפופים להם.

מעקב
נציבות שירות המדינה

9. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

מעקב
משרד האוצר

9. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

ליקוי

10. התקשי״ר איננו מחייב חוות דעת משפטית בדבר נסיעה של מנכ״ל משרד ממשלתי לחו״ל במימון זר, כפי שנדרש לגבי יתר עובדי המדינה. משרד האוצר לא פעל להסדיר בנוהל קבוע את הנסיעות של עובדי המשרד לחו״ל במימון זר, אף על פי שנש״ם הסבה את תשומת לבו לחשיבות העניין. התיעוד של הנסיעות לחו״ל לצורכי ההנפקות לוקה בחסר.

מעקב

10. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי. ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 74.

<u>מינוי חשבים – מעקב</u>
ליקוי

13. בדוח 56ב׳ הצביע מבקר המדינה על ליקויים במינוי חשבים למשרדים וליחידות סמך. בדיקת המעקב העלתה כי רק ליקויים מעטים תוקנו ואחרים נמצאים בשלבי תיקון והסדרה. עדיין לא נקבעו אמות מידה למינוי חשבים ביחידות סמך ; ועדה שמונתה לטפל בעניין לא התכנסה כלל. טרם נקבע נוהל לרוטציה במינוי החשבים. הוועדה הפנימית באגף החשכ״ל העוסקת במינוי חשבים רשמה פרוטוקולים חלקיים בלבד,

ואין כל נוהל המסדיר את פעילותה על משרד האוצר ועל נש"ם לטפל בהקדם בקביעת אמות מידה למינוי חשבים ליחידות סמך ולהשלים את הכנת הנוהל בדבר רוטציה במינוי חשבים. כאשר מתגלעים חילוקי דעות מקצועיים בין גורמים במשרד האוצר ובנש"ם, ראוי שאלו יובאו להכרעת הגורמים המוסמכים.

מעקב

13. בתאריך 6.12.09 פורסם נוהל סבב תפקידים בכירים באגף החשב הכללי, לאור סיכום החשב הכללי ונציב שירות המדינה, כמו כן פורסם בתאריך 19.4.09 נוהל סבב חשבים ביטחוניים. הנוהלים מסדירים את הליקויים במינוי החשבים.

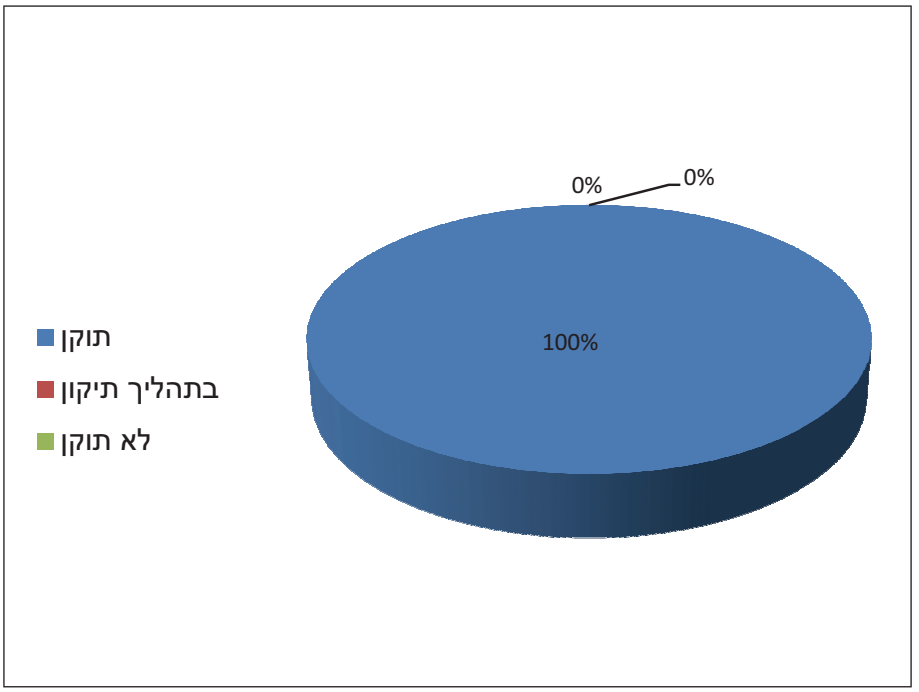
ליקוי

14. הממצאים שהועלו בדוח זה מצביעים על סדרה של ליקויים במשרד האוצר האחראי לניהול יעיל ותקין של תקציב המדינה. על נציבות שירות המדינה לבחון אם ליקויים אלו קיימים גם במשרדים אחרים ואם כן, לדאוג שיתוקנו.

מעקב
נציבות שירות המדינה

14. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.

משרד הבריאות

משרד הבריאות

מתן שירותי בריאות לתלמיד ועבודת המטה בדבר העברתם לביצוע בידי גוף חיצוני

הגופים המבוקרים: משרד הבריאות, משרד החינוך, משרד האוצר

ליקוי

1. התקן הרצוי לאחיות בתי הספר לדעת המשרד הוא אחות לכל 1,500 תלמידים. מנגד, עקב צמצום תקני האחיות, מספרן קטן בהרבה מתקן זה . הדבר גרם לכרסום מתמשך בתפקוד האחות כגורם בריאות מרכזי בבית הספר; בכלל זה נפגעו תפקידים חשובים כמו ביקורי בית אצל ילדים הסובלים מבעיות בריאות, נוכחות בבתי ספר לצורך מתן עזרה ראשונה, ייעוץ ושותפות בפעילויות בית הספר הקהילה בנושא קידום בריאות. על רקע הצמצום המתמשך בהקצאת משאבים לתחום במשך שנים עלתה הטענה כי השירות הניתן לתלמידים אינו מספק. טענה זו וההערכה שמתן השירותים בידי גוף חיצוני תביא לחיסכון כספי היו העילות העיקריות לפעולת משרד האוצר להעברת השירותים לגוף חיצוני.

ליקוי

2. בהיערכות המשרדים להעברת השירותים לגוף חיצוני היו פגמים רבים. מן הראוי היה שהחלטת משרד האוצר על ההעברה תתקבל בתיאום עם משרד הבריאות, לאחר עבודת מטה שתכלול תהליך קבלת החלטות ראוי, ובה ייבחנו בין היתר העמדות של המומחים ושל ועדות שבחנו את הנושא, ייבחנו החלופות העומדות על הפרק, מה העלות והתועלת של כל חלופה, וכן מה נעשה בנדון בעולם המערבי. הביקורת העלתה כי עבודת מטה שאמורה הייתה להיעשות בעניין שירותי הבריאות לתלמיד טרם העברת השירות לביצוע בידי גוף חיצוני לא נעשתה. השיקול היחיד שנשקל היה החיסכון הכספי הצפוי, שלמרות חשיבותו אינו השיקול הבלעדי. לשון אחר, עבודת המטה הייתה לא מספקת.

ליקוי

3. שינוי כה מהותי במתן שירותי הבריאות לתלמיד מחייב בניית תכנית כוללת שתקבע מהם מרכיבי הבריאות שתלמיד זקוק להם ואת היקפו של סל הבריאות לתלמיד. מהפעולות שעשו משרדי הבריאות והאוצר בעניין העברת שירותי הבריאות לתלמיד לביצוע בידי גוף חיצוני עלה כי שני המשרדים לא התייחסו לנושא שירותי הבריאות לתלמיד בראייה כוללת ולא ביצעו הליך קבלת החלטות ראוי תוך בחינת חלופות ראויות. משרד מבקר המדינה מציין כי גופים פרטיים הכירו בחשיבות בנושא, ובמרס 2008 סיכם צוות שהוקם ביזמת בית הספר לבריאות הציבור של המרכז הרפואי "הדסה", האוניברסיטה העברית בירושלים ואיגוד רופאי בריאות הציבור בישראל מסמך עמדה בנושא "בריאות התלמיד בישראל", ובתוך כך הוא המליץ על הכנת "תכנית לאומית לבריאות התלמיד". בכלל זה הייתה התייחסות לצורך לקבוע סל מחייב לשירותי הבריאות בבית הספר.

ליקוי

4. שינוי, ובייחוד שינוי חדשני, צריך להתבצע לאחר היערכות והתארגנות נאותות. בעניין זה במרס 2007 הודיע המשרד למשרד האוצר שאין הוא ערוך כיאות למסירת השירותים לביצועה של האגודה למען שירותי בריאות הציבור, וביקש לדחות את תחילת ההעברה לתחילת שנת הלימודים תשס"ח . אך משרד האוצר החליט שיש להתחיל לבצע את ההעברה עוד באפריל 2007 . וזאת בניגוד לרוח הדברים שנאמרו בפסק דין שנתן בג"ץ בשנת 1998, כי "לא יהא זה ראוי אפוא כי יחולו שינויים בדרכי מתן השירותים הרפואיים לתלמידים בבתי הספר באמצעה של שנת הלימודים".

ליקוי

5. העברת השירותים לגוף חיצוני נעשתה בשל הערכה של משרד האוצר שהדבר יחסוך למדינה כסף בסך 7 מיליון ש"ח בשנה. מאחר שלא הוכנה תכנית פעולה כללית ולא נעשתה בחינה כוללת של מרכיבי סל הבריאות לתלמיד ושל עלויותיהם, לא עלתה סוגיית שירותי העזרה הראשונה בעת קבלת ההחלטה על העברת השירותים לגוף חיצוני, וההערכה של משרד האוצר בדבר החיסכון הצפוי הייתה לא מבוססת. בפועל נגרמה הוצאה נוספת של כ-20 מיליון ש"ח לשנה, משום שהיה צורך לחתום

עם מד"א על הסכם לאספקת שירותי עזרה ראשונה לתלמידים. לפיכך, בסופו של דבר הייתה ההוצאה על שירותי הבריאות לתלמיד לאחר העברתם לאגודה גדולה מההוצאה לפני העברתם אליה.

ליקוי

6. ההעברה של שירותי הבריאות לתלמיד לביצוע בידי גוף חיצוני מחייבת להיערך בכוח אדם אשר יבצע פיקוח ובקרה על פעילות הספק כדי לוודא שהספק עומד בתנאי ההתקשרות שסוכמו עמו. לצורך זה יש להקצות תקנים וכן לאתר עובדים מתאימים ולהכשירם; אך אף שהוקצו 39 משרות של אחיות ורופאים ללשכות הבריאות המחוזיות לצורך בקרה ופיקוח על פעילות האגודה, עד ספטמבר 2008 אוישו 24.5 משרות בלבד. מכאן שההיערכות בתחום זה הייתה לא מספקת. עם זאת, לדברי המשרד, הדבר לא מנע את התחלת ביצוע הבקרות על פעילות האגודה; ואלה נעשו בידי עובדי לשכות הבריאות המחוזיות.

ליקוי

7. המשרד הכין כלי בקרה על פעולות האגודה - כמו שאלונים וטפסים ייעודיים - ובעזרתם החל לבצע את הבקרה, אולם בתחילת הליך הפיקוח עלה הצורך להכין כלי בקרה נוספים שמן הראוי היה להכינם מראש, ושיאפשרו בקרה על כלל השירותים שסיפקה האגודה. מלבד זה, כדי לקבל תמונה ארצית היה צורך לאסוף את כלל המידע על ליקויים שעלו ב-720 הבקרות שעשה המשרד על פעילות האגודה באופן ממוחשב ולנתח אותו, אך זה לא נעשה עד סיום הביקורת, והדבר השפיע על היכולת של המשרד להסיק מסקנות כוללות ומערכתיות באופן מדויק.

ליקוי

8. למשרד החינוך יש נגיעה מהותית לנושא שירותי הבריאות לתלמיד, ולכן בהכנות להעברתם לגוף חיצוני צריך היה לשתף את משרד החינוך הן בשאלה כיצד יינתנו השירותים והן בשאלה כיצד יקבלו התלמידים בבתי הספר שירותי עזרה ראשונה שנתנו בעבר אחיות בתי הספר. מן הראוי היה להקים לדוגמה צוות משותף רב תחומי שיעסוק במכלול ההיבטים העולים מהתהליך החדש. אולם הביקורת העלתה שלמעט פגישה אחת עם מנכ"לית משרד החינוך דאז "לשמיעת דעתה" בדבר העברת השירותים לגוף חיצוני, משרד האוצר ומשרד הבריאות לא

שיתפו את משרד החינוך בעניין זה וגם לא דנו במשותף בצורך לתת שירותי עזרה ראשונה בבתי הספר. בדיעבד, לאחר תחילת ההתקשרות, נאלצה המדינה לשלם עוד כ-20 מיליון ש״ח לשנה למד״א (ובסך הכול כ-26 מיליון ש״ח ל-16 חודשים) כדי שיספק שירותים חיוניים אלה, סוגיה שלא עלתה כלל במסגרת ההכנות להעברת השירותים לגוף חיצוני.

ליקוי

9. בספטמבר 2008 כתב המשרד דוח מסכם על פעילות האגודה בשנת הלימודים תשס״ח. מהדוח עולים ליקויים משמעותיים וטענות נגד האגודה ותפקודה, בנוגע לשיעור הילדים שחוסנו, להיקפי הבדיקות הרפואיות שהאגודה עורכת לתלמידים, לליקויים ברשומות הבריאות של התלמידים, לבקרות בלתי מספיקות של המשרד על האגודה ועובדיה - עקב פעולות שנקטה האגודה, לאיכות לקויה של בדיקות השמיעה, לאחסון ושינוע לא ראויים של תרכיבי חיסון, לאי-דיווח ראוי ואי-קיום תשתית לניהול סיכונים באגודה. עוד נקבע בדוח כי השירות שהאגודה נותנת הוא ״קובץ פעילויות״ שאין בו ״רצף טיפולי״ והוא אינו בגדר שירות כוללני לתלמיד. יצוין שהאגודה חולקת על כמה מהליקויים. הממצאים המובאים בדוח של משרד הבריאות לא נבדקו על ידי משרד מבקר המדינה. משרד מבקר המדינה מעיר כי המחלוקת בעניין ממצאי הדוח האמור אינה יכולה להיוותר בעינה, שכן כרוכות בה שאלות בדבר בריאות התלמידים והציבור. לכן על משרד הבריאות לבחון את הנושאים השנויים במחלוקת, ובעיקר לתת לעצמו, לממשלה ולכנסת מענה לשאלה אם שיעור המחוסנים והיקף הבדיקות מספקים.

ליקוי

10. לא נמצא כי ההכרעה בשאלה האם שירותי הבריאות לתלמיד צריכים להינתן מתוך ראייה כוללת, למשל, על ידי אחות קבועה המשתתפת בפעילות בית הספר וגם מבצעת חיסונים, או שניתן להסתפק בנוכחות אחיות מעת לעת לצורך מתן שירותים מסוימים ומוגדרים, נעשתה גם היא בדרך של בחינת חלופות תוך קיום הליך קבלת החלטות ראוי. משרד מבקר המדינה מדגיש כי מדובר בסוגיות יסוד חשובות, שיש להכריע בהן לאחר בחינת מכלול העובדות והשיקולים, ובכלל זה לשקול גם את הבאתה לדרג שרים לקביעת המדיניות בנושא.

ליקוי

11. על שרי הבריאות, האוצר והחינוך ועל קופות החולים לבחון במשותף את האפשרות להכין "תכנית לאומית לבריאות התלמיד", על כל ההיבטים של סוגיה חשובה זו. כמו כן עליהם לבחון גם את האפשרות להעברת כלל הטיפול במתן שירותי הבריאות לתלמידי ישראל לאחריות קופות החולים (כולל כיתות י'-י"ב) כדי לשמור על רצף הטיפול במבוטחים בקופות החולים תוך כדי המשך פעילותו של משרד הבריאות כמיניסטריון.

ליקוי

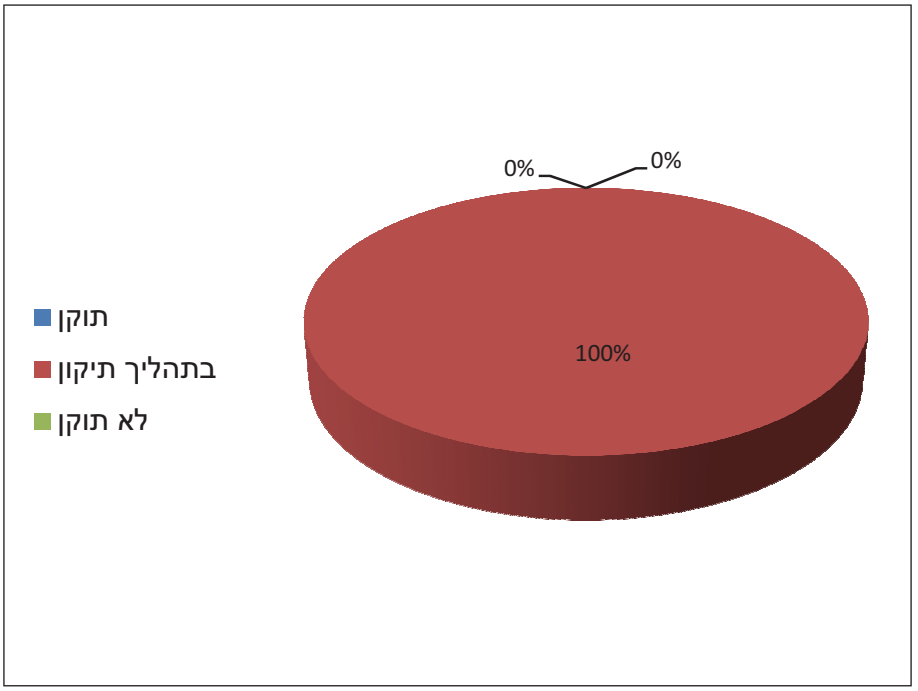
12. בעקבות העברה הדרגתית של מערכת החינוך היסודי וחטיבת הביניים ליום לימודים מלא בבתי הספר (עד השעה 16.00) - מעל 1,000 בתי ספר בעתיד הקרוב- הציע משרד מבקר המדינה למשרדי הבריאות, האוצר והחינוך לבחון מחדש את שיטת מתן שירותי הבריאות לתלמיד בשל הצורך להפיק לקחים מהפעילות עד עתה וזאת גם בעקבות הליקויים שהועלו.

מעקב

משרד הבריאות

1-12 המשרד חתם על הסכם עם חברת "נטלי" למתן השירות לבריאות התלמיד החל משנת הלימודים הנוכחית (תשע"א). מתן השירות הרפואי בבתי-הספר כבר החל. העיכוב בחתימה על החוזה עם החברה הזוכה שנבע מעתירות מינהליות שהוגשו נגד המדינה ונדחו, הביא לכך שבמקביל לתחילת מתן השירות נמשכים תהליכי ההתארגנות של חברת "נטלי" והיא נמצאת כעת לקראת סיום ההתארגנות. הדבר אינו מונע את תחילת הפעילות בבתי-הספר.

השלטון המקומי

השלטון המקומי

היבטים בתכנון המתארי המקומי הכולל

הגופים המבוקרים: משרד הפנים, משרד הבינוי והשיכון, משרד האוצר, מינהל מקרקעי ישראל

ליקוי

1. בישראל חלק ניכר מפעולות הבינוי והפיתוח בתחומי השיפוט של עיריות ומועצות מקומיות (אזורים המיושבים בצפיפות) נעשה שלא לפי תכניות מתאר מקומיות עדכניות. במועד הבדיקה נמצא כי רק תכניות המתאר של חמש מ-105 רשויות מקומיות במגזר היהודי קיבלו תוקף 10 שנים או פחות לפני כן (פרק הזמן ממועד קבלת התוקף ועד מועד הבדיקה יקרא להלן - גיל התכנית); גיל התכניות של 64 רשויות מקומיות אחרות הוא יותר מ-20 שנה; ל-14 רשויות מקומיות אחרות כלל לא הייתה תכנית מתאר בתוקף. עוד העלתה הבדיקה כי המחסור האמור בתכניות מתאר עדכניות גדל בעשור האחרון עקב ההתיישנות של תכניות המתאר הקיימות ומאחר ושום תכנית חדשה לא קיבלה תוקף בשנים האחרונות (משנת 2006).

ליקוי

2. נמצא כי הכנתה של כל אחת מ-74 תכניות המתאר המקומיות הכוללות שקיבלו תוקף בשנים 1990-2009 נמשכה עשר שנים בממוצע. ניתוח הנתונים בדבר הליכי ההכנה והאישור של תכניות מתאר שהיו בתחילת שנת 2009 בטיפולם של גורמי התכנון השונים מלמד כלהלן:
1. הליכי ההכנה בשלבים הטרום-סטטוטוריים נמשכו שנים רבות (כשש שנים בממוצע במגזר היהודי וכארבע שנים בממוצע במגזר הלא יהודי).
2. אשר לשלבים הסטטוטוריים נמצא כי הוראות הדין הקובעות את פרק הזמן המרבי לטיפול בתכניות ממועד קבלתן בוועדות המחוזיות עד מועד הפקדתן (11 חודשים) לא מקוימות, וכי משך זמן הטיפול בתכניות ממועד קבלתן עד מועד הפקדתן ארוך במידה בלתי סבירה (כחמש שנים בממוצע במגזר היהודי וכשלוש שנים וחצי בממוצע במגזר הלא יהודי).
3. בפועל פרק הזמן שעובר ממועד ההתקשרות עם המתכננים עד מועד הפקדתן של התכניות שנמצאות כיום בטיפולם של גורמי התכנון השונים הוא 11 שנים בממוצע במגזר היהודי וכשבע וחצי שנים בממוצע במגזר הלא יהודי.

בשנים האחרונות השקיע מינהל התכנון מאמצים רבים לקידום תכניות מתאר מקומיות במגזר הלא יהודי. אשר למגזר היהודי, מספרן המועט של התכניות שהגיעו לשלבים הסטטוטוריים בוועדות המחוזיות בשנים האחרונות, השנים הרבות שארכו הליכי הטיפול בתכניות ומורכבותן של חלק מהתכניות יש בהם כדי ללמד כי שינוי מספר התכניות העדכניות במגזר היהודי הוא תהליך אטי ביותר, שבקצב מימושו הנוכחי אין בו כדי לחולל שינוי של ממש בשנים הקרובות.

ליקוי

3. תכנית אב היא תכנית כללית שאמורה לשמש בסיס לתכנון מתארי מקומי. במסגרת הכנתה לא מתבצעים ההליכים הסטטוטוריים שנקבעו בחוק התכנון והבנייה, ולכן אין לה תוקף משפטי מחייב. לעתים הוועדות המקומיות והוועדות המחוזיות מאמצות אותה. בגלל המורכבות של הליכי ההכנה והאישור הסטטוטוריים של תכניות מתאר מקומיות כוללות ופרק הזמן הארוך הנדרש להכנתן ולאישורן, התופעה של הכנת תכניות אב כלליות נעשתה רווחת יותר. תכניות האב הפכו לעמוד תווך של התכנון המתארי המקומי באזורים רבים בארץ. תכניות אב צריכות להיות מוכנות בעיקרון מתוך תפיסה שתכנית כזאת היא שלב מקדים בהכנה ובאישור של תכנית מתאר מקומית כוללת. ואולם רבות מהרשויות לא החלו לאחר הכנתן של תכניות האב בהליך ההכנה והאישור של תכנית מתאר כוללת. הרשויות המקומיות, משרד השיכון וממ"י קידמו תכניות אב, והוועדות המחוזיות אימצו את חלקן, גם כאשר היה ידוע להם כי אין כוונה להכין על בסיס תכנית האב תכנית מתאר כוללת ולפעול לאישורה.העובדה שעשרות תכניות אב משמשות בסיס לאישור תכניות מפורטות נקודתיות שמכוחן נעשים הליכי הבנייה והפיתוח ביישוב מבלי שהוכנה ואושרה תכנית מתאר כוללת שהציבור רשאי לעיין בה ולהביע עמדה בעניינה אינה מתיישבת עם עקרון השקיפות ועם העיקרון ולפיו הציבור רשאי להשתתף בתהליך התכנוני ואף להביע התנגדות בעניינו. יודגש כי ההכרה בתכנון המתארי המקומי באמצעות תכניות אב עשוי לשמש תמריץ לאי הכנת תכניות מתאר.

ליקוי

4. האחריות לייזום ולקידום הכנתן של תכניות מתאר מקומיות כוללות מוטלת בעיקר על הרשויות המקומיות. נמצא כי 49 מ-78 הרשויות המקומיות במגזר היהודי שאין להן תכנית מתאר כלל או שתכנית המתאר שלהן גילה יותר מ-20 שנה אינן יוזמות ומקדמות תכניות מתאר

מקומיות. רק שש מ-43 התכניות שקודמו ברשויות במגזר היהודי במועד הביקורת קודמו על ידי הרשויות המקומיות. משרד הפנים קידם בשנים 2005 ו-2006 תיקון לחוק התכנון והבנייה (תיקון 76) שבמסגרתו הורחב היקף הסמכויות של הוועדות המקומיות לאשר תכניות מפורטות ; אחד התנאים לכך הוא קיומה של תכנית מתאר מקומית כוללת ועדכנית. התיקון נועד בין היתר להמריץ את הוועדות להכין תכניות מתאר מקומיות כוללות. במועד סיום הביקורת, כשלוש שנים לאחר שתיקון נכנס לתוקף, נמצא כי רק שתי רשויות מקומיות החלו להכין וקדמו תכנית מתאר מקומית כוללת.

ליקוי

5. ביוני 2005 אימצה הממשלה את המלצות הוועדה הציבורית לרפורמה בממ"י שבראשה עמד מר יעקב גדיש (להלן - ועדת גדיש), ובכללן ההמלצה לחלק מחדש את האחריות בתחום התכנון בין הגורמים הממשלתיים, באופן שהאחריות לתכנון המתארי בכל המישורים (המישור הארצי, המחוזי והמקומי) תהיה בידי מינהל התכנון, ואילו האחריות לתכנון המפורט תהיה בידי ממ"י, משרד השיכון והרשויות המקומיות ומשרדי ממשלה אחרים, לפי העניין.
לאחר שהחליטה הממשלה לאמץ את מסקנות דוח ועדת גדיש לא תיאמו ביניהם משרד השיכון ומינהל התכנון את צמצום המעורבות של משרד השיכון בתכנון תכניות מתאר מקומיות כוללות. בעת הביקורת עדיין קידם משרד השיכון תכניות מתאר מקומיות שנמצאו בשלבי תכנון טרום-סטטוטוריים.
הטיפול של משרד השיכון בתכניות המתאר של המושבות מגדל ומנחמייה ושל משרד השיכון וממ"י בתכנית המתאר של מצפה רמון משקף תופעה שצוינה בדוח שהגישה ועדת גדיש לממשלה : קידום הליכי תכנון על פי יעדים אשר אינם עולים בקנה אחד עם עקרונות תכנוניים ארציים.

ליקוי

6. א. בשנים האחרונות אימץ מינהל התכנון את מדיניות "התכנון היוזם" שביסודה התפיסה ולפיה הוא ייזום תכנון מתארי בכל המישורים. לצורך כך סיכמו בפברואר 2005 מינהל התכנון, ממ"י ואגף התקציבים במשרד האוצר שתוכן תכנית תלת-שנתית (לשנים 2005-2007) הכוללת יעדים תכנוניים ספציפיים ובהם הכנת תכניות מתאר מקומיות כוללות חדשות ולוח זמנים ליישומן. נמצא כי התכנית התלת-שנתית האמורה

לא יושמה, וכי רק בשנת 2008 הוחל ביישומה של תכנית דומה, והדבר מעורר תמיהה מאחר שביצועה של התכנית נדרש בדחיפות לצורך ההתמודדות עם העיכוב הניכר בקידום התכנון המתארי המקומי. יצוין כי אי-יישום התכנית פגע גם ביכולת של מינהל התכנון ליישם את ההחלטה ולפיה הוא ירכז בידיו את סמכויות התכנון המתארי.

ב. לצורך יישומן של מדיניות "התכנון היוזם" והתכנית התלת-שנתית הכין מינהל התכנון רשימה של 17 רשויות מקומיות שבהן יקדם מינהל התכנון תכנית מתאר מקומית כוללת ויממן את הוצאות התכנון הנדרשות לשם כך. ואולם מינהל התכנון הכין את רשימת הרשויות בלי שפנה לכל הרשויות או לכל הוועדות המקומיות על מנת לקבל מהם מידע והסתפק בקבלת חוות דעתם של מתכנני המחוזות של משרד הפנים ונציגי משרד השיכון וממ"י, והדבר גרם לכך שבמקרים אחדים לא היו למינהל התכנון נתונים מלאים שעל פיהם יכול לקבל החלטות בעניין.

ליקוי

7. תכניות המתאר המקומיות הכוללות הן נדבך מרכזי במערך התכנוני הכולל בישראל, אך לכמחצית מהעיריות והמועצות המקומיות בישראל אין תכניות מתאר מקומיות עדכניות. ההכנה והאישור של תכניות אלו אורכים שנים רבות, ותכניות רבות כלל אל מגיעות לשלב אישורן. בעשור האחרון קיבלו תוקף רק חמש תוכניות מתאר מקומיות של רשויות מהמגזר היהודי. רשויות מקומיות רבות מתבססות בעבודתן על תכניות אב שהינן תכניות לא סטאטוטוריות, שלא עברו את הליכי האישור שנקבעו בדין. הדבר פוגע ביכולתן להתמודד עם סוגיות תכנוניות, חברתיות, כלכליות וסביבתיות.

ליקוי

8. על משרד הפנים להטמיע בקרב ראשי הרשויות המקומיות בישראל את התפיסה ולפיה מחובתם לפעול להכנתה ולאישורה של תכנית מתאר מקומית כוללת ועדכנית, אשר תבטיח כי יישמרו האינטרסים של הציבור כולו, וכן עליו לטפל בהחלטיות ברשויות שאינן ממלאות את חובתן האמורה, ובמידת הצורך עליו לעשות כן באמצעות שימוש בסמכויות שבידיו.

מעקב
משרד הפנים

1-8. ראה החלטת ועדות שרים עמ' 25-24

עיריית טבריה - הקמת אולם אירועים על קרקע שהוקצתה לתעשייה

הגופים המבוקרים: עיריית טבריה, מינהל מקרקעי ישראל, משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

ליקוי

1. הוועדה המקומית דנה בבקשת היזם להיתר בנייה בלי שהוגש לה שאלון השלכות סביבתיות, בלי שהייתה בידה חוות דעת בדבר הצורך בהגשת תסקיר השפעה על הסביבה, ובניגוד לנדרש בתוכנית בניין עיר החלה על המגרש.

ליקוי

2. אף שבידי הוועדה המקומית הצטבר מידע המצביע על כך שבמקום מוקם אולם אירועים ולא מפעל, היא הוציאה ליזם היתר בנייה ואישרה תוספות בנייה שביקש בלי לבחון ביסודיות אם הן תואמות את המטרה שלשמה הוקצתה הקרקע ואת הייעוד שצוין בבקשה להיתר בנייה.

ליקוי

3. הוועדה המקומית הוציאה ליזם את היתר הבנייה קודם שחלפו 30 הימים, ממתן ההחלטה על דחיית ההתנגדות למתן ההיתר, זאת בניגוד לחוק התכנון והבנייה המאפשר בתקופה זו לערור על ההחלטה בפני ועדת הערר המחוזית.

ליקוי

4. הוועדה המקומית לא קיימה את החלטות ועדת הערר המחוזית של מחוז הצפון, לא השעתה את היתר הבנייה ולא אכפה את האיסור על ביצוע עבודות בנייה.

ליקוי

5. הוועדה המקומית לא פיקחה כראוי על הקמת המבנה על מנת לוודא, בין היתר, כי היזם אינו מקים מבנה החורג מהייעוד שנקבע לו בהיתר, על אף התלונות שקיבלה בעניין זה, ולא נקטה צעדי אכיפה נגד הבנייה הלא חוקית.

ליקוי

6. חרף המידע שהעבירה מחלקת הפיקוח של ממ״י במחוז צפון למחלקת העסקאות במחוז, ולפיו בכוונת היזם לחרוג מתנאי הסכם הפיתוח ולהפעיל במבנה שהקים אולם אירועים, לא פעל ממ״י לאכיפת ההסכם, וכחודשיים לאחר מכן אף חתם עם היזם על חוזה חכירה.

מעקב
מינהל מקרקעי ישראל

6. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 98.

ליקוי

7. על הוועדה המקומית להקפיד למלא את התפקיד שנקבע לה בחוק התכנון והבנייה ולמנוע בנייה המנוגדת להיתר הבנייה: לבצע פיקוח ואכיפה ראויים לפני התחלת הבנייה, במהלכה ובסיומה כדי לוודא, בין היתר, כי היזמים אינם מקימים מבנים החורגים מהייעוד שנקבע להם בהיתרים, לגלות עברות בנייה ולנקוט צעדים למניעתן או להפסקתן.

ליקוי

8. על הוועדה המקומית לבדוק את תוקפם של היתרי הבנייה שנתנה ליזם ולנקוט את כל האמצעים שהחוק מעמיד לרשותה כדי להבטיח שהיזם לא יסטה מהיתר הבנייה שניתן לו, ויפעל על פי הסכם הפיתוח וחוזה החכירה שחתם עם המינהל.

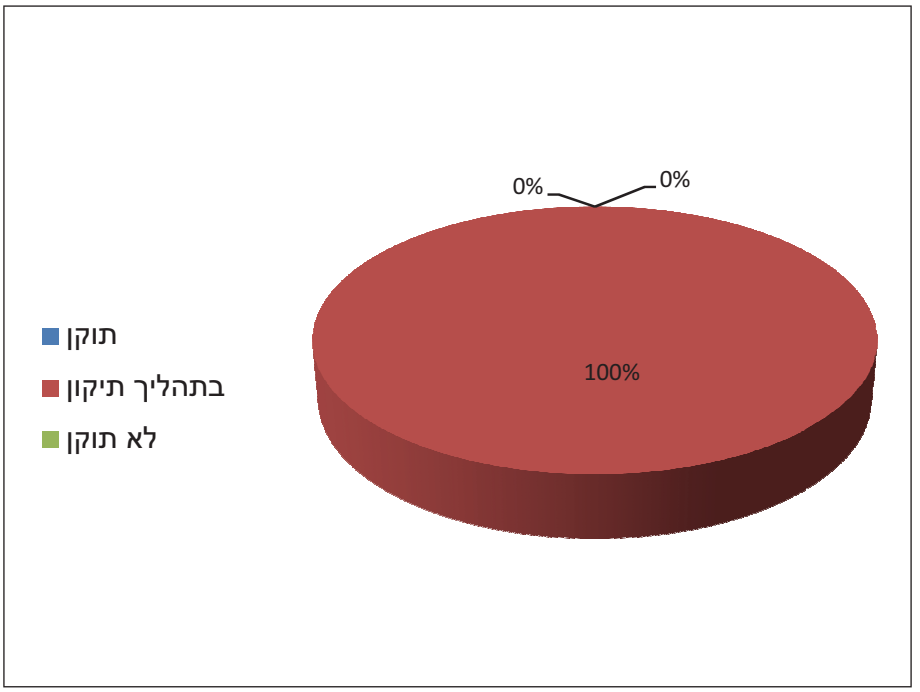
ליקוי

9. על ממ״י לפקח על השימוש שנעשה בקרקע שהקצה לתעשייה בפטור ממכרז ולנקוט פעולות נגד יזמים הבונים בניגוד לייעוד ההקצאה, להסכם הפיתוח ולחוזה החכירה כבר בשלב הקמת המבנה, ולא להמתין לסיום הבנייה.

מעקב
עיריית טבריה

9-1. לא דווח על התקדמות בתיקון הליקוי.
ראה הערות רה״מ 60א׳ עמ׳ 98.

חברות ממשלתיות - חברת נמל אשדוד בע"מ

חברות ממשלתיות

חברת נמל אשדוד בע"מ
סדרי קבלת עובדים בכירים

הגופים המבוקרים: חברת נמל אשדוד בע"מ, משרד האוצר - רשות החברות הממשלתיות

ליקוי מספר 8 תוקן. ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 103.

ליקוי

1. לגבי משרת המנכ"ל - החברה החליטה להתקשר עם חברת ההשמה ב' להספקת שירותי ייעוץ שוטף להליך איוש משרת מנכ"ל מהתחלתו עד שלב בחירת המנכ"ל ומינויו. לא נמצאו במשרדי החברה מסמכים המעידים על פנייה בכתב של החברה לכמה חברות השמה לקבלת הצעות וכן לא נמצאו הצעות בכתב מחברות השמה, כמתחייב מכללי מינהל תקינים.
החברה לא פנתה למועצה להשכלה גבוהה כדי לבדוק אם תואר במדעי החברה שווה ערך לתואר במינהל עסקים. נמצא כי מועמדים לתפקיד מנכ"ל החברה שהיה להם ניסיון בחברות בעלות היקף עסקים דומה ואף רחב מהחברות בהן עבד המנכ"ל שנבחר נפסלו בנימוק שלא עמדו בתנאי הסף של ניסיון בניהול עסקי.

ליקוי

2. משרה בכירה א': הביקורת העלתה כי מלבד המועמדים שפנו לחברה בעקבות הפרסום, הוספו לרשימת המועמדים בסבב השני כמה מועמדים לפי בקשת יו"ר הדירקטוריון על אף החלטת הדירקטוריון מ-21.3.05, הקובעת שאיתור המועמדים ייעשה באמצעות פרסום מודעה בעיתונים. בחירת עובד א' למשרה נעשתה במשאל של ועדת האיתור בטלפון. לדעת מבקר המדינה, היה ראוי שהמלצה בדבר מינויו תתקבל לאחר דיון בוועדה ולא במשאל בטלפון.

ליקוי

3. לגבי משרה ב': לדעת משרד מבקר המדינה, אף שהמנכ"ל היה חדש

בתפקידו ואף שביקש לשתף את יו"ר הדירקטוריון בהליך האיתור והדבר אושר על ידי הדירקטוריון, קיים חשש כי מעורבותה הפעילה של יו"ר הדירקטוריון בהליכי המינוי, גם אם נעשתה מרצון טוב ובכוונה כנה לסייע, פגעה ביכולתה לפקח עליהם במסגרת תפקידה כיו"ר הדירקטוריון.

ליקוי

4. משרה בכירה ג': במשרדי החברה לא נמצאו סיכומי הראיונות של המועמדים למשרה. כן לא נמצאה בהם רשימה מרוכזת של כל המועמדים שניגשו למכרז ונימוקים לפסילת מועמדים או לקבלתם בכל שלב משלבי הביניים של הליך המיון. זאת - בניגוד לנוהלי החברה ולכללי מינהל תקינים, המחייבים תיעוד של הליכי המיון.

ליקוי

5. משרה בכירה ד': בתיקי החברה לא נמצאו מסמכים המתעדים את הליך איתור המועמדים למשרה: לא ברור מי פנה למועמדים, כיצד אותרו, וכמה אותרו; שמות המועמדים והנימוקים לקבלתם או לפסילתם, שמות מנהלי השלבים האחרים של הליך האיתור והנימוקים לבחירת המועמדים בכל שלב משלבי הביניים לא צוינו.
נמצא כי המועמד שנבחר למשרה, עובד ד', לא עמד בחלק מדרישות התפקיד - חברות של עשר שנים לפחות בלשכה מקצועית וניסיון של שלוש שנים לפחות בתפקיד בכיר בתאגיד בתחום המקצוע כנדרש. הוא גם לא עבר מבחן התאמה למשרה כנדרש בנוהל מינוי בכירים.

ליקוי

6. משרה בכירה ה': החברה פעלה בניגוד לנוהל איוש בכירים שלה לצורך איתור מועמד למשרה; הנוהל מחייב כי פנייה ישירה למועמד תיעשה בשילוב פרסום מודעה בעיתון או במקביל לפנייה לחברת השמה לאיתור מועמדים פוטנציאליים

ליקוי

7. משרה בכירה ו': לא נמצאו מסמכים הנוגעים להליך בחירתו של עובד בכיר ו' למשרה, למעט מבחן הערכה. גם לא נמצאו מסמכים המפרטים את תנאי הסף להגשת מועמדות לתפקיד זה.

מעקב
משרד האוצר – רשות החברות הממשלתיות

1-7. חברת נמל אשדוד פועלת על-פי נוהל מינוי עובדים בכירים אשר העדכון האחרון שלו אושר על-ידי דירקטוריון החברה ב – 31.8.2009. יחד עם זאת , יצוין כי רשות החברות הממשלתיות העירה לנוהל בהתייחס להליך מינוי עובד לתפקיד בכיר מתוך החברה, כי מינוי עובד לתפקיד בכיר על-ידי המנכ"ל מקרב עובדי החברה שלא על-פי הליך איתור ומינוי, אינו עומד בדרישות שנקבעו בתקנות וכי בכל מקרה של מינוי כאמור לעיל יש לקיים הליך של מכרז פנימי. למרות עמדת רשות החברות הממשלתיות החליט הדירקטוריון להמשיך ולקלוט עובדים בכירים מתוך החברה, על-פי נוהל החברה ולא במכרז פנימי. התנהלות החברה בנושא זה תיבחן על-ידי הרשות ויישקלו הצעדים בהם יש לנקוט לצורך קיום התקנות על-ידי החברה.

מעקב
חברת נמל אשדוד בע"מ

1-7. חברת נמל אשדוד קבעה נוהל שאושר על-ידי רשות החברות הממשלתיות שעונה על הדרישות והתנאים שצויינו בדו"ח המבקר. בהליכי המינוי של פקידים בכירים (מבקר פנימי, סמנכ"ל לקוחות) פעלה החברה בהתאם להוראות הנוהל. לגבי מינוי מנכ"ל, החברה מגבשת עריכת נוהל למינוי מנכ"ל שבו יוטמעו הנחיות רשות החברות הממשלתיות והפסיקה שעניינה אופן איתור ומינוי מנכ"ל לחברה ממשלתית. ההתקשרויות עם חברות ההשמה תואמות כיום את חוק חובת המכרזים תשנ"ד-1992 ואת תקנות חובת המכרזים תשנ"ג-1993.
ועדת הביקורת של דירקטוריון חברת נמל אשדוד הורתה להנהלת החברה למפות את הליקויים ולהציע דרכים לתיקונם.
ראה הערות רה"מ 60א' עמ' 102-103.